ಅಗಸ್ತ್ಯ

(ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ಅನಿಲ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ

ಅನುವಾದ
ವಾಸುದೇವ ಸಾಂಗಲಿ

Agastya
Anil Sahasrabudhe

ಅಗಸ್ತ್ಯ
ಅನಿಲ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ

ಪ್ರಕಾಶಕ
ಅರುಣ ಜಾಖಡೆ
ಪದ್ಮಗಂಧಾ ಪ್ರಕಾಶನ
36/11 ಧ್ವಂತರಿ ಸಹ ಗೃಹ ಸಂಸ್ಥಾ
ಪಾಂಡುರಂಗ ಕಾಲನ, ಏರಂದವನ,
ಪುಣೆ – 411 038.
ಫೋನ್– (020) 25442455, 2455385
Website: www.padmagandha.com

ಭಗವಾನ್ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ
ಪರ್ಯಾವರಣ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳ
ಸಂತುಲನವನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವ ಆತ್ಯಂತಿಕ
ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಅವಿರತ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ
ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ..........

ಅನುವಾದಕನ ಮನೋಗತ

ನನ್ನ ಆದರಣೀಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾ। ರಾ। ಶ್ರೀಕಾಂತ ಘಾಟಕ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಸಹಜವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಡಾ॥ ಅನಿಲ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೆಯವರು ಬರೆದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಎಂಬ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸುವಿರಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು, ಒಂದು ಸಲ ಓದಿ ಆದ ನಂತರ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆ ಎಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ್ದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯು ಪೌರಾಣಿಕವಿದ್ದರೂ ಆಶಯ ಘನವಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾತವಿರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಮರಾಠೀ–ಕನ್ನಡ ಶಬ್ಧಕೋಶವು ಇರದೇ ಇದ್ದರೂ, ನನಗೆ ಪ್ರತೀ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗುವಾಗ, ಅಂತಹ ಶಬ್ದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ, ಫೋನ ಮುಖಾಂತರ ಶ್ರೀ ಘಾಟಕ ಅವರಿಂದ ಶಬ್ಧಕೋಶ ಮುಖಾಂತರ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರತೀ ಶಬ್ಧಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅನುವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಋಣಿ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತ ಆಚಾರ್ಯ–ಮಾಸೂರ ಎಮ್.ಎ. (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಇವರು ನನಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ–ಮರಾಠೀ–ಗುಜರಾತೀ ಶಬ್ಧಕೋಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಉಪಕೃತನು.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಹಿ ಅನುಭವವನ್ನು ನವೇದಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರರು ಮರಾಠೀ–ಕನ್ನಡ ಶಬ್ಧಕೋಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೊಡೆವೆನೆಂದು ಭರವಸೆಯಿತ್ತು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆಂದರು. ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಡುವ ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಎರವಲು ನೀಡಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ದೊರಕದೇ ಇರುವ ಅನುಭವ ಅವರದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ಭಾಗದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಾಮಗಾರಿ ಮುಗಿದ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲ ಲೇಖಕ ಡಾ॥ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೆ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವರೂ ಪ್ರಕಾಶನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಕೈಬಿಟ್ಟರು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪುನಃ ಅವರಿಂದ, ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೆಬ್‌ಸೈಟನಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡಿಸುವ ಅವರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಾಗ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಬದಿಗಿರಿಸಿದ ಬರಹವನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಲಾಯಿತು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ಒದಗಿ ಬರಲೇಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಿಜ; ಹಾಗೂ ಪರಿಶ್ರಮವು ವ್ಯರ್ಥ ಆಗದೇ ಇದ್ದದ್ದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂತೋಷ! ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ವಾಸುದೇವ ಸಾಂಗಲಿ.
304, ಸಮರ್ಥ ವಿಹಾರ, ಕೋ–ಆ. ಸೊಸಾಯಿಟಿ
ಪಾಥರ್ಲಿ ರೋಡ, ಗೋಗ್ರಾಸವಾಡೀ,
ಡೋಂಬೀವಲೀ, (ಪೂರ್ವ)–421201
ಫೋ : 0251–2472163

ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಡಾ॥ ಅನಿಲ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರು, ''ನಾನು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪೌರಾಣಿಕ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ' ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಿರಾ ?'' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಅವರ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ' ಈ ಓವಿ ಬದ್ಧ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಅನುವಾದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಡಾ॥ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಅವರಿಗೆ, '' ನಾನು ಗದ್ಯದ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನನಗಿದ್ದ ಗೋಣಿನ ನೋವಿನ ಕಾರಣ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ'' ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು, '' ನಿಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ನನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ ಸಾಂಗಲೀ ಅವರು ಮಾಡಬಹುದು, ಬೇಕಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ'' ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರು.

ನಂತರ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ ಸಾಂಗಲಿ ಅವರು 'ಅಗಸ್ತ್ಯ'ದ ಅನುವಾದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಡಾ॥ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀ ಸಾಂಗಲಿ ಅನುವಾದಿತ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. (ಅನ್ಯಥಾ ನಾನೇನು ಅಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ!)

ಈ ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾದ ಅವರು ಡಾ॥ ಬೇಲಸರೇ ಅವರು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರ ''ದಾಸಬೋಧ''ದ ಎರಡುನೂರು ಸಮಾಸಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದೆನು. ಅದಲ್ಲದೇ ಡಾ॥ ನಾನಿವಡೇಕರ್ ಅವರ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಓದಿದ್ದೆ. ಶ್ರೀ ಸಾಂಗಲೀ ಅವರ ಅನುವಾದ ಓದಿದಾಗ ನನಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಶ್ರೀ ಗ. ದೀ. ಮಾಡಗೂಳಕರ್ - ಅವರ ಗೀತ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿನ, ''ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಹುನ ಪ್ರತಿಮಾ ಉತ್ಕಟ''(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಮೆಯೆ ಉತ್ಕಟ) ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಆಗಿದ್ದಿತು.

ನನ್ನ ಮತದಂತೆ ಶ್ರೀ ಸಾಂಗಲೀ ಅವರ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕನ್ನಡ - ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಸ್ವಾದ ಸುಗಂಧದೊಂದಿಗೆಯೇ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಪ್ರತೀತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ''ಅಗಸ್ತ್ಯ'' ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಈ ಕಲಾ-ಗುಣವು ಪ್ರಕರ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

'ಅಗಸ್ತ್ಯ' ಈ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದವೇನೂ ಸಹಸ-ಸುಲಭದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ಅನುವಾದದ ವೇಳೆ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಆಣೆಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟುವಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ! ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅವರ ಅನುವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಸರಳ-ಸುಲಭ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದೆ!

ಡಾ॥ ವಾಮನ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು, ''ಯಾವ ಬರಹ, ಅನುವಾದ ಅನ್ನಿಸದು ಅದೇ ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಚಾರವು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ ಸಾಂಗಲಿ ಅವರ ಬರಹಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷರಶಃ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ ರಘುನಾಥ ಘಾಟಕ

ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರ 'ದಾಸಬೋಧ' ಮತ್ತು ಡಾ॥ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರ
' ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ' ಗ್ರಂಥಗಳ ಈ ಮರಾಠಿ ಓವಿಬದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಕ.

ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ–ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಪರಿಯೋಜನೆ

'ಅಗಸ್ತ್ಯ' ಈ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಡಾ. ಅನಿಲ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಇವರ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಅವಸರ ದೊರಕಿದ್ದು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟದ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಯಾವ ಒಂದು ಅತಿ–ವಿಶಾಲ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನಾದಿ–ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪದ ದಿಕ್–ಕಾಲ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಉತ್ಸೂರ್ತವಾಗಿ ಮನಃ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಅತೀವ ಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದ ಕಂಡರೋ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷೇಪದಿಂದ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮತ್ತು ರಂಜಕತೆಯಿಂದ ಶಬ್ದ–ಬದ್ಧ ಮಾಡಿದರೋ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ, ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನ ಅಥವಾ ವಿಂಧ್ಯದಮನಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ತೋರುವ ಹಾಗೆ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವದು ನನಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃತಾರ್ಥತೆಯ ಭಾವನೆಯು ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾವಾಚಸ್ಪತಿ–ಪದವೀ–ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ' ಇದೇ ವಿಷಯುವಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ತನ್ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಭೂತಿಮತ್ವದ ಪರಿಚಯವು ಸರ್ವದೂರ ಮರಾಠೀ–ಭಾಷಿಕರಿವರೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸಾರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದೇ ನನ್ನ ಅನಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಪರ ಪ್ರಬಂಧ ಹಾಗೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಸಂಶೋಧನದ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಚೌಕಟ್ಟಿನದಾಗಿತ್ತು ದೊರೆತಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿಷಯಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸುವದು, ಅವುಗಳ ಪೃಥಃಕರಣ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಶ್ಲೇಷಣ ಮಾಡಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವದು, ಅನ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹಚ್ಚುವದು ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಭೂತಿಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವದು, ಇದೇ ಮುಂತಾದವು ನನ್ನ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿತ್ತು ದೊರಕಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಭಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನು

ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ಸುದೈವವಶಾತ್ ವೈದಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ಅರ್ವಾಚೀನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉಲ್ಲೇಖ ಅಥವಾ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇವುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ, ದಕ್ಷಿಣ – ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಗ್ನೇಯ–ಆಶಿಯಾದಲ್ಲಿನ ಜಾವಾ–ಸುಮಾತ್ರಾ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಇರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಅವೇಸ್ತ ಪರಂಪರೆ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅಧಿಕತೆಯೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು, ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೂಕ್ತಗಳು. ನಿವೇದನಗಳು ಮತ್ತು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಅನ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು, ಆಧುನಿಕ ವೇಲಣಕರ ದಾಂಡೇಕರ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜರ್ಮನ್–ದೇಶೀಯ ಓಲ್ಡೆನ್–ಬರ್ಗ, ಗ್ರಿಫಿನ್, ಹಿಲ್–ಬ್ರಾಂಟ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಮಹತ್ವದ ಸಹಭಾಗವಿದ್ದು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ, ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾದ, ಸಂಕ್ಷೇಪ–ಸಾಕ್ಷೇಪಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಕೇವಲ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸ–ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವಂತಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸರ್ವ–ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ರಂಜಕವಾಗಿರುವ ಸಂಭವವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಬಹುಶಃ ಸಂದರ್ಭ–ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹವುಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯು ಕಥಾನಕ ಮತ್ತು ನಾಯಕನನ್ನು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯರವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವಂತಹದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಲಾತ್ಮಕ, ಕಲ್ಪನಾರಮ್ಯ ಹಾಗೂ ರಂಜಕತೆಯ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ವಿಷಯದ ಹಾಗೂ ನಾಯಕನ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವದ ಸಾದರೀಕರಣವಾಗುವದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಬಂಧವು ಪ್ರಶಸ್ತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಓದುಗರ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಬೋಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಗಲದಂತೆ, ಸತ್ಯದ ಅಪಲಾಪವಾಗದಂತೆ, ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ರಂಗು ಮೂಡಿಸುವದು ಹಾಗೂ ಲಾಲಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ವರ್ಣನ–ಶೈಲಿಯಿಂದ ಓದುಗರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆಂದೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ವಿವಾಹದ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಡಾ. ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇಯವರು ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,

ಆಕಾಶವು ನೀಡಿತು ದಾನವನು । ಧರಣಿಯು ಅದನು ಅವಚಿಕೊಂಡಿತು।
ನನ್ನೀ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಮದುವೆಯನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನೋಡಿಹನು ।

ವೈದರ್ಭೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಡಿದ ಈ (ಸ್ವ-ರಚಿತ) ಲೋಕಗೀತೆಯನ್ನೂ ಸಾದರ-ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮೂಲ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವರ್ಣನಪರ ಆಗಸು ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾದಂಬರೀಕಾರನು ಪೂರ್ವಾಪರ ಅನ್ವಯಾರ್ಥದೊಡನೆ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದರ್ಶಿ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಸುಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರು ಇದನ್ನೇ ತಾನೇ ಬಯಸುವದು? ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ:

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪೌರಾಣಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವದಾದರೆ ಪುರಾಣ ವಿಷಯಕವಾದ ಪರಂಪರಾಗತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪುರಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಯು 'ಲೋಕೇ-ವೇದೇ-ಚ' ಲೋಕ ಹಾಗೂ ವೇದ ಎಂದು ಉಭಯತ್ರವಾಗಿದೆ ವೇದವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಳ, ಸುಬೋಧವಾದ ತೆರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಲೋಕ-ಮಾನಸದ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುರಾಣಗಳು ಮಾಡಿವೆ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರು ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ಲೋಕಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿವೇಕಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿ, ಋಷಿಗಳ ಮೂಲ ವಿಶ್ವ-ಸಂಗೋಪನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯ, ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಾಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರಲ್ಲದೆ ಅದು ಪುರಾಣದ ಐದು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಇದೆ. (ಸರ್ಗಃ ಪ್ರತಿಸರ್ಗಶ್ಚ ವಂಶೋ ಮನ್ವಂತರಾಣಿ ಚ।ವಂಶಾನುಚರಿತಂಚ್ಛೈವ ಪುರಾಣಂ ಪಂಚ ಲಕ್ಷ್ರಣಮ್॥) ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯ 'ಪೌರಾಣಿಕತೆ'ಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ: ಕಾದಂಬರಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮೀಕ್ಷಕರ ಮತವು ಇಂತಿದೆ :

1) ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಕಥಾನಕ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣ, ಸ್ಥಲ-ಕಾಲಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಾತಾವರಣ, ನವೇದನದ ಪದ್ಧತಿ, ಪ್ರತೀಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಮಾನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಏಕೀಕರಣದಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯು ಪಡಿಯಚ್ಚು ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಘಟಕಗಳು ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಸಂಕಲನ (ಬೇರೀಜು) ಅಂದರೆ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಅಲ್ಲ.

2) ಬಹುರಂಗಿಯಾದ ಅನುಭವ-ಸೃಷ್ಟಿ, ಅದರ ಆಂತರಿಕ ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸರ ಇವುಗಳ ವಿವಿಧತೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕಾರ್ಥತೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲವು ಜೀವನವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಕಲ್ಯದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸರಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೇ

ಕಾದಂಬರಿ (ಡಾ. ರ.ಬಾ. ಮಂಚರಕರ, ದು.ಕಾ. ಸಂತ ಗೌರವಗ್ರಂಥ) ಭಾಲಚಂದ್ರ ನೇಮಾಡೆಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ

3) ಕಾದಂಬರಿಯೆಂದರೆ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಅವಕಾಶವುಳ್ಳ, ಆಶಯ ಸೂತ್ರಗಳ ಅನೇಕ ಪದರುಗಳುಳ್ಳ, ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು, ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅಪೂರ್ಣತೆಗಿಂತಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯೆಡೆಗೆ ವಾಲಿದಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ಸ್ವಾಮೀ' ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಇತಿಹಾಸದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುತ್ತ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ವಾಸ್ತವದ ಕೂಡವೂ ಪರಾವರ್ತಿತ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ (ಮರಾಠೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪ) ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕಾದಂಬರಿಯು ನೈತಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ-ಪ್ರಧಾನತೆಯ ಆಧಾರವನ್ನು ಮನರಂಜನೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜತನ, ಸಂವರ್ಧನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಲಾವಂತನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಿರುತ್ತದೆ ಕಾದಂಬರಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯ-ಪ್ರಕಾರದ' ಈ ಎಲ್ಲ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೂ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ-ನೂರು ಪಾಲು ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಧಾರಣೆ. ಸಾರಾಂಶರೂಪೇಣ, ಪೌರಾಣಿಕ ಆಶಯ ಹಾಗೂ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಶೈಲಿ ಈ ಎರಡೂ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಮರಾಠೀ-ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಆದ್ಯ 'ಪೌರಾಣಿಕ-ಕಾದಂಬರಿ' ಆಗಿದೆ ಈ ಕೃತಿ.

ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ವರೂಪ:

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಇವೆ:

1) ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿ :

ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಷಯವು ಅನೇಕ ಯುಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಆದುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಕಥೆಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಸ್ಥಲ-ಕಾಲದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ ಪಾರುಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಸಂಖ್ಯ ಕಥೆಗಳು, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅತಿ-ವಿಶಾಲ ಸ್ಥಲ-ಕಾಲದ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಈ ಹೆಸರು ಅಜರಾಮರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತನೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದ ಮತ್ತು ಚುರುಕು-ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಡಾ. ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೇ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

2) ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇದು ಒಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ :

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಂದರೆ ಯಾವುದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರಣವಲ್ಲ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇದು ಒಂದು ಅತಿ–ಪ್ರಾಚೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ನಿಃಸಂಶಯ. ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿರದೆ ಒಂದು ದೈವೀ, ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭೂತಿಮತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರಣ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿರದೆ ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ವಿಕ, ದೇವಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯ ವಿಭೂತಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಗುಣಸಂಪದೆಯ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರವರೆಗೆ ರಂಜಕನಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸುವದು ಎಂಬ ವ್ಯಾಪಕನಾದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಲೇಖನವು ಅತಿ–ಸಹಜವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಇದನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ಲೇಖಕನು ಶಬ್ದಬದ್ಧ ಮಾಡಿರುವನೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ವಿದ್ಯೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯೆ–ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿದ್ದು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ದುಷ್ಟ ನಿರ್ದಾಲನೆಗಾಗಿ, ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ದೇವತಾ–ತುಲ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಯುಗಾನುಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥ, ಸಮನ್ವಯಕ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿ–ದೂತ ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈಶ್ವರೀ–ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರ–ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಧಾಯಕ ಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಲೇಖಕನು ಅತೀವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿ, ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಯಾವ ತರಹ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

3) ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳ ಸಂದಣಿ : ಅಗಸ್ತ್ಯ ಈ ಹೆಸರಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಮಿಥಕ (ಆಖ್ಯಾನ) ಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕಾಲೌಘುದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅತಿಶಯೋಕ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಗುಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಘಟನೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುತ್ತದಲ್ಲಾ, ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದಲೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಆಪೂರ್ವ ಘಟನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಂಧ್ಯವನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಅಂದರೆ ವಿಂಧ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ಕಾಯಂ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ (ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ) ನತವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಅಂದರೆ ಸಮುದ್ರ–ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಜನ್ಮತಾಳುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಅಸಂಖ್ಯ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಸಂಗತವಾಗಿ ಏಕಸೂತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ತರ್ಕ–ಸುಸಂಗತವಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ–ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅನ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಯಶಸ್ವೀ ಯತ್ನವನ್ನು ಲೇಖಕನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೇ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳ

ಪೈಕಿ ಕೆಲವು ಕೇವಲ ವೈದಿಕ–ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ : ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವುದು. ಮರುತ್ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸುವದು ಇತ್ಯಾದಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಇರದೇ ಕೇವಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಸಮುದ್ರ–ಮಂಥನ, ವಿಂಧ್ಯ–ದಮನ ಇತ್ಯಾದಿ ಆದರೆ ಕುಂಭದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನನ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಕೂಡ ಅವರ ವಿವಾಹ, ಈ ತರಹದ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಬಂದಿದ್ದು ಕೆಲವೆಡೆ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇದೆ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಾನ–ಸೂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಮನ್ವಯ–ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಏಕೈಕ ಸಂಕಲಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವನ್ನು, ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ವಿಭೂಮತ್ವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

4) ಸಮಾನಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ವರ್ತಮಾನದ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧ :

ಅಗಣಿತ ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಕನಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ. ಒಬ್ಬ ಉಗ್ರ–ತಪಸ್ವಿ ಆದರೂ ಸಮಾಜ–ಮಾನ್ಯ, ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಅಚ್ಚಾರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಾಲೀ ಋಷಿ, ವೈದಿಕ ಸೂಕ್ತ–ಕರ್ತಾ, ಧನುರ್ವದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವೇದ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ–ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ, ಜೀವಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜಲ–ಸೋತ್ರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ, ಸೋಮಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಾಜ್ಞಕ, ಶಾಂತಿ–ಪ್ರಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥ, ಆದ್ಯ ವಸಾಹತಕಾರ, ಸಮಾಜ–ಸೇವಕ, ಜಗಪ್ರವಾಸಿ, ಅವಕಾಶ–ಯಾತ್ರಿ, ಪಾಪ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಷ–ನಾಶಕ, ಶಾಪ–ನಿವಾರಕ, ದಾನವ–ನಿರ್ದಾಲಕ, ಅಥರ್ವಣ, ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕುಲಗುರು, ಇಂತಹ ಶತ–ವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮೂಲಕ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾರಕಾ (ನಕ್ಷತ್ರ) ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕ–ಕಲ್ಯಾಣಕರ್ತಾ, ದೈತ್ಯ–ನಿವಾರಕ, ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಸಂತುಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನೆಂಬ ವಿಭೂತಿಮತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಗೂಢ ಮತ್ತು ಅತಿಶಯೋಕ್ತವೆನಿಸುವ ವರ್ಣನೆಗಳ ಅನ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತೋರಿಬರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಸಾಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಉದಾ: ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವ–ನಿರ್ಮಿತ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುವ ವಿವಾಹ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ನೀಡಿದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವು ಮೂಲತಃ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಸಮುದ್ರ–ಪ್ರಾಶನ, ಕಾವೇರಿಯ ನಿರ್ಮಿತಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ವಿವಾಹ ಈ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯ, ಜಲ–ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪಾರ್ಶ್ವಭೂಮಿಯು ಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣನಾಗುವ ಕಾದಂಬರೀಕಾರನು ವರ್ತಮಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಶಯ :

ಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹೀ ಕಥಾನಕವು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೈವೀಸ್ವರೂಪವಾದ ಜನನ, ಅಲೌಕಿಕ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ವೈಶ್ವಿಕ–ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಸಹಭಾಗ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದ ಹಾಗೂ ಜಲಾಶಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೆಸಗಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಚಿರಂಜೀವಿಯೆಂದು ಬಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಾರಕಾಪದಾರೋಹಣ ಇದಿಷ್ಟೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾನಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂಚಾರವು ದಿಕ್–ಕಲಾತೀತವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಸಯ್ಯಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವರು ಹಾಗೂ ದಾನವರು ಕೂಡ ಸಮಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಇವರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ವೈದಿಕ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಪಾಂಡವರು, ರಾಮ–ರಾವಣರು, ಪರಶುರಾಮ, ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿ, ನಾರದ, ಜಟಾಯು ಹನುಮಂತ ಇವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಿವಾಜೀ–ಮಹಾರಾಜರು, ಅಹಿಲ್ಯಾಬಯೀ ಹೋಳ್ಕರ್, ಉಗ್ರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕರವರೆಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಜನಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ದುರ್ಜನ–ಸಂಹಾರ ಈ ಸಮಾನ ಸೂತ್ರಗಳೇ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಮಾನವರು, ನದಿಗಳು, ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪು ಪಂಗಡಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸುವ (ಅನಾರ್ಯರನ್ನು ಆರ್ಯರನ್ನಾಗಿಸುವ) ಒಂದು ಸೇತುವೆ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುವ ನವೇದನೆಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ತತ್ವಚಿಂತನಪರ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸುವಂತಹವು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆದುದರಿಂದ ರುಕ್ಷ ಇಲ್ಲವೆ ಜಡ ಎನಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ತತ್ವಚಿಂತನಪರವಾದ ಅನೇಕ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಾಮರ ಆಶ್ರಮ ಕನ್ಯೆಯರ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಜನಲೋಕದ ಸಾಮವೇದವು ಹೀಗೆ ಇದೆ

ಅಗಸ್ತ್ಯರಾಪುಣ್ಯದಿ। ದೇವನಾದನು ಮನುಜ ಜಗದಿ।
ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ। ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯು ಮಾನವನ ಮೇಲೆ।
ಕೈವಲ್ಯದಾ ವನದಿಂದ। ಮಂಡಿಸಿದಿರಿ ಮಾಯಾ ಜಾಲವ।
ಸಂತೆಯಲಿ ಈ ಮಾಯೆಯ। ಜನುಮ ತಾಳಿತು ಜಡ–ಜೀವ।

ಶಿವಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಫಲಿತಗಳು ಅತಿಶಯವಾದ

ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿರುತ್ತವೆ. ತತ್ವಚಿಂತನೆಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಹಸಿರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಲೌಕಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳಂತೂ ಇತಸ್ತತಃ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಘಟನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಮೂಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ರಂಜಕವಾಗುವಂತೆ ಕಾದಂಬರೀಕಾರನು ಅತೀವ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾರಮ್ಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾ. ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತ, ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮಾಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ-ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಸಾರ, ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲ ಆಶಯವು ಅತೀವ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಆಳವಾದದ್ದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಲ-ಕಾಲಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ಅನಾದಿ ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಶ್ವಿಕ ಸಹಭಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಬದ್ಧ ಮಾಡುವದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ರಂಜಕ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದರ್ಶಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖಕನಿಗೆ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗಿನ ತನ್ಮಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಮರಸತೆಗಳೂ ಅವಶ್ಯಕ ಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತರ್ಕ-ಸುಸಂಗತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸುವದು, ರಂಜಕತೆಗಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಿವೇದನಗಳ, ಸಂವಾದಗಳ ಹಾಗೂ ಲೋಕಗೀತೆಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಲೇಖಕನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಾದರೀಕರಣದ ಶೈಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಇದೆ.

1) ಆರಂಭವೇ ಮೂಲತಃ ಫ್ಲ್ಯಾಶ್-ಬ್ಯಾಕ್ ಪದ್ಧತಿಯದು. ಲೇಖಕನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರ ಯೋಗೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸೀ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕ ಇವರುಗಳ ಸಂವಾದದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಲೇಖಕನ ಭೂಮಿಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ- ಮಿತ್ರನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಅವಕಾಶತಜ್ಞ ಗೆಳೆಯನೂ ಕೂಡ ಸದ್ಗದಿತ (ಸಂತುಷ್ಟ)ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ತರಹದ ತೃಪ್ತಿಕರ ಸಂವಾದವು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.
2) ಲೇಖಕನು ನಾಯಕನೊಡನೆ ಇಷ್ಟು ಸಮರಸನಾಗಿರುವನಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆಯು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿದೆಯೋ, ನಾಯಕನದಿದೆಯೋ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಸಂಭ್ರಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
3) ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಮಹಾಪುರುಷನ ಬಗೆಗಿನ, ಅನೇಕ ದೇವ-ದೇವತೆಗಳ, ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳ ಮತ್ತು ನಾರದರ ನಿವೇದನಗಳು, ಒಂದು ಕಥೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ ಉತ್ಕ್ರಾಂತವಾಗುವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಶೈಲೀ-ಪ್ರಕಾರಗಳು ವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ

ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿವೆ.

4) ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಲೋಕ–ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆ, ನಡು–ನಡುವೆ ಕಂಡು ಬರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರ ಇವೆಲ್ಲ ಓದುಗರನ್ನು ಬಹುಶ್ರುತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಹವಾಗಿವೆ.
5) ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಜನ್ಮ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ–ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ ಆದಿವಾಸೀ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಲೋಕ–ಗೀತೆಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ರುಚಿ–ಪಲ್ಲಟ ಮಾಡುವಂತಹವಾಗಿವೆ.
6) ವಿಶೇಷತ: ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ (ಅಕೋಲಾ)ದ ನಿಸರ್ಗವರ್ಣನೆಯು ಚಿತ್ರದರ್ಶೀ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಹಾದದಾಯಕವಾಗಿದೆ.
7) ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರಸಂಗವು ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರ ಸಂಜೀವನ–ಸಮಾಧಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ತಾಗಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸದು. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಯಾವ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪ್ರವೃತ್ತಿ–ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಉರ್ಜಾಶಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೋ ಅದರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುವ ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮರಾಠೀ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ತೋರುವದು.

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಡಾ. ಮಧುಸೂದನ ಬೋಪರ್ಡೀಕರ್

ಎಂ.ಎ.,ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

(ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿಷಯಕ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯ ಏಕಮೇವ ಅಭ್ಯಾಸಕರು) ಪೋಥಿಯೀಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ–ಫಾಲ್ಸ ಆಶ್ರಮ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ತಮಿಳುನಾಡು

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹನೀಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. 'ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ', 'ಸಿದ್ಧಾಣಾಂ ಸಿದ್ಧ' ಎಂದು ಅವರ ಮಹತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವು ಪೋಥಿಯೀಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತೈರ್–ಪಾಲ್ಸ್–ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪ್ರಪಾತದ, ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವು ಉಂಟು. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ 'ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ' ಎಂಬ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನದಿಯ ಉಗಮ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ನದಿಯು ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನದಿಯ ಉಗಮವನ್ನು ಇದೇ ಪರ್ವತದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪ್ರಪಾತ'ದ ಅತಿಶಯ ರಮ್ಯವಾದ ನಿಸರ್ಗ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವಿದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಆಶ್ರಮದೊಳಗಿನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಟ್ರಸ್ಟಿನವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದುರ್ಮಿಳವಾದ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಏಳು ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರಮೇಲೆ 'ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರಂ' ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಮಂದಿರಗಳು ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿ–ಸ್ಥಾಪಿತ 'ಶಿವ–ಪಂಚಾಯತನ' ಅರ್ಥಾತ್ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪಂಚಾಯತನ' ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಶಕ್ತಿ, ವಿನಾಯಕ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗಡೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ ಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅದು ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಶೇಷವಾದ ಶಿವತಂತ್ರ/ ಮಂತ್ರ ಇರಬಹುದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಚನಪಲ್ಲಿಯ ಕಾವೇರೀ–ತೀರದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶಮಂದಿರದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಚಕರು ಬಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶಿವಗಣಗಳ, ಶಿವಸಿದ್ಧರ, ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು 'ಹಾರಿ'ಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರಮಾಂಕದ ಮೂರ್ತಿಯು ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವ–ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವೆಂದರೆ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಆಶ್ರಮ' ಅಹುದು.

ಅಕೋಲೆಂಯು (ಜಿ. ಅಹಮದನಗರ) ಇಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರತಿಮೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಗ್ರಹವು (ತಾಂದಳಾ) ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

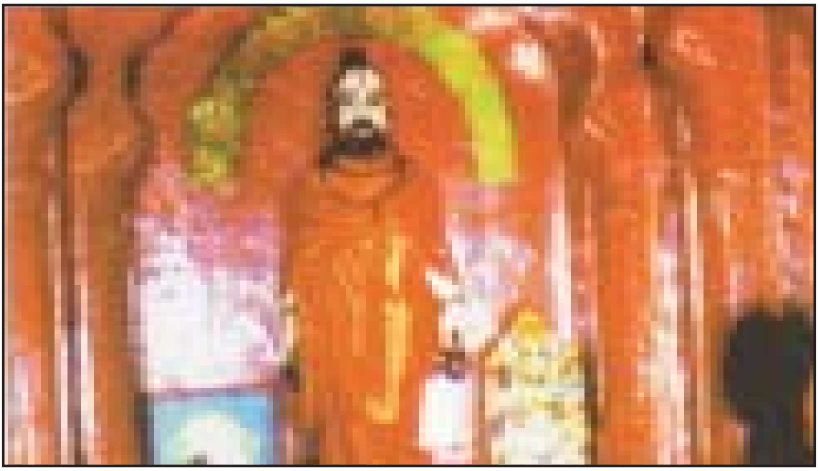

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಾನವೆಂದರೆ 'ಅನಕಾಈ' ಹೌದು ಅಹಮದನಗರ-ಮನಮಾಡ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಧುಳೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ 'ಅನಕಾಈ' ಊರಿನತ್ತ 'ಅಗಸ್ತ್ಯದುರ್ಗ'ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭವ್ಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ನೋಡಲು ದೊರಕುತ್ತದೆ.

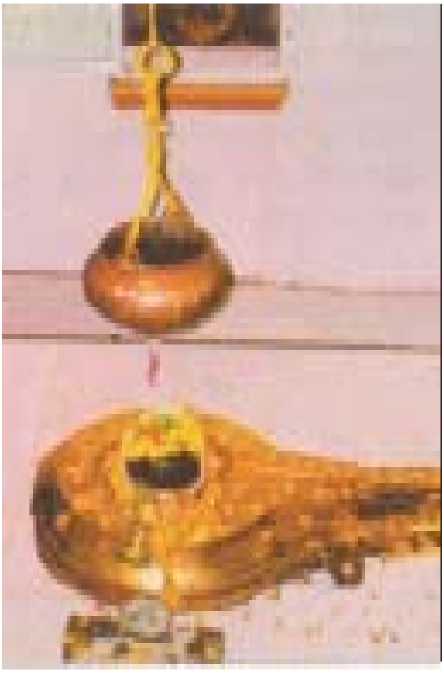

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾಪಕ್ಷಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲಿಂಗ-ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಭವ್ಯವಾದ ಮಂದಿರ ಇದೆ. ಆದರೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿಯ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಾನವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ.

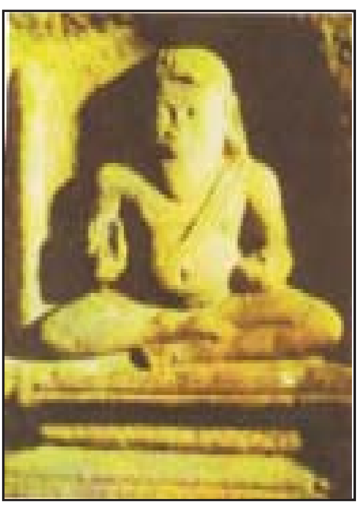

ಬದಾಮಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಮೇಲಿನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲ್ಪ.

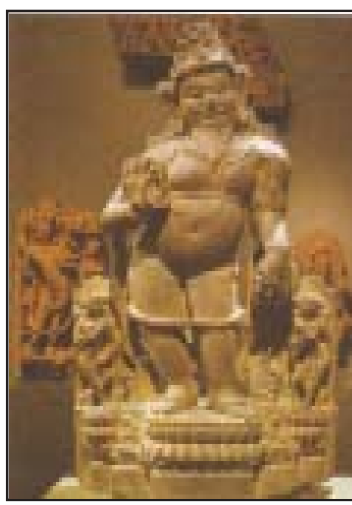

ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯ ಮೂರ್ತಿ.

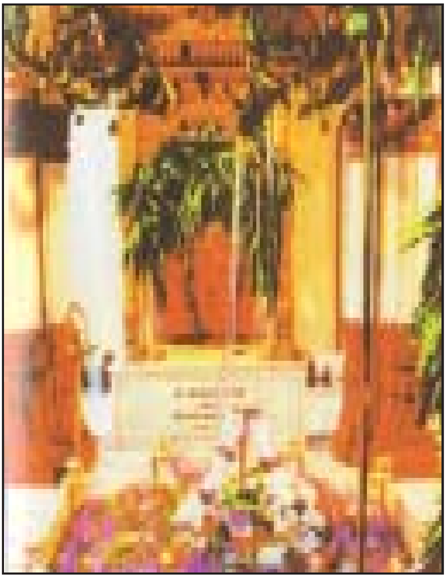

ಸ್ವಯಂಭೂ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹಾಗೂ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವು ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯಿತ್ತು ಎಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕುಂಡ ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಪರಿಸರವು ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ದಿ–36/11, ಅಗಸ್ತ್ಯಕುಂಡ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಂದಿರ, ಗೋಡೋಲಿಯಾ, ವಾರಾಣಸಿ ಈ ಅಂಚೆ–ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭವ್ಯ–ಮಂದಿರವಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪತ್ನಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಯಂಭೂ–ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಈ ಸ್ವಯಂಭೂ ಲಿಂಗದ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರವು ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ ಕೃಷ್ಣರಾವ ರೋಹೇ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ) ಇವರು ಪ್ರಸಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋಧೇಗಾವ (ತಾ. ನೇವಾಸಾ, ಜಿ. ಅಹಮದನಗರ, ದೇವಗಡ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರವರಾಸಂಗಮದ ಬ್ಯಾಕ–ವಾಟರ್ ದಾಟಿ ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ಆಚೆ ದಂಡೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಕೆರೆಯ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಈ ಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂರ್ತಿ.

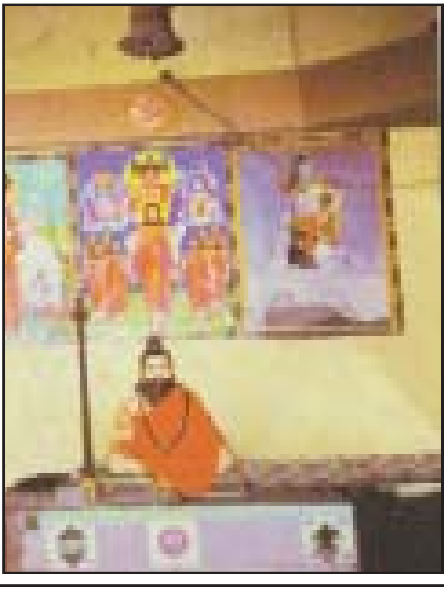

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹತಿಯು ಬಹಳವಾಗಿದ್ದು, ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಶಿವ–ಸ್ವರೂಪರೆಂದೇ

ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಂದಾಕಿನೀ (ಗಂಗಾ) ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಅಗಸ್ತೀ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಮಂದಿರ. ಅಗಸ್ತಿ ಮುನಿ–ಮಠ 'ಅಗಸ್ತೀ–ಮುನಿ' ಇದು ಗ್ರಾಮ–ನಾಮ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮವಿದ್ದು ಬೇಂಜವಾಲ ಮನೆತನದ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತಿ–ಮುನಿಗಳು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ತಪಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತಿ ಮುನಿಗಳ ಇದೇ ಸ್ಥಾನವು ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಹಕ್ಕು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದಲ್ಲ ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿತ್ತು.

ತಲಕಾವೇರಿ ನದಿ (ಕಾವೇರಿ ನದಿ) ಕರ್ನಾಟಕ

ಸ್ಫಟಿಕವಿಮಲ ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು ಪುಲಕಿತಳಾದ ಭೂಮಿಪುತ್ರಿ ಗೌರಾಂಗಿ ಸೀತೆಗೆ ಗಂಗಾಮಾತೆಯು ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತನಾಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವು ಬೆರೆತುಹೋದ ಅನುಭವವನ್ನು ಗಂಗಾಜ ಲೌಘವು ಪಡೆಯಿತು. ವಿಮಲಕ್ಕೆ ಕೂಡ ವಿಮಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಅನುಭವವು ಕಾಲ, ಅವಕಾಶ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮ–ಜಾನಕೀ–ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮುಖರಾಗಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನೇ ಗಂಗೆಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ಫುರಣಗೊಂಡವು. 'ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೈ ನಮಃ। ಕೃಣವಂತೋ ವಿಶ್ವಂ ಆರ್ಯಮ್।'

"ಹೇ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶೀ ರಾಮಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೂರ್ಯ–ತೇಜಸ್ವೀ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಸಮೃದ್ಧ, ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು" ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಶಿಖರಗಳಿಂದ. ನಿಬಿಡ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಜಲೌಘಗಳಿಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಗುಹೆಗಳಿಂದ 'ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೈ ನಮಃ। ಕೃಣ್ವಂತೋ ವಿಶ್ವಂ ಆರ್ಯಮ್' ಎಂದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇಡೀ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಪುಲಕಿತ (ಧನ್ಯ)ವಾಯಿತು. ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ರೋಮಹರ್ಷಿತಳಾದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಿಸಿ ಆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ವಿರಾಟ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾರದಮುನಿಗಳು ಈ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂರ್ಣ ಚೈತನ್ಯಮಯ, ಶಿವಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿ ಸೀತಾ–ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ತೀರ್ಥಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ವೃಕ್ಷವೊಂದರ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತರಾದರು. ಪ್ರಭುಗಳ ಚರ್ಯೆಯತ್ತ ಸೀತಾಮಾತೆಯ ಗಮನವಿತ್ತು. "ಸ್ವಾಮೀ ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾದಿರಾ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಹಿಡಿಸಬಹುದಾ?" ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

"ತೇಜಸ್ವಿನೀ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಿರುಗಾಳಿಯೇ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲೂ ಎದ್ದಿದೆ, ಆದರೂ ನೀನು ನಿಃಶಂಕಳಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡು।"

"ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾರು? ಅವರ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು?" ಸೀತಾದೇವಿ ಕೇಳಿದಳು.

"ಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೃಷ್ಟಿ–ಸಮರ್ಪಿತ ಋಷಿಗಳು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಅವರು ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಭ್ರಾಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಮಾನವೀ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲೆಂದು, ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದರು ಆದರೆ ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠರು ನೀಡಿರುವರು. ಇವರ ಹೊರತು ನನಗೂ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ"

"ಅಂದರೆ ಅವರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುವರಾ?" ಸೀತಾದೇವಿ ಶಾಶಂಕಳಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

"ಹೌದು ಆ ಮಾರ್ಗವೇ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಯ ಸೇತುವಿನಿಂದ ಜೋಡಿಸುವಂತಹದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಲು ಪ್ರತಿಬಂಧವಿರಕೂಡದು!"

"ತಾವು ಸರ್ವ–ಸಾಕ್ಷೀ ಇರುವಿರಿ ನಾನು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲು ಸರ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಅಲ್ಲವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ?"

"ಹೌದು ಮಾತೇ, ಸಂಭವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುವ ವೇಳೆ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ತಾವು ನಮ್ಮ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು" ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶ್ರೀ ರಾಮರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

"ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತಿ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೋಗೋಣ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆಯೋಣ ಅಲ್ಲೀಯೇ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾತವಾಗುವದು" ರಾಮಚಂದ್ರರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ಸೀತಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಎದುರು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾನ್ ವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಸವಿಡೀ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪ್ರಶಾಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ

ಹೇಳಿದರು.

"ನಾವು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತಿ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮದೆಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸೋಣ" ಶ್ರೀ ರಾಮರ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಫಲಾಹಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಫಲಾಹಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಯಾರೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮವು ಶ್ರೀ ರಾಮರ ದಾರಿಕಾಯುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ಕರ್ಪೂರವರ್ಣ ಹಿಮಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೈಲಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕುತೂಹಲವು ಜೊತೆಗೂಡಿತು. ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಕೃಣ್ವಂತೋ ವಿಶ್ವಂ ಆರ್ಯಮ್। ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮರಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿತ್ತು? ರಾಕ್ಷಸ ಮತ್ತು ದಾನವ ಸಂಹಾರವನ್ನಂತೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಈ ಮೊದಲೇ ವಸಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪಾರುಗಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು? ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹೊಯ್ದಾಟವು ನಾರದರ ಮನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಗಣೇಶ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಉಮಾ–ಮಹೇಶ ಮತ್ತು ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿವಗಣವು ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಗಂಗೌಘವಂತೂ ಚಿಮ್ಮಿ ಧುಮುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಆನಂದೋತ್ಸವ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾರದರು ಕೆಲಕಾಲ ಎಚ್ಚರ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಲಯ–ತಾಲ–ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೂ ತಲ್ಲೀನರಾದರು. ವೀಣೆ–ವಿಪಳಿಗಳ ಸಂಗದ ಜೊತೆ ಶಿವಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ನಾರದರು ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಮರೆತರು.

ಶಿವ–ಸಖಿ ಉಮೆಯ ಗಮನವು ನಾರದರತ್ತ ಹರಿಯಿತು. ನೃತ್ಯ ಮೋಹಿತಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ನಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ–ಸುಹಾಸ್ಯವದನದಲ್ಲಿ ತುಂಟುತನದ ಛಾಯೆ ಮೂಡಿತು. ಸಖಿಯ ಲಕ್ಷವು ನೃತ್ಯದಿಂದ ವಿಚಲಿತವಾದದ್ದು ಶಿವ ಶಂಭುಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. "ಪ್ರಿಯೆ, ನೃತ್ಯಮಗ್ನತೆಗಿಂತಲೂ ಏನಾದರೂ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಕವಾದದ್ದು ನಡೆಯಿತೇ?" ಶಂಕರರ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಉಮೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಪದನ್ಯಾಸವು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ ನಾರದರೆಡೆಗೆ ಅಂಗುಲಿ–ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿದಳು.

ತ್ರಿಕಾಜ್ಞ, ಜಗತ್ಪಿತಾ ಶಂಕರರೂ ಕೂಡ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ವಿಸ್ಮಯಪೂರ್ವಕವಾದ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಎದುರ್ಗಡೆ ನೋಡಿದರು. ಸ್ವಯಂ ನಾರದರು ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ, ನಂದೀ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಇವರ ಸಮೇತ ನೃತ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ನಾರದರ ಈ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿವಗಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಈ ಮೂವರ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಯನ, ನರ್ತನ,

ವಾದನಗಳಿಂದುಟಾದ ಶಿವನಿನಾದರಿಂದ ಇಡೀ ಕೈಲಾಸವೇ ಆನಂದೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿರುವಾಗ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಶಂಖನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಾರೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಆಗಮನದ ಸೂಚನೆಯು ಶಂಖಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನಗಳು ನಿಂತವು ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಶಂಖಧ್ವನಿಯಾದ ನಂತರವೂ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ನಾರದರತ್ತ (ಹರಿಯಿತು) ಕೇಂದ್ರಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಹಾಗೂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರು ಲಗು-ಬಗೆಯಿಂದ ಮುಂದಾದರು. ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾದರು.

"ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದಮುನಿಗಳೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿವಾಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು" ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರ ಮಾತು ನಾರದರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಎಚ್ಚತ್ತರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ!" ಸ್ವಂತದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತ ನಾರದರು ಅಭಿವಾದನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

"ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ವಿಶ್ವಸಂಚಾರೀ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ!" ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಘೋಷಣೆ ಇತ್ತನು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ನಾರದರ ವಿಜಯ ಘೋಷವು ಸರ್ವರ ಮುಖದಿಂದಲೂ ನನಾದಿಸಿತು.

"ತಮಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತ! ತಮ್ಮ ಆಗಮನದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮತ್ತು ನಂದಿಕೇಶ್ವರರು ನಾರದರನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು.

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ!" ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ತ್ರಿವಾರ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

"ಮುನಿಗಳೆ, ತಾವು ಆಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾಗಿರಿ! ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ" ಶಂಕರರು ನಾರದರಿಗೆ ಅಭಿವಾದನೆಗೈದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ! ಹೇ ಶಿವ ಪ್ರಭೋ, ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಈ ನೃತ್ಯ ವಾದನ ಗಾಯನ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ? ಅದೆಂತಹ ಉತ್ಸವ ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ?" ನಾರದರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಸಖೀ ಪಾರ್ವತಿ ಅಂಬಿಕೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ನಡೆಯುತ್ತದೆ" ಶಂಕರರು ನಾರದರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

"ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ" ನಾರದರು ಪುನಃ ಶಂಕಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ನಾರದಮುನಿಗಳೇ ತಾವು ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರಲ್ವಾ? ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಗಮನ ಆಯಿತು ಅಲ್ಲವಾ? ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ

ಎನ್ನುವಿರಾ? ನಾರದರೆ ತಾವು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರು, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀಯಾಗಿರುವಿರಿ, ವಿಧಾತನ ಬರಹವನ್ನು ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಶಂಕೆ ಯಾಕೆ?"

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ! ಶಿವ ಪ್ರಭೋ ತಮ್ಮ ಚುರುಕುತನವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ತಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ತಾವೇ ನನಗೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು" ನಾರದರು ಹಟ ಹಿಡಿದರು.

"ಉಮಾದೇವೀ, ಪೂರೈಸಿರಿ ಈ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನ ಹಟವನ್ನು" ಶಂಕರರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು, "ನಾರದಮುನಿಗಳೇ, ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲಿರಿ ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ತ್ರಿದೇವರ ಪುತ್ರ–ಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ನನ್ನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ–ಸತ್ವ–ರಜ–ತಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ತಮೋಗುಣದ ಮೂಲತ ಆರ್ಯರು ಕೂಡ ಅನಾರ್ಯರಾದರು! ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಇಂತಹ ಅನಾರ್ಯರನ್ನು ಪುನಃ ಆರ್ಯರನ್ನಾಗಿಸಲು ಆದಿಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ಶಿವ–ಶಂಕರರು ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತರು. ಆಗ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಅವರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಮಯ ಆಗಿ ವಿಘ್ನ–ನಾಶಕತೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರು ದೈವೀ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ನಡುವಳಿಕೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಿಂತಲೂ ಆಶೀರ್ವಚನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಇವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಿಂದ ನೋಡಲಾಯಿತು. ಅಮಾನ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿ–ನಿರ್ಮಾಣದ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವಾನ್ ಶಿವ–ಶಂಕರರು, ತಮ್ಮ ಕಾಲರೂಪ ತೇಜದೊಟ್ಟಿಗೆ, ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವರುಣರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಯೋನಿಸಂಭವ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತರು. ಅವರೇ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳು! ಅಗಸ್ತ್ಯರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಶಿವ ಹಾಗೂ ಶಿವಗಣಗಳ ಸಂಚಾರವಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಮೋಗುಣವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಸತ್ವಿಕತೆ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ವತೆಗಳಿಂದ ಶಿವಗಣಗಳನ್ನು ಆರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಅವರಿಗಿತ್ತರು. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮದ, ಮತ್ಸರ ಈ ಷಡ್ರಿಪುಗಳ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಅನಾರ್ಯರ, ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧ:ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುವ ಜೀವಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವರು ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಮಹರ್ಷಿರೂಪ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಮರ್ಯಾದಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಆಧಿ ದೈವಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯಿತು. ತಮೋಗುಣದ ನಿರ್ಮೂಲನ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತಮೋಗುಣವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯುಗಾನುಯುಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವೀ–ಸ್ವರೂಪಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಈ ಕಾಮಗಾರಿ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವ–ಶಕ್ತಿವಂತರಂತೂ

ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ವರುಣನಂತೆ ಕೃಪಾಳು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಹಾಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಜಂಬೂ–ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಸಂಚಾರಮಾಡಿ. ಸಭ್ಯತೆ, ಜ್ಞಾನಮಯತೆ, ಶ್ರಮನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಲಂಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ದ್ವೀಪಕಲ್ಪಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಯ ಹಾಗೂ ತೇಜೋಮಯ ಅವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನಿತ್ತರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಮತ್ತೆ–ಮತ್ತೆ ಅನಾರ್ಯ, ತಮೋಗುಣೀ ಇಲ್ಲವೆ ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸ, ದೈತ್ಯರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಮಾನವ ದೇವತೆ ಹಾಗೂ ದಾನವ, ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಾಗಿಯೂ ಅಪಾರ–ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಮಾನವೀ–ಮಾನವೀ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತಾರಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಲ–ಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅಮಾನವೀ ತೇಜವನ್ನು ಅವರು ಚಿರಂತನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ಮಾನವ–ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ವಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸ್ಥಾಮದೊಡನೆ ವೇದ–ಪಠಣ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಪರಿಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ತೇಜವನ್ನು ವಿನಿಯೋಜಿಸಿ ತಮೋಗುಣ ನಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಸ್ಪಟಿಕದಂತೆ ವಿಮಲ ಜೀವನವನ್ನು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಸುವ ಯೋಗ ಒದಗುವದು ನನಗೆ ಈ ಧರೆ, ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಆ ನನ್ನ ಆಸೆ–ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಭೂ–ರಾಮಚಂದ್ರರು ವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ" ಪಾರ್ವತಿಯು, ಕಾತುರದಿಂದ ಶಿವ–ಶಂಕರರ ತೇಜ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಥೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೈಲಾಸವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಕೋದಂಡಧಾರೀ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪ ವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರು, ಬ್ರಹ್ಮ ಚೈತನ್ಯಮಯರಾಗಿ ಭೂತ–ಭವಿಷ್ಯ–ವರ್ತಮಾನಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪೃಥ್ವೀ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಘಟಿತ–(ಆಗುಹೋಗು) ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಜಂಬುದ್ವೀಪವು ಆರ್ಯವರ್ತವಾದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಆತುರರಾದ ಅವರು ಭಗವಾನ್ ಶಿವ–ಶಂಕರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ನಾರಾಯಣ' ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟರು.

ಸಖೀ ಪಾರ್ವತಿ–ಅಂಬಿಕೆಯು ನಾರದರ ಕೌತುಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡು ಶಿವಮಯಳಾದಳು. ಶಂಕರರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಶಂಖನಾದ ಮೂಲಕ ವಿಜಯನಾದ ಮಾಡಿದನು. ಚತುರಾನನರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಆನಂದಭರಿತ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರಚಲನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮದೆಡೆಗೆ ಆಕಾಶಸ್ಥ ದೇವ–ದೇವತೆಗಳ, ಲಕ್ಷಾವಧಿ ತಾರಕೆಗಳ, ಕಾಲ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಕೈವಲ್ಯಗಳು ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯವಂಶೀ

ವಿಷ್ಣು–ತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸೀತಾಮಾತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇವರನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಜಯ ಕಥಾ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂತರದಮೇಲೆ ದಾಶರಥೀ ರಾಮರ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶದರಮದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಜಲಕುಂಭ ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರಾಮರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಚ್ಚರಿಪಟ್ಟರು.

"ತಾವೆಲ್ಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಅಲ್ಲವೆ" ಶ್ರೀ ರಾಮರು ಕೇಳಿದರು.

"ಹೌದು ಪ್ರಭೂ"

"ದಶರಥ ಪುತ್ರ ರಾಮ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತಮ್ಮನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು" ಮೂವರು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಅಂದರು "ಪ್ರಭೋ ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅರ್ಹರಲ್ಲ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಾವು ಸ್ವತಃ ಲೋಕಬಂಧು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾನವೀ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ತಾವು ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು" ಶಿಷ್ಯಸಮುದಾಯ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಕಮಲಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ಸೀತಾ ಮಾತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣರನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರು ಮೂವರನ್ನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಈ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯದೊಡನೆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಗ್ರಾಮವು ಪರ್ವತಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವೃಕ್ಷಗಳ (ಘನವಾದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ) ದಟ್ಟವಾದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ, ಹತ್ತಿರವೇ ವಾಸವಾಗಿದೆ. ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಜಲೌಘದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಆಶ್ರಮ ಪುಷ್ಪ–ಸುಗಂಧದಿಂದ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರವು ಆಗಮಿಸುವ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿವರರು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ?" ಶ್ರೀ ರಾಮರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು

"ಹೌದು, ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೋತ್ರಜ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು, ಈ ಆಶ್ರಮದ ಅಧ್ವಯು (ಶಾಸಕ)ಗಳು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ" ಶಿಷ್ಯರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

"ನಾವು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಾ ಆತುರರಾಗಿದ್ದೇವೆ" ಪ್ರಭುಗಳು ಅಂದರು.

"ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ ಪ್ರಭುಗಳೆ, ಪೂಜನೀಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣಪಥದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಗೈಯಲು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಯುಗಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಜಂಭೂದ್ವೀಪದ

ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ವಾಹಿನಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಂತಮುರ್ಖಿರಾದರು. ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇನೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡದಲೇ ಅವರು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತಿರವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಇದ್ದರೂ ನಿಬಿಡವಾದ ಲತಾ–ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ವೇಷ್ಠಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದುಗಡೆಗೆ ಎತ್ತರ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತರಾಜಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಖರಗಳು ತಮ್ಮ ಶುಭ್ರ–ಶೀರ್ಷಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಶುಕ–ಸಾರಿಕೆಗಳಂಥ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ವೃಕ್ಷವಲ್ಲಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಆನಂದೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೆಗೆದಾಡುತ್ತ, ಜೋಕಾಲಿಯಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀ ರಾಮರನ್ನು ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಆಸಮಂತವನ್ನೇ ದುಮುದುಮಿಸಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಣ್ಣ–ಬಣ್ಣದ ವಿವಿಧ ಹೂವುಗಳ ವಿಲೋಭನೀಯ ತೋರಣಗಳು ವೃಕ್ಷ–ವಲ್ಲಿಗಳ ಆಸರೆಯಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಂಟಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಶುಭ್ರವಾದ ನವಿಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಗರಿಗೆದರಿ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಕರಡಿಗಳು, ಮೊಲಗಳು, ಮಂಗಗಳು ಇವುಗಳಿಗಂತೂ ಆನಂದದ ಭರತಿಯೇ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಶಿಷ್ಯರು ವಿವಿಧ–ಬಣ್ಣಗಳ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಗಾಲೀಚನ್ನೇ ಹಾಸಿದ್ದರು. ಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಪೀಠಾಸೀನ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀ ರಾಮರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದವರೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಈ ತರಹ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕುತೂಹದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಸುಹಾಸ್ಯವದನರಾಗಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ನೆರಳಿನಂತೆ ಸದೈವ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಜೊತೆಗೂಡಿ, ಪೀಠಧೀಶ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಚರಣಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಸನ್ನವದನರಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಯಶವಂತರಾಗಿರಿ ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಇಡೀ ಅಶ್ರಮದ ಆಸಮಂತದಲ್ಲಿ, ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಕೃಣ್ವಂತೋ ವಿಶ್ವಂ ಆರ್ಯಮ್॥ ಎಂಬ ಶಬ್ಧ–ಸ್ಫುರಣವಾಯ್ತು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಘೋಷಗಳ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವದಲ್ಲಿ; ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು, ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಗಂಭೀರರಾಗಿ ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾದರು.

ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮರ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಗೆಂದು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಈ ಶಿಷ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಶಾಲೆಯ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಭೋಜನದ ಆಸ್ವಾದವನ್ನು ಮೂವರು ಸವಿದರು. ಶಯ್ಯಾ ಸಮಯದ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ವಿಶೇಷ–ಅತಿಥಿಯಾಗಿ

ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವಸಿಷ್ಠ–ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸೀ ವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ದಾಲನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಂದ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಪ್ರಭುಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರ ಸಮವೇತ ತಮ್ಮ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ತೆರಳಿದರು. ವನದಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸದ ಕಠಿಣ ವ್ಯತಸ್ಥೆಯು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಎಲ್ಲ ನಡುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸೀತಾಮಾತೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೊರಗಡೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನಗಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದನು (ಹಾಸಿದನು) ದಿವಸವಿಡೀ ನಡೆದ ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಶೇಷಮಹಾರಾಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತುಂಬಾ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಇಡೀ ಆಶ್ರಮವೇ ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲಿನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸ್ತ ಆಯಿತು. ಆಕಾಶಸ್ಥ ಗ್ರಹ–ತಾರೆಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

"ಸ್ವಾಮೀ, ನಾವು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ವಾಸವಾಗಿರುವದು? ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಒತ್ತಡದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದೆ"

"ಅದೇಕೆ?"

"ಪ್ರಭೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ"

"ಅಲ್ಲ, ಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಸಮರ್ಪಿತತೆಯಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದದ್ದಲ್ಲ"

"ಅಂದರೆ?"

"ಚರಾಚರಗಳಿಗೆ ನೀನು ಮಾತೆ ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿನಗೆ ಗಿರಿ–ಕಂದರಗಳು ಅರಣ್ಯಗಳು ನಗರಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರದವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವುದಿದೆ. ಕಳೆದ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಶೇಷನ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಮಾನವತೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಾನವಕುಲವನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕತೆಯ ಶಿರೋಬಿಂದುವಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಆರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಅವತಾರ ತಾಳಿರುವೆವು. ಅನೇಕ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನವೀ ಅಸ್ತೀತ್ವಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಬಂಧನಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಮರ್ತ್ಯತೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯ. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಅದು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕನು ಅವನ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಕೈವಲ್ಯದ ಅವಸ್ಥೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾರ್ಯತೆ ರಾಕ್ಷಸೀ–ವೃತ್ತಿ, ದಾನವತೆ, ಪಿಶಾಚ್ಯತೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಮಾನವನ ತಮೋಗುಣದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಕರಾಲವಾಗುವದರಿಂದಲೇ ಕೈವಲ್ಯ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಸಂಕಟ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಳಯವಲ್ಲ ಇದೇ ಭಯಾನಕವಾದ

ಅಂಧಃಕಾರದ ಅವಸ್ಥೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಗಳಿಸುವುದಾದರೆ ನಮಗೆ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯನ್ನು ಪರಾಕೋಟಿಗೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನಂತೂ ಶಕ್ತಿ–ರೂಪಿಣೀ ಇದ್ದೇ ಇರುವಿ ಆದರೆ ಈ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಧಾರಣಿಯೂ ಆಗಿರುವಿ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯ ಬೇಕು" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರೂ ಆಶಾಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಸೀತಾಮಾತೇಯತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದರು.

"ನಾಥ, ಅದಂತೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲೇ ಇದೆ ಆದರೆ ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದಿವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆಯೆ? ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು"

ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯ ವರೆಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ ರೂಪೀಣಿ ಸಂವಾದ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ವಿಶ್ವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗೆಗಿನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಚಾರಗಳೇ ಶ್ರೀ ರಾಮರ ಮುಖದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಗರ್ಭವು ವಿಕಸಿತವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಕು ಹರಿಯಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಶ್ರಮ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿತು. ಶಿಷ್ಯಯರು ಕುಂಭಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಜಲೌಘದ(ನದಿ) ಕಡೆಯಿಂದ ಆಶ್ರಮದೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುಸ್ವರಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಮವೆಲ್ಲ ನಿನಾದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮ ಕುಟೀರವು ಎಚ್ಚತ್ತಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಯಾವಾಗಲೋ ಫಲಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋದೋಹನದ ಚುರ್–ಚುರ್ ಎಂಬ ಶಬ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕರುಗಳು ಲಚುಗೂಡುವದರಿಂದ ಗೋವುಗಳು ಧಾರಯೊಡ್ಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಜಲ–ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆಶ್ರಮ–ಮಹಿಳೆಯರು, ಶಿಷ್ಯೆಯರು ವೇದ ಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರದೇ ಪದನ್ಯಾಸದ ಲಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಲೋಕದ ಸಾಮವೇದವು ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರಾ ಪ್ರಣ್ಯದಿ। ದೇವನಾದನು ಮನುಜನು।
ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ। ನಿನ್ನ ದಯೆ ಮಾನವನ ಮೇಲೆ॥
ಕತ್ತಲೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿ। ಇಲ್ಲದ್ದು ಹೌದಾಯ್ತು।
ಕವಲ್ಯದ ಚೈತನ್ಯವ। ಕಾಲ ಕಂಡಿತು ಆಗ॥
ಚೈತನ್ಯವೇ ಚಿಗುರಿ। ಚೆಲ್ಲಿತು ಆಕಾಶದಿ ಇಡೀ।
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳು। ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕರಿದವು॥
ಚೈತನ್ಯವದು ನಸುನಕ್ಕು। ಕನಸಲಿ ರಂಗಿತು।
ಸೂರ್ಯತೇಜದಲಿ ಪ್ರಸವಿಸಿತು। ಚಂದ್ರನೊಡೆ ನವಗ್ರಹ॥
ಕೈವಲ್ಯದ ಕನಸಲಿ ಸಖಿಯೆ। ಜನಿಸಿದವು ಪಂಚಭೂತ॥
ಸೃಷ್ಟಿಸತಿಯ ಕೌತುಕವು। ಶಕ್ತಿ ಮಾತೆಯ ಕಂಡಳು॥
ಪಂಚವದನದ ಕೈವಲ್ಯ। ಹೂಡಿತು ಗಾರುಡಿಗನ ಆಟ।

ಚರಾಚರರದ ಸಮವೇತ। ಜನನ ಮರಣದ ಸುತ್ತಾಟ॥
ಕೈವಲ್ಯದಾ ವನದಿಂದ। ಮಾಯಾ–ಸಂತೆಯದು ಮಂಡಿತ।
ಮಾಯೆಯಾ ಸಂತೆಯಲಿ। ಜಡಜೀವ ತಾಳಿತು ಜನುಮ॥
ಮಾಯೆಯಾ ಪ್ರಾಂತದಿ। ನಟನೆ ನಡೆವುದು ಸಖೀಯೋ।
ನಾಲ್ಕು ಕಾಪಾಡುತ। ಆರೇ ಕದನವನು ಗೆಳತೀ॥
ಅಹಂಕಾರಿಗಳ ಕದನದಿ। ದಾನವನ ಜನುಮವದಾಯ್ತು।
ಅಹಂಕಾರ ನಿರ್ದಾಲನಕೆ। ಕುಂಭದಿಂದುದಿಸಿದ ಮಾನ।
ಮಾನನಾ ಕಾಯಕದಿ ಸಖಿ। ಅಗಸ್ತ್ಯರದಾಯ್ತು ಜನ್ಮ।
ಅಗಸ್ತ್ಯತಾರೆಯದು ಪೇಳುವದು। ಜತನಮಾಡಿರಿ ಮಾನವತೆಯ॥

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಜಲಕುಂಭಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಮುಖದಿಂದ ಚಿರಂತನದ ಪುಣ್ಯಮಯ ವೇದಘೋಷದ ಉಚ್ಚಾರಣದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮುನಿ–ಗ್ರಾಮದ ಆಸಮತವು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತ ಮನ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೈಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೇಳುವಂತಿತ್ತು, ಏಳಿರಿ ಜಾಗ್ರೃತರಾಗಿ ದೊರಕಿದವರುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಈ ಸಾಮವಾದದದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸೀತಾ ಮಾತೆಯರ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಈ ಅಪೌರುಷೇಯ ವಾಙ್ಮಯದಿಂದ ಸ್ರವಿತವಾಗುವ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಜನ್ಮ ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೋಜಿಗಪಟ್ಟರು. ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಂತರ್ಮೂಖರಾದರು.

"ಜಾನಕೀ, ಅವಕಾಶ, ಕೈವಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಲ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ತಲುಪಿರಬಹುದು? ಮೌಖಿಕ–ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಎಷ್ಟು ಸಹಜ–ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯವು ಈ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಅಧರಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದೆ?"

"ನಾಥ, ಈ ಮಾಯೆಯ–ಆಟದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು? ಮಾಯೆಯು ಸಚಿ (ಮಿಥ್ಯಾ) ಎಂಬುದು ನಿಜವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಡಗಿದ ಸುಳ್ಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾನವೀ ಗುಣಾತ್ಮಕಕತೆಯಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಜತನಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಈ ಪರದಾಟ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ?" ಸೀತೆಯು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದಳು.

"ಹೇ ಅರ್ಧಾಂಗೀ ಜೀವವು ಸಟೆಯೊ? ಆತ್ಮವು ಸಚಿಯೋ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಮರ್ತ್ಯ ಜನನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ತರುವಾಯ ಅವನು ಪಂಚತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾದದ್ದೇಕೆ? ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜನ್ಮ ಹಾಗೂ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಡುವಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅರಿವುಂಟಾಯಿತು? ಆತ್ಮ ತತ್ವದಿಂದ! ಆದರೆ ಆತ್ಮ–ತತ್ವಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಜೀವನನ್ನುಳಿದು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆದ್ದುರಿಂದಲೇ ಜೀವನ ಸಂಗೋಪನವೇ

ಆತ್ಮನ–ಪೂಜೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಯೆಯ ಸಂಗೋಪನವೇ ಕೈವಲ್ಯದ ಪೂಜೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆಯ ಜೋಪಾನದ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವ ಕ್ರೀಡೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರವೇ ಅವಕಾಶ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿನ ಜಡ–ಜೀವಗಳ ಅಂತಿಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಕೈವಲ್ಯಮಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಡ–ಜೀವಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುವದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನಮಯ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕಲು ಪ್ರವೃತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದೇ ಜಡಜೀವಗಳಿಗಾಗಿ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಋಷಿ ಮುನಿ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕಲಾವಂತರು ಇವರ ನಿರ್ಮಿತಿ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷ–ವಲ್ಲಿಗಳು, ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಿವಿಗಳು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಚುರುಕುಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಭುಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

“ನಾಥ, ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಗ್ರಾಮ ವಾಸಿಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಕ್ತಿ–ಭಾವದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನೂ ತೀರ ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದೇನೆ!”

ರಾಮ ಜಾನಕಿಯರ ಸಂವಾದವು ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಫಲಸಂಶೋಧನಮಾಡಿ ಮರಳಿದನು. ಅವನು ರಸವತ್ತಾದ, ಮಧುರ ಹಾಗೂ ತಾಜಾ ಫಲಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಎದುರಿಗೆ ಇರಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೀಯ ಪ್ರಮುಖ–ಶಿಷ್ಯನು ತತ್ಪರತೆಯಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತನಾದನು. ಅವನು ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವನು ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದನು.

“ಮುನೀಶ್ವರರೆ, ನಾವು ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಷ್ಠತರೂ ಅಲ್ಲ ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಯಜಮಾನಪದವನ್ನು ಭೂಷಿಸುವದು ಎಂತು? ನಮ್ಮ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಪೂಜ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಿರಿ” ಪ್ರಭುಗಳು ಅಂದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯಶಿಷ್ಯನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಅವನು ಪ್ರಭುಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಿತ್ಯಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯ ಯಜ್ಞವು ಒದ್ದಿಷ್ಟಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಭುಗಳು ಯಜಮಾನ ಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಅಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನೂ

ತಿಳಿಸಿದರು. ಪ್ರಭುಗಳು ಇದನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಲು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತರು. ಯಥಾವಕಾಶ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸೀತಾ ಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. ಯಜ್ಞ ದಜ್ಞಾತೆಗಳು ನರ್ತಿಸಲಾರಂಭವಾಯ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಮಹಾರಾಜರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವು ಸಮಾಪ್ತವಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಚನ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಘೋಷವು ನಿನಾದಿಸಿತು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ" ನಾರದಮುನಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಆದಷ್ಟು ತವಕ ಲವಲವಿಕೆ ಅವರಿಗರ?

ನಾರದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಸೀತಾ ಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾರದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮರನ್ನು ಆಶೀರ್ವಚನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಲಿಂಗಿಸುವಾಗ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವಗೊಂಡವು ನಾರದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೂ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ನಾರದರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನದ ತರುವಾಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾರದರನ್ನು ಆಗಮನದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲೆಂದೇ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿರುವೆ" ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು. "ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರ ಆಜ್ಞೆಯು ನಮಗೆ ಶಿರಸಾವಂಧ್ಯ ತಾವು ಖುದ್ದಾಗಿ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಆಗಮಿಸುವಿರಿ. ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ಭಗವಾನ್ ಏನು ಆಜ್ಞೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ನಾವು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇವೆ" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ನಾರದರನ್ನು ಆಶ್ವಸ್ತಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಭುವರರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಾವು ಆಗಮಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಶಿವ ಪ್ರಭುಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂತುಲನದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯ ಮನದಲ್ಲಿದೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಆರ್ಯಮಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಮನದ ಈಷಣೆಯು ಮಾತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದೆ. ಶಿವ ತೇಜಸ್ವೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಿವನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಮಾನವನನ್ನು ತೇಜೋಮಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತ, ಸತ್ವಗುಣೀ, ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಶಮುಖನ ನಿಃಪಾತ ಮಾಡಿ ಕೈಗೂಡಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ"

"ಆದರೆ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀ ಮುನಿಗಳೇ, ದಶಾನನನಂತೂ ಮಹಾಜ್ಞಾನೀ, ಶಿವಭಕ್ತ, ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ವೀ, ಆರ್ಯನೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವನಲ್ಲಿದೆ"

"ಹೌದು ಇದು ನಿಜ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಉಮಾಮಹೇಶ, ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದಶಮುಖನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ದಶಮುಖ ರಾವಣನಿಗೆ ಅತೀವ ಅಹಂಕಾರ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಾವು ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿರುವಿರಿ. ಅಹಂಕಾರವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಆರ್ಯವೃತ್ತಿ, ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅನಾರ್ಯರೂಪವು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ದಾನವನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದೂ ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಶಿವಗಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ದೈತ್ಯ, ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸ ಇವರುಗಳ ಅಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಆರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡುವರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ತಮ್ಮಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಶುರಾಮರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಯತ್ನ ಮಾಡಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ತಥಾಪಿ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಯುಗಾನುಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದೂ ತಮಗೆ ಅವಗತವಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅವತಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿದೆ"

"ಶ್ರೀರಾಮ ನಾರಾಯಣ ರೂಪ ನಾರದ ಮುನಿಗಳೇ, ಶಿವಶಂಕರರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶಿರಸಾವಂದ್ಯವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ನಾವಂತೂ ವನವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ವೃತಸ್ಥರು."

"ಹೌದು ಪ್ರಭೂ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಣತಿಯಿದೆ. ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯ ತಮಗೆ ಲಭಿಸುವದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಲಂಕಾಧೀಶ್ವರನ ಸ್ವರ್ಣಮಯ ಲಂಕೆಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿ, ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ!"

"ಶ್ರೀಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಜ್ಞಾನೀ ನಾರದರೇ, ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ, ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶಂಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲು ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾನೆ." "ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುವದಿದೆ!"

"ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಮುನೀವರ್ಯರೇ, ನಾವು ಕೇವಲ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಗೋತ್ರ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಪೀಠಾಸೀನ ಉತ್ತಾರಧಿಕಾರಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಕೂಡ

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಪೌರುಷೇಯ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ವಚನಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ನಾವು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು"

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಿಮೆ ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಕಾಲಬಾಧಿತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಲೋಕ ವಚನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಶರೀರಗಳಿಂದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು".

"ಮುನಿವರ್ಯರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಮಾನವೀ ಶಕ್ತಿರೂಪ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು" ಆಶ್ರಮ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾರದರನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿದರು.

"ಮುನಿಗಳೆ ತಾವು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪಾವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದಿದೆ. ಇಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಮುಖದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ಜನ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದೆವು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲ ಇನ್ನೂ ಕೆರಳಿದೆ ಕಥಾ ನಿವೇದನದ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು"

"ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಜನ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾನು ಅದನ್ನು ತಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ತದ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮಿಕ್ಕುಳಿದ ಕರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ತರುವಾಯ ನಾವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಜನ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸೋಣ" ನಾರದರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ವಾಸನ ನೀಡಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರು ಮೇರುಮಾಂದಾರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಜಲಚರ ವನಸ್ಪತಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರದ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮರು ಯಶವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿ–ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟೀಕರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ದುಃಖ, ಪೀಡೆ, ಸಂಘರ್ಷ ಇವುಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಎಲ್ಲಾ ಕೋಟಿ (ಪ್ರಕಾರ)ಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಿತು. ನಾರದರ ಮುಖಾಂತರ ತ್ರಿದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯ ವಾರ್ತೆ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾನವೀ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ಕುಲಗಳು ರಾಜಕುಲಗಳೆಂದೂ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ

ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಋಷಿಗಳು ರಾಜಕುಲಗಳ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಮಾನವೀ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆ, ದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವದನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇದು ಫಲದ್ರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ತ್ರಿದೇವರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರ-ವಿನಮಯ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಮೇರು ಮಂದಾರಮೇಲೆ ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ, ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು" ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಬಂದು ನಾರದರು ವಂದಿಸಿದರು.

"ದೇವೇಂದ್ರರು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ"

"ದೇವೇಂದ್ರರು ಭಯಭೀತರಾಗಲು ಕಾರಣ?"

"ದೇವೇಂದ್ರರು ದಾನವರ ನಾಶಕ್ಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಗ್ನಿದೇವ ಹಾಗೂ ವರುದ್ಗಣದೇವರು ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾರಕಾಸುರ ಮತ್ತು ಲಾಕ್ಷಾಸುರ ಇವರು ಸಾಗರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ದೇವ, ಋಷಿ ಮತ್ತು ಮಾನವರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವರು ತಾರಾಕಾಸುರನಂತೂ ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ".

"ಅಗ್ನಿದೇವ ಮತ್ತು ಮರುತ್ ಇವರು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದೇಕೆ?" ಶಿವಶಂಕರರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಮರುತರು ತಾರಕಾಸುರ ಮತ್ತು ಲಾಕ್ಷಾಸುರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಕೋಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಖ್ಯ ಜಲಚರಗಳು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ದೇವತ್ವ ಇಲ್ಲವಾಗುವದು." ನಾರದರು ಅಂದರು "ಉಭಯ ದೇವತೆಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಸಾರ್ಥವಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಯೋಜನೆ ಬೇಕು" ಶಂಕರ ಮಹಾದೇವರೆಂದರು.

"ಆದರೆ ತ್ರಿದೇವ.."

"ಹೇಳಿ ನಾರದರೆ"

"ದೇವೇಂದ್ರರು, ಅವರಿಗೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಋಷಿರೂಪರಾಗುವಿರಿ ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು"

"ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು" ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದರು

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಅಂದರೆ ದೇವಾ ತಾವು........."

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೇವೇಂದ್ರರು ಮೇರುಮಾಂದಾರದ ಮೇಲೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

"ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ತ್ರಿವಾರ ಪ್ರಣಾಮ, ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ದೇವೇಂದ್ರರು ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

"ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ದೇವೇಂದ್ರರೆ ಮೇರುಮಾಂದಾರದ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ"

ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಹೇಳದರು.

"ದೇವೆಂದ್ರ, ತಮ್ಮ ಆಗಮನದ ಕಾರಣವೇನು?" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ದೇವೇಂದ್ರರು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರು ಸಹಾಯ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ ತಾವು ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ಮರುತರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಾಪವೇ ವರದಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಡಗಿದೆ ನಾನು ಸ್ವಂತ ಮಂದಾರಸ್ವರೂಪನು ಅಂಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾಂದಾರದ ಮೇಲಿನ ಮಾನಸ ಸರೋವರದೊಳಗಿನಂದ ಮಿತ್ರಾಮರುಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟನಾಗುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ದಾನವರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ" ಶಂಕರರು ಶೂನ್ಯವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವರೇ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಒಂದು ಶಂಕೆಯು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿದೆ ನಾನು ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ಮರುತರಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ದೇವೇಂದ್ರರು ನುಡಿದರು "ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೆ, ವರುಣರು ಮರುತದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಿತ್ರರು ಅಗ್ನಿರೂಪ ಅಂದರೇನೇ ತೇಜೋಮಯ ಭೂ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಅವತಾರರು ದೈವೀ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯಾಗಿದ್ದು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಭೂ–ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲದು" ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವರೆ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೇ, ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ?" ದೇವೇಂದ್ರರು ನಮ್ರತಾಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿದರು.

"ಹೇ ದೇವೆಂದ್ರರೆ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವಿಷಯ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಪುರುಷ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಪ್ರಕೃತಿರೂಪದಿಂದಲೂ ಸೃಷ್ಟಿ–ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಂದ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯುವದು ಯೋಗ್ಯ" ಶಂಕರರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ದೇವ, ಋಷಿ, ದಾನವ, ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ಈ ಇಷ್ಟ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಲು ನನಗೆ ಏನು ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು". ದೇವೇಂದ್ರರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು "ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೆ, ನಾನು ಸ್ವಂತದ ಸಂಕಟ–ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಸೋಮಯಾಗ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞ–ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಶ್ಯಪ–ಋಷಿಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಆರಂಭಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಮರೀಚಿ ಪುತ್ರ ಕಶ್ಯಪರು ನಿರ್ವಹಿಸುವವರಿದ್ದು, ನನ್ನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರ ಋಷಿಗಳು ಅದರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಪ್ರಕಟ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಹುತಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಆಹುತಿಗಳು ನಡೆಯಲಿವೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

ಮಿತ್ರ ವರುಣ ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತರಿರಲು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಆ ಸತ್ರದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಮನ ಸೆಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಬೇಕು" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಆಶ್ವಾಸನದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಮರೀಚಿ ಋಷಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಯಜ್ಞ-ಸತ್ರಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಚಟುವಟಕೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಯಜ್ಞ-ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಮಾಡಿ ಅಗಿದು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡಗಳು ತಯಾರಾದವು. ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಶುಭಾರಂಭ ಕಲಶವಾಗಿ ಮಾನಸ-ಸರೋವರವನ್ನು ಪಧಿವತ್ ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತೀಕರೂಪ ಪುಷ್ಕರದ ಮೇಲೆ ಕುಂಭವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ ಈ ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಹರ್ಷಿ ಕಶ್ಯಪರು ಆವಾಹನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರಮ-ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವ ಋಷಿ ಲೋಕಪಾಲ, ದಿಕ್ಕುಗಳು ತೀರ್ಥಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಉಸುಕಿನ ಹರುಳುಗಳಿಂದ ಪ್ರತೀಕರೂಪಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. ಪೃಥ್ವಿ ಆಪ, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಈ ಪಂಚತತ್ವಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿತಗೊಳಿಸಿ ಸೋಮ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸೋಮರಸದ ನೈವೇದ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವ ತತ್ವಗಳು ಸಂತುಷ್ಟವಾದವು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶಿವ-ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪೌರೋಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಮರುದ್ಗಣಗಳು ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಚಲಿತ ಮಾಡಿದವು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಣರು ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು ಕಶ್ಯಪರು ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ ಋಷಿ ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವಂದಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಹಾರುದ್ರರೇ ತಮ್ಮ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ತೃತೀಯ ನೇತ್ರವನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಸ್ತಂಭರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಶಿವಗಣ ಈ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಅಗ್ನಿ ಸ್ತಂಭದ ಜೊತೆಗೆ ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನು ಶಿವ ಆತ್ಮಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸನ್ನ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣರ ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದ ಎಲ್ಲರ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರರು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರದೀರ್ಘವಾದ ಸೋಮಯಾಗದ ಸತ್ರಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದವು. ಸೋಮದೇವತೆ

ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಲೆಂದು ಅನೇಕವಿಧ ಸೂಕ್ತಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಇದು ಸೋಮರಾಜನಿಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆವಾಹನ ನಿನ್ನ ಮದಕಾರಕ ಧಾರೆಗಳಿಂದ ನೀನು ಸ್ರವಿಸಲಾರಂಭಿಸು ಮಹಾತ್ವಿಜ ಯಜ್ಞದಿನದಂದು ನಿನ್ನ ಸೇವನವು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಮರೂಪೀ ಅಮೃತವು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಸೋಮಮದದ ಮುಖಾಂತರ ಶತ್ರುಗಳ ನಿಃಪಾತಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ ದ್ಯಾವಾಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿ ಮಾಡಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಂಪನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೋಮದೇವತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳ ಯಜ್ಞ ಸ್ಥಾನವನ್ನರಿಯುವ ಸೋಮವು ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಸರ್ವರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ನೇತೃತ್ವ ಕುಶಲನಾದ ಸೋಮನು ಸೂರ್ಯೋತ್ಪನ್ನವಾದ ಘೃತ ದುಗ್ಧ ಮತ್ತು ಯಾಜ್ಞೀಯ ಉದಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಪೃಥ್ವೀಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಧೇನು, ವೃಷಭ, ಅಶ್ವರಥ, ಸುವರ್ಣ, ಸ್ವರ್ಗ, ಉದಕ ಮುಂತಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾವಧಿ ಸಂಪತ್ತಿ ತೇಜವುಳ್ಳ ದೇವೋತ್ಸನ್ನ ಮಾದಕ ಹಾಗೂ ಆರಕ್ತ ವರ್ಣದ ಸೋಮವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ. "ಪರಿಪರಿಯಾದ ಸೋಮ ದೇವತೆಯ ಸ್ತವನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸೋಮದೇವತೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಇಂದ್ರರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ದೇವತಾಗುಣಗಳು ಸೋಮಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಸೋಮ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೋಮಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶಸ್ಥ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿ–ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದಿಷ್ಟದಿಂದ ದೇವಗಣ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ದೇವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸೋಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂಪನ್ನವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಉತ್ತೇಜಕ ಧಾತು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕಾರದ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಶೋಧನ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಸೋಸಿ (ಶೋಷಿಸಿ) ಸೋಮರಸವನ್ನು ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ದೊನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪೇಣ ಸೋಮ ಪ್ರಾಶನ ಕಾರ್ಯವು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಸೋಮಲತೆಯಿಂದುಂಟಾದ ರುಚಿಮಧುರ ಸುವಾಸಿಕ ಮದಕಾರಕ ಹಾಗೂ ದರ್ಶನೀಯವಾದಂಥ ಸೋಮರಸವು ಎಲ್ಲಿರಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರರೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಶೀರ್ವಾದಮೂಲಕ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ವಾತಾವರಣವು ಸದೈವ ಉತ್ತೇಜಕ ಮದಯುಕ್ತ ಚಿರತರುಣವಾಗಿರಿಸಲೆಂದು ಸೋಮಲತೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಸೋಮಲತೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಅನುಭವವು ದೇವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಸೋಮಯಾಗವು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಅನೇಕ ಸತ್ರಗಳ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಅಪ್ಸರೆಯರು ತಪ್ಪದೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹಸರ್ಧಕ ಮತು ಉತ್ತೇಜಕ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಾಧಿದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮದಕಾರಕ ಸೋಮ ಹಾಗೂ ಉತ್ತೇಜಕ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಸಹವಾಸವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹು ಇಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಲ ದೇವತೆಗಳು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರದೀರ್ಘವಾದ ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿಯ ವಾಸಲೇವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಜಾ ಸೋಮವಲ್ಲಿಯು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಸತೀವರ ಸತ್ರದ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ ರೂಪ ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಆಕಾಶಸ್ಥ ಜಲದೇವತಾರೂಪ ವರಣರು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಮೂಲತಃ ಭಾರಿ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಘನವಾದ ಮೈತ್ರಿ ಎರಡೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಪರಿಣಾಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ವರ್ಣಗಳ ತೂರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇವರಿಬ್ಬರ ಸ್ವಿತ್ವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರ ಈ ಜೋಡಿ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಋಷಿಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸೋಮಪ್ರಾಶನದ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಅವರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಮಲತೆಗಳು ಒಣಗಿಹೋಗದಂತೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡುನಡುವೆ ಜಲ ಸಿಂಚನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎತ್ತುಗಳ ಚರ್ಮದಿಂದ ಅಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿವಷಣವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಎರಡು ಮರದ ಹಲಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆಂದು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮನ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲಿನ ಕುಟ್ಟುಗೋಲುಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕ ಜಲ ಸಿಂಚನವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಆಧವನೀಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಅಥವಾ ಧಾತುವಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ಕಲೆಬೆರಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದ ತರುವಾಯ ಚರಟವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು 'ದಶಾ ಪವಿತ್ರ' ಎಂಬ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲವೆ ಉಣ್ಣೆಯ ಶೋಧಕದ ಮೂಲಕ ಸೋಮ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೋಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮದಿಂದ ವಿವಿಧ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞ-ದ್ವಾರಾ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಮಾನಸ ಪುಷ್ಕರ ಕುಂಭ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅರ್ಥಾತ್ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರ ತೇಜದಿಂದ ಮಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಶಿವಕಲಶದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗದ ಈ ಸತ್ರದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರಣರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ವಾಸತೀವರ ಸತ್ರವು ಮದ ಉತ್ತೇಜನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತಿಮಹತ್ವದದ್ದಾದುದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರರ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಂದರ್ಯವತಿ ಕಾಮಿನಿ ಅಪ್ಸರೆಯಾದ

ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಚಿರಯೌವನೆ ವಿಶಾಲನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಕಮನೀಯ ನಿತಂಬವುಳ್ಳ ಪುಷ್ಟವಾದ ಗೋಪುರದ ಆಕಾರದ ಉರೋಜಗಳುಳ್ಳ ಸಿಂಹಕಟಿಯುಳ್ಳ ಮೃಗದಂತೆ ಚಂಚಲೆಯಾದ ಅಪ್ಸರೆಯ ಓಡಾಟದ ಲಗುಬಗೆಯು ಯಾಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯ ವ್ರತಸ್ಥರ ಲಕ್ಷವನ್ನೂ ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಾಮೋತ್ಸುಕ ನೇತ್ರ ಕಟಾಕ್ಷವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೂ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿತು. ಅವರು ಹುಚ್ಚರಾದರು ಅವರು ಸೋಮೋತ್ತೇಜಕ ಮದಯುಕ್ತರಾಗಿ ಅನಿಮಿಷ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಊರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಸಂಭೋಗದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಊರ್ವಶಿಯೂ ಅವರ ಸಂಭೋಗ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೂಲತಃ ಇಂದ್ರರೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಮೋಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಊರ್ವಶಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ಊರ್ವಶಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ವತಃ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಸೆರೆಹೋಗಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮೊಹಿತಗೊಳಿಸುವಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಆಂತರಿಕ ಊರ್ಮಿಸಹಿತವಾಗಿ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಎದುರಾಗುವಾಗ ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ವರುಣನ ಮೇಲೂ ಅವಳು ಅಷ್ಟೇ ಮೋಹಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ಸತ್ರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೊತೆ–ದೈವತಗಳೆಂದು ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಊರ್ವಶಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪ್ಸರೆಯರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಇದೊಂದು ಪರ್ವಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವಳು ಅಪ್ಸರಾ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವದನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆತನ ಪೌರುಷ ಶಕ್ತಿಯ ಪತನ ಮೂಲಕ ಅಶುದ್ಧ ಗೊಳಿಸುವದು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಅವಳಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ತಥಾಪಿ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಫಲಿತವು ಮಾತ್ರ ಅತೀವ ಭಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಿವ ಶಕ್ತಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದವು ಲಭಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಮೂಲಕ ಸೂರ್ಯ ತೇಜವುಳ್ಳ ವರುಣ ಕರುಣಾಮಯ ಹಾಗೂ ಶಿವಾಸ್ಪಂದವಾದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮರ್ತ್ಯ ವಿಶ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಊರ್ವಶಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಕರ್ಷಣೆ ಇತ್ತು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ರೂಪದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯತೆಯ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಪರ್ವವು ಜನ್ಮ–ತಾಳುವದರಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಅವಳಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಅಪ್ಸರಾತ್ವವನ್ನು ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಉದ್ದೀಪ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚೇತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ದೇವತೆಗಳ ಪೈಕಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಭೂತರೂಪರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ವಾಸನಾಮಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಾಮ ವಾಸನೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಊರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ದಿವಾಸ್ವಪ್ನಸಂಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರ ಗಾತ್ರಗಳು ಅಧಿಕಾಧಿಕ ತೇಜಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಮದೋನ್ಮತವಾದವು. ಸಂಭೋಗಲಾಲಸೆ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಊರ್ವಶಿಯ ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದು ಬಿದ್ದು ಅವರು

ಸ್ವಾರರಾದರು. ಉರೋಜ ನಿತಂಬಗಳ ಹಿಸುಕಾಟ ಮಥನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ರೋಮರೋಮಗಳು ಕಿಚ್ಚೆದ್ದವು. ಇಡೀ ಆಸಮಂತವೇ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ರತವಾಯಿತು ಯಾಗವು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸೋಮದೇವತೆ ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಶೃಂಗಧ್ವಜ (ಉಪಸ್ಥೆ) ಉತ್ತಾನತೆಯಿಂದ ಉನ್ನತವಾಗುತಿತ್ತು. ಅಂತರಿಕ ಊರ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಲಾರಂಭಿಸಿ, ಸಂಭೋಗದ ಪರಮಾವಧಿಯ ಸಮಾಧಿ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅದರ ಕಾಮಧ್ವಜಗಳು ತಲುಪಿದವು. ಸಾವಿರ ಅಶ್ವ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ವೀರ್ಯವು ಸ್ಖಲಿತವಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿತು. ವೀರ್ಯಸ್ಖಲನದ ಇಂತಹ ಪರಮಾಧಿಯನ್ನು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿಯೇ ಅವಕಾಶ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ವೀಕ್ಷಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಭೋಗವು ದಿವಾ ಸ್ವಪ್ನ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಮಹಾನ್ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಯಾವ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರೋ ಆ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ತೇಜಸ್ವೀ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಮಾನ ವೀರ್ಯವು ಸ್ರವಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದು ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅವರಿಗೆ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶದ ಯಾವದೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಉದ್ದೇಶವಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕತೆಯಿಂದ ಕಾಮಸಮಧಿಯೊಳಗಿಂದ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸುಖಾತ್ಮತೆಯಿಂದ ಸ್ರವಿಸಿದ ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವ ಇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ವೀರ್ಯದ ಚಿರಂತನ ಉಪಯೋಗ (ವಿನಿಯೋಗ) ಆಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತಮ್ಮ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲದಂತೆ ಕಾಣುವ, ಯಾಗಸತ್ರದ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಪುಣ್ಯಪಾವನ ಮಾನ್ಯ ಶಿವಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ವಿಸರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಕಲಶವನ್ನು ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನ ಮಾಡಿದರು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಶವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಸೋಮದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸತ್ರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಅದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆ ಪವಿತ್ರ ಶಿವಕಲಶವು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವೀರ್ಯಸಮೇತ್ರವಾಗಿ ಮಥನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತು. ಕಲಶದ ಈ ಮಥನದಿಂದ ಮಾನಸರೋವರ, ಯಮುನೌದ್ಯ, ಸಿಂಧೂಜಲ, ಪುಷ್ಕರತೀರ್ಥ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ತೆರೆ (ಅಲೆ)ಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನ ಕೋಲಾಹಲ, ಹಿಮಗಿರಿಯು ಸುಸ್ನಾತವಾಯಿತು, ಆಕಾಶವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರು ಮಾನ್ಯ ಶಿವಕುಂಭದ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಗತ ಶಂಖಧ್ವನಿಗಳಿಂದ

ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ದುಮುದುಮಿಸಿತು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಶಿವಕುಂಭದ ಮಥನವು ನಿಂತಿತು ಹಾಗೂ ಕುಂಭದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಅಲೆ ತೇಜಸ್ವೀ ಶಿವಸ್ವರೂಪೀ ಗಂಭೀರ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೀ ಪರ್ಜನ್ಯರೂಪ ದಯಾರ್ದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವೀ ಜಟಾಧಾರೀ ಬಲದಂಡ ಋಷಿ ಆಕೃತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ಆಕೃತಿಯು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಗುಣ ಹಾಗೂ ಸಗುಣ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಡೀ ದೇವಗಣವು ಏಕಮುಖದಿಂದ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. "ಮಾನ್ಯ-ಮಾನ ಮಾಂದಾರ್ಯ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಮಾನಪುತ್ರನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಗೆ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು" ಹೇ ಪಿತೃಗಳಿರಾ, ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರಿ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶವು ಇಡೀ ಅವನಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೋ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜಲವು ಅವನೀಯ ಮೇಲೆ ವರ್ಷಿಸುವದೋ (ಮಳೆಗರೆಯುವದೋ) ಅದೇ ತರಹ ನನಗೆ ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ .... ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ನೀಡಿರಿ".

"ತಥಾಸ್ತು" ಮಿತ್ರಾವರಣರೂ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ವಿಜಯೋನ್ಮಾದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಶಂಖಗಳು ಸ್ಫುರಿಸಿದವು. ಮಾಂದಾರ್ಯರು ತದನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ ಹಾಗೂ ಮಾತೆ ಪಾರ್ವತಿಯರೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಪ್ರಸನ್ನ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಮಾನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಪಂಚಮಾಹಾಭೂತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಾನ್ಯರ ಜಯಕಾರಮಾಡಿದವು. ಸ್ವತಃ ದೇವೇಂದ್ರರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೋಮಯಾಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಉತ್ತೇಜನಕವಾದ ಅಮೃತಮಯ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಮಾನ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಕೂಡಲೇ ಅವಶಿಷ್ಟ (ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಂಭದಿಂದ ಮತ್ತೆ ನಾದವುಂಟಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ಯನಂಥ ಋಷಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು) ವಸಿಷ್ಠ! ಅವರ ಮಾನವೀರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ನಿರ್ಗುಣದಿಂದ ಉದಿತವಾದ ಸಗುಣ ಆವಿಷ್ಕಾರದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲಿರಿಗೂ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ ಸ್ವರ್ಗ ಕೈಲಾಸ ಆಸಮಂತಗಳು ಆನಂಧಭರಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಜನ್ಮ ವರ್ಣನೆಯು ಸ್ಫುರಣಗೊಂಡಿತು.

'ಸತ್ರೇ ಹೇ ಜಾತಾವೀಕ್ಷಿತಾ ನಮೌಭಿಃ ಕುಂಭೇ ಕೇತಃ ಸಿಷಿಚತುಃ ಸಮಾನಮ್।

ತತೌ ಹ ಮಾನ ಉದಿಯಾಯ ಮಧ್ಯಾತ ತತೋ ಜಾತಮೃಷಿಮಾದುರ್ವಸಿಷ್ಠಮ್॥

ಒಂದು ಪ್ರದೀರ್ಘ ಸೋಮಯಾಗ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ (ಮಿತ್ರ ವರುಣ) ಒಂದೇ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಎಸೆದರು. ಆ ಕುಂಭದ ಒಳಗಡೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ಮಾನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ವಸಿಷ್ಠರು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು, ನಾರದಮುನಿಗಳು ಅದ್ಭುತವಾದಂಥ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠರು

ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಿಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತಲೇ ಪರಿಪಕ್ವದಶೆಯನ್ನು ತಳೆದ ಈ ಋಷಿದ್ವಯರು ಸ್ವಂತ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತಪಶ್ವರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜನನ ರಹಸ್ಯವು ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು ಮತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವೂ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಮಾನ ಇವನು ಮೂಲತಃ ಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದು ತೀರ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು, ಮಾನ ಇವನು ತೇಜಸ್ವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಮಾನ್ಯನಿದ್ದನು ಅವನು ಜನ್ಮತಾಳುತ್ತಲೇ ಆಕಾಶವು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತ, ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಹವಾಮಾನವು ಸ್ವಚ್ಛ ಶೀತಲವಾಯ್ತು. ಪ್ರರ್ಜನ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಆರ್ದ್ರತೆ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಸಂಯುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ತೇಜವು ಮಾನ್ಯ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಓತ ಪ್ರೋತವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಯೋಗ ಮೂಲಕ ತೇಜ ಮತ್ತು ಆಪ್ತ ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಾತ್ಮಕ ಉಪಅವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ತೇಜಾಕರ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜಲಾಕರ್ಷಣ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಮಾನರಿಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಾತ್ಮಕ ದೇವತೆಗಳ ಶಕ್ತಿ ತಪಸ್ಸಾಯರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕು ಅದರಂತೆಯೇ ಭೂತ ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕು, ಅವಕಾಶ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವೀ ಸಮಾಜದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಮಾನವೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮರ್ತ್ಯ ಜೀವನದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದು ಎಂಬ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಆದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುವದನ್ನು ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ನಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳೂ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯರತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು. ಮಾನರು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಅಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಸಿಷ್ಠರು ಕೇವಲ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನೀ ಮುನಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಜನನವೂ ಕೂಡ ಅಯೋನಿಸಂಭವ ಅಮಾನವೀ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಈ ಭ್ರಾತೃ (ಬಂಧು)ವನ್ನು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠತವಾಗಿಸುವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾನಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದಾಳಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಕುಲ ಗೋತ್ರ ಇವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯಮುನಿಗಳು ವಸಿಷ್ಠರಿಗಾಗಿ ತೃತ್ಸೂ ಸಮೂಹದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು. ತೃತ್ಸೂ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪುರೋಹಿತರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು. ಯಜ್ಞಯಾಗ ಗುರುಕುಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದಂಥ ಅಧಿಕಾರಿ ಕುಲಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತರ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದ ತೃತ್ಸುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮಾನ್ಯರ ಗಮನ ಹರಿಯಿತು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠರ ಜನನವು ಅಮಾನವೀ ಹಾಗೂ ದೈವೀ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿದ್ದು ಗೂಢವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯರು ವಸಿಷ್ಠರು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನವೀ ಆಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ದೈವೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದೆ. ಆದ್ಧರಿಂದ ಅವರು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವದು ಹಾಗೂ ಗುರುಕುಲದ ಕುಲಗುರುಪದವನ್ನು ಭೂಷಿಸುವದು ತೃತ್ಸುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಕಾರಕವೇ ಆಗುವದು ಎಂಬುದಾಗಿ ತೃತ್ಸುಗಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಹೋರ್ತ, ಉಂದಾತೃ ಹಾಗೂ ಅಧ್ವರ್ಯ ಈ ಮೂರು ಪುರೋಹಿತರ ಗುಣವತ್ತೆಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವದನ್ನು ಮಾನರು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ತೃತ್ಸಗಳು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಪುರೋಹಿತ ಕುಲಗುರು ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ವಸಿಷ್ಠರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುರುಕುಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗೋತ್ರವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾನರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಈ ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠರ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಶಿವತೇಜಾ ಎಂದು ಉಂಟಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯು ವರ್ಧಿಷ್ಣುವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನ್ಯಮುನಿಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಾನರು ಜಮ್ಮತಾಳಿದ ತರುವಾಯ ತ್ರಿದೇವರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಾರ್ಯವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪಾರುಗೊಂಡಿತು. ದೈವೀ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ದೇವ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಇವರಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಕರೆಂದು ಮಾನಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲ ಸನ್ಮಾನ ದೊರಕಿತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾನವೀ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕುವ ದಾರಿ ದೊರಕಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮನವನಿಗೆ–ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ದೊರಕಿತು. ಯಶಸ್ವೀ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಎಂದು ಅವರ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯು(ಕಾರ್ಯ) ದೇವ ಹಾಗೂ ಮಾನವರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಕಾಶಸ್ಥ ತ್ರಿದೇವರು ಮಂಡಿಸಿದಂಥ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಸ್ತಾರ (ಜಂಜಾಲ)ವನ್ನು ಸು–ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಸುಕರವಾಯಿತು.

ಮಾನರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ (ಮನ್ನಿಸುವಾಗ) ತ್ರತ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾನರು ದೈವೀ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು? ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ದೇವತೆಗಳು ಮರ್ತ್ಯರಾದ ಮಾನವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು? ಮಾನರ ಪ್ರಖರ

ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ತ್ವಸ್ತುಗಳು ಸ್ತಂಭಿತ (ಭ್ರಾಂತ)ರಾದರು. ಸೂರ್ಯರು ಪ್ರಕಾಶನಾದ ಮೇಲೆ ತಾರಕೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮಾನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತ್ವಸ್ತುಗಳು ಮನಗಂಡರು ಹಾಗೂ ಮಾನರು ಮಾನವೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನ್ಯವರ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠರಾದರು. ವಸಿಷ್ಠರ ಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ ಮಾಡಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತಾ, ಗುರುಪಿತಾ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ–ಧುರೀಣ ಎಂದು ಅವರು ಖ್ಯಾತರಾದರು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತಾ ಎಂಬ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿಂದ ವಸಿಷ್ಠರ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠತೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮಾನಮಾನ್ಯಮಾಂದಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೋದಯವನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

***

“ಮಿತ್ರಾವರುಣ ಶಿವತೇಜಸ ಮಾನಮಾನ್ಯಮಾಂದಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಮಾನರು ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು

“ಮಾಂದಾರ್ಯಾ ನಿನಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತ”

“ಮಾಂದಾರ್ಯಾ ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಗಮನವಾಗಿದೆ? ಸಂಕಟ ಅದಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ತಾನೆ?” ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

“ಮಾತೆ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹಾಗೂ ಬಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಜನ್ಮ ಜಾತವಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸಿದೆ ಆದಾಗ್ಯೂ...”

“ಆದಾಗ್ಯೂ ಏನು? ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿಃಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಕಥನ ಮಾಡು” ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನುಡಿದರು.

“ಭಗವನ್ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳ ಪೂರ್ತತೆಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಮಾಡಿ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಬೇಕು”

“ತಥಾಸ್ತು”

“ಭಗವನ್, ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿರಿ” ಮಾನರು ಶಿವಶಂಕರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

“ಎಲೆ, ಮಾಂದಾರ್ಯನೇ ನೀನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪಂಚತತ್ವಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತೀ ಮಾತೆಯ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಕಾಶ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯರೂಪ

ಓಂಕಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಮಯ ಗಾಯತ್ರೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು" ಶಿವಶಂಭೂ ನುಡಿದರು.

"ತಮ್ಮ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ, ನನ್ನ ಜನ್ಮಕಾರಣದ ಈ ಪ್ಸಿತವು(ಇಚ್ಛೆ) ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಮಾನರು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯು ಮಾನರನ್ನು ನಿಲ್ಲಲು ಹೇಳಿದಳು.

"ವತ್ಸಾ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹೊಣೆಯಿದೆ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನೀವು ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡುವಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆದುರಿಸುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು ನಾನು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ರೂಪ ಆಯುಧವನ್ನು ನಿನಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯಾವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಯಶವನ್ನನುಭವಿಸುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಿನಗೆ ಇದೆ" ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯು ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದಳು.

ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಗಂಗಾದ್ವಾರದೆಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಿಸಿದರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆ ಕೋರಿದರು "ವತ್ಸಾ, ಶಿವ ಭಗವಾನರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸು. ತಥಾಪಿ ನನ್ನ ರಚನಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ನೀನು ಹಾಜರಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ".

"ಆದರೆ ನನ್ನ ತಪಾಚರಣ?" ಮಾನರು ಶಂಕೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು

"ನಿನ್ನ ತಪಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಉಂಟಾಗದು. ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ".

"ದೇವಾಧಿದೇವಾ, ಸೃಷ್ಠಿ ರಚಯಿತಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅನೇಕ ಪಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಳೆದಿದೆ".

ಮಾನರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದರು ಅವರ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರು ವೈದೇಹಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಅಗಸ್ತಿ–ಮುನಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಜನ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು. "ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ತಾವು ಮಾನಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾಶರ್ಯರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಇದರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಂಕೆ ಇದೆ" ಶ್ರೀ ರಾಮರು ನುಡಿದರು.

"ಅದಾವುದು?"

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆ, ತಾವು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಗತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಿ.

ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಲಲನೆಯರು
'ಅಹಂಕಾರಿಗಳ ಕದನದಲಿ। ಜನುಮವಾಯ್ತು ದಾನವರ ।
ಅಹಂಕಾರವನೆ ತೊಡೆಯಲು। ಕುಂಭದಿಂದುದಿಸಿದನು ಮಾನ।
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅತೀವ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಮಾನನ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತದ ಕಥೆಯು, ಅವರ ಲೋಕ ಗಂಗೆಯಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವಾಯಿತು. ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಆದರೂ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯುಗಗಳು ಕಳೆದಿವೆ ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿ ಕಾಲ ಇವುಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

"ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೂ ಅವಕಾಶದ ಉದರದಿಂದ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳ ಜನನವಾಯಿತು. ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವರು ಕ್ರಮಶಃ ಸೃಷ್ಟಿಮಾನ್ ಮತ್ತು ಗತಿಮಾನ್ ಇರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕೈವಲ್ಯದಿಂದ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು ವಾಸವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಭೂಲೋಕದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೈವಲ್ಯದ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯವೇ ಮಾಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಭಾಸಮಾನಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕೈವಲ್ಯರು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಕಾಲ ಭೂತಗಳು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮುಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿರಿಸಿ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಯತ್ನವು ಅಬ್ಜಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯವೇ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಭಾಸಮಾನಗೊಳಿಸಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾಸಮಾನ ಭೂತಗಳು ಚಿರಂತನದ ಅಮರತ್ವದ ಧ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕೈವಲ್ಯವೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಮರ್ತ್ಯವಾಗಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವಕಾಶ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಿತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅಮರತ್ವದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಕೇವಲ ರೂಪವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವರು ಅದರ ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಗ್ರ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೈವಲ್ಯದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆದರೆ ಭಾಸಮಾನ ರೂಪವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೂಪವು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಸತ್ವಗುಣವು ಕೈವಲ್ಯದ ಮೂಲ ರೂಪ ಗುಣವಾದರೆ ರಜೋಗುಣವು ಕೈವಲ್ಯದ ಪ್ರಕಟಗುಣವಾಗಿದ್ದು ತಮೋಗುಣವು ಕೈವಲ್ಯದ ಕ್ಷಯಕಾರಕ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ರಜೋಗುಣದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀ ಜೀವನವು ವ್ಯತೀತನಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ವಾಸನಾದೇಹಕ್ಕೆ ಕೈವಲ್ಯದ ಮರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಮೋಗುಣವು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ

ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇರುವದಾಗಿ ಭ್ರಾಮಕ ಕಲ್ಪನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅವು ಸತ್ವಗುಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಅಂದರೆ ವಾಸನಾರಹಿತವಾದ ಜೀವಿತತೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಆತ್ಮದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದ ವಾಸನಾದೇಹದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಇದು ಬರುವದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅಹಂಕಾರರೂಪೀ ತಮೋಗುಣವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಅದು ಸ್ವ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಲಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಉದ್ಧಾಮತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನಾರ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ, ದಾನವ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ನಿಃಪಾತ (ನಾಶ) ಮಾಡಿ ಕೈವಲ್ಯದ ಸುಂದರ ಸ್ವಪ್ನವುಳ್ಳ ಮಾನವನ ಸತ್ವ-ರಜಯುಕ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಶಾಂತತಾಮಯ ಜೀವಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ, ದೈವೀಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದಂಥ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ಋಷಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾನವರ ಸತ್ವಗುಣಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ದೈವೀ ಮತ್ತು ಮಾನವೀ ಅಥವಾ ಮಾನವೀ ಹಾಗೂ ಅಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶಿವಶಂಕರರ ಆಜ್ಞೆಯಮೇರೆಗೆ ಕೈವಲ್ಯರೂಪವನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾನವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ದಾನವರನ್ನು, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಅಥವಾ ತಮೋಗುಣೀ ಅನಾರ್ಯರನ್ನು ಪರಾಭೂತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಾನವೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಋಷಿಗಳು ಚಿರಂತನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀತ ತಾರೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದಾನವ ವೃತ್ತಿಯ ಅತಿರೇಕವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮಾನವರ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಅವತಾರಗಳು ಪ್ರೇರಿತವಾಗುತ್ತವೆ" ನಾರದರು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅವತಾರ ಇದು ಇದೇ ಪ್ರಯತ್ನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನನವಾಗಿ ಯುಗಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಪ್ರಭೋ ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಯುಗಾರಂಭದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ತಾವು ಆತ್ಮ ಮಗ್ನತೆಯಿಂದ ಅಂತರ್ಮುಖರಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಮಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲಗತಿ ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವದು. ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಅಮಾನವೀ ಅಯೋನಿ ಅರ್ಥಾತ್ ದೈವೀ ಜನ್ಮವು ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಆಗಿದೆ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾಸ್ಥಾಪಿಸುವಂಥ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರೆ (ನಕ್ಷತ್ರ)ಗಳ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಿಚಲ ಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಹತ್ವಪಡೆದ ಋಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರು" ನಾರದರು ಮುಂದುವರೆದರು.

"ಆದರೆ, ಪ್ರಭೂ ತಾವು ಸ್ವತಃ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಇವರ ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯದ ಮಾನವೀ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಮಗೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು?" ನಾರದರು ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು.

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆ, ಪೂರ್ಣತಃ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ಅವತಾರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮಂಥ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಅಭಿಪ್ರೇತವಿದೆ. ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವವು ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ" ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ನುಡಿದರು

"ಪ್ರಭುಗಳೆ ತಾವು ಈಗ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳ ಮಾರ್ಗಾನುಗಾಮಿಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತೀರಿ"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆ, ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಕಾರ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ತಾವೇ ನಮಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲಿರಿ"

"ರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳೆ ತಮಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಂಧ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಇವರ ಉಪಯೋಗ ಆಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಡಬೇಕು"

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ನಾರದಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದರು ನಾರದಮುನಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು, ಶ್ರೀ ರಾಮರಿಗೆ ನಾವು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭೇಟಿ ಆಗುವದು ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು, ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸೀತಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತಿಮುನಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವನವಾಸದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಮೂಲ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಪುರಶ್ಚರಣ ಇದೇ ಪ್ರಮುಖ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಪಠಣವು ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವದ ಅಂಗರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ದೊರಕಿತ್ತು. ಪೀಗೆಸೀನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಗಯಾ, ವಾರಾಣಸಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಬಂಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಿತ್ತರು. ಸಿಂಧೂ, ಪುಷ್ಕರ, ಉಜ್ಜೈನ, ಪ್ರಭಾಸ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕೇಶ್ವರ ವಿಸ್ತರಣಾ ನದಿ ಈ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಪ್ರಭುಗಳು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಾದ್ಯಂತ ಇತಿಹಾಸ ಹಿಮಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಂಧ್ಯರಿಗೆ

ಜ್ಞಾತವಿದ್ದುದನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಔತ್ಸುಕ್ಯವು ಶಿಖರನ್ನೇರಿತು. ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸವು ತಮಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹಿಮಾಲಯ ಮತ್ತು ಕೈಲಾಸಪತಿಗಳನ್ನೇ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳ ಶೋಧ ತಪಶ್ಚರ್ಯಗೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು ಅವರು ಕೈಲಾಸ ಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹಿಮಾಲಯ ಕೃತಾರ್ಥವಾಯಿತು. ರಾಮಚಂದ್ರರರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ವೃದ್ಧ ಹಿಮಾಲಯ ಪಶ್ನೆಮಾಡಿತು.

"ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು?"

"ನನಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು"

"ಪ್ರಭುಗಳೇ, ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಾದಿ ದೇವರುಗಳು ಇವರ ಮಧ್ಯೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಡಿದರು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನನವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮರುತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶಿವಾಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ" ಹಿಮಾಲಯ ನುಡಿಯಿತು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಾನ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಮಾನ್ಯ ಈ ನಾಮಾಭಿಧಾನಗಳು ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲಕುಂಭದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾರದರು ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಮೂವರ ಕುತೂಹಲವು ಚರಮ ಸೀಮೆ ತಲುಪಿತು! ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ" ಶ್ರೀ ರಾಮರು ನುಡಿದರು.

"ಪ್ರಭೋ, ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲಕುಂಭವೆಂದು ನಾರದರು ಯಾವ ಕುಂಭದ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದರೋ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು, ಪುಷ್ಕರಕಮಲಗಳೂ ಇವೆ. ನನ್ನ ಉದರಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಹಾಗೂ ಮಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ಸರೋವರಗಳಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಸ್ಖಲನಹೊಂದಿದ ವೀರ್ಯವು ಈ ಎರಡೂ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದರೊಳಗಿಂದ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಮತ್ತು ವಸಿಷ್ಠ ಇವರ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಯಿತು. ಈ ಎರಡೂ ಸರೋವರಗಳು ಭೂಗರ್ಭಾಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳು ಪುನೀತವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅದರೊಳಗಿನಿಂದ ಗಂಗಾಜಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಈ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು". ಹಿಮಾಲಯ ನುಡಿಯಿತು. ಪ್ರಭುಗಳು ಮೈಮರೆತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಪ್ರಭುಗಳೆ, ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೈಲಾಸಪತಿಗಳನ್ನು

ಮಾಂದಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯವಾದಂಥ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು ನಾನು ಅವರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾರಣರು ಶಂಭುಗಳೇ ಇರುತ್ತಾರೆ"

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಹಿಮಾಲಯದ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಕೈಲಾಸವು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥರಾಗಿ ಶಿವಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ವೈದೇಹಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಸಮವೇತ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾದರು. 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಮಂತ್ರದಿಂದ ಇಡೀ ಆಕಾಶವು ದುಮದುಮಿಸಿತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶಂಭುಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು ಆಗ ಅವರು ಉದಾತ್ತವಾದ ಸ್ಮಿತ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಬೀರಿದರು.

"ಹೇ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೆ, ನನಗೆ ಶಿವಭಕ್ತ, ವಿಷ್ಣು–ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಿ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯರೂಪೀ ಶ್ರೀ ರಾಮರು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರದೇ ಆದ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ನನಗೆ ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವದೇಕೆ ಅಗಬಾರದು?"

"ನಾಥ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ"

"ಭಾರ್ಯೆ, ಅವಕಾಶ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನದೇ ಇದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೈವಲ್ಯರು ವಿಷ್ಣುರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೋಕಧಾರಣೆಯ,ಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾನು ಭೈರವನಾಥ, ಶಂಕರ ಅಥವಾ ಮಹಾದೇವರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಲರೂಪ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀ, ಸರ್ವಪ್ರಭಾವೀ ಹಾಗೂ ಪ್ರಳಯಕಾರಿಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದ ಆಕಾಶರೂಪ ಇಲ್ಲವೆ ಪುರುಷ–ರೂಪವು ಕೈವಲ್ಯರ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಕೂಡ ಇದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಾಲರೂಪ ಮೂಲಕವೇ ಕೈವಲ್ಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಭಾವನೆ, ಪಿತೃ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮೀ ತ್ರಿದೇವರಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಶಕ್ತಿ ರೂಪವೆಂದು ಪ್ರಕೃತಿರೂಪ ಹಾಗೂ ಅವಸ್ಥಾರೂಪಗಳು ನಮ್ಮ ಅರ್ಧಾಂಗದಿಂದಲೇ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ತ್ರಿದೇವರಾದ ನಾವುಗಳು ಹಾಗೂ ತ್ರಿಶಕ್ತಿರೂಪ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಅವನದೇ ಲೀಲೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯನು ಚೈತನ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಆತ್ಮ ಚಲನದ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಕೈವಲ್ಯನಿಗೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಕಾಶದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಕೈವಲ್ಯ ಆದರೆ ಅವಕಾಶದಿಂದಲೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚಯಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ರೂಪ ಶಿವ ಇವರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಕ್ರೀಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಈ ಸಾರಾಂಶವು ಕೈವಲ್ಯಚಿಂತನೆಯದೇ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಕೈವಲ್ಯವು ವಿಷ್ಣು

ರೂಪನಾದರೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವೀ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಿತ ಶೇಷವತಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ತಮ್ಮೆಡೆಗೇನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದೊಳಗಿನ ಶಿವ ಸಂದರ್ಶನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಅತೀ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾಂತೆಯೇ ಅದರ ಹೊರತು ಅವತಾರದಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ.

"ಪ್ರಿಯೆ, ಇದು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಶಿವ ದರ್ಶನ ಇವೆರಡೂ ಆವಶ್ಯಕ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಖಿಯೆ, ನಾವಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೆ ಅವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯೋಣ"

"ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಮುಖ – ಸೂರ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಶಿವ ದರ್ಶನದ ಅಂದಾಜು (ಸುಳಿವು) ದೊರಕಿತ್ತು.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ತೇಜದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಯಿತು. ಜಡ ಜೀವಗಳು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಶಿಶತತ್ವ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುತತ್ವದ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಈ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನೋಡುವ ಮಹಾನ್ ಯೋಗ ಹಿಮಾಲಯನಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮೂಲಕ ಹಿಮಾಲಯನಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದವು.

"ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರೇ, ಸೀತಾಮಾತೆಯೆ, ಶೇಷ ಭಗವಂತನೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಉಮಾಮಹೇಶನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು" ಶಿವಶಂಭುಗಳು ವಂದಿಸಿದರು. ಆದರೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಅತಿಶಯ ವಿನಮ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಶಿವಚರಣಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತರಾದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ ಆಶೀರ್ವದಿಸಲು ತಾವು ಹಾಗೂ ಮಾತಾ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಶಕ್ತಿವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ವಿನಯದಿಂದ ಮೃದುವಾದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಉತ್ಕಟ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಓತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಾದಂತಹ ಮಹಾ ಮಂಗಲಸ್ವರೂಪ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿದವು. ಅವಕಾಶದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಧನ್ಯತೆ, ಕೃತ ಕೃತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬದಗಿರಿ ಶಿವಶಂಕರರು ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು. "ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರರೆ, ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತಾವು ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಏನು ಕಾರಣ? ನಾವು ಉಭಯತಃ ತಮಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು?"

"ಶಿವ ಪ್ರಭೂ ಮಹಾದೇವರೆ, ಪ್ರಕೃತೀ ಮಾತೆಯೆ ತಾವು ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನಮಾಡಿದೀರಿ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತೇನೆ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನನಗೆ ತಾವೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ

ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸುವ ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿರುವಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಾವೇ ನಮಗೆ ಕಥನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ”

“ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಈಡೇರುವದು” ಆನಂದದಿಂದ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಶಿವ ಶಂಭುಗಳು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಶ್ರೀರಾಮಾ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ತರುವಾಯ ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಇವು ಅವಶ್ಯಕ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅವಕಾಶದ ಉದರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಂಗೋಪನ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಅತಂತ್ರ (ಸ್ವೈರ)ವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿವಿಧ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾನವೀ ಮನದ ಆತ್ಮ ಚಲನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪನಾ ಚಮತ್ಕೃತಿ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿ ಋಷಿವರರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಜಡ ಜೀವ ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮತ್ಯುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಡಜೀವಗಳಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯ ಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ರೂಪಗಳ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷಪದವನ್ನು ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ರಾಮಾ, ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ತ್ರಿದೇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಾಯಾ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಪಂಚತತ್ವ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಇದರದೇ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ದೈವೀಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಿತ್ರ ವರುಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಶಿವತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಜನನವಾಯಿತು. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠರು ಜನ್ಮತಾಳಿದರು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಳಿಸಿ ಮಾನವರಿಗೆ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉನ್ನತಗೊಳಿಸಿ ಜ್ಞಾನವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತೋರಿದರು. ಕಳೆದ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದ ನಿಯೋಜನವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಈಗ ಅವರ ತೇಜವು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ದೈವೀ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಈ ಎರಡೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವವರಿಗೆ ಸಮಾಧಿಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಚಿರಂತನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿ ಅಹರ್ನಿಶವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಮಹಾನ್ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಪಿತನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರ

ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವ ಮರುದ್ಗಣ ಇವರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ತುಂಬ ಮನೋರಂಜಕ ಮತ್ತು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಮಗೆ ವಿಶದಪಡಿಸಿರಿ ನಾವು ಕೇಳಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ" ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಮರುತರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರುದ್ಗಣಗಳ ವಿಷಯಕ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಮರುತರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಆಹುತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು. ಮರುತರಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರರನ್ನೂ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವ ವಿಚಾರ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ಎರಡೂ ಶಕ್ತಿಗಳು ಸಮತೋಲವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆಯದ ಹೊರತು ಪರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಶರೀರದ ಪುಷ್ಠಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನ ಸುಫಲಿತವಾಗಲಾರವು ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವಿಯು ಮೇಲಿನ ಜಡಜೀವಗಳ ಅಖಂಡ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟ ಆಗುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಸೃಷ್ಠಿಯ ಚಕ್ರ ನೇಮಿ ಕ್ರಮವು ನಡೆದ ಇದೇ ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮರುದ್ಗಣರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಇದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ದೈವೀ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡು-ನಡುವೆ ಮತಭಿನ್ನತೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಘಟಿಸುವದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಹೇ ಪ್ರಭೂ ಮಹಾದೇವ ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆದುದೆಂತು? ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸತ್ವರ ಹೇಳಿರಿ ನಾವು ಉತ್ಕಂಠಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ".

"ಭಗವಾನ್ ಶಿವ-ಶಂಕರರು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು,

"ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಸ್ವಪಿತರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪರಾದ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ವರುಣರಿಗೆ ಬರಹೇಳಿದರು".

"ವರುಣರು ಅತೀವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರೇಮಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಯಜ್ಞಕುಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಲು ನೆರವು ನೀಡಿದರು. ಅಲ್ಹಾದಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಅವಕಾಶ ಕಾಲ, ಕೈವಲ್ಯ ಇವರ ಸಮವೇತ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾನಪೂರ್ವಕ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಪರಿಸರ, ಮಂಟಪ, ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷ ವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಸಶೋಭಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮರುತ್ಗಣರಿಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇಂದ್ರದೇವರ ಆಹುತಿಗಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಲು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಗಾಗಿ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮುಂಬರುವ ಏಳು ದಿನಗಳು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. "ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಶತಾರ್ಚಿನ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಲು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಸ್ವಂತ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವವರಿದ್ದರು. ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲೆಂದು ನೇಮಕ ಪಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಣ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರು ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾದರು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿನಮ್ರ ಅಭಿವಾದನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಯಜಮಾನ ಈ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ವರುದ್ಗಣ ಹಾಗೂ ದೇವೇಂದ್ರರು ಸಂಪನ್ನಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ತುಂಬಾ ಆದರಪೂರ್ವಕ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಎರಡೂ ಪರಮದೈವಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇತ್ತು. ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ದೈವತಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇತವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಶೋಭಿತವಾದವು ಶತಾರ್ಜಿನರು ಶರೀರ, ಆತ್ಮಾ, ಚಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಲ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಕಾಲಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳ ಶುಚಿಭೂರ್ತತತೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞ–ಕೃತ್ಯ ಅವಲಂಬಿಸಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

"ದೇವ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶಕ್ತಿಮಾನತೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಪೈಪೋಟಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಇಚ್ಛಾನುರೂಪವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರು ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದೆದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇತ್ತು ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತ ಇವರಲ್ಲಿ ಈ ಪೈಪೋಟಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇತ್ತು ಋಷಿಗಳು ಪರ್ಜನ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುವದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

"ಭೃಗು, ವಸಿಷ್ಠ, ಕ್ರತು, ಪುಲಹ, ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಬಂದರು" ಶಿವ–ಶಂಭೂ ಭಗವಾನರು ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ ತಮಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು" "ಹೇ ಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾವೇ ನನಗೆ ವಂದ್ಯರು. ನಾನು ತಮಗೆ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ". ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದರು "ಹೇ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ತ್ರಿದೇವಸ್ವರೂಪ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರೆ, ತಾವು ದೇವೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮರುತರ

ಸ್ನೇಹಿತರಾಗುವಿರಿ. ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮರುತರು ತಮಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಂದ್ರರೂ ಪರ್ಜನ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಗೈಯುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ, ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಇವರ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಶಿವಸ್ವರೂಪರಾದ ತಾವು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಕಾಯಂ(ಸ್ಥಿರ) ಸ್ವರೂಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ದೊರಕಲೆಂದು ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದಿರಿ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ತುಂಬಿಸಿದಿರಿ. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥತ್ವವು ಕೇವಲ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಹೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಋಷಿವರರೇ, ತಾವು ಇಂದ್ರ–ಮರುತರಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಋತುಚಕ್ರದ ನಿಯಮಿತ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದು”.

“ಹೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿರಾ, ತಮ್ಮ ವಿನಯಶೀಲ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸುತ್ತಿಗೈಯುವ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಹೇ ಋಷಿಗಳಿರಾ ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಅಸ್ತು ನಾನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಜ್ಞೆಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇಂದ್ರಮರುತರ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸೋಮಯಾಗದ ಸಮವೇತ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನೂ ನಿಮಂತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಧಿ (ಒಪ್ಪಂದ)ಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸೋಣ ಏನಾಗುತ್ತದೋ ನೋಡೋಣ”.

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ, ನಾರಾಯಣ, ಶಿವ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯರಾಗಿರುವಿರಿ. ಋಷಿಕುಲದ ಪ್ರಮುಖ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿ ತಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿರಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಪರಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳೋಣ. ತಾವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ”.

“ತಥಾಸ್ತು, ನಾನು ಯಜ್ಞ–ಸಿದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕಾರದ ಆಹುತಿಯ ತಜವೀಜು (ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಾವೂ ಕೂಡ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಹುತಿಗಳ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಿರಿ”. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು ಋಷಿಗಣ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು.

ಋಷಿಗಳು ಅಗ್ನಿ ಉಪಾಸನೆಗಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಮಂತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆವಾಹಕ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ಫುರಿಸಿದವು

‘ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪರೋಹಿತಂ, ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಮ್।

ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಮ್

ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಅಗ್ನಿಯ ಆವಾಹನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿದ ಅಗ್ನಿ–ಸೂಕ್ತದ ಉಚ್ಚಾರಣ ಶುರುವಾಯಿತು. ತ್ರಿಷ್ಟ ಛಂದದಲ್ಲಿಯ ಋಚೆಗಳು ಧ್ವನಿತವಾಗತೊಡಗಿದವು.

‘ಅಗ್ನೆ ನಯ ಸುಪಥಾ ರಾಯೆ ಅಸ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನ ದೇವ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್।

ಯುಯೋಧ್ಯಸ್ಮಜ್ಜುರಾಣಮೇನೋ ಭೂಯಿಷ್ಠಾಂತೇ ನಮ ಉಕ್ತಿಂವಿಧೇಮ

ಅಗ್ನೇಂ ಪೋರಯಾ ನವ್ಯೋಂ ಅಸ್ಮಾನ್ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭಿರಿತಂ ದುಗಣಿ ವಿಶ್ವಾಮ್।'

'ಹೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಅಗ್ನಿದೇವಾ ಸುತ್ತಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಧಾನಮಾಡು ದುಷ್ಟ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸು ಹೇ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಅಗ್ನೇ, ಎಲ್ಲ ತರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಪುಲ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಸ್ವಪರಾಕ್ರಮ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ತೋರಲಿ.

'ಹೇ ಯಜ್ಞಾರ್ಹ ಅಗ್ನಿದೇವಾ, ಭಕ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೃಥ್ವೀ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ರೋಗಗಳನ್ನು ನವಾರಿಸು ನಿನ್ನ ಅವಕೃಪೆ ಹೊಂದಿದ ಜನರು ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾಗಲಿ'

'–ಹೇ ತರುಣ ಮತ್ತು ಬಲಾಢ್ಯ ಅಗ್ನಿದೇವಾ, ಪಜ್ವಲಿತನಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣನಾಗು ಹಾಗೂ ಸ್ತವನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೀನು ಇಂದು, ಅದರಂತೆ ನಾಳೆಯೂ ನಿರ್ಭೀವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಸಂತತವಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಹೇ ಬಲವಾನ್ ಅಗ್ನೇ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚುವ, ನಾಲಿಗೆ ತುದಿಯಿಂದ ದಂಶಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೀಳಂಕೃತಮಾಡುವ ಕ್ರೂರ, ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ, ದುಷ್ಟ ಶತ್ರುಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಡ ಅವರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ದುಷ್ಟ–ಸಂಹಾರಕ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದಂತಹ ಅಗ್ನಿಯೇ ಶರೀರರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ತವನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ದುಷ್ಠರು ಹಾಗೂ ನಿಂದಕರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು'

'ದೇವ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸುಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ, ಆಕ್ರಮಣಶೂಲ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಅಗ್ನೇ ಯಜಮಾನನಗೆ ಧರ್ಮಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಭೋಧಿಸುವ ಋತ್ವಿಜರಂತೆ ನೀನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೀಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡು– ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಗ್ನೇ ಮಾನಪುತ್ರನು ಋಷಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಯಾರುಪಡಿಸಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡು'.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಕ್ರಿಯಾವಾನ್ನ್ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಪಠಣದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು, ಘರ್ಷಣದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಆಸಮಂತಕ್ಕೇರಲಾಂಭಿಸಿದವು. ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಮುಖಗಳು ಅಗ್ನಿರೂಪ ಇದ್ದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಲಾಯಿತು ದೇವೇಂದ್ರರೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ಆವಾಹಿಸುತ್ತಲೇ ಯಜ್ಞಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವರ ನಡುವೆ ಮೈತ್ರಿಯ ಘನಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ದೇವೇಂದ್ರರು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಾನ ಋಷಿಗಳೇ ತಾವು ಅತೀವ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಿತ ಮನೋರಥಗಳು ಪೂರೈಸಲ್ಪಡುವು" ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಮರುದ್ಗಣಗಳು ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡರು "ಹೇ ಮಾನ ಋಷಿಗಳೆ, ತಾವು ನಾನು ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರತದೇವರ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಲು ತಮ್ಮ ವಾಣಿಯು ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಿದ್ದೇವೆ ಆದರೆ ತಾವು ನನ್ನ ಒಂದು ಶಂಕೆಯ ನರಸನಮಾಡಬೇಕು" ಇಂದ್ರದೇವರು ಕೂಟಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಪೂಜನೀಯ ದೇವೇಂದ್ರರೆ ತಾವು ಉತ್ತಮವಾದ ಜಲವನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸೃಷ್ಠಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸೃಷ್ಠಿಯನ್ನು ಸುಜಲಾಂ ಮಾಡುವಿರಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಲೋಭವಿದೆ ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾವು ಯಾವ ಶಂಕೆಯ ನಿರಸನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿರಿ?" ಮಾನರು ಕೇಳಿದರು "ತಾವು ಸ್ತುತಿಸು ಮನಗಳ ಮಳೆಗರೆಯುವಾಗ ಮರುತರೀಗೇ ಅಧಿಕವಾದ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವಿರಿ ಇದು ಹೇಗೆ? ಈಗಲೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮೀಪರಿಗಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು ಮರುತರಿಗೇ ಅಗ್ರಕ್ರಮ ನೀಡಿದಿರಿ ಅದು ಹೇಗೆ?"

"ದೇವೇಂದ್ರರೆ, ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನೆಸಗಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವಿತುಷ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಂಭವಿಸುವದು? ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಪೃಥ್ವಿಯು ನಿರ್ಭರವಾಗಿದೆ "ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮರುತರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವು ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ"

"ಅಂಥ ಯಾವ ಉದಿಷ್ಟವೂ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಮರುತರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನೂ ತಾವು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೇ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಆಗ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಾರಣ?"

"ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ್ಯವು ನಜವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಇರದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ತಾವು ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಆಹುತಿಗೆಂದು ತಾವು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಶುವನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕು" ಇಂದ್ರರು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು.

"ಆದರೆ ದೇವಾಧಿದೇವಾ ಈ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಶುವನ್ನು ನಾನು ಮರುತರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಮರುತರ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸಲಾಗದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ"

"ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿದೆ ಎಂದೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ".

ಈ ಉಭಯತರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಮರುತರು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಯಿತು ಅವರು ಮುಂದಾಗಿ

"ಮಾಂದಾರ್ಯ, ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಪಶುವನ್ನು ಇತರ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನಡೆದರೆ ನನಗಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ

ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಪಶುವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಯಜ್ಞವು ಅಪೂರ್ಣ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. "ಮರುತರು ಮತಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. "ಹೇ ದೇವಾಧಿದೇವಾ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೆ ಆರಂಭವಾದ ಸಂವಾದವನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಗ್ರಹೀ ಇರಕೂಡದು. ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮರುತ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ನನಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವರು ಮಾನವನ ಸುಖದಾಯಕ ಜೀವಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವರುಗಳು ಅವಶ್ಯಕ ತಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತಾವು ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಿರಿ". ಮಾನರು ಆವಾಹಿಸಿದರು.

"ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ, ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳೂ ನನ್ನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮತಃ ನನಗೆ (ಹಕ್ಕು ಇದೆ) ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಶುವನ್ನು ನಾನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರದೇವರು ಬಲವಂತದಿಂದ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಶುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಯಿಸಿದರು ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಪಶುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರು ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಲು ಅಣಿಯಾದರು ಆದರೆ ಮರುತರು ಮಾತ್ರ ವಜ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಂದ್ರವಧೆಗೆ ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು.

ಮಾನರು ಪ್ರಸಂಗವಧಾನವನ್ನು ತಳೆದು ಮರುತರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳು ಭಯಭೀತರಾದರು.

ಮೇಘಗಳ ಪ್ರಲಯಂಕಾರೀ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾದವು ಆದರೆ ಮರುತರೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಪಭಂಜನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾನ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಸಹಿತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೌತುಕವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವಾ, ಪುತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರದಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ, ತಾವು ಏನಾದರು ಮಾಡಿ" ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಅಂಗಲಾಚಿದಳು.

"ಹೇ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪಿಣೀ ಆದಿಮಾಯೇ, ಪುತ್ರ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಇಂದ್ರ ಮರುತರ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರೆ. ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ"

"ಹೇ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ, ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವದು ನಿಜವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈಗ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ ಅದೋ ನೋಡಿ ಅವರು ನಮ್ಮೆಡೆಗೇನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಸಮವೇತ ತ್ರಿದೇವರೆಡೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಮಸ್ತ ಶಿಷ್ಯಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಹಾಜರಾದರು "ಹೇ ಲೋಕ

ನಿರ್ಮಾಪರರೇ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಋಷಿ ಸಮುದಾಯವು ತಮಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

"ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದಿರಿ?" ಮಹಾದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ದೇವಾಧಿದೇವ, ಮರುತರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಯಾಜ್ಞೀಯ ಹವಿಷ್ಯರೂಪೀ ವೃಷಭ ಪಶುವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರರು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು (ಅಪಹರಿಸಿ) ಒಯ್ದಿರುವರು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮರುತರು ಕ್ರುದ್ಧರಾದರು ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ತಾವು ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಈ ದ್ವಂದ್ವವು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ಈ ಎರಡೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಅವರ ನಡುವೆ ಈ ದ್ವಂದ್ವ ಯಾಕೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯ್ತು? ತಾವೇ ಅವರನ್ನು ಅಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದಲ್ಲವೇ"? ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರವರು ಶಂಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತಾರರೇ, ಸೃಷ್ಟಿ–ಸಿಂಚನ, ಪೋಷಣೆ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದವುಗಳು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬಲಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರ ನಡುವಣ ದ್ವಂದ್ವವು ಸೃಷ್ಟಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತಾವೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕು"

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೆ, ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ತ್ರಿದೇವರು ಇಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಲೇ ಕೂಡದು. ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಶೀಲಿಸಬೇಕು ತಮಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ" ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಸರಿ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿರಲಿ"

ಋಷಿಗಣರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಟ್ಟಿಗೆ ತ್ರಿದೇವರಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಸಾತ ಮಾಡಿದರು ಅವರೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯತ್ತ ತೆರಳಿದರು ತ್ರಿದೇವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರುತರನ್ನು ಪುನಃಪುನಃ ಶಾಂತತೆಗೋಸ್ಕರ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಮರುತರು ಕೊಂಚ ಸಾಮಂಜಸ್ಯದಿಂದ ಶಾಂತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವ–ರಚಿತ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು; ಮಾನರು ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಾಗಿ ನಿಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಘನ–ಗರ್ಜನೆ ಕೆಲವಂಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಯಿತು.

"ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞ ಪಶುಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಅಗ್ನಿ ಮುಖೇನ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ತಲುಪಿಸುವದು ಇಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು. ಅವರ ವಾಕ್ ಚಾತುರ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ

ಇಂದ್ರದೇವರು ಕಿಂಚಿತ್ ಶಾಂತರಾದರು. "ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದ(ವಾಗ್ಯುದ್ಧ) ಆರಂಭವಾದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಾರದು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು" ಹೀಗೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿ ಮಾನರು ಮರುದ್ಗಣಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರರೆಡೆಗೆ ಹೊರಟರು ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಇಂದ್ರದೇವರೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು "ಸಮವಯಸ್ಕ, ಸಹ–ನಿವಾಸೀ ಹಾಗೂ ಬಲಸಂಪನ್ನ ಮರುತ್ಗಣರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ತೇಜಸ್ವೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮೂಲಕ ವರ್ಷಣಗೈಯುತ್ತಾರೆ ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಂಗತಗೊಳಿಸುವ ಈ ಮರುತರು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವೆಂಬದು ಜ್ಞಾತವಾಗಬೇಕು" ಇಂದ್ರರು ಸ್ವಯಂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮರುತರು ಮಾನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರರ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

"ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಘನಿಷ್ಠ ಮಿತ್ರರಿರುವಿರಿ. ಪರಸ್ಪರದ ಸಹಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಾವು ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಶೋಭಿವಂತವಾಗಿರಿಸುವವರಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಸಾಮೋಪಚಾರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ". ಮಾನರು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು "ಹೇ ತರುಣ ಮರುತರಿರಾ, ಯಾವ ಸ್ತೋತ್ರದ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯನ್ನು ತಾವು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತೀರಿ?" ಗಿಡಗಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ಮಹಾನ್ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತೀರಿ?" ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಮಾನರ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಮರುತರು ಶಾಂತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಸಜ್ಜನತಾರಕ, ಅಶ್ವಯುಕ್ತ ಮಹಾನ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಡ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದನೆಲ್ಲ ನೀನು ನಿಃಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳು".

"ಹೇ ಮಾರುತರೆ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಸ್ತೋತ್ರ ಹಾಗೂ ದೊರಕಿದ ಸೋಮರಸ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನೊಬ್ಬನದೇ ಸ್ವಾಮಿತ್ರದಲ್ಲಿವೆ. ಭಕ್ತರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತಜನರಿಂದೆ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀ" ಇಂದ್ರದೇವರು ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

"ಇಂದ್ರಾ, ಅಶ್ವಯುಕ್ತರಾದ ನಾವು ಸ್ವಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಉಗ್ರವಾದ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತ ನಮ್ಮ ರಥಾಶ್ವಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ನಾವು ನಿನಗೂ ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ". ಮರುತರು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಉಗ್ರ, ಬಲಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾನ್ ಆದಂಥ ನಾವು ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು

ಶಸ್ತ್ರಬಲದಿಂದ ಮಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಹಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಕ್ಷಸನೊಡನೆ ನಾನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾನು ತೋರಿಸಿದಂಥ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೀವು ಎಂದಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?" ದೇವೇಂದ್ರರು ದರ್ಪೋಕ್ತಿಗೈದರು.

"ಹೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್. ಬಲಶಾಲಿ ಇಂದ್ರಾ, ನೀನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃತ್ವದಿಂದ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಮಾಡಬಯಸುವ ಪರಾಕ್ರಮ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿವೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಮರುತರಿದ್ದೇವೆ" ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಯೂ ದೇವಂದ್ರರು ಮಣಿಯದದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮರುತರು, ಏಟಿಗೆ ತಿರುಗೇಟು ತರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು "ಹೇ ಮರುತರೇ, ಇಂದ್ರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವ–ಕ್ರೋಧಮೂಲಕ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ನಾನು ವೃತ್ರ–ವಧದ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವಜ್ರಬಾಹುವಾದ ನಾನು ಆಲ್ಹಾದಕರ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಹೀ ಜಲವನ್ನು ಮನುವಿಗೋಸ್ಕರ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆನು" ಇಂದ್ರರು ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು "ಹೇ ಬಲವಂತ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಜನ್ಮ ತಾಳಿ ಬಂದ ಅಥವಾ ಜನ್ಮ–ತಾಳಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸರಿಸಮವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡುವರು ಅಶಕ್ಯಪ್ರಾಯ" ಮರುತರೂ ಕೂಡ ಇಂದ್ರರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಇಂದ್ರದೇವರು ಮುಜಗರಪಟ್ಟರು ಮಾನ ಋಷಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಮರುತರನ್ನು ಗೆದ್ದರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಾಮಂಜಸ್ಯದ ಉಪಯೋಗ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿಸಿದರು. ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ವೈಮನಸ್ಯವು ದೂರವಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎರಡೂ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಯಶ ದೊರಕಿತು. ಮರುತರು ಈ ವಿನಮ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಪರ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರದೇವರು ನುಡಿದರು –

"ಹೇ ಮರುತರೇ, ಸ್ವಂತ–ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಚ್ಛಿತ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರುವ ಹಾಗೂ ಉಗ್ರ ಪರಾಕ್ರಮ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿತ್ವದಲ್ಲಿರಿಸುವ ನನ್ನ ಏಕಾಕೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಂಗತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಹೇ ಮರುತರಿರಾ, ಐಶ್ವರ್ಯವಂತ, ಬಲವಂತ, ಸುಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳುಳ್ಳ ನಾನು ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಆನಂದದಾಯೀ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ವಿಪುಲ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವ ಹಾಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಅಲ್ಹಾದದಾಯಕ ಶರೀರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಮರುತರೇ ನೀವು ನನ್ನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರಿ (ಬೆಳೆಸಿರಿ)" ಇಂದ್ರದೇವರ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣತನದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಠಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮರುತರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಯಶಗಳಿಸಿ, ಮುಂದೆ ನುಡಿದರು –

“ಹೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಮರುತರೇ, ತಾವು ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಉದ್ಘಾಟಕರಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮಿತ್ರತುಲ್ಯ ಭಕ್ತರೆಡೆಗೆ ತಾವು ಹೋಗಿರಿ ಮತ್ತು ಅವರಿಗಾಗಿ ತಾವು ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ತೇಜಸ್ವೀ ಬುದ್ಧಿಮಾನತೆ ನಿಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಜ್ಞಾನವಾನ್ ಸ್ತೋತೃಗಳೆಡೆಗೆ ನೀವು ಸತ್ವರ ಹೋಗಿರಿ ಹೇ ಆನಂದದಾಯಕ ಮರುತರೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತೃಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ವಿವಾಣಿ ಇವುಗಳು ನಮಗಾಗಿಯೇ ಮರುತರೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತೃಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ವೀವಾಣಿ ಇವುಗಳು ನಮಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿವೆ. ಮಾನನೀಯ ಸ್ತೋತೃಗಳ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅನ್ನ, ಬಲ ಮತ್ತು ಜಯಶಾಲಿ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು”. ಮಾನ ಋಷಿಗಳ ಈ ಕೌಶಲ್ಯಯುಕ್ತ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರದೇವರು ಹಾಗೂ ಮರುತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಪುನಃ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಕಲಹ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮದ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು.

ಮಂದಾರ್ಯರು ಮರುತರನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿಯ ತೇಜವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಇಂದ್ರದೇವರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಉದಾತ್ತಮಾಡಿ ಮರುತರ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿತಾಂತ ಆದರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವ ಹಾಗೂ ಮರುತರ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ಹೇ ಅಶ್ವಯುಕ್ತ ಇಂದ್ರದೇವರೆ, ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಆ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವಲ್ಲಿ ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸೃತಗೊಳಿಸುವದರಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯವು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಪರಾಕ್ರಮಗೈಯಲು ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ತಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಾನ ಮಾಡುತ್ತವೆ ತಾವು ಉಭಯತಃ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ”

ಮರುತರ ಮಹತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುವಾಗ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು “ಹೇ ಮರುತರಿರಾ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಂವಾದಿತ್ವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು, ಯಜ್ಞಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಪರ್ಯಂತ ತಲುಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದರಂತೆಯೇ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿದಾಯಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ

ಮುಖಾಂತರ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಆವಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇ ಆನಂದದಾಯೀ ಮರುತರಿರಾ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ತಾವು ಆಲಿಸಿರಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ". ಮಾನರ ಈ ಆವಾಹನದಿಂದ ಮರುತರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು.

ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನಂತೂ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂದ್ರರ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವರು "ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮರುತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುವ ಜ್ಞಾನವಂತ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ನೀನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹಾನ್ ಇರುವಿ ಮರುತರ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಿಯಾಗಿಸು ಹೇ ಇಂದ್ರಾ, ಯುದ್ಧಸಮಯದ ಲೂಟಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಪಡೆಯುವ ಜ್ಞಾನೀ ಮರುದ್ಗಣಗಳು ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಜನ್ಯವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಲದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದಂತಹ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ನೀನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರವನ್ನು ಮೋಡಗಳ ಮೇಲೆ ಎಸೆ, ಅಂದರೆ ಮರುದ್ಗಣರು ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿನ ಪುರಾತನ ಜಲವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವರು ಅದರ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗುವನು. ಅರ್ಭಕ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಅನ್ನದಿಂದ ಪುಷ್ಠಿಹೊಂದಿದ ಸ್ತನಗಳಂತೆ ಭಕ್ತರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧನಾದಂಥ ಹೇ ಇಂದ್ರಾ, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಯುತ್ವಿಜರಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನೀನು ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ನೀಡು ಯಜ್ಞ–ಕರ್ತರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದಂಥ ಆನಂದದಾಯಕ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣರಾಗುವ ಮರುತರ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀನು ನಮಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡು ಹೇ ಇಂದ್ರಾ, ಯಜ್ಞ–ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣರಾಗುವ ಮರುತರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ನೀನು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸು ಹೇ ಇಂದ್ರಾ, ದೇವಗಣಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರ ಯಜ್ಞ–ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದುಬೀಳು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ರಾಜ ಸೈನ್ಯದಂತೆ ಮರುದ್ಗಣರೂಪೀ ವಿಶಾಲ ಮೇಘಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಸಾಲಗಾರ್ರನ್ನು ಗುದ್ದಿ ನೆಲಗಾಣಿಸುವ ಸಾಹುಕಾರನಂತೆ ಯುಯುತ್ಸೂ ಶತ್ರುವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸುವ ನಿನ್ನ ಭಯಾವಹ, ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಗಮನಶೀಲ ಹಾಗೂ ಯೋದ್ಧಾ ಮರುದ್ಗಣಗಳ ಪದರವವು ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ ಋತ್ವಿಜರ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಲೋಕೋಪಕಾರಕ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮ ಗೌರವಯುತ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಜಲಪೂರ್ಣ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸು ನೀನು ನಮಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನ, ಬಲ

ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು".

ಈ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರದೇವರು ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ನಿಜ ಆದರೂ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಇಂದ್ರ ದೇವರ ಜೊತೆಗೆ ಮರುತರಿಗೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞೀಯ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಣಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಅವಮಾನವೆನಿಸಿತು ಆದರೆ ಅವರು ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಮರೆತು ಶೋಕಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯು ಅವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದ್ರದೇವ ಮತ್ತು ಮರುತರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಜಲ ಭರಣದ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೋಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ವಿನಾಕಾರಣ ದುರಾಗ್ರಹ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಶುವನ್ನು ದೋಚಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರನ್ನೂ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದೆವು. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ದೇವೇಂದ್ರರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಡೆತಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆವು ಎಂಬ ಖೇದವು ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಥಾಪಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಅಪಮಾನದ ರೊಚ್ಚು ಅವರನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇದನ್ನು ಮನಸಾರೆ ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರು ಇಂದ್ರದೇವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ತದನಂತರವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನರಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

"ಮಾನವೀ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅವು ನಾಪತ್ತೆ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇಲ್ಲದಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಚಲಿತವಾಗುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಮನಸುಗಳನ್ನು ಸ್ತಿಮಿತದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ ನನ್ನ ಈ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸುವದು ಹೇಗೆ?" ಇಂದ್ರರು ದುಗುಡವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರರೇ, ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀರಿ? ಮರತರು ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು ಅವರೊಡನೆ ಚನ್ನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಬಂಧೋ ಮಾಂದಾರ್ಯಾ ನೀನು ನನ್ನ ಸಖನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಪಟದಿಂದ(ಮೋಸ) ಯಾಕೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತೀ? ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯಾ, ಋತ್ವಿಜರು ಸಾಲಂಕೃತಗೊಳಿಸಿದ ವೇದಿಕೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗೊಳಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಮರತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾವು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸೋಣ" ಇಂದ್ರದೇವರ ಈ ಸಾಮೋಪಚಾರದ ಹಾಗೂ ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿ ನಾಚಿಕೊಂಡ ಸ್ವರದಲ್ಲಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ. ಇಂದ್ರದೇವ ಹಾಗೂ ಮರುತರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು. "ಹೇ ಧನಾಧಿಪತಿ ಹಾಗೂ ಮಿತ್ರ ಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರದೇವಾ ನೀನು ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಪರಮೇಶ್ವರನಿರುವಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಿನ್ನದೇ ಆಧಾರವಿದೆ ಮರುತರಂತೂ ನಿನಗೆ ಬಂಧು ಮತ್ತು ಸಖ ಎರಡೂ ಅಹುದು ನಾನೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಸಖನಿರುವೆನೆಂದು

ನೀವು ಒಪ್ಪುವದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಮರುತರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಪೂರ್ವಕ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ನಮ್ಮ ಹವಿಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು".

ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಭಾಷಣವು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು.

"ಹೇ ಬಂಧುರೂಪ ಮರುತರುಗಳಿರಾ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ತಥಾಪಿ ತಾವು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಯಜ್ಞೀಯ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು" ಇಂದ್ರರು ಮರುತರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಮರುತರಿಗೂ ತುಂಬಾ ಹಾಯೆನಿಸಿತು. ತಾವೇ ಸ್ವಂತ ನಮ್ಮನ್ನು ಬರಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸನ್ಮಾನವದೆಂತಹದು? ತಾವು ಜಲ–ಪೂರ್ಣ ಮೇಘದಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಉಗ್ರ ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉದಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ವರಿಗೂ ಜೀವನದಾಯೀ ಆಗಿರುವಿರಿ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ" ಮರುತರು ಇಂದ್ರರನ್ನಾಲಿಂಗಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಆದರ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಈ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅನಂತಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಉಭಯತರಲ್ಲಿಯ ಈ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಸೃಷ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಹೂಡಿದ ಈ ಯಜ್ಞವು ಸಫಲವಾಗುವದೆಂಬುದು ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಸಖನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಗೌರವವಿದೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇ ಇಂದ್ರರೆ, ಬಂಧೂ ಮರುತರೆ ತಾವು ಇಂದ್ರದೇವರ ಸಮವೇತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿ ಯಜ್ಞೀಯ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಆನಂದದಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ತಾವು ಉಭಯತರು ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು" ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರಮರುತರು ಸದ್ಗದಿತರಾದರು. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗುವ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಭರಿತರಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು.

ಇಂದ್ರಮರುತರ ಈ ವಿಶ್ವೈಕ್ಯದ ನೋಟವನ್ನು ಆಲೋಕಿಸಲು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಸಂದಣಿ ನೆರೆಯಿತು. ಋಷಿಗಣ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರಮರುತರ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿದರು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಆನಂದಮಯವಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನಂತಯುಗಗಳ ದುಃಖವು ನಾಶಗೊಂಡ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಶತಾರ್ಚಿನ ಋಷಿಗಳ ಸಹಾಯಪಡೆದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಇಂದ್ರಮರುತರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಸೋಮಪ್ರಾಶನ ಮೂಲಕ ಋಷಿವರ್ಯರ ಉತ್ಸಾಹವು ನೂರ್ಮಡಿಗೊಂಡಿತು. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾನಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದ್ರ ಮರುತರ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಹಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ವಿಶಿಷ್ಠ ಕಾಮನಾಸಿದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಉತ್ಸವದ ಸ್ವರೂಪವು ಯಜ್ಞ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

"ಹೇ ದ್ರುತಗತಿ ಮರುತರಿರಾ, ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ರೂಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಪ್ರಸನ್ನ ಹಾಗೂ ಕ್ರೋಧ ರಹಿತರಾಗಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕೃಪಾವಂತ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಮಾಡಿರಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮರುತರೇ, ನಾವು ಮನಸಾರೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಹವಿರ್ಯುಕ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ನೀವು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀವು ಕರುಣಿಸಿರಿ. ಹೇ, ಬಹುಸ್ತುತ್ಯ ಮರುತರಿರಾ, ಧನವಾನ್ ಇಂದ್ರರ ಸಮವೇತ ನೀವು ನಮಗೆ ವಿಫುಲ ಸುಖವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ದಿನಗಳನ್ನು ನೀವು ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ಹೇ, ಮರುತರೇ ಬಲಾಢ್ಯ ಇಂದ್ರರ ಭಯದ ಕಾರಣಮೂಲಕ ಸ್ವೈರಭೈರ ಧಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸುದೂರ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಿಗಳನ್ನಾಗಿರಿಸಿರಿ ಮರುತರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತೃಗಳಾದ ಇಂದ್ರರೇ, ತಾವು ಉಷೆಯ ಆಗಮನದ ತರುವಾಯ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಸೂರ್ಯತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಕಟರಾಗುತ್ತೀರಿ. ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಾಲೀ ಕಿರಣಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉಗ್ರ, ಬಲದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಪುರಾತನ ಮರುತರ ಸಮವೇತ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮೃದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ ಜ್ಞಾನವಾನ್ ಮರುತರ ಸಂಗಡ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಹೇ ಉದಾರ, ಅಕ್ಷಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ತಾವು 'ಅಶ್ಮನ' ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ ಹೇ ಮರುತರೆ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ದೀರ್ಘಾಯುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸಾಮಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೇ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಇಂದ್ರರೇ ಬಹುಸ್ತುತ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೋತೃಗಣರು ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತ ನಿಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ಇಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ತಾವು ಹವಿರ್ದಾನ ಮಾಡುವ ಋತ್ವಿಜರ ಯಜ್ಞ-ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣರು ಇಂದ್ರ ದೇವರ ಪರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಖೀಂಕರಿಸುತ್ತ ಮತ್ತು ವೃಷಭಗಳಂತೆ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಗ್ನಿದೇವರು ಇಂದ್ರದೇವರೆಡೆಗೆ

ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ತಾವು ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರಂತೆ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸುಂದರ ವೀರರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಲ್ಲಾ ಶತ್ರುಗಳು ತಮ್ಮ ಎದುರ್ಗಡೆ ಹತಬಲರಾಗುವಷ್ಟು ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಧರಾಗಿರುವಿರಿ. ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಬಲಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಭೂಲೋಕದೊಳಗೆ ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಇಂದ್ರದೇವರು, ಭೂವ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರಮಾಡಬಲ್ಲರು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ ತಾವು ದ್ಯುಲೋಕ(ಆಕಾಶ)ವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬಲ್ಲಿರಿ ಆದುದರಿಂದಲೇ ತಾವು ನಮ್ಮಂತಹ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯಪೂರ್ವಕ ಆಸರೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೀರಿ. ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮಯಾಗ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ತಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ ಬಲಾಢ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧಕರ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಸಾಮೋಪಚಾರದಿಂದ ಶಮನಗೊಳಿಸುವ ಇಂದ್ರರನ್ನು ನಾವು ಸುತ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಶಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಬೇಕು. ಮಹಾ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮರುತರ ಸಮವೇತ ವಿಚರಿಸುವ ಬಲಿಷ್ಠ ಇಂದ್ರರೆ, ನಮ್ಮ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ತಾವು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆಯಕೂಡದು. ಹೇ, ಇಂದ್ರ ಮರುತರಿರಾ, ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ವಾಣಿ ಕೇವಲ ತಮಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿವೆ. ಮಾನವೀಯ ಸ್ತೋತೃಗಳ (ಪಾಠರಕ) ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತಾವು ಆಗಮಿಸಿ ಇಡೀ ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಶರೀರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದ್ರಮರುತರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆವಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಪರಿಪರಿಯಾದ ಮಧುರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರದೇವ ಹಾಗೂ ಮರುತ ಉಭಯತರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಸೋಮಯಾಗ ಬಲಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದರು. ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮೈಮನಸ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಮಿತ್ರರಾದರು. ಅಗ್ನಿದೇವತೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಹಾಗೂ ವರುಣ ದೇವತೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಾತ್ ಇಂದ್ರದೇವರ ಅಂಶಾತ್ಮಕ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮೂಲಕ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥ್ವಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಪಾಲುಗೊಂಡ ಶಿವ ತೇಜದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧರಾದಂಥ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವಾರತವಾಗುವ ಆಗ್ರಹ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರ ಮರುತರು ತುಸು ಮುನಿಸಿದರು. ಉಭಯತರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದಂತಹ ಪರ್ಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ವಾಯು ಲಹರಿಗಳ ಸಮತೋಲನದ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು ಅವರು ನುಡಿದರು,

"ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರೆ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಪರ ಸಾಮಗಾಯನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ

ನಾವೂ ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ನಾವು ಉಭಯತಃ ತಮಗೆ ಎರಡು ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೇ ಮಿತ್ರಾ ನಿನಗೆ ಈಪ್ಸಿತವಾದಂಥ ಅಭಿವಚನಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ"

ಇಂದ್ರಮರುತರ ಈ ಪ್ರೇಮ ಭರಿತ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾನಋಷಿಗಳು ಅತೀವ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು ಕ್ಷಣದ ವಿಲಂಬವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ, ಬಲಾಢ್ಯ, ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮೀ ಇಂದ್ರದೇವಾ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಭ್ರಾತಾ ವಿಶ್ವಸಂಚಾಲಕ, ಪ್ರಾಣದಾತೃ ಮರುತಾ, ತಾವು ಉಭಯತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಕಾರಣ ನನಗೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಾಸಾವಂದ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಾನು ತಾವು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ವರದಾನ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ.

"ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮರುತರೆ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಜಡಜೀವಗಳಿಗೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣ, ಅನ್ನ, ಬಲ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಚಾತುರ್ಯ ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈತ್ರ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ತಾವು ಉಭಯತರು ಮಹಾನ್ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತ ಇದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಂದಲೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಅಭಿವಚನವೆಂದರೆ ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ತಾವು ಯಾವತ್ತೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಕನಿಷ್ಠ, ಬಲಿಷ್ಠ, ದುರ್ಬಲ ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರರ ಸ್ಪರ್ಧಾಕರೆಂದೆನಿಸದೆ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಶಂಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳದಂತೆ, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸ, ಸ್ನೇಹ, ಸಾಮಂಜಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಅತೀವ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಭಯತರ ಮಹಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತ ಮೈತ್ರೀಪೂರ್ವಕ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು" ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರ ಮರುತರು ನಾಚಿಕೊಂಡರು, ತಥಾಪಿ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಸನ್ನರೂ ಆದರು "ತಥಾಸ್ತು" ಉಭಯತರು ಅಭಿವಚನವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

"ಮಾಂದಾರ್ಯರೇ ನೀವು ಅತಿಶಯ ಚತುರ, ವಿಚಾರೀ ಮತ್ತು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಇರುವಿರಿ ನಾವು ಉಭಯತರಿಗಿಂತಲೂ ತಾವು ಪ್ರಗಲ್ಭರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಮಗುಂಟಾಗಿದೆ ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಲೋಕಹಿತೈಷೀ ಭಾವನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವವಿಡೀ ಜ್ಞಾನಮಯ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವೀ ಆಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ಇನ್ನಾವ ಅಭಿವಚನ ಬೇಕು ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ"

"ಹೇ ಇಂದ್ರಮರುತರೇ ತಾವು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಕೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುರುವಿರಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ತಮಗೆ ಸರಿಸಮವೆಂದು

ಸನ್ಮಾನ ನೀಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಹೀಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ತಾವು ಋತುಚಕ್ರದ ನಿಯೋಜನವನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಂದ ಅತೀವ ಪ್ರಸನ್ನ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಪರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಸಂತುಲನವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿ, ಜಲವಿರಹಿತ, ಅನ್ನರಹಿತ, ಪ್ರಾಣರಹಿತ ಬುಭುಕ್ಷಿತತೆಯು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಗಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು" ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರೇ, ತಾವು ತಮ್ಮ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣತಯಾ ಬಂದಿಸ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವಿರಿ ಪರ್ಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣ (ಮಳೆ, ಗಾಳಿ) ಇವುಗಳ ಸಂತುಲನ ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆಗೂ ನಾವು ತಮಗೆ ಅಭಿವಚನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ, ತಥಾಪಿ ಇದೆಲ್ಲ ಸರ್ವಸ್ವೀ ನಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಯು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಕೂಡವೂ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಅವನು ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚತತ್ವ ಇವುಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಅವನು ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚತತ್ವ ಇವುಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಸಂತುಲನವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಭರವಸೆ ತಾಳುವುದು? ಆ ಕಾರಣರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಧರ್ಮ ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡು ಮಾಡುವದು ಇಷ್ಟವಾಗದು ತಥಾಪಿ ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯ ತಾವು ವರದಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಉಭಯತರು ಸಂತುಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿವಚನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ"

ಇಂದ್ರಮರುತರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಭೀರರಾದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಇಂದ್ರಮರುತರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಮಾನವನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸುಗ ಪುನಃ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮರುತರಿರಾ, ಮಾನವರಿಂದ ತಮೋಗುಣದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾದ ನಡೆಯುವವು ಇದು ತೆರೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾದರೆ ಪಾಪಕ್ಷಾಲನದ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸತ್ವಗುಣವು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದಾಗ ಮಾನವನು ವಿನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೃಪಾವಂತರಾಗಿ ಅವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ (ಮನ್ನಿಸಿ) ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಪರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಸಂತುಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಸುಖಿಸಂಪನ್ನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು"

ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಕಳಕಳಿಯ, ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ, ತಾತ್ವಿಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರಮರುತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅವರು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. "ತಥಾಸ್ತು".

ಇಂದ್ರಮರುತರ ಈ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳ ತ್ರಿದೇವರು ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಅವರು ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಖರಾದ ಮರುತರ ಜಯಜಯಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಜಯ ಘೋಷ ಕೂಡಾ ನಡೆಯಿತು.

"ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯ, ನಿನಗೆ ಅಖಂಡ ಯಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪೇಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೀನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು". ಇಂದ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ನುಡಿದರು ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞದ ಪರಿಪೂರ್ತಿಯು ಈ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಘರ್ಷಮಯ, ತದನಂತರ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶ್ವರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಪುನಃ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮರುತರ ಸಮವೇತ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಅಮರವಾಣಿಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯಾ, ನೀನು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರ ಪರಸ್ಪರ ವಿಷಯುಕವಾದ ಶಂಕೆಯ ನಿರಸನಮಾಡಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಅವರ ಉದಾರತೆ ಸದಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರೇಮ ಮಮತೆಯನ್ನು ಆವಾಹಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಧ್ಯಸ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಮಹರ್ಷಿಪದಕ್ಕೊಯ್ಯುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಗಣನೆಯು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವದು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ". ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತ್ರಿದೇವರ ಈ ಆಶೀರ್ವಚನ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯೆನಿಸಿತು! ಇಂದ್ರಮರುತ ಹಾಗೂ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇವರ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಂದನದ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಪ್ರಭೂ ಕೈಲಾಸ ಪತಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು.

ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಶಿಲಾಮುನಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರ ವಿನಃ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುವದು ಅಶಕ್ಯ. ಅಧೋಲೋಕಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುವ ಭೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಪಿತೃಗಳು ಶಿಲಾದರನ್ನು ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಪಿತೃ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಗಳು ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಕುಳಿತರು.

ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ದೇವೇಂದ್ರರು ಶಿಲಾದರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು, "ಹೇ ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆ ತಮ್ಮ ತಪಾಚರಣೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರಿ"

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ನನಗೆ ಅಮರ, ಸುವ್ರತ, ಅಯೋನಿಸಂಭವನಾದ ಪುತ್ರ ಬೇಕು" ಶಿಲಾದರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

"ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆ ಇಂತಹ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಲೆಂದು ನಿಮಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಾವು ಮಹಾಶಕ್ತಿಮಾನ್ ದೇವಾಧಿದೇವ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿರಿ ತಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ಅವರೇ ಈಡೇರಿಸಬಲ್ಲರು"

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಿಲಾದರು ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಕುಳಿತರು.

ಆಶುತೋಷ ಶಿವಶಂಕರರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಶಿಲಾದರ ಎದುರು ಪ್ರಕಟರಾದರು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಿಲಾದರು ತಪೋಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಶಿವಶಂಕರರು ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದರು. ಶಿಲಾದರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಶಿವಶಂಕರರನ್ನೇ ತಮ್ಮೆದುರಲ್ಲಿ ಕಂಡರು. ಅವರ ಆನಂದವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಶಂಕರರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತಮಾಡಿ ಅವರು ಶಿವಸ್ತುತಿಗಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಜಯದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಯ ಶಂಕರ ಶಾಶ್ವತ।
ಜಯ ಸರ್ವಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷ ಜಯ ಸರ್ವಸುರಾರ್ಚಿತ।
ಜಯ ಸರ್ವಗುಣಾತೀತ ಜಯ ಸರ್ವವರಪಾದ।
ಜಯ ನಿತ್ಯ ನಿರಾಧಾರ ಜಯ ವಿಶ್ವಂ ಭರಾವ್ಯಯ॥
ಜಯ ವಿಶ್ವೈಕ ವೇದ್ಯೇಶ ಜಯ ನಾಗೇಂದ್ರ ಭೂಷಣ।
ಜಯ ಗೌರೀಪತೇ ಶಂಭೋ ಜಯ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಶೇಖರ॥
ಜಯ ಕೋಟ್ಯಾರ್ಕಸಂಕಾಶ ಜಯಾನಂತ ಗುಣಾಶ್ರಯ।
ಜಯ ರುದ್ರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಜಯಾಚಿಂತ್ಯ ನಿರಂಜನ॥
ಜಯನಾಥ ಕೃಪಾಸಿಂಧೋ ಜಯ ಭಕ್ತಾರ್ತಿಭಂಜನ।
ಜಯದುಸ್ತರ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರೋತ್ತರಣ ಪ್ರಭೋ॥
ಪ್ರಸೀದಮೇ ಮಹಾದೇವ ಸಂಸಾರಾರ್ತಸ್ಯ ಖಿದ್ಯತಃ।
ಸರ್ವಪಾಪ ಭಯಂ ಹತ್ವಾ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರ॥
ಮಹಾದಾರಿದ್ರ್ಯಮಗ್ನಸ್ಯ ಮಹಾಪಾಪಹತಸ್ಯಚ।
ಮಹಾಶೋಕ ವಿನಷ್ಟಸ್ಯ ಮಹಾರೋಗಾತುರಸ್ಯಚ।
ಋಣೀರಪರೀತಸ್ಯ ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಕರ್ಮಭಿಃ।
ಗ್ರಹೈಃ ಪೀಡ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಪ್ರಸೀದ ಮಮ ಶಂಕರ॥ (ಬ್ರಹ್ಮಾ:7–59–66)

ಶಿಲಾದರ ಸ್ತುತಿಪ್ರದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ಪೂಜನದಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ

ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಶಿಲಾದರಿಗೆ, "ತಮ್ಮ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ"

"ಹೇ ಕೈಲಾಸಪತೇ, ಶಿವ ಚಂದ್ರಮೌಳೀ, ನನಗೆ ತಮ್ಮಂಥ ಬಲಾಢ್ಯ, ಅಮರ ಹಾಗೂ ಅಯೋನಸಂಭವ ಪುತ್ರ ಬೇಕು"

"ತಥಾಸ್ತು, ಹೇ ತಪೋಧನ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಮುನಿಗಳು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ನಾನು ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಬೇಕೆಂದು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ನಾನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಅಯೋನಿ ಸಂಭವ ಪುತ್ರನಾಗುವೆ ಆ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ನಂದೀ ಎಂದಿರುವದು ಶಿವಶಂಕರರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು" ಶಿಲಾದರು ನುಡಿದರು ಶಿಲಾದರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಶಿಲಾದರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಿತ್ತರರು ಹಾಗೂ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶಂಕರರ ನಂದೀ ಅವತಾರವಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಶಿಲಾದಮುನಿಗಳು ಯಜ್ಞಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಕ್ಷೇತ್ರನಗರದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಅವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಬಿರುಸಾದ ಚಲನವಲನ ನಡೆಯಿತು ಹಾಗೂ ಅವರ ಶರೀರದೊಳಗಿನಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತೇಜವು ಪ್ರಕಟವಾಯ್ತು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಈ ಬಾಲಕನ ಜನನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಅರಳಿದವು. ಈ ಅಲೌಕಿಕ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿವರರು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಾಲಕನಗೂ ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು ಜಟಾಮುಕುಟ ತ್ರಿಶೂಲ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳಿದ್ದವು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳೇ ಪ್ರಕಟರಾಗಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಖಾತರಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಜಯ ಶಿವ ಓಂಕಾರಾ ಜಯ ಶಿವ ಓಂಕಾರಾ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ಆಸಮಂತವು(ಅವಕಾಶ) ದುಮದುಮಸಿತು.

"ಹೇ ಮಹೇಶ್ವರಾ, ದೇವಾಧಿದೇವಾ ನಂದೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ತಾವು ನನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿರಿ. ಹೇ ಆನಂದಸಾಗರಾ ತಮಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು" ಶಿಲಾದರು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತರುವಾಯ ನಂದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿಲಾದರು ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸಮವೇತ ಪರ್ಣಕುಂಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲೇ ನಂದಿಯು ಶಿವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳಚಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ರೂಢಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಅಯೋನಿಸಂಭವ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು

ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಏಳನೇಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠರು ನಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಶಿಲಾದರೆಡೆಗೆ ಬಂದರು ಅವರು ಶಿಲಾದರಿಗೆ "ತಾತ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತ ಇದೆಲ್ಲ ನಿಜ ಆದರೂ ಅವನ ಆಯಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಅಲ್ಪ".

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿಲಾದರು ಮೂರ್ಛಿತರಾದರು. ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು ತಂದೆಯ ವಿಲಾಪವನ್ನು (ರೋದನ) ಕಂಡು ನಂದಿಯು ಶಿಲಾದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

"ತಾತ, ತಾವು ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡುವುದೇಕೆ? ಯಾವ ಸಂಕಟವೊದಗಿದೆ" ನಂದಿಯು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ, ಈ ಋಷಿಗಳು ನೀನು ಅಲ್ಪಾಯುಷೀ ಇರುವಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನದೆಂತು ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆ?" ಶಿಲಾದರು ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ನಂದಿಯು,

"ತಾತ, ತಾವು ದುಃಖಿಸಬೇಡಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥರು ತಮ್ಮ ಶೋಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವರು"

ನಂದಿಯು ತಂದೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಶಿಲಾದರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಲೆಂದು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಏಕಾಂತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನದಿಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತನು ಸದಾಶಿವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ನಂದಿಯು ರುದ್ರಜಪವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ತಲ್ಲೀನತೆಯಿಂದ ಜಪವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನದೇ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವೀ ಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ ಸದಾಶಿವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಉಮೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಹೇಶರು ನಂದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, "ಹೇ ಶಿಲಾದನಂದನಾ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ".

ಮಹೇಶ್ವರರ ಈ ಮಧುರ ವಚನಗಳನ್ನಾಲಿಸಿದ ನಂದಿಯು ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಗಾಯನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸರ್ವಜ್ಞ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ನಂದಿಯೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

"ಹೇ ನಂದೀ. ಆ ಇಬ್ಬರು ಋಷಿಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಶಿಲಾದರೆಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ ನೀನಂತೂ ನನ್ನದೇ ಅಂಶಾತ್ಮಕ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದೀ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅಜರಾಮರ, ದುಃಖವಿಹೀನ ಅಕ್ಷಯ ಹಾಗೂ ಅನನ್ಯನಿರುವಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುತ್ತೀ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಕೃಪೆ ಇರುತ್ತದೆ". ಈ ಪ್ರಕಾರ ನುಡಿದು ಮಹಾದೇವರು ತಮ್ಮ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಕಮಲ

ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ನಂದಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆ ಮಾಲೆಯು ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವನು ಶಂಕರರ ಹಾಗೆ ತ್ರಿಲೋಚನ ಹಾಗೂ ದಶಭುಜಾಧಾರೀ ಆದನು.

"ಹೇಳು ನಂದೀ ನಿನಗಿನ್ನೇನು ಬೇಕು?" ಮಹಾದೇವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹೇಶ್ವರಾ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ದುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರ್ಮ (ಬೇಸಾಯ)ವನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿದೆ ಆಗ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯಮಯ ಸಿಂಚನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ" ತದನಂತರ ವೃಷಭಜ (ಶಂಕರ)ರು ತಮ್ಮ ಜಟೆಯೊಳಗಿನ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರೊಳಗಿನಿಂದ ಜಟೋದಕಾ, ತ್ರಿಸ್ರೋತಾ, ವೃಷಧ್ವನಿ ಸ್ವರ್ಣೋದಕಾ ಹಾಗೂ ಜಂಬೂನದಿ ಎಂಬ ಐದು ಪುಣ್ಯನದಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಯಾರು ಈ ಪಂಚನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶಿವಪೂಜನ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಶಿವ ಸಾಯುಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವರು ಎಂಬ ವರವು ಅಲ್ಲಿಂದ ದೊರಕಿತು. ತರುವಾಯ ಶಿವಶಂಕರರು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಗೌರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದರು.

"ಹೇ ಗೌರೀ, ನಂದಿಗೆ ಅಭೀಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ" "ಹೇ ದೇವತಾಪತೇ, ತಮ್ಮ ವಿಚಾರವು ಅತಿಶಯ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ನಂದಿಯು ನನಗೆ ನನ್ನ ಗಜಾನನನಂತೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ"

ಉಮೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಲಿಸಿ ಮಹಾದೇವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಗಣನಾಯಕರನ್ನು ಬರಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಸಮಸ್ತ ಗಣನಾಯಕರಿರಾ, ನಾನು ನನ್ನ ಪುತ್ರ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಗಣನಾಯಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಾವೆಲ್ಲ ಗಣಾಧಿಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ ಇಂದಿನಿಂದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಗಣಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯ (ಸ್ವಾಮಿ) ಆಗಿದ್ದಾನೆ" ಮಹಾದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ನಂದಿಕ್ಷೇಶ್ವರನನ್ನು ಗಣಾಧಿಪತೆಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮಹಾದೇವರು ವಿಘ್ನಹರ ಗಜಾನನನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಗಣನಾಯಕ ವಿಘ್ನಹರ್ತಾ ಗಜಾನನಾ, ತಾವು ನಂದಿಯನ್ನು ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಅಭಿಷಿಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು"

"ತಾತ, ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವದು "ಗಣರಾಯನು ಇತರೆ ಗಣನಾಯಕರ ಸಮವೇತ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಪೂರ್ವಕ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಆಸನಸ್ಥನನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಶಿವಶಂಕರರು ಶಿಲಾದರನ್ನು ಬರಹೇಳಿದರು. ಶಿಲಾದರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಸ್ವೀಕೃತನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತೀವ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಶಿಲಾದರು ಮಿತ್ರಾವರುಣಿ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡು

ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸ (ಪರ್ವತ)ದ ಮೇಲೆ ಬಂದರು.

ಮರುತಕನ್ಯೆಯಾದ ಸುಯಶೆಯು ತಪಸ್ಸು ನಡೆದಿರುವಾಗ ವನದಲ್ಲಿ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು. ದೈದೀಪ್ಯಮಾನ ದಿವ್ಯಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಇಂತಹ ಪತಿಯು ದೊರಕಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಮರುತರು ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪದದ ನಿಯುಕ್ತಿಯ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಕೈಲಾಸಪತೇ, ಇವಳು ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಸುಯಶಾ; ಇವಳ ವಿವಾಹವು ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರೊಡನೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಸುಯಶೆಯ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ".

"ಮಗೂ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ನಂದಕೇಶ್ವರರ ಕೂಡ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕಿದೆ? ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸು. ನಂದಕೇಶ್ವರು ಸತತವಾಗಿ ನನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಲಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿದೆ ಆಗ ಈ ವಿವಾಹದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?" ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸುಯಶೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ದೇವಾಧಿದೇವಾ ನನಗಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪಾವನಳಾಗಿ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಆಸೆಯಿದೆ. ಹೇ ಭಗವನ್ ತಾವು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇರುವಿರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಹಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತಾವು ಗಂಗಾಮಾತೆ, ಗಣನಾಯಕರು, ತಾತ ಮರುತ, ದೇವೇಂದ್ರ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಿರೋ ಅದೇ ತರಹ ನನ್ನನ್ನೂ ಸಹಭಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂತಲೇ ನಾನು ನಂದಿಕೇಶ್ವರರೊಡನೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಂದಿಯು ಸದೈವ ತನ್ನ ಸೇವೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪ ಇದು ತಮ್ಮದೇ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಸೇವೆ ಇದೇ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವದಿದೆ" ಸುಯಶೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ (ಮುಕ್ತವಾಗಿ) ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಳು.

"ಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆಯುವದು" ಎಂದು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

"ಮಗೂ ಸುಯಶಳೇ, ನೀನೂ ಕೂಡ ತ್ರಿನೇತ್ರವುಳ್ಳವಳಾಗುವಿ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಕಲರ ಸಮಸ್ತ ಆಸೆಗಳು ಪೂರೈಸಲ್ಪಡುವವು" ಜಗಜ್ಜನನಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಸುಯಶಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಶಿಲಾದ ಪುತ್ರ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮರುತಕನ್ಯೆ ಸುಯಶಾ ಇವರ ವಿವಾಹವು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಶಿವಗಣಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ದೇವೇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ವಿವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಎಲ್ಲರೂ ಉಭಯತರಿಗೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನಿತ್ತರು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮತ್ರಾವರಣೀ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮುಂದಾದರು.

"ಹೇ ದೇವಾಧಿದೇವ ಮಹಾದೇವಾ, ಗಣನಾಯಕ ಗಣೇಶ, ಭಗವಾನ್ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಪುತ್ರರಿಗೂ ತಾವೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಭೂತಮಾತ್ರರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರು ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಹಾಗೂ ಚಕ್ರಕ್ರೀಡೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾಮತಿ ತ್ರಿದೇವರ ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರೇಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ವಿವಿಧ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ಪಶುಗಳನ್ನು ವಾಹನರೂಪದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಯಥೋಚಿತ ಬಹುಮಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರಿದಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಶೂ, ಪಕ್ಷಿ, ವೃಕ್ಷವಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ದೇವತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿರುವಿರಿ. ಮಾನವೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ದ್ರಷ್ಟಾರರಾದಂಥ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಧ್ವಂಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಧನವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಚಾಲನದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ, ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸೇಷ್ಟಿಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ, ಈ ವಿವಾಹಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದಪುತ್ರ ಅರ್ಥಾತ್ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭ್ರಾತಾ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃ-ಪತ್ನಿಯಾದ ಮರುತ ಕನ್ಯೆ ಸುಯಶಾ ಇವರಿಗೆ ತಾವು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೇನೋ ನೀಡಿದ್ದೀರಿ ಆದರೆ....."

"ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ತೊಂದರೆಗಳಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ"

"ಕ್ಷಮಿಸಿ ಭಗವನ್, ಮಾನವೀ ಜೀವನವು ಅತಿಯಾಗಿ ಕಷ್ಟದಾಯಕವಿದೆ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಧೀನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಧೀನ ಆಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ತಾವು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬೀಜವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಬೀಜದ ವಿಸ್ತಾರವೇ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆನಂದಮಯ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿದೆಯೆ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು

ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಋಷಿ ಕಾರ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀಡಲಾಗಿದೆ".

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ," ಇಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾರದರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು". ಭಗವನ್ ನಾನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ಆಗಬಹುದಾ?"

"ನಾರದಾ, ವತ್ಸಾ, ಅದು ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವೇ ಆಗಿದೆ". ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಅನುಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್, ಋಷಿಗಳು ಶಕ್ತಿಶೋಧನ, ಉಪಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಡಲಾಗುತ್ತದೆ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ಭೂಮಾತೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಪೂರ್ವಕ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯವು ಅತ್ಯಂದ ಕಷ್ಟಪ್ರದವಿದೆ. ಈ ಕೃಷಿಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಭೂತವಾದಂಥ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಾವು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡಿ ಅನ್ನವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾನವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ"

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಭೋ, ತಾವು ನಮಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಹೊಣೆ ನಮ್ಮದು ಅದರಿಂದ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕು ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ದಶಭುಜನನ್ನಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತ್ರಿನೇತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವಿರಿ ತಮ್ಮ ಬೀಜರೂಪ ಸ್ವರೂಪದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು" ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ನಂದಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರ ಸಲಹೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಪಶುಹತ್ಯೆ ನಡೆಯಲಾರದು ಯಾವ ಪಶುಗಳ ಉಪಯೋಗವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೃಷಕರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಹೀಗೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವಾಗತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬೇಟೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ಯೆಗಳು ನಿಂತು ಹೋಗುವವು.

"ಹೇ ಋಷಿಮುನಗಳಿರಾ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರು ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಡುವದು ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿತ್ವದಿಂದ ಬದುಕುವದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯಾರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ನಶ್ವರ

ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಭಾಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆಗ ಮಾನವನ ಬಗೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?" ಶಿವಶಂಕರರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಕುಟಿಲ (ಭದ್ಮೀ) ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಹೇ ಭಗವನ್, ತಾವು ಶಿವವಿದ್ಯೆಯ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಅದ್ವೈತ್ವರೂಪದಿಂದ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೂ ಇದೆಲ್ಲ ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ರೀಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಆನಂದರೂಪ ಅರ್ಥಾತ್ ನಂದರೂಪವಾಗಬೇಕು. ಸುಖ ದುಃಖದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಭೂತಮಾತ್ರಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿತ್ವದಿಂದ ಬದುಕುವಾಗ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗುತ್ತಲಿದ್ದು ಮಾಯಾ ರೂಪಗಳ ಆನಂದದಾಯಕ ಕ್ರೀಡೆಯು ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಲ್ಲವೆ? ಹೇ ಭಗವನ್ ವೃಷಭನಂತಿರುವ ಬಲಾಢ್ಯ ಪಶುವಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರ ನಡುವೆಯೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಸುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿಯೇ ತಾವು ವೃಷಭರೂಪ ಬಲವಂತ ಗಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಹನವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತ ಈ ಎರಡೂ ತತ್ವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತವಾಗಿವೆ".

"ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಮಾಂದರ್ಯಾ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯ ಅಗ್ನಿ, ವಿಷ್ಣುರೂಪ ತೇಜಸ್ವೀ ಅರ್ಥಾತ್ ಜ್ಞಾನೀ ಆಗಿರುತ್ತೀ ಹಿಮಾಲಯದಂತೆ ನೀನು ಆರ್ಯನಾಗಿರುವಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿದಿ. ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆ ನನ್ನದೇ ಅಂಶ ಆಗಿರುವ ಶಿಲಾದಪುತ್ರನನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕರೆತರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಿರುತ್ತೀ ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗೆಗಿನ ಕಳಿಕಳಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಾಯ್ಯಭೂತ ಹಾಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದಂಥ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

"ಬಲಶಾಲೀ ಪಶುಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವೃಷಭನು ನಂದೀಮಯನಿದ್ದು ನನ್ನದೇ ಅಂಶಾವತಾರ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸುಯಶೆ, ನಂದೀಭಾರ್ಯೆ ಮರುತನಂದಿನಿಯು ಪ್ರಕೃತಿರೂಪಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಸೃಷ್ಟಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತರಾಗುವರು. ಕೃಷಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿ ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಅಶ್ವ, ವೃಷಭ, ಮಹೇಶ, ಗಂಧರ್ವ, ಅಜ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಶುರೂಪಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನದೇ ಅಂಶರೂಪಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಮಾನವನಗೆ ಸಹಾಯಭೂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಕೃಷಿ ಧನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವೀ ಸಂಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗುವವು. ಅವು ವೈಭವದ ಪರಿಮಾಣವೆನಸುವವು. ಅಪವಾದಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯವೆಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ನನ್ನದೇ ವಾಹನಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವವು ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವೃಷಭನು

ಯಾವತ್ತೂ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸೇವಾರತನಾಗುವ 'ನಂದೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಈ ಸಮಸ್ತ ಪಶುಗಳು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ (ಸ್ಫಟಿಕಲಿಂಗ) ಬಾಣ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಾದಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗುವದು ನಂದೀಭಾರ್ಯೆಯಾದ ವೃಷಭಿಯು ನಂದಿನಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವಳು ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಶುಗಳ ಮಾತೃರೂಪಗಳು ಅವಳದೇ ರೂಪಗಳಾಗಿರುವವು. ದೇವತೆಗಳು ಮಾನವರು ಈ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಅಮೃತವತ್ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವವು. ಆರೋಗ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗೋಧನವೆಂದು ಅವುಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಶ್ವ, ಗಜ, ಉಷ್ಟ್ರ (ಒಂಟೆ) ಉಪಯೋಗಿಸ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಕೂಡ ಪಾವಿತ್ರ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವದು ನಂದೀ ಸುಯಶಾ ವಿವಾಹವು ಶ್ರಾವಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶು ಪೂಜನವಿಧಿಯು ಸರ್ವತ್ರ ನಡೆಯುವದು ಮಾನವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು". ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಘೋಷಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವ, ತಮ್ಮ ಘೋಷಣಾಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ ಹೇ ಶಂಭೋ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವಾ ಪಾರ್ವತೀಮಾತೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸುಯಶೆಯನ್ನು ಗೋಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತೃ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾನವೀ ಜೀವನವು ಸಂಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನ್ನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗುವದು, ವನ್ಯಪಶುಗಳು ನಿರ್ಭೀತವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಆರಂಭಿಸುವವು" ನಾರದರು ನುಡಿದರು

"ಹೇ ಶಂಭೋಮಹಾದೇವಾ, ತಾವು ಸಮಸ್ತ, ಪಶುಗಳನ್ನು ಗಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನ ರೂಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದೀರಿ, ಅದರಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ" ನಂದಿಕೇಶ್ವರರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವಾ, ಸುಯಶಗಳು ಗೋಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನು ಅಥವಾ ಸುರಭಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವಳು ನಾನು ಪರ್ಜನ್ಯ ಚಕ್ರವನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ನಡೆಯವಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮರುತರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆ" ದೇವೇಂದ್ರರು ಆಶ್ವಾಸನ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಶಿವಪ್ರಭೂ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಸುಯಶಾ ಇವಳು, ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವೀ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳ ಸನ್ಮಾನಾರ್ಥ ಅವಳಿಗೆ ಭೂಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು." ಮರುತರು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಶಿವಪ್ರಭೋ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸರ್ವಭೂತಮಾತ್ರಗಳು ವರ್ತಿಸಿದರೆ

ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಬಡಿವಾರವುಂಟಾಗಿ ಕರ್ಮವೇ ಯಜ್ಞವೆಂದು ಬಗೆದು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವವು ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಆನಂದಮಯ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಶಿವಸ್ವಾಮೀ, ನಂದೀ ಹಾಗೂ ನಂದಿನಿಯ (ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾವು ಭೂಲೋಕದ ಅತಿಸುಲಭ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಿ ಅದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ಸದೈವ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವದು" ವಿಷ್ಣುದೇವರು ಅಭಿವಚನವನ್ನಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನೀನು ಭೂತಮಾತ್ರದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಅಭಿವಚನಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಕೃಷಿದೇವನೆಂದೆಣಿಸಲ್ಪಡುವಿ ನಿನ್ನ ಸಾಧನವೆಂದು ನೇಗಿಲು ಕೂಡ ಪವಿತ್ರ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದು. ನೇಗಿಲ ಪೂಜೆಯ ಪುಣ್ಯವೂ ಸರ್ವಾಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಲ (ನೇಗಿಲು) ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತೀಕರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಧನವೆನಿಸುವ ಗುದ್ದಲಿಯೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ನೀನು ಕೃಷಿ ತಜ್ಞ ಆರೋಗ್ಯ ತಜ್ಞ ಅಥರ್ವಣ, ಸಮನ್ವಯಕ ಮಿತ್ರನೆಂದು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತನಾಗುವಿ" ಎಂದು ನುಡಿದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

ನಂದಿಕೇಶ್ವರನ ವಿವಾಹಮೂಲಕ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದರನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳ ಈಪ್ಸಿತವು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೃಷಿಮಾರ್ಗವು ಸುಕರ ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೃಷಿ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪಶುಗಳ ಜೊತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪಶುಗಳ ಹಾಗೂ ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಾಧಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ತಾವು ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಸಮನ್ವಯದ, ಸಾಮಂಜಸ್ಯದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶದಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಿರಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ವಿಶ್ವವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಳೆದ ಈ ಭೂಮಿಕೆಯು ಮಹನೀಯ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಣೀಯುವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಇಂದ್ರರು ದೇವಾಧಿದೇವರಾಗಿರುವಾಗ ಹಾಗೂ ಮರುತರು ಪಂಚತತ್ವಾತ್ಮಕರಾಗಿರುವಾಗ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವು ಯಾಕೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು ಎಂಬುದರ (ಗೂಢ) ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಕು" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ದೇವಗಣ, ಸ್ವತಃ ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಪಂಚತತ್ವ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ ತತ್ವಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ದಾನವ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರ ಈ ಕ್ರೀಡೆಯೂ ಕೂಡ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವವು ಮಾಯಾರೂಪದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ

ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನವೇ ಆದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಾಗ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕತೆ ಬರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮೋಹ, ಮದ, ಲೋಭ, ಮತ್ಸರ, ದ್ವೇಷ ಇತ್ಯಾದಿ ಷಡ್ರಿಪುಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯವೂ ಕೂಡ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮಾನವನಂತೂ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪ ಇರುವದರಿಂದ ಮಾನವನು ದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ತಥಾಪಿ ತತ್ಸಮ ಅವಸ್ಥಾರೂಪ ದಾನವ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಇವರೂ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅಮಾನವೀ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಡೆದರೂ ವೃತ್ತಿಯು ಅದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಜನ್ಮವು ದೈವೀ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಸ್ವರೂಪದ್ದಿದೆ ಮಾನವ ದಾನವ ಮತ್ತು ದೇವ ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಸಾಮಂಜಸ್ಯ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ ಇದು ಅದರ ಫಲಿತವೇ ಆಗಿದೆ”

“ಹೇ ಪ್ರಭೋ ಶಿವಶಂಕರಾ, ಮಹಾದೇವಾ ತಮ್ಮಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಆದರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಂಕೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ತಾವು ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ” ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಲೀನತೆಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ನಿಮ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅತೀವ ಆನಂದವಿದೆ ನೀವು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಯಾವದೇ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ” ಶಿವ ಪ್ರಭುಗಳು ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಶಿವಪ್ರಭುವೆ, ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತ ಈ ಮಹಾನ್ ದೇವತೆಗಳು ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನೇಕೆ ಕೇಳಬೇಕು? ಕೇವಲ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಯಜ್ಞ ಹೂಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರದೇವ ಮತ್ತು ಮರುತರಿಗೆ ಹವಿರ್ದವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವವರಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಕೇಳಿದರು ಎಂದು ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹವಿರ್ದ್ರವು ಇಂದ್ರದೇವರ ಒಡತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂಬ ಇಂದ್ರದೇವರ ಹೇಳಿಕೆಯೇನೂ (ನಿರರ್ಥಕ) ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲ”. ರಾಮಚಂದ್ರರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹನೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವನ್ನು ಅದರ ಮಹತ್ವದ ಪದರುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವಂತಹದಾಗಿದೆ, ಮಾಂದಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉಭಯತರ ತೇಜವು ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ರನ ಪರಾಕ್ರಮಲೀಲೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯೇ ಕಥನ ಮಾಡುವರು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಹೌದು ಮಹಾದೇವಾ, ನಾವು ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯನ್ನೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಬಲದ ವಿಷಯಕವಾದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಂತೆ ಖಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೇ ಮಾತೇ,

ನೀನು ನಮಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕಥನಮಾಡಬೇಕು ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾಯೆ ತಮ್ಮದೇ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ".

"ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲ ಪಾತ್ರವು ಕುಂಭದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲೇ, ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನೇರವಾಗಿ ನಮ್ಮೀರ್ವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗಲೂ ಇದೇ ತರಹದ ಆಶ್ಚರ್ಯವು ನಡೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರೇಮಮಯ ಬಾಲಕನ ಜನ್ಮವು ದೇವಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂದು ಬಗೆದು ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ವಂದಿಸಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸಿತು ಪತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶರೂಪ ಅಗ್ನಿರೂಪರಾಗಿರುವಂಥ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವೇಂದ್ರರ ಈ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಈ ಉಗ್ರರೂಪವಾಗಿದ್ದ, ಜನ್ಮತಃ ಋಷಿಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಾಂದಾರ್ಯರು, ಪ್ರಗಾಢ ಧನರೂಪ ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು, ತಮ್ಮ ಅಗ್ನಿತೇಜ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಡೆಗೆ ಬದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಪ್ರೇಮಮಯ ಉಗ್ರರೂಪ ಋಷಿಯ ಈ ಲೀಲೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ದೇವೇಂದ್ರರು ಒಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕೈದಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಹಾಗೆ ಅದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅತರ್ಕ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬದ್ಧರಾದರು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಅಂಗವು ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಕೆಂಡವಾಯ್ತು ದೇವೇಂದ್ರರು ಘನಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಂಗಭೂತವಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ತೇಜ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಮೂಲತಃ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ದೈವೀ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಶಕ್ತಿಯ ಎದರು ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಟ ನಡೆಯದಂತಾಯಿತು. ದೇವೇಂದ್ರರು, 'ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ' 'ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಭಗವನ್ ವಿಷ್ಣೋ' 'ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಭಗವನ್ ಶಿವಶಂಭೋ' ಎಂಬ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಆರ್ತತ್ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ದೇವೇಂದ್ರರು ಬಂಧನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭದ್ರಮಾಡಿ ದಾಹ, ಕ್ಲೇಶವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರರ ಅಹಂಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಯ್ತು, ಆಗ ದೀನ ಆಶಾಭರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವರು ಶಿವ ಪ್ರಭುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬೀರಿದರು ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ದೇವೇಂದ್ರರು, ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ಣ ಉಗ್ರ ಮತ್ತು ತುಂಟ ಮಾಂದಾರ್ಯರನ್ನು ಅಪರಾಧಿತ್ವದಿಂದ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದರು, ಆಗ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಶಿವಪ್ರಭುಗಳತ್ತ ನೋಡಿದರು. ಶಿವ ಪ್ರಭುಗಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯ ಅಪಾರ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತ ಮಾಡಿದರು. ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಅವತಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರದೇವರು ಮಾಂದರ್ಯರ ಕೂಡ ವೈರ ಸಲ್ಲದು ಸರಿಹೋಗದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು

ಮೈತ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಗುವು ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಎದುರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ದೊಡ್ಡತನವೂ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಡು ಚಿರತರುಣ ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಇದರ ವಿಸ್ಮರಣವಾಯಿತು. ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಈ ಕ್ರೀಡೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಎಂದು ಇಟ್ಟಿರುವೆನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಾರ್ಥಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಬಹು ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ವಕ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೇ, ಮಂದಾರ್ಯರ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯವು ಮಾತೃಮುಖದಿಂದ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ನಮ್ಮ ವನವಾಸದ ಪ್ರಯಣ ಸಾಗುವದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾವು ಅತೀವ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಆ ಕಥೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವನವಾಸದಲ್ಲಿಯ ಕಾಲವು ಆನಂದ, ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತೀತವಾಗುವದು" ರಾಮಚಂದ್ರರು ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಕೇಳಲು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಕಳೆದು, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವದು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನೀನು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ನೀನು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ" ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ, ವಂಗ, ಗಯಾ, ವಾರಾಣಸಿ, ಪ್ರಯಾಗ ಈ ಗಂಗಾತೀರದ ಮೇಲಿನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಗಾಯತ್ರ್ಯುಪನಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಚಾರವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವ್ರತಸ್ಥ ಆಗಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದೆಡೆಯ ಸಿಂಧೂ ಉಪನದಿ, ವಿತಸ್ತಾ ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥ, ಹಟಕೇಶ್ವರ, ಪ್ರಭಾಸ ಹಾಗೂ ಉಜ್ಜೈನ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಯಮುನೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ

ಉಪನದಿಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮವಿದೆ ಈ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಜ್ಞಾತಪಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದೆ ವಿಂಧ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದು ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಪೂರ್ವೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಖೇಲರಾಜನ ಪುರೋಹಿತ ಪದವನ್ನು ಮಾನವೀ ಸಂಚಾರ ಅನುಭವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಅನೇಕ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧಿ ಭೌತಿಕ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ತಾವೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿವ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅನುಜ್ಞೆಯಿತ್ತು ಅವರು,

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ ನೀನು ಬಾಲವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಇವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಯಜ್ಞಗಳ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದು ಸ್ತುತ್ಯ ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮ್ಮ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ನುಡಿದರು.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ವೈದೇಹಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಿಸಿದರು. ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಾಯಿತು" ಹೇ ಆಶ್ರಮಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತದಿಂದ ನಾವು ಮೂವರೂ ಧನ್ಯರಾದೆವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹಾನ್ ಕರ್ತೃತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಗವಾನ ಶಂಕರ ಹಾಗೂ ಮಾತಾ ಪಾರ್ವತಿಯವರು ವಿವರಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ನಾವು ಅವರ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಭಾವನೆಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಲು ನಿಶ್ಚಿಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಅವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗುವವರಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿರಿ.

"ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೃಷಿ, ಅಥರ್ವ, ವೈದ್ಯಕ, ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆ, ಸೃಷ್ಟಿಚಕ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ, ಯುದ್ಧಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹನೀಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವೈದ್ಯಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯ ತಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತುಲನೀಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ"

"ಹೇ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ನಾವು ಅತೀವ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು"

"ತಥಾಸ್ತು"

ಆಶ್ರಮ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿ ಹರಡಿದ ಖೇಲರಾಜರ

ಪುರೋಹಿತ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವನ್ನು ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ವಸಿಷ್ಠರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಪಂಚತತ್ವಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಗಳ, ಸೃಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಉಪಯೋಗವು ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ ಹಾಗೂ ವಂಗ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನ ಹಾಗೂ ಋಷಿಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಋಷಿ ಪರಂಪರೆಯು ಮಾಂದಾರ್ಯಗೋತ್ರದ ಬದಲು ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಖೇಲರಾಜರು ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮ, ಜ್ಞಾನ, ಔದಾರ್ಯ ಅದರಂತೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ದೇವ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಅವರ ಘನಿಷ್ಠ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಸಿ ಅವರ ಗೋತ್ರ ಪರೆಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಎನ್ನುವ ಬದಲು ಮಹಾಕೃಷಿ ಎಂದು ಖೇಲರಾಜರು ಸಂಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಕೃಷಿವಿಷಯಕವಾದ ಅನೇಕ ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಗಂಗಾವತರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಿ ನೀರಿನ ನಿರ್ಜಂತುಕಿರಣ ಮಾಡಿ ಗಂಗೆಗೆ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಜಲದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನಿತ್ತರು ಗಂಗಾನದಿಯ ಜೊತೆಗೆ, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಸಿಂಧೂ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ಈ ನದಿಗಳಿಗೂ ಶುದ್ಧ ಜಲವಾಹಿನಗಳ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಿದರು ಕೃಷಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ಪಲ ಅಥವಾ ಗುದ್ದಲಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚಿಕ್ಕ ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ವಂಗ, ಗಯಾ, ಪ್ರಯಾಗ, ವಾರಾಣಸೇ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗ್ರಾಮ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಖೇಲರಾಜರ ಸಹಾಯದಿಂದ ವನೌಷಧಿಗಳ ರಸಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಪ್ರವಾಹಗಳ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಕೃಷಿ (ಬೇಸಾಯ)ಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೃಷೀವಲ (ರೈತ)ರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನ್ನ ಬಲ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿ ಋಷಿ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ದೊರಕಿತು ಇಂದ್ರ ಮರುತ ಅಗ್ನಿ ಮಿತ್ರ ವರುಣ ಸೂರ್ಯ ಅಶ್ವನೀಕುಮಾರರು, ಪೃಥ್ವೀ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೋಮಯಾಗ ಸಹಿತ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೂತನಾಥ ಶಂಭೂಮಹಾದೇವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಗ್ನಿರೂಪರಾದಂಥ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಋಷಿಗಳು ಅತೀವ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯರತರಾಗಿದ್ದರು. ಖೇಲರಾಜರ ಪುರೋಹಿತರೆಂದು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಜನ್ಮತಃ ಸರ್ವಮಾನ್ಯರಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜರಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಂದಾರ್ಯರ

ಮೂಲಕ ಖೇಲರಾಜರ ವೈಭವವು ಬೆಳೆಯಲಾಂಭವಾಯ್ತು. ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಓತಪ್ರೋತವಾಯಿತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಖೇಲರಾಜರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಪಡುವ ಕೆಲ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುವ ರಾಜರುಗಳು ಖೇಲರಾಜರ ವೈಭವವನ್ನು ದೋಚಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು ಅವರು ಖೇಲರಾಜರ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ, ಸಮೃದ್ಧ, ಕೃಷಿವಿಕಸಿತ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ(ಆಕ್ರಮಣ) ಮಾಡಿದರು. ಖೇಲರಾಜರು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಮಾಂದಾರ್ಯರಂಥ ಪುರೋಹಿತರು ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ತೀರ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಖೇಲರಾಜರ ಶಾಂತತಾಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳು ಪ್ರಬಲರಾದರು ಖೇಲರಾಜರು ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ರಥದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ವಿಶ್ಪಲೆಯ ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರಣಾಂಗಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು ವಿಶ್ಪಲೆಯೂ ಮಹಾನ್ ಯೋಧೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಯುತ ವಿಶ್ವಲೆಯು ರಣಾರಾಗಿಣಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದು ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಖಡ್ಗ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳು ಭಯಚಕಿತರಾದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಖೇಲರಾಜರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದರು. ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯ ಕುದುರೆಯು ರಣದಲ್ಲಿ ಚೀತ್ಕರಿಸುತ್ತ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಓಡುತ್ತದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ವಲೆಯೂ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ರಣಚಂಡಿಯಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿ ಖೇಲರಾಜರು, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಖೇಲಪತ್ನಿ ವಿಶ್ಪಲಾ ಇವರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ದೃಢತೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶತ್ರವೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಸತರ್ಕ, ಚತುರ, ಯುದ್ಧ ನಿಪುಣನದ್ದನು. ಶತ್ರು ಪತ್ನಿ ಸ್ವತಃ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಶತ್ರುವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಗಮನವನ್ನು ವಿಶ್ಪಲೆಯತ್ತ ಹರಿಸಿದನು. ಶತ್ರು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದರೆ ಶತ್ರುವು ಸಹಜವಾಗಿ ಪರಾಭೂತನಾಗುವನೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ಅವನು ವಿಶ್ವಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ವಿಶ್ವಲೆಯು ಶತ್ರುವಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಳು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗುವದರಲ್ಲಿತ್ತು ವಿಶ್ವಲೆಯನ್ನು ಪುನಃ ತಿರುಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುವದು ಯುದ್ಧನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅನ್ಯಥಾ ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಬಗೆದು ಶತ್ರುವು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಿಶ್ವಲೆಯ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಸಾಕಿ, ಇತರ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಶತ್ರುವು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ವಿಶ್ವಲೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಖೇಲರಾಜ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸೈನ್ಯವು ಹತಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯಸ್ತ ಆಗುತ್ತಲೇ ಖೇಲರಾಜರು ಬಿಡುಗಡೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

ಶಲ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ರಸಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿಯಿತು ಅವರಿಗೆ ಅತೀವ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಖೇಲರಾಜನ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಶಾಸ್ತ್ರ

ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ವಿಕಾಸಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಯಿತು. ತಮ್ಮ ಉಗ್ರತೆಯನ್ನು ಖೇಲರಾಜರ ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಮನಗಂಡರು ಅವರು ಯುದ್ಧ ಶಿಬಿರದೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಂದಾರ್ಯರೇ ಶಿಬಿರದೆಡೆಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಖೇಲರಾಜರು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆ, ರಾಜಪತ್ನಿಯನ್ನು ರಣಭೂಮಿಗೆ ಒಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಅಪರಾಧ ನಡೆಯಿತು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಾವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲಿರಿ ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅವಳ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ ತಾವು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರಿ ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅಹಂಕಾರ ಮುಕ್ತ ಮಾಡಿರುವಿರಿ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗೋಮಾತೆಯ ದುಗ್ಧಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಾವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಂದ್ರದೇವರೇ ತಮಗೆ ಯಾಯತ್ರ್ಯಾಪ ನಿಷತ್ತನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರೂ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಇರುವಿರಿ ತಾವು ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಾಪೂರ್ವಕ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು"

"ಹೇ ರಾಜನ್ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಯಶಸ್ವೀಯಾಗಲೆಂದು ನಾನು ಹರಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬರಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಪತ್ನಿ ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಯುದ್ಧ ಶಿಬಿರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ರುಗ್ಣಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಧನ್ವಂತರೀ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿಶ್ಪಲೆಗೆ ವೇದನೆಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಗಮನಸಬೇಕು" ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಖೇಲರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತರು.

ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ರುಗ್ಣಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಯಿತು ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ (ಶೀಘ್ರವಾಗಿ) ಅವಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವತಃ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಚೇತನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಸ್ರಾವ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಒಂದು ತರಹದ ಸಂಜೀವನಯನ್ನಿತ್ತೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಅವಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದರು ಸೊಂಟದಿಂದ ಅವಳ ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸುಮಾರು ಸಮಯ ಕಳೆದಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕಾಲನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ನಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದರು ಅದರಿಂದ ವಿಶ್ಪಲೆಗೆ ಇನ್ನು ಹೊಸತಾದ ಕಾಲನ್ನು ವಿರೋಪಿತಗೊಳಿಸುವ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಶ್ವೀನಿ ಕುಮಾರರ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಅಶ್ವೀನಿಕುಮಾರರನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸುವದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರ ಇವರು ಅಮಾನವೀ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯ ತೇಜರೂಪ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ವಃ ಸೂರ್ಯಊರ್ಜಾ ಇವಳು ಅವರ ಪತ್ನಿ. ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಕೂಡ

ಅವರಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಮಿತ್ರಾವರಣಿಯಿದ್ದರು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀ ಅವರ ಮಿತ್ರ ಭ್ರಾತಾ, ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಮಾಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗತಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅಶ್ವಿನಿಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಲೋಭವೂ ಇತ್ತು. ಅವರು ವಿಶ್ಪಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರು.

ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆಯಾಯಿತು. ಮಾಂದಾರ್ಯರು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಸೂಕ್ತಪೂರ್ವಕ ನಿಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೂಲತಃ ಸ್ನೇಹ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ರುಗ್ಣರ ವಿಶೇಷ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರನ್ನು ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸುವಾಗ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಪ್ರತಿಭೆ ಉಕ್ಕೇರತು.

"ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಯ ಅಶ್ವಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಸುತ್ತಲೂ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೇ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ರಥವು ಆಕಾಶದ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಲಾಗುತ್ತಲೇ ಅದರ ಸುವರ್ಣಮಯ ಓಟದ ಮೂಲಕ ಮಧುರರಸವು ಸ್ರವಿಸಲಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ರಸವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ನೀವು ಉಷೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವಿರಿ ಹೇ ಮಧುರರಸಪ್ರಾಶಕ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರಿರಾ ತಮ್ಮ ಅವಿರತ ಸಂಚಾರೀ, ಮನುಷ್ಯ ಹಿತಕಾರೀ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಅಶ್ವಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನೀವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟರಾಗುತ್ತೀರಿ ಉಷಾ ರೂಪಿ. ಸ್ತುತ್ಯ ಭಗಿನಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ಬಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. "ಹೇ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಧೇನುವಿನ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ದುಗ್ಧವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪಕ್ವಮಾಡಿದಿರಿ ಈ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಕೃತ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಕಳ್ಳರ ಹಾಗೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿಸಿದ ಉಪಾಸಕರು ನಿಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು". "ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಹವಿರ್ದಾನ ಮಾಡುವ ಅತ್ರೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನೀವು ನೀಡಿನಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಧುರರಸವನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತಪಡಿಸಿದಿರಿ. ಈ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಕೃತ್ಯದಿಂದಲೇ ಪಶುಯಾಗ ಮತ್ತು ಸೋಮ ಇವು ರಥ ಚಕ್ರದ ದ್ರುತಗತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ಜರಾಮುಕ್ತ ತುಗ್ರ–ಪುತ್ರನಂತೆ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ನಿಮಗೆ ವಿದಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೃಪಾವಂತರಾಗಿ ನೀವು ನನ್ನ ವಾರ್ಧ್ಯಕವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಥಾಶ್ವಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವಿರತವಾಗಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಹೇ ದಾನಶೂರ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುವ ಹವಿರ್ದಾತೃಗಳಾದ ಸದಾಚಾರೀ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ, ವೈಭವ, ಬಲಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು". "ಹೇ ಬಲಶಾಲೀ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತ್ಯರಾದ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ. ನಿಮ್ಮ ನಿಸ್ಸೀಮ ಉಪಾಸಕರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತಿತಿಸುತ್ತಲಿದ್ದು

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸೋಮಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಮಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅನ್ಯ ದೇವತಾಗಣಗಳ ಸಮವೇತ ನೀವು ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿರಿ. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಸುವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ರೌದ್ರರೂಪೀ ಪರ್ಜನ್ಯಸೃಷ್ಠಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶಂಖನಾದಸದೃಶ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಾವಿರಾರು ತರಹಗಳಿಂದ ಅವಿರತವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ವೇಗವಾನ್ ನಾಸತ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಮಹಾನ್ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾನವೀ ಹೀತಾರರಂತೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಧನವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದ್ಯುಲೋಕಗಾಮೀ (ಆಕಾಶಲೋಕ) ಮತ್ತು ನೂತನವಾದ ರಥವನ್ನು ನಾವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆವಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತಿ ಪ್ರದಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಆವಾಹಕ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಂದಾರ್ಯರ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಇವರ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆನಂದಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಾಣುವ ಉತ್ಕಂಡೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಸೂಕ್ತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. “ಹೇ ಯಜ್ಞಸಿದ್ಧಕರ, ಧನಸಂಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಲೋಕ ಸಂರಕ್ಷಕರಾದ ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರೇ, ಅನ್ನ, ಧನ ಹಾಗೂ ಜಲರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾವಾಗಾ ಅವತೀರ್ಣರಾಗುವಿರಿ? ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ವೀರ್ಯಶಾಲೀ ಧಷ್ಟಪುಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ಅಶ್ವಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ತರಲಿ ಮನೋವೇಗೀ ಸ್ವಾಭಿಮಾನೀ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ ರಥದ ಮೇಲೆ ಆರೂಢವಾದಂಥ ಪೂಜನೀಯ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಇಳುಕಲಿನ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಜಲಧಾರೆಯಂತೆ ವೇಗವಾನ್, ವಿಸ್ತೃತ ಆಸನವುಳ್ಳ ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ನಿಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರು ಸುಖನಾಮಕ ದೇವಗಣದ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದು ಎರಡನೆಯವನು ದ್ರೈಲೋಕದ ಭಾಗ್ಯಶಾಲೀ ಪುತ್ರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಪೃಥ್ವೀಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ ನಿಮ್ಮ ಉಭಯತರನ್ನು ನಾವು ಪಾಪರಹಿತ ಮನಸ್ಸಿನಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ನಿಮ್ಮ ವೇಗವಾನ್ ಶಿಖರವುಳ್ಳ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣದ ರಥವು ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹರಿತವರ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾಗಲಿ. ಮಧುರ ಅನ್ನದ ಪರಿವಹನಮಾಡುವ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ನ, ವೀರ್ಯವಂತ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಾಪೀ ರಥಯುಕ್ತ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಿಮ್ಮ ವೇಗವಾನ್ ಅಶ್ವಗಳು ಉಚ್ಚರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಪುಷ್ಟವಾದ ನದಿಗಳ ಜಲಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡು ಬರಲಿ ಹೇ

ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಿಮ್ಮ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ಉಚ್ಚರವದಲ್ಲಿ ಪರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ನೀವು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿರಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ, ವೀರ್ಯಯುಕ್ತ ಮೇಘೋದಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗೋರವೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರನ್ನು ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಭವನ್ನು ಪಸರಿಸಿ(ಹಾಸಿ) ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ವಿದ್ವಾನ್ ಪೂಷನ್ ದೇವತೆಯಂತೆ ಯಜ್ಞೀಯ ಯಜಮಾನ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಉಷೆಯರ ಸಮವೇತ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕ ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನೀವು ನಮಗೆ ಅನ್ನ ಬಲ ಮತ್ತು ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ" ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದಾಗಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರೀ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಉದಯಕ್ಕಾಗಿ ಆವಾಹನದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿತ್ತು. ದಿವಸ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಂದುಮಾಡಿ ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೂ ಕೂಡ ಬರಲು ಉತ್ಸುಕರಿದ್ದರು ಆದರೂ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗುವ ಈ ದಿವ್ಯಕರ್ಮವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಂಭವವಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮನಸಾರೆ ಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಆವಾಹನಂತೂ (ಕರೆಯುವಿಕೆ) ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಸೂಕ್ತಗಾನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. "ಹೇ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಭಕ್ತರೇ, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಆಗುತ್ತಲೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ವೀರ್ಯಶಾಲೀ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳ ರಥ ಅವತೀರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ಪಲೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅದರಂತೆಯೇ ಸದಾಚರಣವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬದ್ಧಿ ಪ್ರೇರಕ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತ್ಯ ಸುಪುತ್ರರಾದ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಬರ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರನಂತೆ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಮರುತರಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ರಥವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಜೇನಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೀವು ಹವಿರ್ದ್ರಾನಮಾಡುವ ಉಪಾಸಕರ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ನಿ. ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಶ್ವಿನೀಪುತ್ರರೇ ನಿಮಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸದೆ ಇರುವ ಗರ್ವಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಉದ್ಧಟ ಹಾಗೂ ಕೃಪಣ ಮನುಷ್ಯರೆಡೆಗೆ ನೀವು ಯಾಕೆಂದು ಹೋಗುವಿರಿ? ಅಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹಾಗೂ ನಷ್ಟಪಡಿಸಿ ನೀವು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಠಣ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೆಳಕು ತೋರಿಸಿರಿ. ಹೇ ಶತ್ರು ಸಂಹಾರಕ ನಾಸತ್ಯ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಾಸ್ತಿಕರೂಪೀ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ವಾನಗಳನ್ನು ಹೊಡದೋಡಿಸಿ ನೀವು ಉಭಯತರು ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಸಫಲ ಹಾಗೂ ರತ್ನದಂತೆ

ತೇಜಸ್ವೀ ಮಾಡು. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ತುಗ್ರಪುತ್ರರಿಗಾಗಿ ನೀವು ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸೌಮರ್ಥ್ಯರಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡವಂಥ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ನೌಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದಿರಿ. ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉದ್ವಾಣಮಾಡಿ ನೀವು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಿರಿ. ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಿರಹಿತವಾಗಿ ಮುಳುಗುವಂತಹ ತುಗ್ರಪುತ್ರನನ್ನು ನೀವು ಸರಾಗವಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ನೌಕೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಿರಿ. ಹೇ ಅಶಿನೀಕುಮಾರರೇ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ತುಗ್ರಪುತ್ರನು ವೃಕ್ಷದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು (ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ) ಕೊನೆಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮೂಡಿದ ಆಸನ್ನಮರಣ ಮೃಗದಂತೆ ನೀವು ತುಗ್ರಪುತ್ರನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಿರಿ. ಹೇ ಶೂರ ನಾಸತ್ಯರೇ ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ಸೋಮಯುಕ್ತ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ಗಾನ ಮಾಡಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನೀವು ನಮಗೆ ಅನ್ನ,ಬಲ, ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿರಿ" ಮಾನ ಋಷಿಗಳು ಗಾಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. "ಹೇ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಸುಪಕ್ಷ ಪಕ್ಷಿಯ ಹಾಗೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಗಾಮೀ ಮೂರು ರಥಚಕ್ರ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಪಾರಿವಾಳ (ಕಪೋತ)ಗಳ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ ಆಕಾಶ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಉಷೆಯೊಡನೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವ, ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಸ್ತುತಿ–ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ ಹೇ ಶೂರ ನಾಸತ್ಯರೇ, ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಂಥ ನಿಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವ ರಥದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಆರೂಢರಾಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಹವಿರ್ದಾನಗೈಯುವ ಭಕ್ತರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರಿ ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮಧುರ ರಸಪೂರಿತ ಕುಂಭಗಳು ನಿಮಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಡಿ ಅಥವಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಡಿರಿ ತೋಳಗನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ರಥವಾಹಕ ಗರ್ದಮರು ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸದಿರಲಿ. ಗೌತಮ, ಪುರುಮೀಹಳ ಹಾಗೂ ಅತ್ರಿ ಋಷಿಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ನಾಸತ್ಯರೇ, ಕುಶಲ, ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಥದಂತೆ ನೀವು ಯಜ್ಞಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ನೀವು ದೇವಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ. ಹೇ ನಾಸತ್ಯರೇ, ನೀವು ಈ ಉಷಃಕಾಲದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಾವು ನಮಗೆ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೇ ವೀರ್ಯವಾನ್

ಹಾಗೂ ಶೂರರಾದ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞೀಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿರಿ ತಮ್ಮ ಮದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನೀವು ಪಣಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿರಿ ಹೇ ಪೂಷನ್ ಮತ್ತು ನಾಸತ್ಯರೇ ಸೂರ್ಯಕನ್ಯೆ ಸೂರ್ಯೆಯ ಸ್ವಯಂವರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಉದಕೋದ್ಭವ ಅಶ್ವಗಳು ವರುಣರ ಪುರಾತನ ಅಶ್ವಗಳ ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದವು ಧನೇಚ್ಛೂ ಹಾಗೂ ಬಲೇಚ್ಛೂ ಮಾನವನು ಸೋಮರಸದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಮಧುರಗೊಳಿಸಿದ ಹೇ ಮಧುಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ದಾನಶೂರ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿರಿ. ಹೇ ಧನಸಂಪನ್ನ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಮಾನಪುತ್ರರ ಛಂದೋಬದ್ಧ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಬನ್ನಿರಿ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ದೇವಮಾರ್ಗದಿಂದ ನೀವು ಈ ಅಂಧಃಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನ, ಬಲ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಿರಿ"

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಆರ್ತ ಸ್ತವನವನ್ನು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಿಗೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಅವರು ಸೂರ್ಯೆಯ ಸಮವೇತ ಹೊರಡಲು ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರಿಗೆ ಅನುನತಿ ಇತ್ತರು.

ದಿಕ್ಕುಗಳು ಅರಳಿ ಆಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಲಖಲಖಿಸಿದವು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ದೇವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಅಭಿಮಾನವು ಅವರ ಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಸೂರ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಿತ್ರರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾಗುತ್ತಲೇ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡರು

"ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರಣೀ, ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖಾಂತರ ನಮಗೆ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದಿವೆ. ನಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ವಿಲಂಬವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ವಿಶ್ಪಲೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುವಾ"

"ಹೇ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೇ, ಸೂರ್ಯದೇವತೆಗಳೇ ತಮಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ತಾವು ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ನಾವು ಲೋಹದಿಂದ ವಿಶ್ಪಲೆಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಣಕಮಲದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ಹಾಗೂ ಮೊದಲಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ತಾವು ಶಲ್ಯ ಚಿಕಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ಇದರ ವಿರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ"

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ತಾವು ಆಯುರ್ವೇದಶಸ್ತ್ರ ನಿಪುಣರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸಕರೂ ಇರುವಿರಿ.

ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೂ ತಾವೂ ಕೂಡ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಒಂದು ರೀತಿ ನಮಗೆ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಿರುವಿರಿ" ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ನುಡಿದರು

"ಹೇ ಋಷಿಗಳಿರಾ ತಾವು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಹಾಗೂ ಕುಶಲ ಶರೀರ ರಚಯಿತಾರರೂ, ಆರೋಗ್ಯದಾತರೂ ಇರುತ್ತೀರಿ ನನ್ನ ವೀರಪತ್ನಿ ವಿಪ್ಹಲ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಭಾತಸಮಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಶತ್ರುವು ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಅದರಿಂದ" ಖೇಲರಾಜನು ಬಿನ್ನಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

"ಹೇ ಖೇಲರಾಜೇಶ್ವರಾ, ನಮಗೆ ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪಕೃತ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಚಿಂತಿಸಿಬೇಡಿ" ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ನುಡಿದರು.

ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಿಂದ ರುಗ್ಣಾಲಯಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಸೂರ್ಯಾಳು ಅವರ ಸಮವೇತ ಇದ್ದಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರುಕನ್ಯೆಯ ತೇಜದ ಮೂಲಕ ಲೋಹಯುಕ್ತವಾದ ಕಾಲು ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಮೂಲಕ ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಅಶ್ವಲೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾದಳು.

"ಹೇ ದೇವತೆ ತಮ್ಮ ಅಮರ್ಯಾದ ತೇಜದಿಂದ ನಾವು ಪ್ರದೀಪ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನನಗಾಗಿ ತಾವು ಆಗಮಿಸಿದಿರಿ ನಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆ". ವಿಶ್ಪಲೆ ಹೇಳಿದಳು

"ಎಲ್ಲೈ ವಿಶ್ಪಲೇ, ರಾಜ್ಞೀ, ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾನ್ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯಿಂದ ಶೌರ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಎಂಬ ಈ ಮಹಾನ್ ಉದಾಹರಣೆ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗುವದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಸ್ಪರ್ಶದತರುವಾಯು ಈ ಶಕ್ತಿಯು(ಊರ್ಜೆ) ಜೀವಂತತನಕ್ಕೇ ರೂಪಾಂತರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಚಿಂತಿಸಕೂಡದು"

"ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಕಸಿಲೆಗೆ ಸವರ್ಣದತೊಡೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪದಕಮಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಚಾಚು ತಪ್ಪದೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಕುಶಲ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನ ತಂದರು ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ವಿಶ್ವಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿತಗೊಳಿಸಲು ಭಿನ್ನವಿಸಿದರು. ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೇ ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಅಹೋ ಆಶ್ಚರ್ಯಮ್! ವಿಶ್ವಲೆಯ ಕಾಲು ಮೊದಲಿನಕಿಂತಲೂ ತೇಜಸ್ವೀ ಆಯ್ತು. ವಿಶ್ವಲೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಶರೀರದಲ್ಲೆ ನವತೇಜವು ಪ್ರಕಟವಾದಂತಾಯ್ತು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಪುಷ್ಪಾವಾದ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಶೂರತನದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಆನಂದಮಯವಾಯ್ತು. ಇಂತಹ ರೀತಿಯ ಮಹಾದಾಶ್ಚರ್ಯವು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿಯೇ ನೋಡಲು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಂಕರರು ಗಣೇಶನನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು

ತ್ರಿವಾರವಂಡಿಸಿ ವಿಶ್ವಲೆಯ ನೇರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಅಣಿಯಾದಳು. ಶಂಖಗಳು ನನಾದಿಸಿದವು ಹಾಗೂ ನಿಂತುಹೋದ ಯುದ್ಧವು ಪುನಃ ಆರಂಭವಾಯ್ತು ವಿಶ್ವಲೆಯನ್ನು ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಶತ್ರುಗಳು ಗರ್ಭಗಳಿತರಾದವು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಖೇಲರಾಜನಗೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದರು.

ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಶಲ ಹಾಗೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರು ಕುಲಗುರುಗಳ ಮುಖದಿಂದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯಗೌರವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತೃತ್ವ ಮೂಲಕ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ರಸಭರಿತ ವಾಣಿಯಿಂದ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಥನಮಾಡಬೇಕು" ರಾಮಚಂದ್ರರು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ,

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ!" ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಾರದರು ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ನಾರದರಿಗೆ ಎದುರಾದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೀ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ನಾರದಮಹೇ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು"

"ಹೇ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರೆ, ತಾವು ಕೇವಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುವದರಿಂದಲೇ ನೀವು ತೃಪ್ತರಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ, ಅನಾರ್ಯರನ್ನು ಪುನಃ ಆರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು?"

"ಹೇ ನಾರದ ಮುನಿಗಳೆ, ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲಿರಿ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಈ ಋಷಿವರ್ಯಕ ಕಥಾಶ್ವರವಣದ ಲಾಭವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವೇ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು"

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ತಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಯು ವಿಶದವಾಗುವದು".

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥದಿಂದ ನಾವು ವಿಂಧ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಕಾಶೀನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾಶೀನಿವಾಸದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರುವೆವು"

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಕಾಶೀನಿವಾಸದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಹೀಗಿದೆ ಶಿವತೇಜದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಉಗ್ರತಪ: ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವಂಥ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು

ಸ್ವತಃ ಶಿವಶಂಭುಗಳೇ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಗಂಗಾಸಖ ಶಂಕರರ ವಸತಿಸ್ಥಾನವಿದೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ತನ್ನನ್ನು ತ್ರೀವೇಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವಳು ತ್ರಿವೇಣೀಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಗಾಜತೌಘಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಯಃಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ಸ್ಥಾನವೇ ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ವಿಲಯಕಾರೀ ಶಿವ ಇವರ ಮೀಲನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವಶಂಕರರು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೆಂದು ಕಾಶಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಲ್ಲಿಯ ಆದಿಪುರುಷ ಎಂದರೇನೇ ಶಿವಶಂಕರರು ಅವನಿ(ಭೂಮಿ) ಮತ್ತು ಜಲ ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಲು ಈ ಪುರುಷನು ಹಿಮಾಲಯಪುತ್ರಿ ಪಾರ್ವತಿ ಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯ ಕನ್ಯೆ ಗಂಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೂಡವೂ ವಿವಾಹಬದ್ಧರಾದವು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಕೃತಿರೂಪಿಣಿಯಾದರೆ ಪೋಷಕಿ ಹಾಗೂ ಲಯಕಾರಿಣಿ ಈ ಎರಡೂ ದಾಯಿತ್ವಗಳು ಗಂಗೆಯೆಡೆಗೆ ಬಂದವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರರಿಗೆ ಗಂಗೆಯು ಶಿರೋಧಾರ್ಯಳೆನಿಸಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಹಾನ್ ಸೃಜನಯೋಗಿನಿಯಾದರೆ ಗಂಗೆಯು ಮಹಾನ್ ಗೃಹಿಣಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪದ ಜೊತೆಗೆ ಕರುಣಾಮಯ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಅನೇಕ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದವು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ದಾನವರನ್ನು ಮಾನವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಳಿಸುವ ಮಹಾತ್ಕಾರ್ಯವು ಶಿವಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿತ್ತು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಅಹಂಕಾರರೂಪೀ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ನಮ್ರತೆ ಋಜುತೆ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯತೆ ಇವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಅವರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿತ್ತು. ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಇವರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವರ ಭರಣ ಪೋಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪೋಷಣ ಇವುಗಳ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶಿವಶಂಕರರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವನಾಥರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ (ನಿಯೋಜಿಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ). ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸಾವಿರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನ, ವ್ಯವಹಾರ, ಕೃಷಿ ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧನಿಪುಣರಾದರು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ದೇವ ಹಾಗೂ ದಾನವರಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅವರು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾಯಾಪಟಲದಲ್ಲಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಥರ್ವಣವನ್ನು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ

ಅವರು ಅಥರ್ವಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧ್ವರ್ಯವಾದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಶಾಪ ಉಃಶಾಪದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕಠೋರ ಪರಿಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಕಠೋರ ಅನುಶಾಸನ ಇವುಗಳ ಆಧಾರ ಮೂಲಕ ಅವರು 'ಋಷಿ ಉಗ್ರಾ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳ ರಥದೊಳಗಿಂದ ಅವರು ವಿಶ್ವಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುರುಕುಲದ ಕುಲಗುರು ಎಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಗೋತ್ರಜ್ಞ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿ ಜಲೌಘ, ವನಗಳು, ಅರಣ್ಯಗಳು, ವಿಶೇಷಪರ್ವತಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದರು. ಅವುಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲವು ಎಂಬದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಕಾಶೀನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಂದೇ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಶಿವಶಂಕರರೊಡನೆ ನಿತ್ಯ ಸಂವಾದ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಾವು ಮುಗಿದು ಬೀಳುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನದಮೂಲಕ ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಭಯಗಂಡ(ದರ್ಪ) ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರ ನನ್ನಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗೀಗೀಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಾರದರು ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು "ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ".

"ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ, ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ!" ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ರಾಮಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯಿತ್ತರು.

ಸ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಶಿವಸ್ವಾಮಿನಿ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಪಾತ್ರವು ಎರಡೂ ತೀರಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಶಿವಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಸ್ವತಃಪಾವನಗೊಳ್ಳುವತ್ತ ಯುಗಾಂತರಗಳ ಜೀವನದಾಯೀ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗೆಯ ಸ್ತವಕ ಘಾಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಸೀತಾಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇಳಿದರು ಅವರು ಗಂಗಾಮಾತೆಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಪದಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗೆಯು ಅಧೀರಳಾಗಿ ಧುಮುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಮಪ್ರಭುಗಳ ನೇತ್ರಗಳು ಕೃಜ್ಞೆತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಬಂದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಲವೇ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮದ ಪತಾಕೆ (ಧ್ವಜ)ಯು ದಟ್ಟವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಧ್ವಜವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತೇಜವನ್ನು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೂರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಧ್ವಜವನ್ನು ತ್ರಿವಾರ ವಂದಿಸಿದರು. ಕಾಶೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಶಿಶಂಕರರ ಸ್ವಯಂಭೂ ಲಿಂಗವನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ

ತಾಗಿಸುವಾಗ ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಭಾಸಮಾನವಾಯ್ತು. ಶಿವಶಂಕರ ದರ್ಶನಪಡೆದು ಮೂವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಕಾಶೀನಗರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಟಾಗ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರಭುಗಳು ಪ್ರಮುದಿತರಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

"ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಯಸುತ್ತೀರಾ?" ಋಷಿಪರಿವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಹೌದು ಮುನವರರೆ, ತಮಗೆ ವಂದನ ತಾವು ಯಾರು? ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿದೆ ಎಂಬುದು ತಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು?" ಪ್ರಭುಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. "ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಸೇವಕರಿದ್ದೇವೆ. ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ವ್ರತವನ್ನು ನಾವು ಸೇವಾಭಾವೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ" ಸೇವಾರ್ಥಿಯು ನುಡಿದನು.

"ಈ ಕಾರ್ಯವ್ರತವನ್ನು ತಾವು ಯಾಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ?"

"ಹೇ ಪ್ರಭೂ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಕಲಹಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಶಾಂತತೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿಯ ಕಲಹಗಳು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿವೆ. ವಂಶನಾಶದ ಭಯವು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಗಸ್ತಿ ಶಿಷ್ಯರು ನನಗೆ ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿತೋರಿದ್ದಾರೆ"

"ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ! ಇನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯರಿ" ಸೇವಕರ ಸೇವಾಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಭುಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬರಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಅತಿಥಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ಅವರು ಅಗತ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಅಭಿವದನ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನವಾಸೀ ಪ್ರಭೂರಾಮಚಂದ್ರರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವಾರ್ತೆಯು ಇಡೀ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಅಮಸ್ತ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆನಂದಿಸಿತು. ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನು ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದ ಜೋಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಿದೆಯಾ ಅಂಬುದನ್ನು ನರೀಕ್ಷಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೂಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಆಗಮನದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯ ಸಮವೇತ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀ ರಾಮರನ್ನು ಎದರ್ಗೊಂಡರು. ಅತೀವ ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ನಮಂತ್ರಿಸಿ ಅತಿಥಿ ರಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿದರು. ಪ್ರಭುಗಳು ಆಸನಸ್ಥರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಿನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ವಂದಿಸಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಕೂಡ

ಋಷಿಪತ್ನಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವಂದಿಸಿದರು.

ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಅತಿಥಿಗಳ ಸ್ವಾಗತ ನಡೆದ ತರುವಾಯ ಸಮಸ್ತ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಭೋಜನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳ ಗೌರವಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವೈರೇಹೀ ಸಹಿತ ಶ್ರೀ ರಾಮರಿಗೆ, ಯಜ್ಞಶಾಲೆ, ಗೋಶಾಲೆ, ಪಾಠಶಾಲೆ, ಯುದ್ಧಶಾಲೆ, ಯುದ್ಧ ತರಬೇತಿ ಭೂಮಿ ಪಾಕಶಾಲೆ, ರುಗ್ಣಾಲಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಜ್ಞಾನಸಮೃದ್ಧವಾದ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಪರಿಚಿತರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆನಂದವಾಯ್ತು. ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ಕೆಲದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹದ ಆನಂದಲಹರಿ ಮೂಡಿತು.

ಸೋಮಯಾಗಸತ್ರದ ಆಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವದೇವ, ಅನ್ನ, ಅಗ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂಕ್ತಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಯಜಮಾನಪದವನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಸೀತಾಸಮವೇತ ಶ್ರೀ ರಾಮರಿಗೆ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪಲಬ್ಧಿಯಾಯ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ಆಹುತಿ ನೀಡಲು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸೂಕ್ತಗಳ ಗಾಯನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಈ ಸೌಜನ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣದ ನಮ್ಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟಗಳು ಅಧಿಕ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸೋಮಯಾಗಸತ್ರಗಳಿಂದ ನಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗುರು ವಸಿಷ್ಟರ ಸ್ಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಾವು ತಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬೀಳ್ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥನಮಾಡಬೇಕು"

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ನಾವು ಇದನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಗುರುಕುಲದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೆ ಮಾನ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ತಮಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಗರವು ತಮ್ಮ ಅಂಕಿ (ಆಜ್ಞೆ)ದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮೂಲ ಉಚ್ಚಾಟನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ ಅದನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ತಾವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ನಾವು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ."

"ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಕಥೆಯು ಕೃತಯುಗದೊಳಗಿನದಿದೆ. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವ ದಾನವ ಸಂಘರ್ಷವು ಅವಿರತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ದಾನವರ ನಿರ್ದಾಲನ

ಆಗಿ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ನಿರಾಮಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವ ದೇವ ಹಾಗೂ ದಾನವ ಕೋಟಿ (ಪ್ರಕಾರ)ಗಳು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಮಾನವ ಸ್ವರೂಪಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸತ್ವ ಹಾಗೂ ತಮೋಗುಣಗಳ ಅಧಿಕ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಮಾನವನು ನಿರ್ಮಿತರಾದರು. ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಮಾನವನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸತ್ವಗುಣಮುಕ್ತ ಮಾನವಗುಣವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಅದು ದೇವಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತಮೋಗುಣಯುಕ್ತ ಮಾನವನಿಗೆ ದಾನವನಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಎರಡೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಭರವಿರುತ್ತದೆ. ಮರ್ತ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೋಚಾರದಿಂದ ಸುಖೋಪಭೇಗವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಯುಕ್ತರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ದೇವಕೋಟಿ (ಗುಂಪು)ಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ರೂಢ ಪ್ರಷಾತವಿದೆ.

"ಕೃತಯುಗದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ದೇವ ಹಾಗೂ ದಾನವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸತತವಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೇಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಾನವರ ಗುಂಪುಗಳು ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವೃತ್ರಾಸುರರ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಜ್ಞಾನವಂತ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್ ಆಗಿರುವದರಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಳ್ಳವುಗಳಾಗಿದ್ದವು ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕವೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ದಾನವ ರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ವೃತ್ರಾಸುರ ಅನೇಕ ಸಲ ದೇವಲೋಕದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಯೇನಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅವನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವೃತ್ರಾಸುರನು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಾಚರಣೆಯ ಮೂಖಾಂತರ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣತಃಸತ್ವಯುಕ್ತ, ನರಾಮಯ, ತಪಸ್ವೀ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಗಪೂರ್ಣ ಭಾವನೆಗಳುಳ್ಳ ಋಷಿಗಳ ಅಸ್ಥಿಗಳ ವಜ್ರದಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಯಾಗಬಲ್ಲದು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವೃತ್ರಾಸುರನು ಅಮರಪದವನ್ನು ತಲುಪುವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ವರವನ್ನು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

"ಅನೇಕ ಸಲ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ ದೇವತೆಗಳ ನಿಃಪಾತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನು ಅತೀವ ಸಂತಪ್ತನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿರಾಜ್ಯ ನಡೆಸುವದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇಂದ್ರಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುವ ನರ್ಣಯ ಮಾಡಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರರ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಮೇಲೆ ವೃತ್ರಾಸುರನು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ವೃತ್ರಾಸುರನ ಗುಂಪುಗಳ ಯುದ್ಧಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಅಗಾಧವಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಅನೇಕ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೇ ದೊರಕಿಸಿದ್ದನು. ಶಿವಕೃಪೆಯ ಕಾರಣ ಅವನನ್ನು ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸುವದು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೂ

ಅಶಕ್ಯವಿತ್ತು. ವೃತ್ರಾಸುರನ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡೆಯುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಕಂಡು ಇಂದ್ರದೇವರು ತಮ್ಮ ದೇವತಾಗಣಗಳ ಸಮವೇತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು.

"ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಭಯಭೀತ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೆದುರು ನಿಂತಿದ್ದರು"

"ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ಅಕಾಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ? ಇಷ್ಟು ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವ ಕಾರಣವೇನು? ಹಾಡಾತ್ತಾಗೆ ನಾರದರೇ ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರ ದೇವರನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಡೆಯುವದು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ, ಹೆದರುತ್ತಲೇ ಇಂದ್ರದೇವರು ವೃತ್ರಾಸುರನು ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಹೇಳಿದರು

"ಏನು? ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರರನ್ನೂ ವೃತ್ರಾಸುರನಂತಹ ಅಹಂಕಾರೀ ದಾನವ ಶತ್ರವು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುದನ್ನು ಪಿತಶ್ರೀ ಅಂದಮೇಲೆ ದೇವಲೋಕದ ಗತಿಯೇನಾಗುವದು? ನಾರದರು ಇಂದ್ರದೇವರ ಕುಚೆಷ್ಟೆ (ಕೀಟಲೆ) ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ದೇವಲೋಕದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದೇವಲೋಕವನ್ನು ತಾವೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ. ತಾವೇ ನನಗೆ ದೇವತೆಗಳ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೃಷ್ಠಿರಚಯಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ತಾವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು"

"ದೇವೇಂದ್ರಾ, ತಾವು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ನಿಜ ಆದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಸುರರ ನಿಃಪಾತವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಶಿವಶಂಕರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ನಾವು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ" "ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ತಾವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳವೆವು. ನಾವು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೃತ್ರಾಸುರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ನೇರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ತಾವು ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಸೇರುವದು ಹೇಗೆ? ಇಂದ್ರದೇವರು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಪಿತಾಶ್ರೀ ನಾವು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಅಂಕಿತರು ಆದರೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಭಯವಿರಲಿ! ನಾರದರು ಚೇಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದರು.

"ನಾರದರೇ, ನಮಗೆ ಅಭಯವುಂಟು ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವೀಯಾಗುವಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುಖಾಂತರ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮವೇತ ಅವರು ಕೈಲಾಸದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು.

"ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ, ವೃತ್ರಾಸುರರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂಬ ಗರ್ಜನೆಯ

ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ದುಮದುಮುಸಿತು. ವೃತ್ರಾಸುರನು ಬ್ರಹ್ಮಮಂದಿರದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ವಿಕಟ ಹಾಸ್ಯಗೈಯುತ್ತ ನಂತಿದ್ದನು.

"ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ನಿಮ್ಮ ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರರು?! ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಸರೆಗೆ ಬಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಭಯಚಕಿತ ದ್ವಾರಪಾಲರ ಮೇಲೆ ವಿಕ್ರಾಳ ವೃತ್ರಾಸುರನು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ! ಅಹೋಹೋ! ವಿಶ್ವಪರಾಕ್ರಮೀ, ದೇವೇಂದ್ರ ಪದಾಧೀಶ, ವೃತ್ರಾಸುರ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ತಾವು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರು ತಮಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತ, ನಾರದರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

"ಹೇ ನಾರದಮುನಿಗಳೆ, ತಮಗೆ ವೃತ್ರಾಸುರನ ತ್ರಿವಾರವಂದನ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ವೃತ್ರಾಸುರರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು

"ಇಂದ್ರದೇವಾ, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಿತ್ರಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಕೂಡ ಕೈಲಾಸಪತಿ ಶಿವಶಂಕರ ಆಸರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅವರಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಧನೇ, ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ದೇವೇಂದ್ರರು ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಷ್ಠಿತರಾಗುವದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವವರ್ಯಾರು?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ ನಿಜವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ದಾನವರು ಪಲಾಯನಗೈದ ಶತ್ರುವಿನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆರೂಢರಾಗುವಷ್ಟು ಪುಕ್ಕಲುಗಳಲ್ಲ ಇದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪರಾಜಯುವನ್ನು ಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು! ವೃತ್ರಾಸುರನೆಂದನು.

"ತಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಂಪನ್ನರಿರುವಿರಿ ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೇ ಕೇಳಬಹುದೇ?

"ಅವಶ್ಯವಾಗಿ!"

"ಭಯಭೀತರಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನಗೈದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಪುರುಷಾರ್ಥ? ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು" ನಾರದರು ಚೇಷ್ಟೆಗೈದರು.

ಆಗತಾನೆ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಗಮನಕ್ಕೆ ನಾರದರು ತಮ್ಮ ವರ್ಮ(ನೋವು)ದ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟದ್ದು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅತೀವ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನು ನುಡಿದನು.

“ಹೇ ವಿಶ್ವವಿಜೇತಾರನೇ, ಇಂದ್ರಪುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರದೇವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರಪುರಿಯು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವಾವುದು?

“ಆದರೆ ಹೇ ನಾರದರೇ, ಇಂದ್ರದೇವರ ದೈವೀ ಅಹಂಕಾರವು ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗೂಢವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುವದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಿಷ್ಠಸಮ್ಮತ?”

“ಹೇ ಅತುಲನೀಯ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ವೃತ್ರಾಸುರನೇ, ಪಿತಾಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವರನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿರುವರು ಹಾಗೂ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ವರದಾನದಿಂದಲೇ ತಾವು ಈ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಂಭೂಮಹಾದೇವರು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲರು?

“ಹೇ ನಾರದಮುನೇ, ಶಿವಶಂಕರ ವರದಾನದಿಂದಲ್ಲ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಘೋರ ತಪಶ್ವರ್ಮೆಯ ಮೂಲಕ ನಾವು ಶಿವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ತಪಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನಮಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮಹಾದೇವರು ಇಂದ್ರರಿಗೂ ಸಹಾಯ ನೀಡುವರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂದ್ರದೇವರು ಅವರ ಆಸರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೇ ವೃತ್ರಾಸುರಾ, ಪರಸ್ಪರರ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಶಿವವರದಾನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಶಂಕರರು ಸ್ವತಃ ನಿಸ್ತೇಜ ಆಗುವಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳಿಗಿತ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವ ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೆ ಆತ್ಮಘಾತವಾಗಬಲ್ಲದೆಂದು ಶಂಕರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವದಲ್ಲವೇ?

“ನಾರದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ ನಿಜವಾಗಿದೆ ತಥಾಪಿ ನಮಗೆ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ತ್ರಿದೇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೇ ವೃಯ್ರಾಸುರಾ, ತಾವು ಮಹಾನ್ ಯೋಧರು ಹಾಗೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಇರುವಿರಿ. ತಾವು ತ್ರಿದೇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸರು. ತ್ರಿದೇವರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಶರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾತವಿದೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತನು ಅನನ್ಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ತುನಾಗಬೇಕು, ಅಲ್ಲವೆ?

“ಮುನಿವರ್ಯರೆ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನು ಇಂದ್ರಪುರಿಯ ಬದಲು ಕೈಲಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಂಕರರು ನನಗೆ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವರು ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿರಲಿ”

“ತಥಾಸ್ತು”

“ವೃತ್ರಾಸುರನು ದಾನವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವತಃ ಮಹಾದೇವರು ಪಾರ್ವತೀ ಸಮವೇತ

ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಅವರ ಧ್ಯಾನವು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ವೃತ್ರಾಸುರನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡುವದೆಂದು ತೋಚದಾಯಿತು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಗಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ದೂರ ಹೋದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸತ್ಯ ವಿನಾಯಕ ಗಣೇಶರು ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು

"ಹೇ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಶಿವಭಕ್ತರೇ, ತಾವು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಶಿವಶಂಭುಗಳಂತೂ ಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ,

"ಹೇ ಸತ್ಯವಿನಾಯಕ ಗಣೇಶರೇ ತಾವು ಎಂದಿಗೂ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರ, ದೇವತಾಗಣ, ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಇವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು".

"ಇಷ್ಟೇನಾ? ಹೇ ವೃತ್ರಾಸುರನೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವತಾಗಣದೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಯಣರ ಕಡೆಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ".

"ಹೀಗೋ? ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುದೇವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ, ನಾವು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು. ವೃತ್ರಾಸುರನು ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರೆಡೆಗೆ ಮನೋಗತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.

"ಹೇ ವೃತರಾಸುರನೇ, ವಿಷ್ಣುರೂಪ ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭೇಟಿಮಾಡಿರಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಆಗುವದು ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರು ನುಡಿದರು.

"ವೃತರಾಸುರನು ಶಂಕಿತ ಹಾಗೂ ವ್ಯಥಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟನು.

"ಇಂದ್ರದೇವ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಗಣ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಭಗವಾನ್ ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನೂ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವಾ, ಇಂದ್ರದೇವರ ಸಮವೇತ ಸಮಸ್ತ ದೇವಲೋಕವು ನಮ್ಮ ಆಸರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ತಾವು ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಮಗೆ ವಿಧಿತಿರುವಾಗ ತಾವೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ನನ್ನ ವರದಾನ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ತ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಂತ ಋಷಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಸ್ಥಿಯ ವಜ್ರದ ಹೊರತು ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆ ಆಗಲಾರದೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಇಂಥ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತಾವು ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಇಂಥ ಋಷಿಗಳು ಯಾರಿರುವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವೇ ಶೋಧಿಸಿರಿ. ನಾನು ನೀಡಿದ ವರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಹಂಕಾರದ ನಾಶ ಹಾಗೂ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾದೇವರು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವಾ, ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ ದಧೀಚಿ ಋಷಿಗಳೇ ತ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸೇವಾಮೂರ್ತಿ ಪೂರ್ಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಅವರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೇಡವುದೆಂದರೆ ಅವರ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಕೇಳಕೊಂಡತೆ, ದೇಹತ್ಯಾಗದ ಹೊರತು ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಈ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ನಾವು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವದು? ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶಂಕೆಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪರಾದ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣರಿಗೆ ನಾವು ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ತಾವು ದಧೀಚಿಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಸಿ ವಿಶ್ವನಾಶವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು. ಮಹಾದೇವರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು ಮಹಾದೇವರ ಅನುಜ್ಞೇ ಪಡೆದು ಎಲ್ಲರೂ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ವೈಕುಂಠದೆಡೆಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ವಿಷ್ಣುಲೋಕದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ನಾರದಮುನಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಉಪಾಯ ದೊರಕಿತೇ?"

"ಹೇ ಮುನಿಗಳೇ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಮಾಡಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ!"

"ಹೌದು, ಅದೂ ನಿಜವೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃತರಾಸುರನು ಕೈಲಾಸದವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯಸಮವೇತ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿರಲೂಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವದು ನಡೆಯಬೇಕು" ನಾರದರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರದೇವರು ಗರ್ಭಗಳಿತರಾದರು. ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ವೃತ್ರಾಸುರನು ನೇರ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದವರೆಗೆ ತಲುಪುವವನಿದ್ದನು. ಜಯವಿಜಯರು, ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಗಣವು ನಾರದ ಮುನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾರಾಯಣರಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಹಾಸ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾತೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ.

"ನಾಥ ಯಾಕೆ ತಾವು ನಸುನಕ್ಕಿರಿ" ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿನೀ ಪ್ರೀಯೇ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಮರಣಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ದೇವಾಧಿದೇವ ಇಂದ್ರರ ಇಂದ್ರಪುರಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ.

"ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ"

"ಇಗೋ, ನೋಡು ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣವು ವೃತ್ರಾಸುರನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ

ಹೊಂದಬೇಕು (ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು) ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಭಗವಂತರು ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

"ನಾಥ, ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆ ಆನಂದದಾಯಕ ಸಂಗತಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಪೀಡಿಸಿದಂಥ ವೃತ್ರಾಸುರನು ತ್ರಾಹಿಭಗವಾನ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ತಾವು ನಿಟ್ಟಿಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾಕೆ?" ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

"ಹೇ ಭಗವವತೀ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತ, ಮಹಾತಪಸ್ವೀ, ತ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿ ದಧೀಚಿ ಋಷಿಗಳ ಅಂತವೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ' ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ದುಃಖಿತ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವತಾಗಣವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

"ಹೇ ನಾರಾಯಣಾ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳು" ಎಲ್ಲರೂ ವಂದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತಾ ನಾರಾಯಣಾ ತಾವೇ ಇನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಪರಮಭಕ್ತ ದಧೀಚಿ ಇವರ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ವಜ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಮಾಡುವದು ಇದೊಂದೇ ಉಪಾಯವು ಈಗ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ ದೇವತೆಗಳು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

"ತಾವು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ದಧೀಚಿಯವರ ಆಸರೆಗೆ ಹೋಗುವಾ' ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಭಗವತಿ ಮಾತೆಯ ಸಮವೇತ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ದಧೀಚಿಯವರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಗಣದ ಸ್ವಾಗತದ ಮಹಾನ್ ಭಾರೀ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ದೇವತಾಗಣವು ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ದಧೀಚಿಋಷಿಗಳು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರು.

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನೆಗಳು ನಾನು ತಮಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಿ? ದಧೀಚಿಋಷಿಗಳು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಭಗವಾನ್ ದಧೀಚಿಋಷಿಗಳೇ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆವು. ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ತಾವು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಭಿವಚನ ನೀಡಬೇಕು". ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಾರಾಯಣರ ಅಧಿಪತ್ಯ (ನೇತೃತ್ವ)ದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ತಾವು ಯಾಚಿಸುವಂಥದ್ದು ನನ್ನಲ್ಲೇನಿದೆ? ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಭಾವವೂ ತಮ್ಮದೇ ಆಗಿದೆ" ದಧೀಚಿ ಋಷಿಗಳು ನಮ್ರತಾಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಭಕ್ತವರಾ, ನನ್ನ ವಿನಮ್ರತೆ ಜಗದ್ವಂದ್ಯವಿದೆ. ವೃತ್ರನ ವಧೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿಗಳ ವಜ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ತಾವು ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ವಜ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಯಾಗಲಿದೆ! ದೇವತೆಗಳು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಡೀ ಈ ದೇಹವನ್ನು

ಜೋಪಾನಮಾಡಿದೆನೋ ಆ ಅವಕಾಶವು ತಾನೇ ನಡೆದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಅವುಗಳಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವಜ್ರ ತಯಾರಿಸಬೇಕು ದಧೀಚಿಋಷಿಗಳು ತಾತ್ಕಾಲ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ಇನ್ನು ತ್ವಷ್ಟ್ಯನುಗೆ ಈ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ವಜ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹೇಳಬೇಕು. ನಾರಾಯಣರು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ನುಡಿದರು ತ್ವಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ತ್ವರಿತದಲ್ಲೇ ವಜ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಇಂದ್ರರ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ದಧೀಚಿಯವರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಪುನಃ ಇಂದ್ರಲೋಕದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾದರು. ಇಂದ್ರದೇವರು ಇಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ವೃತ್ರಾಸುರನು ದಾನವರ ಸಮವೇತ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲುಂಟಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಆನಂದಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವೃತ್ರಾಸುರನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾದನು. ಗರ್ಜನೆಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟರಾದರು ಹಾಗೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಘನಘೋರ ಯುದ್ಧವಾರಂಭವಾಯಿತು. ದಧೀಚಿಋಷಿಗಳ ಅರ್ಸ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಜ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂದ್ರದೇವರು ವೃತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ದಾನಗಣವು ಪಲಾಯನಗೈಯಲಾರಭಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವರು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವಾಯು ಇವರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಕೊಂದುಹಾಕಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳೂ ರಭಸದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯದಾನವರ ಸಂಹಾರ ನಡೆಯಿತು. ಮಿಕ್ಕ ಪರಾಭೂತ ದಾನವರು ಹತಬಲರಾಗಿ ಪಲಾಯನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಅವರಿಗೆ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿನಿಂದ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ಅವರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಸಮುದ್ರದ ಆಸರೆ ಪಡೆದ ತರುವಾಯ ದಾನವರು ಬಿಡುಗಡೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಾಗರದ ತಳಕ್ಕೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದರು. ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಾನವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರದ ತಳಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣ ಹಾಗೂ ವಾಯು ಇವರು ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ದಾನವರು ಹೇಡಿತನದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಅವರಿಂದ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ವರುಣ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

“ದಾನವರು ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಜೀವಿತರಾಗಿದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ದೇವೇಂದ್ರರ ಸಂತಾಪವು ಅನಿರ್ಬಂಧವಾಯತು. ಮಿತಿಮೀರಿತು ಅವರು ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವರುಣರನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು ನಿಮಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವವರೆಗೆ

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರಬೇಡಿರಿ. ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿದರೆ ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಮಾಡಿರಿ ಆದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ದಾನವರ ನಿರ್ದಾಲನಮಾಡಿರಿ. ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರಿಗೂ ಕೂಡ ಉಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ನಷ್ಟವಾದರೂ ಅದರ ಪರಿವೆ ನನಗಿಲ್ಲ

"ಇಂದ್ರದೇವರು ಅತೀವ ಸಂತಾಪದಿಂದ ವಿಧಿಸಿದ ಈ ಆಜ್ಞೆಯು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವರುಣರನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿತು.

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ನಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಬೇಕು"

"ಹೇಳಿರಿ" ಇಂದ್ರದೇವರು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ

"ಅವರಲ್ಲಿಯ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಗ್ನಿ ನಾರಾಯಣ ಹಾಗೂ ವಾಯುದೇವರು ಅವರಿಗೆ "ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ತಾವು ದೇವಾಧಿದೇವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿರಾಜ್ಯವು ತ್ರಿದೇವ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಿದೆ. ತಾವೂ ಸಮಸ್ತವಿಶ್ವದ ಪೋಷಕರ ಅಖಿಲ ಸೃಷ್ಠಿಯು ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ"

"ಹೇ ಅಗ್ನಿ, ಹೇ ವಾಯೋ, ಇದು ನನ್ನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವ ಸಮಯವಲ್ಲ ಯಾವ ಶತ್ರುಗಳು ತ್ರಿದೇವರ ಸನ್ಮಾನವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆದು ದೇವರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಧಿಪತ್ಯದ ಕೆಳಗೆ ತರುವ ಸೆಣಸಾಟ ನಡೆಸಿದರೋ, ಯಾರ ಕಾರಣದಿಂದ ತ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿ ದಧೀಚಿಗಳಿಗೆ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೋ ಆ ದಾನವರು ಇನ್ನೂ ನಾಶಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಮೊದಲು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ" ಇಂದ್ರದೇವರು ಸಂತಪ್ತರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವದೊಳಗಿಂದ ಸಮೂಲ ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದೇ ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಆದರೆ ಅವರ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಆತಂಕ (ಅಡಚಣಿ) ಇದೆ ಇದನ್ನು ತಮಗೆ ವಿದಿತಗೊಳಿಸುವದಿದೆ" ಅಗ್ನಿವಾಯುಗಳು ನುಡಿದರು.

"ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಯ ತರುವಾಯ ಇನ್ನು ಮತ್ತಾವ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಿದೆ?" ಇಂದ್ರದೇವರು ಕಿಂಚಿತ್ ಶಂಕಿತರಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವರ ಮನಸ್ಸು ಆಯ, ಸಂತಾಪದಿಂದ ಗ್ರಸ್ತವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೊಂಚ ನಿರಾಶರಾದರು.

"ಇಂದ್ರದೇವಾ, ಯಾರೊಬ್ಬ ಬಲಾಢ್ಯ ದಾನವನು ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವನೆಂತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ದಾನವರು ಸಮುದ್ರದ ತಳದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಲ್ಲ!"

"ಯಾಕೆ? ಸಾಗರನಿಂದ ವಿರೋಧವಿದೆಯೇ?" ಇಂದ್ರದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಸಾಗರದಿಂದ ವಿರೋಧವಾಗಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವದು".

"ಅಂದರೆ, ಯಾವ ಅಂಥಾ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗೆದೆ? ಅದರಿಂದ ದಾನವರ

ಶಕ್ತಿಯೇ ದೋಚಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ".

"ಇಲ್ಲ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಥನೆ ಇದೆ".

"ಹೇಳಿ; ದೇವೇಂದ್ರರು ಮುನಿಸಿನಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡಿದರು.

"ದೇವತೆಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವು ಎಲ್ಲರ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪೋಷಣೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಾವು ಯಾವಾಗಲು ಹೇಳುವಿರಿ ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಅನೇಕ ನಿರುಪದ್ರವೀ ಜೀವಜಂತುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ ಸಮುದ್ರಮಂಥನದಿಂದ ಅವುಗಳು ಮೃತವಾಗುವವು. ಆಗ ನಾವೂ ಕೂಡ ದಾನವೀ ಕೃತ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ಜೀವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ದಾನವರಿಂದ ನಮಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ". ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಇವರು ನುಡಿದರು ಇಂದ್ರದೇವರು ಅತಿರೇಕದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

"ಇಂದ್ರದೇವರು ಅತೀವ ಸಂತಪ್ತರಾದರು ಅವರು ಅಗ್ನಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವರುಣರೂಪ ವಾಯು ಇವರನ್ನು ಶಪಿಸಿದರು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿರಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನನಹೇ ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ಇದರ ನಿರ್ಣಯ ಇನ್ನು ಪೃಥಿವಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆಯುವದು. ಹೋಗಿರಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಜನ್ಮತಾಳಿರಿ ಅಗ್ನಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿ ಇಂದ್ರದೇವರು "ನೀವು ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಅಟ್ಟಸುವಿರಿ, ಇನ್ನು ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ" ಇಂದ್ರರು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಾಯು ಇಬ್ಬರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಇಂದ್ರದೇವರ ಶಾಪವು ಇನ್ನು ಸತ್ಯವಾಹುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವೆನಿಸತೊಡಗಿತು. ಈ ಚಿಂತೆಯ ಮೂಲಕ ಇವರಿಬ್ಬರ ರೂಪ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ಮಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಯುವು ವರುಣರೂಪದಲ್ಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತು ಆರ್ದ್ರತೆ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮಾತ್ರ ಶಾಂತ ಆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಶಾಪಮುಕ್ತವಾಗುವವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಅಗ್ನಿಯು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮುಖವೆಂದು ಕಾರ್ಯರತವಾದರೆ ವಾಯುವು ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಆಹುತಿ ನೀಡಿ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವದು ಋಷಿಗಳ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರಶಾಪವೂ ನಿಜವಾಗಬೇಕು ಜೊತೆಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಶುದ್ಧ ಹೇತುವು ಕೂಡ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಯಥಾರ್ಥ ಸನ್ಮಾನವು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದೈವೀ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ, ಋಷಿ ರೂಪೇಣ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿಕೆಯು

ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರದೇವರು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಬರಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ದೇವಾಧಿದೇವಾ, ಸ್ವಾಮೀ, ತಾವು ನನಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತವಾಗಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ?"

"ಹೇ ವಿಶ್ವಸುಂದರೀ, ಅಕ್ಷಯ ಯೌವನೇ, ಕಾಮ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ರೀ ಊರ್ವಶೀ, ನನಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವದಲ್ಲವೇ?"

"ಹೌದು ದೇವೇಂದ್ರಾ ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಸಂತತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟು ಇದು ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?"

"ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸುಂದರಿಯೇ, ಅನುಪಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸ್ವಪ್ನವು ತೇಲುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳ ಶರೀರವು ನವಿರೆದ್ದಿತು ಅವಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಮೃದ್ಗಂಧಮಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವಳ ಕಾಮಲಾಲಸೆಯು ಮಿತಿಮೀರಿದ್ದು ಇಂದ್ರದೇವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು "ಹೇ ಕಾಮಿನೀ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು ಆದರೂ ನಿನಗೆ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಯೋನಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮಾನವಯೋನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಾಯುತತ್ವಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ಜನ್ಮತಾಳುವ ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳು ಅಜರಾಮರಾದ ಋಷಿಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವರುಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವಾಯು ಇವರನ್ನು ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಲಕ ಅವರಿಂದ ನೀನು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುವಿ ಅವರು ಮೃತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಅವರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅವರು ದೇವಪದವನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು. ದೇವೇಂದ್ರರು ಊರ್ವಶಿಗೆ ಏರದಾನವನ್ನೀಂಯುತ್ತ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು

"ವಾಸಿತವರ ಸೋಮಯಾಗಸತ್ರದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯು ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಕಾಮಲೋಪನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು ಅವಳ ಆಕರ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಅದರ ವೀರ್ಯಪತನವಾಗಿ ಅದು ಪುಷ್ಕರಕಮಲದಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುವ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿತವಾಯಿತು. ಆ ಕುಂಭದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಮಾನಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮನ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಋಷಿಯ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಶಿಷ್ಠ ಕುಂಭದಿಂದ ವಸಿಷ್ಠರ ಜನ್ಮ ಆಯಿತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇಂದ್ರದೇವರಿಂದ ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶಾಪದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತು.

"ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ದಾನವರು ಕೆಲಕಾಲದ ತರುವಾಯ ಅವಕಾಶ ದೊರಕುತ್ತಲೇ ಹೊರಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಕೆಲವರಂತೂ

ಘೋರ ತಪಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಉಪದ್ರವವು ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಇಡೀ ದೇವಲೋಕವು ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢವಾಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರದರು ಪ್ರಕಟರಾದರು ನಾರದರನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ನಾರದರು ಇಂದ್ರದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಅಭಿವಾದನಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಇಂದ್ರರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರ, ಇಂದು ನೀವು ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?"

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಗಣವು ಚಿಂತಿತವಾಗಿರುವಾಗ ದೇವೃಷಿನಾರದರಿಂದ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗುತ್ತದೆ? ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ತಾವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರುವದು ಯಾಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು"

"ಹೇ ನಾರದಮುನೇ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ದಾನವರು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಸಮೂಲ ನಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರೂ ಆಜ್ಞಾಭಂಗ ಮಾಡಿ ಶಾಪವಚನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

"ಆದರೆ ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಸರೆ ಊರ್ವಶಿಯು ತನ್ನ ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿರುವಳಲ್ಲವೇ?

"ಅಹುದು ನಾರದರೆ, ಮಾನ ಮತ್ತು ವಸಿಷ್ಠರು ಮಾನವೀರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರೋ ಇಲ್ಲವೊ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯುಂಟು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ಕರ್ತೃತ್ವಮೂಲಕ ಮಾನವನೂ ಕೂಡ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾಗಬಲ್ಲನೆಂದು ತಾವೇ ಹೇಳಿದ್ದೀರಲ್ಲವೆ?"

"ಹೌದು ನಾರದರೇ, ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆದದ್ದು. ನಮ್ಮ ಶಾಪಮೂಲಕವೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡುವದೆಂತು?"

"ಇಂದ್ರದೇವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ"

"ಹೇ ನಾರದಮುನೇ, ಇದನ್ನು ತಾವು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ ಹೇಳುತ್ತೀರಾ?"

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ತಮ್ಮ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೇ ಇದನ್ನು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವರು. ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಿತ್ರಾವರುಣರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಾಂಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಏಕತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಪುನಃ ವಿಸರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುವ ಅಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಮಹಾನ್ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರ ಪಾಚನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಜಂತುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಚೇತರು ಅವರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ"

"ಹೇ ನಾರದಮುನಿಗಳೆ, ನಾವು ಕೇವಲ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕವೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಅನ್ಯಥಾ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯ ನಾವು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರಿಗೆ ಶರಣಾಗತಾರಾಗಲಿದ್ದೇವೆ?"

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಈ ಮಹಾನ್ ದೇಚರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತ್ರ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಯಾಚನೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು"

"ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಾರದರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ಶಾಪಿತ ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಬಹುದು".

ದೇವೇಂದ್ರರು ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಗಣದೊಂದಿಗೆ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾವೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಸರೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು ತಮ್ಮ ಮಹಾನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೇ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ನಮಗೆಲ್ಲ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು"

"ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಇದೆ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಯಜ್ಞದ ಆಶ್ರಯ ಮೂಲಕವೇ ದೇವೇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಮದಾಂಧರಾಗಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡುವ ದಾನವರನ್ನು ಹುಡುಕಿತೆಗೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನದ್ದೇನೆ"

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನಿರಪರಾಧ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಬಾರದು ಎಂದು ನಮಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ".

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಹಾಗೂ ಶಿವ-ಶಂಕರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನದ ತರುವಾಯ ನಾನು ಯೋಗ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರ ಪಥ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅಮಸ್ತ ಸಜೀವರನ್ನು ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವುಗಳು ಶಿವಸ್ವರೂಪಿಣೀ ಜೀವನ ದಾಯೀ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಉದರಲ್ಲಿ ಪಾವನವಾಗಿ ಗಂಗೌದ ರೂಪದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವವು ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕ ಆಮಂತ್ರಿತ ಗೊಳಿಸಬೇಕು".

"ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಾರಾಧನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಂಕರರನ್ನು ಆವಾಹಿಸುತ್ತಲೇ ಸ್ವತಃ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸ್ವತಃ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಕಟರಾದರು. "ಭಗವಾನ್ ಶಿವ-ಶಂಕರರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮತದಂತೆ ಶಿವರೂಪ ಹೊಂದಿದ ಜೀವಗಳು ಗಂಗೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಲ್ಲವು. ಇದು ಅಸಂಭವ ಈ ಮರ್ತ್ಯ ಜೀವಗಳನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿ ತರುವದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉದರದಿಂದ ಅವುಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೊರಬಂದು ಪುನಃ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನದ ತರುವಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗುವದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳು ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಉದರದ ಆಸರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಅವುಗಳ ಶರೀರದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಘರ್ಮ (ಬೆವರಿನ) ಗಂಗೆಯು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತಿ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವದರಿಂದ ಪುನಃ ಎಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವವತ್ ಆಗುವದು!"

'ಈ ಮಹಾನ್ ಚಮತ್ಕೃತಿ (ದಿವ್ಯ)ಯು ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಮಯದಿಂದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ದಾನವರ ನಿರ್ದಾಲನ ಮಾಡಲು ದಧೀಚಿ ಋಷಿಗಳು ದೇಹವಿಟ್ಟರು ಅದೇ ತರಹ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ದಾನವರು ದೇವರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಬೀಳುವದು ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಬೆವರಿನ ಮೂಲಕ ಉಪ್ಪಾದರೂ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಸಮುದ್ರಸ್ನಾನವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ನಾನವೆನಿಸುವದು. ಈ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಯುಗ ಯುಗಾಂತರದಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಮರಣವಾಗುವದು. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನು ದಾನವರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನಯೋಗ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ'.

ಜಲವಿಹಾರೀ ಶೇಷಶಾಯೀ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಅವರಿಗೆ ಅಭಿವಾದವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಧನುರ್ಯೋಗೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಪೂರ್ವಕ ವಿಷ್ಣು ಸೂಕ್ತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧನುರ್ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು ಕೇವಲ ಕೈವಲ್ಯಸ್ವರೂಪ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಸ್ಮಿತಹಾಸ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ದಾನವರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಭೂಪೃಷ್ಠವನ್ನು ತೂಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶೇಷನಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿಯ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಿ ಭೂವಿಶ್ವದ ಕ್ರೀಡೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಗೊಡಬಾರದು ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾನಸರೂಪ ತ್ರಿದೇವರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅವತಾರ ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ರೀಡಾನ್ವೇಷೀ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿರೂಪ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಾಣವು ಕ್ಷೀರಸಾಗರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ವಪ್ನಮಗ್ನರಾದ ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ನುಗ್ಗಿತು ಹಾಗೂ ಶೇಷದೇವರು ಅದನ್ನು ತಡೆದರು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಾಯಮಾಧರಾಗಬಯಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಲೆ

ನಸುನಕ್ಕರು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಋಷಿವೃಂದವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿತು.

'ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಾರಾಯಣಾ, ತಾವು ಯಾಕೆ ನಕ್ಕಿರಿ? ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಚರಣಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಾಣವು ಕೃತಾರ್ಥವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ?'

"ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೆ, ನಾನು ಯಾಕೆ ನಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದರ ರಹಸ್ಯ ತಮಗೆ ಅವಗತವಿದೆ".

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಭಗವಾನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ರಹಸ್ಯದ ಆಸ್ವಾದ ದೊರಕಬೇಕೆಂದಲೇ ನಾನು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ (ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದೇನೆ).

"ಹೇ ದೇವ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಸ್ವಪ್ನಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇವೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ದಾನವರ ಸಂಘರ್ಷ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಈ ಕ್ರೀಡೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಸ್ವಪ್ನಭಂಗವಾಗಕೂಡದು ಎಂಬ ಉದಾತ್ತಹೇತುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ, ಮಹಾನ್ ಸೇವಕ, ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ ಭೂಧರ ಶೇಷರು ನನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಬಾಣವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರನ್ನು ವಂದಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನು?" ದೇವೇಂದ್ರರು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸಾಗರನನ್ನು ಬದಗಿರಿಸಲಾರೆ. ಸಾಗರನಗೂ ಅದು ಅಸಾಧ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭೂಧರ ಶೇಷರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ. ನಾನು ನನ್ನ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ". ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶೇಷ ಸ್ತುತಿಗೆ ಆರಂಭಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶೇಷದೇವರ ಮಹತಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ತಾವೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿಷ್ಣುರವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಕೈವಲ್ಯದ ಶೇಷತತ್ವವೇ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯರೂಪ ಚಲ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದೀ ನೀನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸಂತುಲಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿದ್ದೀ ನೀನು ಲೋಕಬಂಧಕ ವಿಷ್ಣುತತ್ವದ ಧಾರಕನಾಗಿರುತ್ತೀ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಮೂಲಕ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿ ಸೂತ್ರನಿರುವಿ, ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪ ಮೂಲಕ ನೀನು ಲೋಕಪಾಲ, ಲೋಕಧಾರಕ, ಕುಲಸ್ವಾಮಿ, ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾಣತತ್ವನಾಗಿರುವಿ ಶಿವತತ್ವ ಮೂಲಕ ನೀನು ಕಾಲಭೈರವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕಾಲರೂಪನಿರುವಿ. ನೀನೇ ಕೈವಲ್ಯದ ಧಾರಕನಿರುವಿ" ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ತುತಿಸುಮನ

ಬಾಣಗಳು ವಿಷ್ಣುವಂದನದ ಜೊತೆಗೆ ಶೇಷಮುಖದವರೆಗೆ ತಲುಪಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ತುತಿಮನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಶೇಷನಾಗದೇವರು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೆದುರು ವಿದಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ದಾನವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವದಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಿನ್ನ ವಚನ ಸಫಲಗೊಳ್ಳುವದು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿರಪರಾಧ ಜೀವರ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು" ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್ ವಿಷ್ಣೋ, ಜಲಜೀವ ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕಾದಿ ಲೋಕಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷರು ತಾವೇ ಇರುವಿರಿ ಅದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶಿವ ಶಂಕರದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಯೋಗ ವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿ ನಾನು ಸರ್ವಸೃಷ್ಟಿಸಹಿತ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಪ್ರಾಶನದ ತರುವಾಯ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟೀಕರಣದ ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವನಿದ್ದೇನೆ ತಾವು ವಿರಾಟ್ ಕೈವಲ್ಯರಿರುವಿರಿ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವು ನನಗೆ ಮಹತ್ ಯೋಗವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವದೆಂದು ಅಭಿವಚನವನ್ನು ನೀಡಿರಿ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲೆ ಅಗ್ನಿ ವರುಣರಿಗೆ ಹೆದರಿ ದಾನವರು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರೆಡೆಗೆ ನಾವು ತಲುಪುವದು ಹೇಗೆ?"

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿನಮ್ರ ವಚನಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅವರು ಸಾಗರನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅಭಯ ನೀಡಿದರಲ್ಲದೆ, "ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ದೇವಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಅಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಷ್ಟರ ನಿರ್ದಾಲನದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಕರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಈ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವೆದೆಂದು ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ"

ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ದೇವ, ಋಷಿಗಳು ಅತೀವ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹಾನತೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಇವೆರಡೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾತವಾದವು ಎಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ ಪೂರ್ವಕ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ವತೋಪರಿ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ದೇವ ಹಾಗೂ ಋಷಿಕಾರ್ಯದ ಸಫಲತೆಗಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಸತ್ರಗಳ ನಯೋಜನದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಬಲ ವಿಷಯ ತರಬೇತಿ ನಡೆಯಿಸಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದ ಮೇಲೂ ಕೂಡ

ದಾನವಕುಲಗಳಿಗೆ, ದಾನವತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶರಣಾಗಲು ತ್ರಿವಾರ ಆವಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸ್ಪಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಯೋಗಮೂಲಕ ದಾನವರಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಹಿಸಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯ್ತು. ಆವಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿಯ ರುದ್ರಾವತಾರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅವರು ತಾಂಡವ ಮಾಡಿದರು. ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ರುದ್ರದೇವರ ತಾಂಡವದ ಭಾಸವಾಯಿತು. ದೇವ, ಮಾನವ ಋಷಿ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷ, ಕಿನ್ನರ, ಪಿಶಚ್ಚ, ರಾಕ್ಷಸರು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಾಂಡವವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಂಡವ ಪ್ರಕಟನದಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಳೂ ಅಲುಗಾಡಿದವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನ ಈ ಅಗ್ನಿತಾಂಡವವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ಣರುದ್ರಾವತಾರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಾಂಡವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅಹಂಕಾರೀ ದಾನವರು ಶರಣುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಂತರಾದರು ತಾಂಡವದಿದ ಅವಾಕ್ ಆದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾಕೆ ಶಾಂತರಾದರೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವರು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನ್, ಶಂಕರಶಂಭೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಹಾಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ವಿನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದರು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅವರು ಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರರನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿ, ಸೂರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿರಾಟ್ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಲು ವಿಷ್ಣು ಭಗಂತರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ವಸ್ತುತಃ ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದ ಚತುರ್ಭುಜ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಉದರಧಾರಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯೋಗಬಲದಿಂದ ವಿರಾಟರೂಪವನ್ನು ತಾಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶರೀರವು ಮಹಾ ಅತಿಮಹಾ ವಿರಾಟ್ ಆಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು ಭೂತಲಯದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಭೂಭಾಗಗಳು ಅತಿಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿ ತೋರಲಾಂಭಿಸಿದವು ಕೈಲಾಸ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳ ಮೇಲೂ ಅವರ ಮುಖವು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಸೂರ್ಯದೇವನು ಕೌತುಕರಿಂದ ಈ ಮಹಾಕಾಯ ಸ್ವರೂಪದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಹರಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೌತುಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಗಣಿತ ತಾರಕೆಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಚಮಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಕಿಂಚಿತ್ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಅರಿದವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಂದ್ರ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಋಷಿಗಳು ಖೇಲ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನ ರಾಜರು ಈ ಅತರ್ಕ್ಯ ಅಘಟಿತವನ್ನು ನೋಡಲು ಆತುರ ಆಗಿದ್ದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಛಾಯೆಯು ಅವಕಾಶದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತ ಮೇಘದಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೂಗೋಲದ ಮೇಲೆ ಹರಿಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಭಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ. ಕೂಡ ಸಾಗರನು ಭಯಚಕಿತನಾಗಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಮಹಾಕಾಯರಾಗಿ ನಿಂತ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ದಾನವರಿಗೆ ಏನು

ನಡೆದಿರುವದೆಂದೇ ತಿಳಿಯದಂತಾಯ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ತಾವು ದೇವತೆಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂಬ ಅರಿವು ಅವರಿಗಾಯ್ತು. ಆವಾಗ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದರೂ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಅಹಂಕಾರವು ಈಗ್ಯೂ ಅವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗಾಮಾತೆಯನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಗಂಗಾಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಈ ವಿರಾಟ್ ರೂಪದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನದ ತರುವಾಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ವಾರಾಣಸಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ, ವಂಗ ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿದರು. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಪಃಸಾಧನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಗುರು ಕುಲಗಳು (ಚಿಗುರಿದವು) ಸುಫಲಿತವಾದವು ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಯೋಗವಿದ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಅದ್ವೈತವಿದ್ಯೆ, ಯಜ್ಞಸತ್ರ, ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ನ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸಂಶೋಧನಗಳು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ(ಪರಿಕ್ರಮಾ)ಗಳೂ ನಡೆದೇ ಇದ್ದವು. ಮಹಾಕಾಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ರುದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಿಚಯವು ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಆಗಿತ್ತು ಸ್ಥಾಣುಪೂಜೆ, ಚಿಂಗಪೂಜೆ, ಕಾಳಭೈರವಪೂಜೆ, ಶಕ್ತಿಪೂಜೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಸಾರವೂ ಕೂಡ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಆರಂಭ ಆಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೂಲೋಕ ಹಾಗೂ ಸಾಗರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುದೂರ ಭ್ರಮಣಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಣಿತ(ಸ್ಥಿರ)ಗೊಳಿಸಿ ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಮರುತ್ತ, ಸೂರ್ಯ, ಪರ್ಜನ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಗೊಳಿಸಿದರು ನದಿ ಸರೋವರಗಳು ಇವುಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕೂಡ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪಿಶಾಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಪಶು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ದುಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ವರುಣ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಶಿವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಂತೆ, ರುದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ ಇವರು ಉಗ್ರರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರ, ಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನರಾದ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಮಾಂದಾರ್‍ಯರು ಪ್ರಿಯರಾದರು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರ್ಜನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕೂಡ ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಶಿವಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಶ್ರೀಗಣೇಶ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಸರಸ್ವತಿ ನಾರದ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಲೋಕದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಛಂದವೇ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕ ಕುಲಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರವು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಮಾನಪುತ್ರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಂದು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಪಶ್ಚರ್ಯಪೂರ್ವಕ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಭೂಲೋಕವ್ಯಾಪೀ ಕರ್ತೃತ್ವಮೂಲಕ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅವರ ಸನ್ಮಾನವು ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ತ್ರಿದೇವರ ಸಂಯುಕ್ತ ಅವತಾರವು ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಸಗುಣರೂಪವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂಪದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮಾನವೀ, ದೈವೀ, ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅವಕಾಶಗಮನ, ಸಾಗರಗಮನ ಹಾಗೂ ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮುಂತಾದ ಅತರ್ಕ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದವು.

ದಾನವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗೆಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಯೋಗಸಾಮರ್ಥದ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರ ದೇಹವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು, ಉದರವು ಮಹಾಕಾಯವಾಯಿತು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತವನ್ನು ಆಚಮನಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮುದ್ರವು ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಯ್ತು ಅದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ "ಏಷ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವೈ ಪಿಬಾಮಿ ವರುಣಾಲಯಂ!" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಆಚಮನದಿಂದ ಇಡೀ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಾಶಿಸಿದರು.

ದಾನವರಿಗೆ ಸಾಕುಬೇಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದೊದಗಿದ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮೂಲತಃ ಅವರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಾನವರ ನಾಶವಾಯಿತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಲೌಕಿಕ ಪಚನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುವ ಗಭಸ್ತಿ(ಸೂರ್ಯ)ಯ ತೇಜ ಅವರಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯ್ತು, ಆದರೆ ವಿಶ್ವಸಂಚಾರೀ ವಾಯುವಿನ ಮೂಲಕ ಅವರ ಉದರವು ತೆಳ್ಳಗಾಯಿತು (ಅಜಡ) ಗಂಗೆಯತ್ತ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಗಂಗಾಮಾತೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಿಯೋಗ ಮೂಲಕ ಅವರ ವಿರಾಟ್ ರೂಪದೊಳಗಿನಿಂದ ಬೆವರಿನ ಧಾರೆಗಳು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರುದೀರ್ಘಶ್ವಸನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ವಿರಾಟ್ ಮುಖದ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. (ಉತ್ಸರ್ಜನ) ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಕೌತುಕವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ಉಡ್ಡಾಣಪೂರ್ವಕ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮುದ್ರವು ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತೆರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಅನುಭವವು ಅತರ್ಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಇಲ್ಲವಾಗುವದು ಅದರಂತೆಯೇ ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟನಾಗುವದೇನು? ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದಾಯ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಮಹನೀಯ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಕಟದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿ ಜನರನ್ನು ಪುನಃ ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

ಸಮಾಧಿಮಗ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊರಬಂದರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಮಾತೇ ಎಂದು ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು ಗಂಗೆಯು ತನ್ನ ಜಲೌಘದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದಳು. ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನಮಾಡುವಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರು ಅವರಿಗೆ ಆಲಿಂಗನವಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರಾ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಋಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದು ನಿನ್ನ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿರಿಸಲು ತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಹಿತ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ".

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ನಾವು ತಮಗೆ ತ್ರಿವಾರ ವಂದಿಸುತ್ತೇವೆ" ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನುಡಿದರು. "ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾವು ದಾನವರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕು"

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ದಾನವರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆಂದು ತಾವೂ ಕೂಡ ದಾನವೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಿರಿ. ಈ ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಯು ಇಲ್ಲವಾಗಬೇಕು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾರೂ ದೇವತೆಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಗುಣಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದಲೇ ಕೇವಲ ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಕ್ಕಲುತನವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಕೃತಿಗೆ ಆಸರೆ ನೀಡಕೂಡದು ಇದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಿರಿ" ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನ ಪ್ರಸಂಗಮೂಲಕ ದೇವತ್ವ, ಮಹಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

ಪ್ರಲಯ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಕ್ತಿಯಬಗ್ಗೆ ಕಥನಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹನೀಯತೆ ಪ್ರಮಾಣ(ಖಾತರಿ)ವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾನವೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿರ್ದಾಲನ ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಕಠಿಣವೆಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು, ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳ ಏಕೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೂ ಕೂಡ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂತು

ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ಇನ್ನು ಪ್ರಭಾಸ ಮತ್ತು ಉಜ್ಜೈಯನಯಲ್ಲಿರುವ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟರಾಗಲಿದ್ದೇವೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ದೊರಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ"

"ತಥಾಸ್ತು" ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲಪತಿ ಸಗರ ಇವರ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರು ಕಪಿಲಮುನಿಗಳ ಶಾಪಮೂಲಕ ದಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಕಪಿಲ ಮುನಿಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಪುತ್ರ ಗಣೇಶ ಸ್ವರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಅವರ ಯಜ್ಞೀಯ ಸತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣ ನೀಡುವದನ್ನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲಪತಿ ಸಗರನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು ಕಪಿಲರಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಲೋಭ(ಅಭಿಮಾನ)ವಿತ್ತು ಸಗರನು(ವಿತೂಟ)(ಬ್ರಹ್ಮ)ಪ್ರಜಾಪತಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಡೆಯುವ ಯಜ್ಞಸತ್ರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದ ಸಹಾಯವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಭೂಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಗರ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಾಯ ನೀಡುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಸಗರನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಕಪಿಲಿಮುನಗಳು ಸಗರನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತರು. "ಹೇ ಸಗರನೇ ಯಾವ ಪುತ್ರರನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ನೀನು ಯಜ್ಞಸಹಾಯವು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದೇಯೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪುತ್ರರು ದಗ್ಧರಾಗಿ ಅವರ ರಕ್ಷೆ (ಬೂದಿ) ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲುತ್ತದೆ" ಕಪಿಲ ಮುನಿಗಳು ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಸಗರಪುತ್ರ ಅಂಶುಮನನ ಪುತ್ರ ರಾಜಾ ದಿಲೀಪ ಈ ಪಿತಾ ಪುತ್ರರು ಕಪಿಲ ಮುನಿಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಹರ್ತಾ ಶಿವಪುತ್ರ ಗಣೇಶ ಇದ್ದೀರಿ ತಾವು ನಮ್ಮ ಕುಲದಮೇಲುಂಟಾದ ತಮ್ಮ ಶಾಪವಾಣಿಯು ಆಘಾತಕರ ವಿಘ್ನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲವು ತಮ್ಮ ಗುರುಕೃಪಾಸಾದದಿಂದಲೇ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ನಾವೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ" ಸಗರನು ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಕಪಿಲ ಮುನಗಳ ಕ್ರೋಧವು ಶಾಂತವಾಯಿತು.

"ನಾನು ನೀಡಿದ ಶಾಪವಂತೂ ಸತ್ಯವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಿತ ಆದರೂ ಗಂಗಾಧರಕಾಂತೆ ಪುಣ್ಯಮಯಿ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹವು ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ರಕ್ಷೆ(ಬೂದಿ)ಯ ಮೇಲಿಂದ ಹಾಯುತ್ತದೋ ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು ಹಾಗೂ ಅವರು ಅಹಂಕಾರೀ ಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು". ಕಪಿಲಮುನಿಗಳು ನುಡಿದರು.

ಸಗರಪುತ್ರ ಅಂಶುಮನ್ ಆನಂದಿತನಾದನು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯು ಅವತೀರ್ಣಳಾಗುವಳು ಹಾಗೂ ಶಿವಾಸ್ಪದಮೂಲಕ ಸಗರಪುತ್ರರು ಉದ್ಧಾರಗೊಳ್ಳುವರು

ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾದ ಗಂಗೌಘದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಪುತ್ರರಿಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ದ್ವಾರಗಳು ತೆರೆಯುವವು!

ಸಗರನು ಕಪಿಲಮುನಿಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಗಗನಸ್ಥಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ವಿನಂತಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಅಂಶುಮನನೂ ಕೂಡ ಕೂಡಲೇ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯರ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಕಪಿಲಮುನಿಗಳ ಶಾಪಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಶುಮನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದರು. ಆ ಬಳಿಕ ರಾಜಾ ದಿಲೀಪನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ ಆಕಾಶಸ್ಥ ಗಂಗೆಯು ಅವತೀರ್ಣಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಾ ದಿಲೀಪನು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ದಿಲೀಪ ಪುತ್ರ ಭಗೀರಥನು ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ವಂಶಜರ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಕುಲಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದನು. ಅವರ ಮತಾನುಸಾರ ಅವನು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಪಿಲ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು ಅವನು ಕಪಿಲಮುನಿಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. "ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಾವು ಉಃಶಾಪವನ್ನಿತ್ತಾಗಲೇ ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹರು ಸದ್ಗತಿ ಹೊಂದುವರು ಆದಾಗ್ಯೂ ಪಿತಾಮಹ ಅಂಶುಮನ್ ಹಾಗೂ ಪಿತಾಶ್ರೀ ದಿಲೀಪ ಇವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪಾಚರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು"

ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಪಿಲಮುನಿಗಳು "ಉಃಶಾಪದ ವಾಣಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಲಾವಧಿ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಆದರೂ ನೀನು ಮಾನ, ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸು (ಸಲಹೆ ಪಡೆ) ಉಃಶಾಪ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯವೀರ್ಯರೂಪ ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪ ಮಿತ್ರಾವರುಣ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿದೆ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಮೇರೆಗೆ ನೀನು ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡು" ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ತರುವಾಯ ರಾಜಾ ಭಗೀರಥನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ಋಷಿವರ ಕಪಿಲರು ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತ್ರಿದೇವರೇ ಇರುವಿರಿ ತಾವು ಶಿವಶಂಕರರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿರಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀರಿ ತಾವು ಶಿವಶಂಕರರರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವಿರಿ ಇಂದ್ರ ಮರುತರ ಒಪ್ಪಂದವು ಕೇವಲ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ನಹುಷನ ಗರ್ವಹರಣವನ್ನೂ ತಾವೇ ಮಾಡಿರುವಿರಿ ತಾವೇ ಇಕ್ವ್ವಾಕು ಪತಿ ಸಗರಪುತ್ರರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು" ಭಗೀರಥನು ಕಪಿಲ ಮುನಿಗಳ

ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

"ಹೇ ಭಗೀರಥನೇ, ನೀನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರತಿಜ್ಞಿತ ಹಾಗೂ ಸತ್ವಶೀಲನಿರುವಿ ನಿನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಯಶ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥಗಳು ಈಡೇರಲೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಮಹಾಸ್ಕಂದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಮಾನಪುತ್ರನಿದ್ದು ಶಿವತತ್ವಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಗಗನಸ್ಥಳಾದ ಗಂಗೆಯು ಗಗನವ್ಯಾಪೀ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವತಃ ನಾನು ಕಪಿಲಮುನಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಪುತ್ರರೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ತಮ್ಮ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಚೂಡಾಮಣಿ ಶಂಕರರು ಗಗನರೂಪ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಪ್ರವಾಹಿನಿ ಗಂಗೆಯ ಪಾವನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ(ಸದೈವ) ತಮ್ಮ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ವಿದ್ಯಾಸಂಪಾದನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೆ ಅದೇ ರೀತಿ ನೀನೂ ಸಹಾಯಪಡೆಯಬೇಕು. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಅವರು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಭಗೀರಥನು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದನು ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮಗೆ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. "ಹೇ ಭಗೀರಥನೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿನಗೆ ಶಾಪಮುಕ್ತರಾಗಲು ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೇವಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಜ್ಞಾನ, ಕತ್ತಲು, ದುರ್ಘಟ ಮೇಘ ಹಾಗೂ ದುರ್ಘಟ ಶಾಪವಾಣಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗ್ನಿ ನಾರಾಯಣರಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಟಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಂಪನ್ನ, ಶಿವವಿದ್ಯಾ ವಿಭೂಷಿತ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀನು ಗಂಗಾಮಾತೆ ಮತ್ತು ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕು ಏಕಾಗ್ರ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಹಾಗೂ ಶಿವಾಜ್ಞೆಮೂಲಕ ಅವಳು ಪ್ರವಾಹಿತಳಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಪಡಬೇಡ"

ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಸಲಹೆ, ಭಗೀರಥನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಜೊತೆಗೆ ಆನಂದಪೂರಿತ ಪರಾಮರ್ಶ ಹಾಗೂ ಭಗೀರಥನ ಉಗ್ರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು.

"ಹೇ ಭಗೀರಥನೇ, ನಿನ್ನ ತಪಾಚರಣೆ, ಕಪಿಲಮುನಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಾದಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರರ ಆಗ್ರಹಮೂಲಕ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ಉದ್ದಶ್ಯವಾದರೂ ಸ್ವಕುಲಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪತಿದೇವ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರತು ನಾನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಹಿತವಾಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುತಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನು ಪರ್ಜನ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವಿಮೇಲೆ ಆಗಮಿಸುವೆ, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಹಠವು

ನಾನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಇದೆ, ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಶಿವಶಂಕರದಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವದು ಕಲ್ಯಾಣಪ್ರದವಾಗುವದು". ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗೀರಥನು ಕಪಿಲಮುನಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ವೃತ್ತಾಂತ ಕಥನಮಾಡಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ಶಂಕರಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು ಅವರು ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನಿತರು ಭಗೀರಥನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಂತ್ರಿಸ್ಪಟ್ಟ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾದಳು.

"ಪುತ್ರಾ, ನೀನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವಿಯೋ ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪರ್ಜನ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಭೂತಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸಲಹೆಯಿತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ". ಗಂಗಾಮಾತೆ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೇ, ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಹಾಗೂ ಕಪಿಲಮುನಿ ಇವರ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ನಾನು ತಮ್ಮವರೆಗೆ ತಲುಪಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಅವರೆ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವೇ ಸಾಗರಪರ್ಯಂತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವೆ ಹೇ ಮಾತೇ, ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಶಾಪಿತ ಜೀವಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸ್ನಾನಮೂಲಕ ಸದ್ಗತಿ ದೊರಕಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ"

"ಹೇ ಭಗೀರಥಾ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಸಾಗರದವರೆಗೆ ಹೋಗು ನೀನು ತಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನನಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ"

"ಹೇ ಮಾತೇ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರುವದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ನುಡಿದು ಭಗವಾನ್ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗಂಗಾಸ್ತುತಿಯ ಪುರಶ್ಚರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಭಗೀರಥನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು.

ಓ ನಮಃ ಶಿವಾಯ್ಯೈ ಗಂಗಾಯ್ಯೈ ಶಿವದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣ್ಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಮಾರ್ತ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ॥
ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರರೂಪಿಣ್ಯೈ ಶಾಂಕಯೇ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ।
ಸರ್ವದೇವ ಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮೋ ಮೇಷಮೂರ್ತಯೇ॥
ಸರ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವವ್ಯಾಧೀನಾಂ ಭಿಷಕ್ಲೇಷ್ಠ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ।
ಸ್ಥಾಸ್ನು ಜಂಗಮವಸಂಭೂತವಿಷಹನ್ತ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ॥
ಸಂಸಾರವಿಷನಾಶಿನ್ಯೈ ಜೀವನಾಯ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ।
ತಾಪತ್ರಿತಯ ಸಂಹಂತ್ರೈ ಪ್ರಾಣೇಶ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಶಾಂತಿಸಂತಾನಕಾರಿಣ್ಯೈ ನಮಸ್ತ್ರೈ ಶುದ್ಧ ಮೂರ್ತಯೇ॥
ಸರ್ವಸಂಶುದ್ಧಿಕಾರಿಣ್ಯೈ ನಮಃಪಾಪಾರಿಮೂರ್ತಯೇ॥

ಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ಭದ್ರದಾಯೈ ನಮೋನಮಃ।
ಭೋಗೋಪಭೂಗದಾಯಿನ್ಯೈ। ಭೋಗವತ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ॥
ಮಂದಾಕಿನ್ಯೈ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ।
ನಮಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭೂಷಾಯೈ ತ್ರಿಪಥಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ॥
ನಮಸ್ತ್ರಿ ಶುಕ್ಲಸಂಸ್ಥಾಯೈ ಕ್ಷಮಾವತ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ।
ತ್ರಿಹುತಾಶನಸಂಸ್ಥಾಯೈ ತೇಜೋವತ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ॥
ನನ್ವಾಯೈ ಲಿಂಗಧಾರಿಣ್ಯೈ ಸುಧಾಧಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯೈ ರೇವತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಬ್ರಹತ್ಯೈತೇ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ಲೋಕಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯೈ ಮಂದಿಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಪೃಥ್ವ್ಯೈ ಶಿವಾಮೃತಾಯೈಚ ಸುವೃಷಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ।
ಪರಾಪರಶತಾಥ್ಯಾಯೈ ತಾರಾಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಪಾಶಜಾಲನಿಕೃಂತಿನ್ಯೈ ಅಭಿನ್ನಾಯೈ ನಮೋಸ್ತು ತೇ।
ಶಾಂತಾಯೈ ಚ ವರಿಷ್ಠಾಯೈ ವರದಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಉಗ್ರಾಯೈ ಸುಖಜಗ್ಧ್ಯೈವ ಸಜ್ಜೀವನ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತುತೇ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಿಷ್ಠಾಯೈ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯೈ ದುರಿತಘ್ನ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಪ್ರಣಮಾರ್ತಿಪ್ರಭಾವಿಂಜನ್ಯೈ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮೋಸ್ತು ತೇ।
ಸರ್ವಾಪತ್ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಾಯೈ ಮಂಗಲಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ॥
ಶರಣಾಗತ ದೀನಾರ್ತ ಪರಿತ್ರಾಣ ಪರಾಯಣೇ।
ಸರ್ವಸ್ಯಾರ್ತಿಹರೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಸ್ತುತೇ॥
ನಿರ್ಲೇಪಾರ್ರ್ಯ ದುರ್ಗಹಂತ್ರ್ಯೈ ದಕ್ಷಾಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ।
ಪರಾಪರಾಪರಾಯೈಚ ಗಂಗೇ ನರ್ವಾಣದಾಯಿನೀ॥
ಗಂಗೇ ಮಮಾಗ್ರನೋ ಭೂಯಾ ಗಂಗೇಮೇ ತಿಷ್ಠ ಪಷ್ಠತಃ।
ಗಂಗೇಮೇ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರೇಧಿ ಗಂಗೇ ತ್ವಯ್ಯಸ್ತು ಮೇ ಸ್ಥಿತಿಃ॥
ಆದೌತ್ವಮಂತೇ ಮಧ್ಯೇಚ ಸರ್ವತ್ವಂ ಗಾಂಗತೇ ಶಿವೇ।
ತ್ವಮೇವ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತ್ವಂ ಪುಮಾನ್ ಪರಏವ ಹಿ॥
ಗಂಗೇ ತ್ವಂ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಚ ಶಿವಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ ಶಿವೇ॥

ಗಂಗಾಸ್ತೋತ್ರದ ಪುರಶ್ಚರಣದಿಂದ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತ ಮನ್ನಡೆದಳು ಗಂಗಾದ್ವಾರದಿಂದ ಕಾಶೀನಗರ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯೆಯಿಂದ ವಂಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವಳು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿದಳು ಸಮುದ್ರ ಉಕ್ಕೇರಿತು ಶಿವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಗರವು ತನ್ನ ಎತ್ತರವಾದ ತೆರಗಳಿಂದ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿತು ಭಗೀರಥನು ಗಂಗಾಮಾತೆಯಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು "ಹೇ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲೋತ್ಪನ್ನನೇ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅತೀವ ಪರೋಪಕಾರೀ ಇರುವಿ

ನಿನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮೂಲಕ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕು ಪಾವನ ಹಾಗೂ ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ ಹೇ ದಿಲೀಪರಾಜಪುತ್ರನೇ, ಮಾತೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುತ್ತರು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ದಿಗ್ವಿಜಯೀ ಪುತ್ರನ ಮಾತೆಯಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀನು ನನಗಿತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಗಗನಪುತ್ರಿ, ಸಾಗರ ಪುತ್ರಿ, ಗಂಗಾ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ!" "ಗಂಗಾಮಾತಾಕೀ ಜೈ! ಜಯ ಗಂಗೇ ಭಾಗೀರಥೀ!" ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಕಪಿಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡಿ ಮೊದಲ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಅನುಜ್ಞೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಭಾಗೀರಥಿಯು ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಯುಗಯುಗದ "ಜಯ ಗಂಗೇ ಭಾಗೀರಥೀ, ಜಯ ಗಂಗೇ ಭಾಗೀರಥೀ!" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ನಿನಾದಗೊಂಡಿತು.

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆಯ ಸಂಶೋಧನಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾಕಾಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸುತ್ತಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹುಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶಿಷ್ಠವಾದ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅವರ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳು ಅವಿರತ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಎಲ್ಲ ಋಷಿ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಸೋಮಯಾಗ ಮತ್ತು ಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಶೋಧನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಋಷಿಪತ್ನಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಲೋಪಿತಗೊಳಿಸಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವಣಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶದ ತೇಜವೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀ ಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ವನದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ವಿಶಾಲವನದತ್ತ ಹೊರಟರು ಲೋಹಿತವೆಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನವು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತದ ಸಿದ್ಧತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಲೋಪಮುದ್ರಾ ಇವರು ಷಣ್ಮುಖ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಅತ್ಯಂತ ಔದಾರ್ಯಪೂರ್ವಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು "ಮುನಿವರ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮತಾನೆ? ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವ ವರ್ತಮಾನ ನಮಗೆ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ ಬಹು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿದಿತವಿತ್ತು. ಹೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಅವಿಮುಕ್ತ ಕಾಶಿಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವು ಕುಶಲವಿದ್ದೇ ಇದೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಶಿವಶಂಕರರಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ ತಾವು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಧನ್ಯರು ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳು

ಅಲ್ಲಿ ಮೃತವಾಗುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ನಾನು ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ನಾನು ಸ್ವತಃ ಈ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ತಪವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಮಗಂತೂ ಅದು ಸಹಜ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಮನೋರಥ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ, ದಾನ, ತಪ, ಜಪ ನಾನಾವಿಧ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಅನವರತವಾಗಿ ಅಲೌಕಿಕ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವ ಏಕೈಕ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಮಹಾದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಜೀವನವಿಡೀ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕು"

"ಧನದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೋಗಿ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಾಶೀಪುರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭ ಪಶುಪತಯೋಗವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ ಕಾಶೀಪುರಿಯು ಮೋಕ್ಷದಾತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥ, ಗಂಗಾಧರ, ಕಾಲಭೈರವರಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಿರುತ್ತದೆ. ನಾನಂತೂ ಕಾಶಿಯ ದಿಶೆಯಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಡಿ ಬಂದಿರುವಿರಿ". ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರು. ಅಮೃತ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಡೆದರೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೊಂಚ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಶಿವಪುತ್ರ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರೇ, ಸ್ವಾಮೀ ತಾವು ನನಗೆ ಕಾಶೀ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತೀವ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ". ಆಗ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಸ್ಕಂದರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಮ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಋಜುಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

"ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದು ನುಡಿದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಸ್ಕಂದರು ಸ್ವತಃ ಕಾಶೀಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತಿಶಯ ಗೋಪನೀಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತರ ನಿವಾಸವಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಆಕಾಶಸ್ಥಿತವಿದೆ. ಅದು ಈ ಭೂಲೋಕದೊಡನೆ ಸಂಲಗ್ನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಯೋಗಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲರು. ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಯಾವನು ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವನೋ, ಪರನಿಂದೆ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೋ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಆತನ ಸಹಸ್ರ ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಜನ್ಮಪೂರ್ತಿ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವವನು ಮೃತ್ಯುಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶರೀರವು ಅನಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾಪಭರಿತ

ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದಾಗಲೂ ಕ್ಷೇತ್ರತ್ಯಾಗ ಮಾಡಕೂಡದು". ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಸ್ಕಂದರು, "ಈ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಆರು ಮುಖಗಳಿದ್ದರೂ ನಾನು ಮಾಡುವದು ಅಸಾಧ್ಯ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶೇಷನಾಗರಿಗೆ ಸಹಸ್ರಮುಖಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರೂ ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸಲಾರರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

"ಭಗವಾನ್ ಈ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯ್ತು? ಇದು ಮೋಕ್ಷದಾಯೀ ಇರುವದು ಯಾವ ಕಾರಣಮೂಲಕ? ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾನು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ". ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ಮಹಾಪ್ರಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಷ್ಟವಾದವು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಅಂಧಃಕಾರವಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ ಯಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಮರೂಪ ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ, ಅನಂತ, ಆನಂದಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಕಾಶಮಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆಧಾರರಹಿತ, ನಿರ್ವಿಕಾರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗುಣ, ನಿರಾಕಾರ, ಯೋಗಿಗಮ್ಯ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ, ಏಕಮಾತ್ರ ಕಾರಣ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ಕರ್ಮಾರಂಭರಹಿತ, ಮಾಯೆಯ ಆಚೆಗೆ ಉಪದ್ರವಶೂನ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕಲ್ಪಾಂತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಅವರು ಏಕೈಕ ತತ್ವವಾಗಿದ್ದರು".

ಕಲ್ಪಾರಂಭಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಒಂದರಿಂದ ಎರಡಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮೂಡಿತು. ತಮ್ಮ ಲೀಲಾಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವರಿಂದ ಸಾಕಾರ ರೂಪಧಾರಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತ, ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಯ, ಶುಭ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ, ಸರ್ವಸ್ವರೂಪ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀ, ಸರ್ವರನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವಂತದಾಯಿತು. ಆ ನಿರಾಕಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಆವಿಷ್ಕಾರವೆಂದರೇನೇ ಶಿವಶಂಕರರು! ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವರನ್ನು ಈಶ್ವರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಶಿವಪ್ರಭುಗಳು ಸಾಕಾರಗೊಂಡು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವಳೇ ಪ್ರಧಾನ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಗುಣವತೀ ಮಾಯೆ ಆದಳು ಕಾಲಸ್ವರೂಪ ಆದಿಪುರುಷನು ಒಮ್ಮೆ ಶಕ್ತಿಸಮವೇತವಾಗಿ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದನು.

ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಶಿವರು ಪುರುಷ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರಾದರು. ವಿಶಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶಿವಶಂಕರರು ಎಂದಿಗೂ ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಅವಿಮುಕ್ತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಹೆಸರು ಆನಂದವನ ಇತ್ತು. ಈ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೇ ಇವೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಜಗದಂಬೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಮಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಬ್ಬ ತ್ರಿಭುವನ ಸುಂದರ ಪುರುಷನು ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಅವನು ಪರಮಶಾಂತ, ಸತ್ವಗುಣಪೂರ್ಣ, ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನದ ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಯು ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ್ದಾಗಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳು ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತಿದ್ದವು ಪೀತಾಂಬರವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಸುಗಂಧವು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಆತನೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಆ ಪುರಷನಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಚ್ಯುತನಿಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಾಗಲು ಹೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ಶ್ವಾಸಮೂಲಕ ವೇದಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡಿದರು.

ಆ ತರುವಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದರು ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಕ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೆವರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಸಿದರು. ಆ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಪಾಚರಣೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣು, ನಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ನೀವು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ" ಶಿವಪಾರ್ವತಿ

"ದೇವಾಧಿದೇವ ಮಹಾದೇವಾ, ತಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಭವಾನೀಮಾತೆಯ ಸಮವೇತ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ."

"ತಥಾಸ್ತು" ಶಿವಶಂಭುಗಳು ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು. ಇದೇ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ (ಮುಕ್ತಾಮಯ) ಮಣಿ ಜಡಿತ ಕರ್ಣಿಕೆ(ಕಿವಿಯೋಲೆ) ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದ ನಾಮಧೇಯ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ತೀರ್ಥವಾಗುವದು" ಮಹಾದೇವರು ನುಡಿದರು

"ಪ್ರಭೋ, ಇಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಕರ್ಣಕುಂಡಲವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ, ಇದು ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಾಗಲಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ಮುಕ್ತಿದಾಯನೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ 'ಕಾಶೀ' ಎಂಬ ನಾಮಾಭಿಧಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ" ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ತಮ್ಮ ಮಂತವ್ಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾಬಾಹೂ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೇ, ತಾವು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಪಾಪಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಿಂಬಿಸಿದ ದುಷ್ಟಾತ್ಮರನ್ನು ತಾವು ಸಂಹರಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರವು ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಖ್ಯಾತ ವಿಶ್ವನಾಥವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವದು" ಶಿವಶಂಕರರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಶಿವ ವಿಷ್ಣು ಇವರ

ಸಂವಾದವನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಸಹಸ್ರನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡಿದರು. ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತ ಅವರು,

"ಇದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದನೂರಾ ಎಂಟು ನಾಮಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವುಗಳು ಅವುಗಳ ಸ್ಮರಣೆದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಒಂದು ನೂರಾ ಎಂಟುನಾಮಗಳು ಇಂತಿವೆ ಓಂಕಾರರೂಪಿಣೀ, ಅಮೃತಸ್ರವಾ, ಅಶೋಕಾ, ಅಲಕನಂದಾ, ಅಮೃತಾ, ಅಮಲಾ, ಅನಾಥವತ್ಸಲಾ, ಅಮೋಘಾ, ಅವ್ಯಕ್ತಲಕ್ಷಣಾ, ಅಕ್ಷಾಂಭ್ಯಾ, ಅಪರಾ, ಅಜಿತಾ, ಅನಾಥನಾಥಾ, ಅಭೀಷ್ಠಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಾ, ಅನಂಗವರ್ಧಿನೀ, ಅಣಿಮಾದಿಗುಣಾ, ಅಪ್ರಗಣ್ಯಾ, ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿ, ಅದ್ಭುತರೂಪಾ, ಅಘಹಾರಣೀ, ಅನಂಗಯೋಗಸಿದ್ಧಿದಾ, ಅಚ್ಯುತಾ; ಅಕ್ಷುಣ್ಣಶಕ್ತೀ, ಅನಂತತೀರ್ಥ, ಅನಂತಮಹಿಮಾ, ಅನಂತಸೌಖ್ಯಪ್ರದಾ, ಅವಿದ್ಯಾಜಾಲಶಮನೀ, ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯಗತಿಪ್ರದಾ, ಅಶೇಷವಿಘ್ನಸಂಹಸ್ರೀ, ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರ ಜ್ಯೋತೀ, ಅಭಿರಾಮಾ, ಅನಂತಸಾರಾ, ಆರೋಗ್ಯದಾ, ಆನಂದವಲ್ಲೀ, ಆಶ್ಚರ್ಯಮೂರ್ತಿ. ಆರ್ಯಸೇವಿತಾ, ಆಪ್ಯಾಸಿನೀ, ಆಶ್ವಾಸದಾಯಿನೀ, ಆಲಸ್ಯಘ್ನೀ, ಇಷ್ಟದಾತ್ರೀ, ಇತಿಹಾಸ ಶ್ರುತೀಡ್ಯಾರ್ಥ, ಇಂದ್ರಾದಿಪರಿವಂದಿತಾ, ಇಲಾಲಂಕಾರಮಾಲಾ, ರಮ್ಯಮಂದಿರಾ, ಈಶ್ವರೀ, ಈಡನೀಯ ಚರಿತಭೃತ, ಉಡೂಪಸಂಡಲಚಾರಣೀ, ಉದಿತಾಂಬರಮಾರ್ಗಾ, ಉರಗಲೋಕವಿಹಾರಿಣೀ, ಉಪೇಂದ್ರಚರಣದ್ವಯಾ, ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಕಾರಣೀ, ಊರ್ಜಧರಾ, ಊರ್ಮಿಮಾಲಿನೀ, ಊರ್ಧ್ವರೇತಃಪ್ರಿಯಾ, ಋಷಿವೃಂದಸ್ತುತಾ, ಋತಂಭರಾ, ಋಜುಪ್ರಿಯಾ, ಋಜು ಮಾರ್ಗಪ್ರದರ್ಶಿನೀ, ಐಶ್ವರ್ಯದಾ, ಓಜಸ್ವಿನೀ, ಅಂಬರಮಾಲಾ, ಅಂಧಕಹಾರಣೀ, ಅಂಶುಮಾಲಾ ಅಂಜನಾ, ಕಲ್ಯಾಣಾಕಾರಿಣೀ, ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೀ, ಕಮಲಾಕ್ಷೇ, ಕರುಣೌದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣೀ, ಕಾಮರೂಪಾ, ಕಲಾವತೀ, ಕಾಲಕೂಟಪ್ರಾಶಿನೀ, ಕದಂಬಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ, ಕ್ರಾಂತಲೋಕತ್ರಯಾ, ಖಂಡಿತ ಪ್ರಣತಾಘೌಲಾ, ಗಂಧವತೀ, ಗಂಧರ್ವನಗರಪ್ರಿಯಾ, ಗಾಂಧಾರೀ, ಗರ್ಭಶಮನೀ, ಗುಣನೀಯಚರಿತ್ರಾ, ಗ್ರಹಪೀಡಾಹರಾ, ಘಂಟಾರವಪ್ರಿಯಾ, ಘೃಣಾವತೀ, ಚಂದ್ರಯುಶತಾನತಾ, ಚಾಂಪೇಯಲೋಚನಾ, ಜಾನ್ಹವೀ, ಇಲ್ಲರೀ, ವಾದ್ಯಕುಶಲಾ, ಅಂಬರಪ್ರವಹಾ, ತರ್ಪಣೀ, ತ್ರಿಪಥಾ, ತಪೋಮಯೀ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸುಂದರೀ, ತೇಜೋಗರ್ಭಾ, ದೀರ್ಘಾಯುಃಕಾರಣೀ, ದೇಹೀದೇಹ ನಿವಾರಿಣೀ, ದೂರದೇಶಂತರಚರೀ ದ್ಯಾವಾಭೂಮಿವಿಗಾಹಿನೀ, ವ್ಯಾನಗಮ್ಯಸ್ವರೂಪಾ, ಧಾರಣಾವನೀ, ನಿಜಾನಂದ ಪ್ರಕಾಶಿನೀ, ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಞಾನಜನನೀ, ನಂದಿಗೃಂಗಿಗಣಸ್ತುತ್ಯಾ, ಪ್ರಾಣದಾ, ವಿಶ್ವಮಾತಾ, ವಿಭಾವರೀ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ರಿಯಕರೀ; ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಟು ನಾಮಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿ ಸ್ಕಂದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಕಾಶಿಯ ಮಾಹತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ವಿಶದಗೊಳಿಸಿದರು" ಅವರು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತ

"ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಗೀರಥ ರಾಜನು ಮಹಾದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರೆಗೆ ತಂದುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ ಅವನಿಂದಲೇ, ಗಂಗೆಗೆ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾತೀರ್ಥ, ಶಂಕರನಂದನವನ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚಕ್ರಪುಷ್ಕರಣೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು ಇದು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವಿರುತ್ತದೆ ಇದು ಸರ್ವಜೀವರಿಗೆ ಲೀಲಯಾ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾನಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಿಲೀಪನಂದನ ಭಗೀರಥನು ಸ್ವತಃ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಗಂಗೌಘವನ್ನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ತಂದನು ಕಾಶಿಯ ಮಹಾತ್ಯವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು ಅದು ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಆಗಮನ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿತು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ತಾರಕಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಮರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪಾಪೀ ಮನುಷ್ಯನ ಸುಳ್ಳುಬುದ್ಧಿಯ ಖಂಡನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಸಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಖಡ್ಗರೂಪಾನದೀ, ದುಷ್ಟರ ಪ್ರವೇಶದ ಅವಧೂನನ(ತಡೆ) ಮಾಡುವ ಧುನೀನದಿ, ವಿಘ್ನಹರಣ ಮಾಡುವ ವಾರಣಾನದಿ, ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು, ಕಾಶಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾರಣಾ ಎಂಬ ಡೆರು ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳಿವೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಕರರು ಕಾಶೀಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹಲೀವಿನಾಯಕನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು" (ಸ್ಕಂದರು) ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ವಿಷಯಕವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಸ್ಕಂದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. "ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರತೀರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಧನಂಜಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯನಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾನ್ ಮಾತೃಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ಪುಣ್ಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಯಾಚಕರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಧನಂಜಯನು ಯಶೋದಾನಂದನ ಕೃಷ್ಣನ ಉಪಾಸಕನಿದ್ದನು. ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯನಿದ್ದನು ಇಂಥ ಉತ್ತಮ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ (ಬರಾಜಿನ್) ವೃದ್ಧ ಮಾತೆಯ ಮೃತಳಾದಳು. ಅವಳು ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರ ಪುರುಷಗಮನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ನರಕಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾದಳು. ಧನಂಜಯನು ಶಿವಯೋಗಿಯ ಸಹವಾಸ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪರಾಯಣನಾದನು. ಅವನು ಅಸ್ಥಿವಿಸರ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗೆಯೆಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಜ್ವರಪೀಡಿತನಾದನು. ಆದರೂ ಹೇಗೋ ಕಾಶಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಕಲಶವನ್ನಿತ್ತನು. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಅಸ್ಥಿಕಲಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಧನಂಜಯನು ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದಾಗ ಆ ಗ್ರಹಸ್ಥನು ಆ ಕಲಶದ ಲೋಭದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದನು. ಅವನು ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಗಳದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಕಿದನು ಧನಂಜಯ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು "ಪತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನು"ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಅವಳು ಧನಂಜಯನನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಾನವು ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ ಅಲೆಯುತ್ತ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಅವನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ

ಬಂದನು ಅವನ ಮುಖ ಉದಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಧನಂಜಯನು ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ, ತೀರ್ಥಗಳ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದನು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರದ ಮೂಲಕ ತಾಯಿಯ ಅಸ್ಥಿಗಳು ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚರಣವು ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಗರಿಯ ಪೂಜೆ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವಿಯುತ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾತನು ಕೂಡ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತಾಳುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಭೈರವ ಕಪಾಲಮೋಚನನು ತೀರ್ಥಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಜನರ ಪಾಪಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭೈರವನು ಕಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಲ ಇವರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಕಾಲಭೈರವ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ" ಸ್ಕಂದರು ಪಾಪಮೋಚಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಸ್ಕಂದನಾರಾಯಣಾ, ತಾವು ಕಾಶೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಕಂದರು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು, "ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ರತ್ನಭದ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಯಕ್ಷನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣಭದ್ರ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ವೃದ್ಧನಾದ ರತ್ನಭದ್ರನು ಶರೀರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಪರಮಶಾಂತವಾದ ಶಿವಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ತಂದೆಯ ತರುವಾಯ ಪೂರ್ಣಭದ್ರನು ವೈಭವ ಮತ್ತು ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನಾದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ದುಃಖಿತನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಯಕ್ಷನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಕನಕಕುಂಡಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ನುಡಿದನು, ಪ್ರಿಯೆ, ನಮ್ಮ ಈ ಭುವನವು ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಪುತ್ರಮುಖ ನೋಡಬಹುದು? ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿದ್ದರೆ ಕಥನಮಾಡು" ಅದಕ್ಕೆ ಕನಕಕುಂಡಲೆಯು ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸವನ್ನೆಳೆದು, "ತಾವಂತೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿರುವಿರಿ ಆದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವೇಕೆ? ಉದ್ಯೋಗೀ ಪುರುಷನಾದವಗೆ ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುತಾನೆ ದುರ್ಲಭವಾದದ್ದು? ಯಾರು ಪುಕ್ಕಲಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಅವರೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿನ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅನುಕೂಲ ಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನಾದಂತಹ ಶಿವ ಭಗವಂತರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವದು ಅವಶ್ಯ ಮಹರ್ಷಿ ಶಿಲಾದರೂ ಪುತ್ರಹೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಕರರ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥ ಪುತ್ರನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು ಆರ್ಯಪುತ್ರರೇ, ತಮಗೆ ಪುತ್ರನು ಬೇಕಿದ್ದರೆ ತಾವು ಶಿವಭಗವಂತರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು" ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು

ಕೇಳಿ ಪೂರ್ಣಭದ್ರನು ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು, ಅವನು ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗೀತದ ಮುಖಾಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಿತು. ಅವನಗೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನಾದನು ಅವನು ಹೆಸರು ಹರಿಕೇಶ ಅವನ ಮುಖವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು ಅವನೂ ಕೂಡಾ ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದನು ಅವನು ಮಣ್ಣಿನ ಶಿವಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೃಣಾಂಕುರಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಶಿವನ ಹೆಸರಲ್ಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಭೂತನಾಥರನ್ನುಳಿದು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಅವನ ಕಾಲುಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿರಂತರ ಶಿವನಾಮಾಮೃತವನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವನು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಹರಿಕೇಶನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ತಂದೆಯು, "ವತ್ಸಾ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮನೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರೈಸುವದು ಇಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸು ತದನಂತರ ಉತ್ತಮ ಭೋಗವನನ್ನನುಭವಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಕೇಶನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆವಾಗ ಅವನು ಶಿವಶಂಕರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸತೊಡಗಿಸಿದನು. "ಶಂಭೋ ನಾನಂತೂ ಅಜ್ಞನು, ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಯಾವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಯೂ ಯಾವ ಗತಿಯೂ ಇಲ್ಲವೋ ಅವನಿಗೆ ಕಾಶೀಪುರಿ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು"

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಅವನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು ಆನಂದವನವನ್ನು ತಲುಪಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದನು ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವಾಗ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅಂದರು, "ದೇವೀ ಪಾರ್ವತೀ, ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಿಯಳೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಆನಂದವನವೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹೀತನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ನಾನು ಈ ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕ ಆಗಮಿಸಿದ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನ ತಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಉಪದೇಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಮಂದರಾಚಲದ ಮೇಲೆ ನಿವಾಸಮಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಈ ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವದು ನನಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ"

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮಹಾದೇವರು ಹರಿಕೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಅವನು ಆನಂದವನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ "ಹೇ ವಿಶ್ವನಾಥಾ ಇವನು ನಮ್ಮ ತಪಸ್ವೀ ಭಕ್ತನೇ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅವನು ಅತೀವ ಆರ್ತತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ ಅದರಿಂದ ತಾವು ಅವನಿಗೆ ವರನೀಡಬೇಕು ಆತನ ಚಿತ್ತವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಗೊಂಡಿದೆ ಕಠಿಣ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನ ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗಿದೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆಗ ಶಿವಭಗವಂತರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು ಅವರು ಹರಿಕೇಶನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರು ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಲೇ ಹರಿಕೇಶನು ಕಣ್ಣುತೆರೆದನು ತ್ರಿಲೋಚನ ಭಗವಂತರನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಆತನು ಅತೀವ ಆನಂದಿತನಾದನು. ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ಅವನು "ಈಶ್ವರರೇ ತಮಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಶಂಭೋ ಗಿರಿಜಾಪತಿ ಶಂಕರ, ಶೂಲಪಾಣೀ, ಚಂದ್ರಾರ್ಧಶೇಖರ ಕೃಪಾವಂತ, ತಮ್ಮ ಕರಕಮಲ ಸ್ಪರ್ಶಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಶರೀರವು ಅಮೃತಮಯವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ನುಡಿದನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಆತನಿಗೆ ಅನೇಕ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, "ಹೇ ಯಕ್ಷನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಕಾಶೀಧಾಮಕ್ಕೆ ದಂಡನಾಯಕನಾಗು ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದಂಡಪಾಣಿಯಾಗುವದು ನೀನು ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಕಟವಾದ ಗಣಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗು ನೀನು ಕಾಶೀನವಾಸೀ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಅನ್ನದಾತನೂ, ತಾರಕಮಂತ್ರಪ್ರದಾನ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷದಾತಾರನೂ ಆಗುವಿ ನೀನು ಕಾಶೀಪುರೀಯಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ(ಖಾಯಂ) ವಾಸಮಾಡು ಯಕ್ಷರಾಜನೇ ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ದಂಡಪಾಣಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದ ಹೊರತು ಯಾವದೇ ಪುರುಷನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರನು ಹೇ ದಂಡಪಾಣೀ, ನೀನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು ಪಾಪೀಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದಂಡನೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಇರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವ ಶಂಕರರೇ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ವೃಷಭರಾಜ ನಂದಿಯ ಮೇಲೆ ಆರೂಢರಾಗಿ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು ಆವಾಗಿನಿಂದ ಯಕ್ಷರಾಜ ಹರಿಹೇಶನೇ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕಾಶೀಪುರಿಯ ಸಂಚಾಲನೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಸ್ಕಂದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ "ನಾನೂ ಕೂಡ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ದೋಷಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕಾಶೀನಗರಿಯ ಹೊರಗಡೆ ವಾಸಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ ನಾನು ಕಾಶೀನಗರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಆದರಪೂರ್ವಕ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ" ಅದಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು "ಸ್ಕಂದಮುನಿಗಳೇ ತಾವು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕಾಶಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಿರಿ ಈ ದಂಡಪಾಣಿಯ ರೋಷವುಂಟಾಯಿತೋ, ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಅಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ ಅನಂತರ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದಂಡನಾಯಕನ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿದು ನಾನು ದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ ದಂಡನಾಯಕರನ್ನು

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ" ಯಕ್ಷ ಹರಿಕೇಶಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಯವಾದಂಥ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾದ ಕಾಶೀವಾಸವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಮಹಾಮತಿ ದಂಡಪಾಣಿ, ಯಕ್ಷ ಪೂರ್ಣಭದ್ರನು ಧನ್ಯನು ಮಾತೆ ಕನಕಕುಂಡಲೆಯೂ ಧನ್ಯಳು ಅವಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು ಯಕ್ಷಪತಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ದಂಡರೂಪ ಮಹಾನ್ ಆಯುಧವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡುವ ದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥಪ್ರಿಯನೆ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಕಾಶೀ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಯಕ್ಷನೇ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಹೊಳೆಯುವ ಮೌಕ್ತಿಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿದೆ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಗೌರೀಚರಣಾರವಿಂದದ ಭ್ರಮರನೇ, ಕುಶಲ ಯಕ್ಷರಾಜನೆ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ದಂಡನಾಯಕರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಸ್ಕಂದರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ನುಡಿದರು" "ಹೇ ಸ್ಕಂದರೇ ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವರೂಪರಿರುವಿರಿ ತಾವೇ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಗುಣ" ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು "ಶಿವಶಂಕರರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ. "ಹೇ ಸ್ಕಂದರೇ ತಾವು ನನಗೆ ಕಾಶೀಪುರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿರಿ" ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಕಂದರು ಕಾಶೀಪುರಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಮುಂದುವರೆದರು.

"ಈ ಜ್ಞಾನವಾಪೀತೀರ್ಥವು ಮಹಾನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುವಂತ ಹದಿರುತ್ತದೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯ ತಿರುಗಪಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವಗಳಿಗೆ ನೌಕೆಯಂತೆ ಇದೆ. ದುಃಖೀ, ಕಷ್ಟೀ, ಜೀವಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಮಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಧಾಮವಾಗಿದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಸವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಪಡಿಸುವತಹದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸುಖವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುಂಥದಿದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಪಡಿಸುವಂತಹದಾಗಿದೆ.

"ಒಮ್ಮೆ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಈಶಾನ ಹೆಸರಿನ ರುದ್ರರು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ವಿಹಾರ ಮಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರ ವಿಶಾಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು. ಅದರ ನಾಲ್ಕೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಪುಂಜವು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ದೇವ ಋಷಿ ಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿಗಳ ಸಮುದಾಯವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು ಈಶಾನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಶೀತಲ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಉಂಟಾಯಿತು ಅವರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಬಂದು ಕುಂಡವನ್ನು ಅಗಿದರು ಆಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಜಲವು ಪ್ರಕಟವಾಯ್ತು. ಈ ಜಲದಿಂದ ಅವರು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು ಆ ಜಲವು ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಪಾಪನಾಶಕವಾಗಿತ್ತು. ಈಶಾನರು ತಮ್ಮ ಜಲದಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥರಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಭಗವಂತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನುಡಿದರು, "ಉತ್ತಮ

ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಈಶಾನರೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಯಾವುದೊಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ" ಆಗ ಈಶಾನರು ನುಡಿದರು, "ದೇವೇಶರೇ, ತಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರುವದೇ ಆದರೆ ಈ ಅನುಪಮ ತೀರ್ಥವು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳಿಯೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಿವತೀರ್ಥವು ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಜ್ಞಾನೋದ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನವಾಪೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಾಗುವದು, ಇದರಲ್ಲಿಯ ಜಲದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಕ್ಷಾಲನವಾಗುವದು ಜ್ಞಾನೋದತೀರ್ಥದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತವೆ ಜ್ಞಾನವಾಪೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಲೋಕಜನತ ಪಾಪಗಳು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ಜ್ಞಾನವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥ, ತಾರಕತೀರ್ಥ, ಮೋಕ್ಷತೀರ್ಥ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಇವೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವರವನ್ನು ನೀಡಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು. ತ್ರಿಶೂಲಧಾರೀ ಈಶಾನರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರೆಂದುಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಸ್ಕಂದರೂಪರೇ ತಾವು ತೀರ್ಥವಿಷಯಕ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿ ನನಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿರುವಿರಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಪಮ ರುಚಿಯುಳ್ಳ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾವು ಉಭಯತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಧಿಕವಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಕಥಾನಿರೂಪಣದ ಬಗೆಗೆ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರನ್ನು ಆಗ್ರಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಪುನಃ ಕಥಾಕಥನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಾಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ, ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಸ್ವಾಮಿ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸುಶೀಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರವಾದ ಕನ್ಯೆಯಿದ್ದಳು. ಶೀಲ ಮತ್ತು ಸದಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಭೂತಲದಲ್ಲೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸರ್ವಕಲಾನಿಪುಣಾಳಾದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಜ್ಞಾನೋದುತೀರ್ಥ ಸೇವನದ ಮೂಲಕ ಶಿವಮಯಳಾಗಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಅವಳ ಸ್ವರೂಪವೈಭವದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾಧರನು ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಆತನು ಮಲಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಯಾನಕ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಧರನಗೆ ಆ ಮಾನವೀ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು (ನುಂಗಿ ಹಾಕುವೆ) ಹೇಳುತ್ತ ವಿದ್ಯಾಧರನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ವಿದ್ಯಾಧರನು ಮುಷ್ಠಿಯುದ್ಧ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಬಲವಾದ ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ರಾಕ್ಷಸನ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ

ಗಾಯಗೊಂಡ ವಿದ್ಯಾಧರನೂ ತಾತ್ಕಾಲ ಅಸುನೀಗಿದನು ಸುಶೀಲೆಯು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾಧರನನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಳು.

"ವಿದ್ಯಾಧರನೂ ಕೂಡ ಮರಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನಗೆ ಮಲಯಕೇತುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸುಶೀಲೆಯೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜನ್ಮತಾಳಿದಳು ಅವಳ ತಂದೆಯು ಈ ಕಲಾವತಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಲಯಕೇತುವಿನ ಪುತ್ರನೊಡನೆ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರವುೂಲಕ ಕಲಾವತಿಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಶಿವಪರಾಯಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಲಯಕೇತುವಿನ ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ಮಾಲ್ಯಕೇತುವೆಂದಿತ್ತು. ಪತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಕಲಾವತಿಯು ದಿವ್ಯ ವೈಭವವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದಳು ಅವಳಿಗೆ ಮೂರು ಸಂತಾನಗಳಾದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗಿನ ಒಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರನು ಮಾಲ್ಯಕೇತುವಿನೆಡೆಗೆ ಬಂದ ಅವನು ರಾಜನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಪಟವೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕಲಾವತಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕಲಾವತಿಯು ರೋಮಾಂಚಿತಳಾದಳು. ಅವಳು ಏಂಕಾತ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥರೆಡೆಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವಳ ಸ್ಮೃತಿ(ಎಚ್ಚರ) ತಪ್ಪಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಆ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಳು. ಲೋಕಾರ್ಕಕುಂಡದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಸುಂದರ ಅಸಿ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮವಿದೆ. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಕೇಶವರ ಚರಣಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾರಣಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಇತ್ತ ಉತ್ತರವಾಹಿನೀ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಆ ಅತೀವ ಪವಿತ್ರವಾದಂಥ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾತೀರ್ಥವಿದ್ದು ಇದು ಸಾಧುಪುರುಷರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ಥಾನವೆನಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಕಾಲಭೈರವರ ಕುಲಸ್ತಂಭವಿದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕಪಾಲಮೋಚನತೀರ್ಥವಿದೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭೈರವರ ಕೈಯಿಂದ ಕಪಾಲವು ಕಳಚಿಬಿದ್ದಿತ್ತು.

"ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಋಣಮೋಚನ ತೀರ್ಥವಿದೆ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಅ,ಪ,ಉ,ಮ,ನಾದ ಹಾಗೂ ಬಿಂದು ಈ ಐದು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವರೂಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಇಲ್ಲಿ ಸದೈವ ಪ್ರಕಾಶಿತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ಸ್ಯೋದರ ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಲೋಚನ ದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಮೇಶ್ವರ ದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶಿಯ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಯಾದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರೇ ಸ್ಕಂದೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೆಡೆಗೆ ವಿನಾಯಕೇಶ್ವರರಿದ್ದಾರೆ. ಇವಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಶೀದೇವಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಈ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದಾತೃಗಳಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು (ಮಹೇಶ್ವರ) ಗೌರೀದೇವಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞೇಶ್ವರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಿದೆ ಈ ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನಮೂಲಕ ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯೆಗಳ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

"ಇವರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವರಿದ್ದು ಇವರ ದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಶೀನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಲಿಂಗಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಿದ್ದು ಅವು ಶಿವ ಮಹಿಮೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಶೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತವೆ. ಭಗವಾನ ಮಂತ್ರೇಶ್ವರ, ಬಾಣೇಶ್ವರ, ವೈರೋಚನೇಶ್ವರ, ಬಾಲಕೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ನಾರಕೇಶ್ವರ ಆದಿಕೇಶವ ಆದಿತ್ಯಕೇಶವ ಭೀಷ್ಮಕೇಶವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯೇಶ್ವರ ಆದಿಗದಾಧರ ಭೃಗುಕೇಶವ ವಾಮನಕೇಶವ ನರಾನಾರಾಯಣ ಯಜ್ಞಮಹಾಕೇಶವ ನಾರಸಿಂಹ ಗೋಪೀಗೋದೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸರ್ವವಿನಾಯಕ ಶೇಷಮಾಧವ ಶಂಖಮಾಧವ ಸಾರಸ್ವತಸ್ತೋತ್ರ ಬಿಂದು ಮಾಧವ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ಪರಿಚನದ ಮಂಗಲಾಗೌರೀ ಮಯೂಖಾದಿತ್ಯತೀರ್ಥ ಗಭಸ್ತ್ರೀಶ್ವರ ಧೌತಪಾಪೇಶ್ವರ ನಿರ್ವಾಣನೃಸಿಂಹ ಮಣಿಪ್ರದೀಪನಾಗ ಕಪಿಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಪ್ರಿಯವ್ರತೇಶ್ವರ ಶ್ರೀಕಾಲರಾಜಮಂದಿರ ಪರಮಸುಂದರ ಮಂದಾಕಿನೀ ರತ್ನೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರ ಭಗವಂತೀದುರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮಪಿತೃಲಿಂಗ ಚಿತ್ರಘಂಟೇಶ್ವರೀ ದೇವಿ ಘಂಟಾಕಣನ ಸರೋವರ ಲಲಿತಾಗೌರೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಆಶಾವಿನಾಯಕ ಧರ್ಮಕೂಪ ವಿಶ್ವಭುಜಾದೇವೀ ಈ ತ್ರಿಲೋಕವಂದಿತ ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥ ಅಶೋಕತೀರ್ಥ ಗಂಗಾಕೇಶವ ಮೋಕ್ಷದ್ವಾರತೀರ್ಥ ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರತೀರ್ಥ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಲಾವತಿಯು ಆ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಳು.

"ಕಲಾವತಿಯು ಆ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರದ ಮುಂದುಗಡೆ ಶ್ರೀಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡಳು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ತಮ್ಮ ಬಲಗೈ ಸ್ಪರ್ಶಮೂಲಕ ಸಂಸಾರಗ್ರಸ್ತ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಅದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥರ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಾಪಿಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಇದು ಶಿವಶಂಕರರ ಜಲಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಜ್ಞಾನವಾಪಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕಲಾವತಿಯ ಮೈನವಿರೆದ್ದಿತು. ಅವಳು ರೋಮಹರ್ಷಿತಳಾದಳು. ಶರೀರವು ಕಂಪನಹೊಂದಿತು ಹಣೆಯು ಬೆವರಿತು ಅವಳ ನೇತ್ರಗಳು ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಬಂದವು. ಅವಳ ಶರೀರವು ಸ್ತುತಿಗೆಟ್ಟಿತು ಹಾಗೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಖಿಯರು ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನೂ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು ಅವಳು ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಸಖಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸೇವಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕಲಾವತಿಯು ಎಚ್ಚತ್ತಳು ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ್ತು

ಅವಳು "ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಂದಿರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಾಪೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಹರಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂದಿತ್ತು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಪ್ರಿಯಂವದಾ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಸುಶೀಲಾ ಇತ್ತು". ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಸಖಿಯರು "ಕಲಾವತೀದೇವೀ, ನಮಗೂ ಕೂಡ ಆ ತೀರ್ಥದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆ ಗೆಳತಿಯರ ಪ್ರಾಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಲಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, "ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಪೂರೈಸುತ್ತೀರಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿರಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ" ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಪತಿಯು, "ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವಾ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

"ಕಲಾವತಿಯನ್ನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಮಾಲ್ಯಕೇತುವು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟನು. ವಿಶ್ವನಾಥ ನಗರಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನೆಂದುಕೊಂಡನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣ ಮೂಲಕ ರಾಣೀ ಕಲಾವತಿಯು ಕಾಶಿಯ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬಹುವಾಗಿ ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡಿದಳು. ವಿಶ್ವನಾಥರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು ಮುಕ್ತಿ ಮಂಟಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನಾಲಿಸಿದಳು. ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನೊಡನೆ ಜ್ಞಾನವಾಪಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳು. ರಾಜನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿಂಡದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಪಡಿಸಿದನು ಸತ್ಪಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವನ್ನಿತ್ತನು. ದೀನ, ಅಂಧ, ದರಿದ್ರೀ, ಅನಾಥರಿಗೆ ಧನವನ್ನಿತ್ತೂ ಸಂತುಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಜ್ಞಾನವಾಪಿಯ ಹತ್ತಿರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಪತಿಪತ್ನಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನಾನದ ತರುವಾಯ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಜಟಾಧಾರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಎದ್ದೇಳಿ, ಇನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇಂದು ತಾರಕಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವಾಗಲಿದೆ" ಜಟಾಧಾರಿಯು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದು ತೇಜಸ್ವೀ ವಿಮಾನವು ಕೆಳಗಿಳಿಯಿತು ಭಗವಾನ್ ಶಿವ ಶಂಕರರು ಅದರಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರು. ಅವರು ಆ ಪತಿ–ಪತ್ನಿಯರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವನ್ನಿತ್ತರು" ಸ್ಕಂದರು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಸ್ಕಂದರನಾರಾಯಣರೇ, ಈ ಕಥೆಯನ್ನಾಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳು ತೃಪ್ತವಾದವು ಇನ್ನು ನಮಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ಕಂದರನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ತದನಂತರ ಸ್ಕಂದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸದಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದರು ಸದಾಚಾರ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ, ಪಂಚಯಜ್ಞ

ಮಹಿಮೆ, ಕಾಶೀವಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ಯೋಗ, ಮೃತ್ಯು ಈ ವಿಷಯಗಳ ಸವಿಸ್ತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದರ ಪುಷ್ಠರ್ಥ ಕಥೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರಾಜಾ ರಿಪುಂಜಯನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತರು. ಪುಂಜಯನು ಅವಿಮುಕ್ತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಜನ್ಮವು ಮನುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು, ಆ ವೀರನು ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಧರ್ಮಾವತಾರವಾಗಿದ್ದನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವನಿಗೆ "ಮಹಾಮಾತೆಯೇ ನೀನು, ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತ, ಅರಣ್ಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡು ನಾಗರಾಜ ವಾಸುಕಿ ನಿನಗೆ ನಾಗಕನ್ಯೆ ಅಂಗಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವರು ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವದು ದಿವ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ನನಗೆ ದಾಸವಾಗುತ್ತವೆ ದಿವೋ ದಾಸ್ಯಂತಿ ನೀನಿರುವದರಿಂದ ದಿವೋದಾ ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೀನು ಪರಿಚಿತನಾಗುತ್ತೀ ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನುಡಿದರು.

"ಪಿತಾಮಹರೇ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಜರುಗಳಿಲ್ಲವೆ? ನನಗೇ ಏಕೆ ಇಂತಹ ಆಜ್ಞೆ?" ದಿವೋದಾಸನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ರಾಜನ್, ನೀನು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರೆ ಇಂದ್ರದೇವರು ಈ ಪೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆಯವರು ಬೇರೊಬ್ಬ ಪಾಪೀ ರಾಜನು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಾರದು" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನುಡಿದರು.

"ಮಹಾಮಾನ್ಯ ಪಿತಾಮಹರೇ, ತಾವು ಸ್ವತಃ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಇದು ನನಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯು ಶಿರಸಾವಂದ್ಯವಿದೆ ಆದರೆ ನಾನು ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಾದರೆ, ನಾನು ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಭಾರ ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ" ದಿವೋದಾಸನು ಅತಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು.

"ಹೇ ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವದಾದರೂ ಏನು? ನಿಃಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳು"

"ಪಿತಾಮಹ, ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಮಾನವನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕು ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಕೂಡದು ಅಂದರೇನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಜೆ ಸುಖೀ ಆಗಬಲ್ಲರು"

"ತಥಾಸ್ತು," ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

"ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು, ನಾಗಗಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಕೂಡದು ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ದಿವೋದಾಸನು ಘಂಟಾನಾದದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದನು"

ಸ್ಕಂದರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಸ್ಕಂದಭಗವಂತರೆ, ಶಿವ ಶಂಕರರು ರಾಜಾ ದಿವೋದಾಸನಗೆ ಕಾಶೀಪುರೀಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಹೇಳಿದ್ದೇಕೆ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಂಕೆಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಗಿರಿರಾಜ ಮಂದಾರರ ತಪಶ್ಚರಣದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಿವ ಶಂಭುಗಳು ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕ ಮಂದರಾಚಲದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು ಅವರ ಸಂಗಡ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಇದ್ದರು. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದರಾಚಲದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು ಪೃಥವಿಯ ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾದ ನಂತರ ದಿವೋದಾಸನು ಪೃಥಿವಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಕಾಶೀಪುರಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನು ಧರ್ಮಪೂರ್ವಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದನು ದಾನವ, ನಾಗ, ಗುಹ್ಯಕರೂ ರಾಜನಿಗೆ ಸಥವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಂಥ ಸಂಕಟಗಳು ತಲೆದೋರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮರಾದ ಸಂರಕ್ಷಕರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಸಮೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು ದಿವೋದಾಸನು ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು ಅವನು ಧರ್ಮಶೀಲ ಹಾಗೂ ರಾಜನೀತಿಜ್ಞನಿದ್ದನು ಅವನು ನೀತಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ದೋಷಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಜ್ಞಾತವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿವ್ರತೆಯರಾಗಿದ್ದರು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣಗಳ ಜನರು ಅತೀವ ತತ್ಪರ ಆಗಿದ್ದರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಗೃಹಸ್ಥರು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಆಸಕ್ತಿವಿರಹಿತರು ಜೀವನ ಮುಕ್ತ ಸಂಗ್ರಹಶೂನ್ಯ (ಅಸಂಗ್ರಹೀ)ರಾಗಿದ್ದರು. ಜನರು ವೈದಿಕಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿವೋದಾಸನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂತತಿ ಹೀನರು, ದರಿದ್ರರು, ಅಪಂಗ, ಅಪಪ್ರವೃತ್ತ, ವ್ಯಸನಾಧೀನರು ಇರಲಿಲ್ಲ ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಜನರು ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯವು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಹಿಸದಂತಾದರು.

"ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ದಿವೋದಾಸನ ರಾಜ್ಯವು ಅಸಫಲವಾಗಲೆಂದು ಅನೇಕಪ್ರಕಾರದ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದ್ದರು. ರಾಜನು ತನ್ನ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಮಂದರಾಚಲದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಮಹಾದೇವರು ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಯೋಗಿನಿಯರನ್ನು ದಿವೋದಾಸನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೋಷಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಯೋಗಿನಿಗಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಒಂದು ದೋಷವೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಶಿವ ಭಗವಂತರು ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು.

"ಸಪ್ತಾಶ್ವವಾಹನನೆ, ನೀನು ಆ ಮಂಗಲಮಯ ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಹೋಗು ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ದಿವೋದಾಸನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಉಧ್ವಸ್ತವಾಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸು ಆದರೆ ರಾಜನನ್ನು ಅನಾದಪೂರ್ವಕ ಕಾಣಬೇಡ ಅವನನ್ನು ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡು ನಿನ್ನ ದೇಹ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಆ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಜನವಾಗಿಸು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸು".

"ಶಿವಭಗವಂತರ ಆಜ್ಞೆಯಮೇರೆಗೆ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮದ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ (ಉಲ್ಲಂಘನ) ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಅವನು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ದೋಷವೇ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀಪುರಿಯನ್ನು ಅವನಿಂದ ಉಧ್ವಸ್ತ ಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯದೇವನು ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಾತ್ ಲೋಕಾರ್ಕ ಉತ್ತರಾರ್ಕ ಸಾಂಬಾದಿತ್ಯ ದ್ರೌಪದಾದಿತ್ಯ ಮಯೂಖಾದಿತ್ಯ ಖಗೋಲಕಾದಿತ್ಯ ಅರುಣಾದಿತ್ಯ ವೃದ್ಧಾದಿತ್ಯ ಕೇಶವಾದಿತ್ಯ ವಿಮಲಾದಿತ್ಯ ಗಂಗಾದಿತ್ಯ ಯಮಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡವು. ಕಾಶೀದರ್ಶನದಿಂದ ಸೂರ್ಯನೂ ಕೂಡ ಹುಚ್ಚನಂತಾದನು ಅದರಿಂದ ಅವನು ಲೋಕಾರ್ಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಶೀನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಾರ್ಕನ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದು ಅವನು ಸದಾಕಾಲ ಕಾಶಿಯ ಜನಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಪಾಪಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

"ಕಾಶೀಪುರಿಯ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅರ್ಕಕುಂಡವಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯದೇವರು ಉತ್ತರಾರ್ಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ" ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನಗಳ ಕಥಾಪೂರ್ವಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಕಂದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾದಿತ್ಯ ಮಯೂಖಾದಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ದೈವತಗಳ ಕಥೆಗಳೂ ಇದ್ದವು ಹಾಗೆಯೇ ಗರುಡೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಖಖೋಲಾದಿತ್ಯ ಗರುಡ ಹಾಗೂ ವಿನತಾ ಇವರ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು ಗರುಡನ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಸ್ಕಂದರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು.

"ತ್ರಿಲೋಚನ ಸ್ಥಾನದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಖೋಲ್ಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಈ ಆದಿತ್ಯನು ಸಮಸ್ತರೋಗಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕದ್ರೂ ಮತ್ತು ವಿನತಾ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಭಗಿನಿಯರು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರಜಾಪತಿ ದಕ್ಷ ಕನ್ಯೆಯರು ಹಾಗೂ ಮಾರೀಚನಂದನ ಕಶ್ಯಪರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕದ್ರುವು ತನ್ನ ಭಗಿನಿಗೆ", ವಿನತೇ ಸೂರ್ಯರಥಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಾ ಎಂಬ ಅಶ್ವವಿದೆ ಅದರ ರೂಪ ಎಂತಿದೆ? ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾ? ನಾವು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಪಣತೊಟ್ಟು ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಪರಾಜಿತಳಾದವಳು ಉಳಿದವಳ ದಾಸಿಯಗುವಳು. ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಈ ದಾಸಿಯರೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಕದ್ರುವು ಸೂರ್ಯನ ಅಶ್ವಗಳು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವುಳ್ಳವುಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ವಿನತೆಯು ಶ್ವೇತವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ವಿನತೆ ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ

ಕದ್ರುವು ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಶ್ವದ ವರ್ಣವು ಶ್ಯಾಮಲ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದಳು. ಪುತ್ರರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಗಿನಿಯರು ಈ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ವಿನತೆಯು ಕದ್ರುವು ವಿಜೇತಳಾಗಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ವಿನತೆಯು ಕದ್ರುವಿಗೆ ದಾಸಿ ಆದಳು ಆ ಬಳಿಕ ವಿನಾತಾಪುತ್ರಗರುಡನು ನಾಗರಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನಿತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ದಾಸೀಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು.

"ತನ್ನ ದಾಸೀತ್ವದ ಹೀನತೆಯನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿನತೆಯು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು. ವಿಶ್ವನಾಥರ ಕಡೆಯಿಂದ ತಾರಕಮಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವಂತದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು ಗರುಡನೂ ಕೂಡ ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು ಗರುಡನು ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದನು. ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು ವಿನತೆಯು ಖಖೋಲ್ಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆದಿತ್ಯರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಈ ತಪಶ್ಚೆರ್ಯೆಯಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಗರುಡನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಿನಿಂದ ಉಮಾನಾಥರು ಪ್ರಕಟರಾದರು ಉಮಾನಾಥರು ಗರುಡಸ್ಥಾಪಿತ ಲಿಂಗವನ್ನು ಗರುಡೇಶ್ವರನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ಪರಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವದೆಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡಿದರು ವಿನತೆಯ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಶಿವರೂಪ ಖಖೋಲ್ಕಾದಿತ್ಯ ಸೂರ್ಯರು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ವಿನತೆಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನಿತ್ತೂ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತರು ವಿನತೆಯ ತಪಾಚರಣ ಮೂಲಕ ಅರುಣಾದಿತ್ಯ, ವೃದ್ಧಾದಿತ್ಯ, ಕೇಶವಾದಿತ್ಯ ವಿಮಲಾದಿತ್ಯ, ಗಂಗಾದಿತ್ಯ, ಯಮಾದಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಆದಿತ್ಯರು ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾದರು"

ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರು ಏಕರೂಪರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಲಕ್ಷೀ, ಮಹಾಮಾಯಾ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಶ್ರೀರೂಪಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಏಕತ್ರಿತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಮುಂದುವರೆದರು, "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯಶಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಿಣೀ ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಾನ್, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಭಕ್ತನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಜಯೀ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರು, ಸೇವಕರು, ದಾಸರು, ಭಕ್ತರು, ಪ್ರಜೆಗಳು ಅತೀವ ಶಕ್ತಿಮಾನ್, ಸಂಪತ್ತಿಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಈ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ದುರಿತಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ".

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಸ್ಕಂದರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು, "ಹೇ ಭಗವನ್ ತಮ್ಮ ನಿವೇದನದ ಪರಿಣಾಮ ಮೂಲಕ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮಾತೆಯನ್ನು ತಪಶ್ಚರ್ಯಪೂರ್ವಕ

ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಬಲ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೂ ಕೂಡ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ, ಸಂಪತ್ತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಖೀಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ ನಾವು ಉಭಯತರು ಕಾಶೀಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೂಜೆ, ಜಪ ತಪ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ ತಾವು ನಮಗೆ ಗುರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಿರಿ ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಆರ್ಶೀರ್ವಾದವಿರಲಿ" ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ತಮಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾತೆಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣ ಂಯೋಗಕಕ್ಕೂ ಸಹಾಂಯು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು ಪರಿಕ್ರಮಾ(ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ)ಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನಾರಾಯಣರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಗರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತೋತ್ರವು ಮೂಡಿಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಮಾತರ್ನಮಾಮಿ ಕಮಲೇ ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷೀ।
ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಹೃತ್ಕಮಲವಾಸಿನಿ ವಿಶ್ವಮಾತಃ।
ಕ್ಷೀರೋರಜೇ ಕಮಲಕೋಮಲ ಗರ್ಭಗೌರೀ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಸೀದ ಸತತಂ ನಮತಾಂ ಶರಣ್ಯೇ॥
ತ್ವಂ ಶ್ರೀ ರೂಪೇಂದ್ರಸದನ ಮದನ್ಯೆಕಮಾತ।
ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಸಿ ಚಂದ್ರಮಸಿ ಚಂದ್ರಮನೋಹರಾಸ್ಯೇ।
ಸೂರ್ಯೇ ಪ್ರಭಾಸಿತ ಜಗತ್ರಿತಯೆತೆ ಪ್ರಭಾಸಿ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಸೀದ ಸತತಂ ನಮತಾಂ ಶರಣ್ಯೇ॥
ತ್ವಂ ಜಾತವೇದಸಿ ಸದಾ ದಹನಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿ।
ವೇರ್ಧಾಸ್ತ್ವಯಾ ಜಗದಿದಂ ವಿವಿಧಂ ವಿದಧ್ಯಾತ್।
ವಿಶ್ವಂಭರೋಪಿ ವಿಭೂಯಾದಖಿಲಂ ಭವತ್ಯಾ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಸೀದ ಸತತಂ ನಮತಾಂ ಶರಣ್ಯೇ॥
ತ್ವತ್ಯಕ್ತ ಮೇತದ ಮಲೇ ಹರತೇ ಹರೋಪಿ।
ತ್ವಂ ಪಾಸಿ ಹಂಸಿ ವಿದಧಾಸಿ ಪರಾವರಾಸಿ।
ಈಡ್ಯೋ ಬಭೂವ ಹರಿರಪ್ಯಮಲೇ ತ್ವದಾದ್ಯಾ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಸೀದ ಸತತಂ ನಮತಾಂ ಶರಣ್ಯೇ॥
ಶೂರಃಸಃ ಏವ ಸ ಗುಣೀ ಸುಬುಧಃಸಧನ್ಯೋ।
ಮಾನ್ಯಃಸಏವ ಕುಲಶೀಲಕಲಾಕಲಾಪ್ಯೆಃ।
ಏಕಃಶುಚಿಃಸಹಿಪುಮಾನ್ ಸಕಲೇಪಿ ಲೋಕೇ।
ಯತ್ರಾಪತೇತ್ತವ ಶುಭೇ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷಃ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ವಸೇ ಕ್ಷಣಮಹೋ ಪುರುಷೇ ಗಜಶ್ವೇ।
ಸೌತ್ರೇಣೇ ತೃಣೇ ಸರಸಿ ದೇವಕುಲೇ ಗೃಹೇನ್ನೇ।
ರತ್ನೇ ಪತತ್ರಿಣಿ ಪಶೌ ಶಯನೇ ಧರಾಯಾಮ್।
ಸಶ್ರೀಕಮೇವ ಸಕಲೇ ತದಿಹಾಸ್ತಿ ನಾನ್ಯತ್।
ತ್ವತ್ಸ್ಪೃಷ್ಟಮೇವ ಸಕಲಂ ಸುಚಿತಾಂ ಲಭೇತ।
ತ್ವತ್ಯಕ್ತಮೇವ ಸಕಲಂ ತ್ವಶುಚೀಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀ॥
ತ್ವನ್ನಾಮ ಯತ್ರ ಚ ಸಮಂಗಲಮೇವ ತತ್ರ।
ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನಿ ಕಮಲೇ ಕಮಲಾಲಾಯೇಪಿ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಶ್ರೀಯಂ ಚ ಕಮಲಾಂ ಕಮಲಾಲಯಾಂಚ।
ಪದಮಾಂರಮಾಂ ನಲಿನಯುಗ್ಮ ಕರಾಂ ಚ ಮಾಂಚ॥
ಕ್ಷೀರೋದಜಾಮೃತ ಕುಂಭಕರಾಮಿರಾಂಚ
ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯಾಮಿತಿ ಸದಾ ಜಪತಾಂ ಕ್ವದುಃಖಮ್ (ಕಾಶೀ ಪೂರ್ವಾ 5.80.87)

ವಾರಣಸಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಯಮುನಾತೀರದಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಯಮುನೆಯ ಉಪನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಧೂ ಎಂಬ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲ ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಿ ಅವರು ಹೊರಟರು. ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜೈನ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಕ್ಷಿಪ್ರಾತಟಾಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾನ್ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮಹತಿಯು ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ಉಜ್ಜೈಯನಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವರು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಕರತೀರ್ಥದೆಡೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಮಲಗಳು ದೊರಕಿದವು ಸುಂದರವಾದ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿ ಅವರು ವಿತರತಾ ನದಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದರು. ಪುಷ್ಕರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ನಂತರ ಹಟಕೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುತ್ತ ಪುನಃಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಬಂದರು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳ ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಪರಿಚಯವು ಚನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆ, ಕೃಷಿಕರ್ಮಶಾಲೆ, ಯುದ್ಧಶಾಲೆ, ರಸಶಾಲೆ, ರುಗ್ಣಾಲಯಗಳು, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗಳು ನೋಡಲು ದೊರೆತವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವೇದ ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೂ ಕೃಷಿಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಆಯುರ್ವೇದ ರಸಶಾಲೆಗಾಗಿ ಆಯುರ್ವೇದೀಯ ವನಕೃಷಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದ ಶಿಷ್ಯಗಣವು ಪಾರಂಗತವಿತ್ತು

ಅನೇಕ ರುಗ್ಣರ ಮೇಲೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರದ ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯ ಆಶ್ರಮ, ನರ್ಮದಾ ಆಶ್ರಮ ರಾವೇರ ಅಂಕಾಈ, ಪಂಚವಟಿ, ಅಕೋಲೆ, ನೇವಾಸಾ ವಾವಧನ, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಬದಾಮಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ, ಪಾಂಡ್ಯ, ವೈದಾರಣ್ಯ, ಅಗಸ್ತಿ–ಸ್ಥಾನ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಥಾನಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾದ ಆದರೆ ಇಂತಹವೇ ಆದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಂಬುದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಲಂಕಾದಿದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಥರ್ವಣ ಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ ದುರ್ಜಯಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯನಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯಪದವನ್ನಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಗುರುಕುಲಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಗರತೀರದಲ್ಲಿ ಮಲಯಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಕೃಷಿವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಇವುಗಳ ಪುರಸ್ಕಾರವು ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅವರು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜಲ ಹೊಲಮನೆ ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯ ಪರ್ಜನ್ಯ ವಾಯು ಇವುಗಳ ಆರಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನದಾನದ ಹಾಗೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮಹಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯದಿಂದಾಗಿ ತೀರ್ಥಸ್ಥಳಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕೂಟ ಪರ್ವತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೂಡ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವೀ ವಸತಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂಚಾರ ಮೂಲಕ ಶಿವಭಕ್ತ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ಆದವು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ ಈ ತ್ರಿರೂಪ ದೇವತೆಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಗೋದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂಕಾಈ ಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು ಆದರೆ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರಾ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಕೋಲೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆಶ್ರಮವು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಜಲೌಘುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅವರು ತಪೋಭೂಮಿಯ ರೂಪವನ್ನಿತ್ತರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ಅವಿರತವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಕುಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪುಷ್ಕರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗ ಈ ಎರಡೂ

ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾನ್ವಿತವಾಗಿದೆ. ಅಥರ್ವಣವಿದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವೇದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರಸಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇವೆರಡರ ಬಗೆಗೆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರೀಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪೀಠಾಸೀನರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಚಾರವು ಗುಪ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ಕಾಶೀ ಮತ್ತು ಅಕೋಲೆ ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಂಬುದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಈ ಋಷಿಯು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಯುಗಯುಗಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಮಾಡುವ ದೇವಪದವಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದವರಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾಹಿತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವರ ಋಷಿಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅಂತರ್ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ತತಃಶ್ವೇತಶ್ಚರ್ಬಾಹುಃ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಕಮಂಡಲೂ। ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇತಿ ಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಭೂವಷಿಸತ್ತಮಃ ಅಗಸ್ತ್ಯೋನರಾಂ ನೃಪು ಪ್ರಶಸ್ತಿಃ ಕಾರಾಧುನೀವ ಚಿತಯತ ಸಹಸ್ರೈಃ।

ತತ್ವವೇತ್ತರು, ಆಯುವೇರ್ಧದವಿದ್ಯೆಯ ಘನ ಅಭ್ಯಾಸಕರು, ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ದೀರ್ಘಾಯುಷೀ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಯುಕ್ತ, ಶಾಪಾದಪಿ ಶರಾದಪಿ, ಮಾನವತೆಗೆ ಉಪಾಕಾರಕರ್ತ್ಯ, ಪುರೋಹಿತ, ಕವಿ ಹಾಗೂ ಯಜಮಾನ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಯೋಧ ಅಥರ್ವವಿದ್ಯಾ-ತಜ್ಞ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿ ವಸತಿಕಾರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅಂಗಗಳುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವು ಪ್ರಭೂರಾಮಚಂದ್ರರ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುತ್ತಿತ್ತು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನೇಕ ವಿಧ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅವರು ಕಲೆಹಾಕಿದರು ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಂಡದ್ದು ಯಾಕೆ? ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇಕೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಗುರುಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು?

"ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಆಶ್ರಮ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ, "ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿತತ್ವವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ ಸೃಷ್ಟಿಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ ಪಾರ್ವತೀ ವಿವಾಹದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಅಧಿಕ; ನಿಜವಾಗಿ ಸೃಜನಚಕ್ರವು ದೈನಂದಿನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಥೆಯಿದೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಒದುಗುವ ಸೃಜನಚಕ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಲಗ್ನಪ್ರಸಂಗವು ಅತಿಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮತೋಲವು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಶಿವಪಾರ್ವತೀ ವಿವಾಹದ

ಪ್ರಸಂಗವಿತ್ತು.

ದಶಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ನಡೆಯಲಿರುವ ಈ ವಿವಾಹದ ಉತ್ಸವವು ಅತಿಶುಭಫಲದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳು ರಾಜರುಗಳು ಮಹಂತರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಪ್ರಜಾಜನರು ಇವರು ಹಿಮಾಲಯದ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀಗಣೇಶರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಇವರು ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕ್ಷಣದ ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾಗಣಗಳು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು ಸೋಮಯಾಗದ ಸತ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ದೇವೇಂದ್ರರು ಇಂದ್ರ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನು ಮನರಂಜನೆಗೆಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ್ದರು. ಲಂಕಾದ್ವೀಪದಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದಿಂದ ಸಿಂಧೂ ಪರಿಸರವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಇಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ರಾಜಕುಲಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಾರಕಾಪುಂಜಗಳು ವರ್ಣತೇಜೋತ್ಸವವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ವೃಕ್ಷವಲ್ಲಿಗಳು ವಸಂತೋತ್ಸವವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ತೀರ್ಥಗಳು ಪವಿತ್ರ ಅಭಿಷಿಂಚನಕ್ಕೆಂದು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಯಿಸಿದ್ದವು. ವಿವಾಹಪರ್ವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತವು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿತ್ತು. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಉತ್ತರ ಶಿಖರದಲ್ಲಿಯ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಮಾನವರು ಹಾಗೂ ದಾನವರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದರಲ್ಲೂ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ರತಸ್ಥಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಸೃಜನಸಮಯದ ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕ ಶೃಂಗಾರ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಿಮಗಿರಿಗಳು ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯನ್ನು ಶಿವ ಭಗವಂತರ ಎದುರಲ್ಲಿ ತಂದವು ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಧಾನಮಾಡಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತ ಹಾಗೂ ಚಿತಾಭಸ್ಮದಿಂದ ಆಪ್ತರಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರರ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಿರಿಜೆಯು ಪುಷ್ಕರ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಲೇ ವಿರಕ್ತರಾದ ಶಿವಶಂಕರರು ಅನುರಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಈ ರತಿ ಮದನ ನೃತ್ಯದಿಂದ ಕೈಲಾಸವು ತೂಗಾಡಿತು ಹಿಮಾಲಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಇಡೀ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕು ದೋಲಾಯನಮಾನವಾಯಿತು. ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು ಪ್ರಲಯಶಂಕರನ ದರ್ಶನಸಹಸ್ರವಾರ್ಷಿಕ ವಿವಾಹಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರಲಯವು ಬಂದಿರುವ ಆಭಾಸ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕು ಕುಸಿಯುತೊಡಗಿತು ಪಾತಾಳದಕಡೆಗೆ ಸಾಗಲಾರಂಭವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವು ಸಾಗರದೊಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ

ಏಳಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಚರಾಚರಗಳ ಜೀವಿತದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿತು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಈ ವಿಲೋಭನೀಯ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಪ್ರಲಯಂಕರ ಶಿವ ಶಂಕರರ ಈ ನೃತ್ಯವು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುವದಿದ್ದುರಿಂದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಜಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿತ್ತು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಪುರುಷನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು ಮಹೇಶರು ತಮ್ಮ ಸತ್ವಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನನ್ನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಪೃಥಿವಿಯು ಅಸಂತುಲಿತವಾಗಿದೆ ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವೀಪಾವಸುಂಧರೆಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಇದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಾವು ನಿಮಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪೃಥಿವಿಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಓಡಾಟವು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಯೋಗಸೌಮರ್ಥ್ಯವು ಆತುಲನೀಯುವಾದದ್ದಿದೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೌಮರ್ಥ್ಯವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ತಾವು ಸಂತುಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು

"ಹೇ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರೆ ತಾವು ಚಿಂತೆಮಾಡಕೂಡದು ತಮ್ಮ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯಮೂಲಕ ನಾನು ಈ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವೆ".

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಿಸಿದರು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ದಾಟಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಟಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಮೇಲೆ ಹೋದರು. ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಘೋರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯರಾಧನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಆದರೆ ಉಳಿದ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕು ಮೊದಲಿದ್ದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

"ಹೋಗ್ತಾ ಹೋಗ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾಥಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಪತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ತಾವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

"ತಥಾಸ್ತು"

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯನ್ನು ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯು ಮತ್ತೆ ಸಮತೋಲಗೊಂಡಿತು ಯಾವದೇ ಅನರ್ಥವು ಸಂಭವಿಸುವ ಮೊದಲು, ಯಾವುದೇ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ಥುಲಿಂಗವು ಬೀಳುವದರೊಳಗೆ

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತರಾದ ಸೂರ್ಯದೇವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವುಂಟಾಯಿತು ಶಿವಪಾರ್ವತೀ ವಿವಾಹ ಉತ್ಸವವು ಕೊನೆಗೊಂಡ ತರುವಾಯ ಚರಾಚರಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಕಾಶಮೂಲಕ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳು ಉದ್ಯಾನಗಳಂತೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರದಂತಹ ಸರೋವರಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಗಿತ್ತು ಪಂಚಗಂಗೆಯು ಪ್ರವಾಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕತೆಯಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ನಗರಗಳ ರಚನೆ ಅಪೂರ್ವವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಬದಾಮಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಥಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ ವೇದಾರಣ್ಯ ಎಂಬ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

"ವಿವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಪಾಂಡ್ಯರಾಜರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತೃತ್ವದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶ್ರೀನಾರದರು ಮೊದಲೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಂಡ್ಯರು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಪಾಂಡ್ಯರನ್ನು ಉಪಕೃತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಗುರುಕುಲಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕ್ರತು ಪುಲಹ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರಂತೂ ದಕ್ಷಿಣದ ಈ ಕಾಯಾಪಾಲಟವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತೃತ್ವಮೂಲಕ ಉತ್ತರದಕ್ಷಿಣಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯಮಯವಾದವು ಅಥರ್ವಣ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಕರ್ತೃತ್ವದ ರಹಸ್ಯವು ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಶಿವ ಭಗವಂತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದೆ".

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾಂಡ್ಯರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಸೂರ್ಯಶಕ್ತಿಯ ವಿಷ್ಣು ತತ್ವದ ಪ್ರಸಾರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಒಕ್ಕಲುತನ(ಬೇಸಾಯ) ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವಾಗಲೇ ಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಯುರ್ವೇದ, ಅಥರ್ವಣ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ದುಷ್ಟರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಲು ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಗಂಗಾಯಮುನಾ ತೀರದ ಮೇಲಿನ ಕೃಷಿಜ್ಞಾನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯವೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕಲಾವಿಷ್ಕಾರ ಸಾಮಗಾಯನ ನೃತ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯಗಳಾದವು. ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆ, ರಸಚಿಕಿಸ್ಸೆ ಮಂತ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪಾಠಗಳು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯತೊಡಗಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ

ಗೋತ್ರಜರನ್ನು ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ರಮದ ಕುಲಗುರುಪದವನ್ನು ನೀಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಗೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು. ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿದರು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಮನ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು.

"ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಂದ ತಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವರದಾನವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರರ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಅದಾವ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು?" ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುಗಳು ಪಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕೂಡಲೇ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾಗುವರು ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನೀಡಿದ್ದರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಜೀವನದ ಸಲುವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ನಿಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ತೀರ್ಥಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಶಂತತೆಯ ಮಳೆಗರೆದರು ಆದರೆ..."

"ಆದರೆ ಏನು ಮುನಿವರರೇ"? ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಕೇಳಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ಕಾರ್ಯ ಮೂಲಕ ಆರ್ಯತೇಜವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು ಆದರೂ ಮಾನವೀಯ ಪ್ರಕೃತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನಃ ಅಹಂಕಾರ, ಬಲ, ದರ್ಪ, ದ್ವೇಷ, ದಂಭ ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾನವನು ದಾನವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ವಿನಿಯೋಗವು ದೈವೀ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಅಸುರೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಮುನಿವರರೆ ತಾವು ಚಿಂತಿತರಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ನಾವು ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ ಆದಾಗ್ಯೂ ಒಂದು ಶಂಕೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತಿದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಚಾರವು ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಇದೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ?"

"ಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತಪದವನ್ನು ತಲುಪಿದರೇನ್ನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ತಾರಕಾಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿದ ನಂತರ ಅವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರತರಾಗುವದು ಅಶಕ್ಯ. ಅವರಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲಂಕವುಟಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ನಿರ್ಮಾಣವಾದದ್ದು ಕೂಡ ಅವರ ಗೋತ್ರಜರಿಂದಲೇ. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಮಾನವನು ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಸಂಗೀತ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಅಥರ್ವ

ಆಯುರ್ವೇದ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಮತೋಲ ವೃತ್ತಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಕಾರ್ಯರತವಿದ್ದವು ಇಂತಹ ಸರ್ವಂಕಷ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯಗಭಸ್ತಿಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನೆ ಮೊರೆಹೋಗುವದು ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವದು ಇಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ".

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರಿ ಇದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ" ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನೀತಿಯು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಆಗ ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಿ" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದರು.

"ಮಾನವನು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಈ ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು ಸಾಮೋಪಚಾರ, ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆ ವ್ಯವಹಾರದಕ್ಷತೆಗಳು ಅತಿಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು ಅವುಗಳ ಪಾಲನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ವ್ಯವಹಾರ ದಕ್ಷತೆಯೆಂದರೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವಾಗ ಧನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಸತ್ವನಿಷ್ಠೆ ಮಾನವನಿಷ್ಠೆ ಕೃಷಿವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತ್ರಿದೇವಶಕ್ತಿ ದೈವೀಗುಣ ಸಂಪತ್ತಿ ನಿಸರ್ಗನಿಷ್ಠೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಪಂಚತತ್ವ ನಿಷ್ಠೆ ಇವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ನೀತಿಯು ಸಕಲ ರಾಜರುಗಳ ಮಾಧ್ಯಮ ಮೂಲಕ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸೃತವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಈ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅವಿರತವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಕೆಲವೊಂದು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಆದರೆ ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಯು ಅದರಲ್ಲಿ ತಡೆಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಾನಕಿಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅವತಾರಕಾರ್ಯವನ್ನಾಲಿಸಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಜಾನಕಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮಾತ್ರ ಸತತವಾಗಿ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪರಾಕ್ರಮೀ ಪುರುಷ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವ ಪುರುಷನು ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂತು? ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿವಾಹವಾದದ್ದು ಎಂದು? ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಪುಷ್ಕರತೀರ್ಥದಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳ ಸಂಗಡ ಬಂದಂಥ ಅಗಸ್ತ್ಯರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಪೀಠಾದೀಶ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನೇಕ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಲಿಸಿದೆವು. ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿವಾಹ ಕಥೆ ನಮಗೆ ಕೇಳಲು ದೊರೆತಿಲ್ಲ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿ ದಶಸಹಸ್ರವಾರ್ಷಿಕ ವಿವಾಹವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ವಿವಾಹವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು

ಕೇಳಲು ನನ್ನ ಮನದಾಸೆಯಾಗಿದೆ" ಸೀತಾಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

"ಮಾತೆ, ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯು ಖಚಿತವಾಗಿ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗುವದು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿವಾಹ ಇದೊಂದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ ಈ ಇತಿಹಾಸದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕಾಮವು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡು ಪುರಿಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ".

"ಹೇ ಮುನಿವರರೇ, ನಾವು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅಖ್ಯಾನವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಫಲದಾಯಕವಾಗುವದು ಅಲ್ಲವೆ?"

"ಅಹುದು ಮಾತೇ", ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ–ವಿವಾಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಥನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಾತೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗ್ನಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಸೂರ್ಯತೇಜವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ದಯಾರ್ದ್ರತೆ ವರುಣ ಹೃದಯವೂ ಉಂಟು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವರು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಮಾನಸ, ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕ ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲರೂಪ ಕುಂಭೋದ್ಭವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿವಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೂ ಚಂದ್ರ ಮೌಳೀಶ್ವರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಜನನವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವತೇಜವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದೆ ಅದರಿಂದ ಅವರು ವೈರಾಗ್ಯಪೂರ್ಣ, ತೇಜಸ್ವೀ ಆದರೆ ದಯಾಘನವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವರೂಪವೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವಿವಾಹದ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಶಿವಶಂಭುಗಳಂತೆಯೇ ಇವೆ. ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯಂತೆ ಅಥವಾ ಉಮೆಯ ಹಾಗೆ ಅವರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಕೂಡ ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನದಾಯಿನಿಯೆನಿಸುವ ಕಾವೇರೀನದಿಯು ಕೂಡ ಅವರ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಶಿವ ಶಂಭುಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಗೌರಿ ಹಾಗೂ ಗಂಗೆಯರಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿರುವರೋ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ಇವರಿಗೆ ಪತಿ ಗೌರೀ ಹಾಗೂ ಗಂಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಶಿವ ಭಕ್ತ ಶಿಷ್ಯೆಯರು ಹಾಗೂ ಪತ್ನಿಯರು ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಕ್ತ ಶಿಷ್ಯೆಯರು ಹಾಗೂ ಪತ್ನಿಯರು".

"ಹೇ ಮುನವರರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಎರಡೂ ಸಂಬಂಧಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಒದಗಿ ಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಲು ನಾವು ಆತುರರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಇನ್ನು ವಿಲಂಬ ಮಾಡದೆ ತಾವು ನಮಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು"

"ತಥಾಸ್ತು, ಹೇ ರಾಮ ಜಾನಕಿಯರೆ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಪೀಠಾಸೀನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗವನ್ನು

ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವಾಗ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳ ಪಿತೃಗಳು ಒಂದು ಘೃಣಾಸ್ಪದ (ಹೇಸಿಗೆ ತುಂಬಿದ)ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಜೋತುಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಿತರರು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬಾ ದುಃಖಪಟ್ಟರು.

"ಹೇ ಪಿತಾರರಿರಾ, ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ನೇತುಹಾಕಿರುವರು? ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರಿರುವಿರಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರಿಗೆ ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆ ಯಾಕೆ ತಾನೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ?" ಕುಲಗುರುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ವತ್ಸಾ, ನೀನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಜನಿರುವಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗೋತ್ರವನ್ನು ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಅನೇಕ ರಾಜರುಗಳು ಕೂಡ ಈ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಹಾಗೂ ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ವಕ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮರಣಾನಂತರ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪಿತರರು ಅಧಾಂತರದಲ್ಲಿ ನೇತು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯದ ಹವ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ಪರೋಪಕಾರೀ ಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಇದರ ಸ್ಮರಣವಿಲ್ಲ ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರತರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅಮಾನವೀ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ದೇವತಾ ಸಮುದಾಯದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರದು ಆದುದರಿಂದ ಗೋತ್ರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಅವರ ಬಂಧನವು ಮಾತ್ರ ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪೂರ್ತಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯನೀತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾಲ್ಕೂ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕೂ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾನವನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಆದರೆ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬೀ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾನಮಾನ್ಯಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಸಂತತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಈ ನರಕಯಾತನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗಲಾರದು".

"ಆದರೆ ಮಾನಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯರಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿರುವರು ಅವರಿಗೆ ಕಾಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂತು?" ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜನೇ, ಮಾನ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಒಂದುರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನಾರಂಭಿಸಿರುವರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಮತವಿದೆ ಹಾಗೂ ಇದು ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿದೆ ಪಿತರರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಪಿತೃಗಳೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ?" ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು

ಕೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರರೇ ನೀವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ"

"ಹೇ ಪಿತರರೇ ಈಗ ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಲ್ಲಿರುವರು?"

"ಹೇ ಗೋತ್ರಜನೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಶ್ಚರ್ಯಿಗಾಗಿ ಗಂಗಾ ಗೋದೆಯರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಪಂಚವಟಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಗೋದಾವರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆ ಗುಹೆಯ ಹತ್ತಿರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದು ಅವರು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ದಾನವರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಹಾಗೂ ದೇವೇಂದ್ರರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿರುವರು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

"ಹೇ ಪಿತೃಗಳಿರಾ ತಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ವ್ಯಥಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ದುಃಖಭರಿತ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ನಾನು ತಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನುಡಿದು ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಿತರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ನೇರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಮಾನ ಮಾಂದಾರ್ಯಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ತ್ರಿವಾರ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಂದಿಸಿ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಲು ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹಿಮಾಗಾಯನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸಾಮಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರು ಎದುರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಕುಲಗುರು ಗೋತ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು!

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜ ವತ್ಸಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದೇಕೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಹೇಳು ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮವಾಸೀ ಪೀಠಾಸೀನ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನದೇ ಆದ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯರತವಾಗಿಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಕಟ್ಟಪಣೆ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ" ಮಾಂದಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಜಗದ್ಗುರೋ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರಜ ಪಿತರರು ತ್ರಿಶಂಕೂ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೇತುಬಿದ್ದಿರುವರು. ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು

"ಆದರೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಯಾವ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಮಾನರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆ ನನಗೆ ಅಭಯವಿರಲಿ ಆದರೆ ತಾವು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರಿರುವಿರಿ ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲಿರಿ ತಾವೇ ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು".

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ ಹೇ ಮಾಂದಾರ್ಯರೆ ತಮಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ತಾವು ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರಜರ ಪಿತರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಿರೆಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಮಾದವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

“ಯಾವ ಪ್ರಮಾದ?” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತುಸು ಕೊಂಕಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

“ತಾವು ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ ಆದರೆ ತಾವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಹೀಗೇಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ? ನಾರದರು ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೆ ನನ್ನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಯಾವುದು? ತಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಃಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆ, ತಾವು ಧರ್ಮರಕ್ಷಕರು ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮೀ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವಿರಿ ಮಾನವರ ಆರೋಗ್ಯ ಬಲ ಅನ್ನ ನೀರುಗಳಿಗಾಗಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲ ಇರುವಿರಿ ದಾನವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ತಾವು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಸ್ವರ್ಗ ಎರಡೂ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದ್ರಲೋಕ ಕೈಲಾಸ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಅಭಯ ನೀಡಿರುತ್ತೀರಿ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಇನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗೋತ್ರದ ಮೂಲ ಪುರುಷನು ಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನ ಮಾಡದ ಹೊರತು ಅವರ ಇತರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗಲಾರವು.

“ಅಂದರೆ ತಾವು ವಿವಾಹಬದ್ಧರಾಗಿ ಸಂತತಿ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡದ ಹೊರ್ತು ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಾರದು ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪ್ರಕಾರದ ಅಪತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಗೊಳಿಸುವದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ತಮ್ಮ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪೂರ್ಣತೆ ಉಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ”

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೆ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು ನಾನು ನನ್ನ ಪಿತರರ ಅನಂತ ಅಪರಾಧಿಯಿದ್ದೇನೆ. ಆಶ್ರಮ ಗುರುಕುಲವಾಸೀ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಪುರುಷಾರ್ಥಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆ. ಇನ್ನು ನರಕವಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂತಃಕರಣದ ತಾಪಗಳು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಲಿ ಇದನ್ನು ನಾರದರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ತರುವಾಯ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾರದರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಿತರರಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲು ಹೋದರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಹೇಳಿದ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿದ ನಾರದರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರು.

“ಮಾನಮಾದಿದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂತತಿಯ ವಿಚ್ಛೇದನವಾಗದೆ ಇರುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ಉಪಾಯವು ದೊರಕಲೊಲ್ಲದು ಅಂತಃ ಚಕ್ಷುವಿನ ಮೂಲಕ ತ್ರಿಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದಾಗಲೂ ಸಂತತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯು

ದೊರಕಲೇ ಇಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಂತನೆಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.

"ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವೀ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣ ಮತ್ತು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಸಹಾಯಮೂಲಕ ಅವರು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಓರ್ವ ಅತಿಸುಂದರ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯವಾದಂಥ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಅವಳು ಇಂದ್ರರ ಅಪ್ಸರೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳು ಉಪವರ (ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯ) ಆಗುವತನಕ ಅವಳನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡುವವರು ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಂದೆ ತಲೆದೋರಿತು.

"ವಿದರ್ಭದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಮಾನೀ ಪುತ್ರಶ್ರಾ ಇವನು ಅಪತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆವಿಧಭರ್ಾಧಿಪತಿಯು ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಬಗೆಗೂ ಕಲ್ಪನೆಯಿತ್ತರು ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯು ಅತೀವ ಸಂತೋಷಪ್ಟು ತನ್ನ ಸದನಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು ತನ್ನ ರಾಣಿಗೆ ಈ ಸಂತೋಷವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯಾದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯ ರಾಜಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಸೌದಾಮಿನಿಯಂತೆ ಚಂಚಲ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿನಿಯಾದ ಅವಳು ಎಲ್ಲರ ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಗಾಳಿಯಂತೆ ಪ್ರಸೃತವಾಯಿತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣ ಮತ್ತು ಸಂಜೀವಕ ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಿವರ್ಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಅಲೌಕಿಕ ಕನ್ಯೆಯುನ್ನು ನೋಡಲು ಹಾಗೂ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ರಾಜರುಗಳು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿದರು. ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯು ಕನ್ಯೆಯ ನಾಮಕರಣವಿಧಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದನು ಅವಳ ಹೆಸರು ಲೋಪಾಯುದ್ರಾ ಅರ್ಥಾತ್ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಕಳೆಯುವಂಥವಳು ಎಂದು ಇಟ್ಟನು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ದೈದೀಪ್ಯಮಾನ ಹಾಗೂ ಕಮಲಿನಿಯಂತೆ ಸುಕೋಮಲ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ವೀ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುದ್ದಾಗಿದ್ದಳು. ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಅವಗತವಾಗಲೆಂದು ವಸಿಷ್ಠಮುನಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ತಮ್ಮ ಭ್ರಾತಾ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ಕನ್ಯೆಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ವಸಿಷ್ಠರು ಕೂಡಲೇ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು ವಿದರ್ಭರಾಜ್ಞಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಲೊಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣೀ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಕಲ್ಯಾಣಿಯ

ನಗುನಲಿಯುವದರಿಂದ ರಾಜನ ರಾಜಮಂದಿರವು ಆನಂದದಿಂದ ತುಳುಕುತಿತ್ತು ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳೆಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ ಅವಾಕ್ಕಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯು ನೂರಾರು ದಾಸಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿದ್ದನು ಆ ಎಲ್ಲಾ ದಾಸಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಠಿತಳಾದ(ಕಲ್ಯಾಣಿಯು) ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ತಾರಕೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುತ್ತ ಹೊಳೆಯುವ ರೋಹಿಣಿಯ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಸುಸ್ನಾತಳಾದಳು (ಮೈನೆರೆದಳು)ತಾರುಣ್ಯ ಸುಲಭವಾದ ಚಿಮ್ಮುವಂಥ ಲಾವಣ್ಯ ಮೂಲಕ ಅವಳು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ವೀ ತಾರಕೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸುಸ್ವಭಾವ ಸದಾಚರಣ ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನತೆ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತಳಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳು ಉಪವರ (ವಿನಾಹಯೋಗ್ಯ)ಳಾದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಅವಳ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಪ್ಸರೆಗಿಂತಲೂ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ದೇಶವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಶೂರ, ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಬರಬೇಕೆಂದು ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿದನು.

"ಹೇ ಮಾನ್ಯವರ ಅಧಿಕಾರೀ ದುರಂಧರರೇ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಅವಳ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿಚಾರವಿದೆ ತಾವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿರಿ.

"ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಾನ್ಯರು ತಲೆಬಾಗಿಸಿದರು ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲೊಲ್ಲರು ರಾಜನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು ಸಂತಾಪಗೊಂಡನು.

"ಹೇ ಮಾನ್ಯವರರೇ, ಉಪವರಳಾದ ಕನ್ಯೆಯ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವದು ತಂದೆಯಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ ಆದರೆ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಮೂಕರಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಿರಿ?"

"ಹೇ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪತೇ, ತಾವೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿರಿ, ಉಗ್ರತಪಸ್ವೀ, ಶಾಸಕ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ, ಅಥರ್ವಣ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಈ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೇಕಾದಂತಹ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಋಷಿಯೆಂದು, ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವರು, ಋಷಿಗಳು, ದಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರ ಈ ಕತೃತ್ವವನ್ನು ವಂದಿಸಿರುವರು. ಈ ಕನ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳದೇ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನೇಚ್ಛೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಇಡುಗಂಟನ್ನು ತಾವು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಅವರ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ

ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು" ಪ್ರಧಾನ ಮಾನ್ಯವರರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಾನ್ಯವರರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಗಳಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರು ಲೋಕಹಿತೈಷಿಗಳೂ, ವ್ರತಸ್ಥರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ವೃದ್ಧರಾಗಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನವಜಾತ–ಅರ್ಭಕದಂತಿರುವ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತಸ್ಥ ಋಷಿಗಳು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅತಿ ತರುಣ ಬಾಲಿಕೆಯ ಕೂಡ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕೂಡ ತರ್ಕಸಂಗತ ಮತ್ತು ಶೋಭನೀಯ ಹೇಗಾದೀತು?"

"ರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾನ್ಯವರರು ಪುನಃ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜನು ಚಿಂತಾಮಗ್ನ ಆದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮುಖ್ಯ ಮಾನ್ಯವರರು ಹಾಗೂ ರಾಜ ಪುರೋಹಿತರು, ತಾವು ಅನ್ಯ ರಾಜರುಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಉಚಿತ"ವೆಂದು ನುಡಿದರು.

ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಈ ಉಪವರ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಸತತವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ಅತೀವ ಸುಂದರ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಳಾದ ತರುಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಯಾವ ಯೋಗ್ಯನಾದ ತರುಣನೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡಲು ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುತಾಂಶ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಾಂತ ಜ್ಞಾತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಯಾವ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭಯದ ಮೂಲಕ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗಾಗಿ ಕೇಳಿಕೆಯನ್ನೊಡ್ಡದಾದನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿರುವಳೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತೋರುತ್ತಲೇ ಅವರು ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೂಪತಿ ವಿದರ್ಭಾಧೀಶರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು ವಿದರ್ಭಾಧೀಶನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಸ್ವಾಗತವನ್ನೂ, ಆದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನೂ ನೀಡಿದನು.

"ಹೇ ರಾಜನೇ ನಾನು ಸಂತತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವಳು ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅತೀವ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಋಣಿ. ಈಗ ನಾನು ಆ ಕನ್ಯೆಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆ ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ವಿದರ್ಭಾಧೀಶರಿಗೆ ಏನೂ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಾರಣ ಅವರು ಹೆದರಿದ್ದರೋ ಅದೇ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೊದಗಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ರಾಜನಿಗುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ

ತಯಾರಾಗಲೊಲ್ಲನು. ವಿದರ್ಭಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಯಮ ನಡೆಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊರಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಾರೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಕೂಡ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ರಾಜಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಞಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ಹೇ ಭಾರ್ಯೆ ನಾನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡದೇ ಹೋದರೆ ವೀರ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕ್ಷುದ್ರರಾಗಿ ಶಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಬಹುದು. ಕೊಡುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯಂತ ಅದ್ವಿತೀಯ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದೆವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮೇಳೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು ! ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?"

"ಹೇ ಪ್ರಾಣನಾಥರೇ, ಋಷಿವರರಿಗೆ ನಾವು ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಲೋಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ನಮಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು!"

"ಆದರೆ ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ !"

"ಹೇ ನಾಥಾ, ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಜನ್ಮವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಾ"

ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಗಡ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು.

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿವರರೇ, ತಾವು ನಮಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು."

"ಹೇ ರಾಜನೇ ನಿನಗೆ ಅಭಯವಿದೆ. ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವವರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವರೂ ಇರುವಿರಿ. ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವವರಲ್ಲದೇ ಶಾಸಕರಿಗೂ ಕೂಡ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶಾಸನ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ತಾವು ತೇಜಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ದಯಾರ್ದ್ರರಿರುವಿರಿ. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತಾವು ರಕ್ಷಣ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ದಾನವರಿಗೆ ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತೇಜಸ್ವೀ, ಆರ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಿರಿ. ಲೋಕದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರಾಮಯತೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣದ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಜ್ಞಾನದ

ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿಪುಣರಿರುವಿರಿ. ಎಲ್ಲ ದುರಿತಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಇತ್ತು ನಮಗೆ ಸಂತಾನ ಸುಖವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ."

"ಹೇ ರಾಜ್ಞಿಯೇ ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿ ಸುಮನಗಳಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀನು ಸತ್ವರ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸು"

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೊಡನೆ ವಿವಾಹದ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು. ತಾವು ಅತಿಶಯ ವಯೋವೃದ್ಧರಿದ್ದು, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅತಿಶಯ ಯುವತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೇ ತಾವೇ ಅವಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿರುತ್ತೀರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ.............."

"ಹೇ ರಾಜ್ಞಿಯೇ ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವಿ. ನನಗೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾಹ ಬದ್ಧನಾಗುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನೂ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯೆಂದೇ ಅವಳ ನರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾ ಬಲದಿಂದ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತೆಂದರೆ ಯೋಗೀ, ತಪಸ್ವೀ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದೇವಕೋಟಿಗೆ (ಸಮುದಾಯ)ಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ವೃದ್ಧ ಇಲ್ಲವೇ ತರುಣರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಇವಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೂ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಮಯತೆಗೆ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೈವಲ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನನಗೆ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡು."

ವಿದರ್ಭಾಪತಿಯು ನಿರುಪಾಯನಾದನು. ಆತನು ಆರ್ತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು.

"ಹೇ, ತಾತ ಪೃಥ್ವೀಪತೇ, ತಾವು ನನ್ನ ಒಬ್ಬಳದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿರಿ. ಮಾತೆಯೇ, ನೀನು ಸ್ವಂತ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅರ್ಭಕದಷ್ಟು ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡಿರುವಿ. ಅಲ್ಲದೇ, ಹೇ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳೇ ನೀವು ನನಗಾಗಿ ದುಃಖ ಪಡಬೇಡಿರಿ. ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ವಿಶ್ವವಂದಿತ ಮಹರ್ಷಿಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ. ನಾನು ಅವರ ಭಾರ್ಯೆಯೆಂದೇ ಜನ್ಮತಾಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಕಾಶ ಹಾಗೂ ದಯಾರ್ದ್ರತೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವತೇಜ ಮೂಲಕ ಪುನೀತರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅಯೋನಿಸಂಭವ ಜನ್ಮವು ದೊರಕಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರು ದೈವೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ

ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರು ಮರ್ತ್ಯರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮರಣದ ಪಶ್ಚಾತ್ ಗತಿಯುಂಟು. ಈ ಮರಣೋತ್ತರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ಪೌತ್ರರು ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮರ್ತ್ಯವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವಂತ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಇವರ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೇ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿರಾ, ನಾನು ಮರ್ತ್ಯವಿಶ್ವದವಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅಯೋನಿಸಂಭವಾ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಸಂಭವಾ ಇದ್ದುದಿಂದ ನನಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಯಾರದೇ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಂಭವವಾಗುತ್ತದೆ? ಅಲ್ಲದೇ ತಾವು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ನನ್ನ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಮುದ್ರೆಯ ಲೋಪವಾದಂಥ ನಾನು ಮೂಲತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿರುವೆ. ಕೇವಲ ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಉಭಯತರು ಭಿನ್ನ ಶರೀರಿ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನನಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರ ಉದ್ಧಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿರಿ. ಶೋಕವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ" ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಳು. ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಞಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಾಕ್ಕಾದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳ ಅಗಾಧ ವಕ್ತವ್ಯವನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. 'ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿದೆ. ನಾವು ತಮ್ಮ ವಿವಾಹ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು."

"ತಥಾಸ್ತು"

ರಾಜನು ಕೂಡಲೇ ನಗಾರಿಗಳನ್ನು(ದುಂದುಭಿ) ಧ್ವನಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ವಿವಾಹದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸೃತಗೊಳಿಸಿದನು. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಆಮಂತ್ರಣಗಳು ತಲುಪಿದವು. ಅಹೋ ಆಶ್ಚರ್ಯಮ್! ವೈದರ್ಭೀಯ ಭುಮಿಯು ಒಮ್ಮಲೇ ದುಮುದುಮಿಸಿತು. ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿವಾಹದ ವಾರ್ತೆಯು ನೋಡುನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿತು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ", ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಾರದಮುನಿಗಳು ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಯು ಎದುರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ನಾರದರನ್ನು ಕಂಡ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದರು. ಅವರ ಪ್ರಮಾದವು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವರು ನಾರದರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. 'ಹೇ ಪೃಥ್ವೀಪತೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿವಾಹ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸವವಾಗಿದೆ. ಅದೊಂದು ಅತೀ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ದೈವೀ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸಿದರೆ ಅವರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅವತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.'

ನಾರದರ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನಾಲಿಸಿ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳು ಸಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಅವರು ನಾರದರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿ, ನಿಮಂತ್ರಣದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ನಾರದರಾದರೂ ಅದನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ವಿದರ್ಭಭೂಮಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಆಗಮನದ ಮೂಲಕ ಪಾವನವಾಯಿತು. ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮ, ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಮಾನವೀಯ ವಂಶಗಳು ಈ ಅಪೂರವಾದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಉಪಸ್ಥಿತವಿದ್ದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೂ ಕೂಡ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಮಾನವರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಿಲನದ, ಐಕ್ಯದ, ದೇವ–ಮಾನವರ ಏಕತ್ರೀಕರಣದ, ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಮಸ್ತ ಪರ್ವತ ಹಾಗೂ ಜಲೌಷುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಪಂಚತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆ ಹಾಕುವ ಈ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕೈವಲ್ಯವು ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಿತು. ಸೃಷ್ಟಿನಿರ್ಮಾತೃವಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ದೊರಕಿತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಅವಕಾಶದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಜಯಘೋಷವು ನಿನಾದಗೊಂಡಿತು. ಅರ್ಧನಾರೀನಟೇಶ್ವರರು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭೂತಮಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅತೀವ ಆನಂದಿತರಾಗಿ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ನರ್ತನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ವೈದರ್ಭೀಯ ಸ್ತ್ರೀನಾರಿಯರು ವಿವಾಹ ಸಾಮಗಾಯನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಆಕಾಶವು ನೀಡಿದ ದಾನವನು । ಭುಮಾತೆಯು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು ।
ನನ್ನೀ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಲಗ್ನವನು । ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನೋಡಿದರು ॥
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೇ ವಧುವು । ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಾನೇ ವರನು ।
ಪೃಥಿವಿಯು ವೀಕ್ಷಿಸಿತು । ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಜೋಡಿ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರ ಮದುವೆ । ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಎದುರು ।
ಅಗಸ್ತ್ಯ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ । ಜೀವ ಶಿವರ ಮಿಲನ ॥
ಆಕಾಶದ ಈ ದಾನವನು । ಧರಣಿಯು ತಾ ತೂಗಿಸಿದಳು ।
ಲೋಪಾ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿವಾಹದಿಂ । ಮಾನವ ಋಣವದು ತೀರಿಹುದು ॥
ದೇವ ಮಾನವರ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಲಿ । ಪಂಚಭೂತಗಳು ನೋಡಿದವು ।
ಸೂರ್ಯದೇವನಾ ಕೃಪೆಯಿಂದ । ಅಗಸ್ತ್ಯ ಧರಿಸಿದರು ಬಾಶಿಂಗ ॥
ಅಗಸ್ತ್ಯ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರು । ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯ ರೂಪ ।
ನೋಡೇ ಸಖೀ ನಾರದರು । ದೇವಂಗಾದರು ಮುರಳಿ॥
ಅಗಸ್ತ್ಯಗಾರುಡದಿಂದ । ಭ್ರೂಣಭರಣವದಾಯ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ।
ಪಿತರರ ಋಣವದು ಸಖಿಯೆ । ಶಬ್ದೈಕದಲಿ ತೀರಿಸಿದ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರು । ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌತುಕ ನೋಡುವರು ।

ಧರಮದ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು । ಲೋಪಾಳನು ತಬ್ಬಿಕೊಳುವರು ॥

ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿವಾಹದ ಆನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿತು. ಜಗವಿಡೀ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಆನಂದವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಲಿತ್ತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವಳೆಂದು ಅಂದಾಜಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಗಳು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಅಸಮಂತವೇ ಹಳಹಳಿಸಿತು. ಅಲಂಕೃತಳಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಸರೆಯರಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇವಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯ ಮುಂದೆ ಇವಳ ತೇಜವು ಕಿಂಚಿತ್ ಮಸುಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಮ್ಮೆ ಅವಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದರು. ‘ಹೇ ಸುಲಕ್ಷಣೇ, ಕಲ್ಯಾಣೀ, ಭಾರ್ಯೇ, ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿಯ ಈ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ನೀನು ಈಗ ಋಷಿಭಾರ್ಯಾ ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿರುವಿ.’ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

“ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ.’ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ನುಡಿದಳು. ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನು ನಾಚಿಸುವಂಥ ವಿಶಾಲ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ, ಕೃಶಕಟೀ, ಹಂಸಗಮನೆ, ಚಂಚಲಚಪಲೆಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಶೃಂಗನೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿಸುವಂತಹ ದರ್ಶನೀಯ ತೆಳುವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಮುನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸುಯೋಗ್ಯವಾದಂತಹ ನಾರು ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿದಳು. ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಧಾನ ಮಾಡಿದಳು ಹಾಗೂ ಅವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಅಣಿಯಾದಳು. ವಿಶಾಲವಾದ ವೃಕ್ಷವೊಂದನ್ನು ಹೂಬಿಟ್ಟ ವಲ್ಲಿಯು ಸುತ್ತುಹಾಕಿರುವಂತೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಸೌಭಾಗ್ಯಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಧಾನ ಮಾಡಿದ ಲಲನೆಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವಗೊಂಡವು.

ವಿದರ್ಭದಿಂದ ಪಂಚವಟಿ ಹಾಗೂ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶ್ರಮದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ತೇಜಸ್ವಿ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಂತಯೇ ಆಚರಣವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿವರರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾದಳು. ಅವಳು ರಾಜ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಮರೆತು ಕಾರ್ಯರತಳಾದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಂತೆ ಉಗ್ರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿದಳು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಗ್ರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹಿಮಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಗೋತ್ರಜರು ದೀಪೋತ್ಸವ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅತ್ಯನುಕೂಲಳಾದ ಪತ್ನಿಯ ಸಮೇತ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಗ್ರವಾದ ತಪವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆನಂದಿತಳಾಗಿ ಸನ್ಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪತಿಸೇವಾರತಳಾದಳು. ಪ್ರಭೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಾಗಸತೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ತರಹ ಎರಡು ತಪಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಅವರ ನಿತ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪತಿಪತ್ನಿ ಸಂಬಂಧ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಸ್ಪದ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ತಪವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ವಿಶ್ರಮಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ನಂತರ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಪತಿಸೇವೆಯ ಮನೋದಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರುಷನನ್ನು ಆವಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ವ್ರತ ಭಂಗವಾಗಕೂಡದೆಂದು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೂ ಕೂಡ ವ್ರತಸ್ಥಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೂ ಕೂಡ ದೀರ್ಘವಾದ ಸೂರ್ಯತಪಶ್ಚರಣವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಕಾಂತಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೇಜಃ ಪುಂಜ ಹಾಗೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಗಿ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರಿಬ್ಬರೂ ತಪಾಚರಣದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತತಿಯಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಗೋತ್ರಜರು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರು ಕಾಮೋತ್ಸುಕರಾಗಲೆಂದು ಮನಸಾರೆ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅವರ ಯಜ್ಞವು ಫಲದ್ರೂಪವಾಯಿತು.

ಒಮ್ಮೆ ತಪೋತೇಜದಿಂದ ದೈದೀಪ್ಯಮಾನಳಾದ ಹಾಗೂ ಋತುಸ್ನಾತಳಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೆಡೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ಆರಂಭಿಸಿದ ಸೇವೆ, ಅವಳ ಶುಚಿರ್ಭೂತತೆ, ಇಂದ್ರಿಯನಗ್ರಹ, ಸುಶೋಭಿತತೆ ಹಾಗೂ ಅಳ ರೂಪ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳ ಯೋಗ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವಳನ್ನು ಸಂಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಪ್ರೇಮಶಾಲಿನಿಯಾದ ನಾರಿಯು ಲಜ್ಜಿತಳಾದಂತಾಗಿ, ಕೈಮುಗಿದು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಾದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

“ಹೇ ನಾಥ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಪತಿಯು ಸಂತತಿಗಾಗಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಲು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿ ರಾಜಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಳನ್ನು

ದೊಡ್ಡವಳಾಗಲು ಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಋಷಿಪತ್ನಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ತಪಾಚರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ. ತಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು." ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ಪ್ರಿಯ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅವಳು ಅತೀವ ಆನಂದಿತಳಾದಳು.

"ಹೇ ನಾಥ, ತವರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಯ್ಯೆ ಇದ್ದಿತೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ತಾವು ನನ್ನ ಕೂಡ ಸಮಾಗಮ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಆಭೂಷಣಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಾನು ದಿವ್ಯ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾರು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾನು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದವರೆಗೆ ಬರುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಅಲಂಕಾರಗಳು ಯಾವದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ" ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ಕಲ್ಯಾಣೀ, ಸುಂದರೀ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೇ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ಘನತಪಸ್ವಿಗಳೇ, ಈ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಧನವಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾವು ತಪೋಬಲದ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ."

"ಹೇ ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಪದ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ಸಿತ ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯು ನಾಶಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಯಾವದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳುವದು ಉಚಿತವಾಗುವದು. ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಅಥವಾ ಯಾವುದರಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದೋ ಅಂಥ ಯಾವುದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ತಪೋನಿಧೇ, ನನ್ನ ಋತುಕಾಲವಿನ್ನು ಕೊಂಚವೇ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ತಾವು ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತ ಆಗದ ಹೊರತು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮಿಂದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಸಂಭವಿಸಕೂಡದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮನೋರಥವು

ಈಡೇರದ ಹೊರ್ತು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ಭದ್ರೇ, ಸುಂದರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು (ಭದ್ರ)ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ನಾನು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಋಷಿಮುನಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಯಾಚನೆಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೀನತೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಣ ಗಳಿಸಲು ಹೊರಡುವೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ಬರುವೆ. ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಇದೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪೂರೈಸಿಕೋ, ತದನಂತರವೇ ನಾವು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸೋಣ." ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಹೊರಟರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆದ ಶ್ರುತರ್ವಾ ಎಂಬ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ರಾಜನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬರುವ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ದ್ವಾರಪಾಲನು ತಲುಪಿಸುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತರ್ವಾ ರಾಜರು ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರು. ಸುವರ್ಣಮಯ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಆವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ, ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರು, ವಿಷ್ಣುರೂಪರಾದ ತಾವು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ, ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅನ್ನವು ದೊರೆಯಲೆಂದು ಕೃಷಿ ವಲಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವಿರಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಯ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವಿರಿ. ಆದರೆ ಪೃಥ್ವೀಪತೇ, ಮಾನ್ಯವರ ಹಾಗೂ ಸಾಧಕ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೀರಿ. ದುಃಖನಾಶನದ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರರನ್ನು ಆರೋಗ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ, ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಈ ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಯುದ್ಧ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಮನ್ವಯದ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ದೇವ, ಮಾನವ, ದಾನವ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾವು ಪೂಜ್ಯರು. ತ್ರಿದೇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಶಾಂತತೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಸರ್ವವಿಧ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತರೇ ಇರುವಿರಿ. ನಾವು ಉಭಯತರು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ತಮಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ ತಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವಿರೆಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿರಿ."

ಶ್ರುತರ್ವಾನ ರಾಜನ ಪರಿಪರಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅವರು ರಾಜನಿಗೆ,

“ಹೇ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಜ್ಞಾನೀ, ವ್ಯವಹಾರ ಚತುರ, ಪ್ರಜಾಹಿತದಕ್ಷ, ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯುವನ್ನು ನೀಡುವವನಾಗಿರುತ್ತೀ. ನಿನ್ನ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಕುಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ದೊರೆತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ಆದರೆ,”

“ಆದರೆ ಏನು ? ಭಗವನ್?” ರಾಜನು ಅಧೀರನಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

“ಇಂದು ನಾನು ಯಾಚಕನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ.”

“ಅಪ್ಪಣೆ ಭಗವನ್”

“ಹೇ ಪೃಥ್ವೀಪತೇ, ನಾನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ”

“ಹೇ ಭಗವನ್, ತಾವು ಕೇವಲ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಈ ರಾಜಕೋಶ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ದ್ರವ್ಯವೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮದೇ ಆಗಿದೆ.”

“ಹೇ ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಔದಾರ್ಯವು ಘನವಾಗಿದ್ದರೂ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ನನ್ನದೊಂದು ಶರ್ತು ಇದೆ.”

“ಅದಾವುದು ಋಷಿವರರೇ?”

“ಇನ್ಯಾರಿಗೂ ಇನ್ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿರುವ ತರದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ದ್ರವ್ಯದ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು”

“ಹೇ ಭಗವನ್ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತಾಗಲಿ, ನಾನು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಯವ್ಯಯದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯ ಅವಶಿಷ್ಟ(ಮಿಕ್ಕುಳಿದಿದ್ದು)(ಹೆಚ್ಚಾದದ್ದು)ವೆಂದು ತೋರುವದೋ ಅದನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಾಗೂ ಜಮಾಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಜಮೆ ಹಾಗೂ ಖರ್ಚುಗಳ ಎರಡೂ ಲೆಕ್ಕಗಳು ಸಮಸಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ತಾವು ಅದರಲ್ಲಿಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಪೀಡೆಯುಂಟಾಗಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

“ಹೇ ರಾಜನೇ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅತೀವ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಹಾಗು ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಸತತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಏಳ್ಗೆಯಾಗುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯುವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವುಂಟು. ಇನ್ನು ನಾವು ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವ ರಾಜನೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾ.”

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಧನ್ಯನಾದನು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಉಪಚರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಶ್ರುತರ್ವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಗಡ ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವ ರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಾಜನು ದೂತನನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.

ನಗರದ ಸೀಮೆಯ ಮೇಲೆಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವ ರಾಜನು ತನ್ನ

ರಾಜ್ಞಿ ಹಾಗೂ ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಯಥಾವಿಧಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ ಮಹಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಾಗ, ಪೂಜೆಗೈದು ಆಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

"ಹೇ ಪೃಥ್ವೀಪತೇ, ನಾವು ದ್ರವ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಬೇರೆ ಇನ್ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದೆ ಇರುವ ತೆರದಲ್ಲಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ದ್ರವ್ಯದ ಕೆಲಭಾಗವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡು."

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವನೂ ಕೂಡ ಶೃತರ್ವಾನಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಆಯವ್ಯಯದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಶಿಷ್ಟವಾದದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವನ ಕಡೆಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶೃತರ್ವಾನಂತಹದೇ ಅನುಭವವುಂಟಾಯಿತು.

ಆ ಬಳಿಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು, ಶೃತರ್ವಾನ ಹಾಗೂ ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವ ಇವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಕುತ್ಸ, ಮಹಾಧನಾಢ್ಯ ತ್ರಸದಸ್ಯೂ, ಇವರ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅನುಭವವೇನೂ ಬೇರೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಅತೀವ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವರ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗೆಗಿನ ಪೂರ್ಣ ಕಾಳಜಿಯಿದ್ದು, ಅವರು ಪ್ರಜಾಹಿತ ದಕ್ಷರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ವಚನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಖಿನ್ನರಾದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವದೆಂತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡ ಶೃತರ್ವಾನ, ವ್ರಷ್ನಾಶ್ವ, ಪುರುಕುತ್ಸ, ಮಹಾಧನಾಢ್ಯ ಹಾಗೂ ತ್ರಸದಸ್ಯೂ, ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳು ವಿಚಾರ ಮಂಥನಕ್ಕೆಂದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಅವರು ಪೂರ್ತಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಾತೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಹಾಗೂ ಗುರುವರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಭರವಸೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೇಕೆ ಬಂದರು ? ಅವರ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಹೊರತು ಅವರನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಇಲ್ವಲ ದೈತ್ಯನು ಈ ಭೂತಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾ ದ್ರವ್ಯಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ದ್ರವ್ಯ ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವಾ." ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ರಾಜನು ಇಲ್ವನ ಕಡೆಗೆ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿದನು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನೃಪತಿಗಳ ಸಂಗಡ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಇಲ್ವಲನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಮವೇತ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಬಹುಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೂ

ತಮಗೆ ದ್ರವ್ಯವು ದೊರಕುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಾತರಿಯಾಯಿತು.

ಇಲ್ವಲನು ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾದ ವಾತಾಪೀ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಮೇಷ(ಕುರಿಯ)ಟಗರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿ, ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ವಾತಾಪಿಯ ಮಾಂಸದಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ಭೋಜನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಆ ಅಸುರ ಶ್ರೇಷ್ಟನು, ಋಷಿವರರು ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಆವಾಹಿಸಿದನು. ಟಗರಿನ(ಮೇಷ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಹಾದೈತ್ಯ ವಾತಾಪಿಯನ್ನೇ ಬೇಯಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಇಲ್ವಲನ ಕಪಟ ಕೃತ್ಯವು(ವ್ಯೂಹ) ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಹತಬುದ್ಧರಾದ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ನುಡಿದರು.

"ತಾವು ದುಃಖಿಸಕೂಡದು ನಾನು ಈ ಮಹಾದೈತ್ಯನನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ." ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮೀ ರಾಜರುಗಳೇ, ತಾವೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ" ಇಲ್ವಲನು ನುಡಿದನು.

"ಹೇ ಮಹಾರಾಜನೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಭೋಜನದ ತರುವಾಯ ನಾವು ಭೋಜನ ಮಾಡುವೆವು" ರಾಜರುಗಳು ನುಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನದ ಪರಾಕ್ರಮವು ಇಲ್ವಲನಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು ಎಂದು ಅತಿಶಯ ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ವಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಊಟ ಬಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇಲ್ವಲನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಖುಷಿಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು–ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆ ವಾತಾಪೀ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಪೂರ್ಣತಃ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭೋಜನವು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಇಲ್ವಲನು ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಕೂಗಿದನು. ಇಲ್ವಲನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ಋಷಿಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದನು ಎಂಬುದೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಈಗ ಪೂರ್ಣತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತಿಶಯನಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಇಲ್ವಲನೇನೋ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದನೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿದರು. ವಾತಾಪಿಗೆ ಹೊರಬರುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾಯ್ತು. ಅವನು ಉದರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಸಿವಿಸಿಯಿಂದ ತಳಮಳಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಾಗುವಂತೆ ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಇಲ್ವಲನು ವಾತಾಪಿಯು ಹೊರಬರಲೆಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೇ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ

ವಾತಾಪಿಯು ಹೊರಬರಲಾರದಾದನು. ಅವನು ಉದರದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕ್ಲೇಶಪಡಲಾರಂಬಿಸಿದನು. ಚೀರಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದೈತ್ಯರಂತೆ ವಿಕಟ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೈತ್ಯ ಇಲ್ವಲನೇ, ನಾನು ಮಹಾದೈತ್ಯ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀರ್ಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ಕೂಗಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಹೇಗೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾನು ? ಅವನನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ!"

ವಾತಾಪಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ವಲನು ಸಾಕಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ತಾನು ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಇಲ್ವಲನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವನು ಗರ್ಭಗಲಿತನಾದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಈ ಎರಡೇ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಇಲ್ವಲನಿಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದವು. ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗುವದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದನು. ಇಲ್ವಲನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಣ ಸಮವೇತ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದನು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಾನು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಸಮವೇತ ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಲ್ವಲನ ಈ ಮೃದು ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಯಾವ ಉದ್ದಿಷ್ಟದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ? ನಾನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆ" ಇಲ್ವಲನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

"ಹೇ ದೈತ್ಯನೇ, ನೀನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕುಬೇರನೇ ಇರುವಿ. ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ರಾಜರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ವಿಶೇಷ ದ್ರವ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಪೀಡಿಸದೇ ನೀನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯದ ಕೆಲಭಾಗವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ನಾನು ಏನನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ತಾವು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ತಮಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ವಲನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಂಚಕಾರ ನೀಡಿದನು.

"ಎಲೈ ಮಹಾ ದೈತ್ಯನೇ, ಈ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜನಿಗೆ ಹತ್ತು-ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಕಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ.

ಅದರಂತೆಯೇ ಮಹಾಸುರನೇ, ನನಗೆ ಅವರ ಎರಡರಷ್ಟು ಆಕಳುಗಳು, ಸುವರ್ಣ, ಇದಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಸುವರ್ಣಮಯ ರಥ ಹಾಗೂ ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸುವ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ವಿಚಾರಮಾಡು. ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ನನಗೆ ನೀನು ಕೊಡಬಯಸುವ ರಥವು ಇದೇ. ಎಂಬುದು ತೀರಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಲ್ವಲನು ಅವಾಕ್ಕಾದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಟ ಹೇತುವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ದೈತ್ಯತ್ವವನ್ನೇ ಮರೆತನು. ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಗಣಿತ ಗೋವುಗಳು ಹಾಗೂ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸುವರ್ಣರಥದಲ್ಲಿ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಧಾವಿಸುವ ವಿರಾವ ಹಾಗೂ ಸುರಾವ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಲುಪಿಸಿದನು. ತದನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅನುಜ್ಞೆಯಿತ್ತ ಬಳಿಕ ಆ ಐವರು ರಾಜರುಗಳು ಹೊರಟು ಹೋದರು.

"ಸುವರ್ಣ ರಥದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಚಂಡ ದ್ರವ್ಯ, ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ನಾಚಿಕೊಂಡಳು. "ನಾಥ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ.' ಎಂದು ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ನುಡಿದಳು. 'ಹೇ ಭಗವನ್ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವು ಪೂರೈಸಿರುತ್ತೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಆದಂಥ ಅಪತ್ಯವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕು" ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. 'ಹೇ ಮಹಾವೀರ್ಯರೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕಾಲದ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸ್ವಶರೀರವನ್ನು ನೂಕುವಂತಹ ಕಠೋರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ, ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಾನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಮೂಲಕ ಅವಯವಗಳ ತೇಜ ಹಾಗೂ ತಾಜಾತನವು ನಷ್ಟ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೂ ತಮ್ಮಂತಹ ವೀರ್ಯಶಾಲೀ ಪುರುಷನಗೆ ನನ್ನಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಕರ್ಷಣವುಂಟಾಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತದೆ.' ಅವಳು ಮುಂದುವರೆದು, 'ವ್ರತಸ್ಥ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಋಷಿಗಳೂ ಕೂಡ (ವೀರ್ಯನಿಃತಾತ) ಉತ್ಸರ್ಗ(ಸ್ಖಲನ)ದ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನ್ಮವಿಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸುವದು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೀ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಪುರುಷರೊಡನೆ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲೇ ಬೇಕು. ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು." ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ನುಡಿದಳು.

"ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣ ಕವಚದ

ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಾವು ಜಯಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಸಂಭೋಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ತಾವು ದುರ್ಧರವಾದ ಸಂಸಾರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಕಾಮುಕಳಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಸಂಭೋಗೋತ್ಸುಕಳಾಗಿ ಮುಂದಾದಳು. 'ತಡೆಗಟ್ಟಿದ ನೀರಿನಂತೆ ಪ್ರಮಾಥಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದಂಥ ಕಾಮವಿಕಾರವು ನನ್ನ ಶರೀರದ ಅಣುರೇಣುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ವೀರ್ಯಶಾಲೀ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೀ, ಸತ್ವಸ್ಥ ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು ಚಂಚಲ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳು ನನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಿಂದ ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ". ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಸಂಭೋಗ-ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಾಗ ಹೊರಗಡೆಗೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಮುಕ್ತಗೊಂಡು, ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂತತಿಯು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.

"ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ನಾನು ಬಹುಕಾಮರಾದ ನಮ್ಮ ಮರ್ತ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಾತಕಗಳಿಗಾಗಿ ಸೋಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಎರಡೂ ವರ್ಣಗಳ ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ, ಅದರಂತೆಯೇ ಅನ್ನ, ಸಂತತಿ ಹಾಗೂ ಬಲ ಇವುಗಳ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಬಲಾಢ್ಯ ಮತ್ತು ಉಗ್ರರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಗುದ್ದಲಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗಿದು ಸಮತಲ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲಿತವಾಗಲೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಅವೆಲ್ಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಸಂಭೋಗನಿರತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಚತುರತನದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಸಹಸ್ರಂತೇಸ್ತು ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶತಂ ವಾ ದಶಸಂಮಿತಮ್ ।
ದಶವಾಶತತುಲ್ಯಾಃ ಸ್ಯುರೇಶೋ ವಾಪಿ ಸಹಸ್ರವತ್ ।
ಸಹಸ್ರ ಸಂಮಿತಾಃ ಪುತ್ರ ಏಕೋಮೇಸ್ತು ತಪೋಧನ ।
ಏಕೋಹಿ ಬಹುಭಿಃ ಶ್ರೇಯಾನ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಾಧುರಸಾಧುಭಿಃ ॥"

"ಹೇ ನಾಥ, ನನಗೆ ಸಹಸ್ರತುಲ್ಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರನು ಸಾಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಸಜ್ಜನರಾದ ಅನೇಕ ಪುತ್ರರಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಸಜ್ಜನ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ಆಗಿರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರನಿರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ" ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದಳು.

"ನನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರುವುದು!" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಭೋಗದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

ಸಂಭೋಗದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಳಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ನಿದ್ರಾಧೀನಳಾದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಕೌತುಕಭರಿತರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ತ್ರೀ

ಹಾಗೂ ಪುರುಷರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸುಖ ಹಾಗೂ ಸೃಜನದ ಅಲೌಕಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಸುಖದ ಆನಂದವು ಸಂಭೋಗ ಸಮಾಧಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಸಂಭೋಗ ಸಮಾಧೀಯ ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಸಮಾನವೆನಿಸುವ, ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಈಪ್ಸಿತವು ಸಹಜ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಆನಂದವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಕೈವಲ್ಯದ ಆ ಅತರ್ಕ್ಯವಾದ ರೂಪದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಯೋನಿ ಸಂಭವ ದೇವತಾಗಣ, ನಿರ್ಗುಣತತ್ವ, ಅಮಾನವೀ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಂಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಂಭೋಗಲೀಲೆ, ಸೃಜನಲೀಲೆಗಳು ಕೇವಲ ವಿಲೋಭನೀಯವಾಗಿವೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಕಾಮ ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಪ್ರತೀತಗೊಳಿಸುವ ಈ ಅಥರ್ವಣವು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಇದೇ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಶತಗುಣಿತ ಮಾಡಲೆಂದೇ ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಗೆದು ನಾನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ತಪಶಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಸಂಭೋಗ ಹಾಗೂ ಸೃಜನದ ಅಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಋಣಿಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇವ ಮಾನವೀ ಮಿಶ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಯೋನಿ ಸಂಭವರಿಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ಪರೋಪಕಾರ ಇವುಗಳ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಾದರೂ ಯಾವುದಿದೆ ?

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಭೋಗದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಚಿಂತನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಮುಗ್ಧ, ಸುಂದರ ಮುಖಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಜ್ಞಾತ ತೃಪ್ತಿಯ ಹಾಗೂ ಚೈತನ್ಯಮಯತೆಯ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ತೇಜಪುತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಸ್ತಿಮಿತಗೊಂಡರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಸುಖನಿದ್ರೆಗೊಳಗಾದರು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅವರ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಸಲ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದಾತ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗಾಢ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರು.

ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಲಿರುವ ಪೂರ್ವದಿಶೆಯು ತೇಜಸ್ವೀ ಮುನಿವರರನ್ನು ಮೆಲ್ಲನಾಗಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಾಗ, ಲಜ್ಜಾವತಿಯಾದ ಕಳ್ಳ, ಸ್ನೇಹಮಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೌನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾತಃಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಆನಂದದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾದರು. ಅವಳ ಪ್ರಿಯ, ಆಗ್ರಹೀ ಹಾಗೂ ಕಾಮುಪ್ರೇಕರ ಚಲನವಲನಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಪ್ರಾಚೀ(ಪೂರ್ವದಿಶೆ)ಯು ಅವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೆ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಗೆ ಉಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಭಾವಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೇ ಅವರನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ವೈರಾಗ್ಯವು ಆವರಿಸಿತು.

ಅವರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಅವರ ವೈರಾಗ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅರಿತುಕೊಂಡಳು. ಅವಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಅಜ್ಞಾತ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

"ನಾಥಾ, ತಮಗೇನಾದರೂ ಹೇಳುವದಿತ್ತೇ?"

"ಹೌದು ಪ್ರಿಯೇ!"

"ಈಗ ಸಂಶಯರಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳಿರಿ" ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಯೋಗಿನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಭೋಗ ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಂತೃಪ್ತ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಪುನಃ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ವಿಜನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರರು. ನಿಮಿತ್ತವು ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳು ಸಾಧ್ಯ ? ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹಾಗಾದರೆ ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯಾದರೂ ಏನು?"

"ನೀನು ವ್ರತಸ್ಥಳಾಗಿ ಗರ್ಭಸಂಗೋಪನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಾನು ಏಳುವರ್ಷ ತಪಾಚರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವವು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪೃಥಿವಿಯು ಕಾಣುವಳು. ಎಲೈ ಧರ್ಮಶಾಲಿನಿಯೆ, ಭಾಗ್ಯವಿಧಾತೃಯೇ, ನೀನು ನನಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ವಿಜನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡು."

"ಹೇ ಆರ್ಯಮುನಿವರರೇ, ತಾವು ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಿರುವುರಿ. ಯೋಗ್ಯವಾದುದ್ದನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಿರಿ, ಹಾಗೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಯೋಗಿನಿಯೇ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭಪೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಹೊರಬಂದ ತರುವಾಯ ಆ ಮಾತೆಯು ಗರ್ಭದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ತನಕ ಜತನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಏಳೂ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಗರ್ಭವು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನೂ ಕೂಡ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಲೋಕಕ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕೈವಲ್ಯದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೊತೆಗೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಾನು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ವನವಾಸ ಹಾಗೂ ಏಕಾಂತ ಸೇವನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ.."

"ಹೇ ಮುನಿವರರೇ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರಗಿಲ್ಲ." ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ನುಡಿದಳು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಶ್ರಮ ವಾಸಿಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗರ್ಭವು ಏಳು

ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವೀ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತೋಜೋವಲಯದ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರವು ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವದೊಂದು ತಾರೆಯ ಪ್ರಕಾಶವು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಸರವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವನ್ನು ಅವಳು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಯು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಈ ಗರ್ಭಿಣೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ಅವಳ ತೇಜದತ್ತ ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ವಕ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಈ ರೂಪವು ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಗಮನವು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತ ಕಡೆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಪತಪಗಳಿಂದ ಸಹಜ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ–ಸಂವೇದನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಗರ್ಭವು ಸಂಸ್ಕಾರಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದ. ಏಳು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಗರ್ಭವು ಒಂದೇ ಸಮನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಏಳನೆಯ ವರ್ಷವು ಮುಗಿದ ತರುವಾಯ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಆ ಗರ್ಭವು ಉದರದಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತು. ಆ ಸುಸಂಸ್ಕಾರಿತವಾದ ಗರ್ಭವು ಪ್ರದೀಪ್ತಮಾನವಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ, ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದಂಥ ಆ ಋಷಿಪುತ್ರನು ಅಂಗ, ಉಪಾಂಗ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಇವುಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯದ ಜಪವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಮಾತೆಯ ಉದರದಿಂದ ಹೊರಬಂದನು. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅವನಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಇಧ್ಮವಾಹನೆನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವನು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುತ್ರಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದರು. ಆ ತೇಜಸ್ವೀ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಪುತ್ರನ ಜನನವಾಗುತ್ತಲೇ ಪಿತೃಗಳು ಮುಕ್ತರಾದರು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಜರು ಸಮೃದ್ಧರಾದರು.

“ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಕಾಗ್ರಹದ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ವಿಧಿಯನ್ನು ಸಂಪನ್ನ ಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿ ಇವರೊಡನೆ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಗೋತ್ರಜರು, ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ರಾಜರುಗಳು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ತ್ರಿದೇವ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದಣಿ ಮಾಡಿದರು. ನಾಮಕರಣದ ಅನುಪಮ್ಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೋಜಿಗಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಳು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ‘ಇಧ್ಮವಾಹ’ ನಿಗೆ ಜೋಗುಳ ಹಾಡುವದೂ ಅವರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅತೀವ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾದ ನಾರಿಯರು,

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಶ್ರಮವಾಸೀ ಮಹಿಳೆಯರು ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. –

ಅಗಸ್ತ್ಯರಾ ತೇಜವನು ಧರಿಸಿದಳು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ
ಜಪ್ಪಿಸಿದಳು ಉಡಿಯೊಳಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರದಾಯಿತು ಹೆಸರು
ಇಧ್ಮವಾಹ ಬಾಲಕ ಜನಿಸಿದನು ಸರ್ವಜ್ಞಾನಿ
ಮಾತೆಯು ಆತನ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಳು ದೃಢಾಸ್ಯನವನು
ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಕರ್ತೃತ್ವ ನಿನ್ನದು ವಿಶೇಷ
ಮನುಜರ ಉದ್ಧಾರಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆ ನೀ ಜನ್ಮವಿಡೀ
ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ನಿನ ಕಾಯಕವದು ಅಗಾಧ
ಜನಿಸುತಲೇ ನಿನ ಕಂದ ಆದನು ವಿಶ್ವವಂದ್ಯ
ವಿಶ್ವವಂದ್ಯ ಬಾಲಕನಾ ಸಲುಹಿದಳಾ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ
ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಂಶಕೆ ದೊರಕಿದ ನಿಜ ವಾರಸದಾರ
ಪಟ್ಟಕೆ ವಾರಸನಾದನು 'ಇಧ್ಮವಾಹ', 'ದೃಢಸ್ಯೂತ'
ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹೆಸರನು ಪ್ರವಹಿಸಿದಳಾ ಗಂಗಾಮಾತೆ
ಪರಬ್ರಹ್ಮರಾ ಆಕೃತಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ರೂಪದದಿ ಬಂತು
ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮಗ್ಗುಲಲಿ ಮಾನನಾದನು ರಕ್ಷಿತ
ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕ ಎನ್ನುತ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆ ಕಂದನಾ
ಮಾತೆಯಾದಳು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವ ಪಾಲಿಸಿ
ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಆ ಕೂಸು ಬೆಳೆಯಿತು ದಿನದಿನಕೆ
ಚಂದ್ರಸುರ್ಯರೂ ನೋಡಿದರು, ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದಳು ಧರಣಿ
ಮಗುವಿಗಾಯಿತು ಹೆಸರು ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು ವಿಶ್ವದ ಜ್ಞಾನ
ತೊಟ್ಟಿಲದೊಳಗೆ ಇಟ್ಟರು ಆ ಮುದ್ದು ದೃಢಸ್ಯೂತನ

ಮಾತಾಭಗಿನಿಯರು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಕಾಶವು ಇಂದ್ರಧನುಷ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಿತ್ತು. ಮರುತನು ತೊಟ್ಟಿಲ ತೂಗಿದನು. ತ್ರಿದೇವರು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಸ್ಮಿತ ಹಾಸ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆನಂದವು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಆನಂದೋತ್ಸವದೊಳಗಿಂದ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಾರದ ಋಷಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಇಂದ್ರದೇವರ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

"ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ತಲ್ಲೀನರದಿರಿ ತಾವು ?"

"ಏನು ನಡೆಯಿತು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ?"

"ಸ್ವಾಮಿ ಇಂದ್ರಪದ ಹಾಗೂ ದೇವಲೋಕಗಳು ಸಂಪುಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ."

“ಇದೇನು ಮುನಿವರರೇ ತಾವು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು?” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿ ಋಷಿಗಳೇ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಪಿತೃಪ್ರೇಮ ಮೂಲಕ ತುಂಬಿಕೊಂಡವರಾಗಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು ಆನಂದರತರಾದಿರಿ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮಹಾತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಜನರು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.” ನಾರದರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದರು.

“ನಾರದ ಮುನಿವರರೇ ತಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿರಿ. ಇಂದು ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಗಣ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ರಾಜರುಗಳು ಪಾಲುಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಪಂಚತತ್ವಗಳು ಸಫಲತೆಯ ಭರವಸೆ ನೀಡಿರುತ್ತವೆ.. ಹೀಗಿರುವಾಗ........ ಇಂದ್ರದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. “ಋಷಿವರರೇ, ಯಾನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಜಾಗರ್ತಿ ಸಂಯಮೀ। ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಅರಿತಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವೇ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಗಿದೆ.

“ಅಂಥದ್ದಾಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು?”

“ಶೂರಪದ್ಮನು ಮಹಾತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರ ದೇವರನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರದೇವರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಶೂರಪದ್ಮನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಭೀಷಣ ಬರಗಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಾವು ಮಾಡಿದ ನದಿ ಹಾಗೂ ಸರೋವರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನುಅವನು ಉಧ್ವಸ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರುಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯ. ಶೂರಪದನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲೆಂದೇ ನಾನು ನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ತಡೆಯುವವರಾರು ?”

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಚರಾಚರಸಹಿತವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ರಕ್ಷಣ, ಕೃಷೀವಲರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ. ನಾನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ತಾತ್ಕಾಲ ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ.”

“ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿ, ತ್ರಿದೇವರು, ಪಂಚತ್ವಗಳು ಇವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಪತಿವೃತೆಯೇ, ನನಗೆ ಬರಗಾಲದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಶೂರಪದ್ಮನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಸುಜಲಾಂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ನೂನು ಮತ್ತು ಇಧ್ಮವಾಹರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.”

“ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೇರವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕೊನೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಘೋರವಾದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಲೆಂದು ಹೊರಟರು. ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕಾವೇರಾ ಋಷಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗೋದಾವರಿಯ ಜಲೌಷಧವನ್ನು ಕಂಡು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಜಲೌಷವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಚಿಂತನವು ನಡೆದಿರುವಾಗ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಕಾವೇರಿಯು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಳು.

“ಹೇ ಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?”

“ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೌತುಕದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು. ‘ಮಗೂ, ನೀನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು, ಆದರೂ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೊದಗಿ ಬಂದಾಗ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು ಇಷ್ಟವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಸವಿ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ.” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳೇ ನನಗೆ ಈ ಗೋದಾವರಿಯಂತೆ ನದಿ ಆಗಲು ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ?” ಕಾವೇರಿ ಅಂದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಚಕಿತರಾದರು. ಆದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿ– ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ವರ ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಆಶ್ವಾಸನದಿಂದ ಕಾವೇರಾ ಋಷಿಗಳು ತುಂಬಾ ಖುಷಿಪಟ್ಟರು.

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ತಾವು ಮರಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದಿಗೆ ಬರುವವರಿದ್ದೀರಿ? ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರಿ”

“ಋಷಿವರರೇ, ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ!”

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಈ ಬಾಲಕಿಯ ಮಾತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲೇ ಬೇಡಿ. ಅವಳು ಬಾಲಿಶ, ಬಾಲಬುದ್ಧಿಯವಳಿದ್ದಾಳೆ!” ಕಾವೇರಾನು ಸಹಜವಾಗಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು.

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜನೇ, ಮಹಾನ್ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನೀನು ಋಷಿ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೀ. ಈ ಕನ್ಯೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯ ಗರ್ಭಿತ ಅರ್ಥವು ನಿನಗೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ.”

“ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವಿದೆ. ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿಯು ಮಾತ್ರ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷೀವಲರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಾದರೂ ಇರುವದು ಏನು? ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ನಾವು ಗೋದಾವರೀ ನದಿಯ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಪಾಚರಣೆಗೆಂದು ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಗೋದಾವರಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕಾವೇರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಕೂಡ ಗೋದಾವರಿಯನಥೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಮೂಡಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಋಷಿ ಕಾವೇರಾ, ನಿನಗುಂಟಾದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲೆಂದೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಶೂರಪದ್ಮನು ತನ್ನ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರೋಪಕಾರದ ಬದಲು ಪರಪೀಡೆಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಜಲವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಯಾರಿಸಿದ ಜಲೌಘ ಹಾಗೂ ಸರೋವರಗಳ ಯೋಜನೆ, ಪರ್ವತಗಳ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತಲವಾದ ಮಡಿಗಳನ್ನು ಅಗಿದು ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶೂರಪದ್ಮನು ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಡೆದ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಪರ್ಜನ್ಯ (ಮಳೆರಾಯ)ನನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಾವೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪರ್ಜನ್ಯ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ." ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೇರವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ತಪವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಪೃಥ್ವಿಯು ತ್ರಸ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಬ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ಭೀಷಣವಾಗಿತ್ತು.

ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು ನೀರಿಗಾಗಿ ದೂರ ದೂರ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಊರುಗಳು ನಿರ್ಮನುಷ್ಯವಾದವು. ಭೂಮಿ ಬಿರುಕುಗಳಿಂದ ಸೀಳಿಹೋಯಿತು. ಕೃಷೀವಲಯ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಹತಾಶರಾದರು. ಗುಬ್ಬಿ ಕಾಗೆಗಳೂ ಇಲ್ಲವಾದವು. ಅನೇಕ ಯೋಜನ(ರಹದಾರಿ)ಗಳ ಪರ್ಯಂತನೀರಿನ ಬರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಗಾದರೂ ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸಾಗಿತು. ಇನ್ನು ಸಾಗದಂತಾಯಿತು. ಪೃಥ್ವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯಾರಿದ, ಹಸಿದ, ಜೀವಗಳ ಬವಣೆಯನದನು ಸಹಿಸದಾದಳು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಾಚರಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಬಹುವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲವು ರುಕ್ಷವೇ(ಒಣದು) ಆಗಿತ್ತು. ಬಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಕೃಷೀವಲರು(ರೈತರು) ಈ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಂದಾರ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಪರ್ಜ್ಯನ್ಯವು ಬರುವಂತೆ ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೃಷೀವಲರಿಗೆ ಹಾಯೆನಿಸಿತ್ತು. ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆದರವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಬಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಹರಿದುಕೊಂಡು

ಹೋಗಿ ಮಳೆಗಾಲವಿಡೀ ಒಣ(ರುಕ್ಷ)ವಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಹತಾಶರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಕುಳಿತ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ನೀರು ಈ ರೀತಿ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಭೂಮಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತೋಚಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟದ ಮೇಲೆ ದಿನಾಲು ಕೃಷೀವಲರು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಗದ್ದಲವುಂಟಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ತಾವೂ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವರ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಅಧಿಕ ಬಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಅನ್ನಿಸಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ಕೃಷೀವಲರ(ತಂಡ) ಗುಂಪುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಯತ್ನಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಯತ್ನಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷೀವಲರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತಪಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅವರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಧರಣೀಮಾತೆ, ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ನೀರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪಶ್ಚಿಮ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂಚಿನಿಂದ ಹರಿದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಸಾಗರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಬಾಷ್ಪದ ಉಪಯೋಗವೇನು?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಪರ್ಜನ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಹಾಗೂ ತಮಗೆ ಸಾಗರ, ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಇವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವರು. ಆದರೂ ಪರ್ವತಗಳ ಇಳುಕಲಿನ ಈ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದೆಲ್ಲ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾನು ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿ ಕಳೆದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಈ ಶೂರಪದ್ಮನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಅವರ್ಷಣ (ಬರಗಾಲ)ದಿಂದ ಆ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹೊಸ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ನೀರೆಲ್ಲ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಉದರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಆಕಾಶನು ನನ್ನನ್ನು ಎರೆದರೂ(ಅಭ್ಯಂಜನ) ಕೂಡ ನಾನು ಸ್ವಷ್ಟ (ಸೃಜನಕ್ಷಮ) ವಾಗಲಾರೆನೆಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ದುಃಖ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಈ ಇಳುಕಲಿನ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನಗೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಧಕ್ಕೆಯಿತ್ತರೂ ಅದು ನನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಗೆ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವೇ ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿರಿ" ಪೃಥಿವಿಯು ವಿನಂತಿಸಿದಳು.

“ಹೇ ಪೃಥಿವಿ ದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪೃಷ್ಠಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಸಮತಲವಾದ(ಹರಿ) ಮಡಿಗಳನ್ನು (ಕಾವಲಿ) ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಆ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಕಲಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮತಲವಾದ ಮಡಿಗಳು(ಕಾವಲಿ) ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮುಖಗಳೆಂದು ನೀನು ಭಾವಿಸು ಹಾಗೂ ಆ ಮುಖಗಳ ಮೂಲಕ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹನಿಯೂ ನಿನಗೆ ದೊರಕುವದು. ಸಾಗರನು ನಿನಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಜೀವನ(ಜಲ) ಸಫಲವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ(ಕಾವಲಿ) ಮಡಿಗಳನ್ನು ಅಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯು ದೊರೆತರೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಇದೇ ಉಪಾಯವುಂಟು !” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಪಾಯ (ಹೇಳಿದರು) ಸೂಚಿದರು.

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನನ್ನ ಜೀವನ(ಜಲ) ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೇ ತಾವು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಆಗ ನಾಣು ಅವರ್ಷಣ(ಬರಗಾಲ)ದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ನನ್ನ ಪೃಷ್ಠ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಅಗಿಯಲ್ಪಡುವ ಮಡಿಗಳನ್ನು (ಕಾವಲಿ) ನಾನೇಕೆ ಸಹಿಸಕೂಡದು? ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ನೀರನ್ನು ಅವರೋಧಿಸುವ (ತಡೆಯುವ) ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತಮ್ಮಲಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದೆ.

ಪೃಥ್ವಿಯ ಅನುಮತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮುಂದಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತ ಕೃಷೀವಲದ ನೂರಾರು ಗುಂಪುಗಳ ಎದುರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಉಪಕರಣವಾದ ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಮತಲವಾದ (ಕಾವಲಿ) ಮಡಿಗಳನ್ನು ಅಗಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಗರ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣದ ಮೂಲಕ ಭೂಪೃಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಚಲನವಲನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಮತಲವಾದ (ಕಾವಲಿ) ಮಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪಾಚರಣದಲ್ಲಿ ಕಷೀವಲರನ್ನು ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭೂಮಿಪುತ್ರನು ಭೂಮಾತೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿ, ಪೃಥಿವೀ ಮಾತೆಯನ್ನು ಸುಖದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಅವಳ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ತಾನು ಸುಖಿಯಾಗಬಲ್ಲೆನೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಋಷಿವರ್ಯರು ಮತ್ತು ಕೃಷೀವಲರಿಗೆ ನತ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಗರೆಯುವ ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಇರುವ (ರೂಢಿ) ರಾಟಿಯಿತ್ತು. ಪರ್ಜನ್ಯವಾದರೆ ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವೆಂಬುದು ಕೃಷೀವಲರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ಸಮತಲವಾದ (ಕಾವಲಿ) ಮಡಿಗಳನ್ನು ಇಳುಕಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡದೆ ಅವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ವಾನರ, ಕೃತ, ಪೌಲಸ್ತ್ಯ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೋಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃಷೀವಲರ ತಂಡಗಳು ಮುಂದುವರಿದವು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ವಾನರ ವಂಶೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಕೊಂಚ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದನು. ಇನ್ನಿತರರ ಕಿವಿಗಳು ಚುರುಕಾದವು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿವರರೇ, ತಾವು ಏನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು.

"ಹೇ ಕೃಷೀವಲರೇ, ಬೀಳುವ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ದೊರಕುವ ನೀರು ಅಲ್ಪವಿದೆಯೆಂದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆ ನೀರೆಲ್ಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಗತಿಮಾನವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನೂ ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಹಾಗೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಪೃಥ್ವೀ ಮಾತೆಯು ನಮಗೆ, ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಈ ನೀರನ್ನು ಭೂ ಪೃಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ಶೇಖರಿಸಿ ಅವಳ ಉದರದವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪೃಥಿವಿಯ ವಕ್ಷ(ಎದೆ)ವನ್ನು ಸೀಳಿ ನಾವೂ ಕೂಪ(ಬಾವಿ)ಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ಅವಳ ಉದರದಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆಗ, ಆ ಉದರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂಚಯ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ? ಅದರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಮುನಿವರರೇ, ಈ ಉಪಾಯದ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಫಲನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

"ಹೇ ಕೃಷೀವಲರೇ, ಪರ್ಜನ್ಯಋತು ಸಮಾಪ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲಣ ನೀರೂ ಕೂಡ ಪಲಾಯನಗೊಂಡಿದೆ. ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ನೀರು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಉಪಲಬ್ಧ ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಗಾದರೂ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ನೀರು ದೂರದಿಂದ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ತಂದ ನೀರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಎಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವೆವೋ ಆ ಬಾವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸೆಲೆಗಳು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬತ್ತಲಾರಂಭಿಸುವವು. ತಾವು ಹತಾಶರಾಗಕೂಡದು. ಇದು ಇಂದಿನ ಮಾತಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆಕಾಶದ ಮಾಯೆಯೆದುರು ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದವರೆಗೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ಸರುವಿನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಹನಿಯನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗದ ಹಾಗೆ, ಹರಿಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹನಿಯನ್ನೂ ಈ ಕಾವಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಸಮತಲಕಾವಲಿ(ಹರಿ)ಗಳೆಂದರೆ ಪೃಥ್ವೀಮಾತೆಗೆ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮುಖಗಳ ಮೂಲಕ ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವಂತಿದೆ. ಕೂಪ(ಬಾವಿ)ದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯುವ

ನೀರು ಪೃಥ್ವೀಭಾಗದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಂಗಿ ಉದರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉದರದವರೆಗೆ ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಮಾರ್ಗವೇ ಪ್ರಶಸ್ತ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಉದರದಲ್ಲಿಯ ಜಲವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉದರವನ್ನು ತುಂಬಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಿರತ ಪರಿಶ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳ ಜಲವು ನೇರವಾಗಿ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿಲ್ಲಿಸೋಣ. ಇದೂ ಒಂದು ಯಜ್ಞವೇ ಇರುತ್ತದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೃಷೀವಲರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಒಕ್ಕಲಿಗರು (ಕೃಷೀವಲರು) ಸಮತಲವಾದ ಕಾವಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಈ ಕಾವಲಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ?"

'ಹೇ ವಾನರಾಧಿಪತೇ, ತಾವು ಸಮಸ್ತ ಕೃಷೀವಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮ ಹೊಲ, ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದರ ಅಂದಾಜು ಪಡೆಯಿರಿ. ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮತಲ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿರಿ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ವೃದ್ಧರಿಗೂ ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕೂಟದ ಮೇಲೆ ನೆರೆದ ಕೃಷೀವಲರ ತಂಡಗಳು ಯಶದ ಕೀಲಿಕೈ ದೊರೆತ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟವು.

"ಉರಿಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡ ಹಾಗೂ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇಳುಕಲಿನತ್ತ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಎಲ್ಲರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಯುಧವಾದ ಗುದ್ದಲಿಗಳು ಕಂಡವು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ತಂಡಗಳ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಹಿರಿಯರ ಮೇರೆಗೆ ನಿಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮತಲ (ಸಪಾಟ) ಹರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪರ್ವತಗಳ ಇಳಕಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮತಲದ ರೇಷೆಗಳು ಕಾಣಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶಿವಶಂಕರರು ಭಸ್ಮದ ಪಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದಂತೆ ಆ ಸಮತಲ ಕಾವಲಿಗಳು ಪರ್ವತಗಳ ಇಳುಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಸಮಾನವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಖಣ್ ಖಣ್ ಗುದ್ದಲಿ । ಮಣ ಮಣ ಮಣ್ಣು । ರಾಜಗೆ ದೊರಕಿತು ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ । ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವು ಕೃಷೀವಲರ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ಅಗಿದು ಕಾವಲಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಡ್ಡು ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ಧರಣಿ ಮಾತೆಯ ಉದರದಲಿ ।ಸಖಿಯೆ ಜಲವನು ಕಂಡಿತು ಮಡಕೆ ।
ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ । ಖಪ–ಖಪವೆಂದು ಅಗಿದಾಯಿತು ।

ಸೂರ್ಯದೇವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ । ಸಾಗರ ನೀಡಿತು ದಾನವನು ।
ಗಾಳಿಯ ಸೂಸಿತು । ಆಗಸವನೆ ತುಂಬಿ ।
ಹೀಗೆ ನುಸುಳಿದ ಆಗಸವು । ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹನಿಗೂಡಿ ।
ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ । ಭೂಮಿಯ ಸೆರಗದು ಕಟ್ಟಿಹುದು ।
ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುದ್ದಲಿಯು । ಝಪ ಝಪನೆ ನಡೆಯಿತು ।
ಧರಣೀ ಮಾತೆಯ ಉದರದಲಿ । ನೀರು ಸೇರಿತು ಧಪ ಧಪನೆ ।
ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಪುಣ್ಯ । ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗದಾಯಿತು ಫಲಪ್ರದ ।
ಧರಣಿಯ ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ । ಕೃಷಿಯ ದೈವವದು ತೆರೆದಾಯ್ತು ।
ಎಲೆ ಎಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ । ನಿನಗುಂಟು ಗ್ರಾಮದ ಕಾಳಜಿ ।
ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಸಂದಣಿ । ಕೂಪ ಕೂಪ ತುಂಬಿಸುವವು ಕುಂಭ ।
ಶೂರಪದ್ಮ ರಾಕ್ಷಸನು । ಹೊಡೆದಟ್ಟಿದನೆಲ್ಲಾ ಜಲವನ್ನು ।
ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುದ್ದಲಿಯ ಮೂಲಕ । ಜಲವದು ತುಂಬಿತು ಷಟ ಷಟದಿ ।
ಎಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಎಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ । ಜನುಮ ನಿನ್ನದು ಮಾನಕುಂಭದಿ ।
ಮಾನಸಿಯ ಶಿವತೀರ್ಥ । ತುಂಬಿಸಿತು ಧರಣಿಯ ಉದರ ।
ಧರಣೀ ಮಾತೆಯ ಸೆರಗಿನಲಿ । ಆಗಸದಾ ಭಾಗ್ಯವದಿಂತು ।
ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಋಣವನ್ನು । ತೀರಿಸಿತಗಸ್ತ್ಯರ ಗುದ್ದಲಿ ।

"ಸಾಮವೇದವು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮತಲ ಕಾವಲಿಗಳು(ಹರಿ) ಪರ್ವತದ ಇಳುಕಲಿನಲ್ಲಿ ಜೇಡರ ಬಲೆಗಳಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಿತು. ಶೂರಪದ್ಮನು ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಉಗ್ರ ರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಅಥರ್ವಣದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರ–ಮರುತರ ನೃತ್ಯವಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯುಲತೆಯು ಇಂದ್ರ ದೇವನಿಗೆ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಳು. ಆಕಾಶವು ಶೂರಪದ್ಮನನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಅಣುಕಿಸಿತು. ಇಂದ್ರ ದೇವರು ಸರುವು ಸರುವುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಪಾತ(ಝರಣಿ) (ನಿರ್ಝರ)ದೊಳಗಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯತ್ತ ನೆಗೆಯಿತು. ಇಳುಕಲಿನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುವ ಆಕಾಶದ ಅಶ್ರುಗಳು ಸಮತಲವಾದ ಕಾವಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಸಾಗರನಿಗೆ ಹಾಯೆನಿಸಿತು. ಶೂರಪದ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುರಿಯುವ ನೀರು ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆಯೆನಿಸಿತು. ಭೂಮಾತೆಯು ಜಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಶೂರಪದ್ಮನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಯಾವಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವಣವನ್ನು ಅಂದರೆ ಯಾತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲವು ಆವ್ಹಾನಿಸಿತು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಪರ್ಜನ್ಯವೃಷ್ಟಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷೀವಲರು ಕಿಂಚಿತ್

ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಮನಸಾರೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಾದವು. ಶೂರಪದ್ಮನ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಕೆಂಡದಂತೆ ಉರಿದೆದ್ದವು. ಇಂದ್ರಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅವರೋಧಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡರು. ತಾವು ಶಿವತಾಂಡವವನ್ನಾಡುವ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ಮನವಾರೆ ಖಾತರಿಪಟ್ಟರು.

"ಹೇ ಮಹಾದೇವರೇ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಿರಿ. ಮಾನವೀ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮದೇ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಶೂರಪದ್ಮನು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಆವ್ಹಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವೇ ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಬೇಕು."

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. "ಹೇ ವತ್ಸಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ನೀನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹೀಗೆ ಹತಾಶನ್ಯಾಕೆ ಆಗಿರುವಿ? ಒಂದೇ ಒಂದು ಆಚಮನ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಅಪರಂಪಾರವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿರುತ್ತೀ. ಅದರಿಂದ ಶೂರಪದ್ಮನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನ ಈ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಎದುರು ಕಃಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೋ"

"ಮಾತೆಯೇ ನನಗೊಂದು ಶಂಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಗೆ ಹೇಳಿದರು.

"ಯಾವುದು?"

"ಹೇ ಮಾತೇ, ನಾನು ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ತಪಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬನ ಪಾರಿಪತ್ಯ ಮಾಡಲು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಮತಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದುವ ಇಚ್ಛೆಯ ಬಗೆಯೇನು?"

"ವತ್ಸಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಶಂಕೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದ ತಪವು ಶತಗುಣಿತವಾಗಿ ಫಲದಾಯಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗೂ. ನೀನು ಕೃಷೀ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಮಾನವನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಅವನು ಸ್ವತಃ ದೇವಪದವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಎಂಬುದು ನಾರಾಯಣ ಲೋಕಬಂಧಕರ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಸಾಧಿಸಿರುವಿ."

"ಹೇ ಮಾತೇ, ನನ್ನ ಶಂಕೆಯ ನಿರಾಕರಣ ಮಾಡಿ, ತಾವು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯ

ನನ್ನ ಔತ್ಸುಕ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದಿರಿ."

"ಹೇ ವತ್ಸಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷೇ, ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳು, ದಿನ್ನೆಗಳು, ಗುಡ್ಡಗಳು, ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ಶಿವರೂಪವಾಗಿವೆ. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೇ ಯಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ಮರಣವು ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಲಿಂಗರೂಪವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ (ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ) ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಭಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಂತರವು ನಿನಗೆ ಶೂರಪದ್ಮನು ಶರಣು ಬಂದ ನಂತರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಶಿವಪ್ರಭುಗಳೇ, ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯೇ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಶೂರಪದ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

"ತಥಾಸ್ತು!" ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕೃಷೀವಲರ ತಂಡಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಪುನಃ ಕಡೆಗೆ ಪುನಃ ಗುಂಪುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿರಾಳವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

"ಹೇ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಕುಳಗಳು ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ.........." ಪಾಂಡ್ಯ ನರೇಶರು ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಶೂರಪದ್ಮನು ತನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವ ಪೂಜಕರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಪೀಕನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಚಲ್ಲಾಟವನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಕಲಿತವಾದ ಜಲವೆಲ್ಲ ವಿಷವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಾವಿಯಿಂದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ದಾಹವುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಧಾನೀ, ಆನಂದಿತರಾದ ದೇವಪೂಜಕ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪೂಜಕ ಜನರ ಶೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ವಹಿಸಿದ (ಕೈಕೊಂಡ) ಶ್ರಮವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವವು. ಪಾಂಡ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಳಲು ನಿವೇದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡ್ಯ ನರೇಶಾ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶೂರಪದ್ಮನ ದಮನವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವೆವು. ತಾವೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಶಿವಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅವರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಶೂರಪದ್ಮನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯಶ ದೊರೆಯುವದು."

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೂಡಲೇ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ವಕ ಶಿವಾರಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇಡೀ ಅಸಮಂತವು ಶಿವನಾಮಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಗರನು ಬಾಷ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಆಕಾಶವು ಇಂದ್ರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನೇತಾಡತೊಡಗಿತು.

ಮರತರು ಯತ್ನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶೂರಪದ್ಮನು ಇಂದ್ರಮರುತರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಮರುತ ಇಂದ್ರರವರೆಗೆ ತಲುಪಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಗ್ರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಅಥರ್ವಣದ ಅಮೋಘ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ಶೂರಪದ್ಮನ ಮಾಯೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶೂರಪದ್ಮನನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕಿ ಭಸ್ಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಮಾತ್ರ ಶೂರಪದ್ಮನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದನು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆ. ನನಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು !"

"ಹೇ ರಾಕ್ಷಸೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತಪಸ್ವೀ ಶೂರಪದ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಮತಿ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಭೂಮಿ ಪುತ್ರನಿದ್ದು ಇಂದ್ರ ಪದದ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ನೀನು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿದಿ. ಮಾತೆಯನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡುಮಾಡುವ ಪುತ್ರನು ಕ್ಷಮೆಗೆ ಪಾತ್ರನಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವದೇ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಪರಾಧದ ಅರಿವುಂಟಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಅಮೋಘ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ನಾನು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾಯಾವೀ ವಿದ್ಯೆಯು ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣದ ಎದುರು ಕಃಪರಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುವೆ! ತಾವು ವಿಧಿಸುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೆ ಶೂರಪದ್ಮನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು! ಅಂದರೇನೇ ನಿನಗೆ ಪುನಶ್ಚ ಋಷಿ ಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಲ್ಲದು."

"ಹೇ ಶೂರಪದ್ಮನೇ ನೀನು ಇಂದ್ರಮರುತ ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವೀಮಾತೆಗೆ ಶರಣು ಹೋಗು ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನೂ ಕ್ಷಮಿಸುವೆ."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ"

ಶೂರಪದ್ಮನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಳೆದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಗದೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಪರ್ಜನ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯು ಮಿಂದು ಹೋಯಿತು. ವೃಕ್ಷಗಳು ಚಿಗುರಿದವು. ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಬಂದವು. ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಅರಣ್ಯಗಳು ಹಚ್ಚಹಸಿರಾದವು. ಪೃಥಿವಿಯು ಸಾಶ್ರು ನಯನದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನೇಡಿರಿಸಿ ಧನ್ಯ ಮಾಡಿಸಿದಿ. ಯಾವದೇ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಪುತ್ರರು ಸಮಾನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಧೃಢರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಶೂರಪದ್ಮನ ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ

ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಆಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಹೇ ಭಗವನ್ ತಮ್ಮ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಸ್ಕರ'ನೆನ್ನುವರು. ಮಗೂ ನಿನ್ನ ದಯೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಶೂರಪದ್ಮನಂಥ ರಾಕ್ಷಸನು ಪುನಃ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

"ಮಾತೆಯೇ ನಾನು ಕೇವಲ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನೀನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು"

"ಅಪ್ಪಣೆ, ತಾಯೀ"

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಯೇ, ಪ್ರಾವೃಟ್(ವರ್ಷಾ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟ (ಸುರಿದ)ವಾದ ಜಲವು ತಾತ್ಕಾಲ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾವಟ್(ವರ್ಷಾ) ಕಾಲದವರೆಗೆ ದಾರಿ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ಗಂಗೆಯ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಗೆಯು ಉತ್ಪನ್ನಳಾದರೆ ನೀರಿನ ಬರವು ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದು. ಇದು ನೀನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ"

"ಆದರೆ ಮಾತೆಯೇ,"

"ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ." ಪೃಥಿವಿಯ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಾವೇರಿಯ ಹಟದ ನೆನಪಾಯಿತು. ತಾವು ಅವಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದವು ಸತ್ಯವಾಗುವ ಸಮಯ ಒದಗಿ ಬಂದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು.

"ಸರಿ ಮಾತೇ, ನಾನು ನನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆ."

"ವತ್ಸಾ, ಯಶಸ್ವೀ ಭವ" ಪೃಥಿವೀ ಮಾತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು.

ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರಿಗೆ ಶರಣಾದ ಶೂರಪದ್ಮನು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದನು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ."

"ಹೇ ಶೂರಪದ್ಮನೇ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಋಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕನ್ಯೆ ಕಾವೇರಿಯು ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳು."

"ಯಾವ ಸಂದೇಶ ಬ್ರಹ್ಮವರರೇ?"

"ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗಿರುವ ಸಾಗರದವರೆಗೆ ದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋಗು. ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ಅವಳು ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ದಂಡನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗು"

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ"

ಶೂರಪದ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಋಷಿವರ್ಯ ಕಾವೇರರನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದನು. ಕಾವೇರರು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಶೂರಪದ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಕಾವೇರಿ ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದಳು. ಕಾವೇರಿಯು ಉಪವರ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಯಾರೂ ಮೋಹಿತರಾಗುವಷ್ಟು ಅವಳು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಶಾಂತ, ಗಂಭೀರ ಚೆರ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯದ ತೇಜವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಆಸೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

"ಹೇ ಶೂರಪದ್ಮನೇ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮಗೆ ನನ್ನದೇ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ ತಾನೇ?"

"ಅಹುದು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ, ತಮ್ಮದೇ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು."

"ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗುತ್ತ, ಅಗಸ್ತ್ಯರವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ (ಆಗ್ನೇಯ) ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕಾವೇರಿಯು ಅವರ ಆಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಳು ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿರಿ."

"ಅಪ್ಪಣೆ ದೇವಿ"

ಶೂರಪದ್ಮನು ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಹಾಗೂ ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜಲಪ್ರವಾಹದ ಮಾರ್ಗವೂ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಶೂರಪದ್ಮನಿಗೆ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲದರ ಹಿಂದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಯಾವುದಾದರೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಆಲೋಚನೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಕಾವೇರಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಶೂರಪದ್ಮನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯರವರೆಗೆ ತಲುಪಿದನು. ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನಡೆದಂಥ ಇಡೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದನು. ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನಾಲಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆನಂದಿತರಾದರು. ಅವರು ಶೂರಪದ್ಮನಿಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲು ಹೇಳಿ ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯತ್ತ ಹೊರಟರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಸಮಸ್ತ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನಮ್ರತಾ ಪೂರ್ವಕ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಕಾವೇರಿಯು ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿದ ತರುವಾಯ ಕಾವೇರಾ ಹಾಗೂ ಇವರು ಅವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾವೇರಾ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದರ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿವರರೇ, ತಾವು ಬರಗಾಲವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಳಿಸಿರುವಿರಿ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಶೂರಪದ್ಮನಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ದೇವಲೋಕಗಳನ್ನು ನಷ್ಟಭಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪೌರುಷಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿವಾದನ.

ತಾವು ನಮ್ಮ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ............"

"ಮುನಿವರರೇ ಹೇಳಿ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಮನೋದಯವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ನಾವು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

"ಹೇ ಲೋಕಭಾವನರೇ, ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಕಾವೇರಿಯು ತಮ್ಮ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ವಿವಾಹ ಬದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಅವಳ ವಿವಾಹವು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರಳಾಗಬಹುದೆಂದು ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆ! ಅದರಿಂದ ತಾವು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾನ್ ಋಷಿಯ ಪತ್ನಿಯಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಅವಳಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ನಾವು ಅವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ವಚನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ಪುತ್ರನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಆಗ...."

ಕಾವೇರಿಯು ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹವು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧನವಿದೆ. ಆದರೂ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆ(ಮರ್ಯಾದೆ) ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ತಾವು ನನ್ನೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಬದ್ಧರಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿನಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದವುಂಟಾಗುವದು.

"ಎಲೆ, ಲೋಕಹಿತೈಷೀ, ತ್ಯಾಗಮಯಿ ತಪಸ್ವಿನೀ ಯುವತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಹೇತುವು ಅಷ್ಟು ಶುದ್ಧವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು.

ಕಾವೇರಾ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರ ಮರುತರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕಾವೇರಾರನ್ನು ಕಂಡು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ರಾಜರುಗಳು, ದೇವ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಕಾವೇರಾನು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಸಿದನು.

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಇಧ್ಮವಾಹನ ಸಂಗಡ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದಳು. ಕಾವೇರಿಯು ತನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೆದುರು ನಿವೇದಿಸಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಇವರ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಶನವು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿತ್ತು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಪತಿವ್ರತೆಯೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ವಿವಾಹ ಮೂಲಕ ಮತ್ಸರ

ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗದೆ ಇರುವುದರ ರಹಸ್ಯವೇನು? ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ನಾಥಾ, ತಮಗೂ ಇದರಲ್ಲಿಯ ರಹಸ್ಯ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ಹಾಗೂ ಪುರುಷತ್ವ ಇವುಗಳು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪತಿ-ಪತ್ನಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ಪತ್ನೀವ್ರತೀ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಅಲ್ಲವೇ? ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಮಾಯಾವೀ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷನ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ ಇವು. ಆದರೂ ಈ ಸೃಜನದ ಆನಂದವನ್ನು ಸತ್ವಯುಕ್ತರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪಡೆಯತಕ್ಕದಿರುತ್ತದೆ."

"ಕಾವೇರಿಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವದಿದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಡಕೇನು? ತಮ್ಮ ಪೌರುಷವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೃಜನ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮುಂಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೇನಿದೆ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ, ನಾವೇ ಈ ತರಹ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಇವರಲ್ಲಿ ಭೇದವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ಋಷಿವರರೇ, ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನವೀಯ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ದೇಹದ ಬಂಧನವಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಂಧನದಿಂದ ಜೋಕೆ ಮಾಡುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧಾರಣೆಯು ಕಾಲಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಲಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನೀಡಲೇಬೇಕು. ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು, ಹಾಗೂ ದೇವತಾಗಣ ಇವರು ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯ ಆಚೆಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವ್ರತಸ್ಥ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ಣರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಮದಲೇ ಅವರ ನಂಟು ಇಹ ತತ್ವದ ಜೊತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರತತ್ವದ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ಪರತತ್ವಗಳು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಎದುರು ಮಾನವೀ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಇಹತತ್ವಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುವ ಆಭಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಚರಾಚರದ ಆಚೆಗಿರುವ ಶಾಶ್ವತದ ವಿಷಯಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇನ್ನು ನಾವು ಉಭಯತರು ಕೇವಲ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವೆವು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಕಾವೇರಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾದ ನಂತರ ಅವಳಿಗೂ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದ ಹೊರತು ತಮಗೆ ಮುಕ್ತರಾಗುವದು

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ ಆ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮಗೆ ವಂದನೆಗಳು"

"ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೆ ತಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ!"

"ಹೇ ಭಗವನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ತಾವು ಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ?"

"ಹೇ ನಾರದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಕಾವೇರಿಗೆ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯ."

"ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕರ್ತವ್ಯವು ತಮ್ಮಿಂದ ಹೇಗೆ ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ? ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಕಾವೇರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ?"

"ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವೆ. ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವೂ ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ!" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಇತಿಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವಾಗ ತಾವೇ ಅಹಂಕಾರಯುತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ?"

"ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಎಂದರೆ ಆಯ್ತು!" ನಾರದರು ಸಾಶಂಕರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿ, ಗಂಗಾ–ಗೋದಾವರಿ, ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ, ದೃಢಸ್ಯೂ ಋಷಿಮುನಿ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರತು, ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಪತಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ, ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗೋತ್ರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಋಷಿಗಳು, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು, ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ರಾಜರುಗಳು, ಅದರಂತೆಯೇ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಯ ಆಶ್ರಮಾಚಾರ್ಯರು ಇವೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಆದರಿಸಿ ಸತ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕಾವೇರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹ ಬದ್ಧರಾದರು.

ಕಾವೇರಾಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾವೇರಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಜಪವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕಾವೇರಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂಗಡ ಸುಖದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಕಲ್ಯಾಣದ ಆಲೋಚನೆಗಳು

ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹಬದ್ಧಳಾದಳೋ, ಆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳು ದುಃಖಿಸತೊಡಗಿದಳು.

"ನಾಥ, ತಾವು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರು, ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ ಇರುತ್ತೀರಿ. ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿರಿ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ, ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು."

"ಹೇ ಸರ್ವಜ್ಞರೇ, ನನಗೆ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ ಇದೆ. ನನಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪತಿ ಪತ್ನಿ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಮಮಾಣಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಧ್ಯೇಯದ ನೆನಪು ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧೀ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ." ಕಾವೇರಿ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮಯ ಒದಗಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಅದು ಬರುತ್ತದೆ. ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರು. ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡುವುದೂ ಕೂಡ ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅದು ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವೆ? ಅನ್ಯಥಾ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ವಿವಾಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏನು?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾವೇರಿಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ನಾಥ, ಪ್ರಪಂಚ ಕರ್ತವ್ಯ ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೇವೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ?"

"ಹೌದು, ಅದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತತಿ ನಿರ್ಮಾಣವು ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಧನೆ(ಸಾಧ್ಯ)ಅಹುದು! ಅದೂ ಕರ್ತವ್ಯವೇ, ಅದರ ಹೊರ್ತು ಗೋತ್ರಜ ಪಿತರರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ."

"ಆದರೆ ನಾಥಾ, ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸೃಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಇದೂ ಕೂಡ ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಆಗ...... ಅವಳು ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

"ಹೇ ಕಾವೇರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ತರ್ಕಶುದ್ಧವಿದೆ. ನಾನು ಆ ಬಗೆಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವೆ. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಾನು ಯಾವದೇ ಕರ್ತವ್ಯದ ಹೊರೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇರುವದಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ನಾಥಾ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿ, ತಾವು ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಆಗ ತಾವು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನೇ ಮಾಡುವಿರಿ. ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವೆ."

"ಹೇ ದೇವಿ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಂಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಪ್ತ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗಕೂಡದು. ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಆಸೆ." ಇಷ್ಟು ನುಡಿದ

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನರಾದರು. ಕಾವೇರಿಗೂ ಏನೂ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವೂ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಮರೆಯದಂತಾದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಯಾರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬರಲೊಲ್ಲದು.

ಅಂದಿನ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸರೋವರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದರು. ಕಾವೇರಿಯು ಕಿಂಚಿತ್ ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಡಲಾಗದು ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರದಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅವಸ್ಥೆ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ನೀ ಲುಬ್ಧನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇರಲಾರನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಾವೇರಿಗೆ ಅವರು ಜಲದ ರೂಪವನ್ನಿತ್ತರು. ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಸಂಗಡ ಅವರು ಆ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಆ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಅವರು ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ವಿವಾಹದ ನಂತರದ ಈ ವರ್ತನದ ಕಡೆಗೆ, ಇಂದ್ರದೇವ, ಮರುತ ಹಾಗೂ ಪೃಥಿವಿ ಇವರ ಗಮನವಿತ್ತು. ಬರಗಾಲದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಕಾವೇರಿಯ ವಿವಾಹವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾರದರು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಚಿಂತೆಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಪೃಥಿವಿ ಇವರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಅವರಿಗೆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ ನಂತರ, ಅವರು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗಣೇಶ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ದೇವೇಂದ್ರರ ಸಂಗಡ ಪೃಥಿವಿಯು ಗಣೇಶರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಳು. "ಹೇ ವಿನಾಯಕಾ, ನೀನು ವಿಘ್ನಹರನು, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯ ಮೂಲಕವೇ ವಿಘ್ನವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಾವು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು.

"ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮರುತರಿರಾ, ಪೃಥಿವೀ ಮಾತೆಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ವಿಘ್ನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವೆ. ಆದರೂ ಸಂಧಿ ಶೋಧಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರಿ. ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ಹಾಜರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆ."

"ಹೇ ಗಣನಾಯಕ, ವಿಘ್ನಹರಣ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೇವಲ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಆಗ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಆಸೆ."

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ, ಭಗವಾನರು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಮಾನ. ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ

ತತ್ಪರತೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗುವದು ನನಗೆ ಅಶೋಭನೀಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಉಗ್ರಋಷಿಗಳು. ಶಾಪಾದಪಿ, ಶಾರಾದಪಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಒಂದು ಪ್ರಮಾದ ಮೂಲಕ ವಿಘ್ನನಾಶವಾಗುವ ಬದಲು ವಿಘ್ನಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯೇ ತಯಾರಾಗಬಹುದು."

"ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಗಳ ರಕ್ಷಣದ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ."

"ಸರಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾ."

ದೇವೇಂದ್ರರು, ಮರುತರು, ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿ ವಿನಾಯಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ನಡೆದು(ಒದಗಿ) ಬಂದಿತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಲರೂಪೀ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ರಿದ್ಧಿ–ಸಿದ್ಧಿಗಳ ದೇವತೆಯಾದ ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

"ದೇವಾ, ವಿನಾಯಕಾ, ಈಗ ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕಮಂಡಲದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿರಿ."

"ಸರಿ, ಸರಿ." ವಿನಾಯಕರು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು. "ನಾನು ಈಗಲೇ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವೆ."

ವಿನಾಯಕರು ಕಾಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಮಂಡಲುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಹಾರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಆ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಉರುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಹಾಗೂ ನದಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾಗಿ ಜನ್ಮವೇ ದೊರಕಿದಂತೆ ತೋರಿತು. ಪೃಥಿವಿ, ಇಂದ್ರರು, ಮರುತರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಕಾವೇರಿಯು ಶೂರಪದ್ಮನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಹರಿಯುತ್ತ ಸಾಗಿದಳು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿದಳು.

ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಕಮಂಡಲುವಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಕಾವೇರಿಯು ಖಳಖಳನೆ ಹರಿಯುವ ದೃಶ್ಯವು ಕಂಡಿತು. ಕಾವೇರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರವಾಹದೊಳಗಿನಿಂದ ತೆರೆಗಳು ಧುಮುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ತಗ್ಗುಳ್ಳ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಳ್ಳದೊಳಗಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವಾಗ ತುಷಾರಗಳು, ತುಂತುರು ಹನಿಯಾಗಿ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಕರ್ತವ್ಯ ಚ್ಯುತರಾಗಿರುವೆನೆಂದೆನಿಸಿತು.

"ಕಾವೇರೀ, ಕಾವೇರೀ! ನೀನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದು" ಅವರು

ಕೂಗಿದರು. ಕಾವೇರಿಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಪ್ರಕಟಳಾದಳು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶವೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತಾವು ನನಗೆ ನೀಡಿದ ವರದಾನವು ನಿಜವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವವಳಿದ್ದೇನೆ." ಕಾವೇರಿ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

"ಇಲ್ಲ ಕಾವೇರೀ, ಮಾಯಾವೀ ರೀತಿಯಿಂದ ಇದು ನಡೆಯಕೂಡದು. ಇದು ನನಗುಂಟಾದ ಘೋರವಾದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ನೀನು ಮತ್ತೆ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವೆ." ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವರು ಅಥರ್ವಣದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವ, ವಿನಾಯಕರು, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ವಿನಂತಿ ಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತಾಗಿಯೂ ದುಃಖಿತರಾಗಬೇಡಿ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾವೇರಿಯು ನದಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಅವಳೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾವೇರಿಯ ನದಿಯ ರೂಪವು ಅವರಿಬ್ಬರ ಇಚ್ಛೆಯ ಪರಿಪೂರ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಬದುಕುವದೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಕಾವೇರಿಯು ಕೋಟ್ಯಾಂತರರಿಗೆ ಅನ್ನ–ನೀರು ನೀಡುತ್ತ ಇರುವಳು. ಪ್ರಭೋ, ಇವಳು ಒಂದು ಮಹಾನ್, ಪವಿತ್ರ ನದಿಯೆಂದು ಸಿದ್ಧಳಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಶೂರಪದ್ಮನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ."

ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಥರ್ವಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಾವೇರಿಯು ಅನೇಕ ಜನರ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿದಳು! ಅವಳಂತೂ ಮಾನವ ಜಾತಿಗೇ ಮಾತೆಯೆನಿಸಿದಳು. ಕಾವೇರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನಿತ್ತು ಅವರು ದೇವತೆಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕಾವೇರಿಯು ದಕ್ಷಿಣ–ಗಂಗಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಕ್ರತು, ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಋಷಿವರರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ಸಂಗಡ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಶೂರಪದ್ಮನನ್ನು ಶರಣಾಗತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಾನರ, ಕ್ರತು, ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಕುಲಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರ ದೃಢಸ್ಯುತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ

ಪ್ರೀತಿಯು ಈ ಕುಲಗಳಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು. ಪುಲಸ್ತ್ಯರಂತೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಕುಲದವರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪತ್ನಿ ಹವಿರ್ಭೂ ಇವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯರ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದ್ದಳು. ಕ್ರತು ಮತ್ತು ಪುಲಹರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ದತ್ತು ಪಡೆದಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.ಪುಲಹರ ಪುತ್ರರು ಪುಲಹರಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಅಹಂಕಾರೀ ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಋಷಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ, ವಶಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಇಧ್ಮವಾಹರು ತಾರಕಾ ಪುಂಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಕೊಡಬಯಸಿದರು. ಕ್ರತು–ಇಧ್ಮವಾಹರಾದರು, ಪುಲೀಸ್ತ್ಯರು–ಅಗಸ್ತ್ಯರಾದರು. ಪುಲಹರು ವಶಿಷ್ಠರಾದರು.

ಹೇ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ತಮ್ಮ ಸಹಕಾರವು ನನಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಏನೂ ಮಾಡಕೂಡದು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ತಾವು ಅಯೋನಿ ಸಂಭವರು, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ನಿರ್ಮಿತರಾಗಿರುವಿರಿ.ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮರು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ಭಾವವೇಕೆ? ನಾವು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ." ಋಷಿಗಳು ನುಡಿದರು.

ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರು. ತಮ್ಮ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರು ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ಸಮವೇತ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ಮಿತ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಆದಿ ಋಷಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಋಷಿಳಿರಾ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಣೇಶರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವೇನು? ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಯಿತೇ?"

"ಹೇ ಪಿತಾಶ್ರೀ ತಾವು ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮರು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಿ. ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಭೋಗ ಮೈಥುನ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಪನ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ತತ್ವಗಳ ಕೂಡ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತಮ್ಮದೇ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರಷ್ಟು ಸನ್ಮಾನವುಂಟು. ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೂಲಕವೇ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ–ಸುಖಗಳು ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿವೆ. ವಶೀಷ್ಠರ ಮೂಲಕವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಪಾಂಡ್ಯ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಸಮವೇತ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವು ಅನುಸ್ಯೂತವಿದೆ." ಪುಲಸ್ತ್ಯರ ಈ ವಿಸ್ತೃತ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಲೆದೂಗಿದರು.

"ಹೇ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಾವು ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತರಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಗತಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಶಿಷ್ಠರ ಪರಂಪರೆಯು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಅದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ತಾರಕಾ ಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಆದರೂ ಹೇ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ಋಷಿವರರ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಕೂಡ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ನನ್ನ ನಾಲ್ಕೂ ಮುಖಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಸನ್ಮುಖವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಥಾಮತಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇವಲ ಸಪ್ತ ತಾರಕಾ ಪುಂಜಗಳೇ ದಿಗ್ದರ್ಶಕವಾಗದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತೇಜವನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಭೂಲೋಕ ಸಹಿತ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ." ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ವಕ್ತವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ ಸ್ವರೂಪರಿರುವಿರಿ. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಿಣಿಯಾಗಿದೆ. ಲೋಪಾ ಮುದ್ರಾ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವಿರಿ ಹಾಗೂ ಶಿವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ತಾವು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವಿರಿ. ತಾವೇ ಅಗ್ನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಿರಿ. ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾವು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಲಹುವಿರಿ. ಪ್ರಕೃತಿ ಶಕ್ತಿ ರೂಪದ ಸಾಧನ ಮೂಲಕ ತಾವು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವನ್ನಿತ್ತು ಸದೈವ ದುಷ್ಟ ನಿರ್ದಾಲನ ಮಾಡುವಿರಿ. ಶೂರ ಪದ್ಮನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ತಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೀರಿ." ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ಯ ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ತ್ರಿದೇವರ ಸಾಧನವೆಂದು ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದು ತಮಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇತವಿದೆಯಲ್ಲವೇ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಈ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಸರ್ವರ ಆಗ್ರಹ

ಮೂಲಕ ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ಪ್ರವಹಿತಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದದ್ದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಉಗ್ರ ಕೋಪದ ಭಯವು ನನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ರುದ್ರಾವತಾರದಷ್ಟೇ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಈ ವಕ್ತವ್ಯದಿಂದ ಅದು ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾವು ಶಿವರೂಪವಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆ ನನ್ನ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನೆಗಳು." ಗಣೇಶರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನುಡಿದರು.

ನಿದ್ರಾವಶರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರು. ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರ–ಚಕ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಆದೇಶವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಕೈವಲ್ಯರೂಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನ ! ಆಜ್ಞೆ ...."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರ–ಚಕ್ರದ ಆರಂಭವನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂವೇದಿತವಾಯ್ತು" ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಶಬ್ದಗಳು ಮೂಡಿಬಂದವು.

"ಹೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕೈವಲ್ಯಾ ಈ ಮನ್ವಂತರ ಚಕ್ರವು ಎಷ್ಟು ಮನ್ವಂತರ ಚಕ್ರಗಳ ತರುವಾಯ ಮುಗಿಯಲಿದೆ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ನೀನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಆದಿ–ಮಧ್ಯ–ಅಂತಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣ ಆಕಾರಗಳೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವಕಾಶದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಕೂಡ ಇರುವಿದಿಲ್ಲ."

"ಅರ್ಥಾತ್ ಈ ಚಕ್ರವು ಅನಾದಿ–ಅನಂತವಿದೆ"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಕೇವಲದಿಂದ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೈವಲ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದೇ ಕೈವಲ್ಯದ ಅಗಣಿತ ರೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವುದು ಕೈವಲ್ಯದ ಕ್ರೀಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕ್ರೀಡೆಯ ಅತೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆವಿಷ್ಕಾರವೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಸ್ತಾರ. ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರವು ಸೂರ್ಯ ರೂಪ ಚೈತನ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರದೊಳಗಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೈವಲ್ಯದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಅಸಂಖ್ಯ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅಗಣಿತ ಸೂರ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಸೂರ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ–ಕೈವಲ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವ ಚೈತನ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರವೆಂದರೇನೇ .... ಶಿವ, ಮೂರನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮ. ಈ ಮೂರೂ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಕೇವಲ ಭಾಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣು ತತ್ವವು ಪ್ರೇರಕ ಹಾಗೂ ಧಾರಕ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವವು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ರೀಡೆಯು ಅದರ ಸಾಧನ ರೂಪತೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತ ಸಾಧ್ಯ, ಆಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿಲಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಶಿವರು. ಈ ಮೂರೂ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅಹಂಕಾರವೂ

ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರೂ ತತ್ವಗಳು ಕೈವಲ್ಯದ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವರೂಪ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಕೈವಲ್ಯದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ್ ಚೇತನಾ ಶಕ್ತಿಯೇ ಈ ಮೂರೂ ಸತ್ಯಗಳ (ತ್ರಿಸತ್ಯ) ಸತ್ಯರೂಪಿಣೀ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮರೂಪ ಸತ್ಯವೇ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಕೈವಲ್ಯ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸತ್ಯರೂಪಗಳು ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ನಿರ್ಮಿತಿ, ಧಾರಣ, (ಸಂಗೋಪನ) ವಿಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಈ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿ–ಪುರುಷ, ಶಿವ–ಶಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣು–ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಕೈವಲ್ಯವೇ. ಆದಿ–ಮಧ್ಯ–ಅಂತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರದರ್ಶನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಕೇವಲಾದ್ವೈತ ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೆಂದರೇನೇ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ದ್ವೈತವು ಅದರ ಆಭಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಿಃಶಂಕರಾಗಿ ತಾವು ನವ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತರಾಗಬೇಕು."

ಈ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಕೈವಲ್ಯರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಾನು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾವು ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಈ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯರೂಪರಾಗುವ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಚಲವಿಚಲ, ಅವಿಚಲ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪದಿಂದ ಜಡ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಬಲ, ಅಹಂಕಾರ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಲಾಲಸೆಯು ಕೈವಲ್ಯದ ಮನ್ವಂತರ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಮಿತಿಗಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯ ಮಹತ್ತತ್ವರೂಪ ಪಂಚ ಮಹಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು, ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಕಳೆದ ಮನ್ವಂತರದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಿನಾಶೀ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಅರ್ಧನಿದ್ರಾಧೀನ, ಅರ್ಧಚೇತನ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣ ಚಲನವಲನವುಂಟಾಗುವ ಮಾನಸಚಿತ್ರವು ಕಳೆದ ಮನ್ವಂತರ ಚಕ್ರದ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾವಶ ವಿಷ್ಣುತತ್ವಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಚಲನೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇರಣೆಯು ವಿಷ್ಣುತತ್ವದ ನಾಭಿಕಮಲದೊಳಗಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪರೇ, ತಾವು ಕೈವಲ್ಯ ಚೇತನಾಶಕ್ತಿರೂಪದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪರಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿರಿ. ಕಳೆದ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿನ ಅನಾವಶ್ಯಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ಅಧರ ಎರಡೂ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ, ಪ್ರೇರಕವಾಗುವ, ಕಾರಕವಾಗುವ, ಭೋಗ ಪ್ರವರ್ತಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವತೆಗಳನ್ನು

ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿರಿ. ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿಯ ಭೋಗಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣುತತ್ವ ಅರ್ಥಾತ್ ಸತ್ತಾ(ಅಧಿಪತ್ಯ), ಸಂಪತ್ತಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ, ಸ್ವತ್ವ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿ ಭೋಗದ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಿರಿ. ಸ್ವಪ್ರೇರಕ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಿರಿ. ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪದಿಂದ ಭೋಗಪೂರ್ವಕ ಪರಿವರ್ತನದ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಿರಿ. ಭೋಗಲಾಲಸೆಯು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲೇ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ, ಸ್ವರೂಪ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಅರಿವುಂಟು ಮಾಡಿರಿ. ಮನ್ವಂತರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಲಯದ ಅರಿವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರೊಳಗಿಂದಲೇ ಆನಂದ, ದುಃಖ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರಿ. ಆಹಾರ, ನಿದ್ರಾ, ಭಯ, ಮೈಥುನ, ವಿಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸದೇಹ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಿ. ಈ ವಿಕಾರಮಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಚರ, ಭೂಚರ, ಅಂತರಿಕ್ಷಚರ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಚರವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ಜೀವತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ವ ರಜ, ತಮಾತ್ಮಕ ಅಹಂಕಾರ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಭೂಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಥುನ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಕ್ರವು ಉರುಳುತ್ತಲಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿ ಮಾಡಿರಿ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಧಾರ ಮೂಲಕ ಸುಖ ದುಃಖ ಭಾವನೆಗಳ ಸಮಾವೇತವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿರಿ."

"ಹೇ ಕೈವಲ್ಯರೇ ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆಯುವುದು. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಋತ್ವಿಜತೆಯನ್ನೆಸಗುವ ಋಷಿಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಮನ ಸ್ವರೂಪದ ತಪಸ್ವೀ ಋಷಿಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶನವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಗುರುಕುಲಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕವೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಮನ್ವಂತರ–ಚಕ್ರದ ಚಾಲನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ತಮ್ಮ ಆವಿಷ್ಕಾರ ರೂಪದ ಒಂದು ಲಿಂಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರವು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಆವಿಷ್ಕಾರವೇ ಇರುವುದು. ಆದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದೋ, ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಈ ಋಷಿಗಳು ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಲು, ತ್ರಿದೇವರಂತೆಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರೆಗಳಾಗಿ ಮಿನುಗುವರು." ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಕೈವಲ್ಯರೂಪರೇ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ

ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾವು ನೀಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪದ ಆಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾಮ ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ."

ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಈ ಎರಡೂ ತತ್ವಗಳೊಡನೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಮಾಯಾ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಜಲಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಭೂಲೋಕದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜಲಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಮಂತ್ರಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಜಲ–ಭೂಚರ, ವಿಷ್ಣುರೂಪ (ಕಚ್ಛ) ಆಮೆಯು ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ತೂಗಿಸಿ, ಸಂತುಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪಂಚತತ್ವಗಳು ಆವರ್ತನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪರ್ವತಗಳು, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಅರಣ್ಯಗಳು ಭೂಗರ್ಭದೊಳಗಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದವು. ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಹರಿದಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ಭಯಾವಹವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳ ಪಾಶವೀ ಜೀವನ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ, ಮಾಯಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ (ದ್ಯು) (ಆಕಾಶ)ಲೋಕ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಲೋಕ, ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕ ನಿರ್ಮಿತ ದೇವತಾ ಸಮೂಹದ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಸರ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಾಹನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ(ದರ್ಶನ)ವನ್ನು ನೀಡಿದವು. ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆ ಭೂದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನಿತ್ತು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಅದಾಗ್ಯೂ ಮಾಯೆಯ ಸಮವೇತವಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರು ಅಶಾಂತರಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರನ್ನು ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿಗೆ ಸರಿಸಮ (ಪ್ರತಿರೂಪ) ಧಾರಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಪುರುಷ–ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ಕೈವಲ್ಯವು ಹಗಲಿರುಳೂ ಲಾಸ್ಯ (ಚೆಲ್ಲಾಟ) ಚೈತನ್ಯ, ಆನಂದವಿರುವಂತಹ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತು. ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಶೇಷ ಭಗವಾನರು ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ ಧಾರಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದಂತಹ ಹಿಮಪರ್ವತವನ್ನು ಜಲಾವರಣದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ ವರಾಹರು ಶೇಷನಾಗರ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಜಲಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಾದ ಚಲನ ವಲನ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ ಹಿಮವಾನರು ಜಲದ ಹೊರಗಡೆಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದರು.

ಹಿಮವಾನ್ ಹಿಮಾಲಯನು ಸಹಸ್ರಾವಧಿ ಪರ್ವತರಾಜಿಗಳ ಮೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಿನತ್ವ ಮೂಲಕ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮೇರುಮಣಿ ಮೇರುಪರ್ವತ ಎಂದೇ ಅವನ ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರು ಅರ್ಥಾತ್

ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಈ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಶಿದರು. ಮಥೆಉವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಹಿಮಾಲಯದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶರೂ ಕೂಡ ಮೋಹಿತರಾದರು. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರೂ ಕೂಡ ತೇಜವನ್ನವಲೋಕಿಸಿ, ಕೈವಲ್ಯರೂಪ ಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಸ್ತುತಿಗೈಯುವ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದ ಹಾಗೂ ವೀಣಾ ವಾದಿನಿಯರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಈ ಲೀಲಾವಿಷ್ಕಾರ ಮೂಲಕ, ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ, ನಾದಬ್ರಹ್ಮ, ಪ್ರಾಸಾಂಜ್ಯೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಅವರೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣು ರೂಪದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸ ರಚಯಿತರಾದ ಶಿವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಡೆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ವಿಷ್ಣು, ಶಿವಶಂಭೂ ಹಾಗೂ ಮಾಯಾ ಇವರೊಡನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ವಿನಮಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಪುರುಷ ಮೂಲಕ ಮನಃ ಸ್ವರೂಪ ಸೃಷ್ಟಿ ನಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನುಡಿದರು. ಹಿಮವಾನ್ ಹಿಮಾಲಯನು ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಶಿವ-ಶಂಭುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಮಾನಸ-ಪುತ್ರ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನಿತ್ತರು. ಸ್ವತಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಯಜ್ಞದ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದರು. ಸೂರ್ಯ ಸೂಕ್ತ ಪಠಣವಾಯ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರ ಮೂಲಕ ಮಹಾದೇವರು ಲಿಂಗರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಯೋನಿ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಷ್ಣುತತ್ವ ಸಮೇತ ಕೈವಲ್ಯಮಯ ಆತ್ಮವತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಪ್ರತಿರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಮಾನವನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡನು. 'ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಃ ಅಸ್ಮಿ:' ಆಬ್ದಗಳು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹನಮವಂತನಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದವು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯೋಜಿಸಿದ ಯಜ್ಞವು ಸಫಲಗೊಂಡಿತು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪುತ್ರರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿ ಉಪಭೋಗ ಸಮೇತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಪ್ರಜನನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಸಂಕಲ್ಪ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಯಜ್ಞ ಇವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪುನಃ ಯಜ್ಞವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನಾವಾಹಸಿ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಾನಸ ನಿರ್ಮಿತಿ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಂತ ಯೋಜಿಸಿದ ಮಾನಸ ಯಜ್ಞದ ಮುಖಾಂತರ ದೇವ ಋಷಿಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರಬೇಕೇಂದಲೇ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯದಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಯೋನಿ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಗಳ ಮೈಥುನ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಶಕ್ತಿ-ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನಿತ್ತರು. ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ

ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಮಾನವನ ವಂಶವು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೈಥುನದಲ್ಲಿ ರಸ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಕನ್ಯೆಯರ ಮುಖಾಂತರ ಅನೇಕ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನವ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ಪಿಶಾಚ್ಚ, ರಾಕ್ಷಸ ಮುಂತಾದ ದೇವ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪ ಮಾನವರು ನಿರ್ಮಿತರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಹಂಕಾರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರದೇಶವು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿರುವಂಥ ಮೇರುಮಣೀಯಿಂದ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯ ತುಂಬ ಸಂಚರಿಸಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ, ಸಮಾಜ, ಕುಲಗಳು, ಪರಂಪರೆಗಳು, ದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸನೆಗಳು, ಆರಂಭವಾದರೂ ಕೂಡ ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಭೂಮಿ, ಸಂಪತ್ತಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಜಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ದೇವಲೋಕದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿ ಇಂದ್ರರ ಅಧೀನವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಅಥವಾ ದೇವಲೋಕದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರಪದವನ್ನು ದೋಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ದಾನವರು, ಮಾನವರು, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರ ದೇವರು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪದದಿಂದ ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತರು. ಅದರಂತೆ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಈ ಪದವನ್ನು ದೊರಕಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವರ ತಪೋಭಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮವಾಸನೆ, ಮೈಥುನ ಭಾವನೆಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಅಕ್ಷಯ ತರುಣ ಹಾಗೂ ಅತೀ ಸುಂದರ ಸೃಷ್ಟಿ ಕನ್ಯೆ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವರು ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನ್ನದಾತರಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಪರ್ಜನ್ಯರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಲೋಕ–ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯಲಾರಂಭವಾಯ್ತು. ಕೈವಲ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಲೀಲೆಯು ಸೂರ್ಯ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಇಡೀ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸುಜಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣದ ತುತ್ತತುದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದ ಕುಲಗುರುಪದ ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತ ಪದವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುತ್ತ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಲಂಕೆಯತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ ವಿಶ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಖಡ್ಗವಿದ್ಯೆ, ಖಾಲಾ ಎಂಬ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಅಂಜನ, ಗುಟಿಕಾ, (ಮಾತ್ರೆ) ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆ, ಮತ್ತು ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಅಥರ್ವಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ವಂಗ ಹಾಗೂ ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿಯ ಪಶುಪತಿನಾಥರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಅಥರ್ವಣವಿದ್ಯೆ, ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಈ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಾಂಡ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರತು, ಪುಲಹ, ಮತ್ತು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರು ಈ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಪಾದನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಯ ಲೋಕಭಾಷೆ ಪರಂಪರೆಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಯ ಲೋಕಭಾಷೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಶೀವಾದ ಮೂಲಕ ಈ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಚತುರ್ಮುಖೀ ಭಾಷೆಗಳು ಅವಗತವಾಗಿದ್ದವು. ಚತುರ್ಮುಖೀ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಾಣಿಯು ಪುನೀತವಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೇ ಸಾಗರದಿಂದ ಶಿಖರದವರೆಗೆ ಅವರ ಅಲೆದಾಟ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವರುಣ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಅಂಶಾತ್ಮಕತೆಯ ಕಾರಣ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಶೀವಾಸ್ಪದವಾಗಿದ್ದವು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರಿಗೆ 'ಲೋಕಭಾವನ' ಋಷಿಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಹವಾಸ ದೊರಕಿತ್ತು. ವಿದ್ಯೆಯ ಈ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು.

ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದಿಂದ ಅವರು 'ಮಾಣಿಮತಿ' ಅರ್ಥಾತ್ 'ದುರ್ಜಯಾ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ವೈದೂರ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವಾಸ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಆತ್ಮಸಾ ಆಗಿತ್ತು. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಕಾಲವೂ ಆದರ ಭಾವವಿತ್ತು. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲ ದ್ವೀಪ (ನಡುಗಡ್ಡೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಧನೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವರ್ಜಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಮುದ್ರ ತೀರ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ವನಸ್ಪತಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಾಷಾಣಗಳು, ಶಂಖ, ಶಿವಲಿಂಗಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾದವು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸದೈವ ಹೆಚ್ಚುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಪರಿಶ್ರಮ ಈ ಬ್ರೀದವನ್ನು ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯತಃ ಮಹೇಶರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ತ್ರಿದೇವರನ್ನು ಗುರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾವು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ತ್ರಿದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಸಹಜ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು

ಹಿಮಾಚಲದಿಂದ ಶ್ರೀಲಂಕೆಯವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಸಿಂಧೂ ನದಿಯ ಕೊಳ್ಳದ ಆಚೆಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸ್ಥೆ, ಪ್ರೇಮ. ಅನ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಅವರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಪತಿಯೆಂದೇ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಇತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಅವರು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಬಗೆದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರು. ತಂಜಾವರದಲ್ಲಿಯ ನೇರೋಳದ ಹತ್ತಿರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನ, ಕಾಲಂಜರ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಕೂಟ, ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಶೈಲ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಶೃಂಗ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸರಸತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಪಂಚವಟಿ, ತಪೋವನ ಮುಂತಾದ ಗಂಗೆಯ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳೇ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಉಗಮ ಹೊಂದಿದ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿ. ಆ ಕಾರಣ ಮೂಲಕ, ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ–ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ನಗರವು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರವರಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಸ್ವಂತದ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರ ಹಾಗೂ ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ವಂಗ, ಅದರಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನಗರ (ಅಕೋಲೆ) ಬದಾಮಿ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ, ಪಾಂಡ್ಯ ಇವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಕ್ಷಿಣಾಧೀಶರ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನೂ ಒಂದೊಂದು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಷೆ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಹದಿನಾಲ್ಕೂ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳು ಏಕತ್ರಿತವಾಗಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾದವು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ರಸಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಅವರಿಗೆ ಯಾರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ್ತು ? ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಶ್ಪಲೆಯ ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಉತ್ಕಂಠೆಯು ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿದೆ."

"ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳೇ, ತಾವು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಿಯಲಿರುವಿರಿ. ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದೊರಕಿಸಿದ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಪರಂಪರೆಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ತಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ."

"ಹೇ ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಆಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ

ವಿವರಿಸಬಲ್ಲಿರಿ. ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋಚುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ಕೇಳುವದಿದೆ."

"ಹೇ ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತ್ರಿದೇವರೇ ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ ಆದರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಕಾಶ ಪುತ್ರರಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಯೋಗ ವಿದ್ಯೆ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ನಾರದರೇ, ಈ ವಿದ್ಯೆಯಂತೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತಹುದು ?"

"ತಾವು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ, ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯೋಗೀ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ವೃತ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ದೇವರು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಿತ್ರಾವರುಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಮುಖ್ಯತಃ ಶಿವ–ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣುಗಳ ಸ್ವ–ತೇಜರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ರ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಒಂದು ವಾಮಿಶ್ರ (ಕಲೆಬೆರೆತ) ಅಥವಾ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ (ಜೊತೆಗೂಡಿದ) ತತ್ವವೆಂದೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ತ್ರಿದೇವರು ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದಾರೆ."

"ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ನಿವೇದನದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸುಕತೆಯು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಂಗತ ಆಗಿದೆ."

"ರಾಮ–ವೈದೇಹೀ–ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ, ತಮ್ಮಂತಹ ಶ್ರೋತೃಗಳು ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಥಾ ನಿರೂಪಣಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಶಲ್ಯ, ಶಾಲಾಕ್ಯ, ಕಾಯಾಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಭೂತವಿದ್ಯೆ ಕೌಮಾರಭೃತ್ಯ, ಅಗದ್–ತಂತ್ರ, ರಸಾಯನ–ತಂತ್ರ, ವಾಜೀಕರಣ–ವಿದ್ಯಾತಂತ್ರ ಮುಂತಾದ ಆಯುರ್ವೇದದ ಎಂಟು(ಅಷ್ಟ) ಅಂಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಂತ್ರಗಳೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅವಗತವಾಗಿದ್ದವು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಶಲ್ಯ, ಶಾಲಾಕ್ಯ, ಭೂತವಿದ್ಯೆ, ಅಗದ್–ತಂತ್ರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರ ಈ ಅಮೋಘ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹೆಸರು ಒಂದು ವೃಕ್ಷಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ (ಹದಗಾ) ಇದು ಆವೃಕ್ಷದ ಹೆಸರು. ಈ ವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ."

"ಮುನವರ್ಯರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಿ." ನಾರದರು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. "ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರೇ, ಒಮ್ಮೆ

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆಂದು ಕುಳಿತಾಗ ಅವರ ಬಲಗಡೆಯ ಮೊಣಕಾಲ ಕೆಳಗಡೆಯ ಮಾಂಸಲ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹರಿದಾಡುವ ಯಾವುದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ದಂಶ ಮಾಡಿದ್ದರ ಅರಿವಾಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರ ತಪಸ್ಸು ಭಂಗಗೊಂಡಿತು. ದೇಹವು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತಮಗೆ ವಿಷಬಾಧೆಯಾದ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆ ವಿಷವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ವಾಣಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತಲೇ ಅವರು ಆ ವಿಷಯುಕ್ತ ಜೀವಾಣುವನ್ನು ತನ್ನ ವಿಷವನ್ನು ಪುನಃ ಶೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಜೀವಾಣುವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೇಷವಂಶದಲ್ಲಿಯ ಈ ಜೀವಾಣುವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರ ದರ್ಶನವಾಗಲಾರದೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ಆ ಶೇಷನು ಅವರ ಮೊಳಕಾಲ್ಕೆಳಗಡೆಗೆ, ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ದಂಶಮಾಡಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಪೋಭಂಗವಾದದ್ದು ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನು ತುಂಬ ಹೆದರಿಕೊಂಡನು.

"ಹೇ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ, ಶೀವರೂಪ–ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆ. ತಾವು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೂ ನಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೀರಿ, ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಷವನ್ನು ನಷ್ಟ ಪಡಿಸುವುದು ತಮಗೇನು ಕಠಿಣವಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪ್ರಭುಗಳೇ ತಾವೇ ಆ ವಿಷವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ. ತಾವು ನನಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ."

"ನಾನು ವಿಧಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಈ ವಿಷವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾ, ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹರಿದಾಡುವ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡುವೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಈ ವಿಷವೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕವೇ ನಾವು ಪೃಥ್ವಿ ಹಾಗೂ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಷದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ನಾವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ನನ್ನ ವಿಷವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನದೊಂದು ಶಂಕೆಯಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ವಿಸರ್ಜಿತವಾದ ಅಥವಾ ಉತ್ಸರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಶೋಷಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದೀತೇ ? ಇಲ್ಲವೇ ಅದೇ ವಿಷವೇ ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದೇ?"

"ಹೇ ಶೇಷನೇ, ಇಲ್ಲದ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಿಸದೇ ನೀನು ಕಾರ್ಯಗತನಾಗು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೂ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮರಣ ಅಲಂಘ್ಯ (ನಿಶ್ಚಿತ)ವಿದೆ. ನಿನಗೆ ಆ ವಿಷವು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಭಾದೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾರದು.

“ ‘ಆದರೆ ವಿದ್ವಾನ್...........’

“ ‘ಎಲೈ ಶೇಷ ಯೋನಧಾರಕನೇ ನೀನು ನನ್ನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವಿ. ದಂಶಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೇತುವು ಶುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆ ಈಡೇರುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ‘ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾಯ್ಯೆನಃ ವಿಷಶಂಕಾವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯಃ ಪ್ರಾಬ್ರವೀತ್’ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಆಸಮಂತವೆಲ್ಲ ನಡುಗಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಶಾಂತತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಜಪವು ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶರೀರದ ದಾಹವು ಶಮನಗೊಂಡಿತು. ಆ ಶೇಷನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಷವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಅವನಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶಿಥಿಲತೆಯುಂಟಾಯಿತು.

‘ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯನಾರಾಯಣಾ, ನನ್ನನ್ನು ಮೃತ್ಯುವು ಆವರಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ತಾವೇ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ’

‘ಎಲೈ ಶೇಷನೇ ಇದು ಕೇವಲ ನೀನು ಮಾಡಿದ ವಿಷಪ್ರಯೋಗದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಪೂರ್ವವತ್ ಆಗುವಿ’ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಶೇಷನು ನಿಜವಾಗಿ ಮೊದಲಿನಂತಾದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶೇಷನ ವಿಷಬಾಧೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲದೇ ಅವರು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ತ್ರಿದೇವರು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

“ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ್ದೇಕೆ?’ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಭಗವಂತರೇ ತಾವು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳ ಜೀವಿತಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬೀ ಮಾಡಿರುತ್ತೀರಿ. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತರಾದ ತಮ್ಮಿಂದ ಕೆಲವು ಪಾತಕಗಳು ನಡೆದುಹೋಗಿವೆ. ಆ ಪಾತಕಗಳ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಾವೇ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು.”

“ಪಾತಕ? ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ? ಅಹಂಕಾರ ಛೇದಕರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಿಮಗೇ ಅಹಂಕಾರವುಂಟಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?” ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಗದರಿದರು.

“ಕ್ಷಮಸ್ವ, ಭಗವನ್ ಕ್ಷಮಸ್ವ; ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಲಾಹಲವನ್ನು ಶಸ್ತ್ರದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಪಾತಕವಲ್ಲವೇ? ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಷೋತ್ಪತ್ತಿಯು ಔಷಧಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರತವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ರೋಗ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲವೇ ?”

“ಅರ್ಥಾತ್, ತನ್ನ ವಿಷ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು ?”

“ಹೇ ಭಗವನ್, ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳೂ ತಮ್ಮವೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದೂ ಸಜೀವವು ಇನ್ನೊಂದರ ಜೀವನನ್ನು ತೆಗೆಯುಲು, ತಾವೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ತತ್ವದ ಉಪಯೋಗವು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೇ ?”

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯ ಈ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಶರೀರದ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಧಾತು, ರಸ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೋ. ಆ ರಸಧಾತುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸತ್ವ ರಜ ತಮಾತ್ಮಕ ಜೀವನದ ಆಶಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಯಾವುದೇ ತಾಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವುದರು ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಷ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ವಿಷವು ನಷ್ಟವಾಗಬಲ್ಲದು.”

“ಹೇ ಭಗವನ್, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪೀಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ದನಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು.”

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ’ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಭಗವನ್, ಈಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮಂತ್ರ ಮೂಲಕ ನಿರಪರಾಧೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಷಬಾಧೆ ಉಂಟಾದರೆ ಅದು ನಷ್ಟವಾಗಲಿ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ವಿಷಯುಕ್ತ ಜೀವ ಜಂತುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಾಗದ ಹೊರತು ದಂಶ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಇರಕೂಡದು.”

“ಹೇ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಅತೀವ ಪ್ರೇಮಮಯ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದುಂಟಾದ ವಿಷಬಾಧೆಯು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು.” ಇಷ್ಟು ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರು ತೆರಳಿದರು. ಆಗಿನಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ವಿಷವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ಕರೆಯುವ ಬದಲು ಮಧು ವಿದ್ಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಷ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಮಧುವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ವಿಷಬಾಧೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಧುವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಜಂತುಗಳು, ನದಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಕಲ್ಪದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಜಲವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಬಾಧೆಯ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ‘ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೆ

ನಮಃ॥ ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ವಿಷಮುಕ್ತವಾಗಬಹುದು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಯ ಕೌಶಲ್ಯದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, 'ಜೀವೋ ಜೀವಸ್ಯ ಜೀವನಮ್' ಈ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಷ ನಿರಸನದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸುವುದರ ಬದಲು ವಿಷಧಾರಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೇ ವಿಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು.

"ಹೇ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನದ ಹಿತವು ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಮನೋರುಗ್ಣರು ಹಾಗೂ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಮನೋವಿಕೃತ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ, ಅದು ಹೇಗೆ?"

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವೈದ್ಯಕ ಜಾದೂ(ಇಂದ್ರಜಾಲ) (ಕಣ್ಕಟ್ಟು), ಜಾರಣ ಮಾರಣ ವಿದ್ಯೆಯ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗಳು ತುಂಬಾ ವಿಶಾಲವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮೇಖಲೆ (ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ) (ಉಡುದಾರ)ಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು."

"ಈ ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿದರು?" ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. "ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೈಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಸಲ ಶತರ್ಚಿನರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ, ಲೋಕಪಾಲ ಹಾಗೂ ಇತರ ದೇವತಾ ಗಣಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು."

"ಒಮ್ಮೆ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಪ್ರದೀರ್ಘವಾದ ಸೋಮಯಾಗ ಪ್ರಸಂದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಮೂಲಕ ತಯಾರಿಸಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಗುಪ್ತಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅಂದರೇ ಮಾನವೀ ವಾಸನೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ವಾಸನಾ ತೃಪ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅವರ ಅಂತಃರ್ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮಾನವೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಹಾಗೂ ತಪಾಚರಣದ ಮೂಲಕ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಗಾರುಡಿಗನ ಆಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಜನ್ಮಜಾತವಾಗಿಯೇ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು ಅದಾಗ್ಯೂ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾವು ತಮ್ಮ ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಥರ್ವಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಖಾತರಿ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಮಾನವೀಯ ವಾಸನೆಗಳು ಸರ್ಪ, ಕಾಗೆ, ಚತುಷ್ಪಾದ ಶ್ವಾಪದಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಾಸನಾ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳುವುದು

ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದರ ಅನುಭವ ಅವರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಾಸನಾರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಮೃತರ ಅಧರ ಕೆಳಗಣ ಹೀನ ಆತ್ಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎನ್ನುವದೂ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ, ಮಧ್ಯಾನ್ಹ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಈ ಸಮಯಗಳು ವಾಸನಾರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಹಾಗೂ ಯೋಗಬಲದ ಮುಖಾಂತರ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಜ್ಞಸತ್ರದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿದರು. ವಿವಿಧ ಋಷಿಗಳ ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು, ದಾನವರು ಹಿಂಸ್ರರಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿ ಪಾತ್ರರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಮಾನವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಅತೃಪ್ತ ಆತ್ಮಗಳು ವಾಸನಾ ರೋಪದಿಂದ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮರಸದ ಭಾಗವನ್ನೂ ದೋಚುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಈ ವಾಸನಾ ರೂಪಗಳು ಮಾನವರಲ್ಲಿಯ ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ತೊಂದರೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಶುಪತಿನಾಥರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಯು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಶಿವಶಂಕರರ 'ಕಾಲ'ರೂಪಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗತಿಯ ಜ್ಞಾನವಿದೆಯೆಂಬುದು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಚಿತಾಭಸ್ಮ (ಚರ್ಚಿತಾರಾದ/ತಪ್ತ) ಮೂಲಕ ಭೂತಗಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುಸುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಶಿವಶಂಭುಗಳೆಡೆಗೆ ಹೋದರು."

"ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಥರ್ವಣ–ಭೂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿದರೋ?"

"ಇದೇನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಘೋರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕಾಯಿತು."

"ಯಾಕೆ?"

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದೈವೀ, ಅಮಾನವೀ, ಇರುತ್ತಾರೆ; ಭೂತವಿದ್ಯೆಯು ಮರ್ತ್ಯರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಿವಗಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನವು ಈ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಾಧೀತ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆಯ ಬಂಧನಗಳು ಅವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿವೆ, ಇದರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು."

"ಮುನಿವರರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು?"

"ಹೇ ಮಹಾಪ್ರಭೂ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವಾಂಚಲದಲ್ಲಿಯ ನೇಪಾಳ,

ಭೂತಾನ, ತಿಬೇಟ, ಆಸಾಮ, ಹಾಗೂ ವಂಗ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿವಸ್ಥಾನಗಳ ಪಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಶಿವಭಕ್ತರು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡರು. ಕಾಲೀ ರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲೀಭೈರವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಈ ತಾಂತ್ರಿಕರು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ವನಸ್ಪತಿಗಳ, ಮನುಷ್ಯರ, ಪಶುಗಳ, ಮಾಂಸದ ಅಸ್ಥಿಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಅವರು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಕೈಲಾಸದೆಡೆಗೆ ನಡೆದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗ್ರಾಮದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂತೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಗ್ರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು. 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಭೂತನಾಥಾಯ ನಮಃ' ಈ ಜಪದ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರ ಹಿಮಾಲಯವು ನಡುಗಿತು. ಶಿವ ಶಿಖರಗಳು ಕಂಪನಗೊಂಡವು. ಕಾಲಭೈರವ ಮತ್ತು ಕಾಲೀ ಇವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸೋಮಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ತಾಳಿದ ಈ ಹಠವು ಸಾಮಾನ್ಯದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಿತ್ತು. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಭೂತ ವಿದ್ಯೆಯು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಅಘೋರಿ (ಅಮಂಗಳ) ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಅಘೋರಿ (ಅಮಾನುಷ) ತಪಾಚರಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಜ್ಞಸತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ಕಲೇವರಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞದ ಮುಖಾಂತರ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಂತದ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗ್ನಿರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಾಚರಣ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ತೋಚಿತು. ಈ ಕಾಲಪುತ್ರ–ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಲನ ತಾಂಡವವೇ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಕೆಲವೇ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ವಶಿಷ್ಠರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ತಡೆಯಲೆತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ಯತ್ನ. ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣರೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಯ ಅತುಲನೀಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೊತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರೂಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಭೂತನಾಥ, ಕಾಲಭೈರವ ಹಾಗೂ ಕಾಲೀ ಮಾತೆ ಇವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ವಿರಾಟ್ ಅಗ್ನಿರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಭೂತಮಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಾಹಾಕಾರದ ಆವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲವೇ ನಡುಗಿತು. ಹಿಮಾಲಯ, ಸಾಗರ, ವಾಯು, ಪೃಥ್ವಿ, ದೇವತೆಗಳು ಮಾನವರು, ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಲಯವೇ ಆಗುವದೋ

ಎನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವೇ ಗ್ರಸ್ತವಾಗುವಂತೆ ಆಕಾರ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು, ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಕಾಲೀಮಾತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭೈರವನಾಥರು ಅತರ್ಕ್ಯವಾದ ಯೋಗಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣುಗಳು ಆಗಮಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಭೂಮಂಡಲವು ಶಿವಶಂಭುಗಳವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ವಿಕ್ರಾಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಕಾಲಭೈರವ ಮತ್ತು ಕಾಲೀ ಮಾತೆಯರು ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಮಹಾಕಾಲೀನಾಥ ಕಾಲಭೈರವರೇ, ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವೇ ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದೆ. ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಾವರುಣಿಯು ಘೋರತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲವೇ ? ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪೀ ಮಾನವನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಯಾತುಶಕ್ತಿ (ಅಥರ್ವಣದ)ಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಯೆಯ ಆವರಣದಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ಭೂತಲೋಕರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಿರಿ ಹಾಗೂ ಮರ್ತ್ಯರ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ದುರಾಪಾಸ್ತ(ಕಠಿಣ)ವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ದುಃಖಮಯ ಮರ್ತ್ಯಜೀವನವನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡಲು ತಾವು ಅಸಂಖ್ಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕಾಲೋದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹಿತಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಲಯಾಂಕಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅಘೋರ(ಪಾಪ/ಕಠಿಣ) ಕರ್ಮವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ನನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವಾಗ ಅಘೋರ(ಪಾಪ/ಕಠಿಣ) ಯೋಗವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅದರದೇ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ವಿದ್ಯೆಯು ಸಫಲಗೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ನಾವು ಮಹಾಕಾಲೀ ಸಮೇತ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದೆವು. ತಮ್ಮನ್ನೇ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತಾವು ಆಗಮಿಸಿದಿರಿ."

"ಹೇ ಕಾಲಭೈರವನಾಥಾ, ಭೂತಮಾತ್ರರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಘನಘೋರ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿದಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹಠವೆಂದು ಕರೆಯುವುದೇ ಅಥವಾ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯೆಂದೋ?" ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನ್, ನಾವು ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸೇರದ ಹೊರತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮತೋಲ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಮತೋಲನದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವೇ ಮಾನವನಿಗೆ

ಜ್ಞಾತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಲೋಕ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಇದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಂದ ಮರ್ತ್ಯಜೀವರನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಮೋಕ್ಷದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ ಮರ್ತ್ಯನಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜನನ ಮರಣದ ಸುತ್ತಾಟಕ್ಕೆ ಶರೀರ ಮೂಲಕ ವಾಸನೆಯ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗಿ ಈ ವಾಸನಾ ರೂಪ ದೇಹದ ವಾಸನೆಗಳು ಫಲದ್ರೂಪವಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಾಸನೆಗಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದ (ಅಧರ) ರೂಪಗಳು ವಾಯು ತರಂಗಗಳಂತೆ ಅಧಾಂತರದಲ್ಲಿ (ತ್ರಿಶಂಕು) ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ನಮ್ಮ ಗಣಗಳ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಗಣಗಳಿಗೂ ವಾಸನಾ ದೇಹಗಳ ಆಸರೆ ಬೇಕಿರುತ್ತದೆ. ಜಡಶರೀರ ಮತ್ತು ವಾಸನೆ ಇವುಗಳ ಯಾತುಶಕ್ತಿಯ (ಅಥರ್ವಣ) ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಂಬಂಧವು ಭೂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಗತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ತಮಗೆ ಉಂಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅತಿಯೋನಿಗಳಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಅಸಾಧ್ಯ. ಮಾನವೀ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಯಾತುಧಾನ ಹೋತ್ರು (ಯಜ್ಞಕರ್ತಾರ)ರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾಧನರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧರ(ಕೆಳಮಟ್ಟದ) ಅವಸ್ಥೆಗೆ ವಾಸನಾ ದೇಹದಧರ(ಆಧಾರ)ವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನೀರಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ, ಮೃಗಜಲದಂತೆ, ಅನೇಕ ಅಭಾಸಪೂರ್ಣ ಮರ್ತ್ಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಅಧರ (ಕೀಳು) ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಅಥರ್ವಣವಿದ್ಯೆ ಆರ್ಥಾತ್ ಭೂತವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅವಗತವಾಗಿರುವದು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀ ಮೇಖಲೆ(ಉಡುದಾರ)ಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ಆ ಮೇಖಲೆ(ಉಡುದಾರ)ಯ ರಹಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಘೋರವಾದ ತಪಾಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಕಾಲೀ ಸಮವೇತರಾಗಿ ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸೋಣ.

"ಕಾಲೀಮಾತೆಯ ಸಮವೇತವಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರು ಭೂತಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದರು. ಸ್ವಾಹಾಕಾರವು ಶಾಂತಗೊಂಡಿತು. ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಕೋಡಿಗಟ್ಟಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಭೂತನಾಥ ಹಾಗೂ ಕಾಲೀಮಾತೆಯರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಪಿತಾಶ್ರೀ, ಹೇ ಮಾತೇ, ಹೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಹೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಗಳೇ ನಾನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಶತಶಃ ಅಪರಾಧಿಯಿರುತ್ತೇನೆ. ಭೂತವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಗತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನನಗೆ ಆದ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು

ತೋರಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹಠಮಾರಿತನದಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞವನಾರಂಭಿಸಿದೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಭೂತವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.' ಭೂತ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ ನಿನ್ನ ತಪಾಚರಣೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಮರ್ತ್ಯ(ಲೋಕದ) ಜನರ ಸಲುವಾಗಿ ಭೂತವಿದ್ಯೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯೇ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಶಿವ, ಶಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಗಳು, ಪರ್ವತಗಳ ಮಾನವೀಯ ರೂಪಗಳು ವೃಕ್ಷವಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಅತರ್ಕ್ಯದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಭೂತಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ವಾಸನೆಗಳು, ಕೆಳಮಟ್ಟದ(ಅಧರ) ವಾಸನಾತ್ಮಗಳ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ಆ ಯೋಗಮೂಲಕ ನೀನು ಮಾನವರ ಶಾರೀರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಿ."

"ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾನವೀ ಶರೀರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ನೀನು ಪಚನಗೊಳಿಸಬಲ್ಲಿ (ಅರಗಿಸಬಲ್ಲಿ) ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಾಕ್ಷಸರ, ದಾನವರ, ಯಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಅಮಾನವೀಯ ಮಾಯಾವೀ ರೂಪಗಳೂ ನಿನಗೆ ಅವಗತವಾಗುತ್ತವೆ. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತು ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಜೀವಿಗಳು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು. ಇಂದ್ರನ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಶಕ್ತಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಶಿವ, ಶಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಅವರವರ ಗ್ರಾಮ್ಯ(ಮೂಲ) ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಥರ್ವಣ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ತಮ್ಮ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಅಥರ್ವಣ ಮೇಖಲೆ (ಉಡುದಾರ) (ಸೊಂಟದಪಟ್ಟಿ)ಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಲು ಸ್ವತಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮರ್ತ್ಯರ ದಿಕ್ಕು ದಕ್ಷಿಣ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮೇಖಲೆಯ ಸಮವೇತ ನೀನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಲೋಕೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡು."

"ಹೇ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ, ತಾವು ನನಗೆ ಈ ಮೇಖಲೆ(ಉಡುದಾರ)ಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ."

ಹೇ ವತ್ಸಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಮುಂಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಮೇಖಲೆ(ಉಡುದಾರ) ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹುಲ್ಲು ಅತೀವ ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಾಗಿ ಒಟ್ಟು

ಸೇರಿದ ಬೇರುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಾಗೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಜಾತಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾವದೇ ಭೂತವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಖಲೆಯು ಅಂಶರೂಪದಿಂದಾದರೂ, ಯಾತುಧಾನನ (ಹೋತಾರ–ಯಜ್ಞಕರ್ತೃ) ಸೊಂಟದ ಸುತ್ತಲು ವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿರಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕೀಳುಮಟ್ಟದ ವಾಸನಾರೂಪ ಆತ್ಮಗಳು, ಮಾಯಾವಿರೂಪಗಳು, ಪೂರ್ವಜನ್ಮ, ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಮರ್ತ್ಯ ರೂಪಗಳು ಅವಗತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆತನ ಯತುವಿಧಿ(ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆ) ಇವು ಸಫಲಗೊಂಡು ಯಜ್ಞದ ಹಾಗೆಯೇ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಫಲಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

"ಈ ಮೇಖಲೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಗಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ತಪರ್ಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಮಾನವೀಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು ಇವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಕ್ಯ. ಭೂತಕೃತ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಗಳ ನರ್ಮಾತೃಗಳಾದ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗುಣಗಳು ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮೇಖಲೆಯು ಭಗಿನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೇಖಲೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮೇಖಲೆಯ ಅಸ್ಥಿತ್ವವು ಭೂತ ಮಾತ್ರಗಳ ವಾಸನೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಖಲೆಯು ತಮಗೆ ಶಿವ, ಶಕ್ತಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಕಲ್ಪನೆ, ಚಮತ್ಕಾರ, ಪ್ರತಿಭೆ, ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಜಾಲ(ಜಾದೂ) ಇವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮಾಯೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನವು ಈ ಮೇಖಲೆಯ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಮಿತ ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗುವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಮೃತ್ಯುಜೀವಜ್ಞಗಳು, ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸತ್ವ–ರಜ–ತಮಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಮತ್ರ್ಯರ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಮತೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶರೀರದ ಧೃಡತೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ, ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವು ನನಗೆ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನೀನು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ–ಋಷಿ ಎಂದು ಕಾರ್ಯರತನಾಗುವ ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಾಧನ ರೂಪಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಿ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗೌರವದ ಮಾತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಾಡಿ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನೀನು ನಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ನೀನು ಮತ್ರ್ಯರ ದಿವ್ಯ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಪುನಃ ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲೆ. ಮೃತರನ್ನೂ ಕಾರ್ಯನ್ವಿತಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವನಸ್ಪತಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಧಾತುಗಳು, ಹಾಗೂ ರಸಗಳು

ನಿನಗೆ ಔಷಧೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವವು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ನೀನು ದಿವ್ಯ ಅನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲೆ. ಮತ್ತು ದಿವ್ಯ ಔಷಧೀ ರೂಪ ತೀರ್ಥವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ.

"ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ ನೀಡಿದರು. ತ್ರಿದೇವರಿಂದ ಭೂತಲದಲ್ಲಿಯ ಮರ್ತ್ಯರಿಗಾಗಿ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ವರದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು"

"ಹೇ ಪಿತಾಶ್ರೀ, ಪರಪೂಜನೀಯ, ಶಿರಸಾವಂದ್ಯ, ಶೀರೋಧಾರ್ಯ, ಸದ್ಗುರು ಮಹಾದೇವ, ಹೇ ಮಹಾಕಾಲಿಕಾ ಮಾತೆಯೇ ನಾನು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಫಲತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದೇ?"

"ವತ್ಸ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ನೀನು ಶಿವ–ಪುತ್ರನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವ ಶಂಭುಗಳಿಂದ ಗುರೂಪದೇಶ ದೊರಕುವುದು. ಅತೀವ ದುರ್ಮಿಳ. ನೀನು ಶಿವ ಶಂಭುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂಥ ಭೂತವಿದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೂ ಶಿವ ಶಂಕರರು ಪ್ರಲಯಂಕರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಶಿವಶಂಭೂಗಳು ತಾಂಡವವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ–ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಕಾಲೀ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತತರೂ, ದೇವತಾಗಣ ಎಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಶಿವಶಂಭೂಗಳಿಂದಲೇ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನೀನು ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಬೇಕು. ಮಹಾಕಾಲಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯಾವ ತಪಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು?"

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನೀನು ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಗಣೇಶ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಶಾರದೆ ಇವರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೋ. ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನ, ನಾಟ್ಯಗಳು ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಘೋರವಾದ ಸಾಧನದಿಂದ ನೀನು ಶಿವತತ್ವವನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸು. ಆ ತರುವಾಯದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಶೂಲವು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಿವಾಯುಧವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅವಗತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಯಾರು ಕೇವಲ ಕಲೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಅವರು ದಾನವ, ದೈತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವರೋ ಅವರು ತತ್ವೋಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಕೇವಲ ಕಲೋಪಾಸನೆಯನ್ನೇ ಕೈಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರು ಗಂಧರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೈದುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಮೂರೂ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮ ಸಾಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವರೂಪವಾಗಿ, ಮರ್ತ್ಯ–ಅಮರ್ತ್ಯ, ದೃಶ್ಯ–ಅದೃಶ್ಯ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರೇ ನಿಜವಾಗಿ ಶಿವತತ್ವ, ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವ, ವಿಷ್ಣುತತ್ವ, ಓಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪ–ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ನೀನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರವೇ ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದು ಕಾಲೀಮಾತೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತೃ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದಳು.

“ಹೇ ಮಾತೆಯೆ, ನಾನು ಈ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಹಿನೀ ಸರಸ್ವತೀಮಾತೆ ಇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಧನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟೇ ನುಡಿದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತ್ರಿದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು.

“ಹೇ ಕಾಲೀಭಗವತೀ, ಮಾತೃ ರೂಪಿಣಿ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಅವರ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.” ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಶಂಕೆಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

“ಹೇ ಜಗತ್ ಚಾಲಕಾ, ಲೋಕಬಂಧಾ, (ಲೋಕನಾಥ) ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ ಹೊಣೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ. ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ರೂಪಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ತ್ರಿದೇವರಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಕಾರಣ ಮೂಲಕವೇ ಅವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಲೋಕ ಸಮುದಾಯದವರೆಗೆ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ, ಈ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಗಳವರೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತವೆಯೆಂಬುದು ತಮಗೆ ವಿಧಿತವಿದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಪ್ನ ಪೂರ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮಗೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ಮಕ್ಕಳು ಅರ್ಥಾತ್ ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ತತ್ವಜ್ಞರು, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಅವಸ್ಥೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದೇ ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.” ಪಾರ್ವತೀ ಕಾಲೀಮಾತೆಯು ವಿಸ್ತಾರ ಪೂರ್ವಕ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದಳು.

“ಹೇ ಮಾತೆಯೇ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರತಗೊಳಿಸಿದೆವೋ ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು!” ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಗಳು ಉಮಾ ಮಹೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೋಕ (ಸ್ವಲೋಕ)ಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಮಗ್ನರಾದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. “ಹೇ ಶಿವಸ್ವರೂಪರೇ, ವಿಷ್ಣು ಅವತಾರರೇ, ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತರೆ, ಪರಾತತ್ವ ಗುರುಗಳೆ, ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆ. ತಾವು ಶಿವಪುತ್ರರು. ಜ್ಯೇಷ್ಠ

ಬಂಧುವೆಂದರೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪರೇ, ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ,ಸಂಗೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯೆಗಳ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು. ಮಹಾಕಾಲಿಮಾತೆಯ ಮೂಲಕವೇ ತಾವು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತಾದಿ ಕಲೆಗಳು, ಕ್ರೀಡೆ, ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ನಾವು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರೊಡನೆ ವಿಚಾರ-ವಿನಿಮಯ ಮಾಡೋಣ." ಶ್ರೀಗಣೇಶರು ನುಡಿದರು.

ಶ್ರೀಗಣೇಶರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಣೇಶರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಗುರುಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತರು. ಮೂವರೂ ಶ್ರೀಶಾರದಾ ಸರಸ್ವತಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ವೀಣಾವಾದಿನಿ ಶಾರದಾ ದೇವಿಯು ಮೂರೂ ಶಿವಪುತ್ರರನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಕಾಲೀಮಾತೆಯು ಸೂಚಿತಗೊಳಿಸಿದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿಯು ಕೂಡ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರಳು.

ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲೀಮಾತೆಯ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನ, ನಾಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಶಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾಧನೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿದರು. ನೋಡು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಕಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದರು. ಶಾರದಾ ಮಾತೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಹಾಗೂ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಈ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಶಿವಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಲವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ಗೊಳಿಸುವ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸಿತು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಹಾಗೂ ಶಾರದಾ ದೇವಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಶಿವಗಣಗಳ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಹೂಡಿದರು. ಸೋಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಋಷಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸೋಮಯಾಗಸತ್ರಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಗ್ನಿ, ಲೋಕಪಾಲ, ದಿಕ್-ಪಾಲ, ಗ್ರಹತಾರೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಅವಕಾಶ, ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವರನ್ನೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಯಾಗಸತ್ರಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಆಹುತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದೇವ-ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಈ ಸತ್ರದ ವಾರ್ತೆಯು ಭೂತನಾತರ ಗಣಗಳಿಂದ ದಾನವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನ ಅಹಂಕಾರೀ ಮಾನವರನ್ನೂ ತಲುಪಿತು. ಇಂಥ ಯಾಗವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಸಂಪನ್ನಗೊಂಡರೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ

ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರಲಯವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ದಾನವರು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ತಡೆಯುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಭೂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಅಗ್ನಿ ಸಂಭವ ಪ್ರಕಾಶರೂಪ ಅವತಾರವೆಂದರೇನೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾತವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ವರುಣರ ಸಹಾಯವೂ ಇದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆಯೆಂಬುದೂ ಜ್ಞಾತವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀಚ(ಅಧರ) ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಗಳು ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೊಡ್ಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದವು.

ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರಗಳು ರಂಗಿಗೇರಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಯಾವೀ ವಾಯು, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರ, ಅಗ್ನ್ಯಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳು ಯಜ್ಞ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವ-ಶಂಕರರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕವೇ ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಕಾಲೀಮಾತೆಯ ತಂತ್ರಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳು ಇವುಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಯಾತಂಧಾನರು ಅಂದರೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವುಂಟುಮಾಡಲು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಣೇಶರ ಶಾಂತ-ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಬಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ನಿಷ್ಠಾಯುಕ್ತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ್ವಿತ, ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಆಧಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಅವರು ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರದ ತರುವಾಯ ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಸರಸ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬ್ರಹ್ಮ ಮೇಖಲೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ, ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಋಷಿವರರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನರ್ತನ, ವಾದನ, ಗಾಯನ, ಈ ಮೂರೂ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೌಶಲ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಭಾವಮುದ್ರೆ, ಆಲಾಪ, ಲಯ-ತಾಲ ಇವುಗಳ ಚಾಲನೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಕೈಲಾಸವೇ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧವಾಯಿತು. ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಸಂದಣಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಕಲಾವಿಷ್ಕಾರ ಮೂಲಕ ಭೂತಸಮೂಹ, ಶಿವಗಣಗಳು, ವಿಘ್ನಕರ್ತೃಗಳಾದ ದಾನವರೂ ಕೂಡ ಉದ್ದೀಪ್ತರಾದರು. ವಿಶ್ವವಿಡೀ ಆನಂದಿಸಿತು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ನೇತ್ರಗಳು ತೇವಗೊಂಡವು. ಕೈವಲ್ಯವು ಸದ್ಗದಿತವಾಯಿತು. ಕಾಳವು ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಪದನ್ಯಾಸದ ಕೆಲವೇ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ನಂತರವೇ ಅವರು ಶಿವಚೈತನ್ಯದ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿರೂಪಿಣೀ ಕಾಲೀಮಾತೆಯ ಹಾಗೂ ಶಿವತತ್ವದ ಸಂಚಾರವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅತೀ-ಆವೇಶಯುಕ್ತ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಹಸ್ರ ರಶ್ಮಿಯು ಸಹಸ್ರ ಗುಣಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಲಯಂಕಾರೀ ತಾಂಡವವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು

ಕಲ್ಪಾಂತದ ಆದಿತ್ಯರು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ಚರಾಚರರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೋರೈಸಿದವು. ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತಹ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಯು ಕೇವಲ ಅತರ್ಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಶಬ್ದ-ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರದ ಬಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಹಾವಭಾವ, ಪದನ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರಬಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ತರಹದ ಕಲೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಹಾಕಾಲೀಮಾತೆಯು ಕೇವಲ ಮಹಾದೇವರಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಳು. ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತಳಾದ ಕಾಲಿಮಾತೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಲಾವಿಷ್ಕಾರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಳು. ಅದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಶಿವಗಣಗಳೂ ಕೂಡ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದಶ-ದಿಶೆಗಳಲ್ಲೂ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಪಾಲರ ಸಮವೇತ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಕೂಡ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಸ್ತ ಶಿವಲೋಕವೇ ಪ್ರಲಯಂಕಾರಕ ತಾಂಡವದಲ್ಲಿ ರತವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಶ್ವವು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿತು. ಪೃಥ್ವಿಯು ದೋಲಾಯಮಾನವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಾಗರವು ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಗಮನವು ಕೈಲಾಸರೂಪ ಶಿವಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಯಿತಲ್ಲದೇ, ಒಂದು ಕ್ಷಣವು ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತಲ್ಲಾ ಇಡೀ ಅವಕಾಶವೇ ನಡುಗಿತು. ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಸ್ವಾಹಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ವಿಕ್ರಾಳ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪೀ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಜಾಗೃತರಾಗಿ ನೃತ್ಯಾವಿಷ್ಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚೈತನ್ಯ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ತೇಜೋಗೋಲಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಕೈಲಾಸನಾಥ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಹಾಗೂ ಆಕಾಶವು ಪ್ರದೀಪ್ತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರಲ್ಲಿ ವಿಲೀನರಾದರು. ಈ ತೇಜದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ವಿಚಲಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಾಧನವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

"ಹೇ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಪುತ್ರನೇ, ಇಂದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಹೊಸತಾದ ಜನ್ಮ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ, ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವೀ, ನಿರಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಥಳಥಳನೇ ಮಿನುಗುವ ಶಿವತೇಜ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ತಾರೆಯಾಗಿ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಂತದವರೆಗೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿರುವಿ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅಖಿಲ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿವನೆಂದು ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಯುದ್ಧ ಕಲೆಗಳುಅವಗತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದಲೇ ಕೇವಲ ಕಲಾವಿಷ್ಕಾರ ಮುಖಾಂತರ ನೀನು ಶತ್ರುಗಳ ನಿಃಪಾತಮಾಡುವಿ. ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಹಾಗೂ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯವರ ಯೋಗ ಮೂಲಕ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾಯೀ ಸ್ವಭಾವ ಮೂಲಕ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಜನರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವಿಸುವರು. ತ್ರಿದೇವರ

ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವು ಅನೇಕ ಯುಗಗಳವರೆಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ." ಶಿವಶಂಭುಗಳು ದಿವ್ಯ–ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ಶಿವಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸದ್ಗದಿತರಾದರು. ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಶಿವಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಋಷಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ತಾರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವ–ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರನ್ನಾಗಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಮಾಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಖಿಲ ವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತರಾಗಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಕಾಶೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವದ ಪರಿಚಯವು ಅಖಿಲ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಕುಲಗಳು, ರಾಜರುಗಳು, ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸೇರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರಯಾಗ ಮತ್ತು ವಂಗ ಎಡೂ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡೂ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಖುದ್ದಾಗಿ ಅಥರ್ವಣದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕಗಳು ಅವರಿಂದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕತೊಡಗಿದವು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕ್ರತು, ಪುಲಹ ಹಾಗೂ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪಾಂಡ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕುಲಗಳು ವಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯವಾದವು. ಅನೇಕ ಮಾನವೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಸೇರಿದವು.ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿಯೇ ಉಂಟಾಯಿತು.

ವಂಗದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ದ್ವಿಜ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿದವು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ ನಾವು ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತರು."

"ತಮಗೆಲ್ಲ ಅಭಯವಿರಲಿ. ನಾನು ನಿಮಗಾಗಿ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಆಸೆ?"

"ಹೇ ಋಷಿವರರೇ, ಅನೇಕ ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸ, ದಾನವ, ಗಾರುಡಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಆತ್ಮಾ–ಸ್ಥಾಪನೆಗೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಷಪ್ರಯೋಗದ ಸಲುವಾಗಿ, ಭವಿಷ್ಯ ಕಥನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾರಣ–ಮಾರಣದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯೆಂದೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಿಂತ ಲೋಕಸಂಹಾರವೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ದ್ವಿಜಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಉಪಯೋಗವು ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ."

"ಹೇ ದ್ವಿಜಗಣರೇ, ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದೂತರೇ ಇರುವಿರಿ. ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಮಾನವೀ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆಲ್ಲ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಕಲೆಯು ಅವಗತವಿದ್ದು ತಾವೆಲ್ಲ ವಾಯು ಪುತ್ರರಿರುವಿರಿ. ಹೇ ದ್ವಿಜಗಣರೇ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹಾಗೂ ವಾಯು ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?"

"ಹೌದು ಋಷಿವರರೇ, ವಾಯುದೇವರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು.!"

"ಸರಿ, ಹೇ ವಾಯುಪುತ್ರರೇ ತಾವು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಾಹನರಾಗಿರುವಿರಿ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಗರುಡರಾಜರಿಗೆ ತಾವು ನಿವೇದನ ಮಾಡುವುದು ಮಹತ್ವದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಋಷಿವರರೇ, ಗರುಡರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ನಾವು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ.................."

"ಹೇ ದ್ವಿಜಗಣರೇ ತಾವೆಲ್ಲ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಕೇವಲ ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ದೇವ, ಮಾನವ, ಹಾಗೂ ದಾನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ತಮಗಾಗಿ ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ ಈ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಅಭಾದಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹಿಂಸಕ ಅಥವಾ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ, ಆದರೂ ನನ್ನದೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋರಿಕೆಯಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಋತುಚಕ್ರ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು."

"ಹೇ ಋಷಿವರರೆ, ತಮ್ಮ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮೂಲಕ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ."

"ಹೇ ದ್ವಿಜಗಣಗಳಿರಾ, ತಾವೆಲ್ಲ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ, ಅಂದರೆ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಆ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳ ನಿರ್ದಾಲನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು."

ದ್ವಿಜಗಣಗಳ ಈ ಭೇಟಿಯ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವು ದ್ವಿಗುಣವಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳೇ ತಮಗೆ ಶಿವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆನಂದವುಮಟಾಯಿತು. ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಃಕಾರರೂಪೀ

ಪರ್ವತವನ್ನೊಡೆದು ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯ ವಿಷಯುವಾಗಿ ಸದ್ಗದಿತರಾದರು. ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಖಕರಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ದೊರೆತ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗದ ಆನಂದ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಅವರು ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ, ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸೋಮಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸುವದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾರ್ಯರತರಾದರು.

ಸೋಮಯಾಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಮಾಲಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಪರಿಸರದಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತಾಜಾ ಸೋಮವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ತರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸೋಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ಋಷಿಗಣ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯರುಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಸೋಮ ನಿಷ್ಪಾದನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ಚಮೂ(ಮಂಡಲಿ), ಕಲಶ, ಚಮಸ(ಸೋಮಪಾನ ಪಾತ್ರೆ) ಕೋಶ (Bhuket), ಪಾನ, ದ್ರೋಣ, ಪವಿತ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಪವಿತ್ರ, ಮಂಥೀ(ಕಡಗೋಲು), ಅಮತ್ರ( ) ಬ್ರೂ( ) ಸೋಮಪಾನ ಖಾರೀ(ದೊನ್ನೆ) ಮುಂತಾದ ಯೋಗ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗೋಧಿ, ಹಿಟ್ಟು, ನೀರು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಸುವರ್ಣಕಣಗಳು ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಮೊಸರುಗಳಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ತರಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಥವಾಶೀರ, ಗವಾಶೀರ, ದಧ್ಯಾಶೀರ, ತ್ಯಾಂಶೀರ, ಮಧುಮತ, ಮಧು, ಪೀಯಾಷ ಎಂಬ ಉಪಾಧಿಗಳುಳ್ಳ ಸೋಮವು ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೋಮಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಗ್ನಿ ನಾರಾಯಣರು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಉಪಸ್ಥಿರಾದರು. ಸೋಮವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಸೋಮಪಾನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಹುತಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಸೂಕ್ತ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಹುತಿಗಳು ಅರ್ಪಿತವಾಗತೊಡಗಿದವು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಮುಖೇನ ಆಹುತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಖವು ತೇಜದಿಂದ ಮಿನುಗತೊಢಗಿತು. ಎಲ್ಲರ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳು ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ನಿನಾದಗೊಂಡವು. ಸೋಮದೇವತೆ ಸಂತುಷ್ಟ, ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಸತ್ರಗಳ ಉದ್ದಿಷ್ಟಗಳು ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಚರಾಚರಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆದ ಯಾಗ ಇದೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೋಕಕ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ."

"ಹೇ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ನೀನು ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ರೀ ಪೂರಕ

ದೇವತೆಯಿರುತ್ತೀ, ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಯಜ್ಞಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡೇ ಇರುತ್ತೀ."

"ಹೇ ಋಷಿವರ್ಯರೇ, ಯಜ್ಞವು ಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ, ಯಜ್ಞವು ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತೆಂದರೆ ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವೂ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅನ್ನದ ಮೂಲಕವೇ ಭೂತಮಾತ್ರಗಳ ಪೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭೂತಮಾತ್ರರುಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು."

"ಋಷಿವರರೇ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಪರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಅನ್ನ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಋಷಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಇದೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು?"

"ಹೇ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅತೀವ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದದ್ದಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸೃಜನ–ಪ್ರಸಂಗವೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಯಜ್ಞವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಯಜ್ಞವು ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣರ ಕರ್ಮ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯ ದೇವ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮದ ದೇವತೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನ ಶೋಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತತವಾಗಿ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬ್ರೀದ (ಘೋಷವಾಕ್ಯ)ವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಗಳು ಅನ್ನ ಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ(ಕರ್ಮ)ರತರಾಗಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರನು ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅನ್ನ ಶೋಧನಕ್ಕಾಗಿ ಋತು ಚಕ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೃಷಿ ಕರ್ಮದ ಸಂಶೋಧನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಋಷಿಗಳ ಕೃಷಿ ಕರ್ಮವು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ಘಟನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಕರ್ಮವೇ ನಿಜವಾದ ಮಾನವೀಯ ಕರ್ತವ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಯಜ್ಞ."

"ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಅಂದ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪಯೋಗವಾದರೂ ಯಾವುದು?"

"ಹೇ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ, ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜ್ಞಾನದಾಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನೀ ಜನರು ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಅವರುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಕ ದೇವತೆಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನು

ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕ ಉಪಯೋಜನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಇದೇ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಂಗತೆಯು. ಜ್ಞಾನ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಾರ್ಗಗಳು ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಾನವೀ ಜೀವನದ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೂಲ ಭೂತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ."

"ಋಷಿವರ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ಣ ಭಾಷಣದಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸದೈವ ನನ್ನ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರಲಿ." ಸೋಮದೇವತೆಯು ವಿನಂತಿಸಿದಳು.

"ಹೇ ದೇವತೆಯೇ, ಸದೈವ ತಾವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ."

"ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರುವುದು." ಸೋಮದೇವತೆ ನುಡಿದಳು.

ಸೋಮಯಾಗಕ್ಕೆಂದು ಉಪಸ್ಥಿತರಾದ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿ, ಜನರು, ರಾಜರುಗಳು, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಹಾಗೂ ದೇವತಾಗಣ ಎಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಕೃಷಿ ವಿಷಯಕವಾದ ಭಾಷ್ಯಾವನ್ನಾಲಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು.

"ಹೇ ಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ಯರೇ, ತಾವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಂಭಿಸುವವರಿದ್ದೀರಿ? ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು ?"

ಯಜ್ಞಕ್ಕೆಂದು ಉಪಸ್ಥಿತರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ವಸಿಷ್ಠರೇ, ಆಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿ ಶಿವಶಕ್ತಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷೆ, ಕ್ರೀಡೆ, ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧಗಳು ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ–ಸ್ಥೈರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಲ–ನಿಯೋಜನ ಇವುಗಳ ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನು ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಆಶ್ರಮ ಸಹಿತ–ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯಾಸವೇ ಜನ ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಳುವಳಿ. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾನವೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಹೆಣಗುವುದು, ಕೃಷಿ ವಲ (ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ) ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ದುಷ್ಟ ನಿರ್ದಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಪರಂಪರೆಯು ಕಾರ್ಯರತವಾಗಲಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರದಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ–ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಚಿತ್ತವು ರಮಮಾಣವಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಮನೋಕಾಮನೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆ, ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವುಗಳ ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿತ್ತು.

ದಕ್ಷಿಣ–ಗಂಗೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಗಂಗಾ ಪ್ರದೇಶವೂ ಕೂಡ ಶಿವತತ್ವದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ವಿಷ್ಣು ತತ್ವದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣುಗಳು ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸರ್ಯೋಪಾಸಕ ಹಾಗೂ ಶಿವೋಪಾಸಕರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸೇರಿಸಿ ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ರಾಕ್ಷಸ, ದೈತ್ಯ, ವಾನರ, ದಾನವ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅನೇಕ ಕೃಷಕ (ರೈತರು)ರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಮೋಹಿತಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಚಾರ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುದೇವತೆ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಚಾರದ ಮುಖಾಂತರ ವಿಷ್ಣುತತ್ವ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬೇರೂರಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವಣ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ, ಮರುತ, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸನ್ಮಾನದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಚಾರ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾಷೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಬೇಸಾಯ, ಅರ್ಥ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಪಾಠಗಳು ದೊರಕಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯೋಗವಿದ್ಯೆ, ಹಾಗೂ ಭೂತವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಚಾರವು ಆಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಪೂರ್ಣತಃ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಸ್ವತಃ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೂಪವು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆದುರು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

ವಿರಕ್ತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ನೆನಪು ಆಯಿತು. ತಮ್ಮ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಸ್ಮರಿಸಿತು. ಸಂಭೋಗ ಸಮಾಧಿಯ ಸುಖದ ಪ್ರಚೀತಿ(ಅನುಭವ) ಆಯಿತು. ಇಧ್ಮವಾಹರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ(ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು) ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಗ್ರಾಮದ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ತಪಾಚರಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಧ್ಮವಾಹರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸೋಮಯಾಗಸತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ, ವಿಷ್ಣು, ದಿಕ್ಪಾಲರು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತೀ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತಿಯರನ್ನೂ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಇಧ್ಮವಾಹರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು.

"ತಾತ, ಇಂದ್ರಮರುತರು ತಮ್ಮನ್ನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬರಹೇಳಿರುವರು. ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಶಿವಪಾರ್ವತಿ ಹಿಮಾಲಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಘೋರ ಸಂಕಟವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ

ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಮತವಾಗಿದೆ." ಎಂದು ಇಧ್ಮವಾಹರು ನುಡಿದರು.

"ಪುತ್ರಾ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ?"

"ತಾತ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನನಗೆ ತಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ದೊರಕಿದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ."

"ಚಿರಂಜೀವರೇ, ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಶಾಂತಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಬಂದು ಸೋಮಯಾಗದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ, ಹಾಗೂ ಈ ಸೋಮಯಾಗವು ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ವಾಡಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಅಪವಾದಾತ್ಮಕವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನಪದ ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಾನೇ ಸ್ವಂತ ಭೂಷಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಸಣ್ಣದಾದ ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವ–ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಆಗಮಿಸಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಸಮಸ್ತ ಕುಲಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಗೋತ್ರಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ಮುಂದುವರೆಯುವಾ."

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಂತಿ ತುಷ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸೋಮಯಾಗದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈಗ ಸೋಮಯಾಗವು ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿತ್ತು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸಕಲ ಕುಲಗುರು ಆಚಾರ್ಯ, ಗೋತ್ರಜರು, ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವ–ದೇವತೆಗಳು ಯಜ್ಞದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇಧ್ಮವಾಹರ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಅವರು ಇಧ್ಮವಾಹ ಅರ್ಥಾತ್ ದೃಢಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುತ್ರರೇ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಭಾಷಾವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬುದೇ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆ. ಈ ವಿದ್ಯೆಯು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ದಾನವನೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಲೇ ಸಾತ್ವಕತೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಂಜಸ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಸಹೃದಯತೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಗತಿ. ಸಂಘರ್ಷ ವಿಹೀನತೆಗಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಘರ್ಷ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದರೇನೇ ಕರ್ಮವಾನ್ ಜ್ಞಾನವು. ಇದೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಮರ್ಮ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ನಿಮಗುಂಟಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ನಿಮ್ಮನು ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲ ಋಷಿವರರು,

ದೇವೇಂದ್ರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಶಿವಶಂಭು ಹಾಗೂ ಗೋತ್ರಜರು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ."

"ಪಿತಾಶ್ರೀ, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೇಮಕಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ವತ್ಸಾ, ಪಾಂಡ್ಯನರೇಶರ ಗುರುಕುಲದ ಕುಲಗುರುಗಳಾಗಿಯೂ ನೀವು ಕಾರ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಇಷ್ಟ–ಚಿತ್ತ."

ಮಧ್ಯ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತೀರಾಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದಂತಹ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಯ ರತ್ನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಕುಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಗಂಗೆಯಾದ ಗೋದಾವರಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು.

****

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾಶಿಕ, ಪಂಚವಟಿಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಕೆಲವು ದಿವಸ ಕಾಶಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿ ಅವರು ವಂಗ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಗಂಗಾ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬರಲಿರುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಗಂಗಾದ್ವಾರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಲುಪಿತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಿದ್ಧತೆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ಎಂದಿಗೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನಸ, ಮಾನ, ಪುಷ್ಕರ, ಗಂಗಾ, ಸಿಂಧೂ, ಸರಸ್ವತೀ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗ, ಕಾಶೀ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ತೀರ್ಥಗಳ ಕಾವಡಿಗಳು ಗಂಗಾ ದ್ವಾರವನ್ನು ತಲುಪಿಸಿದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವಾಗುವುದಿತ್ತು. ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಸುಗಂಧೀ ವನಸ್ಪತಿಗಳು, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಆಶ್ರಮವೇ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದ ತರುವಾಯ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿ ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೊದಲ ಸಲ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಶ್ರಮ ವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಚೈತನ್ಯವು ಸಂಚರಿಸಿತ್ತು.

ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ವಸಿಷ್ಠ ಆದಿ ಋಷಿಗಳು ಸೋಮಯಾಗದ ವಿಶೇಷ

ಆಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಮರುತ, ತ್ರಿದೇವ ಇವೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸನಾಥರ ಗಣಗಳು, ಶ್ರೀಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಸಮೇತ ಗಂಗಾ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿದ್ದರು. ಆಗಮಿಸಿರುವ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗಾ–ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ನಾತರಾಗಿ ಗಂಗಾ ದ್ವಾರದ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಕನ್ಯೆಯರು ಅವರಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು. ಶಂಖ ಧ್ವನಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಧುಮುಧುಮಿಸಿ ಬಿಟ್ಟವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಸನಾಸ್ಥರಾದರು. ಇದು ತಮ್ಮದೇ ಆಶ್ರಮವೋ ದೇವೇಂದ್ರರ ರಾಜಸಭೆಯೋ ಎಂಬ ಸಂಭ್ರಮ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ದೇವತಾಗಣಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗೈದವು. ದೇವೇಂದ್ರರ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಸ್ವಾಗತ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ(ಅಲಾಬಲಾ) ಅಪ್ಪಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಕೌತುಕ ಭರಿತ ನಯನಗಳಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ತಾವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಶಿವಾಸ್ಪದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಋಷಿವರರೇ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಿದ್ದು ಅತೀ–ಪ್ರಾಚೀನ ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿ ಋಷಿಗಳಿರುವಿರಿ. ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳು."

"ಋಷಿವರರೇ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಾವು ಹಾಗೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ಉಪಕ್ರಮ ಯಾವುದು?"

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ಇದನ್ನು ತಾವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ, ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?"

"ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ತಾವು ತಮ್ಮ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಸ್ಕರ, ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಪತಿ ಹಾಗೂ ತಾರಕಾರೂಪರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ತಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಕೂಡ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿದಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೇ ಆಗಲಿ, ಋಷಿಗಳ ಕಾರ್ಯವು ನಿಶ್ಚಿತ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ನಾವು ಉಭಯತರು ಅದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿರುವೆವು. ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ

ತಪೋಬಲವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ."

"ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲವು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವದಿದೆಯೇ?," ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ."

"ಹೌದು ನಾರದರೇ, ಕಾರ್ಯರತರಾಗಿರುವಾಗ ಜ್ಞಾನದ ಹೊಸತಾದ ದ್ವಾರಗಳು ತೆರೆದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕಾಲ, ಅವಕಾಶ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅನಂತವಾಗಿವೆಯೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನಂತ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕಣಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನಕಣಗಳ ಅಹಂಕಾರವೇ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಬಲವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದು ನಿಜ ಅಲ್ಲವೇ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಅಂದರೆ ಏನು? ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ನಾರದ ಮುನಿಗಳೇ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತಹ ವಿಷಯವೇ ಇರಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದವೂ ಕೂಡ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣವು ತೀರ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದು. ನಮಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ಋಷಿಕಾರ್ಯವು. ನಾವು ಉಭಯತರೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಕೈಕೊಳ್ಳುವವರಿದ್ದೇವೆ."

"ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ತಾವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುವವರಿದ್ದೀರಿ?"

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂಲಯ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಅರಿವಿನೊಳಗಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸಮತೋಲನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವರು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ತಮ್ಮ ತಪಾಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪ(ವಿಘ್ನ) ಉಂಟುಮಾಡಬಾರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಋಷಿಗಳು ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಮಾಡಲಿರುವೆವು."

ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಯಜ್ಞ-ಸತ್ರಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ವಿವಿಧ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತ್ರಗಳನ್ನಾರಂಬಿಸುವುದು. ಅದೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಮೂಲಕವೇ"

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಈ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಮೂಲಕ ತಪಃಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಂದು ನಶ್ಚಿತವಾದ ಪರಿಮಾಣ(ಅಳತೆ) ದೊರಕಲಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಪಃಶ್ಚರ್ಯೆಯು ಸ್ವ-ಉದ್ಧಾರದ ಸಾಧನವೆಂದೇ ಜನಮಾನಸದ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿದೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೈತ್ಯ ಹಾಗೂ ದಾನವ ಈ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳ ನಿರ್ದಾಲನವೇ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ

ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಮಹಾನ್ ತಪೋವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಗರರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ತಮ್ಮ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ."

ಈ ಚಿರಂತನ ಹಾಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂವಾದದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯರಾದರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತವಾದ ತರುವಾಯ, ಅವರ ನಿತ್ಯದ ತಪಾಚರಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಸೇವಾರತಳಾದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ವಿವಿಧವಿಷಯಗಳ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಃ ಭೂತವಿದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಔಷಧಿ, ಯುದ್ಧನೀತಿ, ಕೃಷಿವಿಕಾಸ, ಪರ್ಜನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಹಾಗೂ ಸಮನ್ವಯ ಮೂಲಕ ಜನಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಸಲುವಾಗಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊಸದಾಗಿ ತಪಾಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದ ಸಂಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಸೀತಾಪತೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದಕ್ಷಿಣದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ.ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ತಪಾಚರಣೆಯ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಸಲ ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಇಧ್ಮವಾಹರ ಸಮವೇತ ಸಕಲ ಗುರುಕುಲಗಳು, ಭಾಷೆ, ವೈದಕ, ಯುದ್ಧ ನೀತಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಅಥರ್ವಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕ ದಾನವ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಬೃಹತ್ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದರು."

"ಹೇ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದೆಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನಿತ್ತ ಕಾರಣ ಯಾವುದು?"

"ಹೇ ರಘುನಂದನಾ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ವಿನಾಶದ್ದು, ಯಮನ ದಿಕ್ಕೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಯಮನ ದಿಕ್ಕೇ ಧರ್ಮ ದಿಶೆಯು. ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ತಮೋಗುಣದ ಉದಯವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜೀವನವು ನಶ್ವರ ಎಂಬುದರ ಎಚ್ಚರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ದೊರೆತಿರುವ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಆನಂದೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಶಿಲ್ಪ, ನಾಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳು ಕರ್ಮಠತನ ಇವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಯಾತುಶಕ್ತಿ(ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆ)ಯೆಡೆಗೆ

ಲಕ್ಷವು ಕೇಂದ್ರಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರೆ ಸತ್ಯ-ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನವರ ಅರ್ಥಾತ್ ಅನಾರ್ಯರ ಉದಯವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣದ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷವೂ ನಡೆಯಿತು. ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಕರ್ಮಠತನದಿಂದ ಕರ್ಮದ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಶೂರಪದ್ಮನು ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆ."

"ಹೇ ಮುನಿವರರೇ ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸುವದೆಂದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು?"

"ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಯೋಗ್ಯ." ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಮಹಿಮೆ ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾವೇ ನಮಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳೇ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯ-ವಿಂದ್ಯರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ವಿಂದ್ಯವಾಸಿನಿ ಶಕ್ತಿಮಾತೆಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡಬೇಕು."

"ಹೇ ನಾರದಮುನಿಗಳೇ, ವಿಂಧ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ."

"ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರೇ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾತಟವು ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶರ ವಾಸ್ತ್ಯವ್ಯದಿಂದ ಪುನೀತಗೊಂಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರನ್ನೇ ತಾವು ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯ. ಆದರೂ ಇನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಳಂಬ ಮಾಡದೇ ತಾವು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ದಕ್ಷಿಣದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಉತ್ತಮ."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ."

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು!" ನಾರದರು ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೊರಟರು.

"ಹೇ ಭ್ರಾತಾಶ್ರೀ, ತಾತ, ಇನ್ನು ಅಧಿಕ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡದಲೇ ವಿಂದ್ಯ ಪರ್ವತದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾ!"

"ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಆದರೂ ವಿಂಧ್ಯ ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದೀತೇ?"

"ನಾಥಾ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?"

“ಹೇ ದೇವಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಾಧಿದೇವ ಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಾರ್ಯ ನೀಡಲು ಅವರು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ನಮಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವರು.”

ಶ್ರೀ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಉಜ್ಜೈನಿ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಕಾಲೇಶ್ವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಆವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಏಳು ದಿನಗಳ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

“ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ ನಮ್ಮ ಆವಾಹನ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ತತ್ವದ ಅವತಾರವಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರದಂತಹ ಯಾವುದೂ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಪೃಥ್ವೀತಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ.”

“ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನ ಮಹತಿ(ದೊಡ್ಡತನ)ಯನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿರುವುರಿ. ಹೇ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ತಾವು ನಮಗೆ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತವು ಅಗಸ್ತ್ಯಶಿಷ್ಯರಾದದ್ದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು.”

“ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಹಾನ್ ದ್ರಷ್ಟಾರರು, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಿಗಳು, ಅಥರ್ವಣ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂಬುದು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತು. ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ಮಾನ, ಮಾನ್ಯ, ಮಂದಾರ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನ ಅನೇಕ ಔಷಧಿ, ಅನೇಕ ವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸೋಮಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಥರ್ವಣ ಸಮವೇತ ಔಷಧೀ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅವ್ಯಾಹತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವನಸ್ಪತಿಗಳ, ಪಾಷಾಣಗಳ, ಜಲಪ್ರವಾಹಗಳ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ವಿಂದ್ಯರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಇಂದ್ರಮರುತರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಥೆಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳ ವಿಷಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲರು. ಹೊಸತಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ವಿಂದ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ವಿಂಧ್ಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಉಪಯೋಗವಾದರೆ ತಮಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದೆನ್ನಿಸಿತು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಮಾಡವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ತೇಜಸ್ವೀ ಯುವಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಿಂಧ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಬಂದರು.

“ಹೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಋಷಿಗಳೇ, ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರೂಪದೇಶ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರೆಯಬೇಕು.” ತೇಜಸ್ವೀ ತರುಣನು ಅಂಗಲಾಚಿದನು.

“ಹೇ ತಾಜಸ್ವೀ ನಾಯಕನೇ, ನೀನು ಯಾರು? ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಗುರೂಪದೇಶವು

ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ವಿರವಾಗಿ ಹೇಳು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೇಳೀದರು.

"ಹೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾದ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತನಿರುವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಉಪಯುಕ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಶೋಭಾಯಮಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಈ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ." ವಿಂಧ್ಯನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

"ಹೇ ಪರ್ವತರಾಜ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನಾನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ವನಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನಗೆ ಗುರೂಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ."

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲವು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

"ಅಪ್ಪಣೆ ಗುರುದೇವಾ"

"ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಾಗ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡುವಾಗ ನಿನ್ನ ಪುಷ್ಠ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಬೀಜದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಮೂಲತಃ ವಿರುದ್ಧ ಪಯಣಿಗರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಬೀಜಗಳಲ್ಲಿ ತಾರಕ ಮಾರಕ ಶಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ನೀನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಜೋಪಾನಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಜಲ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ಮಹಾಜಲ ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡು ಸೋಮವಲ್ಲಿಯ ಧಾರಣವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರ್ಜನ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯು ಸಕಲ ಋತುಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ಅದರಂತೆಯೇ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯಾಗಸತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಾಯ ನೀಡು. ಹಿಂಸ್ರ ಶ್ವಾಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾಯಾವಿಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು!"

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ" ಎಂದು ನುಡಿದು ವಿಂಧ್ಯನು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿದನು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್, ವಿಂಧ್ಯನು ಅಚಲವಿದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಾದವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಎಂತು?"

"ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದೀ. ಚರ ಹಾಗೂ ಅಚರ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿವೆ. ಇದರ ಜ್ಞಾನವು ದ್ರಷ್ಟಾರರಾದ ಋಷಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೀ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು

ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ವಿಂಧ್ಯರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ವರ್ತನೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಪಾಚರಣವನ್ನಾರಂಭಿಸಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಶಿವಪ್ರಭುಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ವಿಂಧ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಶಿವಗಣಗಳ ಓಡಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳು ಸಾಂಗವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಋಷಿಮುನಿಗಳು,, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ತಪಾಚರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಂಧ್ಯದ ಆಸರೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಹಾಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ,ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಗಣೇಶ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರದೇವರು ಶಿವಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಂದ್ರ ದರಬಾರದಲ್ಲಿಯ ಮನರಂಜನೆಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವಿಂಧ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ನಾರದರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಮುನಿವರರು ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಕೈಲಾಸ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ತಪೋಬಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವಣವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂರಕವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತೊಡಗಿದವು. ವಿಂಧ್ಯದಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ರಸಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಸನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಪರ್ಜನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ, ಜಲ–ಪ್ರವಾಹ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ, ಇವುಗಳ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು.”

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಒಂದು ಸೋಮಯಾಗ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಮೇರು ಎಂದು ವಿಂಧ್ಯವನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ವಿಂಧ್ಯವು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಯಿತು.

“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವಿಂಧ್ಯನು ಇಷ್ಟೊಂದು ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರಕುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೇ ಆಗಿತ್ತು.”

“ಹೌದು ವತ್ಸಾ, ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರಕುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿತ್ತು ನಿಜ. ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸನಾತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಂಧ್ಯನು ಮರೆತನು. ತಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಅವನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು.”

“ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಶಾಸನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದರೇ?”

“ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವ–ಶಂಭುಗಳ ಅವತಾರವೇ. ಅವರಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯರಗುಣ ಗೌರವ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯು ಸಲುವಾಗಿ ವಿಂಧ್ಯದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಹಲವಾರು ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ವಿಂಧ್ಯದ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ

ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯು ವಿಷಯುಕವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯು ವಿಕಸಿತವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆಗೂ ಕೂಡ ವಿಂಧ್ಯವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಂಧ್ಯವು ಸುಮಾರಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿತ್ತು. ವಿಂಧ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ತಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚಯಿತರಿದ್ದೀರಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ತಾವೇ ಯಾಕೆ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ? ತಾವೇ ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಮವೇತ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದ್ದರೆ?"

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗೆ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯು ಕೈವಲ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವದೆಂತು?"

"ಹೇ ಭಗವನ್, ವಿಂಧ್ಯನಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅವಜ್ಞೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?"

"ಇಲ್ಲ, ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಕಥೆ!"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಲು ನಾನು ತೀರಾ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ."

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭೋ, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ವಿಷಯವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ತಮ್ಮಹಠವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸುವೆ, ವಿಧಾತನು ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ನಾನು, ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು, ಹಾಗೂ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಋಷಿಗಳೇ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಸರ್ಗದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಚರಾಚರರನ್ನು ಮಾನವರನ್ನು ಜ್ಞಾನವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರುವುದು ಇದು ಋಷಿಗಳದೇ ಕಾರ್ಯವು. ಋಷಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರ, ಕೇವಲವಾದಂಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸೃಜನ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಲಯ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪರಿನಿಯಮನ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದು, ಪೋಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದು, ಸೃಜನ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಸರ್ಜಿತವಾಗುವುದು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಚರಾಚರರ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಚರಾಚರರ ಮನಸ್ವೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಇರುವಿಕೆಯ ಕೈವಲ್ಯದ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಮತೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಎರಡನೆಯ ಪಕ್ಷ ಅಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸ್ವಭಾವ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ತಾವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯ ಅವಸ್ಥೆ ಎಂಬುದನ್ನು

ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ಆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೌತುಕದ ಅರ್ಥಾತ್ ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ರೀಡೆಯ ಆನಂದವನ್ನುಪಭೋಗಿಸುವದು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನೀ ಆಗುವುದು ಅಥವಾ ಆರ್ಯರಾಗುವುದು ತೇಜಸ್ವೀ ಆಗುವುದು ಅಹುದು. ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಸಮನ್ವಯದ ಸಾಮಂಜಸ್ಯದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಳೆದು ಅಹಂಕಾರ ರೂಪೀ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣ ರೂಪರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಹೋರಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರದೇ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದರೆ ವಿಂಧ್ಯಗರ್ವಹರಣ ಹೌದು. ವಿಂಧ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುವವರು ಯಾವತ್ತೂ ಸಮತೋಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಯಮ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯವಂತರಾಗುವರೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಿರಿ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ, ತಾವು ನೀಡಿದ ದಿವ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಾವು ಪಾವನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ವಿಂಧ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸುಕತೆಯು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಶೀಖರದಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಿದೆ." ಶ್ರೀರಾಮರು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ ತಮ್ಮಂತಹ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಶ್ರೋತಾರರು ಲಭಿಸಿದ್ಧ ಮೂಲಕ ನಾನು ಈ ವಿಂಧ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಆತುರನಾಗಿದ್ದೇನೆ." ಕೇಳಿರಿ.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯ ವಿಂಧ್ಯನು ಪರ್ವತವೆಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತಲುಪಿದ್ದಾನೆ. ನಿಬಿಡ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಜಲ ಪ್ರಪಾತಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಹರಿಯುವ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಇವುಗಳ ನಿಯಮನವನ್ನು ಮಾಡುವ, ಅಸಂಖ್ಯವಿಧ ಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಜೋಕೆಮಾಡುವ, ಪ್ರೇರಣಾದಾಯಕ, ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಋಷಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ದೊರಕಿದ, ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯೆಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳಿಸಿದವರಾದರು, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ವಿಂಧ್ಯರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ವಿಂಧ್ಯಋಷಿಯೆಂದು ಅವರು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಮೇರು, ವಿಂಧ್ಯ, ಸಹ್ಯ, ಮಲಯ, ಈ ಪರ್ವತರಾಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವುಂಟಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಿಷ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೇರು ಮಣಿಯೆಂದು ವಿಂಧ್ಯರ ಖ್ಯಾತಿ ಆಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ರಹಸ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ, ವಿಂಧ್ಯನು ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದಂತಹ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕನೆಂದು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಹಟ್ಟಾಗ್ರಹದ ಮೂಲಕವೇ ಭೂತಮಾತೆಯಾಗಿ ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇನೆ."

"ಅಹುದು ಮಾತೆಯೇ, ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹಾಗೂ ಔದಾರ್ಯ ಮೂಲಕವೇ ವಿಂಧ್ಯನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ

ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಸಮಾನ ಇರುತ್ತದೆ."

"ಹೌದು, ಇದು ನಿಜವೇ, ಆದರೂ ವಿಂಧ್ಯನು ಏಕನಿಷ್ಠ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ ವಿಚಲಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಬ ಸಂವೇದನೆ ನನಗುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ."

"ಹೇ ಮಾತೇ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ನಾನು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವೆ."

"ಹೇ ವತ್ಸಾ, ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಶಂಕೆಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದಾಗ್ಯೂ ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯುಂಟಾಗಕೂಡದು. ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಕೃಪಾಳುವಾದ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಅಕ್ಕರೆಯ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು."

"ಹೇ ಕಾಲೀಮಾತೆಯೇ, ಅಹಂಕಾರ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಸದೈವ ತತ್ಪರಳಾಗಿರುವಂತಹ ಮಾತೆಯು ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ನೇಹಮಯಿಯಾಗಿದುವದೆಂತು ?"

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನೇ, ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಇದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಈ ಆರೋಗ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ವಿಂಧ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯವು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಆತ್ಮ ಹಾಗೂ ಮನಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತು. ತನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾನು ದೂಷಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಭಾವನೆಯು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವಿಂಧ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ."

"ಹೇ ಮಾತೆಯೇ, ತಾವು ಹೇಳುವಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ಮರಣಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಶೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಯಾಗದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಕಾಶೀನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮರುತ, ಅಗ್ನಿ, ಸೋಮ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಹಾಗೂ ಶಿವಶಂಭೂ ಜೊತೆಗೆ ಪೃಥ್ವಿ ಹಾಗೂ ಜಲೌಘಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಹಾ ಯಜ್ಞ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಯಾಗ ಮೂಲಕ ಪರ್ಜನ್ಯ, ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ, ಹಾಗೂ ಜಲೌಘಗಳ ನಿಯೋಜನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿರುವುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರೀಚಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನ ಪದವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಕಾಶ್ಯಪ, ಮಿತ್ರಾವರುಣ, ಅಸಿತ, ದೇವಲ ಈ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಯಜಮಾನ ಪದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಗಳೆಂದು ವಿವಿಧ ಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ಪದವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಥಷಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಅರುಂಧತಿಯರಿಗೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಸತ್ರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಶತಾರ್ಚನ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞದ ಸಂಪನ್ನತೆಗಾಗಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೇಮಕಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶಿಷ್ಯಗಣಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಇಧ್ಮವಾಹರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು, ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪನ್ನಪಡಿಸುವವರಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಗ್ರಾಮಾಧಿಷ್ಠಿತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವವರಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನನಗೆ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪುತ್ರಿ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಉದ್ಧೃತಗೊಳಿಸಲು ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರು ಯಾಗ-ಸತ್ರಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಪಾರುಗಾಣಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಶಿವಗಣಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಗಣೇಶರಿಗೆ ಆವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಗಣೇಶರಿಂದ ಯಾಗಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆಯಿಂದ ಪಾರುಗೊಳ್ಳುವ ಭರವಸೆ ದೊರೆತ ನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೋಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಿವಿಧ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸೋಮಪ್ರಾಶನಾರ್ಥ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅತಿಶಯ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದಂತಹ ಸೋಮರಸವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

"ಸೋಮರಸ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ಆವಾಹಿತ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ಪುರೋಹಿತರು, ದೇವಗಣಗಳು ತೃಪ್ತರಾದರು. ಹಾಗೂ ಸೋಮಯಾಗ ಪೂರ್ವಕ ಸತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲನಗೊಂಡಿತು. ಅಗ್ನಿ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವ ಅಗ್ನಿದೇವರು ತಮ್ಮ ಮುಖೇನ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಮಹಾಯಾಗದ ಸಪ್ತ-ಸತ್ರಗಳು ಅತಿಶಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು. ವೈದಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತ ನಡೆದರು. ಪರ್ಜನ್ಯ, ವಾಯು, ಜಲೌಘ ಇವುಗಳ ನಿಯಮನ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆವಾಹನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಸತ್ರಗಳಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಮರುತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತೀವ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದರು. ಸೂರ್ಯನ ಜೊತೆಗೆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿಗಳ ನಿಯಮನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಎಂದಿಲ್ಲದ ಆಹುತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಆವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಆಹುತಿಗಳು ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮೇರುಪರ್ವತದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಆಹುತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ವಿಂಧ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಗೊಂದಲವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು.

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನೀನು ನನ್ನ ತೀರ ಅಕ್ಕರೆಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿರುವಾಗಲೂ, ನೀನು ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದೇಕೆ ? ಯಜ್ಞ-

ಯಾಗ–ಸತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಮನದ ದುಗುಡವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವೆ."

"ಹೇ ಗುರುವರರೇ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ನಾಣು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಶಿಷ್ಯರ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಅರಿಯುವಂಥ ಮಹಾನ್ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ ತಾವು. ಶಿಷ್ಯರ ಮನೋಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಮಹಾನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ."

"ಹೌದು ವತ್ಸಾ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಪವಾದಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದುಃಖವು ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸತ್–ಶಿಷ್ಯನ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಗುರುಗಳ ಕಾರ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕು. ದುಃಖವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ ಮುನಿವರರೇ."

"ವಿಂಧ್ಯನು ಮನಸಾರೆ ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತನಗೆ ಮನದ ಆಸೆಯನ್ನರಿತು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಆತನ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು, ದುಃಖವು ಉಂಟಾಗುವದೇ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕ, ಅದನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸು ಎಂದೇ ಸೂಚಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು."

"ವಿಂಧ್ಯನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. 'ನಾನು ಎಲ್ಲ ವಿಧಧ ಪ್ರಕಲ್ಪಗಳಿಗಾಗಿ, ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ, ಯಜ್ಞ–ಯಾಗ–ಸತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಭೂತನಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗ್ರಪೂಜೆಯ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮೇರು ಪರ್ವತ–ಅರ್ಥಾತ್ ಹಿಮಾಲಯನಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಈ ವರ್ತನವು ಅನ್ಯಾಯಕಾರಕವಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನ ಪಡುವದೇ ನಿಜವಾದ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಅಹುದು."

"ವಿಂಧ್ಯನ ಮನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ, ಮೇರು ಪರ್ವತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ದ್ವೇಷವು ಅವನ ಮನವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿತು. ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಮಹಾನ್ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸಮಯ ಈಗ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಿದ್ದೇನೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಮೋಪಾಚಾರದಿಂದ ಸಮಂಜಸ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯನು ಯತ್ನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನು ಪ್ರಥಮತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಸ್ವರೂಪ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಕಥನ ಮಾಡಿ ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಸಮಾನವಾಗಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ನಿವಾಸ ವಿಂಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಥನ ಮಾಡಿದನು. ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತ ತನಗೆ ಕೆಳಗಿನ (ಕೀಳತರಗತಿಯ) ಸ್ಥಾನವು ನೀಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ವಿಂಧ್ಯನು,

'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವ ಪಾರ್ವತ್ತ್ಯೈ ನಮಃ' ಈ ಮಂತ್ರದ ಲಕ್ಷ–ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿದನು. ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರು ಯೋಗ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರುವದಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಸ್ವೀಕೃತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಂಧ್ಯನು ಸಮರಸತೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಹಲವಾರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದ ಮೇಲೂ ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಸನ್ಮಾನದ ಯಾವದೇ ಕೃತಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿತು.

ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರರು ದಿನಾಲೂ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಯಿತು. ತನಗೂ ಕೂಡ ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರರು ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಸನ್ಮಾನಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಂಧ್ಯನ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಿಂಧ್ಯನು ಸೂರ್ಯರೆಡೆಗೆ ಹೋದನು.

"ಹೇ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣಾ ತಮಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ನಾನು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯ ಶಂಕೆಯ ನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತಾವು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ಇರುವಿರಿ. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಇದ್ದೀರಿ. ಆದರೂ ಕೂಡ ತಾವು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವಿರಿ. ತಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಚಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ಮೇರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ರಹಸ್ಯವಾವುದು?"

"ಹೇ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಾಲೀ ವಿಂಧ್ಯನೆ, ಮೇರುಪರ್ವತವು, ಅನಾದಿ, ಅನಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಿದೆ. ಶಿವ ಪರ್ವತಿಯರು ಅವನ ಸಾಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಭೂಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮತೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶ ಹಾಗೂ ಉಷ್ಣತೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಮತ್ತು ಪರ್ಜನ್ಯದ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮೇರುವಿನ ಸಿಂಹದ ಪಾಲು ಇದೆ. ಜಗನ್ನಿಯಂತನು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತಾ ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಲೋಕ–ಕಲ್ಯಾಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಾವು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವು."

"ಹೇ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾ, ನಾನೂ ಕೂಡ ಮೇರುವಿನಂತೆ ಅನಾದಿ ಅನಂತನಿದ್ದೇನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಾಸವಿದೆ. ಮೇರುವು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಭೂಪೃಷ್ಠದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಇವೆರಡೂ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಯಮನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ತಾವು ನನಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನನಗೆ ಅವಮಾನವೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನಗೂ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ."

ವಿಂಧ್ಯನು ಗರ್ವಪೂರಿತ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಮಹಾಶಕ್ತಿಮಾನ್ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಜಗನ್ನಿಯಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಾವು ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನು ತಳೆಯುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಾವು ಜಗನ್ನಿಯಂತನ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದ ಕಾರಣ ನಾವು ಈ ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದೇ ವಿಹಿತ."

"ಹೇ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾ, ನಾನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ನ್ಯಾಯದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿರುವದಾಗಲೂ ತಾವು ನನ್ನ ಕೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ ತಾವು ವಿನಾಕಾರಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿರುವಿರಿ." ವಿಂಧ್ಯನು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು.

"ಎಲೈ ತೇಜಸ್ವೀ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ನನ್ನ ಉದ್ಧಿಷ್ಟವು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಕೇವಲ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕನರುವೆಯೆಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವ ಮೂಲಕ ನಿನಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಜಗನ್ನಿಯಂತನೀದ ಆಜ್ಞೆ ದೊರೆತರೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ದಲಿದ್ದೇನೆ."

"ಹೇ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾ, ಇನ್ನು ಅದೇನು ಆಜ್ಞಾಪಾಲನವೋ ಅದನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ನನ್ನ ಮನದಾಸೆಯ ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದಾರಿಕಾಯುವೆ."

ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ನುಡಿದು ವಿಂಧ್ಯನು ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಏನೇ ಆದರೂ ತಾನು ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ವಿಂಧ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡನು.

ವಿಂಧ್ಯನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆ ಕೃತಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದಾಗ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅವರು ತನ್ನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡತೊಡಗುವರು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಗಮನವು ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಹರಿಯುವುದು. ತನಗೆ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕುವದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ವಿಂಧ್ಯನು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದನು. ವಿಂಧ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಚರಾಚರರಿಗೆ ಮೊದ ಮೊದಲು ವಿಂಧ್ಯನ ಈ ವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ವಿಂಧ್ಯನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಎತ್ತರ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೀಯತೊಡಗಿದನು. ಮೇರುವಿನಂತೆ ಅವನ ಮೇಲೂ ಹಿಮವರ್ಷಣೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅವನು ಆಕಾಶದೆಡೆಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೇರುವಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯನು ತನಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತ, ತಾವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮಲೇ ವೃದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ

ಆಕಾಶದೆಡೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಯಾಕೆ?" ಹಿಮಾಲಯನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ನನಗೆ ಜಗನ್ನಿಯಂತಾ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ."

"ಏನು? ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯಿರುವದೇ ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಏನೂ ವಿಧಿತವಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ!" ಹಿಮಾಲಯನು ನುಡಿದನು.

"ಮೇರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾಗಲು ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ. ತಮಗಲ್ಲ" ವಿಂಧ್ಯನು ನಂದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

ಮೇರುವು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ವಿಂಧ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೋ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೂ ಎಂತು. ಅವನು ಮೂಕನಾಗಿರಲು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದನು. ವಿಂಧ್ಯನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಾನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ಶಲ್ಯವು ಸತತವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಂಧ್ಯನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತರಕ್ಕೇರುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಪೃಥ್ವಿಯು ದುಃಖಿತಳಾದಳು ಅವಳು ವಿಂಧ್ಯನೆಡೆಗೆ ಬಂದಳು.

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಯಾಕೆ ? ನಿನ್ನ ಈ ಉತ್ಥಾಪನೆ(ಏರಿಕೆ)ಯಿಂದ ನನ್ನ ಸಮಗ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಉದರದಲ್ಲಿಯ ಅಗಣಿತ ಸರಗಳು ವಿಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಸಾಗರವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಭೀಷಣವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ದಂಡೆ(ತೀರ)ಗಳು ಛಿನ್ನವಿಛಿನ್ನವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ಈ ಭೂಗರ್ಭವನ್ನು ವಿಚ್ಛೇದನ ಮಾಡುವಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವಿಯು ಆರ್ತತೆಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಭೂಮಾತೆಯೇ, ನನಗೆ ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಟನಾಗುವದಿದೆ. ನನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಸಣ್ಣದಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಿನಗುಂಟಾಗುವ ನಷ್ಟವು ತುಂಬಿ ಬರಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮೇರು ಪರ್ವತವು ದೊಡ್ಡತನದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆ ಭಾಗ್ಯವು ನನ್ನ ಪಾಲಿನದಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇ ಮಾತೇ ನೀನು ಮೇರುವನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು." ವಿಂಧ್ಯನು ಕೊಂಚ ಉದ್ಧಟತನದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ವಿಂಧ್ಯನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ಪೃಥ್ವೀಮಾತೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯ ಚಲನವಲನಗಳು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಪ್ರಳಯವೇ ಸಮೀಪಿಸಿತೋ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಭಯ, ಶಂಕೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಸಾಗರನು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಸಾಗರನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸಮಗ್ರ ಜಲಚರಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯನೆಡೆಗೆ ಬಂದನು.

"ಪರ್ವತರಾಜ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು"

"ಹೇ ಸಾಗರಾ ನೀನು ನಮ್ಮ ಗುರುಬಂಧುವು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವಿ

ಎಂದು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ಮಹಾಪರಾಕ್ಷಮೀ ಪರ್ವತನೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಲಚರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ವನಚರಗಳ ವಿವಿಧತೆಯಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೀವಿತವು ನಮ್ಮನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ."

"ಹೇ ಸಾಗರಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯ ಜಲಚರಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವದೇ ಪ್ರಕಾರವಾದ ವಿಕ್ಷೇಪ(ತಡೆ)ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ವ್ಯಥೆಗೊಂಡದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ?"

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತಾ, ನೀನು ಆಕಾಶದೆಡೆಗೆ ಎತ್ತರೆತ್ತರಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿರುವಿ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ್ಲ ಕಲ್ಲೋಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಲಚರಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ವಿಚಲನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತವು ಸುಸಹ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ........?"

"ಹೇ ಸಾಗರಾ ನಿನ್ನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಈ ವಿಂಧ್ಯನು ಕಾರಣನಲ್ಲ. ಮೇರು ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಅವನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರೇ ಈ ಸಂಗತಿಗೆ ಕಾರಣೀ ಭೂತರು. ಆದ್ದರಿದ ನಿನ್ನ ಈ ಅಳಲನ್ನು ಅವರೆದುರು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಗಮವಾಗುವುದು."

ಸಾಗರನ ಮಾತೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸಾಗರನು ಸೂರ್ಯದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಸೂರ್ಯದೇವನ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಾಗರನೂ ಮೂಕನಾದನು. ಏನು ಮಾಡುವದೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು.

ದ್ವಿಜಗಣರ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಪ್ರಯಾಣವು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವಿಂಧ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಸಲಹೆಗಾಗಿ ಧಾವಿಸಿದರು. ವಿಂಧ್ಯನು ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಮೇರುಪರ್ವತದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಎತ್ತರೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯೋಣವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕಾಶೀಸ್ಥಿತ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ-ಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳು ವಿಂಧ್ಯನು ಆಕಾಶವನ್ನೇ ತಲುಪಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡರು. ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಇಂದ್ರ ಭಗವಾನರು, ಮರುತರು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು. ಇದುವರೆಗೂ ಏನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರಿಂದ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರದಂತಾಯಿತು. ಭರ್ಘಾಚ್ಛಾದಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೆಳಕದುಮಿ ವಿಂಧ್ಯನ ಶಿರವು ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಸುನಗುತ್ತ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೃಥ್ವಿಯು ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಾತುರಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವೋತ್ತರಕ್ಕೆ ಸರಿದನು ಹಾಗೂ ವಿಂಧ್ಯನು ತನ್ನ ಇಡೀ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಪಣಕ್ಕೊಡ್ಡಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನೆಗೆತ ಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ

ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ವಿಂಧ್ಯನ ಅಜಸ್ರವಾದ ಗೋಡೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಿತು. ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣವೆಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಆಕಾಶವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ವಿಂಧ್ಯನು ಆಕಾಶದ ಆಚೆಗೆ ಹೋದನು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾತ್ರಿಯಾದರೆ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ. ಈ ತರಹದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ಅಜಸ್ರವಾದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕಂಡು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಧ್ಮವಾಹ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರ ಕುಲಗುರುಗಳು, ರಾಜರುಗಳು, ನಾಗರಿಕರು ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಭರಿಗೊಂಡರು. ಕಾವೇರಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮುರಿದುಹೋಗಲು ಬಿಡಲಾರರು. ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸಿಸಿದಳು. ಇಧ್ಮವಾಹರು ಅಂಚರ್ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಇಧ್ಮವಾಹ ಅರ್ಥಾತ್ ದೃಢಸೂತ್ಯರು ಸಂಕಟನಿವಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಸತ್ರವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪಾಂಡ್ಯ, ಪೌಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ವಾನರ, ಕ್ರತು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಕುಲಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರರ ಜೊತೆಗೆ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಸೂರ್ಯೋದಯವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಸತ್ರಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಅಗ್ನಿಮುಖೇನ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಎಚ್ಚೆತ್ತರು. ವಿಂಧ್ಯನು ಸಕಲ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ವಿಂಧ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಆಕಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು.

ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ಮಾನ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಕೃಶರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ತಪಃ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಯಜ್ಞದ ಸಂಪನ್ನತೆಗಾಗಿ ಅವಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾರಂಭಿಸಿದಳು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಹೇ ಇಂದ್ರದೇವಾ, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸರ್ವದೂರ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವಿರುವಾಗ ವಿಂಧ್ಯನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲೇಬೇಕು."

"ಹೇ ನಾರದರೇ ನಾವು ಅದೇ ವಿವಂಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ತಾವೇ ನಮಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿರಿ." ಇಂದ್ರದೇವರು ಹತಾಶರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರನ್ನು ಸಲಹೆಗಾಗಿ ಕೇಳುವಾ." ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ದೇವೇಂದ್ರರ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ

ಯಜ್ಞಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನೆರೆದರು. ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರೂ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನೇ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರರೇ ತಾವು ಈ ತರಹ ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಏಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ?" ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಲು ವಿಂಧ್ಯನ ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಾವೇ ದೂರಮಾಡಬೇಕು. "ಹೇ ತ್ರಿದೇವ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು."

"ವಿಂಧ್ಯನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕವೇ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ."

"ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಯಜ್ಞ ಸತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅದಾವ ಯಶವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ?" ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ದೇವಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಇದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಂಥ ಸಮಯವಲ್ಲ. ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಸಂಗತಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳವರೆಗೆ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಿವೆ. ಅವರನ್ನೇ ಮೊರೆಹೋಗುವುದು ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ."

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಂಡರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾನು ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನುಡಿದೆನು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾವೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ.!"

"ಹೇ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ತಾವೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನನಿಂದ ನಡೆದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಯಾವುದು? ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಶರಣಾಗಿರುತ್ತೀರಿ ? ನಾಣು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವಿಂಧ್ಯನು ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ತಾರೆಗಳು, ದ್ವಿಜಗಣ ಎಲ್ಲರ ದಾರಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಗಳಿರಾ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದು."

"ಅದು ತಮ್ಮದೇ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೇ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಹಂಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಉಪಯೋಗಿಸು ಅನಾರ್ಯರು ಉದಂಡವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಂಧ್ಯನೂ ಕೂಡ ಅದೇ ತರಹ ಅನಾರ್ಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪಲಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ

ಜಗನ್ಮಾತೆಯು ಆಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಆತನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ.ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ತಾವು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದರಿಂದ ಪರಾವೃತ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಕ್ರವು ಪುನಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ."

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹರು ಸಂಕಟ ನಿವಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಸತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲು ತಾವು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನಡೆಯದೇ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಂಧ್ಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದನ್ನುಳಿದು ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಯವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ." ನಾರದರು ಉಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪ್ರಸಂಗದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನೀನು ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಹೇಳು. ನಿಶ್ಚತವಾಫಿ ನಿನಗೆ ಯಶವು ದೊರಕುತ್ತದೆ." ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆ ನುಡಿದಳು.

"'ಆಜ್ಞೆ ಮಾತೆಯೇ' ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಶ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಮವೇತ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಗೆ ವಿಂಧ್ಯದ ಬದಿಯಿಂದ ಹೊರಟರು.

ವಿಂಧ್ಯನು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಶರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಂಡನು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಹುಶಃ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. 'ಏನೇ ಆದರೂ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕದ ಹೊರತು ಶಾಂತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.' ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾಯಿತು. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಎದುರುಗೊಂಡು ವಂದಿಸಬೇಕೋ? ಬೇಡವೋ? ವಂದಿಸಿದರೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದೋ? ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ? ಅವರು ಉಪದೇಶ ನೀಡಬಹುದೋ? ಅಥವಾ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವರೋ? ಈ ಗೊಂದಲವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, 'ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾಯ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಶ್ವವೇ ಬೆರಗಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತನು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.'

"ಪ್ರಣಾಮ ಮುನಿವರರೇ, ತಾವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ?"

"ವಿಶೇಷವೊಂದೂ ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈಗ ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."

"ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ತಾವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಇದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ......."

"ಆದರೂ ಏನು ಪರ್ವತ ರಾಜ ವಿಂಧ್ಯಾ?"

"ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಗುರುಗಳು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು. ಅವರ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹಾನ್ ಪದವಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದೇನೆ.

"ಇಗೋ ನೋಡಿ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಪೂರ್ವ ಪದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದಾದರೆ?"

"ನನಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಸನ್ಮಾನ ದೊರಕುವ ಬಗೆಗೆ ಅಭಿವಚನವು ದೊರೆತರೆ ನಾನು ನಿಶ್ಚಿಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಪದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಿದ್ದುದು ನ್ಯಾಯ ಮಾತ್ರ."

"ಆದರೆ ತಿಳಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ನ್ಯಾಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದಲೇನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದಾದರೆ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೀಗೇನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರರು. ಅವರು ನನಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ನ್ಯಾಯದ ಬಗೆಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಡೆಯದೇ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಾನು ದುರ್ದೈವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆ."

"ಆದರೆ ವಿಂಧ್ಯನೇ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಲೆಂದೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಅನಸಿಕೆ. ನಿನಗೆ ಅಹಿತವಾಗಕೂಡದೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ನೀಡಿರುವೆ ಇಷ್ಟೇ."

ನಾರದ ಮುನಿಗಳ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಿಂಧ್ಯನು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆ ಅವನಿಗಿತ್ತು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯತ್ವದ ಮೂಲಕವೇ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅತಿರೇಕ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವುದು ಆವಶ್ಯಕವೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಲಾರದೆಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಈಪ್ಸಿತವು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡನು. ಏನಾದರೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತೋರಬಹುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತದ ಸಿದ್ಧತೆಗ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ವಿಂಧ್ಯನು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡನು.

ಆತನು ಕೊಂಚ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರನ್ನು ನಂತುಕೊಂಡೇ ವಂದಿಸಿದನು.

"ಗುರುಗಳೇ ಪ್ರಣಾಮಗಳು, ಮಾತೆಯೇ ಪ್ರಣಾಮ!" ವಿಂಧ್ಯನು ನುಡಿದನು.

"ಹೇ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೇ ಧ್ವನಿಯಂತೂ ವಿಂಧ್ಯನ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ವಿಂಧ್ಯನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ?"

"ಅಹುದು ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಇದು ವಿಂಧ್ಯನದೇ ಧ್ವನಿ. ವಿಂಧ್ಯನು ತಮಗೆ ಮೌಖಿಕ ಅಥವಾ ವಾಣೀಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ."

"ಗುರುವರ್ಯರೇ, ತಾವು ನನ್ನನ್ನು–ಈ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?"

"ಹೇ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ನೀನು ನನ್ನೆದುರು ಕಾಣಬೇಕಲ್ಲವೇ?"

"ಹೇ ಋಷಿವರ್ಯರೇ ನಾನು ತಮ್ಮದೇ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಒಂದಿಸಲೆಂದು ಬಾಗಿದರೆ ಆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ತಾರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ, ನನ್ನ ಮಂತವ್ಯಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಮುನವರ್ಯರೇ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಾವೇ ಹೇಳಿರಿ."

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯ ಶಬ್ದಗಳು ಪುನಃ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಂದವು.

"ಎಲೈ ಹೃದಯಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾ ಆವ್ಹಾನದಿಂದ ನಾವು ಉಭಯತರ ಚಕಿತರಾಗಿರುವೆವು. ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನೆಂದೆನಿಸಲು ನೀನು ಸರ್ವಾರ್ಥದಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಆದರೂ ಹೇ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನೇ ನಿನ್ನ ವಿಜಯೀ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು ತ್ರಾಣವೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಬಳಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಕೂಡ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮುಖದವರೆಗೆ ತಲುಪುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಬಂಧು ಇಧ್ಮವಾಹ ಅಥವಾ ದೃಢಸೂತ್ಯನು ಮಂಡಿಸಿದ ಯಜ್ಞಸತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲೀ? ಇದನ್ನು ನೀನೇ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ನೀನು ಎತ್ತರೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೇರುವಿಗಿಂತಲೂ ಮಹಾನ್ ಆಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನನ್ನೂ ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದೇ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಗೆಲುವು ಅನುಸೂತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇರುವ ನನ್ನ ಶರೀರದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ತೂಗಿಸಲಾರದು. ಎಂದು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಪರಾವರ್ತಿತಗೊಳಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ

ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸತಕ್ಕದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ನನ್ನ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಹಾಗೂ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನಾನು ನಿರುಪಾಯನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಕೂಡ ಇದೇ ಮತದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಗ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು.

"ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅರ್ಥಾತ್ ತನ್ನ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಸದ್ಗುರುಗಳ ವಚನವನ್ನಾಲಿಸಿ ವಿಂಧ್ಯನು ತೀರಾ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದನು. ಸದ್ಗುರುವಿನ ಅವಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಲಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾದರೆ ತಾನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಆಹ್ವಾನವು ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ತರಹ ವಿಚಾರ ಮೂಡಿತು. 'ಮಹಾಕಾಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತನ್ನ ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಣಿಸುವಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಖಾಂತರವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನಾಣು ಅವರ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನು. ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಕವೇ ನಾಣು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಅದರಂತೆ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ನಾನು ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೇ ಗುರು–ಗೌರವದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಗುರು ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಂಗತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆಮೂಲಕ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವದು' ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ವಿಂಧ್ಯನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

"ಹೇ ಋಷಿವರ ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ತಪೋಭಂಗವಾಗಲಾರದು. ಎಂದು ನನಗೆ ಖಾತರಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ತಾವು ನನಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನಿತ್ತೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕು."

"ತಥಾಸ್ತು!' ಗುರುಗಳು ತಥಾಸ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ವಿಂಧ್ಯನು ನಮ್ರನಾದನು. ಅವನು ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವರ ಪಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

"ಹೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಗುರೋ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾವು ನನಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾವು ಅರಿತಿರುವಿರಿ. ಮಾತೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣತಯಾ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣ ಪಥವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.ತಾವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು."

ವಿಂಧ್ಯನು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು.

"ಹೇ ಶೀಷ್ಯೋತ್ತಮಾ, ನಿನ್ನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರದ ಸೋಂಕೂ ನಿನಗಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟ ಆಗಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನೂರುಪಟ್ಟಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಉಪಯೋಗವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುವದು. ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣದ ತ್ರಾತಾ ಹಾಗೂ ಭ್ರಾತಾ ಎಂದು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲಿರುವುದು. ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಯಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ಆಕರಣದ ಮೂಲಕ ನಿನಗೆ ಮೇರುವಿಗಿಂತಲೂ ಮಹತ್ವದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶರ ವಾಸ್ತ್ಯವ್ಯವು ಕಾಯಂ ನಿನ್ನಲ್ಲಾಗುವದೆಂದು ನಾಣು ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ, ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ."

"ಎಲೈ ವಿಂಧ್ಯನೇ ಇನ್ನು ನನ್ನದು ಒಂದೇ ಕೋರಿಕೆಯಿದೆ."

"ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ ಗುರುದೇವಾ"

"ನಾನು ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಇಧ್ಮವಾಹರ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಲಿರುವೆವು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಪುನಃ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಪುನಃ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರಲೂ ಕೂಡದು."

"ಆಜ್ಞೆ ಗುರುದೇವಾ."

"ಜಡವಾದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರು ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ವಿಂಧ್ಯನು ಅಂತರ್ಮುಖನಾದನು. ತನ್ನಿಂದ ಘೋರವಾದ ಅಪರಾಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಗೆ ಅರಿವುಂಟಾಯಿತು. ತಾನು ದುರಾಗ್ರಹ ಮೂಲಕ ತನ್ನದೇ ಗುರುಗಳ ಸಮವೇತ ಸಕಲರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನತೆಯ ಮುಖಾಂತರ ತಪಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಪಾಚರಣೆಯ ಮಾರ್ಗವು ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಕೃತ್ಯದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದ ಸಂತಾಪ(ರೋಷ)ವನ್ನಂತೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಅಹಂಕಾರದ ಆಸರೆಯಿಂದ ಸತ್ವ-ಚ್ಯುತವಾಗಿದ್ದೂ ಕೂಡ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವಿಕೆಯೇ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳೇ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗುರುಮಹಿಮೆಯ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚರಾಚರರಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯು ವೃದ್ಧಿಂಗತವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೇ ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ."

ವಿಂಧ್ಯನು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಕ್ರವು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಂಧ್ಯರು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಉಪಕಾರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಹಂಕಾರದ ಮೂಲಕ ವಿಂಧ್ಯನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹರಡಿಸಿದ್ದನು. ಚಾಂದ್ರವಂಶಿ ವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯವಂಶೀ ವಿಶ್ವವೆಂಬ ಭಿನ್ನತೆ(ಕದನ) ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸನ್ಮಾನಿತಗೊಳಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ವಿಂಧ್ಯನ ವಿಷಯಕವಾದ ಕಟುತೆಯು ಎಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಾಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭ್ರಮಂತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಅದು ನಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ "ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿಂಧ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮ ಮೂಲಕ ಆ ಕಟುತೆಯು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀವು ವಿಂಧ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ." ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಕಲರ ಹ್ರಾಸವು ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ವಿವರಿಸಿದರು. ಯಾವನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವಿನಮ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮೇವರ ಈ ವಕ್ತವ್ಯವು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಮನದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಲಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರಾಮಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳೂ ಕ್ಷಿಪ್ರೆಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟುಅವರು ವಿಂಧ್ಯನೆಡೆಗೆ ತೆಳಿದರು.

ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಸದ್ಗದಿತರಾದರು. ವಿನಮ್ರ ಹಾಗೂ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಪರಾಯಣನಾದ ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ಅವರು ವೈದೇಹೀ ಸಮವೇತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮನ ಮಾಡಿದರು. ಲಕ್ಷಣನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ತಾತ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ರುಗಳು?"

"ಲಕ್ಷಣಾ ಯಾರ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅಹಂಕಾರವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥ ವಿಂಧ್ಯನು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥ ತ್ಯಜಿಸಿ ಗುರುಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನನಾದನು. ವಿಂಧ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮರೆತಿರುವೆಯಾ? ಈ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರೀ, ದುಷ್ಟ, ಕಪಟೀ, ದಾನವರ ನಿರ್ದಾಲನ ಮಾಡುವ ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜವಾಗಿ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾವನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉದಾಹರಣವನ್ನೇ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟು. ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಇರುವ ವಿಶ್ರಾಮಧಾಮವೆಂದರೇನೇ ವಿಂಧ್ಯ. ಅವನ ಪಾವನ ಚರಿತೆಯನ್ನುಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗೆ ದೊರೆತದ್ದು

ಕೇವಲ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೃಪೆ ಮೂಲಕವೇ. ಮಾನ, ಮಾನ್ಯ, ಮಂದಾರ್ಯರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪರಮ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರೋಪಕಾರ ಅರ್ಥಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಲೀಲೆಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ ಹೋದರು. ಇದು ವಿಂಧ್ಯನ ಮರಮ ಭಾಗ್ಯ." ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಭುಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

"ಆದರೆ ಭ್ರಾತಾಶ್ರೀ, ವಿಂಧ್ಯನು ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಕೂಡದು ಎಂಬುದರ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಬಿಡುವುದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಸಗಿದ ಕೃತ್ಯವು ಪುಣ್ಯ ಪಾವನವೆಂತು?" ಲಕ್ಷಣನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥ, ಯಾವನೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಾಯಕಾರಕವೆನಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿ ಹೇರಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ನ್ಯಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮಾಜ ಹಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ "ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಪರ್ವತರಾಜ ವಿಂಧ್ಯನೂ ಕೂಡ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಅವರೋಧವನ್ನು ನಷ್ಟಪಡಿಸಿದನು. ಅವನ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನೆಗಳು."

ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಭಾವಭರಿತರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತಾಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ವಿಂಧ್ಯನು ನಸುನಗುತ್ತ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜನಹಿತೈಷೀ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಸಲಕ್ಷಣೀ ಪತಿವ್ರತಾ ಸೀತಾಮಾತೆಯೇ, ಸಕಾಲ ನೆರಳಿನಂತೆ ಪ್ರಭುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಂಥಾ ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ತಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತ! ಹೇ ಪ್ರಭೋ ನಾನು ಅನೇಕ ಯುಗಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನವಿಡಬೇಕು." ವಿಂಧ್ಯನ ಈ ವಿನಮ್ರವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮೂವರೂ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಅವಲೋಕನ, ಚಿಂತನ ಮಡುತ್ತ ಅವರು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದ ನಯನ ಮನೋಹರ ಪರಿಸರ ದೃಶ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಹಾಗೂ ವೈದೇಹಿ ಇವರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ವಿಂಧ್ಯದಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಿಚಾರ ವಿನಮಯ ಮಾಡಿ

ಮುಂದಿನ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಮೂವರೂ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿ ಮಾತೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವಿಂಧ್ಯನು ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾಸ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುವ ಉದ್ದಿಷ್ಯದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

"ಹೇ ಸದ್ಗುರು ಪರ್ವತರಾಜ ವಿಂಧ್ಯರೇ, ನಾವು ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾರದರ ಸಮವೇತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮತ್ತು ಶಿವಶಂಭೂಗಳ ಗೋತ್ರಜ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದ ಹೊರತು ಮುಂದುವರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ."

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನರ್ಮದೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗೋದಾವರಿಯ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಆಶ್ರಮಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗುರುಕುಲವನ್ನುಳಿದು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಯಂ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ತೀರ ಪರಿಶ್ರಮವಹಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ವೀ ಸುತೀಕ್ಷಣ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಶ್ರಮದವರೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು. "ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಸ್ಥಾನವು ಇದು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಏಕಾಂತ ಸ್ವರೂಪದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಗಂಗಾ ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗೋದಾವರಿ, ಪಂಚವಟೀ, ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಠ ಈ ಮೂರೂ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದಕ್ಷಿಣದ ಯೋಜನೆಯ ಉಪಕ್ರಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಿದೆ. ದ್ವಿಜಗಳ ವಾನರ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸರ್ಪ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸ್ರ ಶ್ವಾಪದಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಶೀ, ಪ್ರಯಾಗ, ಮಾನಸಸರೋವರ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಪುಷ್ಕರ, ಇವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ತಮಗೆ ಸುತೀಕ್ಷಣರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾತವಾಗುವವು." ವಿಂಧ್ಯನು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದನು.

"ಹೇ ಪರ್ವತರಾಜ ವಿಂಧ್ಯಾ, ತಮ್ಮ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಮಾರ್ಗವು ಸುಗಮವಾಯಿತಲ್ಲದೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಯಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರಕಲು ಕೂಡ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸುವುದು. ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ವನವಾಸದಲ್ಲಿಯ ಉಪಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವೆವು. ಶ್ರೀರಾಮರು ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದರು.

ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ, ಭಾರವಾದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳು, ಮೈಥಿಲಿ

ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವಿಂಧ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಳಿಸಿ ನರ್ಮದಾ ಪರಿಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಧರ್ಮ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವರ ಸಮವೇತ ದ್ರೌಪದಿಯು ವನವಿಶ್ರಾಮದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಋಷಿ, ಆಶ್ರಮಗಳ ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತ ಪುಣ್ಯಾನುಭವ ಸಂಪನ್ನರಾಗುತ್ತ, ದ್ಯೂತ ಕ್ರೀಡೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಹೊರಟರು. ಗಂಗಾಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಗೋತ್ರಜ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳು ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾಂಡವರು ಗಂಭೀರರಾದರು. ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಗಂಗೆಯ ವಿಮಲಜಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಪ್ರಕಟವಾದಳು. ಯುಧಿಷ್ಠರರ ಸಮವೇತ ಪಾಂಡವರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ, ವೇದ–ರಚಯಿತರಾದ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತದ ಪ್ರೇರಣೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣವು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯವು (ಸಮಾವಿಷ್ಟ)ಬೆರೆತಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದರ ಪ್ರತೀತಿಯುಂಟಾಗುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವ್ಯಾಸರು ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯರು ತ್ರಿದೇವರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯದೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರರೂಪೀ ರಾಕ್ಷಸ, ದಾನವ, ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥಾತ್ ವಿಷ್ಣುತತ್ವದ ರಾಜ್ಯವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕಥನಮಾಡಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಶುಕಮುನಗಳು, ವ್ಯಾಸರು ಇವರ ಮುಖದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಸಹಾಯ ದೊರಕಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕುರುಕುಲೋತ್ಪನ್ನ ವ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅವರದೇ ಒಂದು ಅಂಗವಾದಂಥ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಮಹರ್ಷಿಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂಲಕ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವು ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ "ಹೇ ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಗಂಗಾದ್ವಾರದ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಅಗಸ್ತೀಮುನಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಾವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ರಾಜವಿಲಾಸದ ಭೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಆರ್ಯಮಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು." ಗಂಗಾಮಾತೆ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ; ಆದರೂ

ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯು ತೀರ ಸ್ವಲ್ಪವಿದೆ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾರು? ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಷ್ಟ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾವು ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇವೆ."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ತಾವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮನ್ನಡೆಯುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವಿರೆಂದು ನನಗೆ ಖಾತರಿಯಿತ್ತು. ನನಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವುಂಟಾಗಿದೆ. ಹೇ ಪುತ್ರರಿಕಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗಾಪುತ್ರ ಅಥವಾ ಶಿವ-ಪುತ್ರರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗಂಗಾಪುತ್ರ ಭೀಷ್ಮರ ಭಾತೃಗಳಾಗಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕುಲಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದಾರೆ."

"ಇದು ಹೇಗೆ? ಹೇ ಮಾತೇ, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ತಾವು ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ಕಥನಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪೌರುಷ ಮೂಲಕ ಶಿವಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಶಿವಾಂಶದಿಂದ ಪುಷ್ಕರ ಸ್ವರೂಪ ಯಾನರು ಕುಂಭದಿಂದ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾನಸ ಮತ್ತು ಮಾನದೊಳಗಿನಿಂದ ಅವರ ದೈವೀ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕಳಾದ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಊರ್ವಶಿಯು ಕೂಡ ಅವರ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಮಾತೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮರುತರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪೌರುಷವು(ವೀರ್ಯ) ಮಾನಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿನಿಂದ ಅವರ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮರುತಪುತ್ರರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಊರ್ವಶಿಯ ಪುತ್ರನೆಂದು ವಾನರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದಾದರೆ ಇಂದ್ರರೂ ಕೂಡ ವಾನರಿಗೆ ಪಿತಾ ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮರೀಚ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರೀಚ ಮನೆತನದ (ವಂಶ)ದವರೂ ಅಹುದು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ "ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಯುಗಪುರುಷರು ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಋಷಿಪದದಲ್ಲಿ ಆರೂಢವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯದೊಳಗಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದೇವತಾಗಣಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಕಾರಣ ದೇವತೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಹೊಣೆಯು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಬಂದಿತು".

"ಹೇ ಮಾತೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಸಂರಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ."

"ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಗ್ರತಪಸ್ವಿಗಳಿದ್ದು ಅವರು ದಿನಗಳು ಹೇಗಿದ್ದರುತ್ತವೋ ಆದರಂರೆಯೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವದನ್ನು (ಅಗಸ್ತ್ಯರು) ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಕಟವನ್ನು

ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು, ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವರನ್ನು ಸಂಕಟಮುಕ್ತ ಮಾಡಿದರು." ಗಂಗಾಮಾತೆ ನುಡಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಪರಾಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ನಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಯುಧುಷ್ಟಿರಾ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಇದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರಿ. ತಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ ದೊರಕಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದಿಷ್ಟದಿಂದ ನಾನು ಉಪಸ್ಥಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ."

"ಹೇ ಮಾತೇ, ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು." ಧರ್ಮರಾಜರು ನುಡಿದರು. ಪಾಂಡವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಂಡಳು. ಪಾಂಡವರು ಅತೀವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಕುಲಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ರಚನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಗಂಗಾಮಾತೆ ನಮಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ಶುಕಮುನಿ ವ್ಯಾಸರ ಈ ಕಥೆಯ ಶ್ರವಣವು ಶಾಪಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತಮಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಲಾಭವುಂಟಾಗುವುದು. ಶುಕಮುನಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ವಾನ್ ತಪಸ್ವೀ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕುರುಕುಲದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಅವರೆಡೆಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಸಮಾನವಾಗಿ ಅವರು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಹವ್ಯಾಸವು ಶುಕರಿಗಿತ್ತು. ಶುಕಮುನಿಗಳು ದ್ವಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರದ ಅನುಭವಗಳು ಹಾಗೂ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ರಸವಿತ್ತು. ದೇವತೆಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ದಾನವರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಗಳು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಈ ಸರ್ವಸಂಚಾರೀ ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ದಾನವರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನೆಂಬ ದಾನವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನ ರೂಪಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅವನು ಸತ್ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.ಅವರ ಫಜೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಕುಖ್ಯಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಯಾವ ಶೀಷ್ಯನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು

ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಬೇರೆ ಶೀಷ್ಯನ ರೂಪವನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಸಂಗಾನುರೂಪ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೋಮಯಾಗ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವುಂಟುಮಾಡಿ ದ್ವಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮೋಜೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶುಕಮುನಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಶಿಷ್ಯ ವರ್ಗದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೆಲಸವು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಂದ ಬೇಗನೇ ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದಾನವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗತೊಡಗಿದರು. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಆಸ್ಪದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಾ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು."

ಶುಕಮುನಿಗಳ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಶತಾರ್ಚಿನರ ಹಾಗೆಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಹತ್ತಿರದವರೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಋಷಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದುವರೆಯುವದೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭರವಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನವು ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರ ಸ್ವಾಗತದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು. ಋಷಿಗಳು ಯಾವ ಸನ್ಮಾನದಿಂದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಸ್ವಾಗತವನ್ನಿತ್ತರು. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಇದೇ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವೆಂದು ಬಗೆದನು. ಶುಕಮುನಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಭೋಜನದ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನಿತ್ತರು. ಭೋಜನದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ನಾನಾನಂತರ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಹೇ ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತದಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುವಾ."

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ, ಶುಕಮುನಿಗಳು ನುಡಿದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡಿದರು. ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಶುಕಮುನಿಗಳು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು.

"ತಾವು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ."

"ಹೌದು, ಆದರೂ ಭೋಜನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಉಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಬಂದಿದ್ದನು. ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯ ಮೂಲಕ ಶುಕರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಅಪ್ಪಣೆ"

"ಇಗೋ ನೋಡು, ಇಂದು ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೇಕೆ(ಟಗರು)ಯ ಮಾಂಸ

ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ,"

"ಅಪ್ಪಣೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವಾ.' ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊರಟು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಶುಕಮುನಿಗಳು ಮೇಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದರು. ಹಾಗೂ ಆ ಮೇಕೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು.

ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಲೇ ಅದು ನರಮಾಂಸವಿದ್ದುದು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಪತ್ನಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಬಾರದು. ಅನ್ಯಥಾ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದು ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಅವಳು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮೇಷ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಶುಕಮುನಿಗಳು ಭೋಜನದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು.

ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಪತ್ನಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿದ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ತಾತ್ಕಾಲ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೋಜನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ತಮ್ಮ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಮಾಂಸ ಇದ್ದದ್ದನು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತೀವ ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ಅವರು ಘೋರ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿದರು.

"ಎಲೇ ಶುಕನೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಬಡಿಸಿದ್ದೀ, ನರಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರು ಅಘೋರಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೂ ದಾನವನಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳುವಿ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಋಷಿತ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು, ಹಾಗೂ ನೀನು ತೀರ ದುಃಖಿತನಾಗುವಿ."

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಇಷ್ಟು ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದೇನಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಋಷೀಶ್ವರರೇ, ತಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ನಾನು ಮೇಷ(ಮೇಕೆ) ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ."

"ಹೇ ಶುಕಮುನೇ, ನೀನು ಮತಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೀ, ನಿನಗೆ ಮೇಕೆಯ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ನರಮಾಂಸ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೇದವೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿದೆಯಾ?" ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಊಟದ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶುಕಪತ್ನಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಮೇಕೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲೇ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವು ಅವಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾದಳು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾನು ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಾಗ ಅದು ನರಮಾಂಸವಿದ್ದುದು

ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ನಾನು ಆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಮೇಕೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಬಡಿಸಿದ್ದು ಯಾರು?"

"ಹೇ ಋಷಿಪತ್ನಿಯೇ, ನೀನೇ ಸ್ವಂತ ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು ನನ್ನ ಎಲೆಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದಿ."

"ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?"

ವಾದವಿವಾದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಥರ್ವಣದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಕಾರವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರ–ದಾನವನ ಕಪಟವುಸಫಲವಾದದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಶಾಂತರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಂತರಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿಕೊಂಡ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದರು. ಶುಕರು ಪೂರ್ಣತಃ ನಿಷ್ಪಾಪರಿದ್ದು ತಾವು ಮಾತ್ರ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆವು ಎಂಬ ಮಾತು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅತೀವ ವೈಷಮ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಯಾವುದೊಂದೂ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ದುಷ್ಟ ದಾನವರು ಮಾಯಾವೀ ಯುಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡುಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನೆಂಬ ದಾನವನು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮೇಷ(ಮೇಕೆ) ರೂಪವನ್ನಿತ್ತು ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಷ್ಯನು ಅಸು–ನೀಗಿದನು. ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯು ಗುರುತಿಸಿ, ಆ ದೇವಿಯು ಪುನಃ ಮೇಷ(ಮೇಕೆ) ಮಾಂಸವನ್ನು ತರಲು ಹೋದಳು. ಅವಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೂ ಬಂದಳು. ಆದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಋಷಿಪತ್ನಿಯ ರೂಪಧರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಎಲೆಗೆ ನರಮಾಂಸ ಬಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅತಿಥಿ ಭೋಜನದ ಸ್ವಪ್ನವೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಘಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲವೇ ಋಷಿಪತ್ನಿಯ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಶಾಪವಾಣಿಯು ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು. ತಮಗೆ ದಾನವ ರೂಪತಾಳಿ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು ತಾವು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪಿ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶಾಪವಾಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆಯುವವರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಉಃಶಾಪ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ದಾನವನೆಂದು ಜನ್ಮ ತಳೆದ ತರುವಾಯ ತಾವು ರಾವಣನೆಂಬ ಅತಿ–ವಿದ್ವಾನ್ ಹಾಗೂ ದಾನವಪದವನ್ನೇರಿದ ದಾನವನಲ್ಲಿ ದೂತನೆಂದು ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗುವಿರಿ. ದೂತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಮಗೆ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಅವತಾರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ದರ್ಶನದಿಂದ ತಮ್ಮ ದಾನವರೂಪ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮ–ಋಷಿ ಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ." ಮುಂದೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ದಾನವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗುವ ಅವಕಾಶ

ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಅವಕಾಶ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪುನಃ ಶುಕಮುನಿಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. "ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜನೇ, ಈ ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಾಗಕೂಡದೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ (ಕಾಯಂ) ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು" ಎಂದು ಕುಲಗುರುಗಳು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ತಾವು ನಮಗೆ ಶುಕಮುನಿಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹಿತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ಆದರೂ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ದೊರೆತದ್ದು ಹೇಗೆ? ಈ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ತಾವೇ ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು." ಧರ್ಮರಾಜನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

"ಯುದಿಷ್ಠಿರಾ, ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಕೇಳಲು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಜ ಕುಲಗುರುಗಳು ತಮಗೆ ರಾಮ–ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು.

ಧರ್ಮ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವರು ದ್ರೌಪದೀ ಸಮವೇತರಾಗಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಿಂದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರು ಕುತೂಹಲ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶನ, ವಿಂಧ್ಯದಮನ ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ವಿವಾಹ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಪಾಂಡವರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಕಾವೇರೀ–ಆಖ್ಯಾನ ಮೂಲಕ ಪಾಂಡವರು ಧನ್ಯತೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿದರು.ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಮುನ್ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅವರು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

ಕಾಶಿಯಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ವನ–ನಿವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ನಮ್ರತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಜರು ಕಿಂಚಿತ್ ದುಃಖಿತರಾದರು.

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಗಂಗಾ ಮಾತೆಯು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ."

"ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗವು ಸುಲಭವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಅಲಿಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಲೇ, ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತೀರಾ ವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ. ತಾವು ನಮಗೆ ದಾರಿತೋರಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ,

ಯಜ್ಞಸೋಮಯಾಗವಿದ್ಯೆ, ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಪರ್ಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಮರುತ ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರಲ್ಲದೇ ಶಿವ–ಶಂಕರರು ಸ್ವತಃ ಅವುಗಳ ಕುಲಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಅರ್ಥಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶ, ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ಸೂರ್ಯ ಈ ಮಹತ್ವದ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಕಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಇವರೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ "ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ವದ ವಂಶಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಮಾವಿಷ್ಟಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ದೈವತವೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ದಾನವರ ನಿಃಪಾತ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. "ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು."

"ಹೇ ವಿಂಧ್ಯನೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ಸಂದರ್ಶನದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ವಿದಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿ, ನರ್ಮದಾ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನುಮಾಡಿ ಪಂಚವಟಿಯತ್ತ ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪರ್ವತಗಳು, ಬಯಲುಗಳು, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ಸುಸಂವಾದವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತ, ಮೈತ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ರಮ್ಯ ನದಿಗಳ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ, ವನವಿಹಾರದ ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಸಾರಸ(ಕ್ರೌಂಚ), ಚಕ್ರವಾಕಗಳಂಥ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ವಿವಿಧ ಸರೋವರಗಳು ಕಂಡವು. ಚುಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು, ವನ್ಯ ಕೋಣಗಳು, ಕಾಡ ಹಂದಿಗಳು, ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಮುಂತಾದ ಶ್ವಾಪದಗಳು ಕಂಡವು. ವಾನರಗಳ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಗಳು, ರಾಮ–ಲಕ್ಷ್ಮಣ–ಸೀತೆಯರಿಗೆ ಜೊತೆಗಾರರಾಗಿದ್ದರೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸಂಗಡ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

"ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಮ್ಯವಾದ ಸರೋವರವನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಪುಷ್ಕರತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಾನಸ ಸರೋವರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತಹ (ನೈದಿಲೆ) ಕಮಲಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಮಲನಯನೆಯಾದ ಸೀತೆಯಂತೂ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ಕ್ರೌಂಚ, ಹಂಸ, ಕದಂಬ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಆ ರಮ್ಯ ಸರೋವರದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದಂತಹ ಗಾಯನ ವಾದನದ

ಶಬ್ದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಯಾರೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಮೂವರಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಆ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಸಾರಿದರು. ಆ ಆಶ್ರಮವು ಧರ್ಮಭೃತವೆಂಬ ಮುನಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವರ್ತಮಾನವು ಅವರಿಗೆ ಓರ್ವ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಯೋಧ್ಯಾ–ಪತಿ, ವಿಷ್ಣು ಅವತಾರ, ಶ್ರೀರಾಮರು ಹಾಗೂ ಸೀತಾಮಾತೆ, ಶೇಷನಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಧರ್ಮಭೃತರಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಧರ್ಮಭೃತರು ಎದುರುಗೊಂಡು, ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಸರೋವರದಿಂದ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ತಡೆಯಲಾರದೇ ಅವರು ಧರ್ಮಭೃತರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.........

"ಹೇ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ, ಈ ಅದ್ಭುತಗಾನ, ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ನಮಗೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದ, ಯಾಕೆ, ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆಂಬುದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ."

ಶ್ರೀರಾಮರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ, ಆ ಮುನಿಗಳು ಆ ಸರೋವರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಇದು ಪಂಚಾಕ್ಷರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸರೋವರವಿದೆ. ಈ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲೂ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀ ಮುನಿಗಳು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಇದೇ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ವಾಯು ಭಕ್ಷಣಮಾಡಿ, ತೀವ್ರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದರು. ಅವರ ಈ ತಪಾಚರಣದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ದೃಢಿತರಾದರು. ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಈ ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಕನೆನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾದಂತಹ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಎದುರ್ಗಡೆ ತಮ್ಮ ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳಿಗೆ ದೇವಪದ ಬೇಕಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಅವರ ಕಣ್ಣಿದೆ. ಅವರ ತಪಾಚರಣದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ದಾನವರಂತೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಈ ಮುನಿಯ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನೊಡ್ಡಿ ತಪೋಭಂಗಮಾಡುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೂ ಈ ಯುಕ್ತಿಯು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು. ದೇವೇಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮರಾದ ಪ್ರಮುಖ ಐದು ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನು ಈ ಕಾಯಕಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದರು.

ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಮುನಿ ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಃ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ರತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿರಕ್ತರಾದ ಮಾಂಡವಕರ್ಣಿಗಳಿಗೆ ತಪ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಚ್ಯುತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಈ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಮಾಂಡವಕರ್ಣಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಮ-ಕ್ರೀಡೆಯ ಮೂಲಕ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದರು. ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಮದನನು ಜಾಗೃತನಾದನು. ಈ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಈ ಸರೋವರದ ಮೇಲೆ ಅವರ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಗುಪ್ತಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಸ್ವೈರವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳ ಮನದ ದಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ತಪೋಯೋಗದಿಂದ ಪರಾವೃತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅದೇ ಅಪ್ಸರೆಗಳ ವಾದ್ಯದ ಧ್ವನಿಯೇ ಇದು." ಧರ್ಮಭೃತರು ಸರೋವರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳ ತಪೋಯೋಗದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳ ಆಶ್ರಮ, ಗುಪ್ತಗ್ರಹ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಉತ್ಸುಕತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಸೀತಾಸಮವೇತ ಅವರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತು. ಮಾಂಡವಕರ್ಣೀಗಳು ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರರ ಈ ಯುಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾತವಿದ್ದರೂ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಸಂತೈಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಹೇಳಿದರು.

ಪ್ರಭು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಲೆಯುತ್ತ, ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತ, ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರಿಗೆ ಇದು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿತ್ತು. ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರೂ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಕೆಲದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಪ್ರಭುಗಳು ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ದಾಶರು ರಾಮರಿಗೆ ನುಡಿದರು. 'ಹೇ ರಾಮಾ ನಾನೂ ಕೂಡಾ ನಿಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸುವವನಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿನ್ಹೆಯಾಗಿದೆ. "ಹೇ ರಾಮ ಪ್ರಭೋ, ಮಾನ-ಮಾನ್ಯ-ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವರೆಂದು ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳುವೆ. ಈ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನ(ಹರದಾರಿ)ದೂರ ಹೋದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅತೀವ ರಮಣೀಯವಾದಂಥ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಜರ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತಿವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರಳೆಮರಗಳ ಬನವು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು

ಹಣ್ಣುಗಳು ಹೂವುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಿಹರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ಆಶ್ರಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಕೇದಿಗೆ ವನಗಳಿವೆ. ಕಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಾನಾ(ಅನೇಕ) ಸರೋವರಗಳಿವೆ. ನವಿಲುಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋದಾವರೀ ಗಂಗೆಯ ಖಳಖಳಣೇ ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹವಿದೆ. ಹಂಸಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸರೋವರವು ಶೋಭಿವಂತವಾಗಿದೆ. ಚಕ್ರವಾಕಗಳೂ ಈ ನಿಸರ್ಗಶೋಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವನವಿಭಾಗದ ಆರು ಪರ್ವತಗಳ ಬದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನ (ಹರದಾರಿ) ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಆಶ್ರಮವು ಪಂಚವಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೂರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪ್ರವರಾ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಖಾಯಂ(ಶಾಶ್ವತ) ನಿವಾಸ ಹಾಗೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಮವೇತ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸತತವಾಗಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಸ್ವಯಂ ಭೂ ಲಿಂಗವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಶಿವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಂತಹ ಅನೇಕ ರಮ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ, ಸೋಮ-ಯಾಗ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ರಮಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವನ ನಿವಾಸದ ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಹೊಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿದರು. “ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಈ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣ ಮುನಿಗಳುಅನವರತವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಂದರೆ ವಿಂಧ್ಯನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.” ವಿಂಧ್ಯನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ತದನಂತರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ನಾಶಿಕದಲ್ಲಿಯ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೊಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯನಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಮ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಪಾಂಡವರು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪುನಃ ರಾಮಕಥೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಕೆಲವು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಮರ ಗುಡಿಸಲು(ಕುಟೀರ) ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವು ಶ್ರೀರಾಮರ ಪದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪಾವನಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೃತಕೃತ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕುಟೀರವನ್ನು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ

ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಕುತೂಹಲವು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಗೋದಾವರಿಯ ಉಗಮದ ಹಾಗೂ ಪ್ರವರೆಯ ಉಗಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಂಡವರು ತೀರಾ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಪಂಚವಟಿಯ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಮಡವರಿಗೆ ಅಭೂತ ಪೂರ್ವ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಗತದಿಂದ ಧನ್ಯನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. "ಹೇ ಕುಲಗುರೋ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಗದಿಂದ ನಾನು ಉಪಕೃತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ತಮ್ಮಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಭೇಟಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲೋಮೇಶ ಮತ್ತು ವೈಶಂಪಾಯನರು ಅನೇಕ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ."

"ಹೇ ಯಮಧರ್ಮಾ ತಾವು ಅತೀವ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅದರಿಂದ ನಾನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ತಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. "ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀರಾಮರು ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹೊರಟರು.

ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವನಗಳು, ಕಪ್ಪು-ಪಾಷಾಣ-ಪರ್ವತಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ನದಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟುತ್ತ ಅವರು ಮುನ್ನಡೆದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಅಶ್ರಮವು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ವೃಕ್ಷಗಳು, ಗಾಳಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಸಿಬರುವ ಸುಗಂಧ, ವನದಲ್ಲಿಯ ಶೂಷ್ಕ ಕಾಷ್ಠಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹೊರೆಗಳು, ವೈದೂರ್ಯ ಮಣಿಗಳ ಬಣ್ಣದ ಚಿವುಟಿದ ದರ್ಭ ಈ ಎಲ್ಲ ಗುರುತುಗಳು ಆಶ್ರಮವು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವನದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಮೇಘಗಳ ಹಾಗೆ ಅಗ್ನಿಯ ಹೊಗೆಯ ಅಲೆಗಳು, ಮೇಲಕ್ಕೆಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆಗೆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುತೀಕ್ಷ್ಣರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಇದೇ ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಾತೃವಿನ ಆಶ್ರಮವಿರಬಹುದು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರ ತೇಲಿಬಂತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾದ ಬಂಧುವು ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ವಾತಾಪಿ ಹಾಗೂ ಇಲ್ವಲರೆಂಬ ಮಹಾನ್ ದಾನವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರ ನಿಃಪಾತವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಾತೃಗಳ ಈ ಆಶ್ರಮವು, ತಡಾಗಗಳು, ವನಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಅತೀವ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಅಂವಾದ

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಅಸ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವಾದಿಸಿದರು.

ಮುನಗಳು ಯಥೋಚಿತಾವಗಿ ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಫಲ–ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ರಾತ್ರಿಯು ಮುಗಿದು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಶ್ರೀರಾಮರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಾತೃಗಳಿಗೆ ಬಿದಾಯ ಹೇಳಿದರು.

“ಭಗವನ್ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಶಾಂತ ಹಾಗೂ ಸುಖದ ನಿದ್ರೆಯು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈಗ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತೃಗಳ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿರಲಿ.” ಶ್ರೀರಾಮರು ಅನುಜ್ಞೆ ನುಡಿದರು.

“ಸರಿ, ಹೊರಡಿರಿ,’ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ನೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಾತೃಗಳು ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು.

“ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಾತೃವಿನಿಂದ ತೋರಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುನ್ನಡೆದರು. ನೀವಾರ( ), ಹಲಸು, ಸಾಲ( ), ಸಾದಡಾ( ) ಧಾವಡಾ( ) ಚಿರಬಿಲ್ವ( ), ಮೋಹ, ಬಿಲ್ವ, ಶಿಸಂ, ಮುಂತಾದ ಕಾಡುಮರಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟು, ತುತ್ತತುದಿಗೆ ಹೂಬಿಟ್ಟ–ವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದಂಥ ನೂರಾರು ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮರು ಕಂಡರು. ವಾನರಗಳು, ಉನ್ಮತ್ತ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಅರಣ್ಯಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಹೋಗಿದ್ದವು.

“ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ದಟ್ಟವಾದ ವನಶ್ರೀ ಹಾಗೂ ಹರಿಯುವ ನೀರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾನರ, ಜಿಂಕೆಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲೇ ನವಿಲುಗಳ ಗುಂಪುಗಳು, ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದೇ ವಿಹರಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಮಂದಾರ್ಯರ ಆಶ್ರಮವಿರಬಹುದು.”

ಭ್ರಾತಾಶ್ರೀ ಇಗೋ ನೋಡಿ ಕೇದಿಗೆ ಬನಗಳು ನೇರ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಂತಿವೆ. ದರ್ಪಯುಕ್ತ ಕೇದಿಗೆಯ ಸುಗಂಧದಿಂದ ವಾತಾವರಣ ಪ್ರಸನ್ನವಾಫಿದೆ. ಶೇಷನಾಗರ ವಾಸ್ತವ್ಯವೂ ಇಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ಇರಲು ಸಾಕು.”

“ಹೇ ರಾಮಪ್ರಭೋ, ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಶಬ್ದವು ಆಸಮಂತದಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ. ಆಕಾಶದ ರಂಗಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಈ ಜಲವು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.”

“ಹೇ ಸೀತೆ, ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪ್ರವರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆಚೆಗೆ ವಟ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹಾಗೂ ಅರಳೆಮರಗಳ ಸಂದಣಿಯಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ಮಾವಿನ ಮರಗಳುಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಹೇ ವೈದೇಹೀ, ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ಇರುವುದು ಬಹುಶಃ ಶಿವಾಲಯವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ..”

“ಹೌದು ರಾಮಪ್ರಭೂ”

“ಹೇ ಸೀತೇ, ನಾವು ನದಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾ.” ಆ ನಿಬಿಡವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ವಸ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗ್ರಾಮವೇ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

“ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ!” ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನುಡಿದರು.

“ಮೂವರೂ ಜಲಪ್ರಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಶೀತಲ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮೈ ನವಿರೆದ್ದಿತು.”

“ಹೇ ಪ್ರಭೂ ಈ ನೀರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಮೃತವೇ ಆಗಿದೆ. ನಾಣು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಾರ್ಥ ನೀಡಿದ್ದರು. ಅದು ಇಲ್ಲಿಯದೇ ಇರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜಲಮಾಧುರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾಗಿಯೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ.”

“ಹೇ ವೈದೇಹೀ, ಇದು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. “ಗೋದಾಸ್ನಾನಂ ಮತ್ತೆ ಪ್ರವರಾಪಾನಂ” ಎಂದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಆದರೆ ಪೃಥ್ವೀ ತಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಅಮೃತವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು?”

“ಹೇ ಗಿರಿಜೇ, ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ತರುವಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಮೃತ ಕಲಶದ ಪೂಜನವು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಾಗರದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ರತ್ನಗಳು ಕೂಡ ಇದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ರತ್ನಗಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕುಬೇರನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ರತ್ನಗಡದ ಮೇಲೆ ಅಮೃತಕಲಶದ ಪೂಜನ, ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ಸನ್ಮಾನಾರ್ಥ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಮೃತದ ಅವಿರತ ಪ್ರವಾಹವುಂಟಾಗುವದು ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಶಂಕರರು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹಾಲಾಹಲದ ದಾಹವನ್ನು ಶಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೇಷನಾಗರು ಹಾಗೂ ಶಿವಪುತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಅಮೃತಜಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರು ಎಂದು ನುಡಿದು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ರತ್ನಗಡದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅಮೃತತೀರ್ಥವು ಸಂತತವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿ ನಂತರ ಪುನಃ ಪ್ರಸಾದರೂಪದಿಂದ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರತ್ನಗಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನೇಶ್ವರರು ಸ್ವಯಂಭೂರೂಪಧಾರಣಮಾಡಿ ಈ ಅಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಗಣದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗರಾಜರಿಗೆ ತೀರ್ಥದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಈ ಶಿವಲೀಲೆಯ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯ ನಿವಾಸವು ಅಂಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ(ಖಾಯಂ) ಶಾಶ್ವತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಕಳಸಾಯಿ ಅಥವಾ ಕಳಸೂಬಾಯೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ರತ್ನೇಶ್ವರನತ್ತ ಅನಿಮಿಷ ನೇತ್ರದಿಂದ

ನೋಡುತ್ತ, ನಿಂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಭಗವಾನ್ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯವರಿಗೆ ಈ ತೀರ್ಥವು ನಿತ್ಯೋಪಯುಕ್ತವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಿವ-ಶಂಭುಗಳು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಕಾಲಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಯೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರವರಾ ಸಂತತವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾವತಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯವರಿಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಾಸವು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ವೀ ದಯಾಘು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಇದೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಶಂಭುಗಳು ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಅಥರ್ವಣವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಹಾನ್ ಅಥರ್ವಣರಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡರು. "ಹೇ ಸೀತೇ ಈ ಅತಿ ಪುಜ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನಗೈದು ನಾವು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಂತರವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ."

ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಪ್ರಭುಗಳ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತೆಗೆ ಕೃತಾರ್ಥತೆಯ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ತವರು ಮನೆಯ ಸುಖ ಸಂವೇದನೆ ಅವಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ವನನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇದೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು.

ಮೂವರೂ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಸಮೀಪ ಬಂದರು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರಿಗೆ ಬೊಗಸೆತುಂಬ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಿಂದ "ಹೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಪ್ರಭುಗಳು ತ್ರಿವಾರ ವಂದನ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಮೂವರೂ ಆಶ್ರಮದತ್ತ ನಡೆದರು. ಹೊರಟಾಗ ಶ್ರೀರಾಮರು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

"ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಈ ಆಶ್ರಮವು ಶ್ರಮವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವದಂತಹದಾಗಿದೆ. ಹವನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಹೊಗೆಯಿಂದ ವನವೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗಿಡಗಳ ತೊಗಟೆಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿವೆ. ಜಿಂಕೆಗಳ ಸಮುದಾಯವು ಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಲರವಗೈಯುತ್ತಿವೆ. ಯಾರು ಲೋಕಹಿತದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಳೆದು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೂ ಕೂಡ ಜಯಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸುಜಲಾಂ ಸುಫಲಾಂ ಮಾಡಿದರೋ, ಯಾರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಭಯದ ಮೂಲಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಆಶ್ರಮ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿಅಗಸ್ತ್ಯರು ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಆವಾಗಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸ-ವೃತ್ತಿ, ದಾನವ-ವೃತ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತ

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಹವಾಸ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕು ಮಂಗಲಮಯವಾಯಿತು. ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ದೀರ್ಘಾಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶೋಭಿವಂತ ಹಾಗೂ ಅಹಿಂಸಕ ಪಶುಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಆನಂದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಕವಂದ್ಯ ಸಂತಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಜ್ಜನಹಿತದಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದಂಥ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಾಮಹಿಮ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವರ ಮನವೊಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ವನವಾಸದ ನಮ್ಮ ಈ ಕಾಲವು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳ್ಳುವದು. ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ಸಿದ್ಧ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಋಷಿಗಳು ಯುಕ್ತಾಹಾರ ಪೂರ್ವಕ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡುವ, ಕ್ರೂರ, ಕಪಟೀ, ನಿರ್ದಯ ಪಾಪವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರಲಾರ. ಮುನಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮೂಲಕ ದೇವ, ಯಕ್ಷ, ನಾಗ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಧರ್ಮದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಹಾರದ ನಿಯಮನ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾತ್ಮರು, ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಹೊಸದೇಹ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಪಾವನಗೊಂಡು ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. "ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಾವು ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಾಶರಥೀರಾಮ, ಸೀತೆಯ ಸಮವೇತ ಆಗಮಿಸಿದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸು." ಶ್ರೀರಾಮರು ನುಡಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಆಶ್ರಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶೀಷ್ಯನಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನುಡಿದರು. "ದಶರಥರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀರಾಮ, ಅವರ ಪತ್ನಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಮುನಿಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಪಿತೃ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅತಿ ಭಯಾನಕವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು." ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ತಪೋಧನ ಶಿಷ್ಯನು 'ಸರಿ' ಅಂದು ನುಡಿದು ಅಗ್ನಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು. ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದಂಥ ಮುನಗಳ ಎದುರು ಕೈಮುಗಿದು, "ಶ್ರೀರಾಮರು ತಮ್ಮ ಭಾರ್ಯೆಯ ಸಂಗಡ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ; ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು." ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

"ಶ್ರೀರಾಮರು ವೈದೇಹೀ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಬಂದಿರುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು,"ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದವಾಗಿದೆ, ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಅವರ ಭಾರ್ಯೆ ಹಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮವೇತ ಸತ್ಕರಿಸಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು. 'ನಿಜವಾಗಿ

ನೋಡಲು ಅವರನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಿತ್ತು.' ಅಂದರು.

"ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮಹಾತ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಧಾವಿಸುತ್ತಲೇ ಹೊರಬಂದು 'ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಮುನಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಒಳಗೆ ಬರಬೇಕು.' ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಆ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಆವರಣದ ಆವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವ ರಾಮಪ್ರಭು ಹಾಗೂ ಸೀತಾಮಾತೆಯರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಆ ಬಳಿಕ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಜನ್ಯಪೂರ್ವಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮೂವರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಂತರ ರಾಮ–ಲಕ್ಷ್ಮಣ–ಸೀತೆಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನು. ಸಾಕಷ್ಟು ಜಿಂಕೆಗಳು ಇರುವ ಪ್ರಶಾಂತ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡತಾ ನೋಡತಾ ಶ್ರೀರಾಮರು ಹೊರಟರು. ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಸ್ಥಾನಗಳು, ಅಲ್ಲದೆ ಮಹೇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಶಿವ, ಕುಬೇರ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕಂಡವು. ದಾತಾ, ವಿಧಾತಾ, ವಾಯು, ವರುಣ, ಅದರಂತೆಯೇ, ಗಾಯತ್ರಿ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ನಾಗರಾಜ, ಗರುಡರಾಜ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕಂಡವು. ಶ್ರೀರಾಮರು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದ್ವೇದಿಪ್ಯಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಂತಿಯುತ ಶ್ರೀರಾಮರು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ 'ಹೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಭಗವನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಭವ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಪೋನಿಧಾನರೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.'

"ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜವುಳ್ಳ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯದ ಗೌರವೋದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪದಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದರು. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮೂವರೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಅವಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮಕುಶಲ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಆನಂದ ಅಶ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೈದೇಹೀ ಸಹಿತ ಶ್ರೀರಾಮ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಅವರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ತಾವು ಮಾನವೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವದು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ತಾವು ಸ್ವತಃ ಕೈವಲ್ಯರಿದ್ದೀರಿ. ಸೃಷ್ಟಿರೂಪವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮದೇ ತಾವು ನಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಹೇ ವೈದೇಹೀ, ನೀವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಚೈತನ್ಯಳಾಗಿರುವಿ, ವಿಶ್ವದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವಿ. ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ, ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅಲೌಕಿಕ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಸಂತತವಾಗಿ ತತ್ಪರರಾಗಿರುವ ನಾಗ–ಅರ್ಥಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನೆಗಳು.

ಆ ಬಳಿಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮರ ಆತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಭೋಜನದ ತರುವಾಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ, 'ಹೇ ಶ್ರೀರಾಮಾ, ತಾವು ತಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಧರ್ಮಾಚರಣ

ಮಾಡುವ ಮಹಾರಥೀ ರಾಜನು ಸರ್ವಜನಗಳಿಗೆ ಪೂಜನೀಯ ಹಾಗೂ ವಂದ್ಯನಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾವು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವ-ಶಂಭುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧ ರತ್ನಮಂಡಿತವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಹಾನ್ ಧನುಷ್ಯ, ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನೇ, ವೈಷ್ಣವ ಧನುಷ್ಯವಿದೆ. ಇದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದು. ಎಂದಿಗೂ ಹುಸಿ ಹೋಗದ ಈ ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಬಾಣವು ನನಗೆ ಮಹೇಂದ್ರರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದಿದೆ. ಅದು ಮಹೇಂದ್ರರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು. ಮತ್ತು ಈ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾನು ತಮಗೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿವೆ. ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದಂಥ, ಪ್ರದೀಪ್ತ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವಂಥವು ಇವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸುವರ್ಣ ಕವಚದಲ್ಲಿದ್ದ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಹಾಪ್ರತಾಪೀ ಖಡ್ಗವಿದೆ. ಈ ಸಕಲ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಾ, ನಾನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ದುಷ್ಟರ ನಿರ್ದಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೇ ರಾಮಾ ಈ ಧನುಷ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಅಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಗವಂತನರು ದೇವತೆಗಳ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಾವೂ ಕೂಡ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವಿರಿ. ಈ ಧನುಷ್ಯ, ಈ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು, ಈ ಬಾಣ, ಹಾಗೂ ಈ ಖಡ್ಗ ಇವುಗಳನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರರು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಜ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿರಿ.” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಸಕ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ವಿನಃ ನಾನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿವೇದಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು.”

“ಹೇ ಶ್ರೀರಾಮಾ, ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಯೆಂಬ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾವು ತಮ್ಮ ನಿವಾಸವನ್ನು ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ವನ-ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ‘ಹೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಅಕ್ಷಯ ವಟವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಿದ್ದು ತಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಂತ ಪಾವನಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಎಲ್ಲ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಿದೆ. ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ತಪೋವನ. ಈ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಲವು

ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹೊರ್ತು ಅವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯು ಸಫಲಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ತಪೋವನದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಕುಟೀರವಿರಲಿ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಸಲಹೆ ಪಡೆದು ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ವನವಾಸದಲ್ಲಿಯ ಉರ್ವರಿತ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಲಾರಂಬಿಸಿದರು. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತಯರ ಭೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಜಟಾಯು, ಮಾರೀಚ, ಸುಂದ, ತಾಟಕಾ, ಕುಶಕನಾವಾಯು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಾಪಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ದೊರೆತವು. ಹನುಮಂತ, ರಾವಣ, ವಿಭೀಷಣ ಇವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯುಧಿಷ್ಠರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆವಾಗ ಅತೀವ ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಮಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು."

ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಲಾರಂಬಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಸುಂದನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದರು. ಆಗ ಮಾರೀಚನು ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೈಮೇಲೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮರೀಚನಿಗೆ ಆತನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸನಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತರು."

"ಆದರೆ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸುಂದನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದೇಕೆ? ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರೀಚನಿಗೆ ಏಕೆ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಗಬೇಕು?"

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಸುಂದ ಹಾಗೂ ಮರೀಚ ಇವರು ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ಯಕ್ಷಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯ ಶಿವಗಣರು. ಅವರಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಅತೀವ ಪ್ರಿಯ ತಮ್ಮಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಗರ್ವ ಅವರಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ ಸತ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡ ಸಾಧಕರನ್ನು ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಅನೇಕ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ ಸುಂದನಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಜಂಭ ಪುತ್ರನಾದ ಸುಂದನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉನ್ಮತ್ತನಾದನು."

"ಸುಕೇತು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾನ್ ಯಕ್ಷನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನಿಗೆ ಆಪತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸದಾಚಾರಿಯಾದಂಥ ಆ ಯಕ್ಷನು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸಾಚರಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟಾದರೂ ಆದರೆ ಸುಕೇತುವಿಗೆ ಪುತ್ರನ ಬದಲು, ಅತೀ ಸುಂದರವಾದಂತ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ತಾಟಕಾ ಎಂಬವದು ಅವಳ ಹೆಸರು. ಯವ್ವನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದ ಈ ತಾಟಕಿಯು ಯಾವ

ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಸರೆಯಂತೆ ಸುಂದರಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಂಭಪುತ್ರ ಸುಂದನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಮೋಹಿತನಾದನು. ಸುಕೇತವು ತಾಟಕೆಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸುಂದನ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಸುಂದನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವನು ಋಷಿಗಳ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು."

"ಹೇ ಸುಂದನೇ, ನೀನು ಯಕ್ಷ ಯೋನಿಯವನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ರಾಕ್ಷಸೀ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಕ್ಷರು ಅಮರರಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಬಾಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ವದೆಯಾಗುವುದು, ಕಾರಣ ನೀನು ಈ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು. ಈ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಸುಂದ ಪತ್ನಿ ತಾಟಕೆಯು ಸುಂದನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದಳು. ಕೆಲಕಾಲ ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಕಳೆಯಿತು. ಆದರೂ ಸುಂದನು ತನ್ನ ಕುಕರ್ಮ-ಕೀಟಲೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿದನು. ಋಷಿಗಳು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯುದ್ಧಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸುಂದನು ಗರ್ವೋದ್ಧಟವಾದ ಭಾಷಣಗೈದನು. ಅದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಿವಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅವರು ಕ್ರೋಧಾಯಮಾನರಾದರು. ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಬಾಣವನ್ನು ಸುಂದನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಸುಂದನು ಮೃತನಾದನು. ಜಂಭಪುತ್ರ ಸುಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯು ಮೃತನಾದದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಯಕ್ಷಪತ್ನಿ ತಾಟಕೆಯು ತನ್ನ ಮಾರೀಚನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನುಂಗಿಹಾಕಲೆಂದು ಮುಂದಾದಳು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ, "ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸರಾಗುವಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಯಕ್ಷ ತೇಜವುನಷ್ಟವಾಗುವದು' ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತರು. ಅದರಂತೆ ಮುಂದೆ ತಾಟಕಾ ಮತ್ತು ಮಾರೀಚ ಇಬ್ಬರೂ ರಾವಣನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಾಪ ಮೂಲಕ ಅಘೋರ ರಾಕ್ಷಸ ರೂಪವನ್ನ ತಳೆದ ತಾಟಕಾ ಮತ್ತು ಮಾರೀಚರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆದರು ಶರಣಾತಗರಾದರು. ಅತೀವ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣುಬಂದರು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಗೆ, 'ಹೇ ಯಕ್ಷ ಮಾತಾ-ಪುತ್ರರಿರಾ, ನಿಮ್ಮ ದುರಾಚರಣ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕ ನಿಮಗೆ ದೊರೆತ ಶಾಪವು ನಿಜವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರ ಕಳಚಿಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಉಃಶಾಪ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಷ್ಣು-ಅವತಾರ ಶ್ರೀರಾಮರ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾವಣನಿಗೆ ಆತನ ಕಪಟ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ನೆರವಾಗುವಿರಿ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮರೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು. ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೀಡಿದ ಶಾಪ ಹಾಗೂ ಉಃಶಾಪಗಳು ರಾಮಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದವು. ಅದರಿಂದ ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ಶಾಪಾದಪಿ, ಶರಾದಪಿ ತಪಸ್ವೀ ಮುನಿಗಳಾಗಿದ್ದು. ಅವರಿಗೆ

ಶರಣು ಹೋದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವೂ ಆಗುತ್ತದೆ." ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಜಟಾಯು ಮತ್ತು ಹನುಮಂತ ಇವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾವರೀತಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಾವು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು." ಧರ್ಮರಾಜನ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡು ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಬಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರಿರಾ, ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದ್ವಿಜಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯ ಪೃಥವೀಪತಿಯ ರಾಜ್ಯವಿದೆ. ಈ ಜಟಾಯುವು ದಶರಥರ ಸನ್ಮಿತ್ರನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ದ್ವಿಜಗಣರು ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯಾನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀರಾಮರ ವನವಾಸದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸೀತಾಹರಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜಟಾಯುವಿನ ಸಹಾಯವುಂಟಾಗುವುದು; ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಗೋತ್ರಜ ರಾವಣನಿಂದಲೇ ಜಟಾಯು ಹತಬಲನಾಗುವನೆಂಬ ಭವಿಷ್ಯವೇಧಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಟಾಯುವಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಶ್ರೀರಾಮರು ಪಂಚವಟಿಯತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ ಜಟಾಯುವು ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಡೆದನು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯುವಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂದರ್ಶನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಜಟಾಯುವು ಹಿರಿಯತನದ ನಂಟಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಜಟಾಯುವು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ತಾನು ದಶರಥರ ಮಿತ್ರನಿರುವ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಗೋತ್ರಜರು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರು ಚಂಚಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೃತ್ಯುಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮರು ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಟಾಯು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮರ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಜಟಾಯುವು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಸೀತಾಹರಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮರು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೊಟ್ಟಂಥ ಹಾಗೂ ನಂತರ ರಾಮಬಾಣವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಬಾಣದಿಂದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು." ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಸ್ವಗೋತ್ರಜರನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡುವ ಭೂಮಿಕೆಯು ಪಾಮಡವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೇರಕವೆನಸಿತು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಜಟಾಯುವಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ಜಟಾಯುವು ರಾವಣನೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಜಟಾಯು ಪರ್ವತದಿಂದ ಅರಿತಿದ್ದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭೂಮಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತಃಕರಣ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯಕವಾದ ಪೂಜ್ಯ-ಭಾವನೆಯಿಂದ

ಭರಿತವಾದವು. ಇನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹನುಮಂತರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮರ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು." ಧರ್ಮರಾಜರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಹನುಮಂತನ ಕಥೆಯು ಅತಿ ಪಾವನವಾಗಿದ್ದು ಯಾರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ, ಅವರು, ಬಲಶಾಲಿಗಳು, ಸತ್ಯವಚನಿಗಳು, ಪ್ರಯತ್ನಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಸಂಕಟಗಳು ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಹನುಮಂತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು ನಾವು ತುಂಬಾ ಅಧೀರರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಹನುಮಂತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು." ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥಾ ನಿವೇದನವಂತೂ ಈ ಆಶ್ರಮದ ಧರ್ಮವೇ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಹನುಮಂತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾ ಮತ್ತು ಆದ್ರಿಕಾ ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಪ್ಸರೆಯರಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರರ ಸೂಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವಾನರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅತೀವ ರೂಪ ಸುಂದರಿಯಾದ ಈ ವಾನರಿಯ ವಿವಾಹವು ವಾನರ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಸರಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಕೇಸರಿ ಇವರು ವಾಯು ಅವತಾರ ಅರ್ಥಾತ್ ಮರುತ್ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅವರು ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರಿಗೆ "ಹೇ ಅಪ್ಸರೆಯರೇ ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರತು ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಮಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವರು ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುವದು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾನರ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾನರ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಸರಿಯವರ ಜೊತೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಲೂ ಕೇಸರಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಸಂತತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇಸರಿಯ ಎರಡು ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರು ಕೇಸರೀನಂದನ ಎಂತಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವರು. ಅಯೋಧ್ಯಾಪತಿ ದಶರಥರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪಾಯಸ ಪ್ರಸಾದದ ಅಂಶಮೂಲಕ ವಾಯುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಂಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಅವನ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತನೆಂದಿರುವುದು. ದಶರಥ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಅವನು ಭ್ರಾತಾ ಹಾಗೂ

ನಿಃಸೀಮ ಭಕ್ತನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವನು. ನಿಯತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಿಶಾಚ್ಯ ಪ್ರಮುಖನಿಂದ ಆದ್ರಿಕೆಗೆ ಪುತ್ರನಾಗುವನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಆರ್ದ್ರ ಎಂದಿರುವದು. ಆತನೂ ಕೂಡ ಪಿಶಾಚ್ಚ ಸಮೂಹದ ರಾಜನಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಕೇಸರೀ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆರ್ದ್ರನೂ ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೀಡಿದ ವರದಾನವು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ನಿಜವಾಯಿತು. ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೇಸರೀನಂದನರು ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು. ಹಾಗೂ ಎರಡೂ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಪುತ್ರರು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ರಾವಣ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. 'ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಮರ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ?' ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಕುಲಗುರೋ ತಾವು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರೆ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗುವೆವು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯವು ತನಗೆ ಜ್ಞಾತವೇ ಇದೆ. ತಮ್ಮ ಗುರು ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪರಮ ಗುರುಗಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಋಷಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಗ್ನಿವೇಶ ಇವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗುರುಗಳು. ಅಗ್ನಿವೇಶರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅದ್ಭುತ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಇದೇ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿವೇಶರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದರು. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೌರವ–ಪಾಂಡವರಿಗಂತೂ ಕಲಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ, ಏಕಲವ್ಯ, ಕರ್ಣ, ಇವರಿಗೂ ಅದ್ಭುತ ರೂಪದಿಂದ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮ್ಮ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಪರಾತ್ಮ ಗುರುಗಳು ಆಗಿದ್ದಾರೆ."

ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರಾದಂತಾಯಿತು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುನಿ–ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನದ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು." ಧರ್ಮರಾಜರು ವಿನಂತಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನವು ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಆ ತರಹದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿವಾಸ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ?"

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ನಮಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೀಡಿದ ಸಂಕೇತಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಈ ಗುಪಿತ (ರಹಸ್ಯ)ವನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲ. ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿತ್ಯ-ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಹುತಾಂಶ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಿ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧನ, ಮನನ, ಚಿಂತನ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರದೇ ಆದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿದೆ, ಎಂದು ಮಂದಾರ್ಯರು ಸೂಚಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್‌ಶೃಂಖಲಾಗಬಾರದು."

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾಂಡವರು ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಲವಲವಿಕೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಜಮದಗ್ನಿ ಪುತ್ರ ಪರಶುರಾಮರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಪುತ್ರರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರ ಅವತಾರರು. ಅವರು ಅಹಂಕಾರ ಪೀಡಿತ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಡನೆ ನೂರು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ರೂಢಿಗ್ರಸ್ಥರಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನಿಃಪಾತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಲೋಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ತರಹದ ಶಿಸ್ತು ನೀಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅದಾಗ್ಯೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ರಕ್ತದ ನದಿಗಳು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮಾನವೀ ಸಂಹಾರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಥಿತರಾದ ಪರಶುರಾಮರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧರಾದರು. ಈ ಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಅವರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ, ಶಾಂತ, ಸಮನ್ವಯ ಬುದ್ಧಿಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಹಾಗೂ ದೈವೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಅವರು, 'ಹೇ ಭಗವನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಜಗಜೀವನದ ಸೇತುವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕ್ರೋಧಾಯಮಾನನಾಗಿ, ಹಿಂಸೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮಾಡಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಬೇಕು."

"ಪರಶುರಾಮರ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ದಗ್ಧ ಭಾಷಣವನ್ನಾಲಿಸಿ, ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೇಘದಂತೆ ಸದ್ಗದಿತರಾದರು. ಅವರು ಪರಶುರಾಮರನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸಂತೈಸಿದರು. ಪರಶುರಾಮರ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಅಪರಾಧದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಮೂಲ ನಾಶಪಡಿಸಿ, 'ಹೇ ಲೋಕಧಾರಕ ಭಗವನ್

ಪರಶುರಾಮರೇ, ತಾವು ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಆದರೂ ಸಂಹಾರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗುಂಟಾದ ದುಃಖವೂ ಯೋಗ್ಯವೇ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋಮಲ, ಉದಾರ, ಸಹೃದಯೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೀಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ದೈವೀ ಗುಣ ಸಂಪತ್ತಿಯು ಅಡಗಿದೆ. ಆಗ ದುಃಖನಾಶದ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಾಂತಿಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ, ಗೋವು, ಸಂಪತ್ತಿ ಇವುಗಳ ದಾನವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ, ರೈತರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾಯ ನೀಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಅಲೌಕಿಕ ಪರಾತತ್ವ ಗುರುಗಳೇ, ತಾವು ಭಾರ್ಗವರಿಗೂ (ಭೃಗು) ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದರೆ ನನಗೆ ಪರಾತ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯೇ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪರಶುರಾಮರು ಶಾಂತಿಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿ, ಯಥೋಚಿತ ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡಿ ಮನಃ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

ಪರಶುರಾಮರ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗುಂಟಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಕುಲಗುರುಗಳು ಮುಂದೆ, "ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜಾ, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕು ಯಮಧರ್ಮನು, ವಿಲಯದ್ದು. ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ, ಅಹಂಕಾರ ಆಸಕ್ತಿ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ, ಇತ್ಯಾದಿ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಲಯವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನರಕಸ್ಥಾನದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. 'ಹೇ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನೆ, ಮೃತ್ಯುಲೋಕದ ಯಾವ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿಯ ಈ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ನಾಶಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರನ್ನು ಶಿವತತ್ವದ ಆದೇಶ ಮುಖಾಂತರ ಯಮ ನಿಯಮಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ದಿಕ್-ಪಾಲ ಯಮಧರ್ಮನು ನರಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ನಿರ್ದಾಲನಮಾಡಿ, ತದನಂತರವೇ ಸತ್ಪ್ರವೃತ್ತವಾದಂಥ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ? 'ಹೇ ಧರ್ಮಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವರೋ ಕಿಂಬಹುನಾ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ, ಆ ಋಷಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರೆಗಳ ಅಚಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಮೃತ್ಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಧರ್ಮರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಯಮಧರ್ಮರೂ ಕೂಡ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಮಧರ್ಮರು ದಕ್ಷಿಣ ಸಪ್ತಋಷಿಯೆಂದು, ಅಮುಚ, ವಿಮುಚ, ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾತ್ರೇಯ, ಪ್ರಮುಚ, ಅಗಸ್ತ್ಯಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹ, ದೃಢವ್ರತ ಹಾಗೂ ಮಾನ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇವರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನವು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ

ಬಳಿಕ ಧರ್ಮರಾಜರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ರಾಮ-ರಾವಣ ಸಂಗ್ರಾಮದ ನೆನಪಾಯಿತು.

ಅವರು "ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳೆ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾವಣ-ರಾಮ ಸಂಗ್ರಾಮ ನಡೆದದ್ದು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ರಾವಣನ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗುಂಟಾಯಿತು. ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ಕಥನಮಾಡಬೇಕು." ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜಾ, ತಪೋವನದಲ್ಲಿಯ ತಪೋನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾನು ತಮಗೆ ಈ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜಾ, ರಾವಣನು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ವಂಶದ ಪುತ್ರನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತಿಕ ಶಿವಭಕ್ತನು. ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಥರ್ವಣ, ಯುದ್ಧ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಸೋಮ-ಸತ್ರಗಳು, ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ವಾಯು, ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಪಂಚ ತತ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉಪಕಾರಿತಗೊಳಿಸಿ, ಅಜ್ಞಾಂಕಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ವಿಷ, ಅಮೃತ ಹಾಗೂ ಸೋಮ ಇವುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಹಾನ್ ವಿದ್ವಾನ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತರು, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಡನೆ ಕಾರ್ಯ ರತರಾದ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಅಹುದು. ಇವರಷ್ಟೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದಶಾನನೂ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಅಮೋಘ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಇವುಗಳ ವರದಾನವು ರಾವಣನಿಗೂ ಇತ್ತು. ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ರಾವಣನು ಶಿವಪುತ್ರನೇ. ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕ, ಆರ್ಯವೃತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾವಣನು ರಾಕ್ಷಸೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ಅಮೋಘ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಯಾವಾಗಲೋ ಶರಣು ಬಂದಾಗಿತ್ತು. ರಾವಣನನ್ನು ಪ್ರತೀ-ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾವಣನ ಪೂಜೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಪೂಜೆ ಎನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಅಹಂಕಾರ ಜನ್ಮತಾಳಿತು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ಗುರುಪದಗಳು ರಾವಣನಿಗೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ರಾವಣನು ಶಿವ-ಶಂಭುಗಳಂತೆಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಸಲ ತನ್ನ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ದಾನವರ ಮೇಲೆ ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಲ್ಲ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ ತೇಜೋನಿಧಿಯೆಂದೇ ರಾವಣನು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರ ಶಲ್ಯವು ರಾವಣನಿಗಿತ್ತು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಸಮಸ್ತ ದೇವಲೋಕವು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಿ ವಂದಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ರಾವಣನಗೆ ಪೀಡಿಸಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯರ ಅಧಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ವಾನ, ಕೃತ, ಕುಲಹ, ಪಾಂಡ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸರ್ವ ಕುಲಗಳ

ಮೇಲೆ ಅಧಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾವಣನು ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಗೈಯ್ಯಲು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಶಿವ–ಪರಂಪರೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಪ್ರಚೀತಿಯು ರಾವಣನಿಗೆ ಬರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಿವಶಂಕರಿಂದ ವರದಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಅದರಂತೆಯೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲ್ಪನೆ ರಾವಣನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು, ಹಾಗೂ ರಾವಣನು ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ ಅಥವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಮೈಲ, ಪೋದಿಯಲ ಅಥವಾ ಬೇತೀಗೋ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಶಿವಶಂಕರನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೇಟಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ರಾವಣನು ಭೇಟಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ರಾವಣನು ಮಾಡಿದನು. ಅರ್ಥಾತ್ ರಾವಣನ ಉದ್ದಿಷ್ಠವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೋತ್ರಜನೆಂದು ಪುಲ್ಯಸ್ಥರ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕುಲ್ಯಸ್ಥ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ರಾವಣನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ರಾವಣನ ಉಪಯೋಗವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ, ಪೂರ್ಜನ್ಯ, ವಾಯು, ಆಯು, ಕಲಾವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆದರೆ ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬಲ್ಲದೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

"ರಾವಣನು ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು, ಪೋದಿಯೀಲ, ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಸೂರ್ಯದೇವತೆ, ಇಂದ್ರದೇವತೆ, ವಾಯುದೇವತೆ ಇವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವ್ಯಗ್ರರಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರಾವಣನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದರ ಅರಿವು ರಾವಣನಿಗಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಗೋತ್ರಸ್ವಾಮೀ, ಪರಮಗುರುಗಳು ಶಿವಶಂಭೂಗಳಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಪಮಾನವಾಗಕೂಡದು ಎಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟು ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ರಾವಣನ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಗೆ ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಸ್ಪರ್ಧಕರಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಗೀತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಶಿವಶಂಭೂಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದರೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಸಂಗೀತ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಯಜ್ಞದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಆದ ಬಳಿಕ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯು

ಸಂಗೀತ ಮಹೋತ್ಸವ ಮೂಲಕ ದೈವದೀಪ್ಯಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ರಾವಣನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. "ಹೇ ದಶಾನನಾ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧಕನೇ ಗೋತ್ರಜ ಪುತ್ರನೇ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ನಿವೇದಿಸು." "ಹೇ ಮಹಾಗುರೋ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನು. ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಗಳನನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕುಬೇರನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪತ್ತಿ, ಬ್ರಹಸ್ಪತಿಗಿಂಗಲೂ ಅಧಿಕ ಜ್ಞಾನ, ತ್ರಿದೇವರ ರಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಾನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಯೋಗದಾನ ದೊರಕಿದ್ದು, ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಾತ್ ಆಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವಪದವಿಗೆ ಇರುವ ಮಹತ್ಮವು ಇನ್ನು ನನಗೆ ದೊರಕಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ದೇವತೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಪರಾಭೂತವಾಗಿರದಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ದಶಾನನಾ, ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಂತೆ ನಡೆಯುವದೆಂಬ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಧರಣಿ ಇವೆರಡರ ಮೇಲೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವಂತೆ ನಗರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡು. ಆದರೆ ಅಹಂಕಾರವುಂಟಾಗಲು ಬಿಡಬೇಡ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ನಿನ್ನ ಪರಾಭವಾಗಲಾರದೆಂದು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡುತ್ತೇನೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾವಣನನ್ನು ಅಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದರು. "ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ರಾವಣನು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಸಹಿತ ಸುವರ್ಣ ನಗರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಚತುರ್ದಶ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ರಾವಣ ಇಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಒಟ್ಟು ಕೂಡಿದ ಕಾರಣ ದಶಾನನನು ಅತೀ ಪರಾಕ್ರಮೀ ಆದನು. ಆತನು ದೇವತೆಗಳ ಬಡಿವಾರವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಂಧಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ದೇವರನ್ನು ಭಜಿಸುವಂತಹ ಸಮಸ್ತ ಸಮಾಜದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಸಿಂಧು–ಸಿಂಧು, ಭಯಗಂಡವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ, ಗುರುಕುಲಗಳಿಗೆ ನಭೂತೋ ನಭವಿಷ್ಯತೀ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆರ್ಯತೇಜ, ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಯಜ್ಞಯಾಗ ಸತ್ರಗಳು ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಲೋಕ ಭಾಷೆ, ಸಾಮಗಾಯನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಲೋಕಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಆಶ್ರಮಗಳೊಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಲೋಕಮೌಖಿಕ (ಜಾನಪದ),

ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಂತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಥರ್ವಣ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ರಾವಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೇ ಸಂಗತಿಗಳ ಮದವೇರಿತು; ಆತನು ಶಿವಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸದಂತಾದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ವತ್ತೆ ಜ್ಞಾನಮಯತೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಆರ್ಯತ್ವವನ್ನು ರಾವಣನು ಅಥರ್ವಣ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯೆಗಳ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ಭಯಭೀತರಾದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ತಾವೇ ಗೌರವಿಸಿದ ತೇಜವು ಅಹಂಕಾರಕ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಂಗತವಾಗುವದರಲ್ಲಿತ್ತು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಮೂವರೂ ಅವರಿಗೆ ರಾಮ-ಅವತಾರಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾದರು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಸರ್ವತೋಪರಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಾರ್ಯಮಯವಾಗಲೆಳಸುವ ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಆರ್ಯತೇಜಸ್ವೀ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಗಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಾಪಿತ, ಉಃಶಾಪಿತ ಜನಗಳು ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಪಿಶಾಚ್ಚ, ವನರ, ಕೃತ, ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ಯ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರು ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಅನಾರ್ಯಪದವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ರಾವಣನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರಜರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನೂ ಮಾನವೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಸಮತೋಲನದ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯೇತರ ಪರಂಪರೆಗಳು ಇವೆರಡೂ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞರಾದವು.

ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದ ರಾವಣ-ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾಂಡವರ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ಸಂಭಾರಿತವಾದವು.

"ಹೇ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ಮತ್ತಾವ ಅಹಂಕಾರೀ ಪುರುಷನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ, ಆಚಮನದಲ್ಲಿ ಸಾಗರ-ಪ್ರಶಾನಮಾಡುವ, ಇಂದ್ರ-ಮರುತರ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಸುವ, ಅದರಂತೆಯೇ ವಿಂಧ್ಯನನ್ನು ವಿನಮ್ರಗೊಳಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪರಾಕ್ರಮ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳು ತುಂಬಿ-ಬಂದಿವೆ." ಯುಧಿಷ್ಠರರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅನೇಕಾನೇಕ ದುಷ್ಟರ-ಅರ್ಥಾತ್ ಅಸುರರ, ರಾಕ್ಷಸರ ಇಲ್ಲವೇ ದಾನವರ ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮೂಲತಃ ಅಸುರ,

ರಾಕ್ಷಸ ಅಥವಾ ದಾನವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ದೇವೀಸಂಪತ್ತಿಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಶೋಷಣೆಗಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆಸುರೀ ಅಥವಾ ರಾಕ್ಷಸೀ ಅರ್ಥಾತ್ ದಾನವೀ ಶಕ್ತಿಯು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯತ್ವ ಅರ್ಥಾತ್ ಜ್ಞಾನಮಯ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಗಳು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಲ ಅಸುರರ ತೊಂದರೆಯಿಂದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾರೆ; ಸಹಾಯ ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪೋಬಲದ ಮೂಲಕ ಶಾಪವಿತ್ತು ಸಾವಿರಾರು ಅಸುರರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾರೆ; ಅರ್ಥಾತ್ ಆಸುರೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ಅವರ ನಿಃಪಾತಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲವನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಜತನಮಾಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಪದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಉಃಶಾಪವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

"ಇನ್ನು ಇದೇ ನೋಡಿ, ಮೂಲತಃ ಓರ್ವ ಗಂಧರ್ವನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಾಪದ ಮೂಲಕ ವಿಶಾಲನೆಂಬ ರಾಜನ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಮಾನವೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗಮಿಸಿದಾಗ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಭಾಮಿನಿಯು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೂ ಅವಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಯಿತು.ನಂತರ ಗಂಧರ್ವನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಪವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದರು."

"ಹೇ ಭೀಮಾ, ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೀಡಿದ ಶಾಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸು. ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಘೋರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಬೇರನ ಮಿತ್ರನಾದ ದೈತ್ಯ ಮಣಿಮತ್ ಇವನು ಅವರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿದನು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವನಿಗೆ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿಯ ಭೀಮನಿಂದ ಮಣಿಮತ್‌ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿನಾಶವಾಗುವುದೆಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೀಮಾ ನೀನು ಅವನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದಿ. ಆದರೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು (ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ)ಮಾಡಲು ಬಂದ ಕುಬೇರನಿಗೂ ಫಲವನ್ನನು ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕುಬೇರನು ಸ್ವತಃ ನಿನ್ನ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಸರಿ ಅಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವದೆಂದು ಉಃಶಾಪ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕುಬೇರನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು. 'ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ತಾವು ಸ್ವತಃ ನೀಡಿದ ಶಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧರಾದವರನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿಯೇ ಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರರೂ ನೀಡಿದ ಶಾಪದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಪರಮೇಶ್ವರೀ ಶಕ್ತಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು."

"ಒಮ್ಮೆ ಶಂಬೂಕನು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಿರುವಾಗ, ಅವನ ಪುತ್ರನಕಡೆಗೆ

ಅಲಕ್ಷ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಪುತ್ರನು ಮೃತನಾದನು. ಈ ಶಂಬೂಕನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮರು ಸಂಹರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಿರುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಆಭರಣವನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಆ ಆಲಂಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀರಾಮರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಅವರು ಇಂತಹ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಲಂಕಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವಮುಖದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಶ್ವೇತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

“ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ, ತಪಃಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಅರಣ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ದಿನಚರ್ಯೆ, ತಪಾಚರಣ ಆರಂಭವಾದವು. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸರೋವರವಿದ್ದುದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂತು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅವರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಸರೋವರದ ಪುಷ್ಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲೇವರವು ಕಂಡಿತು. ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಗೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕ, ಚಿತ್ತಥರಾರಕ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಆ ಪ್ರೇತದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಥನಮಾಡತೊಡಗಿತು.

“ವಿದರ್ಭದ ರಾಜನಾದ ಸುದೇವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಆತನ ಹೆಸರು ‘ಶ್ವೇತ’ನೆಂದಿತ್ತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸುದೇವನ ತರುವಾಯ ಆತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅವನು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವನು ತಪಾಚರಣ ಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಉಗ್ರವಾದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದನು. ಅದು ಸಫಲಗೊಂಡು ಆವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಆತನ ಜೀವದ ವಿಕಾರಗಳು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಪಾಚರಣ ಮಾಢುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಪೋಷಣೆಯತ್ತ ಅವನ ಗಮನ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ತಪಾಚರಣದಲ್ಲಿಯ ಈ ತಪ್ಪಾದ ಆಚರಣದ ಮೂಲಕವೇ ಆತನ ಈ ವಿಕಾರಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಕಥಿತವಾದ ವೃತ್ತಾಂತದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು

ಸ್ವಂತದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಭಕ್ಷಿಸುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವೆಂದೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನುಡಿದರು. ತರುವಾಯ ಮುಂದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಿನ್ನ ದಯನೀಯ ಅವಸ್ಥೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಶಿವ–ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಎಂಬುದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಉಃಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಶ್ವೇತನು ಉದ್ಧಾರಗೊಂಡನು. ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆತನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಶ್ವೇತನ ಮಾನವೀ ರೂಪವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಈ ಅಲಂಕಾರ(ಆಭರಣ) ಮೂಲಕ ವೃತಾಚರಣದಲ್ಲಿಯ ದುರಿತ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನದ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮರ ಆಚರಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗಲಾರದೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತರು. ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಎಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರು ಹೋಗುವರೋ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಶ್ವೇತನ ಈ ಕತೆಯು ಶಾಪಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಲಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ? ನಾವು ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಹಿಂದೆಯೂ ಇಂತಹವೇ ಆದ ಕಾರಣಗಳು ಅವಿತಿರಬಹುದು. ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗ, ಮೃತ್ಯು, ಪಾತಾಳ, ರಸಾತಲ, ತಲಾತಲ, ವಿತಲ, ಇಂದ್ರಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಸೂರ್ಯಲೋಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಶಾಪಮುಕ್ತಿ, ಜನಕಲ್ಯಾಣ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತಿದ್ದರು. ಇದೆಷ್ಟು ಮಹನೀಯ ಕಾರ್ಯ!"

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇದೊಂದು ಕತೃತ್ವದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯದ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಸತ್ ಹಾಗೂ ಅಸತ್ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯಪರಸ್ಪರ ಕದನ ಲೋಪಗೊಂಡು ಈ ಮೃತ್ಯುಲೋಕವಲ್ಲದೇ, ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವೇ ಸುಖರೂಪ, ಏಕಸಂಧ, ಅವಿಭಕ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವುದರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮವು, ಪ್ರಕಾಶ ಹಾಗೂ ಆದ್ರತೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಯಿತು. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಹೃದಯತೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದರೇನೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅಹುದು. ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಪರಿಪಾಕವೇ ಇದೆ."

"ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ವಿಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪಕೃತಗೊಳೊಸಿರಿ." ಪಾಂಡವರು ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಕೇವಲ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ

ಯಾರು ವಹಿಸಿದರೋ, ಅವರ ಯಾವ ಯಾವ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತಾವು ತೃಪ್ತರಾಗುವಿರಿ? ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ತರುವಾಯ ಸಮಾಜ ಜೀವನದ ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಂಚ ತತ್ವಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೇವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಸಿಷ್ಠರಂತಹ ಋಷಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪ ಅವತಾರೀ ಪುರುಷರಿಗೂ ಸಹಾಯ ಭೂತರಾದ ಈ ಋಷಿಗಳು ಕೇವಲ ಅಲೌಕಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠಾಕಾರಣೀ ಸಾತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡೇ ಸಗೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಜಗಳಗಳಲ್ಲೂ ಋಷಿವರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರು ತಮಗೇ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಹೇ ನರಪುಂಗವರೇ, ನೀವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರಿದ್ದೀರಿ. ತಮಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ."

"ಹೇ ಪೂಜ್ಯನೀಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುಗಳ ಈ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮವು ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತವಾದಂತಹ ವಿಧಾತನ ಲೀಲಾಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದಿತೇ?" ಪಾಂಡವರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಡೋಂಗರಕೋಳಿ'(ಬೆಟ್ಟದ) ಅಥವಾ 'ಮಹಾದೇವ ಕೋಳೀ' ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿವಗಣರಿಗೆ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪರ್ವತ, ಗುಡ್ಡ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ಜಲದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಆಜ್ಞೆ ಶಿವಶಂಕರರಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಲ–ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಣಾಲಿಗಳು ಶಿವಸ್ಪರ್ಶದ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಾಯು ಇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಸೂರ್ಯನ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ, ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಈ ಜಲ–ನಿಯಮನ ಪ್ರಣಾಲಿಕೆಗಳು ಕೇವಲ ವರ್ಷಾ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಜಲವೆಲ್ಲ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮುದ್ರಮಂಥನದ ತರುವಾಯ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶಂಭುಗಳೇ ರತ್ನಗಡದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪ್ರಸಾದರೂಪ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ನಿರ್ಮಿತಿ ಮಾಡಿದರು. ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಆಶ್ವಾಸನ ನೀಡಿರುವಳು. ಪರ್ಜನ್ಯ, ವಾಯು ಪ್ರಕಾಶ, ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನವನ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶಿವ–ಶಂಕರರು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ಅತಿ–ಸುಂದರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತಪೋಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯೆಂದು ಕೂಡ ಈ ಭೂಮಿಯು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ವಾನರ, ಜಟಾಯು, ಕೋಳೀ(ಮೀನುಗಾರ), ಮುಂತಾದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳೂ ಕೂಡ

ಅವರ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವು. ಅವರ ಅನೇಕ ಸಮೂಹಗಳು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿಮಾಲಯದ ಹಾಗೆ ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ತಪೋಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ತರ ಲೋಕಸಮೂಹವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯೋಜನದ ಮೂಲಕ ಸಿರಿತನ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಹಾಗೂ ಈ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮೂಲಕ ಬಲವು ವೃದ್ಧಿಂಗತವಾಯಿತು. ಅಹಂಕಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ಅಹಂಕಾರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಶಾನನವೆಂಬ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಅತಿಯಾಗಿ ಅತಿರೇಕದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಮಹಾನ್ ದೀರ್ಘಾಯು, ತಪಸ್ವೀ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಿಪುಣನಾದಂಥ ಈ ಆರ್ಯನು ಅನಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಈ ಅನಾರ್ಯನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರೀ ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೇವೀ ಸಂಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶರ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮರ ಅವತಾರೀತ್ವದ ಕಲ್ಪವು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಈ ಆನಂದದ ಭಾವವೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋದಂಡಧಾರೀ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಪರಿಚಯವು ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಋಷಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಶ್ರೀರಾಮ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಿಷ್ಪಾದಿತ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಾಮವೇದದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿ ಆಶ್ವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೇಳಿಸಿದಂತಹ ರಾಮಕಥೆ ಲೋಕಬಂಧವೆಂದು ಮೆರೆಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ರಾಮತತ್ವದ ಅರ್ಥಾತ್ ಸತ್ವ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯ, ಏಕನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆ ಈ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಚಾರವು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಮ-ತತ್ವ ಪುರಸ್ಕಾರ ಮುಖಾಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮಗೆ ಈ ನಾರದರ ತ್ರಿವಾರ ಪ್ರಣಾಮಗಳು."

"ಹೇ ನಾರದರೇ, ತಾವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾವ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ರಾಮ ತತ್ವದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುತ್ತೀರಿ. ರಾಮ ಈ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮಾಯಾವಿಗಳು ಚಳಚಳನೇ ನಡುಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ತತ್ವವಾವುದು? ಈ ತತ್ವದ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು? ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿಯ ರಾಮಕಥೆಯು ಒಂದು ಪರಿಯಿಂದ ಸಾಮವೇದವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಗೂಢವೇನು?" ನಾರದರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ನಿಜವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಮಗೆ ಜ್ಞಾತವೇ ಇದೆ.

ತಾವು ಕೇವಲ ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಷ್ಣುತತ್ವದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಂಥ ರಾಮತತ್ವಕ್ಕೆ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಆತ್ಮನ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ತತ್ವದ ಪ್ರಕರ್ಷವು ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರೆಗಳಂತೂ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವವು. ಇದಕ್ಕೆಂದೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ್ದೇನೆ."

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಮುಖದಿಂದ ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ನಾರದಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾರದರು ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಾನು ಕಥೆಯನ್ನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ, ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯಿರಲಿ."

"ಹೇ ನಾರದರೇ, ತಮಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಇದೆಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?" ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಕುತೂಹಲ ಹಾಗೂ ಕೊಂಚ ಮುನಿಸಿನಿಂದಲೇ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮಿಕನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಈ ಮೀನುಗಾರ ಜಾತಿ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಅಹಂಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರಸೇನನನ್ನು ತಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ವಾಯುವನ್ನೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮೋಡಗಳು ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆಯೇ ರಿಕ್ತವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಸಹ್ಯಗಿರಿಯ ಶಿರೋಭಾಗದ ಮೇಲಿನ ಜೀವ ಪ್ರಣಾಲಿಗಳು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಸಹ್ಯಗಿರಿಯ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ, ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಶಿರೋಮುಕುಟವು ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಬೆಟ್ಟವೆಲ್ಲ ಬೋಳಾಯಿತು. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಖಾಂತರ ಅವನು ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ ಅವನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ನುಡಿದನು. 'ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ನಾನು ಪಂಚತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುವೆ." ಆತನ ಈ ದರ್ಪೋಕ್ತಿಯನ್ನಾಲಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರರು ನನ್ನನ್ನು ಬರಹೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರ ವಾಲ್ಮೀಕನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನರು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ, ಅರ್ಥಾತ್ ನಮ್ಮ ಭಾತೃವಿನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ತಾವು ಅತಿಶಯ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಲೋಕ

ಹಿತೈಷಿಯಾದಂಥ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಮುನಿವರರೆ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ನಿಬಿಡವಾದ ವನಶ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿವರ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪಾವನಗೊಂಡ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಮಾನಸಪುತ್ರರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತರು. ಲೋಕಭಾಷೆಯ ಮೌಖಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಅಜರಾಮರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಜನ್ಮತಃ ಅವನಿಗಿತ್ತರು. ದೇವೀ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಜಿಹ್ವೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ತತ್ವದ ಲೋಕಬಂಧವನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ, ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚೈತನ್ಯಮಯತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟೀಕರಿಸಿ ಮಾನವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಅತಿಮಹಾನ್ ಅಲೌಕಿಕವಾದಂಥ ಗ್ರಂಥವು ಸಕಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಾತ್ಪರ ತತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸವಾಗಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಜಗೃತಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದವು. ಅಮೋಘವಾದ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಮಹತ್ತಮ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಲೌಕಿಕ ದರ್ಶಿತ್ವ (ದೃಷ್ಟಾತ್ವ) ಮತ್ತು ಅಮರ್ಯಾದ ಕಲ್ಪನಾ ಚಮತ್ಕೃತಿ ಚಾತುರ್ಯಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದರೇನೇ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದರು. ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ವಾಸನೆಗಳು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಅನಾಕಲನೀಯ, ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಬೇಡವಾದ (ಇಲ್ಲ–ಸಲ್ಲದ) ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಡೋಲಾಯಮಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಹಾಗಾದರೆ ತಾವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಎಂತು?"

"ಹೇ ನಾರದರೇ, ನಾನು ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಅವರ ಮತಪರಿವರ್ತನ ಮಾಡಿಸುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲಿತ ಸೋಮಯಾಗದ ಜೊತೆಗೆ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಜಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಡಾಂಭಿಕ, ಗರ್ವಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳನ್ನು, ರಾಜರುಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಮಾನವೀ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಅಥರ್ವಣದಿಂದ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡುವ ಮಾಯಾವಿಯೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಹೀಯಾಳಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ತೋಚದಾಯಿತು. ಆಗ ಪಿತಾಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸ್ಮರಣಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನಾನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ತಪೋಬಲದ, ವಿದ್ಯೆಯ ಹಾಗೂ ಋಷಿಪದದ ವಿಸ್ಮರಣವಾಗಿ ನೀನು ದಾರಿಹೋಕ ಕಳ್ಳನಾಗೆಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಈ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲೇ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಎಚ್ಚೆತ್ತನು. ತಾನು ತನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಶರಣು ಬಂದನು. ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಾರ್ಯವು ಸಫಲಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ಉಃಶಾಪವನ್ನು

ಕೇಳಿಸಿದನು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಕಳ್ಳ–ಸುಲಿಗೆ–ದರೋಡೆಕೋರರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದ ಹಾಗೂ ಅವನ ಭೇಟಿಯು ಸಂಭವಿಸಿ ನಾರದರು ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪುನಃ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗುವದು ಹಾಗೂ ಅವನಿಂದ ಅಲೌಕಿಕವಾದಂಥ ರಾಮಾಯಣ ಗ್ರಂಥದ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗುವುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಶಾಪವಾಣಿ ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಹೇ ನಾರದರೇ ಆ ಪ್ರಕಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯು ವಾಲ್ಯಾ ಆದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾರಿಹೋಕ ಕಳ್ಳನಾಗಿ ಉದರ ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತದಂತೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶಬ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ತಾವು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಿರಿ. ತಮ್ಮ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರ ಸ್ಮರಣ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಅವನು ಪುನಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪೂರ್ವಕ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ನಾನು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ರಾಮಕಥೆಯು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೇವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ದ್ರಷ್ಟಾತ್ವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ರಾಮ–ಅವತಾರ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನೇ ಸ್ವಂತ ಸ್ವಮುಖದಿಂದ ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಪಾಂವರುಗಳಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯುನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಅವನಿಂದ ರಾಮಾಯಣವಂತೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಅವನಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯವೂ ಆಯಿತು. ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೇ ಜೋಕೆಮಾಡಿದನು. ಇದೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತು. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಇದೇ 'ಕೋಳೀ' ಸಮಾಜದ (ಮೀನುಗಾರರ ಸಮೂಹದ) ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಸಂಚಾರಗೈಯುವಾಗ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಅವರ ಮನೋ–ವಾಸ್ತವ್ಯ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ರತ್ನಗಡದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಆಕಾರದ ಪರ್ವತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ." ಕುಲಗುರುಗಳು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ರಾಮಾಯಣ ಜನ್ಮದ ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೆರಳಿಸಿರುವಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಹಂಕಾರ ದಮನದ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಯಾರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು." ಪಾಂಡವರು ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಥಾ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ." ಕುಲಗುರುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಾವು ಮತ್ತೆ ಸಂಚಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೊರಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಗಳು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವುಗಳಾಗುತ್ತವೆ." ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

"ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ತಮಗೆ ನಹುಷನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಸೋಮವಂಶದಲ್ಲಿ ಆಯುಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯು ಅತಿಶಯ ನೀತಿ ಮತ್ತೆಯಿಂದ ಸತ್ಯವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಜಾಜನರ ಹಿತವನ್ನುಳಿದು ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಆಲೋಚನೇಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮವಂಶೀಯ ಆಯುಸನು ಮಹಾನ್ ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತನಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರದ ಸ್ಪರ್ಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳು ಅವನ ಉಪಾಸ್ಯರಿದ್ದರು. ತ್ರಿದೇವರ ಪೂಜೆಯಾಗದ ಹೊರ್ತು ಅವನು ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ರಾಣಿಯರೂ ಕೂಡ ಅತೀವ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ, ಆತಿಥ್ಯಧರ್ಮ ನಿಪುಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಯುಸನಿಗೆ ಅಪತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರಜೆಯನ್ನೇ ಅಪತ್ಯರೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕುರಿತು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಶಿವಶಂಕರರು ಆ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ನಹುಷನೆಂದಿಟ್ಟರು. ನಹುಷನು ಅತಿಶಯ ಪುಣ್ಯಪಾವನ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದಂಥ ರಾಜನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವನೆಂದು ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಂದ ವರದಾನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಆಯುಸರಿಗೆ ಸಂತತಿ ಸಂಪತ್ತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಆಯುಸನು ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ತಂದೆಯ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಹುಷನು ಯೋಗವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅವನು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರಗಳು ದೊರೆತವು. ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರನ್ನೂ ಅವನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವನ್ನು ತಲುಪಿದ ನಹುಷನು ಮಾತ್ರ ರಾಜಧರ್ಮದೆಡೆಗೆ ವಾಲಿದನು. ಋಷಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಧರ್ಮದ ಕಾರ್ಯ ಈ ಎರಡರ ಲಾಭವೂ ನಹುಷನಿಗಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಅವನು ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮದ ಅವತಾರ, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ, ಸಹೃದಯೀ ನೃಪನೆಂದು ಅವನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರೊಡನೆ ನೇರವಾದ ಘನಿಷ್ಠ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಮಾನವೀ ಪುತ್ರ ನಹುಷನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ತಂದೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಸದ್ಗುರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ನಹುಷನ

ಧಾರಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ, ಅಹಂಕಾರದ ಲವಲೇಶವೂ ಅವನ ಮನದಲ್ಲುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ನಹುಷನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಸೋಮವಂಶೀ ರಾಜ ನಹುಷನಿಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಾವತಾರ, ಅಗ್ನಿ ಪುತ್ರ ದಯಾಘನ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಹುಷನು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸ್ವಾಗತದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬರುತ್ತಲೇ ನಹುಷನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಸಮವೇತ ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳ ಸಂಗಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನು. ಅವರನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಾನು ಸ್ವಂತ ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡನು. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣರಾಜ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸೀ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದನ್ನು. ಹೇಳಿದನು. ಸದ್ಗದಿತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಬ್ಬಿ ಅವುಚಿಕೊಂಡು ನಹುಷನಗೆ ಅಂದರು. 'ಹೇ ಪೃಥ್ವಿಪತೇ, ನೀವು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿರುವದನ್ನು ಇಡೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವು ಅರಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ನಂಟು ಇದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿಯೇ, ನೀವು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಆದರ್ಶ ರಾಜನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಖ್ಯಾತಿಯಿದೆ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಇವುಗಳೇ ತಮ್ಮ ಬ್ರೀದವಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೇ ನಹುಷಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾನದಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಪದದ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ನೀವು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದ ರಾಜ್ಯವನ್ನುಪಭೋಗಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ರಾಜರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಸಲಹೆಯಿದೆ.' ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಅನಹುಷನು ಅತೀವ ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ನಹುಷನ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠವಾಯಿತು." ಕುಲಗುರುಗಳು ನಹುಷ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದನು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಹುಷನನ್ನು ಶಾಪದಗ್ಧಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ? ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಕೂಡ ಅವನಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಯಾವ ತರಹದ್ದು?" ನಕುಲನು ಅಧೀರನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. "ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅಧೀರರಾಗಬೇಡಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಘಟಿದ–ಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ನಹುಷನ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಮತ್ವವೇ ಬದಲುಗೊಂಡಿತು. ಅದು ಹೀಗೆ ಆಯಿತು:

"ದೇವೇಂದ್ರರ ತ್ವಷ್ಟರು ದೇವೇಂದ್ರರ ರಾಜ್ಯಪಾಲನದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹಾಗೂ ಧಾರಣಕತೃಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ದೇವೇಂದ್ರರು ಇಂದ್ರಲೋಕದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ತ್ವಷ್ಟರ ಪುತ್ರನಾದ ತ್ರಿಶಿರಸನು ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತ್ವಷ್ಟನೆಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರಪದವನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಳಸುವ

ಯಾವದೊಂದು ಅಜ್ಞಾತ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯು ತ್ರಿಶಿರನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನಿತ್ತರು. ತ್ವಷ್ಟದ ವಧೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರವು ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಮೊದಲಸಲವೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರರು ಭಯಭೀತರಾದರು. ನಡೆದ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದರೂ ಏನು? ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲು ನಿರಾಶ ಹಾಗೂ ದುಃಖಿತರಾದ ದೇವೇಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಶಚಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕೂಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಯಾರಿಂದಲೂ ಸರಿಯಾದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರಲೋಕವು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಯಿತು. ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ರಾಜನೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ದೇವೇಂಧ್ರರು ಮಾನಸಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಷ್ಕರ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವರೆಂದು ಶಚಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ತೆಪ್ಪಗಾದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಇಂದ್ರದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಅಸತ್ಯದ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ನನಗೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪೃಥಿವಿಯು ಭಯ ಭೀತವಾಯಿತು. ಉದಾಸಗೊಂಡು ಅವಳು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೆದುರು ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ರಿದೇವರೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಹುಷನೇ ದೇವೇಂದ್ರರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಮರಳುವವರೆಗೆ ಜೋಕೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದರು.

"ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ನಹುಷನ ಬಳಿ ಸಾರಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ನಹುಷನಿಗೆ ಆತನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಮೂಲತಃ ವಿರಕ್ತ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣೇಚ್ಛೊ ರಾಜನಾದ ನಹುಷನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಆಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಹುಷನು ಇಂದ್ರಲೋಕದ ರಾಜನಾಗುವದನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದನು.

"ನಹುಷನು ಇಂದ್ರರ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆರೂಢನಾಗುತ್ತಲೇ ಚಮತ್ಕಾರವೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ದೇವೇಂದ್ರರ ಗುಣಗಳು ನಹುಷನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಇಂದ್ರನ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಸೌಂದರ್ಯ, ಅವರಿಂದ ದೊರಕುವ ಸೇವೆ, ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ನಹುಷನು ವಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅಹಂಕಾರಿಯಾದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಹುಷನು ಇಂದ್ರಪತ್ನಿ ಶಚಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಅವನು ಅವಳನ್ನೇ ಬಯಸತೊಡಗಿದನು."

ನಹುಷನು ಶಚಿಯೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ನಹುಷನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸಂಭೋಗದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರರು ಇಲ್ಲವಾದರು. ಇನ್ನು ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಚಿಯು ನಹುಷನನ್ನೇ ಪತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಕಲ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು

ಎಂದು ನಹುಷನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದನು. ಕೆಲವು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದ ಶಚಿಯು ಮೂಲತಃ ಚತುರಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಹುಷನಿಗುಂಟಾದ ವಾಸನಾತಿರೇಕವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಚಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ನಹುಷನನ್ನು ತತ್ವನೀತಿ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಯಾಚ್ಯುತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಸ್ಥಾನ ರಚಿಸಿದಳು."

"ಇತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಆರೂಢನಾದ ನಹುಷನು ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞದ ಬಗೆಗೆ ಋಷಿಗಳ ಸಂಗಡ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಾದವು. ಇದನ್ನೇ ಶಚಿಯು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು."

ನಹುಷನು ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪೀಡೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಹುಷನು ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಾರನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥವನು ಶಬಲನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಜ್ಞ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಇವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ನಹುಷನು ದೊರಕಿಸಿದಂಥ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ಜಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿನಯೋಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ವರೂಪ ಆತನ ತಪೋಬಲವು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು, ನಿಜ. ಆದರೂ ನಹುಷನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ.ಅವನು ಸಕಲ ಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಋಷಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹ ಅನಾರ್ಯತ್ವವು ಜನಿತವಾಯಿತು. ಆತನು ಸತ್ತಾ(ಅಧಿಕಾರ) ಸಂಪತ್ತು, ಬಲ, ದೊಡ್ಡತನ ಮತ್ತು ಕಾಮವಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತಃ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡನು. ದೇವತೆಗಳು ನಹುಷನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ದೇವಸ್ವರೂಪರಾದಂಥ ಋಷಿಗಳು ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಅವನು ಪೀಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

"ಶಚಿಯು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚತುರತೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಅವಳು ನಹುಷನಿಗೆ, 'ಹೇ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನನಗೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರತವಾಗುವ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಒಂದು ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ಇಂದ್ರಲೋಕದ ರಕ್ಷಣೆಯು ಋಷಿಗಳ ಬಲದ ಮೂಲಕ ನಡೆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಋಷಿಯು ಇಂದ್ರಪದವನ್ನು ದೋಚುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ ಅದೇ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಲೋಕೋತ್ತರ ನೃಪತಿಗಳಿದ್ದರಿಂದ ತಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರೇ ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ ದೇವೇಂದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಆರೂಢರಾಗಲು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ

ಸಕಲ ಋಷಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಆಜ್ಞಾಂಕಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು, ಅಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ದೇವಲೋಕದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. 'ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ ನನ್ನ ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಭಾವನೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶಚಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಹುಷನು ಸಂಮೋಹಿತನಾದನು. ಅವನ ಅಹಂಕಾರವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಚಿಗುರಿತು. ಅವನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ನಹುಷನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಆಗಲೂ ಕೂಡ ಶಚಿಯು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಮೋಹಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ನಹುಷನಿಂದ ದೈನಂದಿನ ಆಹುತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವನ ತಪಃಶಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೀಣವಾಗತೊಡಗಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವರದಾನದಿಂದ ನಹುಷನು ತೀರ ಉದ್ಧಟನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ಮಹರ್ಷಿ ಪದವನ್ನೇರಿದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಋಷಿಗಳ ಜಪ-ತಪ, ಚಿಂತನೆ, ವಿದ್ವತ್ತೆ ಇದಾವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಪರಿವೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅತೀವ ಉದ್ದಾಮತನದಿಂದ ಅವನು ವಿಧಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ದೇವರಾಜನೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಮಾಡದೆ ಗತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಋಷಿಗಳು ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಇದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಹುಷನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ್ದರು. ನಹುಷನು ಶಿವಾವವತಾರರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಪೂಜನಗೈದಿದ್ದನು. ಈಗ ಅವರಿಗೇನೇ ನಹುಷನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವ-ದಾಸನಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿತು.

"ಇತ್ತ ಭೃಗು ಮುನಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಅವರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದಂತೆಯೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಬಲವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೃಗುಗಳ ಈ ವಿಚಾರವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೃಗುಗಳಿಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಾರದರು ನಹುಷನಿಗೆ ದೊರೆತ ವರದಾನಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿದ್ದರು. ನಹುಷನ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದ ಪರಿಣಾಮ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಆಗಲಾರದೆಂಬುದು ಶಚಿ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೃಗುಮುನಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಇತರ ಋಷಿಗಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ವಾಲಿಕೊಂಡಿತು.ಆಗ ಬಹುಶಃ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಭಾರವು ಎತ್ತಲು ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡು ನಹುಷನು ತುಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರಮಾಡಿ ಸರ್ಪ-ಸರ್ಪ ಎಂದು ಗದರಿದನು. 'ಬೇಗ

ನಡೆ' ಎಂದು ನಹುಷನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅಪಮಾನಿತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೃಗುಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಹುಷನು ಒದ್ದಿದ್ದನು. ಆ ಒದೆತವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬದಲು ಜಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭೃಗುಗಳಿಗೆ, ಅಂದರೇನೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ತಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನೆಯೂ ಆಯಿತು. ಅವರು ನುಡಿದರು, "ರಾಜಾ ನಹುಷನೇ, ನೀನು ಮದಾಂಧನಾಗಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನಮಗೆ 'ಸರ್ಪ–ಸರ್ಪ' ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಿ ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಸರ್ಪವಾಗಿ ಪೃಥಿವೀತಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಿ' ಮುಂದೆ ಅವರು 'ನಹುಷಾ, ನೀನು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿರುವಿ ಇಂದ್ರ ಪತ್ನಿ ಶಚಿಯು ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಅಪ್ಸರೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆರ್ಯತ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ದೇವೇಂದ್ರರು ಈಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾಗುತ್ತಾರೆ.' ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ತತ್‌ಕ್ಷಣ ದೇವೇಂದ್ರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಆರೂಢನಾಗಿದ್ದ ನಹುಷನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಥಟ್ಟನೇ ತೆರೆದವು. ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದುಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಯಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಲಾರಂಭವಾಯಿತು.

"ನಹುಷನು ಕೂಡಲೇ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದನು. ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು, 'ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ನನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾನು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ದಯಾಘನರು ಅದರಿಂದ ದಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.' ನಹುಷನ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧ ಭಾಷಣವನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಕೋಮಲ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ನಹುಷನಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಡೆದರೂ ಉಃಶಾಪವಿತ್ತರು. 'ಹೇ ನಹುಷ, ನಿನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿಯ ಯುಧಿಷ್ಠರರ ಧರ್ಮರಾಜರು ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಾರಗೈಯುವರು.'

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ಶಾಪವು ನಿಜವಾಯಿತು. ಅವರ ಶಾಪ ಮೂಲಕ ನಹುಷನು ಅಜಗರನಾಗಿ ಭುಮಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಈ ವಿಶಾಲಕಾಯ ಅಜಗರವು ಸಾವಿರಾರರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಗಿರಿಕಂದರಗಳಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಅಲೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ದ್ರೌಪದೀ ಮಾತೆಗೆ ಸೌಗಂಧಿಕವೆಂಬ ಹೂಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆ ಪುಷ್ಪಗಳ ಉಗ್ರ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧ ದರ್ಪದ ಮೂಲಕ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಂಮೋಹಿತರಾಗುವಿತರಾಗುವಿರಿ. ಭೀಮರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಹಾ–ಅಜಗರವು ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹೇ ಭೀಮಾ, ದಯಾಳುವಾಗಿ ನಹುಷನನ್ನು ತಾವು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಟರರ ವರೆಗೆ ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿದ್ದು, ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಮೋಹಿತರಾಗಿ ಅಹಂಕಾರಿಯಾದ ನಹುಷನನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಶಾಸನ ಸಾಕು. ಕೇವಲ ಯುಧಿಷ್ಠರರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವನು ಶಾಪಮುಕ್ತನಾಗುವನು. 'ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠರಾ ತಾವು ಅವರಂತೆಯೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವಿರೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದರು. 'ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಹುಷನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ನಹುಷನ ಅಹಂಕಾರದ ನಿರ್ದಾಲನ ಮಾಡಿ, ಅವನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತು, ಪುನಃ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆಯ ಪರಮಾವಧಿಯುಂಟು." ಕುಲಗುರುಗಳು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನಾಲಿಸಿ, ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಅಹಂಕಾರವು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದ ಹಾಗೆ ನಾವು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವೆವು." ಪಾಂಡವರು ಆಶ್ವಾಸವನ್ನಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಆನಂದವೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ ಇಚ್ಛೇಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಾಂದಾರ್ಯ ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿದ್ದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಿನವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಅವರ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವದೇ ಯೋಗ್ಯ." ಕುಲಗುರುಗಳು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಮಲಯ ಪರ್ವತವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸುಲಭವಾಗುವದೇ? ನಕುಲನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಮ ಮಿತ್ರರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಗಾಗಿ ಬಲರಾಮರ ಸಮೇತ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ನಾವು ಮಲಯ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತೇವೆ. 'ಹೇ ಅರ್ಜುನಾ ನೀನು ಕೃಷ್ಣಸಖನೊದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಮಲಯ ಗಿರಿಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸು. ನಾವೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸೋಣ'. ಸೇತುಬಂಧದಿಂದ ಪುನಃ ನಾವು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬರುವಾ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಂಡವ– ಗುಹೆಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ." ಯುಧಿಷ್ಠರರು ನುಡಿದರು.

"ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲೀ ಭ್ರಾತಾಶ್ರೀ," ಅರ್ಜುನನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನುಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ವನಪರ್ವವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೃಷ್ಣ ಸಖನ ನಿತ್ಯದ ಭೇಟಿಯಾಗದ ಹೊರ್ತು ಸರಿ ಎನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ಸಖನಿಗೂ ಪಾಂಡವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಅವತಾರಗಳ ತರುವಾಯ, ಮಾನವೀ ಅವಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮರು ಅತೀ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಗೋಪಾಲನ ಗೋ-ದೋಹನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಯಾವಾಗ ಭೇಟಿಮಾಡುವೆನೋ ಎಂದಾಗಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ.

ಅರ್ಜುನನ ಇಚ್ಛೆಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡವರ ಸಮೇತ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳುಹಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂರ್ಣಾವತಾರ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿರುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗೋಪಾಲನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಅವರ ಈ ಉಪಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಯಮುನಾ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾ ನದಿಗಳ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿಯ ಯಾದವ ಮತ್ತು ನಂದಕುಲಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ವಿರಾಟರಂತೂ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೂರ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಭೂ, ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಗೋಪಾಲನಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಗೋಪಾಲನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯುಗಗಳು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದವು. ಗೋಪಾಲನವು ವಿನಿಮಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶ್ರಮ, ಕುಲಗಳು, ರಾಜಮನೆತನಗಳು, ಗೋಪಾಲಕರೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಳನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷ್ಟ್ಯಾಕರ್ಣ ಗೋವುಗಳು ವಸಿಷ್ಠರ ಸ್ಥೂಣಾಕರ್ಣ್ಯ ಜಮದಗ್ನಿಗಳ ಕರಕರಿಕರ್ಣ್ಯಾ, ಗೋವುಗಳು ಇಂತಹ ಗುರುತು (ಚಿಹ್ನೆ) ಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಯಗೊಳಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನನ್ಯ ಸಾಧಾರಣ ಮಹತ್ವದ ಅರ್ಥಾತ್ ವಿನಿಮಯದ ಹಾಗೂ ವೈಭವ ಮಾಪನದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಪಾಲನ, ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂಗೋಪನ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಂದಿನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೋವು, ಕೃಷ್ಣನ ಕಪಿಲೆ ಎಂಬ ಗೋವುಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದವು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಂಚಗವ್ಯ ಸೇವನದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವೈದಿಕ ಋಷಿಗಳು, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶಾಶ್ವತ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಋಷಿಗಳೂ ಮುಂದುವರೆಯಿಸಿದ್ದರು. ವಿರಾಟ, ನಂದ, ಈ ಮನೆತನಗಳು ಗೋಪಾಲನದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ

ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಲ್ಯಾಳಮ್, ಕೇರಳ, ಮದ್ರಾಸ, ಆಂಧ್ರ, ಓರಿಸ್ಸಾ ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗೋವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳು, ಮತ್ತು ಮಾನವರು, ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಾರ್ಯರತವಾಗಿರುವ ದಾನವರಿಗೂ ವಿನಿಮಯವೆಂದು ಗೋವಿನ ಮಹತ್ವವುಂಟಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಗೋವು ಸಕಲ ಪ್ರಕಾರದ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಇವರನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗೋವು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಗೋಮುಖವು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಶ್ಯಪರು ಮಂಡಿಸಿದರು ನಿಜ, ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಲಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಕ್ರಮದೊರಕಿತು. ಗೋವಿನ ಪಶುತ್ವವು ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನವು ಗೋವಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಕೃಷಿವಲ (ವಕ್ಕಲಿಗ)ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಿತು. ಕೃಷಿಕರ್ಮ (ವಕ್ಕಲುತನ)ದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳ ಉಪಯೋಗವಾಗತೊಡಗಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪರಿವರ್ತನದ ಕಾರಣರಾದ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಕರ್ತುತ್ವ ಮೂಲಕವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶರರಿಗೂ ವಂದನೀಯರಾದರು. ಬಲರಾಮರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತುತ್ವದ ಗೌರವವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರ ಹತ್ತಿರ ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಪರಾತ್ಪರ ಗುರುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವುದು.' ಎಂಬ ಈ ಬಲರಾಮರ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಮನಸಾರೆ ಕೇಳಿದರು.

"ಹೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತಾಶ್ರೀ, ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ತೀರ ನೀಜವಾದದ್ದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸೋಣ. ಅವರ ಪೂಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚರಣ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸೋಣ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಸಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ." ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು (ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ನುಡಿದರು).

ಪಾಂಡವರು ಮಲಯ ಪರ್ವತವನ್ನುತಲುಪಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಭರತ ಖಂಡವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕರ್ತೃತ್ವ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರ ಸ್ವಾತಗದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷ ಶಾಂತಿಯಜ್ಞವು ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು, ಪಾಂಡವರು ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ!" ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ನಾರದರನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. "ಪ್ರಣಾಮ ಮುನಿವರರೇ" ನಾರದರು ವಂದಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಣಾಮ, ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಮುನಿವರ ನಾರದರೆ, ತಾವು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ

ಹೇಗೆ?"

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಕೈವಲ್ಯ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು, ಅವರ ಪೂಜನಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸುಗುಣ ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಲಯ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳ ಸಮೇತ ಸ್ಯಮಂತ ಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ಸವದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ನಾರದರೇ ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಪಾಂಡವರು ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿತಗೊಳಿಸಿ. ಶ್ರೀರಾಮರ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ದಾಲನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಸದೈವ ಮಹತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಸಂಕಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಅವರಿಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ?"

"ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವಿರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ."

"ಹೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಪಾಂಡವರ ಜೊತೆಗೆ ಇಗೋ ನೋಡಿ ಇತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ." ನಾರದರು ನುಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಋಷಿ ಸಹಕಾರಿಗಳ ಸಂಗಡ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಎದುರು ಹೋದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಾತ್ಪರ ಗುರುಗಳೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮುಜುಗರವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಪಾಂಡವ ಸಹಿತ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಸಮವೇತ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರು. ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಗತವಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದರು. "ಹೇ ಮುನಿವರರೇ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಪೂಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ಯಥಾವಶ್ಯದ ಸರ್ವತೋಪರಿ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು." "ತಥಾಸ್ತು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪೂಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೇಜವೇ ತೇಜಕ್ಕೆ ಆರತಿಯೆತ್ತುವ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ನಾರದರು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಭಾವ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜನೀಯ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಯಥಾಸಾಂಗ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಭಗವನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನೇ, ನಾವು ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು." ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಮೇತ ಪಾಂಡವರು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿದರು.

"ತಥಾಸ್ತು! ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಕ್ರಿಯಾಶಿಲತೆ, ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ತತ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಪರ–ಕಲ್ಯಾಣ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮವಾದ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕಪಟದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ತತ್ವದೊಡನೆ ತತ್ವದಿಂದ, ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ–ಶಸ್ತ್ರದೊಡನೆ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಹೃದಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾವೇಶಕತೆಗಳು ಅಂಗಭೂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಪ್ತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಕರ್ಮವನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯ. ಅದರಂತೆಯೇ ಯಾವದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕ ಜನಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ತಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವಿರಿ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಹೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ, ತಮ್ಮ ಯಾದವಕುಲಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಪೈಪೋಟಿ, ಮತ್ತು ಬಂಧುದ್ವೇಷದ ಶಾಪವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಅನ್ಯಥಾ ಸರ್ವನಾಶವು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ. ಇದನ್ನು ಸದೈವ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ತಾವೆಲ್ಲಾ ಪಾಂಡವರು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸದ್ಗುಣವು ದೈವೀ ಸಂಪತ್ತಿಯು, ಆದರೆ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಗೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ತಮ್ಮದೇ ವಿಜಯವಾಗಲಿದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪರತತ್ವವೇ ತಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹಿಂದೆ ಇದೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಸದೈವ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶದಿಂದ ನಾವು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವೂ ಕೂಡ ಧನ್ಯರಾದೆವು. ತಮಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನಂತೂ ತಾವು ಪೂರೈಸಿದ್ದೀರಿ ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಪೂಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಧನ್ಯಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿರಿ." ಹಿರಿತನದ ನಂಟಿನಿಂದ ಬಲರಾಮರು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಬಲರಾಮಾ, ಹಲಧಾರಾ, ನೀನು ಕೃಷಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹಾನ್ ಉಪಾಸಕನು. ಕೃಷಿಧರ್ಮವೇ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವು. ಇದರ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೃಷಿಕರ್ಮವೇ ಋಷಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಕರ್ಮ. ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅದರ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ, ಭೂತಗಳ ನಿತ್ಯಪಾಲನ, ಪಂಚತತ್ವಗಳ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ, ಅಂದರೇನೇ ಕೃಷಿಕರ್ಮ, ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಯ ಸಮವೇತವಾಗಿಯೇ ಜೀವನದ ಸ್ಥೈರ್ಯವು ಸಮಾವಿಷ್ಟವಿದೆ. ಗೋಪಾಲನವು ಕೃಷಿಕರ್ಮದ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಕ(ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ಉಪಾಂಗವಾಗಿದೆ. ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಾನ್ನ ಇವೆರಡರಿಗೂ ದಾತಾರ ಕೃಷಿವಲರೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಜೀವನದ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೇನೇ ಕೃಷಿಜೀವನ ಹೌದು. ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಕೂಡ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಭೂಪತಿಯೇ ಅಹುದು. ತಾವು ಇಬ್ಬರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಸಕ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಹೇ ಬಲರಾಮಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು. ಅವರು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಪೂರ್ಣಾವತಾರ. ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ, ಸರ್ವಧಾರಕರಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾನರು ವಿಶ್ವದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗದ ಸರ್ವಂಕಷ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ನಡೆದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಖನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸಮವೇತವಾಗಿಯೇ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂಧು ಗೋತ್ರಜರ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ದ್ವೇಷವು ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ದ್ವೇಷದ ಮೂಲಕ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ನಡುವೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವದು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಸುಂಧರೆಯ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರೆ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲೇ ಬಾರದೆಂದು ಹೇ ಕೃಷ್ಣಾ ಲೋಕ (ಬಂಧದ)(ಸಂಗ್ರಹ) ಮಹತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ವಿಶದಪಡಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿವರ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ನಮಗೆ ಶಿರಸಾವಂದ್ಯವಿದೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಪಾತ್ರವು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಗೌಣವೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ದುಷ್ಟನಿರ್ದಾಲನಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮದೇ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶರು ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ ಅವತಾರಗಳ ತರುವಾಯ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಪೂರ್ಣಾವತಾರ ತಳೆದರೂ ಕೂಡ ಕರ್ತೃವಿನ ಹಿಂದೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ವಿರೋಧ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಹಾಗೂ ಅನಾರ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದಂಥ ಮಹಾಭಾಗರನ್ನು ನಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ದಮನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾವೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತೀರಿ. ಆ ಪ್ರಕಾರ, ಅದ್ಯ, ಬಕ, ಕಂಸ, ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನಾನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದೆನು. ಕುರುಕುಲವು ಚರ್ಕವರ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಪದವನ್ನು

ಭೂಷಿಸುವಂಥ ಕುಲವು. ಮಾನವೀ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನಡೆಸುವದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬಾರದೆಂಬುದೇ ತಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಅಲ್ಲವೇ! 'ಹೇ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ಇನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆದೇಶವಿದೆ? ದಯವಿಟ್ಟು ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಭಗವನ್, ಕುರುಕುಲೋತ್ಪನ್ನರಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಸಮವೇತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ (ಮುಖಾಮುಖಿ) ಮುಖೋದ್ಗತ ಪರಂಪರೆಗಳ ಶೋಧನ ಹಾಗೂ ಸಂಕಲನದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಹೇ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮರು ಇವರ ಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಆಕಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಸರು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಕುಲಗಳಿಂದ ಜೋಪಾನಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು, ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಇವುಗಳ ಗ್ರಥನ ಮಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣಗಳು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ದರ್ಶನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಾಮರ್ಶವನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಣಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ–ಶಕ್ತಿ–ಜ್ಞಾನ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ, ಭಾಷಾವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಅನೇಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಮೌಖಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಂಕಲನ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನ ಪೂರ್ವಕ ಗ್ರಥನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದ ಇವುಗಳ ಗ್ರಥನವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ತಾವು ಕುರುಕುಲೋತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವರು ಖುದ್ದಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ, ನಿಕರದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಮೋಹವುಂಟಾಗಿ ಅವನ ಆರ್ಯತ್ವ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನ ದರ್ಶನದ ಮುಖಾಂತರ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಜೀವನ ಸಾಫಲ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಲೋಕಬಂಧಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಆಕಾರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. 'ಹೇ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ಭಗವಂತಾ, ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗನ್ನಿಯಂತನು, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಗಳಿಗೆ ಜೀವನ ವಿದ್ಯೆಯ ದಾನ ಮಾಡುವವನಿದ್ದಾನೆ. ಈ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಮಾನವೀ ಮನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸೀ ಮತ್ತು ದಾನವೀ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸಲು ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಇದು ಜೀವನ–ಸಾರ–ಗೀತವಾಗಬಹುದು. ಭಗವಂತರ ಮುಖದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಇದು. ಈ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಶ್ರೋತಾರನು ಅರ್ಜುನನು. 'ಹೇ ಭಗವಂತಾ, ಈ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ವಿನಾಶ ಮೂಲಕ

ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಉಪಕೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರಿಂದ ಅದು ಗ್ರಥಿತವಾಗತಕ್ಕದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ತಾವೇ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವು ಗೌಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಹೇ ಮಹರ್ಷೇ, ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯ ಮೂಲಕ ನಾವು ಪಾವನರಾಗಿದ್ದೇವೆ." ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಆಶ್ವಾಸವನ್ನಿತ್ತರು.

ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಂತೆಯೇ, ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅತೀವ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟರು. ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತಂಜಾವರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತೀಶ್ವರಮ್, ಅಗಸ್ತೀಯಂಪಲ್ಲಿಇ, ಮಣಿಮತಿ, ರಾಮಸಂತು, ವೈದೂರ್ಯಪರ್ವತ, ಕುಂಜರ ಪರ್ವತ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿನ ಬದಾಮಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಕೂಟ, ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಸ್ಥಾನ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಪಾಂಡವರು ಪೋಥಿಯೀಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಅತಿ–ಪ್ರಾಚೀನವಾದಂಥ ಅತೀವ ಭವ್ಯವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮವಿದ್ದುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಮಹರ್ಷಿ ಇಧ್ಮವಾಹರು ತಮ್ಮ ಅನ್ಯ ಶಿಷ್ಯರ ಸಮವೇತ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಇಧ್ಮವಾಹರೇ ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ತ್ರಿವಾರ ವಂದನೆಗಳು." ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ನುಡಿದರು.

ಪಾಂಡವರ ವಂದನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಇಧ್ಮವಾಹರು ಅವರನ್ನು ಅತಿಶಯ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪಾಂಡವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂದರ್ಶನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಅವರು ಇಧ್ಮವಾಹರಿಗೆ, "ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರರೇ, ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪೂಜನವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು. ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಹೇಳಿಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಶ್ರಮದ ಭಿನ್ನತ್ವವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಪೋಥಿಯೀಲ ಪರ್ವತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ತಾವೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯದಿಂದ ಈ

ಆಶ್ರಮವು ಪಾವನಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. 'ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರಿ. ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮಧರ್ಮರಿರುತ್ತೀರಿ. ಅಲ್ಲದೇ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮಧರ್ಮಪೂಜನದ ದಿಕ್ಕೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ."

"ತಥಾಸ್ತು". ಧರ್ಮರಾಜರು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ನುಡಿದರು, "ತಥಾಪೀ ಹೇ ಕುಲಗುರೋ, ನಮಗೂ ತಮ್ಮ ಪೂಜನದ ಅವಕಾಶ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೀ."

ಪರಸ್ಪರರ ಯಥೋಚಿತ ಪೂಜನಗಳು ನಡೆದು ಸನ್ಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರ ಕುಶಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ವಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಪಾಂಡವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹರ ಆಸೆ ಪೂರೈಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಈ ಪರ್ವತದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತಹದೇ ಕಾರಣವೂ ಇದೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಆಕಾರವನ್ನಿತ್ತರೂ ಕೂಡ, ರಾವಣನಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅನಾರ್ಯವೃತ್ತಿತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಹಾಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಪುನಃ ನಡೆಯಕೂಡದು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ ಈ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭೇಟಿಮಾಡಬಹುದು.

"ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾವಣನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇದೊಂದು ಅತೀ ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ರಾವಣನು ಶ್ರೀಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಲಂಕಾಧೀಶನ ಪರಾಭವಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಮಢ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಸೇತುಬಂಧನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯ ಈ ಪರ್ವತವು ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ–ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವೀತಲದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಥರ್ವ ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹಾ ಕೇಂದ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಅಥರ್ವವಿದ್ಯೆಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೋಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸೃತಗೊಳಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಯಾವೀ ಶಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರ್ವತದ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎಂದರೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ಉಗಮವು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕೂಟ ಅಥವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಮೈಲ ಪೋದಿಯಿಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪೋದಿಯಿಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಒಂದು ವನಸ್ಪತಿಯು ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ

ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿತು. ಅವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಹಾಗೂ, "ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಇರುವಿರಿ. ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾಗಿರುವೆ."

"ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀಯೇ ನೀನು ಯಾರು ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾಶಂಕರಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ಇದು ಮಾಯಾವೀ ರೂಪವೆಂಬುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ; ತಮ್ಮ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಿದೆ."

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಅವಳ ಯುಕ್ತಿವಾದನ್ನು ಕೇಳಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಲಲನೆ ಇಂದ್ರನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಸರೆಯಂತೆ ಸುಂದರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. "ನನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು, 'ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಕಾವೇರಿಯ ಹಠವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದೀರಿ. ಅದರಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಕಾವೇರಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಜೀವನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾಳೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟು. ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡದೆ ಕೇವಲ ಕಾವೇರಿಯೊಡನೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಮಾದಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಂಗವಿಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರು ನುಡಿದರು.

"ಎಲೈ ಮಾದಕ ಸ್ತ್ರೀಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ಸದೈವ ಕಾರ್ಯರತನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ನಾನು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ನಿಜ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಪೃಥಿವೀತಲದ ಮೇಲೆ ಸಕಲರನ್ನು ಮಾದಕತೆಯಿಂದ ಮೋಹಿಸುತ್ತ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗುವುದು. ನೀನು ಒಂದು ವನಸ್ಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ನೇರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ತೀರಿದಂತೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಗುಳಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಪವಾಣಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲೇ ತಾನು ರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾದಳು.

"ಹೇ ಋಷಿವರರೇ, ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಆಭಾಸ-ರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಾನು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು." ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ಕಕ್ಕುಲತೆಯ ವಚನಗಳನ್ನಾಲಿಸಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ದಯೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಉಃಶಾಪ ನೀಡಿದರು.

"ಹೇ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ, ನೀನು ಶಿವಶಂಕರರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡು. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ನಂತರ ಶೇಷನಾಗ ಅವತಾರಿಗಳಾದ ಕೃಷಿವೃತ್ತೀಕರ ಶ್ರೀ ಬಲರಾಮರ ದರ್ಶನ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಡುವರು. ನಿನ್ನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮನವು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಜನರು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಲಗ್ನರಾಗುವರು. ಅಪರಿಚಿತ ಜನರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕಲೆಹಾಕಿ ಸ್ವಭಾವನ್ನರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಸೇವನದ ಚಟವು(ಹವ್ಯಾಸ) ಅನೇಕರಿಗುಂಟಾಗುವುದು."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ನಾನು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು."

"ತಥಾಸ್ತು, ನಿನ್ನ ಆಗ್ರಹವೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವಿ."

"ಹೇ ಋಷಿವರ್ಯರೇ ನಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆ, ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಆಸೆಯಿದೆ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾಗುವ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನನಗಿತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂದರ್ಭದ ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತಾವು ನನಗೆ ಪತಿಸುಖದ ಲಾಭವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು."

"ತಥಾಸ್ತು!" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀಯ ಆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿದರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಈ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀಯು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತಳಾದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸೇವನವಾಗುತ್ತದೆ."

ದಕ್ಷಿಣಾಪಥದ ಪೂರ್ವದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭೀಷಣವಾದ ಬರ ಬಿದ್ದಿತು. ದಾನವ, ರಾಕ್ಷಸ, ವಾನರ, ಜಾಂಬುವಂತ, ಕೋಳಿ(ಮೀನುಗಾರ) ಸಮಸ್ತ ಜನಗಳು ಹತಾಶರಾದರು. ಏನು ಮಾಡುವದೆಂದೇ ತೋಚದಾಯಿತು. ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೈದು ಹೊರಟು ಹೋಗಲಾರಂಬಿಸಿದವು. ತರುಲತೆಗಳು ಬಾಡಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದವು. ಗುಡ್ಡಗಳು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕಾದು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರತೊಡಗಿದವು. ಪೃಥ್ವಿಯು ಅರಳಿನಂತಾದಳು. ಬಿರುಕಲುಗಳುಂಟಾಗಿ, ಶೋಷವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಕ್ಷಿತಿಜದವರೆಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮುದ್ರ ಹಾಗೂ ಓಡಿಬಂದು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವ ನದಿಗಳು ಇವುಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಾವನೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಉದಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೂರ್ಯನು ಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆರೂಢನಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪಟ್ಟಿನಿಂದ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಜನರು ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮರುತರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಾಯಿತು. ಪರ್ಜ್ಯನದ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯಾಯಿತು. ಪೋಥಿಯಿಲ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕೂಟದ ಮೇಲೆ ಮಹರ್ಷಿ ಇಧ್ಮವಾಹರು, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತೀರಾ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾದರು. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಿರುಕೂ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲೇ ಬೀಳುತ್ತಿದೆಯೆಂದು

ಅವರಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗೊಂಡ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. "ಹೇ ಮಂದಾರ್ಯರೇ, ಇಂದ್ರಮರತರ ಮೈತ್ರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಿತ್ರಾವರಣ ಪುತ್ರರೇ, ಕಾವೇರಿನಾಥಾ, ತ್ರಾಹಿ ಭಗವಾನ್ ಈ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಅಸಂಖ್ಯ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಂಜಾವೂರು ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರ್ಜನ್ಯವೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿರಿ. ಹೇ ಮಂದಾರ್ಯರೇ ತಾವೇ ಶಿವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಗವತೀ ಗಂಗಾಮಾತೆಯನ್ನು ಭಗೀರಥನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಗರ ಪುತ್ರರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತಂದು ಪೃಥಿವೀ ಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ದಿಶೆಯನ್ನು ಬರದಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡಿದಿರಿ. ಶೂರಪಥನ ಗರ್ವಹರಣ ಮಾಡಿ ತಾವೇ ದಕ್ಷಿಣ ಮಧ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದರಿ. ಈಗ ಪೃಥಿವಿಯ ಪದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ವೇದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೇ ಲೋಕಭಾವನ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಇನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ!" ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನ ಈ ಕರೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಧ್ಮವಾಹರ ಎದುರು ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರಾ, ನೀನು ಋಷಿಪದವನ್ನೇರಿದ ಮಹಾನ್ ಮಾನವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪನಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ತಾತನ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು? ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹಾ, ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಯ ಮೂಲಕ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಶಿವಶಂಕರರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಾದ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸೆಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವವು. ಈ ಪರ್ವತವು ತಾಮ್ರಧಾತುವಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಜಲವನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವುದು. ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಪುತ್ರಾ, ನೀನು ಶಿವಾರಾಧನೆ ಮಾಡು ಭಗವಾನ್ ಮಹಾರುದ್ರರನ್ನು ಆವಾಹಿಸು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೂರ್ಯಮುಖದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು. ಆವಾಹನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಿಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಫಲದ್ರೂಪಗೊಳಿಸುವರು."

ಇಧ್ಮವಾಹರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನ, ಜಪ, ಯಜ್ಞ, ಪೂಜನ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಆರ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇಧ್ಮವಾಹರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದ ಮೂಲಕ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರಾ, ನೀನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು.?"

"ಹೇ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ಭಗವಂತರೇ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಇಚ್ಛೆಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃ ಮತ್ತು ಕಾರಕರೂ ತಾವೇ ಆಗಿರುತ್ತೀರಿ.

ಹೇ ಭಗವನ್ ನಾವೆಲ್ಲ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದೇವೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರ ಮಹಾತೇಜದ ಮೂಲಕ ನಾವು ದಗ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರ ಉಗ್ರರೂಪದಿಂದ ಪೃಥಿವಿಯು ಆರ್ತ ಹಾಗೂ ಕ್ಷುಧಾಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಭಗವನ್ ನಮಗೆ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುವಂಥ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಜೀವಿತಗೊಳಿಸುವಂತಹ ನದಿಯನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಸಾದರೂಪದಿಂದ ನಮಗೆ ಪ್ರಧಾನಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿರುತ್ತದೆ.

"ತಥಾಸ್ತು!, ಹೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಇಧ್ಮವಾಹಾ, ನೀನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರೆಯಂತೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿ ದುಃಖಹರಣ ಮಾಡುವವನಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಅಖಂಡ ಜೀವನವನ್ನು ನೀಡುವಂಥ ನದಿಯು ನಿನ್ನ ಈ ಮಹೋತ್ಸವ ಸ್ಥಲದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದು. ಅದು ತಾಮ್ರಧಾತುಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದಂಥ ಈ ನದಿಯು ನೀರು ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಗುಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನದಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗೆಯ ರೂಪವೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಈ ನದಿಯ ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗವು ಕಾವೇರಿಯ ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕು."

"ಅರ್ಥಾತ್ ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆಯಂತೆಯೇ ಈ ನದಿಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥವೆಂದೇ ಪೂಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾತೆಯೆಂದೇ ಅವಳ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೇವೆ."

"ಹೇ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿ ಇಧ್ಮವಾಹರೇ, ತಾವು ಕಾವೇರಿಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿರಿ. ಮತ್ತು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನದಿಯು ತಮ್ಮೆದುರು ಉಗಮಹೊಂದುವುದು. ಕೆಂಪು(ತಾಮ್ರ) ವರ್ಣದ ನದಿಯ ನೀರು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದಂಥ ತಾಂಬೂಲದ ತೇಜೋಮಯ ಸ್ವಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೀರಿನ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ಪೃಥಿವಿಯ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಂತೂ ಶಮಿಸುವದಲ್ಲದೇ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಆನಂದದಿಂದ ಬದುಕಲಾರಂಬಿಸುತ್ತವೆ."

ಎಲ್ಲರೂ ಕಾವೇರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಮೇಘಗಳ ಗುಡಿಗಿನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ನದಿಯು ಅವತೀರ್ಣವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಪುತ್ರಾ, ಶಿವ–ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಿಂದ ಈ ನದಿಯು ದೊರಕಿದೆ. ಈ ನದಿಯನ್ನು ತಾರ್ಮಪರ್ಣೀ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವರು. ಈ ಶಿವಪ್ರಸಾದದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಜನರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವವು."

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹಾ, ಈ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯು ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ಪದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪಾವನಳಾಗುವಳು, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವಳು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವಾಗ ಮಿಲನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಶಿಂಪಲಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮೌಕ್ತಿಕಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವವು. ಅವು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾಗುವವು. ಶ್ರೀ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯು

ತಾರ್ಮಪರ್ಣಿಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಸಾಗುವುದು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ದ್ರೌಪದೀ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡವರ ಸಮೇತ ಈ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳ ಪದಕಮಲಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಈ ನದಿಯೂ ಗಂಗಾ, ಸಿಂಧು, ಸರಸ್ವತೀ, ಯಮುನಾ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ, ಕಾವೇರಿ, ಗೋದಾವರೀ, ಅಮೃತವಾಹಿನಿಗಳಂತೆ ಅತೀ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸರಸ್ವತಿ ಮಧ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವತೀರ್ಣಳಾದ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ, ಪ್ರವರಾ, ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮೈಲದೊಳಗಿನಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ರೂಪಿಣೀ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ ಇವುಗಳು ಜಲಪ್ರಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನದಿಗಳಾಗಿರುವವು. ಈ ನದಿಗಳ ಜಲ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ವಾಙ್ಮಯ ಕಲೆಯು ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುವುದು. (ಹಬ್ಬುವುದು). ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ನದಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವವು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಅತಿಶಯ ಗೌರವಾಸ್ಪದವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕಥನ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆಯ ಪರಿಚಯವು ನಮಗೆ ಆಯಿತು. ಇನ್ನಾವ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ತಾವು ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಇದೇ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಪ್ರಭುಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಾಮರ್ಶ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮರಿಗೆ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸೇತು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದರು. ಸರ್ವಸಾಗರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಇದಾವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಶ್ರೀರಾಮರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಗೋತ್ರಜ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಸೇತುಸ್ಥಲದ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸೇತು ನಿರ್ಮಾಣದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು, ಹಾಗೂ ಗೋತ್ರಜ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ರಾವಣ ಮರಣಾನಂತರ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಅತಿಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೀಲಂಕೆಯ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು."

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳಿವೆ, ಎಂಬುದರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಹೆಸರು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಚಾರವಿರುತ್ತದೆಯೋ?"

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ತಾವು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಕಲ್ಯಾಣಕರ್ತಾ, ರಾಜ್ಯಕರ್ತರಾಗುವರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ತಮಗೆ ಈ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವದು

ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಿರುವ ಒಂದೂ ಭೂಪ್ರದೇಶವೂ ಈ ಪೃಥಿವೀತಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾವಣನು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರಗೈದನು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಚಾರವಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾದಂತಹ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಸದಾಕಾಲ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಪ್ರವರಾತೀರದಲ್ಲಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ಮತ್ತು ಗೋದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಯಾದರೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬದಾಮಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ, ಅಥವಾ ಪೋಥಿಯೀಲ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥ, ಪ್ರಭಾಸ, ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ರಾಮಸೇತು, ಅಗಸ್ತ್ಯಕುಂಡ, ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರ ತೀರ್ಥ, ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮಹಾನದಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ವಂಗದಲ್ಲಿ ಅಗಂತಿಯಾಣಪಲ್ಲಿ, ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವಟ, ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠವಟ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಸಾಗರೋತ್ತರ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಿಮ–ದಕ್ಷಿಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಶಿವ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ–ಶಿವಾಲಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಿತ್ಯ ಸಂಚಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿಶಾಕಾಲ ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಕೆಲವೆಡೆಗೆ ಮಧ್ಯಾನ್ಹ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದಂಥ ಆಶ್ರಮವಿದೆ. ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ, ಪುತ್ರ ಇಧ್ಮವಾಹ(ಅಂದರೆ ಖುದ್ದಾಗಿ ನಾನು) ಹಾಗೂ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರದೇ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶರು ಈ ತ್ರಿದೇವರ ಚಾತುರ್ಮಾಸ ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ಸರ್ವತ್ರ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ.”

“ಹೇ ಮಹರ್ಷೇ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಇದು ಜ್ಞಾತವಾಗುವುದೆಂತು?” ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಾ, ನೀನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇದು ತತ್ವವಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ಮನಗಳು ತಮಗೆ ಮನಗಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತೀರೂಪಿಣೀ ಮಹಾಮಾಯಾ, ಮಹಾಸರಸ್ವತೀ, ಶಕ್ತಿರೂಪಿಣೀ ವಿಶ್ವಮಾತಾ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯೇ ಮಂದಾರ್ಯರನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಶ್ವವು ವಿಶ್ವನಿಯಂತನ ಮುಂದಿರುವ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮದೆದುರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನಿಗೂಢ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಜ್ಞಾನರೂಪ ಪಾಷಾಣವನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಾಮಶೇಷಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವಂಥ ದ್ರಷ್ಟಾರರೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರೆಂಬ ಬಿರುದಾವಲಿಯುಂಟು. ಮರೀಚಿ,

ಅದಿತಿ, ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ, ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಥವಾ ಆರ್ಯರಿರುತಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪರೇ ಅಹುದು. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ ಈ ಷಡ್ವಿಕಾರಗಳು ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಅಥವಾ ಆರ್ಯತ್ವ ಇಲ್ಲವೇ ತೇಜಸ್ವಿತೆ ಅಥವಾ ಚೈತನ್ಯತ್ವ ಲೋಪಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅಜ್ಞಾನ ಅಹಂಕಾರಗಳೇ (ಬಲ) ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಬಲದ ಮೂಲಕ ದರ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅನಾರ್ಯತ್ವವು. ಈ ಅನಾರ್ಯತ್ವ ರೂಪೀ ಪರ್ವತ, ಮೇಘ, ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ ಜ್ಞಾನ, ಅಹಿಂಸೆ, ನಮ್ರತೆ, ಋಜುತೆ, ಸಾಮಂಜಸ್ಯ, ಶಕ್ತಿ ಮಾನತೆ, ಸ್ನೇಹ, ಉದಾರತೆ, ಶಾಂತತೆ ಮುಂತಾದ ಆರ್ಯಗುಣಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವುಗಳ ಉದಯದಾರಭ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶದ ಅಂತದವರೆಗೆ ಉದಯವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವುಗಳ ಉದಯದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು, ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಸ್ವೀಕೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಂದುವೇಳೆ ಸರ್ವಾತ್ಮಕರಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೇ ಆಶ್ರಮಗಳ, ಗುರುಕುಲಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಸಾರ, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಡ ಚೇತನಗಳ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳಿಗಾಗುವ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಶೋಧ ಇವುಗಳ ಎಲ್ಲ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಶೋಧನೆ, ಭಾಷೆ, ಕಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ, ಪುನರ್ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ, ಸಮಸ್ತ ಮಾನವ ಮಾತ್ರರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಕಾಸ, ಕೃಷಿಕಮಧಯಜ್ಞದ ಸಾಧನೆ, ದುಷ್ಟ–ನರ್ದಾಲನ, ಸುಷ್ಟ–ಪಾಲನ, ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾಪನ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಅವಿರತವಾದ ಹೆಣಗಾಟ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದ ನಿರ್ಮಿತಿ, ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯುಗ–ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಯುಗಪುರುಷರ ನಿಯೋಜನದಂತಹ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಸಂತತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟಾಗುವದು ಕೇವಲ ಅಶಕ್ಯ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ಪರಶುರಾಮ, ವಾಮನ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ, ಹಾಗೂ ಕಲ್ಕಿ ಈ ಮತ್ಸ್ಯರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಅವತಾರದ ಜೊತೆಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತಾರರಾದ ಋಷಿಗಳು, ನದಿಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾನವರು, ವಿವಿಧ ತತ್ವಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಪಾಂಡವರಂತಹ ಅವತಾರಿಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಸಂತರು, ಸಿದ್ಧರು, ಇವರೆಲ್ಲರ ಉಪಯೋಗವು ಅಗಸ್ತ್ಯತತ್ವದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ ತಾವೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ಯೋಗ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಹಾಗೂ ಕಲೆ, ಇವುಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಭಾಷೆ, ಆಯುಧಗಳು, ಇವುಗಳ ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ಈ

ವಿಶ್ವವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ." ಇಧ್ಮವಾಹರು ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಕ ನಾವು (ಸಬಲ) ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ನೈರಾಶ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ಮಹಾನದಿ ಮತ್ತು ಗಾಯ-ಶಿರಸ ಸರೋವರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನಾವು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವೆವು. ಮಹಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವದಿದೆ." ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಪುನಃ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಮಹಾನದಿ ಹಾಗೂ ಗಾಯಶಿರಸ ಸರೋವರ ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಶ್ರಮುವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಹೆಸರು ಬ್ರಹ್ಮಸರಸವೆಂದಿದ್ದು, ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯದ ಹೊರತು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಣ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವೆಂದು ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಶತೀರ್ಥವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತು ಆರ್ದತೆ ಇವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಿತ್ರಾವರುಣೀ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದ ಪ್ರಭೆ. ಯಾವ ಮಾನ್-ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೋ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗ್ನಿರೂಪರಿದ್ದರೂ, ಅಗ್ನಿ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞ, ಯಜ್ಞಮೂಲಕ ಪರ್ಜನ್ಯ, ಈ ರೀತಿಯ ಕ್ರಮವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಜಲ ಎರಡೂ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಆದರೆ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯದು ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವಿದ್ದು, ಪುರುಷ-ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಜೀವಗಳ ಉದಯವು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಿಮಾಲಯವೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನ ಅಹುದು. ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದರು. ಪ್ರಯಾಗ ಹಾಗೂ ಗಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಗುರುಕುಲಗಳು, ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದೊರಕಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಥರ್ವಣದ ವಿದ್ಯೆಯು ವಂಗಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಊರ್ಜಿತಗೊಂಡಿತು. ಅವರ ಈ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವಂಗವಿದ್ಯಾ ವಿಕಾಸಕೇಂದ್ರ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಭೆಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಣತಿಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯಗಣ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರೀ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಂಗದಿಂದ ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ, ಮಹಾನದಿ ಮತ್ತು ಗಾಯಶಿರಸ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಈ ಹೆಸರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಶೋಭನೀಯವಾಗಿದೆ.

ತಾವು ತಮ್ಮ ವನ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯು ಪೂರ್ಣತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು."

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಮಹರ್ಷೇ, ಜಂಬುದ್ವೀಪ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಈ ಪರಿಕ್ರಮಣ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ನಮಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ಕಥನ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಆದರೂ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ವಸುಂಧರಾ, ಭೂತಲ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಲೋಕ, ಇಂದ್ರಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಶಿವಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಪಾತಾಳ, ರಸಾತಲ, ತಲಾತಲ, ವಿತಲ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಅವಕಾಶ, ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಾಸವಿದೆಯೆಂದು ತಾವು ನುಡಿದಿರಿ ಅದು ಹೇಗೆ? ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವನಿಗೆ ಈ ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು?"

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಪ್ರಚಂಡ ಸೆಳೆತವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಇದರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವನಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂಪರಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯೆಯು ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಸ್ಸೀಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ತಪೋಬಲದ ಮುಖಾಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಠ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು (ಎಲ್ಲೆ) ಉಂಟು. ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಯಶ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿದೇವರಲ್ಲೂ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರಿಗೂ ಧಾರಣಾ ತತ್ವರೂಪ ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರಿಗೆ ಸಕಲರೂ ಶರಣಾಗತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣುರೂಪವು ಕೈವಲ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಅವಕಾಶ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವದ ಮುಖಾಂತರ ಕೈವಲ್ಯದ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿಲಯಂಕಾರೀ ಕಾಲಪುರುಷನ ಜನ್ಮವೂ ಆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯರೂಪ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ಕಾಲನಿಂದ ಅದು ನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ವಿಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಕಾಲವೇ ಆಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಮಹಾವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವ, ಋಷಿ, ಮಾನವ ಇವರ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ದೈವೀ ಸಂಪತ್ತಿಯು ಜಾತಪ್ರೋತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾನವನಿಗೆ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಆಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಚಲನ ಮೂಲಕ ವಿಕಾರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಅರ್ಥಾತ್ ಈ ವಿಕರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಋಷಿ, ಕಲಾವಂತರನ್ನು ತ್ರಿದೇವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅವತಾರ ತಾಳಿ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀಯಾದ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾನವು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಧಾರಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮಾಡಿದರು."

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನೀಡಿದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಾವು ಆನಂದಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಲದ ಸಂಚಾರವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಹೊರಡಬೇಕು, ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ನಿಮಗೆ ಸಫಲವಾಗುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಸರಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆಯು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ'.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನರಿಯಲು ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಮೇರು ಪರ್ವತದ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಮನದಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ ತಮ್ಮ ತನ್ನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಟವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯವಿಂಧ್ಯನು ತೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅವನು ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣವೆಂದು ಇಬ್ಭಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರಿಗಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸರಸ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಗ್ನವಾದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ತನ್ನ ವರ್ಧಿಷ್ಣವಾಗುವ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ವಿಂಧ್ಯನ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವಿಂಧ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸರಸ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪಾತ್ರನಾದನು. 'ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಾವು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಮಾರ್ಗದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲು ಬಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ."

ಇಧ್ಮವಾಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಿಪುಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ಪುನಃ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರ ಮುಂದಿರುವ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣದ ಧ್ಯೇಯವು ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಘರ್ಷ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಉಪಾಯವೂ ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪಾಂಡವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯು, ಯುಧಿಷ್ಠರರನ್ನು

ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. "ಧರ್ಮರಾಜಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುವದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ (ದುರ್ಧರ) ಕಠಿಣವಾಗುವುದಿದೆ."

"ಹೇ ದ್ರೌಪದೀ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗಿರುವಾಗ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ? ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಘ್ನರೂಪೀ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಾವು ಸಹಜವಾಗಿ ನಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ನಾವು ಕೆಲಕಾಲ ಅಗಸ್ತ್ಯಸರಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೋಚುತ್ತಿದೆ."

"ಹೇ ದ್ರೌಪದೀ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮದೂ ಅದೇ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ."

ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಸಹಿತ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಆಶ್ವಾಸಕ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಕ್ಕಿರುವಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಅತಿಶ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಇದು ವನಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಘಟನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ಆಶ್ರಮವಾಸೀ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವು ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವರಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ಗಾಯ-ಶಿರಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಂದು ದ್ರೌಪದಿಯ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲಗುರುಗಳು, 'ಹೇ ಪಾಂಚಾಲೀ, ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೋಹನಿದ್ರೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಕುಲಗುರುಗಳೇ, ಮಾನ-ಮಾನ್ಯ-ಮಂದಾರ್ಯರೇ, ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿ ರೂಪಿಣಿಯ ಉದಯವು ಅವರಿಂದಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತೇಜವು ನನ್ನ ನೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೋಹವಶವಾದಂಥ ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅದರಿಂದ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವ-ಶಂಕರರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಸೋಮವಂಶೀಯರಾದ ನಾವು ಈ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇವೆ." ದ್ರೌಪದಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪಾಮಡವರು ಮತ್ತು ಕುಲಗುರುಗಳು ಆನಂದಿತರಾದರು.

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಮ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಣವು ತಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ಫಲದ್ರೂಪವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸುಕತೆಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ಅದರ ತೃಪ್ತತೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

“ಯಾವ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯುಂಟು?”

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪೂಜಾವಿಧಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು.”

“ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನರಿತು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ‘ಹೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಸಹಚಾರಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಸೃಷ್ಟಿ, ಅವಕಾಶ, ಕೈವಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಲ, ಇವುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ತತೆಗೊಳಿಸಲು ಅಗಣಿತ ತೇಜೋರಾಶಿಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಅಂಶಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಈ ತೇಜೋರಾಶಿಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಘಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ತೇಜೋರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಯೋಜನೆಯು ಸೂರ್ಯಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಇಂದ್ರಲೋಕ, ಶಿವಲೋಕ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ನರಕಲೋಕ, ಪಾತಾಳ, ರಸಾತಲ, ತಲಾತಲ, ವಿತಲ, ವೈಕುಂಠ, ಕೈಲಾಸ ಈ ಸೂರ್ಯತೇಜೋರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸುವಿಹಿತ ರಚನೆಯನ್ನು ಸುನಿಯಂತ್ರಿತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿತು. ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಋಷಿವರ್ಯರ ತೇಜೋಮಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಋಷಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದಾನದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮರ್ತ್ಯಜನರಿಗಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶಾಪ, ಉಃಶಾಪದ ಅಧಿಕಾರಗಳಿದ್ದವು. ಅವರದೇ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯ ಮಾನವನು, ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮುನಿಪದವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಋಷಿ ಪರಿವಾರವನ್ನು ವರ್ಧಿಷ್ಣು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವು ಅಧಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗುತ್ತಲಿದೆ.

“ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಾರೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾಶ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಋಷಿಪ್ರಕಾಶ ರಾಶಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

“ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ದಾನ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಮರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಜ್ಜನರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ಪ್ರಕಾಶದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳು ಮಿನುಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ತರಹದ ಭ್ರಾಮಕ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಾರಾಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉಚ್ಛಾದಿವಿ ದಕ್ಷಿಣಾವಂತೋ ಅಸ್ಥುರ್ ಮೇ ಅಶ್ರದ್ಧಾಃ ಸಹತೇ ಸೂರ್ಯೇಣ।
ಹಿರಣ್ಯದಾ ಅಮೃತತ್ವಂ ಭಜಂತೇ ವಾಸೋದಾಃ ಸೋಮ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ॥
ಏನಾನಿವೈ ದಿವೋ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ತಾನ್ಯೇವಾವರೂನ್ಯೆ
ಶುಕ್ರತಾಂ ವಾ ಏತಾನಿ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯೇನ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ.......'

ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಾರೆಗಳ ರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

'ಅಸತಃ ಸದ್ ಯೇ ತತಕ್ಷುಃ। ಯಷಯ ಸಪ್ತತ್ರಿಶ್ಚ ಯತ।
ಸರ್ವೇ ತ್ರಯೋ ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚ । ನಕ್ಷತ್ರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತೋ ವಸೇನ॥'

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕೂಡ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಈ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನೀ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಪುಂಜವೆಂದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಧ್ಮವಾಹರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನ, ವಿಂಧ್ಯ ದಮನ, ಮುಂತಾದ ಅಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನೇ ಕ್ಯಾನೋಪಸ್, ಕುಂಭೋದ್ಭವ ತಾರೆಯೆಮದು ಪೃಥಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಇಜಿಪ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರು ವಿಷ್ಣು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಗಳ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ, ಅಜವಿಥ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವೈಶ್ವಾನರ ಮಾರ್ಗದ ಹೊರಗಡೆ ಪಿತೃಯಾಣವಿದೆ. ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರವು ವೇಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವೇತ್ತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಕ್ಯಾನೋಪಸ್ ಈ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರಮಾಂಕದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅದರ ವರ್ಣವು ಹಳದಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಸೂರ್ಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಶಿಚಕ್ರಾನುಸಾರ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಕಾಶವಿರುವಾಗ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರದ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯೋದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಲಾಶಯಗಳು ಶಾಂತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತವೆ.

"ಉದಯೇಚ ಮುನೇರಗಸ್ತ್ಯನಾಮ್ನಃ ಕುಸುಮಾಯೋಗಮಲ ತ್ರದೂಷಿತಾನಿ।
ಹೃದಯಾನೀ ಸತಮಿವ ಸ್ವಭಾನಾತ್ ಪುನರಂಬುನಿ ಭವಂತಿ ನಿರ್ಮಲಾನಿ ॥'

"ಈ ನಕ್ಷತ್ರದ ದರ್ಶನ ಪೂಜನಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ-ಕೆಟ್ಟದಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಪೂಜನವು ಅಗಸ್ತ್ಯತೇಜದ ಪೂಜನವಿರುತ್ತದೆ.

"ಏಳು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅವಿರತವಾಗಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡುವುದಿಂದ

ರಾಜನು ಸಾರ್ವಭೌಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ವ್ರತದ ಪಾಲನೆಯಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಲಾಭವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಯು ಅನಸುಗೆಂಪಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಅದನ್ನು ಬರಗಾಲದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಸುಕಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಅದು ದನ–ಕರುಗಳಿಗೆ ಅಶುಭವಿರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಯು ಸ್ವಚ್ಛ, ತೇಜಸ್ವೀ, ಬಂಗಾರದ ವರ್ಣದ್ದು ಹಾಗೂ ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಅನ್ನದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭೀತಿ ಹಾಗೂ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಅಥವಾ ಉಲ್ಕೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾದಾಗ ಬರಗಾಲ, ರೋಗಗಳ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಕಟಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರದ ಉದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಾರ್ಘ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಬೇಗನೇ ಏಳಬೇಕು. ಬಿಳಿಯ ಎಳ್ಳು ಸೇರಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಶುಭ್ರವಾದ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಶಿವವ್ರತದ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ವ್ರತವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಬಳಿಕ ವಿದ್ರರಹಿತವಾದ ಘಟವನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು. ಶುಭ್ರ ಹೂವುಗಳು ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಚರತ್ನಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ ಆ ಕಲಶದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು. ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಚತುರ್ಭುಜವುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕು ಮಸ್ತಕಗಳುಳ್ಳ, ನೀಳವಾದ ಕೈಗಳುಳ್ಳ, ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಲಶವನ್ನು ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಯೋಗ್ಯನಾದ ವಿದ್ವಾನ್, ಸದ್ವರ್ತನವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕರುಸಹಿತವಾಗಿ ಗೋವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದರ ಖುರಗಳನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ಭೂಷಿಸಬೇಕು. ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಬಂಗಾರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆ ಹಸುವನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅಗಸ್ತ್ಯೋದಯದ ತರುವಾಯ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಹದಿನೇಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪೂಜನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಭಾರ್ಯೆ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

'ರಾಜಪುತ್ರಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಋಷಿಪತ್ನಿವರಾನನೇ।

ಲೋಪಾಮುದ್ರೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಅರ್ಘ್ಯೋಮೇ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್॥'

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೃಕ್ಷವೊಂದು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಈ ವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ಬಕವೃಕ್ಷವೆಂದು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಔಷಧಿಗಳ ಸಮುಚ್ಛಯವನ್ನು ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ವನಸ್ಪತಿಯು ಪಿತ್ತ, ಕಫ, ತಾಪ, ಚಳಿ ಈ ರೋಗಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳ ಆರಂಭವು ಇವುಗಳ ಅಧಿಕ್ಯದಿಂದುಂಟಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೂ ಹೂವುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ವನಸ್ಪತಿಯು ಶೀತಲ, ವೃಕ್ಷವಿದ್ದು ರುಚಿಗೆ ಕಹಿ, ಮತ್ತು ವಾತಕಾರಕವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗಿಡವು ಚಿಕ್ಕದು ಮತ್ತು ಮೆತ್ತನೆಯ (ಮೃದುವಾದ) ಕಟ್ಟಿಗೆಯದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳು ಪೂರಕ ಅನ್ನವೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮರಗಳು ಮಂದಿರಗಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಗೆ ಅವು ಅತೀ ಪ್ರೀಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹೂವುಗಳು(ಪುಷ್ಪ) ಬಿಳಿ ಅಥವಾ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರಾವಣದಿಂದ ಮಾರ್ಗಶಿರ್ಷದವರೆಗೆ ಇವುಗಳ ಹಂಗಾಮು ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಹಾದಗಾ' ಹೂವುಗಳೆಂತಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಕೆಡುಕಾದ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜನರು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಜನ ಆಕತ್ತೀ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವೃಕ್ಷವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೈಯ್ಯುವರು ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಆಕತ್ತೀ ವೃಕ್ಷಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ರಸಶಾಲೆ, ಮತ್ತು ಋಗ್ಣಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

"ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ (ತಾರೆ) ಎಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ಋಷಿಗಳು ಅಹುದು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ–ತೇಜೋರಾಶಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಮಗಿತ್ತು ಉಪಕೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ತಮ್ಮ ಈ ಮಾಹಿತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪೂಜಾವಿಧಿಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕಾರಿತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅವರ ಪೂಜನವು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಾರೆಗಳ ಸಂಕೇತ ಮೂಲಕ ಕೃಷೀವಲರಿಗೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಕರ್ಮದ ಯೋಗ್ಯ ನಯೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಈ ಯಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಕರಗೊಳಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರುಗಳಿರಾ, ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲದ ಕುಲಾಚಾರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶ್ರಮಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ತಾವು ಈ ಆಶ್ರಮದೊಳಗಿನಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಅತೀವ ಗೌರವಾಸ್ಪದ ಸಂಗತಿ. ಮುಂಬರಲಿರುವ ಕಾಲವು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಯುಧೀಷ್ಠಿರರೇ, ತಮ್ಮ ಆಗಮನ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಮಾತಾ ದ್ರೌಪದಿಯ ದಿವ್ಯ ಅನುಭೂತಿಯ

ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಮವು ಪಾವನಗೊಂಡಿದೆ. ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಿಂದ ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವೇ ಇದು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಪಾಂಡವರೇ, ತಾವು ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಪಂಚವಟಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ಮಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

"ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಆಶ್ರಮಗಳ ಕುಲಗುರುಗಳಿಗೆ ಅತೀವ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ದ್ರೌಪದೀ ಸಮೇತವಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಲಗುರುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಪ್ರವರಾತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಅವರು ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರಾತೀರಸ್ಥ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರು.

ದ್ರೌಪದೀ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಹೋದ ತರುವಾಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮನವು ವಿಚಲಿತವಾಯಿತು. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅಂದಾಜು ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಬಂದಿತ್ತು. ಪೂರ್ಣಾವತಾರ ಭಗವಂತರಿಗೂ ಕೂಡ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಸಂದೇಶವನ್ನಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಾಂತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಾವು ಪುಷ್ಕರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂದು ಮನಸಾನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಾರಾಧನೆಗಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಪುತ್ರಾ, ಅನೇಕ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮೊದಲನೆಯ ಸಲವೇ ವಿಚಲಿತರಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅದೆಂತಹ ಅರಿಷ್ಟ ಬಂದು ಒದಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ? ಯಾವ ಸಂಕಟವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವಿ?" ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

"ಹೇ ಮಾತೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯುದ್ಧವಾಗಲಿದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಯುದ್ಧವು 'ನಭೂತೋನಭವಿಷ್ಯತೀ' ಯಾದಂತಹುದು. ಮಾನವನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿರುವಾಗ ನರಸಂಹಾರಕ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಎದುರುಗೊಂಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಖಿನ್ನರಾಗಿರುವೆವು. ಏನು ಮಾಡುವದೆಂದು ತೋಚುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ತಾವೇ ನನಗೆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಅಥರ್ವಣ ರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಯುಗಾಂತವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರಲಯವು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬುದು ತಮಗೆ ವಿದಿತವಿದೆ. ಮೃತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಲಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ ಮೂಲಕ ಘೋರ ಹಿಂಸೆ ಅನಿವಾರ್ಯ!"

"ಹೌದು ಭಗವಾನ್, ಆದರೆ ಪ್ರಲಯದ ನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿ–ಸತಿಗೆ ಉತ್ತಮಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತಹ ಕ್ರಮವು ನಷ್ಟವಾಗುವದೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ."

"ಹೇ ನೃಮುಪ್ರಶಸ್ತ (ನರಶ್ರೇಷ್ಠ) ಲೋಕಭಾವನ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಚಿಂತನೆಯು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಾಗಲಿದೆ. ಈ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಅಶ್ರದ್ಧೆ, ದೈವೀ–ಸಂಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ದಾನವೀ–ಸಂಪತ್ತೀ ಈ ಎರಡೂ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರತವಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಸಂಕೇತವಿದೆ. ಸತ್ ಮತ್ತು ಅಸತ್ ಇವುಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಯುಗಾನುಯುಗಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಈ ಸಂಘರ್ಷವು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಮಾಯಾ, ಯಾತುಶಕ್ತಿ (ಅಥರ್ವಣಗಳು) ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಮೋಹದ ಅದಿರಾಜ್ಯವು ನಿಶ್ಚಿತ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅಹಂಕಾರದ ಸ್ಥಾಯೀ ಭಾವವುಂಟಾಗುವುದು. ಹೇ ಲೋಕಭಾವನಾ, ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ದೈವೀ ಸಂಪತ್ತೀ ನಿಧಾನ ಮೂಲಕ ಇದುವರೆಗೆ ತಾವು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಚಿಂತೆಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪ ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯವು ನಿಷ್ಪ್ರಭಗೊಳ್ಳುವ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲವೇ?"

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಅನಾದಿ ಮತ್ತು ಅನಂತ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ವಿದ್ಯೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಹ್ರಾಸಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸತ್ತಾಂತರದ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗಳೇ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವವು. ಶ್ರೀರಾಮ–ರಾವಣ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಕೌರವ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ ಸಂಘರ್ಷ ಇವುಗಳ ಕೊನೆಯ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಇದರ ನಂತರವೂ ಸಂಘರ್ಷ ಚಕ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಮುಂಬರುವ ಲಕ್ಷಾವಧೀ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ವಿಚಲಿತನಾಗದೇ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಿಮಗೆ ತೇಜರೂಪದಿಂದ ಹಾಗೂ

ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಸರ್ವಸ್ಥಲಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲೇಬೇಕು."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಭಾರತೀಯ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದು, ಸತ್–ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿದೆ."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಭರತ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಾರಭ್ಯ ದೇವತೆಗಳೂ, ಪಂಚತತ್ವ, ಋಷಿ, ಮುನಿ, ವಿಚಾರವಂತರೂ, ಕಲಾವಂತರೂ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥ ವೃತ್ತಿ ತಳೆದು ಸತ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿರಂತರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದೇ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ಇದರ ಅರ್ಥ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಕಲೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸತ್ವವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದೇ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವಾಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಇವೆ. ಆದರೆ ಮಾಯೆಯ ಅಂದರೆ ಮಾತು ಶಕ್ತಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವು ನಿರ್ಭರವಾಗಿರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಕೂಡ ಇದರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದೇ?"

"ಅಹುದು, ಕೃಷಿವಲರು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯ, ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧೀಕವಾಗಿ ನಿರ್ಭರರಾಗುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲೂ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರವಿಗಷ್ಠಗೊಳ್ಳುವುದು."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ಇಂತಹ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು?"

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯವು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ರೂಪವಿರುತ್ತದೆ. ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಲೋಕಹಿತೈಷಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ಮಾಡುವರು. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗುವುದು ಅವರ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಲಪಟ್ಟು, ಸತ್ತಾ–ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಜನರ ಭವಿತವ್ಯ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗಿರಬಹುದ?"

"ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಲೋಕ–ಭವಿತವ್ಯದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ದಾಯಿತ್ವವು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಸೇರಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುನಿವರರೇ, ಲೋಕಧುರೀಣರನ್ನು ಸತ್‌ಪ್ರವೃತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯದಲೇ ಲೋಕೋತ್ತರ ಚಮತ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಲೋಕಧುರೀಕರಣರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿ ಅಥವಾ ಲೋಕ

ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ಕಾರ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇ ಲೋಕಭಾವವರೇ, ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವೀ, ದೇವ, ದಾನವ, ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಲೋಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅವಲಂಬಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್, ನಾವು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಲೋಕಭಾವನರೇ, ತಾವು ವಿಶ್ವಪರಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಮದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಲೋಕ–ಧಾರಕ, ಲೋಕಬಂಧ ಅವತಾರೀ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಾತತ್ವ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿ, ಶಿವಶಕ್ತಿ, ಇವುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ಕಾರ್ಯರತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯರತವಾಗುವುದು. ತಮ್ಮ ಸ್ಥೂಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವ್ರತಗಳು, ಸಾಧನೆ, ಚಮತ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತರ್ಕಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯವು ಅವಶ್ಯಕ. ತಮ್ಮ ಗುರುಕುಲಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯುಗಾನುಯುಗವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನೀನು ತೇಜಸ್ವರೂಪ ತಾರೆ(ನಕ್ಷತ್ರ)ಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿಚಲವಾಗಿ ಸತ್–ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು.

"ಹೇ ಭಗವನ್, ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ವಿಚಲನ(ಹೊಯ್ದಾಟ)ವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ನಾನು ಗಂಗಾದ್ವಾರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡುವರು. ತಾವು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವಿರಿ. ಅವರ ಗೆಲುವು ನಿಶ್ಚಿತ."

"ಹೇ ಭಗವನ್, ತಮಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಹೇ ಮಾತೇ, ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಕಾರ್ಯರತನಿರುವೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಮಾತೆಯ ಚಿಂತನ, ಪೂಜನ ಹಾಗೂ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ಋಷಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರದಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯಾವಾನತೆಯೇ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉದಾಸರಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಕುಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು."

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಕೈಲಾಸಭುವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗಮಿಸುವರೆಂದು ಆನಂದವು ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗಾದ್ವಾರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ವಾಗತವು ಪರಂಪರೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಪಾದಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಗೋತ್ರಜ ಕುಲಗುರುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದರು,

"ಹೇ ಪರಾತ್ಪರ ಗುರೋ, ನಮಗಾಗಿ ಯಾವ ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ? ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಗಾಗಿ ನಾವು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ತೇಜಸಿತ್ವೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರವೆಲ್ಲ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ಆಗಿದೆ."

"ಹೇ ಕುಲಗುರೋ, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗ ಸತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಫಲ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಜ್ಞದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ."

"ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ!"

ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮೀ ಯೋಧರು ಕಲೆತರು. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಜುನನ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಗೋತ್ರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೋಹನಿರ್ಮಾಣವಾಯ್ತು ಹಾಗೂ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಶಾಂತನಾದನು. ಇದು ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತಮ್ಮ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮಹರ್ಷಿವ್ಯಾಸರು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟರು. ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಣಕ್ಕಿರಿಸಿ, ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಯುವದನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು!" ನಾರದರು ವ್ಯಾಸರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಣಾಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಯಾವ ವರ್ತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗುತ್ತೀರಿ.?'

"ಹೇ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳೇ, ತಾವು ಕುರುಕಲೋತ್ಪನ್ನರು, ಯಾರ ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಯಿಂದ ತಾವು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ?"

"ಅರ್ಥಾತ್ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವದಕ್ಕೆ."

"ಅದು ಹೇಗೆ?"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ದ್ರೋಣ–ಭೀಷ್ಮರೇ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಕುಲಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರೇ, ತಾವು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಶಿವ–ಸ್ವರೂಪ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯವೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಸಹಭಾಗಿಯಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು.”

“ಹಾಗೇ ಮಾಡುವಾ, ಆದರೆ ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ?”

ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತ ವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ನಾರದರು ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅವರು ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನೇ, ತಾವು ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಯದಿಂದ ಕಾಲಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರು ಸಹಭಾಗಿಯಾಗುವದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶ ಮಾಡಲೆಂದು ನಾವು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.”

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರೇ, ತಾವು ಸರ್ವಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ದಶದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆಂತಹ ಸೂಚನೆ ಮಾಡುವುದು? ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಮಹಷಿಗಳೇ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಶಿವಶಂಕರರು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಉಂಟು. ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ಸೂಚಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು.” ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರು ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರೇ, ಋಷಿಗಳು ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಸ್ಪದ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ತಟಸ್ಥರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಜಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳೇ ತಾವು ಈ ಮಹಾಭಾರತೀಯ ಯುದ್ಧದ ಸಾಕ್ಷೀದಾರರಾಗಿ ಯುದ್ಧದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯಲೇಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಗೋತ್ರರಲ್ಲಿಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಸರ್ವನಾಶವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮುಖದಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜೀವನ ವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಕ್ಷುರ್ವೈ–ಸತ್ಯಮ್ ಮಂಡಿಸಿರಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಹಾಗೂ ಓದುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆಯಲ್ಪಡಬೇಕು. ಹೇ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಸತ್ವಯುಕ್ತ ಬೀಜವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತನ್ನು ದೈದೀಪ್ಯಮಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಎನ್ನುವಂತಹ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಈಗ ಕೊನೆಯವರು. ಋಷಿಪರಂಪರೆ ನಷ್ಟವಾಗಲಿದೆ. ಯಾವ ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಋಷಿಗಳ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞಾನವು ಲೇಖನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ

ದೃಷ್ಟಾತ್ವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಲಯದವರೆಗೆ ಪ್ರವಾಸಗೈಯುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮರಿರುವಿರಿ. ತಾವು ಸಂಕಲಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಥಿತಗೊಳಿಸುವುದರ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾನವೀ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುವ ಎಷ್ಟೇ ಯತ್ನಗಳು ನಡೆದರೂ ಅವುಗಳು ಅಪೂರ್ಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. 'ವ್ಯಾಸೋಚ್ಚಿಷ್ಠ ಜಗತ್ರಯ'ವೆಂಬ ಸಂಕೇತವು ರೂಢವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಕುಲದ ವಿಚಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು (ಬಿಟ್ಟು)ಬದಿಗಿರಿಸಿ ತಾವು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೋಚುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ನನಗೆ ಅತಿಶಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿರುವಿರಿ ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವೆ. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ತಾವು ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ. ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು."

ಭಗವಾನ್ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ನಾರದರು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧದ ಪರಾಮರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ವಚನದಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರಿಕೃಷ್ಣರು ಶ್ರೀಮದ್–ಭಗವದ್ಗೀತಾ, ಭಗವತ್ ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುವ ಅಭುತಪೂರ್ವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸರು ಶ್ರೇಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ, ವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ನಾರದರು ಇತರ ಋಷಿವರ್ಯರ ಸಮವೇತವೇ ಯುದ್ಧದ ಸಾಕ್ಷೀದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಸರ್ವನಾಶವಾಗಿಯೇ ಆ ಯುದ್ಧ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ದ್ರೌಪದೀ ಸಹಿತ ಪಾಂಡವರು ಯುದ್ಧದ ಗೆಲುವಿನ ಆನಂದದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವ ಬದಲು ಹತಾಶರಾದರು! ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಸ್ವೀಕರಿಸದರು. ಕರ್ತವ್ಯ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಮ್ರಾಟ್ ಯುಧಿಷ್ಠೀರರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉದಾಸೀನರಾದರು. ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದೀ ಸಮವೇತ ಹಾಗು ಕುರುಕಲದಲ್ಲಿಯ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳ ಸಹಿತ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ತರಪಂಥದಲ್ಲಿ ಗಮನಮಾಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ವಿದ್ಯೆಯ ಉತ್ಕರ್ಷವಾಯಿತು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವ–ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಯಾದವೀಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಯಾವ ಕುಲವೂ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸ್ವಗೋತ್ರಜರಲ್ಲಿಯ ವೈರದ ಮೂಲಕ ಸರ್ವನಾಶವುಂಟಾಗು ಚಿರಂತನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಇರಿಸಿ ಭಾಗವತ ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತಗಳೂ ಕೊನೆಗೊಂಡವು!

ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸರು ಇಡೀ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳ ಪೀಠಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸದಾಕಾಲ ಸೇವಾರತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಿತ್ತು. ವ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಮರತ್ವದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೇ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾರ್ಯವು ಸಮಾಪ್ತಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಕಲ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲೆಂದು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ, ಅಗಸ್ತ್ಯಪದ, ಗಯಾ, ಪ್ರಯಾಗ, ಕಾಶಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಂಗಾತೀರದ ಅದರಂತೆಯೇ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯವರ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಷ್ಕರದವರೆಗೆ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಉಜ್ಜೆಯಿನಿಯ ಮೇಲಿಂದ ವಿಘ್ಯವಾಸಿನಿಯನ್ನ ವಂದಿಸಿ ನರ್ಮದಾ ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಅವರು ಪ್ರವರಾತೀರದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಇಡೀ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಪುನಃ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಂಡು ಕಾವೇರಿ ಪರಿಕ್ರಮಣ, ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಪೋಥಿಯೀಲ, ಶ್ರೀಲಂಕೆಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಆಗ್ನೇಯ ಆಶಿಯಾಖಂಡದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದರು ಬದಾಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಮಹಾನದಿ ಹಾಗೂ ಗಾಯಶಿರಸ ಸರೋವರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಸತರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ನುಡಿದರು,

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ, ನಾವು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡಿ ಮರಳಿದ್ದೇವೆ. ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ವಿದಸ್ವತರೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾನಸವುಂಟಾಗಿದೆ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?"

"ಹೇ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಅಮರ, ತೇಜಸ್ವರೂಪ, ಲೋಕಭಾವನ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆ, ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿಯ ಈ ಆಲೋಚನೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಸಾಧಕನಿಗೆ, ಮಾನವನಿಗೆ, ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅವತಾರಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಒಪ್ಪತಕ್ಕಂತಹದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇ ತೇಜೋ ರಾಶಿಗಳೆ ತಾವು, ನಾನು ಹಾಗೂ ಇಧ್ಮವಾಹರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರಕಾಪುಂಜಗಲಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ತಾರಕಾಪುಂಜಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಮನುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಅಥವಾ ಕೈವಲ್ಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವದವರೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈಗ ಈ ಉದಸೀನತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದೇಕೆ? ಆಶ್ರಮಧಾರಿ ಪಾರಂಪಾರಿಕ ಗುರುಕುಲಗಳ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರಜರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿದಸ್ವತರೆಡೆಗೆ

ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವು ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಹಾನಿಕಾರಕವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಭುಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತಮಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುವ ಹಾಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಸಹಿತವಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯದ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿರುವದೇ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತ".

"ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಮೋಕ್ಷದ ಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಸರಿಯೇ ಆದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಚರಾಚರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಗೈಯುವ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಗುಣ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಿತ್ವವೇ ಅವಶ್ಯಕ. ಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಮುನಿ ಪದಗಳು ಅನಂತದಿಂದ ಅನಂತದವರೆಗೆ ತತ್ವವೆಂದು ಪ್ರವಾಸಮಾಡುವ ಕೈವಲ್ಯರೂಪವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದೇ ಅದರ ಸ್ವಭಾವ ಲೋಕಾಂತ ಹಾಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾವಾದದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಕಾಶಿತ್ವವು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಭಗವನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೆ, ತಮಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿದಸ್ವತನೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಆಲೋಚನೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವರು ತಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ವಿದಸ್ವತದೆಡೆಗೆ ಹೋದಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವದು, ಆದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಖಂಡ ಚಿಂತನಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇವೆಸದರೋ ಆ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಸವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ವ–ನಾಮ–ನಗರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಸ್ಥೂಲದೇಹದಿಂದ ಸಂಜೀವನಯುಕ್ತ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ನನಗೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಇಧ್ಮವಾಹನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪವೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋದಾಸ್ನಾನ ಸಂಭವಿಸುವದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಟೀಕರಣವು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಅಗಸ್ತೀಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತತತ್ವ, ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿಯ ರಾಮತತ್ವ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಥಿಯಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ತತ್ವ ಇವುಗಳ ಸಹಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರ ನಡೆಯುವಂತೆ ತಾವು ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಧಿನೀ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೇ, ನೀನು ಆದರ್ಶ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಿರುವಿ. ಪತಿಯ ಉತ್ತರಕರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯು ಮಾಡಿದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ (ತನ್ನ) ಇರುವಿಕೆಯ ಸಾಫಲ್ಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಯಾವದೇ ಫಲಾಶೆಯ ಮೂಲಕ ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಾಗೂ ಇಧ್ಮವಾಹ ಈ ಎರಡೂ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾವು ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ಪರ್ಶ ಮೂಲಕ ಶಿವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವವರಿದ್ದೀರಿ. ಪ್ರಕಾಶ ಹಾಗೂ ಪಯ, ಶಿವತತ್ವ ಹಾಗೂ ಪ್ರೃತಿ

ಮಾತೆ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಪ್ರಕಟೀಕರಣದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶೀ, ಋಷಿರೂಪಿಣಿಯೇ ದಾರಿತಪ್ಪಿದ ಪತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವದನ್ನೇ ಕಾಂತಾ ಸಮ್ಮಿತ ಉಪದೇಶವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯು ಸದೈವ ಇಂಥ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶಿವತತ್ವವು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿದೆ. ವಿಚಲನಕ್ಕೆ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಊರ್ಜೆಯನ್ನೇ ಶಕ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಹೇ ಮನಭಾವನ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೇ ನಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಿಂದ ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವನ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸೋಣ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸದೇಯ ಕೈವಲ್ಯದ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಲೋಕಬಂಧ ಸ್ವರೂಪ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಮನಮೋಹನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರಾಗೋಣ. ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ, ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನರದರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನಾವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪರಾದ ನಾರದರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸೋಣ."

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೀ, ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾರದರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವದೆಂದರೆ ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನೇ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏನು ಆಜ್ಞೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ, ನಮಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟವನ್ನು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ತಾವು ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತೀರಿ! ಆದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಕೈವಲ್ಯಸ್ಮರಣವಾಗುವಂಥ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರಬಹುದು?"

"ಹೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಾನಸರಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ತಮಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡುವ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೀಯ ವಿಷಯದ ಸ್ತೋತ್ರವು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಾವು ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸುಖ ದುಃಖದ ಭಾವನೆ, ಕ್ರೋಧ, ಮೋಹದ ಭಾವನೆ ಇವು ಅಂತರ್ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ

ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಇರದೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ."

"ತಾವು ಕಾಂಚೀನಗರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ ಪೂಜನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಷ್ಣು-ಭಗವಾನರು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೀಲಾಸಮೇತ ತಮಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡುವರು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಮಹೇಶ ಈ ತ್ರಿದೇವರು ತಮಗೆ ವಶರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಋಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ-ಸಹಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲದೇ ಕೈವಲ್ಯನಿಗೂ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಲೀಲಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವದರ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಪಂಚವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೀ ಮಾತೇ, ತಾವು ಉಭಯತರು ಕಾಂಚೀನಗರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ನಾವು ತಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಂಚೀನಗರಿಗೆ ಹೋಗುವೆವು".

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಮವೇತ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯೆಡಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ಉಭಯತಃ ಭಗವಾನ್ ಶಿವಶಂಕರರ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪ ಮುಖದೊಳಗಿನಿಂದ ಸ್ರವಿಸುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದರು. ರತ್ನೇಶ್ವರ, ಅಮೃತೇಶ್ವರರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾಗಿರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಕಲಶ-ಸ್ಥಿತಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪುರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವ ಸಂಚಾರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅವಕಾಶ ಸಹಿತ ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಋಷಿಗಳಿಗೆ, ಕುಲಗುರುಗಳಿಗೆ, ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ, ಪಾರಂಪರಿಕರಿಗೆ, ಗೋತ್ರಜರಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸಂಜೀವನ ಸಮಾಧಿಯ ವೃತ್ತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಿಂದ ಮರಳಿದ ತರುವಾಯ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯವೂ ಸರ್ವತ್ರ ವಾಸವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯೀ ಪುರಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿ ಭ್ರಮಂತಿಗಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಮೂಲಕ ಜಂಬೂದ್ವಿಪದಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ವಿಚಲಿತರಾಗುವಂತೆ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ ನಡೆದಿತ್ತು.

ವೇದವೇದಾಂಗದ ಪಾರದರ್ಶೀ ಜ್ಞಾತೃಗಳಾದ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೀ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರಗೈಯುತ್ತ ಕಾಂಚೀನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು

ಕಾಂಚೀಪುರಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅದೃಶ್ಯ ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಾಡಿಕೆಯ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಸತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಾನಸ ಪೂಜೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಯೋಗೀ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಯೋಗಿನೀ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರು ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಇವರು ಅದೃಶ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಧ್ಯಾನ ಯೋಗ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು! ಅವರ ಈ ತಪಾಚರಣೆಯು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಬಗೆದು ಪಾರಂಪರಿಕ ಜನರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೌತುಕವೆನಿಸಿ ಈ ಪರಿವರ್ತನಗೊಂಡ ಭಕ್ತನಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಲೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅವರು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗಧಾ, ಪದ್ಮಧಾರೀ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದಂತಹ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರು ಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದರು.

"ವತ್ಸಾ, ನಿನ್ನ ಉದಾರ ಮನಸ್ಕ ನಿಸ್ಸೀಮ ತಪಾಚರಣೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನೀನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು."

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರು ತಮ್ಮ ಎದುರು ಪ್ರಕಟರಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರು ಆನಂದದಿಂದ ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತರಾದರು. ಅವರು ವಿನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರ ಸ್ತೋತ್ರ ಗಾಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು.

"ಪ್ರಭೋ, ತಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದಾದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಉದ್ಧಾರಗೈಯುವ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದಂತಹ ಯಾವದೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿರಿ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

"ಹೇ ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಶಿವಶಂಕರರು ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಆ ಬಳಿಕ ದೂರ್ವಾಸರು, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಾವು ಕೇಳಿರುವಿರಿ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ನಾನೇ ಚರಾಚರಗಳ ಸೃಷ್ಟಾ ಇರುವೆನೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಪಾಲನಕರ್ತನೂ ನಾನೇ, ವಿಧ್ವಂಸಕನೂ ನಾನೇ ಎಂಬುದು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತು. ಸೃಜನ, ರಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ವಿಲಯ ಈ ಮೂರೂ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ನಾನೇ ನನ್ನ ತ್ರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವ ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ನನ್ನದೇ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸ್ಥಿತನಿರುವೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪುರುಷನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಮಾನವ ಮುಕ್ತಿಯ ನೇರವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಚಿರಕಾಲ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಯಮ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ, ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆಯಿಂದ

ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನನ್ನ ತತ್ವಗಳ ಬೋಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವದು ಕಠಿಣವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಸಂಭವವಿರುವುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಅದರ ಫಲವನ್ನುಪಭೋಗಿಸುವ ವಾಸನೆಯುಂಟಾಗುವದು ಶಕ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

“ಆದುದರಿಂದಲೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವೃತಿಯು ಹೊರಳಿದಾಗ ಜೀವಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವು ಸಂಭವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಹೊರತು ಮಾನವನ ಆತ್ಮ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ನೇರ, ಸಂಪನ್ನ, ನಿಭ್ರಾಂತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಿವಾದ ಅರ್ಥವು ಹೀಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯೋಗಿಗಳು ತತ್ವ ದೃಷ್ಟಾರರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ನನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಾಶಕ್ತಿಯೆಂದು ಬಗೆದೇ ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರಿಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಲಿತೆಯ ವ್ಯಕ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ನತ್ಯೋಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಧಿಪತಿ ಈ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಜೀವಗಳ ಇಹಲೋಕದ ಸುಖ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ದರ್ಶನ ಅಹುದು.” ಹಯಗ್ರೀವರು ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಭಗವನ್, ಮಹಾದೇವಿ ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಾಳೆ? ಅವಳ ವಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿರಿ. ಅದರಿಂದ ತತ್ವದರ್ಶನದ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿಯ ವಿಸ್ತಾರರೂಪ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯ.” ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಹಯಗ್ರೀವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಹಯಗ್ರೀವರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ನುಡಿದರು.

“ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಧ್ಯಾನಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾದಂತಹ ಹಯಗ್ರೀವರ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದಿದೆ. ಅವಳು ಇದೇ ನಾಮ ರೂಪದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಎರಡನೇ ರೂಪದ ಹೆಸರು ಮೋಹಿನಿ. ಮೋಹಿನಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರೂ ಕೂಡ ಮೋಹಿತರಾದರು. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಅವರು ಮೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರಾದರು.”

“ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಕಾಮವಿಕಾರದ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸಿದ ಯೋಗಿಯಿರುವರು. ಅವರು ಯಾವದೇ ಲಲನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ? ಅವರು ಮೋಹಿನಿಯಿಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವುದು

ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಶಯದ ನಿರಸನವೇ ಹಯಗ್ರೀವರಿಗೆ ಅಧಿಕ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಿತು. ಅವರು ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ನುಡಿದರು, ತನ್ನ ವಿಪುಲವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಗರ್ವೋನ್ಮತ್ತನಾದನು. ಅವನ ಅಹಂಕಾರವು ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿತು. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರು ಆತನ ಅಹಂಕಾರ ಬಲದ ದರ್ಪವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ದುರ್ವಾಸಮುನಿಗಳು ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನೆಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿಲಕ್ಷಣ ಮಾಯಾವೀ ವಿದ್ಯಾಧರೆಯು ಭೇಟಿಯಾಳು. ಅವಳು ಅತೀವ ಸುಂದರಳಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಮಾಲೆಯಿತ್ತು ದೂರ್ವಾಸರು ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು. ಆ ವಿಶ್ವಸುಂದರಿಯು ದೂರ್ವಾಸರ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಲು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದಳು. ದೂರ್ವಾಸರೂ ಕೂಡಾ ತೀರಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಯಾರು ಈ ಸುಂದರಿ? ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇವಳನ್ನು ಕೇಳುವವದಾದರೂ ಎಂತು ? ಆದರೂ ಅವರು ಕೇಳಿದರು.

'ಹೇ ಅನುಪಮ ಸುಂದರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕ, ರಮ್ಯ ಮಾಲೆಯು ಯಾವುದು? ನನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವಿರಾ?'

'ಹೇ ಮುನಿವರರಾ, ನಾನು ಚಿರಕಾಲ ಸಾಧನೆಮಾಡಿ ಪರಾಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.'

'ಹೇ ಸುಂದರಿಯೇ ಈ ಮಾಲೆಯ ರಹಸ್ಯವೇನು?'

'ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯು ಫಲದ್ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.'

'ಹೇ ಅತಿಸುಂದರ ರಮಣಿಯೇ, ಈಗ ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಮಾಲೆಯ ಸಮವೇತ ನನ್ನ ಎದುರು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಿ?'

'ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೈಯುವ ಇಚ್ಛೆ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿದೆ.'

'ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ನನ್ನ ಸೇವೆಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ.' ದೂರ್ವಾಸರು ಅವಳನ್ನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಆ ವಿದ್ಯಾಧರೆಯು ತಿಳಿಮಾತ್ರ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ದೂರ್ವಾಸರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದಳು. ಮಹರ್ಷಿ ದೂರ್ವಾಸರು ಉತ್ಕಂಠಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಅದನ್ನು ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಅತೀವ ಆನಂದಿತರಾದರು. ದೂರ್ವಾಸರು ಆ ವಿದ್ಯಾಧರೆಯ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ವರದಾನವನ್ನಿತ್ತರು.

"ಹೇ ಮನಮೋಹಕ ಸುಂದರಿಯೇ, ನೀನು ಚಿರಸುಂದರಿಯಾಗುವಿ. ನನಗೆ ಮುಪ್ಪು, ವ್ಯಾಧಿ, ದುಃಖಾದಿಗಳು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ." ವಿದ್ಯಾಧರೆಯು ದೂರ್ವಾಸರನ್ನು ಮನಸಾರೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಆಗ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧವುಳ್ಳ ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ದೂರ್ವಾಸರಲ್ಲಿ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿವರ್ತನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇನ್ನು ತಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಳೆದ ಯಾವದೇ ಇಚ್ಛೆಯು ಫಲದ್ರೂಪವಾಗುವುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಹಂಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಭಗವಂತನೆಂದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಯಾವಾಗ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೋ, ಆಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಅರಿವುಂಟಾಗಿ ಅವರು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಂದ್ರರು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ನೋಡಿ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತದ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಐರಾವತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆನೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಎಸೆದರು. ಮಾಲೆಯ ಮಾದಕ ಗಂಧವು ಆನೆಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆನೆಯು ಕೆಳಕ್ಕೆಸೆಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಐರಾವತವು ಕಾಲ್ಕೆಳಗೆ ತುಳಿದು ಹಾಕಿತು. ತಾವು ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಾದದ ಅವಹೇಳನವು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದದ್ದು ಅವರಿಂದ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕೆಂಡದಂತಾದರು. ಅವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆತನ ಸಕಲ ವೈಭವವು ನಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಶಾಪ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅನುನಯ ಮಾಡಿದನು. ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ದೂರ್ವಾಸರ ಶಾಪವು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಚಿಹ್ನೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

"ಋಷಿಗಳ ಈ ಶಾಪದ ಯಥೋಚಿತ ಲಾಭವನ್ನು ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಯು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನ ಇಂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಹಸ್ತಗತಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹತಾಶರಾದ ಇಂದ್ರರು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ಹೊರ್ತು ಮಹರ್ಷಿ ದೂರ್ವಾಸರ ಶಾಪದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾರರು ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಮವೇತ ಬ್ರಹಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾದರು. ಬ್ರಹಸ್ಪತಿಗಳು ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿದರು. 'ಹೇ ದೇವೇಂದ್ರಾ, ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಕಲ್ಪಗಳು ಕಳೆದರೂ ಕೂಡ, ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದ ಹೊರತು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗದು. ಅದರ ಫಲಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭೋಗಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರಾ ತಾವು ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಗಳ ಅಪರಾಧಿಯಿರುತ್ತೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತಮಗೆ ಭೋಗಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವದು. ಫಲಭೋಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೊಂದೇ ಉಪಾಯವಿದೆ."

“ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೇ, ತಾವು ಸರ್ವಜ್ಞರಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಹೇಳಿದಂಥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ.” ಇಂದ್ರರು ವಿನಂತಿಸಿದರು.

“ಹೇ ದೇವೆರಾಜನೇ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವು ಹೀಗೆ, ಭಗವತ್ತ್ಯೈ–ದುರ್ಗಾಯೈ–ಮಹಾಕಾಲ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ನುಡಿದರು.

“ಹೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಗುರುವರ್ಯರೇ, ಈ ಜಪದ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು.’ ದೇವೇಂದ್ರರ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ನುಡಿದರು.

“ಭಗವತ್ತ್ಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ಮಹಾಕಾಲ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ’ ಈ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಸ್ನಾನಾನಂತರ ಮಾಡುತ್ತ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಪೂಜನವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಸಂಖ್ಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ದೇವೇಂದ್ರರ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ನಿರಸನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹೇ ಪರಮಗುರುದೇವಾ, ನನ್ನ ಯಾವ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು? ನಾನು ಅಂಥ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ ? ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೀಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ದೂಷಿತವಾಯಿತು? ನಾನು ಪ್ರಮಾದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೂರ್ವಾಸರ ಅನಾದರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ? ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಮಾರ್ಗವು ಯಾವುದು?’

ದೇವೇಂದ್ರರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೂ ವ್ಯಾಕುಲರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರರ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು.

“ವತ್ಸಾ, ಕಾಶ್ಯಪರು ದಿತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಿಂದ, ದನೂ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿ ಅವಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಜೊತೆಗೆ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ದನುವು ವಿಶ್ವರೂಪನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವೀ, ಪ್ರತಾಪೀ ಬಾಲಕನಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಆ ಬಾಲಕನು ವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಗಳಂತೆ ಅದು ಪರಮ ದೈದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ದೈತ್ಯರಾಜನು ಆ ತೇಜಸ್ವೀ ಬಾಲಕನನ್ನು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದೇವೇಂದ್ರ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಆಸನದಲ್ಲಿ ರಾಜನೆಂದು ತಾವೇ ಆಸನಸ್ಥರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆಗ ತಾವು ಋಷಿಗಳನ್ನು, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಅಕರ್ತವ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವಿತವಾಗಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ, ಅಥವಾ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತೀರ್ಥಾಟನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ,

ಎಂದು ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಋಷಿಗಳೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನಾನೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಂಸಾರಿಕ ಹೊಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು, ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಣಯದ ಮೂಲಕ ಕ್ಷುದ್ಧರಾದ ಋಷಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಕೇವಲ ನಾನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಈ ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದೆನು. ಆವಾಗ ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಪುರಿಯು ಪರೋಹಿತ–ರಹಿತವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತಾವು ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತರಾದಿರಿ. ತಾವು ಅರ್ಥಾತ್ ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಪುರೋಹಿತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಿರಿ. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೂಲಕ ತಾನು ದಾನವರ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ದೇವ ಮತ್ತು ದಾನವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅವನು ಪುರೋಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದೇವ ಹಾಗೂ ದಾನವರು ಸಮಸಮಾನವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದರು. ಇದು ತಮಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ತಾವು ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾದಿರಿ. ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ತಾವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ವರೂಪನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದಿರಿ. ಸಮಾಧಿಸ್ಥ ವಿಶ್ವರೂಪನ ಶರೀರವನ್ನು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಉಂಟಾಯಿತು. ದುಃಖವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇತ್ತ ವಿಶ್ವರೂಪನ ತಂದೆ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೇ ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ವೈಭವವೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವಿತ್ತನು.

"ಋಷಿಗಳ ಈ ಶಾಪವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಚಿಂತಿತರಾಗಿ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆಗಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಗ್ರಸ್ಥರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ದೇವೇಂದ್ರರ ದುರ್ದೆಶೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅವರು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಕರುಣಾ ಸಾಗರರಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಈ ಪಾಪದ ಹೊರೆಯನ್ನು ವೃಕ್ಷಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವಿ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ, ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸತ್ತಾಮದಾಂಧನಾಗಿ ರಾಜಶ್ರೀಯನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಇದೇ ಶಾಪವು ಫಲದ್ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

"ದೇವರಾಜನೇ, ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣರ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನೀನು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀ, ನಿನ್ನ ನಷ್ಟವಾದ ವೈಭವವು ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾಪ ಕರ್ಮದ ಭೋಗ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ನೀನು ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಪೀಡಿತಗೊಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೀ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಶಾಸನ ಪಡಿಸಿದರು. ನಿನ್ನ ಈ ಪಾಪಗಳ

ಕ್ಷಾಲನವು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ರೂಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ನಷ್ಟಗೊಂಡ ವೈಭವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವೆ."

ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ಹೇಳಿದಂಥ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದರು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಲಕ ಮುಂತಾದ ಮಹಾದೈತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದರು. ಆ ಗರ್ವಪೀಡಿತ ದುಷ್ಟರು ನಂದನವನವನ್ನು ಛಿನ್ನ-ಭಿನ್ನಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಈ ಭಯಾನಕ ಉಪದ್ರವದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಯವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದೇವೇಂದ್ರರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ದೇವತೆಗಳ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಕರ್ತಾ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರ ಶತ್ರು ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣರಾಗಿದ್ದು ಅವರೇ ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ದೇವೇಂದ್ರರ ಆಗ್ರಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಸಮವೇತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸ್ತವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತರು. ದೇವತೆಗಳ ಅಳಲನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಕೃತಾವಂತರಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಅವರು ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲದಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸಧ್ಯಕ್ಕಂತೂ ನೇರವಾಗಿ ಅಸುರರ ಸಂಗಡ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಾವು ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಂದರಾಚಲವನ್ನು ಕಡುಗೋಲನ್ನಾಗಿಯೂ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಸಹಾಯಪಡೆದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ನಿಮಗೆ ಅಮೃತದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅಮೃತ ಪಾನದಿಂದ ನೀವು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗುತ್ತೀರಿ. ಅಜರಾಮರ ಆಗುವಿರಿ. ಆ ಬಳಿಕ ದೈತ್ಯ-ದಾನವರು ನಿಮ್ಮೆದುರು ತಡೆಯಲಾರರು. ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ದಾನವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಮೃತವನ್ನು ದೇವ-ದಾನವರು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನ ನೀಡಬೇಕು."

ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಮುದ್ರಮಂಥನದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮುದ್ರ-ಮಂಥನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಪಾಲಗೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಹಯಗ್ರೀವರ ಮುಖದಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆನಂದವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಯಗ್ರೀವರು

ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು.

"ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಆದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತದ ಗುಣವು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಲೋಭಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಭಗವಂತರ ನಿರ್ದೇಶದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಅವರು ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ವಾಸುಕಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ದಾನವರು ಮುಖದ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಉಷ್ಣ ಶ್ವಾಸವು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ದಾನವರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೂ ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತ ನಡೆದರು. ಅವರು ಮಂದರಾಚಲವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳದಷ್ಟು ದುರ್ಬಲರಾದರು. ಆಗ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಕೂರ್ಮಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಮಂದರಾಚಲವನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಧಾರಣಮಾಡಿದರು. ಪರ್ವತವು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯವು ರಭಸದಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

"ದೇವ ದಾನವರು ಎಷ್ಟೋ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಮಂಥನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಸಾಗರದಿಂದ ಸುರಭಿ (ಅಮೃತ) ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅಮೃತ ದರ್ಶನದಿಂದ ದೇವ ಹಾಗೂ ದಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ವಾರುಣೀದೇವಿ ಪ್ರಕಟಳಾದಳು. ಈ ದೇವತೆ ಅಸುರರ ಎದುರು ಉಪಸ್ಥಿತಳಾದಳು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ದೇವತೆಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ದೇವತೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಸುರಾಗ್ರಹಣ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ದಾನವರು ಅಸುರರಾದರು. ಹಾಗೂ ಸುರಾಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸುರರಾದರು." ಹಯಗ್ರೀವರು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು.

ಅನಿಲನು ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠ ಯೋಗೇಶ್ವರನು ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಂದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಾತಾವರಣವು ಮೋಹಕವಾಯಿತು. ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಚಂದ್ರ ವಿಷ, ಕೌಸ್ತುಭ, ವಿಜಯಾ ಮುಂತಾದ ರತ್ನಗಳು ಈ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಆ ಬಳಿಕ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವತಃ ಧನ್ವಂತರಿಗಳು ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯು ಫಲದ್ರೂಪವಾಯಿತೆಂದುದೇವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲತೆಯೆನಿಸಿತು. ಆ ತರುವಾಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪ್ರಕಟಳಾದಳು. ಅವಳ ದರ್ಶನವಾಘುತ್ತಲೇ ಋಷಿಗಳು ವೇದೋಕ್ತ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತದಿಂದ ಅವಳ ಸ್ತವನ ಅರ್ಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗೀತಗಳನ್ನು

ಹಾಡಿ, ಅಪ್ಸರೆಯರು ನೃತ್ಯಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಕ್ಕೆ (ಎದೆ) ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದಳು. ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ದಯಾಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದ ದೇವತೆಗಳ ಅಭ್ಯುದಯ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ದಾನವರು ಖಿನ್ನ, ಹತವೀರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಷಣ್ಣರಾದರು. ಅವರು ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಅಮೃತ ಕುಂಭವನ್ನು ಕಿತ್ತು ದೋಚಿದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ದೇವ-ದಾನವರ ನಡುವೆ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಬಂಧ, ಲೋಕರಕ್ಷಕ ವಿಷ್ಣುಭಗವಾನರು ಸುಶ್ರೀ ಲಲಿತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಆರ್ತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾನವರು ಇವರ ನಡುವೆ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಧಾಮದೆಡೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೂ, ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೂ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಈ ಯುದ್ಧದೆಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮರಕ್ಷಕರಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಲಲಿತಾ ದೇವಿಯ ಸ್ತವನ, ಪೂಜನ, ಅರ್ಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕಟಿಭೃಂಗನ್ಯಾಯದಂತೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಅವರು ಲಲಿತಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗರೂಪರಾದರು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಒಂದು ಪರಮ ಆಕರ್ಷಕ, ಅತಿ ಲಾವಣ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ, ಮೋಹಕವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ದಾನವರು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಲುಬ್ಧರಾದರು.

"ಲಲಿತಾರೂಪಧಾರೀ ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ತಮ್ಮ ಬಳುಕುವ, ಕಾಮುಕ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದಾನವರನ್ನು ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವಳು ಅವರನ್ನು ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ದಾನವರನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಲಿತೆಯು ಅವರಿಂದ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಸ್ವಂತದೆಡೆಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಶ್ವಸಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದಳು. ತಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಮೃತದ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಳೆಂದು ನುಡಿದಳು. ಕೂಟನೀತಿಯ ಆಸರೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ದಾನವರಿಗೆ, ತಾನು ದೇವತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನಿತ್ತು ಆದ ಬಳಿಕ ಅದು ದಾನವರಿಗೆ ದೊರಕುವದೆಂದು ನುಡಿದಳು. ನಾನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವೆನೆಂದೂ ಅವಳು ದಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಲೋಭವನ್ನಿತ್ತಳು."
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅನಿಲನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ ಯೋಗೇಶ್ವರನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು, "ನೇವಾಸೆಯ ಮೋಹನಿರಾಜರೇ ವಿಷ್ಣು-ಭಗವಂತರ ಲಲಿತಾರೂಪವೇ?"

"ಅಹುದು, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತಾಗಿಯೂ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮೋಹನೀರಾಜರೊಡನೆ ದಾನವರಿಗೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಹ್ಯಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಸಕಲ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳನಗನು ಪೂಜಿಸುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಲಲಿತಾರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಅರ್ಥಾತ್ ಮೋಹನೀರಾಜರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ದಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ದಾನವರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಅವರಿಗೂ ಈ ಸೂಚನೆ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅಮೃತವು ದೊರಕುವದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಅಧೀರರಾಗಿದ್ದರು. ಸಹ್ಯಗಿರಿಯ ರತ್ನಗಡ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನಿಸಿರಿ ಪೂಜನವಾಗುತ್ತಲೇ ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಿದ್ಧ–ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರನ್ನು ಮಾನವರಿಗಾಗಿ ಅಮೃತಧಾರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಸಿಂಧು–ಸಾಮ್ರಾಟ ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಲಲಿತಾರೂಪಧಾರೀ ಮೋಹನೀರಾಜ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತೀ ಮಾತೆಯ ಆಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು." ಅನಿಲನು ಯೋಗೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಡ್ಡ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನಿಃಶಂಕಗೊಳಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಪುನಃ ಅವನು ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

"ದಾನವರನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಲಲಿತಾರೂಪಧಾರೀ, ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅಮೃತ ಕಲಶದ ಪೂಜನವನ್ನು ರತ್ನರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಶಂಕರರನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಅಮೃತಪಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿ ಅಮೃತದ ಹಂಚಿಕೆಗೆ (ವಿತರಣ) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಹೂ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಈ ಕಪಟವನ್ನು ಅರಿತನು ಹಾಗೂ ಆತನು ದೇವತೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಇವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಲಲಿತೆಯು ರಾಹುವಿನ ಹಸ್ತದ ಮೇಲೆ ಅಮೃತ ಬಿಂದುಗಳನ್ನೆಸೆದಳು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ವಾಸ್ತವಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಇವನು ದಾನವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕುಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ರಾಹುವಿನ ಕಂಠ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಅಮೃತವು ಆತನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ರಾಹುವು ದ್ವಿಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಮರನಾದನು. ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು

ಕಂಡು ದಾನವರು ಮೋಹಿತರಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ರಿಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅಂತರ್ಧಾನಹೊಂದಿದಳು. ಶ್ರೀಶಿವಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ರವಿಸುವ ದ್ರವವನ್ನು ಕಂಡು ಅದು ವಿಷ(ಹಲಾಹಲ)ವೆಂದು ಬಗೆದು ದಾನವರು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರು.

"ಕೊನೆಗೆ ಅಮೃತವು ಕೈಗೆ ಎಟುಕಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದಾನವರು ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳು ಅಮರ ಹಾಗೂ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದರು. ಅವರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದಾನವರ ಮನೋಬಲವು ಕುಸಿದು ಹೋಯಿತು. ಅವರು ಸರ್ವಥಾ ನಿರಾಶಗೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಘಾತ ಅಥವಾ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಲೂ ಕೂಡ ಭಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಾನವರು ದಣಿದು ಹೊದರು. ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪಲಾಯನಗೈಯಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಶ್ರೀಲಲಿತಾ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕ ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಮಲಕಾದಿ ದೈತ್ಯರ ಮೇಲೆ ಜಯಗಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ನೀಡಿದಳು. ಕೇವಲ ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ದೇವೇಂದ್ರರ ಗತವೈಭವವು ಅವರಿಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನದ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು." ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನುಡಿದರು;

"ಹೇ ಮಹಾಮುನೇ, ನನ್ನ ಮಹಾಮಾಯೆಯ, ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಈ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರದರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ನಂದಿಕೇಶ್ವರರು ನಾರದರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ನಾರದರು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿ ಯಥೋಚಿತ ಆಸನಸ್ಥರಾದರು. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವ ನಾರದರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಲು ಮಹಾದೇವರು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ನಾರದರು ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು. ನಾರದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಅವರು ನಾರದರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸರ್ವಪ್ರಥಮ ಭೂತಗಳು, ಸ್ಕಂದ, ನಂದೀ, ವಿನಾಯಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳದಲೇ, ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಮವೇತ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

"ಪಾರ್ವತೀ ಸಮವೇತ ಶಿವಶಂಕರರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಶೇಷಶಯ್ಯೆಯಿಂದೆದ್ದು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಅವರು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಿತ್ತು, ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಪಾರ್ವತೀ ಹಾಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾದರು. ಆ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಮಹಾದೇವರನ್ನು

ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಮಹಾದೇವರು ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರನ್ನು ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ದಿವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

"ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಭಗವಾನರು, ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಯನಮನೋಹರ ರಮ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದರು. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಓರ್ವ ರೂಪವಾನ್ (ರೂಪವತಿ) ಕಿಶೋರಿಯನ್ನು ಕಂದುಕವನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಂಡರು. ಆ ಯುವತಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣ ರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮನಮೋಹಕ, ಮಾದಕ, ಆಕರ್ಷಕ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮದನನನ್ನೇ ಗೆದ್ದ ಯೋಗೀ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರಿಗೂ ಕೂಡ ಆ ರೂಪದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ರೂಪವತೀ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಅಲೆದರು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಅವಳ ರೂಪಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವಶಂಕರರು ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ರೂಪವತೀ, ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ಸರದಿಂದ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮೋಹಿನಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಇಷ್ಟು ಕೋಮಲ, ಪವಿತ್ರ, ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಿತ್ತಲ್ಲಾ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಕೂಡ ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪದ ಮಹಿತಿಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡತೊಡಗಿದಳು."

"ಅನಿಲ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವ, ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿನಾರದ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಲಲಿತಾರೂಪಧಾರೀ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರ ಮೋಹಿನೀಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾತವಿತ್ತು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಾರದರು ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು, ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಂತೆ ಚಲಿಸುವದು ಇದೆಲ್ಲ ಅತರ್ಕ್ಯವೆಂದು ತೋರುವದಿಲ್ಲವೇ?" ಯೋಗೇಶ್ವರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಇಗೋ ನೋಡು ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ತೀರಾ ಸರಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರೂಪದಿಂದ ತ್ರಿದೇವರು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಎದುರು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಂಥ ಪ್ರಕಾರದ ನಾಟ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಋಷಿ, ದೇವ, ದಾನವ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಇವರ ಮನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿದೇವ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ತ್ರಿದೇವರ ಮಹಾನ್ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಗುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಂತಹ ನಾಟ್ಯಮಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮಾಯಾ ರೂಪದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕ್ರೀಡಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇದರೊಳಗಿಂದಲೇ ಅದ್ಭುತದ ವಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿತದ ಆಚೆಗೆ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ವಿಶ್ವವು ಇರುವ ಬಗೆಗಿನ ಭಾವನೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ

ಅಹಂಕಾರವು ನಷ್ಟವಾಗುವದು ಹಾಗೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಅದ್ವೈತದೆಡೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವು ಹರಿಯುತ್ತದೆ." ಅನಿಲನು ಸ್ಪಷ್ಟೀರಕಣ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ, ಆದರೆ ಯೋಗೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇದು ಸಮ್ಮತವಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಮೋಹಿನಿಯ ಹಿಂದೆ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಧಾವಿಸಲಾರಂಬಿಸಿದಾಗ ಮೋಹಿನಿಯೂ ಕೂಡ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೊರಟಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶಂಕರರ ಮನದಲ್ಲಿಯ ವಾಸನೆಯು ಅಧಿಕ ಉದ್ದೀಪ್ತವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಯತ್ನಪಟ್ಟು ಶಂಕರರು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಅವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆ ಚುಂಬನ ಆಲಿಂಗನಗಳಿಂದ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ವಾಸನೆಗಳು ಅಧಿಕ ಉಗ್ರವಾದವು. ಅವರ ವೀರ್ಯಸ್ರಾವವಾಯಿತು. ಆಗ ತಮ್ಮ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ (ಕಳಚಿಟ್ಟು) ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಲಜ್ಜಿತರಾದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ದಿವ್ಯರೂಪದ ಪ್ರಭಾವವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು.

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ ಹಯಗ್ರೀವರೇ, ಮೋಹಿನೀ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ ನಾನು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತಮಗೆ ಭಂಡಾಸುರನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಥನಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ."

"ಅತಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲೀ, ದುರ್ದಾಂತ ದೈತ್ಯ ಶಿರೋಮಣಿ ಭಂಡಾಸುರನೆಂಬ ಅಸುರನಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ (ಬಲಗಡೆಯ ಭಾಗದಿಂದ) ಸೇನೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದಂಥ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದಂಥ ವಿಶುಕ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಆತನು ತನ್ನ ಎಡಭಾಗದಿಂದ ವಿಷಾಂಗನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೈತ್ಯನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದನು. ಧೂಮಿನಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಭಗಿನಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ದುರ್ದಮ್ಯ ಬಂಧುಗಳ ಸಹಿತ ಆ ಶೂರ ವೀರ ದೈತ್ಯನು ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ಖಂಡಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ತೇಜಸ್ವೀ ದೈತ್ಯನ ಉಗ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಧಟತನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು ಹಾಗೂ ಶಿವಶಂಕರರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು.ಆ ದೈತ್ಯರು ದೇವತೆಗಳ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಆವಾಗ ದೀನರಾದ ಅವರು

ಪಾತಾಳ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಭಂಡಾಸುರನು ದೇವತೆಗಳನ್ನುಳಿದು, ಕುದ್ಭೂ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಸರ್ಪ, ಸಿದ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವರ ಸಂಪತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

"ತ್ರಿಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಆಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಆ ದುಷ್ಟ ದಾನವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಪರಾದೇವಿ ಲಲಿತೆಯು ಶಾಲಿನಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದಳು ಇದು ದೇವಿಯ ಮೂರನೆಯ ಹೆಸರು. ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಿಯು ನಾಲ್ಕೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ಧನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಾಣ ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಇದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಈ ಮಹಾಮಯೀ ದೇವಿಯು ಆ ದುಷ್ಟನ ವಧೆ ಮಾಡಿದಳು. ಭಂಡಾಸುರನು ನಾಮಶೇಷಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ದೇವಿಯ ಆಭಾರಮನ್ನಿಸಿದರು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಸೀದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಿ ವಿಶ್ವವಂದಿತೆ, ಪ್ರಸೀದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಿ ವೇದರೂಪಿಣೀ ।
ಪ್ರಸೀದ ಮಾಯಾಮಯೀ ಮಂತ್ರವಿಗ್ರಹೇ, ಪ್ರಸೀದ ಸರ್ವೇಶ್ವರೀ ಸರ್ವರೂಪಿಣಿ॥"

"ವಿಶ್ವಸ್ವಾಮಿನೀ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರರಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತಳಾದ ದೇವಿಯೇ ವಿದ್ಯಾಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ದೇವಿಯೇ, ವೇದಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೇ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿರುವ ಮಾತೆಯೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು.

ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅವಳು ನುಡಿದಳು. ನಿರ್ಭಯಾಃ ಮುದಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಗಣಾಃ – ಸಮಸ್ತ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗಣಗಳ ಸಮವೇತವಾಗಿ ನಿರ್ಭಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ವಿಚರಿಸಲಿ; ದೇವಿಯಿಂದ ಈ ಆಶೀರ್ವಾದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಭಗವತಿಯ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದ ಮೂಲಕ ಅವರು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಸುಖದ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದರು.

"ದೇವತೆಗಳು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ವಿಷ್ಣು–ಭಗವಂತರು, ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇವಿಯು ಶಿವಶಂಕರರನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಇಬ್ಬರ ಜೀವನವೂ ಸಫಲಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆಗ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇತ್ತ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಕೂಡ ಈ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಯೋಗ ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಅವರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾದರು. ಲಲಿತಾದೇವಿಯೂ ಶಿವಶಂಕರರನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ ರೂಪವೆಂದೇ ಬಗೆದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾದಳು.

"ಇಬ್ಬರ ಪರಸ್ಪರ ಆಕರ್ಷಣವನ್ನು ಕಂಡು, ಅನುರಾಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವಿಗೆ ನುಡಿದರು. 'ದೇವಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಗಂಧರ್ವ

ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿದ ವರನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ವಚನವನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ದೇವಿಯು, ತಾನಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವವಳಾಗಿರುವವಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದಂಥ ವರನಿದ್ದರೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವೆ ಎಂದು ನುಡಿದಳು."

"ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶದತ್ತ ಎಸೆದಳು. ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಮಹಾದೇವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಈ ಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರನ್ನು ಈ ಲಲಿತಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಶಿವಶಂಕರರ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರು ಈ ಗಂಟು ಹಾಕಿದರು. (ಗ್ರಂಥಿಬಂಧನ) ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಂತೆ ವ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವಂತಹದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ನಾಲ್ಕನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ ತಾವು ನನಗೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯಿಂದ ಭಂಡಾಸುರನ ವಿನಾಶವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಒಮ್ಮೆ ನಾರದರು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಭಗವತಿ ಜಗದಂಬೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಜನರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಾವು ಅವತಾರವನ್ನು ತಳೆದಿರುವಿರಿ. ಈಗ ಭಂಡಾಸುರನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ತಾವು ಮಾತ್ರ ವಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

"ನಾರದನ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಂಟಕ ಪ್ರಾಯನಾದಂಥ ಭಂಡಾಸುರನ ವಧೆಯನ್ನುಮಾಡುವ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ರಣವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತ ಆ ದೈತ್ಯನ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಾರಿದಳು. ದೇವಿಯು ಸಿಂಹಾರೂಢಳಾದಳು. ದೇವಿಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ರಣಚಂಡಿಕೆಯ ರೂಪದ ಮೂಲಕ ಧರಣಿಯೂ ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳು ದೋಲಾಯಮಾನವಾದವು. ಅವಳು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಣಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಪ್ರಲಯದ ಚಿನ್ಹೆಗಳು ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

"ದೇವಿಯು ಭಂಡಾಸುರನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಭಯಂಕರ ಘಾತಕ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತ(ತೊಂದರೆ)ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಭಂಡಾಸುರ

ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೈನ್ಯವು ಗರ್ಭಗಳಿತವಾಯಿತು. ಅವಳು, ಮೋಹನ, ಮಾರಣ, ಉಚ್ಚಾಟನ, ಸ್ತಂಭನ, ಭಕ್ಷಣ, ನಿಕೃಂತನ(ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವದು) ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ದೈತ್ಯಸೇನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಲ ಮತ್ತು ಹತವೀರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ಯಾವಾಗ ಅವಳು ಧನುಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಾಣವನ್ನೇರಿಸಿದಳೋ, ಪ್ರಂತ್ಯಚೆಯನ್ನು ಜಗ್ಗಿದಳೋ, ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಮೃತ್ಯುವು ದೈತ್ಯರಗ್ರಾಸ(ಕವಳ)ವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಭಂಡಾಸುರನ ಪ್ರಧಾನ ಸೈನಿಕರು ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಆಗಮನದ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾದರು. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಆ ಮಹಾವೀರರು ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇ ನಿಕರದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ದೇವಿಯು ಪ್ರತೀ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದಳು. ಭಂಡಾಸುರನ ಪುತ್ರರು ವಿಷುಕ ಹಾಗೂ ವಿಷಾಂಗರಿಗೆ ದೇವಿಯು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತವು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಎದುರಾಟವು ಅನಾರ್ಯೋಚಿತವೆಂದು ಬಗೆದು ದೂತರ ಮೂಲಕ ದೇವಿಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ದೇವಿಯ ಅಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದೂತರು ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಮಂತ್ರಿಗಳು, ರಾಜಕುಮಾರರು ಇವಳು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಸ್ತ್ರೀ ಆಗಿರದೆ ಇವಳು ಶುಂಭ ನಿಶುಂಭರ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಸಚಿವರೂ ಕೂಡ ಭಂಡಾಪುತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

"ಕೊನೆಗೆ ಪುತ್ರರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುವ ವೀರರ ಗಣನೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ತಯಾರಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಟಿಲಾಕ್ಷ, ಕುರಡ, ಕರಂಕ, ಕರ್ಕಶ, ಕಲ್ಕಿವಾಹನ, ಹುಂಬಕ, ಹಲಮುಲ್ಲಂಚ, ಜಂಬೂಕಾಕ್ಷ, ಜಂಭೂಷಾ, ವಜ್ರಾಘೋಷ, ಊರ್ಧ್ವಕೇಶಿ, ಪುಲಕಸ, ಪುಂಡಕೇತು, ಚಂಡಬಾಹೂ, ಕುಕ್ಕರ, ಪಟ್ಟಸೇನ, ಪೂರ್ವಮಾರಕ, ಕುಂಭಾಗ್ರೀನ, ಘಟೋಧರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿ ಅವರು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಜಯವಾಗುವುದೆಂದು ಗೃಹೀತಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಭಂಡಾಸುರನು ಸೇನಾಧಿಪತಿಗೆ, ಪ್ರಧಾನ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನು ಬರಹೇಳಿ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶವಿತ್ತರು.

ಭಂಡಾಸುರನು ತನ್ನ ನಗರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೇಮಕಗೊಳಿಸಿದನು. ದೇವಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆಕ್ರಮತೆಯಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜನೆಗೈಯುತ್ತ ಯೋಧರೂ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದರು. ಶಕ್ತಿ, ತೋಮರ, ಮುದ್ಗಲ, ಖಡ್ಗ, ಪರಶೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅವರು ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದು ಬಿದ್ದರು. ದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹಾರಗೈದು ದಾನವರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗೇಟು ನೀಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಖರವಾದ ಪ್ರಹಾರವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಳು.

"ದಾನವರು ತಮಗೆ ಅವಗತವಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಮಾಯಾಜಾಲದಿಂದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹರಡಿಸಿದರು. ಉಲ್ಕಾವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ, ಪರ್ವತ, ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಡುಗಿಸಿದರು. (ಬಿರುಗಾಳಿ) ಝುಂಜಾವಾತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಷಾವರ್ಷಾವ ಮಾಡಿದರು. ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದಳು. ಮಾಯೆಯೇ ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ದಾನವರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ದಾನವರು ಹೊಸ ಹೊಸತಾದ ಮಾಯಾ ಜಾಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಸರ್ಪವೃಷ್ಟಿ, ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿ, ಅಗ್ನಿವೃಷ್ಟಿಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಕಾಶವೇ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವದೋ ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು. ಹಿಂಸ್ರ ಶ್ವಾಪದಗಳು, ವೇತಾಳ ಪಿಶಾಚ್ಚಗಳ ಚೀತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆಸಮಂತವು ಹಲಕಲ್ಲೋಳಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು. ದೇವಿಯ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಇಂದ್ರಾದಿಧೇವತೆಗಳೂ ಭಯಚಕಿತರಾದರು. ಇನ್ನು ದೇವಿಯು ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸುವಳೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮನವನ್ನಾವರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಎದುರು ದಾನವರ ಆಟ ನಡೆಯದಂತಾಯಿತು. ಪರಾಶಕ್ತಿಯೆದುರು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯು ನಿಷ್ಪ್ರಭಗೊಂಡಿತು. ದೇವಿಯು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ದೇವಿಯ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ದಾನವರು ಹೌಹಾರಿದರು. ದೇವಿಯ ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಹಸ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಭಂಡಾಸುರನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಭಂಡಾಸುರನ ಸಕಲ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಇವರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಾಪರಹಿತಗೊಳಿಸಿದಳು." ಹಯಗ್ರೀವರು ಪರಾಶಕ್ತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ವರ್ಣಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಜ್ಞಾನಿಷ್ಠ ಪ್ರಭುಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ದೇವಿಯ ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ದೇವಿಯು ಏನು ಮಾಡಿದಳು ? ಎಂಬುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯ ಅಂತಿಮ ಘಟನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಕ್ತಿಮಗ್ನತೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹಯಗ್ರೀವರು ಪೂರೈಸಿದರು. ಅವರು ನುಡಿದರು.

"ಭಂಡಾಸುರ ಹಾಗೂ ಆತನ ಪುತ್ರರು, ಅವನ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಇವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಅಮೃತಮಯ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೆಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ಈ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಸೈನಿಕರ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾಸುರನ ವಧೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು, ಆದಿತ್ಯ, ವಸು, ರುದ್ರ, ಮರುತ, ಸಾಧ್ಯದೇವ, ಸಿದ್ಧ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಯಕ್ಷ, ನೈಋತಿ, ನಿಶಾಚರ, ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ನಿವಾಸೀ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಹಾಗೂ ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನ ಭಗವತಿ ಜಗದಂಬೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವಳ ಎದುರು ಅವರು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವಳ ಸ್ತವನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ನುಡಿದರು.

"ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ಜಗದೇಕನಾಥೇ, ನಮೋ ನಮಃ ಶ್ರೀ ತ್ರಿಪುರಾಭೀಧಾನೇ।
ನಮೋ ನಮೋ ಭಂಡಮಹಾಸುರಘ್ನೇ ನಮೋಸ್ತು ಕಾಮೇಶ್ವರೀ ವಾಮಕೇಶಿ॥

"ತ್ರಿಪುರಾದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವ ಸಕಲ ಜಗತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿನಿ, ಭಂಡ ಭಾವನ ಮಹಾದೈತ್ಯನನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ದೇವಿಯೇ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಮಾತೇ, ತಮಗೆ ನನ್ನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು."

"ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಭಗವತಿಯ ಸ್ತವನ ಮಾಡುವಾಗ ನುಡಿದರು."

"ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಕಲ ಶಕ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದಾತ್ರಿಯಾಗಿರುವಳು ಈ ಲಲಿತಾದೇವಿ. ದೇವೀ ತಮಗೆ ನನ್ನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು."

"ಇಂದ್ರದೇವರು ಜಗದಂಬೆಯು ಸ್ತವನ ಮಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಿರ್ಭಯಗೊಳಿಸುವ ಸದೈವ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸುಂದರ ಕಪ್ಪು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲುಗಳಿರುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಸರ್ವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ, ಸರ್ವರ ಆರಾಧ್ಯಳಾದ ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯೇ ನನಗೆ ನನ್ನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು."

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆದಿತ್ಯ, ರುದ್ರ, ವಸು, ಮರುತ, ಸಿದ್ಧ, ಯಕ್ಷ, ನಶಾಚರ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲರೂ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಗೈದರು. ಹೀಗೆ ದೇವಿಯ ಸ್ತವನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಕ್ರೋಧ ಮೂಲಕ ಭಸ್ಮೀಭೂತ ಹಾಗೂ ಶೋಕಾಕುಲಳಾದ ಕಾಮದೇವರ ವಿಧವಾ ಪತ್ನಿ ರತಿಯನ್ನು ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಎದುರ್ಗಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಪತಿ ವಿಯೋಗದಿಂದ ವ್ಯಥಿತ ಹಾಗೂ ಆರ್ತಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರುದನಶೀಲಳಾದ ಕಾಮದೇವಿ ಇವಳನ್ನು ಭಗವಿ ಜಗದಂಬೆಯು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಭಯಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸನಾಥ(ಸಧವಾ) ಆಗುವ ಯಾವದೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದಯಾಮೂರ್ತಿ ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಕರುಣಾರ್ದ್ರಳಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಕಾಮದೇವನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದಳು. ಅವನನ್ನು ಶಿವ–ಶಾಪಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದಳು. ಭಗವತಿಯ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವಳು ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ

ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಭಗವತಿಯು ರತಿಯ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅವಳಿಗೆ ಸುಂದರ ವೇಷ–ಭೂಷೆ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಪತಿಯ ಚರಣಗಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದಳು. ದೇವಿಯ ಆಧೇಶವನ್ನು ಶಿರೋಧಾರ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ದಾಂಪತ್ಯವು ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ಅವರು ಶಾಮಲಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು. ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸುಶೋಭಿತಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಕಾಮ–ರತಿಯರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಲಲಿತಾ ದೇವಿಯ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ದೇವಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಶಿಸಿದರು. ಆಮದೇವನು ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಚರಣಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಗದ್ಗದವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ ದೇವಿಯ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಭಗವತಿಯು ಕಾಮದೇವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಭವಯವನ್ನಿತ್ತು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು. ಕಾಮದೇವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶಿವ–ಗಿರಿಜಾ ವಿವಾಹವು ಸಂಪನ್ನವಾಗುವುದು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಮದೇವನ ಶರೀರದೊಳಗಿನಿಂದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಕಾಮದೇವರು ಪ್ರಕಟರಾಗಿ ಅವರು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮೋಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವರೆಂದು ವರವನ್ನಿತ್ತರು. ಕಾಮದೇವನು ಭಗವತಿಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಮಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಮಾಡಿ, ಕಾಮಸುಖದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ವಂಚಿತರಾಗಿರಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು.

"ಭಗವತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರೋಧಾರ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ಅವಳ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಕಾಮದೇವನು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಭಗವತಿಯ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಮದೇವನ ಶರೀರದೊಳಗಿನಿಂದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಕಾಮದೇವರುಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಭಗವತಿಯ ವರದಾನ ಮೂಲಕ ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ ಕಾಮದೇವರು ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ವಸಂತನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಕೋಗಿಲೆ, ಆಮ್ರಮಂಜರಿ, ಮಲಯಾನಿಲ ಇವರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಮದೇವನು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

"ಕಾಮದೇವನು ತಪೋಮಗ್ನರಾದ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ವರೂಪ ಶಿವಶಂಖರರ ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸುಗಳು ಭಂಗಗೊಂಡು ಅವರ ವಿರಾಗಮಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸವನೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ನಿಲ್ಲತೊಡಗಿತು. ಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಯಮಿತವಾಗಿರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿ ಅವರ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಎಲ್ಲ

ಸಮಯವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯತೀತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಅವಳದೇ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಮನಃಶಾಂತಿ ಭಂಗಗೊಂಡಿತು. ಅವರು ಪೂರ್ಣತಃ ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತರಾದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಭಗವತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಕಾಮದೇವನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶಂಭುಗಳನ್ನು ಕಾಮ–ಮೋಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ಸಾರಿದನು. ಅವಳ ಕಠೋರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಕರಗಿಹೋದನು. ಅವನು ದೇವಿ ಲಲಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ನುಡಿದನು. ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ತಾನು ಅವರನ್ನು ಅನುರಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇನ್ನು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ವಿವಾಹಬದ್ಧರಾಗುವರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕಾಮದೇವರು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದನು.

ಭಗವತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹಿತರಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಚಿರಕಾಲದವರೆಗೆ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಆನಂದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರತಿವಿಲಾಸದ ಉಪಭೋಗ ಪಡೆದರು. ಶಿವಶಂಕರರ ವೀರ್ಯವು ಉಗ್ರವಾದುದರಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಅದು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಯೋನಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದಳು. ಪೃಥ್ವಿಯೂ ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಅದನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದಳು. ಅಗ್ನಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕೃತಿಕನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದನು. ಕೃತಿಕನು ಅದನ್ನು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದನು. ಗಂಗೆಯು ಅದನ್ನು ಒಂದು ವನದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದಳು. ಆ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಷಡಾನನನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಗಂಗೆಯು ತನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನ ಪಾಲನ ಪೋಷಣ ಮಾಡಿದಳು."

"ಶಿವಶಂಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಈ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಈ ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ಪಿತನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾದನು. ಅವನು ಅತಿಶಯ ದುಷ್ಟರಾದಂತಹ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಧಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾದ ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ವಧಿಸಿದನು. ಅವನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸುಖೀಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರರು ಕೃತಜ್ಞತಾವಶರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯಾದ ಪುತ್ರಿ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವಸೇನೆಯೊಡನೆ ಷಣ್ಮುಖನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಷಣ್ಮುಖನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಅವನು ಈ ಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ರಮಣೀವಿಲಾಸಗೈದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳ ತುರವಾಯ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಳು" ಹಯಗ್ರೀವರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಥನ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ ಹಯಗ್ರೀವಾ, ಈಗ ತಾನೇ ತಾವು ಶ್ರೀಪುರ ಬಗೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿದಿರಿ. ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ತಮಗೆ ಸ್ಥಾನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತ ಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವಾಯು ಇವರ ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಶಿಖರಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಲೋಕಗಳು ಇಂದ್ರಲೋಕ, ವರುಣಲೋಕ, ಅಗ್ನಿಲೋಕ ಹಾಗೂ ವಾಯುಲೋಕಗಳೆಂದು ಸಂಭೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನೂರು ಯೋಜನ ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಒಂದು ಶಿಖರವಿದೆ. ಅದು ನಾಲ್ಕೂ ಲೋಕಗಳ ಬದಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಯೋಜನಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಇದೇ ಶೀಖರದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಭಗವತೀ ಜಗದಂಬೆಯ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಈ ಶ್ರೀಪುರದ ನಾಲ್ಕೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ, ವಿಸ್ತೃತ ಸುವರ್ಣಖಚಿತ ತೋರಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳಿವೆ. ಸುಂದರವಾದ ಫಲಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳಿವೆ. ಲತಾ, ದೇವಿ, ವಲ್ಲರೀ ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ಸುಂದರ ಉಪವನವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಾದ ತೃಣದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಆಕರ್ಷಕ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಲರವ ಗೈಯುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಿಚರಣ ಹಾಗೂ ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಆಕರ್ಷಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪುರದಲ್ಲಿ ಭಗವತೀ ಲತಾದೇವಿಯ ಭವನವು ಅತೀವ ಸುಂದರ, ಸುಖದ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದೇವತೆಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಋಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ಮುನೀಶ್ವರರು ಮುಂತಾದವರು ದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಅವರ ಜೀವನ ಸಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ, ಮಾನ್ಯ ಮಾತಂಗ ಕನ್ಯೆಯರು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ." ಹಯಗ್ರೀವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಪ್ರಭೋ ಈ ಮಾನ್ಯ ಮಾತಂಗರು ಯಾರು ?" ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾತ್ಮರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತಾನು ತ್ವಷ್ಟಾ(ಇಂದ್ರ) ಆಗುವ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವೀ, ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ, ದೇವಿಭಕ್ತ ಪುತ್ರನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲಿನಿಂದ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದನು.

"ಈ ಮತಂಗನು ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾ ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದ ದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತಳು.

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಅವನು ದೇವಿಗೇ, ದೇವೀ, ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಅಣಿಮಾ ಗರಿಮಾದಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಮನೆಯು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಸಂತತವಾಗಿ ವ್ಯಥಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಿಮವಾನನ ಸಂಗಡ ಮೈತ್ರಿಯಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರನು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಹೀನಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಮಾತಂಗನು ಗೌರಿಯ ಪಿತನೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ನುಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಗೌರಿಯಂಥ ಪುತ್ರಿ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಮಾತಂಗನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತು. ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಮಾತಂಗನು ಭಗವತಿಯೇ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದರ ಹೊರ್ತು ತಾನು ಹಿಮವಾನನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಲಾರೆನು ಸಂದು ಭಗವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

"ಭಕ್ತನ ಈ ವಿನಮ್ರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಕರುಣಾಮಯಿಯಾದ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದಳು. ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಂಡಳು. ಯಥಾಸಮಯ ಮಾತಂಗ ಮುನಿಗಳ ಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕನ್ಯಾರತ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಲಘುಶ್ಯಾಮಾ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜನರು ಅವಳನ್ನು 'ಮಾತಂಗಿ' ಎನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಮಾತಂಗಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಆ ಮುನಿಗಳು ಮಾತಂಗಮಾನ್ಯರಾದರು. ದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮಾತಂಗಿಯು ದೇವಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದಳು. ಇದು ದೇವಿಯ ಐದನೇ ರೂಪ."

ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಲಲತಾದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದರು "ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣವನ್ನು ವಜಾಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಪೂರ್ಣವೇ ಬಾಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ವಜಾ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪೂರ್ಣವೂ ಕೂಡ ಯಾವತ್ತೂ ಪೂರ್ಣವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೂಪವು ಪರಿಪೂರ್ಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳೂ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಈ ದೇವೀ ತತ್ವದ ಹಿರಿಮೆ. ಇದೇ ಈ ತತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಲಘುಶ್ಯಾಮಾ ಆದರೂ ಕೂಡ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳು ಪೂರ್ಣತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಆತರ್ಕ್ಯ ಭಾವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂದೇಹ ಪಡುವದಕ್ಕೆ ಯಾವದೇ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ.

"ವಸ್ತುತಃ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆ ವರ್ಣನಾತೀತವಿದೆ. 'ಯತೋ ವಾಚೋ ನವರ್ತಂತೆ ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾ ಹ' ಎಂಬಂತೆ ಅವಳ ವರ್ಣನೆ, ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮನ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಗಳು ಮಾಡಲಾರವು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಮೋಹ ಅಥವಾ ಸ್ನೇಹವಿನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಸಮ್ಮತ

ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಸತ್ಯವು ಹೀಗಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಕಲ್ಪತರುವಿನ ಎಲ್ಲಾ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ ಮಾಡಿ, ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳ ಮಸಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಾರ್ಧದ ವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಪಾಲರು ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯ ಲೋಖನ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರೂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂಥ ಕುಶಲ ಸಹಾಯಕರು ದೊರೆತರೂ, ಅವರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಚರಣಕಮಲದ ಒಂದು ಬೆರಳಿನ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಮಗ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲು ಬರುವಂತಹದಿಲ್ಲ." ಹಯಗ್ರೀವರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಭಗವತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಗೌರವವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಆಯಿತು. ಮಹತ್ವವು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನುರಾಗ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಭಗವಂತರ ಸಹಜ–ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವೆ. ಇದೇ ನನ್ನ ವಿನಮ್ರ ನಿವೇದೆಗೆಯಾಗಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಹಯಗ್ರೀವರು ದೇವಿಯ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದರು, "ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶಬ್ದದ ಮಹಾನತೆ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವು ವೇದಗಳಿಗಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಮಂತ್ರಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯ ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ವರ್ಣನಗಳಿವೆ. ವಿಷ್ಣುಭಗವಂತರ ಸ್ತುತಿ ಮಂತ್ರಗಳ ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಇವೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಗಣಪತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವುಂಟು. ಗಣಪತಿಯ ನಂತರ ಕ್ರಮಶಃ ಸೂರ್ಯ, ಶಿವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ಗಿರಿಜಾ, ವರಾಹ, ಇವರ ಸ್ತುತಿಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಸ್ತುತಿಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಹತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳಿದ್ದು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಫಲದಾಯೀ ಮಂತ್ರವಿದೆ. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಕಾಮರಾಜ ಮಹೇಶ್ವರ ಮಂತ್ರ. ಇದರ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

"ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಶಿವಶಂಕರರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಾಮಪತ್ನಿ ತರಿಯು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ದೇವಿಯು ಇದೇ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದಳು. ಶಿವಶಂಕರರ ಕ್ರೋಧ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ದಗ್ಧನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಮದೇವಿ (ರತಿ)ಯು ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರವು ಕಾಮರಾಜ–

ಮಹೇಶ್ವರ ಮಂತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶಿವಶಂಕರರಿಂದ ಭೃಗು, ಭೃಗುಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರ, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಪೃಥ್ವೀತಲದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಗಳು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಭುಕ್ತಿಗಳ ಲಾಭವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಮಂತ್ರವು ಹೀಗೆ ಇದೆ.

"ಓಂ ಐಂ ಹ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಹ್ರೀಂ ಸ್ವಃ ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವ ।

ಶ್ರೀಃ ಪರಾಮವಾಚ ವಿಶದ್‌ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ನಿರ್ಮಲ ವಿಗ್ರಹಾ ॥

ಓಂ ಐಂ ಶ್ರೀ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಃ ಫಟ್ ಹುಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಃ ಫಟ್ ಹುಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಃ ಸೌಃ ॥"

ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ, ಗೌಪನೀಯ ಹಾಗೂ ರಹಸ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವಾದ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಸಾಧಕನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಗುರು ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶೌಚಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶುದ್ಧ, ಶುಭ್ರ, ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಮಂದಿರ ಅಥವಾ ಯವದೊಂದು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರ ಎದುರು ಶುದ್ಧ ಆಸನವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶುದ್ಧ ಜಲದಿಂದ 'ಅಘಮರ್ಷಣಾದಿ' ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ವಂತದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಂಬಿಕಾ ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಶುದ್ಧಿಯಾದ ನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಆಡಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನದ ನಂತರ ಸೂರ್ಯದೇವನಿಗೆ ಕುಶ, ತಂಡುಲ(ಅಕ್ಕಿ), ಪುಷ್ಪ, ಚಂದನ ಮಿಶ್ರಿತ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ದೇವಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮೂರು ಸಲ ಸುಗಂಧಿತ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

"ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಲಿತೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸಿ, ಶ್ರೀನಗರದ, ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತದನಂತರ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಷೋಢಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಆದಿಗಳಿಂದ ಸುಗಂಧಿತ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ದೇವಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರದ ಮೂವತ್ತಾರು ಲಕ್ಷ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

"ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ

ಜಪಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಂತ್ರವು ಸಿದ್ಧವಾಘುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದರ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ, ತಾಪಗಳಿಂದ ಕಾಯಾಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ, ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತತೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ದೇವಿಯ ಕೃಪೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರದ ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಐದು ಲಕ್ಷ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಿದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಲಕ್ಷದ ಜಪ ಮೂಲಕ ಅಭೀಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭಗವತೀ ದೇವಿಯು ಕೃಪೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಅವನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾಮದೇವನಂತೆ ಸುಂದರನಾಗುವನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಣಿಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಾಯುವಿನಂತೆ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮೀ, ಸಾಗರನಂತೆ ಗಂಭೀರ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರಂತೆ ಶ್ರೀಸಂಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೇವೀ ಭಕ್ತನ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕುವುದರಿಂದಲೇ (ಭ್ರೂಭಂಗ) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತಂಕವು ಹರಡುತ್ತದೆ. ಆತನ ಕ್ರೋಧವಂತೂ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಲಯದ ಅನುಭವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇವಿಯ ಭಕ್ತನು ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯೆಗಳ, ಅರ್ಥಾತ್ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಧನುರ್ವೇದ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಇತಿಹಾಸ, ಕಲಾ, ನಾಟ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜ್ಞಾತಾ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ವಾಣಿಯು ಗಂಗೆಯಂತೆ ಪವಿತ್ರ, ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಮಧುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಗೆ ಜ್ಞಾತವಿರದೇ ಇದ್ದದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಕಲ ತತ್ವಗಳ ಜ್ಞಾತಾ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಶಯಗಳ ನಿರಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆತನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನರ ದುಃಖಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ದೈನ್ಯವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಉಜ್ವಲ ಯಶಸ್ಸು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನಾವರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

"ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಏಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಸ್ತವನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜಗದಂಬೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಹಾಗೂ ಪರಾಗತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯ ಪರತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಮುನಿಗಳು ಇದೇ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸನಕಾದಿಕ ಋಷಿಗಳು ಇದೇ ದೇವಿಯನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರು ಐದೂ ಪ್ರಕಾರದ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇದೇ ದೇವಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಲಲಿತಾದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾವು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರಿ.

"ತತ್ವಚಿಂತನದ ಮುಖಾಂತರ ಅಚಿಂತ್ಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರ ಲಲಿತಾದೇವಿಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ದ್ವಿಭುಜರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಇವಳ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಮುದ್ರೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ದಶಭುಜಾ ದುರ್ಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ತ್ರಿಪುರಾರಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಾಗ ಚತುರ್ಭುಜ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಈ ದೇವಿಯೇ ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿದೇವಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆಲ್ಹಾದಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಶೀ ಹಾಗೂ ಕಾಂಚೀ ಇವುಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರರ ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಎರಡರೊಳಗಿನಿಂದಲೂ ಲಲಿತಾದೇವಿಯೇ ತನ್ನ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

"ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಕಠಿಣ ತಪಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ದೇವಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಹಾಗೂ ಪದ್ಮ ಹಸ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದಳು. ಆ ಪರಾತ್ಪರ ಜ್ಯೋತಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಅವರು 'ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀ', 'ತ್ರಿಪುರಾದೇವಿ', 'ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣು–ಜನನೀ', 'ಕಾಮಾಕ್ಷೀ' ಹಾಗೂ 'ಮಂಗಲಮೂರ್ತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಅಭಿವಾದನ ಸಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಅವರು ಸ್ತವನ ಮಾಡುವಾಗ ದೇವಿಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ, ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯ ನಿಧಾನ, ಭಕ್ತರ ಸರ್ವತೋಪರಿ, ಮಂಗಲವನ್ನು ಮಾಡುವ ಆನಂದಮಯೀ ಜನನಿಯೇ ತಮಗೆ ನನ್ನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಕಂಡುಭಗವತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಅವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಳಾದಳು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವಿಯ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ವಿಮೂಢ ಜನಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯ ವಾಸಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆವಾಹಿಸಿದರು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಸಹಿತ ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶಿವ–ಲಲಿತೆಯರಿಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸುಖ–ಸುವಿಧೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದಂಥ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರ ನವಾಸವು ಸುಖಕರವಾಗಲೆಂದು ಅವರ ಮಂದಿರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಆ ಬಳಿಕ ದೇವಿಯು ಬಿಂಬರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದಳು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ, ಶಿವಶಂಕರರು ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನೂ ನಾನು ನಿವೇದಿಸುವೆ." ಆಗ ಹಯಗ್ರೀವರು ನಿವೇದನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು.

"ಒಮ್ಮೆ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಹಾಸ್ಯ ಪರಿಹಾಸ, ವಿಲಾಸ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವಾಗ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಶಿವಶಂಭೂಗಳ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಶಿವಶಂಕರರ ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು. ಅವುಗಳ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.

ಪರ್ಯಾಪ್ತ(ಸಾಕಷ್ಟು) ಸಮಯದವರೆಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಅಂಧಃಕಾರವೇ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿಂತುಹೋದವು. ಶ್ರಾದ್ಧ ತರ್ಪಣಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಿಂತುಹೋದವು. ವಿಶ್ವವು ಕೃಶವಾಗತೊಡಗಿತು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಈ ದುಷ್ಟ ಕೃತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಶಿವಶಂಭುಗಳೂ ಕ್ರುದ್ಧರಾದರು. ಅವರು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಅನುರಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಅನುನಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆಗ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಕಾಂಚೀಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರೀ ದೇವಿ ಲಲಿತಾಮಹಾರಾಜ್ಞಿಯನ್ನು ತಪಾಚರಣದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಈ ತಪಾಚರಣದ ಮೂಲಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಿವ–ಶಂಕರರು ಸೂಚಿಸಿದರು.

"ತನ್ನ ಪತಿಯ ವಚನಗಳಿಗೆ ಮಾನಕೊಟ್ಟು (ಆದರಿಸಿ) ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಕಾಂಚೀಪುರಿಗೆ ಬಂದಳು ಅವಳು ಭಗವತೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಘೋರವಾದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಅವಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಳಾದಳು ಮತ್ತು ನುಡಿದಳು. 'ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಇರುವೆವು. ಕೇವಲ ನಾಮ ರೂಪಗಳ ಭೇದವಿದೆ. ಅವಳು ನಿನ್ನ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ' ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಶಿವಶಂಭುಗಳಿಂದ ಆದ ತನ್ನ ಪರಿತ್ಯಾಗ, ಅವರ ಆದೇಶ ಮೂಲಕ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪಾಚರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಕಥನಮಾಡಿದಳು. ದೇವಿಯು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತಳು. ದೇವಿಯು ಶಿವಶಂಕರರ ಮನದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದಳು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಶಂಕರ ಶಂಭುಗಳು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

"ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಳಾದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ನುಡಿದು ಹಯಗ್ರೀವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಥನ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆಲಿಸತೊಡಗಿದರು.

"ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಚತುರ್ಭುಜ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು, ಪಂಚಮುಖೀ ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಇದ್ದರು. ಶಂಕರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಪಂಚಾನನರಾಗಿದಿಂದ ಅವರ ಪೈಕಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯಾರು? ಶಿವಶಂಭುಗಳು ಯಾರು ? ಇದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಯಾರು ? ಎಂಬ ವಾದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ವಿವಾದದ ಮೂಲಕ ಶಿವಶಂಕರರ ಕೋಪ ಮೂಲಕ ಅವರು ಸ್ತಂಭದಿಂದ ಕಾಲಭೈರವನನ್ನು

ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಕಾಲಭೈರವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಶಿರಸ್ಸು ಕಾಲಭೈರವನ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪಾತಕವು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ತಲೆಗೆ ತಟ್ಟಿತು. ಭೈರವನಾಥರು ಈ ಪಾತಕವನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಕಾಂಚೀಪುರಿಗೆ ಬಂದು ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅವರ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಲಭೈರವನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ದೇವಿಯು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶಿರಸ್ಸು ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವರೇ, ಯಾರ್‍ಯಾರು ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡರು ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಈ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಊರ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದು ಕಠಿಣವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಯು ಮುಗಿಯಲಾರದಂತಹದಿದೆ. ಪರಂತು ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಅಯೋಧ್ಯಾಪತಿಯು ಪುತ್ರಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಪತಿಯಾದ ದಶರಥನು ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಲು ಈ ಲೋಕದ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದ ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಭಗವತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಯಾವನು ಅವಳ ಭಕ್ತನಾಗುವನೋ, ಆ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನನ್ನು ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಸರ್ವತೋಪರಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ." ಹಯಗ್ರೀವರು ನುಡಿದರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಗ್ರಹ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಸಹಸ್ರನಾಮೋಚ್ಚಾರಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪಠಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಚಕ್ರದ ಪೂಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವೀನಾಮದ ಜಪ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪಠಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ವೈಭವ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸ್ತೋತ್ರಾದಿ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಹೇ ಕುಂಭೋದ್ಭವ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನೇ, ನಾನು ಇದರ ಒಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬೇಕು, ಹಿತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಗ್ದೇವೀವಶಿನೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವಳೋ, ಅಂತಹ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ, 'ಹೇ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ. ಮಾತನಾಡುವ (ವಾಚಾ) ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ನಾನೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಚಕ್ರದ ರಹಸ್ಯ ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾತವಿದೆ. ನೀವು ನನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತಃ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ

ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿದೆ. ನನ್ನ ಸಹಸ್ರ ನಾಮಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದಂಥ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ತಾವು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಸಹಸ್ರ ನಾಮಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ." ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವಿಯ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು ತಯಾರಾಗಿದೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನೇ, ಇಂಥ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಗಾಯನಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿದೇವ ಸಹಿತ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಾನವ ಸಹಿತ ಜನರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಗಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು."

"ಹೇ ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವರೇ, ತಾವು ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಆಖ್ಯಾನದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂಬರುವ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವು ದೊರಕಿತು."

"ಮೂಲತಃ ಅಥರ್ವಣರಾಗಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು–ಭಗವಂತರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಅವಳ ಉಪಾಸನೆಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರು ಯಥಾಸಂಗ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದರು. ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಅವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆ ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳುವದಾಗಿಯೂ, ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಫಲರಾಗುವರೆಂದು ವರವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರೀ ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯು ಸಫಲವಾಗುವ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲುಂಟಾದ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾದಂಥ ವಿದ್ಯೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಕುಲಗುರುಗಳು ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾ ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಪರಾವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧನ್ವಂತರಿಗಳು ಇದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಹಯಗ್ರೀವರು ಲಲಿತಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹಯಗ್ರೀವರು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು.

ಅನಿಲ, ಪುರಾಣಕಥೆಗಳು ಅದ್ಭುತ, ಸುರಸ ಮತ್ತು ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಿರುತ್ತವೆಂಬುದೇ ನಿಜ. ಆದರೂ ನಾವು 'ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ?" ಯೋಗೇಶ್ವರರು ಶಂಕೆಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದನು.

"ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ(ಮುಖಾಮುಖಿ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸರ್ವಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲೌಘದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ, ಸುರಸ, ಚಮತ್ಕಾರಿಕತೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವು ಅವಿತಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಾಂಶವು ಇತಿಹಾಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಮೂಲಕ

ಲೋಕಧಾರಣೆಯುಂಟಾಗುವಾಗ ಈ ಇತಿಹಾಸದ ಪುರಾಣೀಕರಣ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ." ಅನಿಲನು ನುಡಿದನು. ಅವನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಮಾನ–ಮಾನ್ಯ–ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು. ಋಷಿಪದವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವಿದ್ದ ಬಗೆಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಅತಿಶಯ ವಿಲಕ್ಷಣ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ, ಆದರೂ ಹೇತುಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಋಷಿ, ದೇವ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿತರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾದ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರ ಜೊತೆಗೂ ಇತ್ತು. ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಸುಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮಾನವೀ ಜೀವನದ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ತ್ರಿದೇವ, ಆಕಾಶ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯ ದೇವತೆಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಶ್ರಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚಾರಸಹಿತ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಚಾರಗೈಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಯಶಸ್ವೀ ಆಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರದ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಡುವುದು ಭಾವೀ ಚಂಚಲಯುಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿತರು. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮುಂಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ, ಧರ್ಮ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ, ಗುರುಕುಲಗಳು, ಗೋತ್ರಗಳು, ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗೆಗ ದೃಷ್ಟಾತ್ವದಿಂದ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪಾರಂಪಾರಿಕ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ, ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳು, ಪುರೋಹಿತರ ಮನೆತನಗಳು, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಮನೆತನಗಳು, ರಾಕ್ಷಸ, ದೈತ್ಯ, ವಾನರ, ದಾನವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆತನಗಳು ಬಂದುಸೇರಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ಗುರುಕುಲಗಳ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲತೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಉದ್ದಿಷ್ಟ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಿತ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣದ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತಿಯಿತ್ತು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಉದಾರ ಹೃದಯರಾಗಿ ಕಾಲದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಋಷಿ, ಗೋತ್ರ, ಹಾಗೂ ಕುಲಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಖಂಡಿತಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಪುರಾಣಗಳ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲೇಖನವು ಲೇಖನ ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ರಾಮಾಯಣ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸರು ಮಹಾಭಾರತ

ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಪ್ರಲಯದ ನಂತರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ, ಮನುವಿನ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ್ದರು. ಪುರಾಣಗಳು ಜನಲೋಕದಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತ ಅಸ್ತಂಗತಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ಅವಶೇಷಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಷಂಗದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವು ದಿವ್ಯದರ್ಶಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೆದುರು ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನೀತಿ, ಯುದ್ಧನೀತಿ, ಸಮಾಜನೀತಿ, ಕೃಷಿನೀತಿ, ಆರೋಗ್ಯನೀತಿ, ಅಥರ್ವಣ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ದೈವತ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಕುಲಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಲೋಕಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನವು ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯು ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ದೇವತೆಗಳ, ದಾನವರ, ರಾಕ್ಷಸರ, ಪಿಶಾಚ್ಚ, ಗಂಧರ್ವ, ನಾಗ, ಋಷಿ, ವೃಕ್ಷ ನದಿಗಳು, ಸಾಗರ, ಪರ್ವತ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಾಣವಿಕರಣವು ಪೂರ್ತಿತೊಂಡಿತ್ತು. ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ, ಸಾಧನೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾನವಾಧೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರ್ಗತ, ಯೋಗವಿದ್ಯಾಂತರ್ಗತ, ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದು ಈಗ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

"ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಪರಂಪರೆಯು ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾಧಕ, ಸಾಧೂ, ಸಿದ್ಧ, ಗೋಸಾವಿಸಾಧೂ(ಭಿಕ್ಷುಕ) ಮುನಿ ಮುಂತಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವವರ ವರ್ಗವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ತಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕರ ವಾಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಮಾಂತ್ರಿಕ, ಹಠಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗಗಳು ನಿರ್ಮಾಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದವು. ತಾರಕಾ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಂಡ, ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಋಷಿಗಣಗಳು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ರೂಢವಾಗಿತ್ತು. ಇವು ಋಷಿಗಳ ಮಂದಿರಗಳಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ದಿವ್ಯ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಋಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಗುರುಕುಲಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಸರ್ವರೂ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಗೂ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹ ಮೂಲಕ ಸರ್ವದೂರ ಸಂಚಾರಗೈಯುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ತಾರಕಾಧಿಷ್ಠಿತ ಆಶ್ರಮಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಕಲ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನು ಕಾಂಚೀನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕತ್ರಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಅವಲಂಬನ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕುಲಗುರುಗಳು ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯಮಾನ ಕುಲಗುರುಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಕಾಂಚೀಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ

ಮಹಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯಯಾಗದ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಂಡ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಸರ್ವದೂರ ಅಗಸ್ತ್ಯಯಾಗವು ನಡೆದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಶಿಷ್ಯ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಕರೆತಂದಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಯಾಗದ ಆಯೋಜನವು, ಹಯಗ್ರೀವರು ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಲಲಿತಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದ್ದರೋ, ಅದೇ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಥೆಯಂತೆ ಸೋಮಯಾಗ ಪೂರ್ವಕ ಯಜ್ಞದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವೇದಗಳ ಪುರಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶಸ್ಥ ದೇವತೆಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವೀ ಸ್ಥಾನೀಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತಗಳ ಗಾಯನ ಮುಖಾಂತರ ಆವಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವವೇದ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯರ ಎದುರಿಗೆ ಇಧ್ಮವಾಹರ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಘೋಷಿತಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಥಿತವಾದ ಅಗಸ್ತಯ ಕಥೆಗಳ ಸ್ಮರಣವು ಸತ್ರಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವು ಊರ್ಜಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಪಟವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೆದುರು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಇವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ–ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸತ್ರಗಳ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಯಾಗದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಯಾವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅನುಭವಿಸಿದ್ಧ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಶ್ರಮವಾಸೀ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೇಜವು ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಣಬರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ರ್ಯರ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ತಪಾಚರಣದ ಫಲವು ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಂಕಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತ್ತು. ತ್ರಿದೇವರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಮರತ್ವದ ವರದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶ ಉಪದೇಶ(ಸಲಹೆ) ನೀಡಲು ಆರಂಭಮಾಡಿದರು.

“ಹೇ ಕುಲಗುರು ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಮಾತಾ ಪಾರ್ವತಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾದೇವ ಶಿವಶಂಭುಇವರ ಆಶೀರ್ವಾಧ ಮೂಲಕ, ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಇಂದ್ರ ಮರುತ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ ಇವರೆಲ್ಲರ ಆದೇಶಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ, ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರ,

ಪೃಥಿವಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥಾಸಹಿತ, ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ಗುರುಕುಲಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ಸಮಾವೇಶವು ವೇದವ್ಯಾಸರ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತಃ ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವು ಆರ್ಯಮಯ ಆಗಿದೆ. ಗುಣಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಅಸುರೀ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಕ್ಷಮತೆ ಮಾನವನಿಗೆ ವಿವೇಕಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಋಷಿಗಳ ಜ್ಞಾನದ, ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಲಾಭವು ಸಂಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಗುರುಕುಲಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಸುವಿಧೆ) ಈಗ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಮಹತ್ವದ ಸಕಲ ಸಕಲ ಮಾನವೀ ಕುಲಗಳು ಹೊಸತಾಗಿ ಸಂಕಲಿತಗೊಂಡ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು, ಆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಈಗ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿದ್ಯಾಸಂಪಾದನ ಕ್ಷೇತ್ರದಂತಾಗಿದೆ. ನಿಯಮಿತ ಶ್ರಮಪೂರ್ವಕವಾದ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಈಗ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ತರಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲಗಳು ನಡೆಯಲೂಬಹುದು. ತಥಾಪಿ ಈ ಆಶ್ರಮಗಳ ಉಪಯೋಗವು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿದ್ಯಾಸಂಪಾದನ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕಟನಿವಾರಣ ಮಾಡುವ ಯತ್ನ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ ಮತ್ತು ಕುಲಗುರುಗಳು ಋಷಿಗಳ ಧ್ಯಾನ, ತಪಃ, ಯೋಗ, ತಂತ್ರ, ಸಿದ್ಧಿ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಶಾಲೆ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವ ಅರ್ಥಾತ್ ಲೋಕಬಂಧರು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ಲೋಕಪಾಲರ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಲಲಿತಾ ಆಖ್ಯಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ತ್ರಿದೇವ, ಯಾಜ್ಞೀಯ ವೇದೋಕ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಇವರ ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮಕ ಪೂಜನ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧತಾಪೂರ್ವಕ 'ಉಪಯೋಜನ'ವೆಂಬ ಮನುವು ಅವತೀರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವರ ಪರಾಮರ್ಶದಂತೆ ನಾವು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಆಶ್ರಮಗಳ, ಪವಿತ್ರ ಕರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಿದ್ದೇವೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ, ಲೋಕಾಚಾರ, ರೂಢಿ, ಪರಂಪರೆಗಳು, ಧರ್ಮಮೌಲ್ಯಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಕೃಷಿಕರ್ಮ, ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಈ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಅನುಭೂತಿಪೂರ್ವಕ ತಿರುವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುರುಕುಲಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು. ನಾನು ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸ್ಥೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಶದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವವನೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ತಾರಕಾ ಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ

ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟಿಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀ ರೂಪಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೆ ನಾವು ಮಾಡುವವರೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಇವಳೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಥೆಯಂತೆ ನಾವು ಕಾರ್ಯರತವಾಗುವಾ. ಒಂದು ಯುಗದ ಅಸ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಯುಗದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಂತ್ರ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿದೆ. ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವೇ ಮೂಲತಃ ತಂತ್ರಾನುಸಾರೀಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಂತ್ರಗಳು ವಾಮ, ದಕ್ಷಿಣ ಎರಡೂ ವಿಧವಾಗಿ ವೃತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಯಾವದೇ ತಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೀ ದಿವ್ಯ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾರ್ಯರತರಾಗಬಹುದು. ವಿವಿಧ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಸುರೀ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿ, ಮಹಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಮಾಟ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಜಪ–ತಪಗಳ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೆಂದಲ್ಲ. ಶ್ರಮ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಯೋಗ ಇವುಗಳಿಗೂ ಆಯಾ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳೂ ಕೂಡ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದೇವೆ. ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ, ಗಣಪತ್ಯ, ಸೌರ, ವೈಷ್ಣವ ದೇವತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಗಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಾವೇಶವಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಈ ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಸಾಧನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರೀಯಜನ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ತಂತ್ರಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಗುರುಪರಂಪರಾಸಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೊಸ ಮನುವಿನ ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅವಗತನಾಗುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಸನ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇದು ಶ್ರಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಮಾನವೀ ಜೀವನ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಇವರ ಸಂಬಂಧದ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಯತ್ವ ಈ ಒರೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ

ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನಾನು ಹಾಜರಾಗುವೆ. ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶಗಳು ಅನಂತವಾಗಿವೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕ ನಿರ್ಮಿತಿಯೂ ಕೂಡ ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಮನುವಿನಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮನುವಿನೆಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವಿರುತ್ತದೆ" ಒಂದು ಪ್ರಲಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಲಯದ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದುಂದು ಶಬ್ದವೂ ವೇದ ಮಂತ್ರಘೋಷದಂತೆ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದ ಸಾಕ್ಷೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೆ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನವನ್ನು ಸಾರಿತ್ತಲಿತ್ತು.

"ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಮಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು"

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ವಂದನೆಗಳು."

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಆಲೋಚನೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಹಯಗ್ರೀವರಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿಲ್ಲ. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ವಿಧಾರಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಹೇ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಆಶ್ರಮಾಧಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನ, ಜ್ಞಾನ ದಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಋಷಿಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ವೇದ ವಿದ್ಯೆ, ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಆಯುರ್ವೇದದ ಮೊದಲಾದ ವೇದದ ಉಪಾಂಗಗಳು, ರಾಜ್ಯವಿದ್ಯೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಹಭಾಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ತಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಅಥರ್ವಣ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವೇದ, ಜ್ಯೋತಿರ್ವೇದ, ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ವಿಕಾಸವು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿದೆ. ಲೋಕಭಾಷೆ, ಲೋಕವಿದ್ಯೆ, ವಿಜ್ಞಾನವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಉಂಟಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ವಿವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಂದಾರ್ಯರು ನಿವೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳಾದ ಉಮೆ, ಮಹೇಶ, ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮರು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಋಷಿ, ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳಂಥ ಮಹಾಬಲಿ ಇವರ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಯೆಯು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಯಾತಪಶಕ್ತಿ(ಅಥರ್ವಣ)ಯೂ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವಷ್ಟು ಬಲಾಢ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಕ್ತಿ–ದೃಷ್ಟಾರರು, ಮಂತ್ರ, ಸೂಕ್ತಕರ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಪಯೋಜಿತಗೊಳಿಸುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಋಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿಂತುಹೋಗಿ ಸಾಧಕ, ಸಾಧು, ತಾಂತ್ರಿಕರು, ಪುರೋಹಿತರು, ಯೋಗಿ, ಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕರು ಅಥರ್ವಣ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಋಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ

ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಶಬ್ದದ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಗ್ರಥಿತಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನವು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದು ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರವನ್ನವಲಂಭಿಸುವವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಸಕರೆನಿಸುವರು."

"ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ, ಇವರೂ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ ಮರುತ, ಅಗ್ನಿ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಯುತ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆಶೀವಾದ ಪಡೆದ ಅಮಾನವೀ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪ ವಿಭೂತಿಗಳು ಕಳೆದ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮಗೆ ಮಾನವೀ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾರ್ಯರತರಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಮರೀಚಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಋಷಿಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯ ವಿಭೂತಿಗಳು ಈಗ ವಿವಸ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಂಬರಲಿರುವ ವಿವಸ್ವತದ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಹೊಸತಾದ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಮಹಾನಿರ್ಮಾಣದತ್ತ ಹೋಗುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಾಕ್ರತಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇತರ ಋಷಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ, ಅಮಾನವೀ, ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರು ತಪಸ್ವೀ, ಶಕ್ತಿಶಾಲೀ, ಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲಿ ಅಥರ್ವಣರಾಗಿದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಕಲ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ವಿವಸ್ವತದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಇದೂ ಕೂಡ ಕೇವಲ ಲಾಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಸಹಿತ ಸ್ಥಾನ ಮಹತ್ವ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜತನಮಾಡುತ್ತ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ತಾವು ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನವಾವುದು? ಹೊಸತಾದ ವಿವಸ್ತವು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವದೆಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಥನ ಮಾಡಬೇಕು." ಇಧ್ಮವಾಹರು ಮಹರ್ಷಿ ನಾರದರನ್ನು ಪುನಃ ಮಾತನಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ಅತಿಶಯ ಮಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿರಹಸ್ಯವನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಬೇಕು. ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯದೊಳಗಿನಂದ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಿನಾಕಾರಣ ಅನೇಕದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಂಭವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯ್ಯಾಚರಣ ಕ್ರಿಯಾ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಚಿರಂತನವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಂಖ್ಯ, ಕಾಲ ಮಾನಸಹಿತವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮನುಗಳು (ಮನ್ವಂತರ) ಸಂಭವಿಸುತ್ತಲೇ

ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರದ ಕಾಲಮಾಪನವು ಕೈವಲ್ಯದ ಮನಸ್ವಿತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಡಿಮೆ, ಅಧಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಪಸ್ವಿ ಸ್ವಪ್ನವತ್ ಅವಸ್ತಿಗೆ ಕಾರಕ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯಗಳು ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೇ ಕೈವಲ್ಯನಿಷ್ಪಾಧಿತ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ, ಅವಸ್ಥಾ, ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ತ್ರಿದೇವ ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತ್ರಿದೇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೊಳಗಿನಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶತತ್ವಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ತತ್ವಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರೇ ಊರ್ಜಾಸ್ರೋತ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿರೂಪ, ಅಥವಾ ತೇಜೋರೂಪರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಶಿವತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಾಯೆ, ಪೃಥ್ವಿ, ವಾಯು ಹಾಗೂ ಜಲ ವಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ ರೂಪಗಳಿಂದ ತತ್ವಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾದ ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಈ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳ ಸೂತ್ರ ಸಂಚಾಲನವನ್ನು ಇಂದ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯಮಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಸ ಎಂಬ ರೂಪಗಳಿದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಭೂತಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪೃಥ್ವಿ, ಆಪ, ತೇಜ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಮಾಯಾಕಾಶ ಈ ಪಂಚ ತತ್ವಗಳ ಜನಕರು ಪರಬ್ರಹ್ಮರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಈ ತತ್ವಗಳು ಕೈವಲ್ಯದಿಂದಲೇ ತ್ರಿದೇವರ ವಿಚಾರರೂಪದೊಳಗಿನಿಂದ ಅಕಾರಣ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳು ಕೊನೆಗೆ ಕೈವಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳುವುದು ಅತೀವ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಭೂತವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಕ್ರಿಯೆ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಲು ತ್ರಿದೇವ ಮತ್ತು ಪಂಚ ತತ್ವಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವ ದ್ಯು–(ಆಕಾಶ) ದೇವತೆಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷ–ದೇವತೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವಿದೇವತೆಗಳು ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮನ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ವಾಸನೆಗಳುಳ್ಳ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸದಿಂದ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪ ತ್ರಿವಿಧ ದೇವತೆಗಳು, ಶ್ರಮಪೂರ್ವಕ ಋತು ವ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯ ಆಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವ ಋಷಿಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮರೀಚಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಅಗಸ್ತ್ಯಾದಿ ನನ್ನನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಋಷಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರಿರುತಾರೆ. ಮಾಯಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಯಾವದೊಂದು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅವತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಮುಂಬರುವ ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೈವಲ್ಯನಿಲಪಾಡು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ ತ್ರಿದೇವ ಹಾಗೂ ಅವರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿ

ನಿರ್ಮಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ವಿಕಾರವು ಅಭಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ತತ್ವಾಧಿಷ್ಠಿತ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಯುಕ್ತ ವಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸೂತ್ರಗಳ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಸತತವಾಗಿ ಮಾಯಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಈ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಕೈವಲ್ಯದೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇಂದ್ರ ಮರುತಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಸಾಗರ, ವಿಂಧ್ಯ, ಅಸುರ, ರಾವಣ, ನಹುಂಷ ಮುಂತಾದವರ ಅಹಂಕಾರ ದಮನ ಮಾಡುವದು, ಗೋವುಗಳು ಕೃಷೀವಲರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡುವುದು, ಸೋಮಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಯಜ್ಞಸತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಆಯುರ್ವೇದದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಶಲ್ಯಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪೂರ್ವಕ ರಸಚಿಕಿತ್ಸೆ, ರುಗ್ಣಸೇವೆ, ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡುವುದು, ಪರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಜಲ ಇವುಗಳ ಆಕಾಶ, ಪೃಥಿವಿ, ಹಾಗೂ ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಅಥರ್ವಣ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ದೊರೆತವು. ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಶುರಾಮರಿಗೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸಮೇತ ಪಾಂಡವರಿಗೆ, ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವ ದಾನವರಹಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾನವೀ ಜೀವನದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮಗೆ ನೋಡಲು ದೊರಕಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಮಾನ (ಈಗಿರುವ) ಮನುವಿನ ಅವಸ್ಥೆ ಇರಲಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಲಯವು ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ಈ ಮನು ಅವಸ್ಥೆಯು ನಾಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮೂಲಕ ಮಾನವೀ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷವುಂಟು ಮಾಡಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕಮಾನಸವು ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದು ನಾಸ್ತಿಕತೆ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗುವದು. ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ಈ ವಿವಸವು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿಯ ಜೀವತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವವು ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿ, ವೇದ ವಿದ್ಯೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ನಿಷ್ಪ್ರಭಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಆತ್ಮಸಂಬಂಧ, ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿ, ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ ಮರೆತು ಹೋದಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯ ಹ್ರಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯನ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯೆಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಕಲ್ಪಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಂಯು ದೋಲಾಯಮಾನವಾಗುವುದು. ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಸಂತುಲನವು ಮತ್ತು ಸಂಕರ ವೃದ್ಧಿಗಂತವಾಗುವವು. ಮಾನವನು ಸ್ವತ್ವವನ್ನು

ಮರೆತು ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಲದ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಣಿಕ ಇಚ್ಛೆಗಳು, ವಾಸನೆಗಳು, ಆಕಾಂಕ್ಷಾಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡುವವು. ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ರಾಜ್ಯ, ಸತ್ತಾ, ಅರ್ಥ, ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನವು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು, ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುವುದು. ವಾಸನೆಗಳ ಅಸಂತುಷ್ಟತೆ, ಅನ್ಯಾನ್ಯಗತಿ ವೃದ್ಧಿಗಂತವಾಗುವದು. ಪ್ರಣಿಜೀವನವು ಕೇಲವೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾಂತ್ರಿಕರ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಲೋಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹತಬಲವಾಗುವವು. ಸ್ವ–ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮಾನವನು ಭಸ್ಮಾಸುರನಂತೆ ತನ್ನನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸಕಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿ ತಾವು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಭಯಗ್ರಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಇದರೊಳಗಿನಿಂದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವ ಮಹಾ ಮಾನವನನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವುದು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕೈವಲ್ಯರ ಆಧೀನವಲ್ಲವೇ?" ಇಧ್ಮವಾಹ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಾರದರನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಇಧ್ಮವಾಹ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ತಾವು ಅತೀವ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಇಚ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಿರಿ. ಕೈವಲ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಗ್ರಹೀತವಿದೆ. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವಗತವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆಸ್ತಿಕ ವೃತ್ತಿಯು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಯುಕ್ತ, ಪ್ರಾಪ್ತ ಜೀವ ಧರ್ಮ ಇಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲ ಕೈವಲ್ಯದ ವಿವಿಧ ರೂಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಪ್ರಲಯದವರೆಗೆ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ–ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಭಾಸಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಹಿತ ಅದೇ ತತ್ವ ಅಥವಾ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆ ತತ್ವವು ನಿರಂತರ ಹೊಸತಾದ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಭೋಗಿಸುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗ ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರತೀತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಜನರು ನಾಸ್ತಿಕ–ಬುದ್ಧಿಯವರು ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣಿದ್ದೂ ಕುರುಡರಿರುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತುತಃ ಅವರು ಯಾವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವರೋ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಅವರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಕೈವಲ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವರು ಪ್ರಾಪ್ತ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಬಗೆದು ಅದರದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ, ದೇಹವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಮಾಣ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವಗತವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನಾಸ್ತಿಕತೆಯು ಆಸ್ತಿಕತೆಯ ಚಿಂತನ ಮೂಲಕವೇ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಕತೆಯ ಶೋಧನೆಯೇ ಅದರ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಲುಪುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಾತ್ರ ಅವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚುವದು. ಇದೇ ಮಾನವೀ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿಂದ

ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಆತ್ಮಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದು ಅಂದರೇನೇ ಮುಂಬರುವ ಮಾಯಾಕಾಶದ ಆಚೆಗೆ ತಲುಪುವುದು ಹೌದು."

ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಕ ಮತಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯತತ್ವದ ಆವಿಷ್ಕಾರವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಈ ಸಾರವು ಅಥವಾ ವೇದಾಂತವು ಅಸ್ವೀಕಾರ್ಯವೆನಿಸಿ ಈ ಮತಭಿನ್ನತೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ. ಸತ್ತಾ(ಅಧಿಕಾರ) ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೆಪವೆಂದೂ ಇವುಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿ ತತ್ವದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಅವಕಾಶ ದೊರಕದು. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಲಯವು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಸನಾತನ ಲೋಕಧಾರಣವು ಕೈವಲ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಸ್ತಿಕ ಮತದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹದಂತರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈವಲ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯಕರವಾದ ಆಸ್ತಿಕ ಮತಾನುಸಾರೀ ಪ್ರೇಮ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣವು ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಮಾನವೀ ಮನದ ಸಂತುಲನದ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಚತತ್ವಗಳ ಸಂತುಲನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವೀ ವರ್ತನವು ಸೃಷ್ಠಿ–ಸಂತುಲನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಯಡೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಹಾಗೆ ನಡೆದರೆ ವಿದ್ಯಮಾನ ಮನುವು ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವುದು. ಶಾಶ್ವತ ಹಾಗೂ ಅಶಾಶ್ವತ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೈವಲ್ಯಕಾರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ಶಾಶ್ವತ ಇದು ನಿರ್ವಿಕಾರ, ನಿರ್ಗುಣ ಮತ್ತು ನಿರಾಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವಾಸ್ತವಿಕ ತತ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅಶಾಶ್ವತವು ವಿಕಾರ ಹೊಂದುವ, ಸಗುಣ ಮತ್ತು ಸಾಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ, ನಿದ್ರಾ, ಭಯ ಹಾಗೂ ಮೈಥುನ ಇವುಗಳು ಅದರ ಸಕಾರಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ಜೀವಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಸಂಘರ್ಷವು ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅಶಾಶ್ವತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ನೀರ ಮೇಲಿನ ತರಂಗಗಳ, ವಾಯು ತರಂಗಗಳ ವಸ್ತುಗಳ ಛಾಯೆ(ನೆರಳು)ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅಶಾಶ್ವತವಿರುತ್ತದೆ. ನಾಸ್ತಿಕಮತಾನುಸಾರ ಈ ಅಶಾಶ್ವತದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ ಜೀವನದ ರಚನೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಶ್ವತವು, ಅಶಾಶ್ವತದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವದೆಂಬ ಮತವನ್ನು ಕೆಲವು ಆಸ್ತಿಕ ಮತಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಅಸ್ತಿತ್ವ ವಾದಿಗಳು ಶಾಶ್ವತವು, ಅಶಾಶ್ವತ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಆಚೆಗೂ ಅದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಕಾರಣ ಅಸ್ತಿತ್ವ

ಮತ್ತು ಆಚೆಗಿರುವ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಈ ಮೂರೂ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೈವಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈವಲ್ಯದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಋಷಿಗಳು ಮಾನವೀ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅನೇಕವಿಧ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಮಾಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯ(ಸರ್ವಸತ್ತಾ) ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಾನವನ ಕೈಗಿತ್ತರು. ಕೈವಲ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ರಿದೇವ, ತನ್ನಿರ್ಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಕೇವಲ ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೈವಲ್ಯ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೇವರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಿಂದ ದಾರಿತೋರುವ ಕಾರ್ಯವು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿದೆ. ನಾರದರು ಭವಿಷ್ಯದ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನುಡಿದರು.

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ, ತಾವು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣ ಪ್ರಕಾರ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪದದ ಕಾರ್ಯದ ಅವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅರಿವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವುದು. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಹಯಗ್ರೀವರ ರೂಪದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶಾನುಸಾರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರ ಸಂದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಲಯದ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ವೈವಸ್ವತದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಕಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿ ಪರಂಪರೆಯೇ ಕಾರ್ಯರತವಾಗಬೇಕಿದೆ." ನಾರದರು ನುಡಿದರು.

"ಹೌದು ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಭೂತಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವರೋ ಆ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಸಹಾಯ ನೀಡುವದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮಂಜಸ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ಸಮನ್ವಯಾತ್ಮಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹಿತೈಷೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಆವಾಹಿಸುವದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವರು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ವಿದಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು."

"ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ನಾರದರೇ, ಹಯಗ್ರೀವರು ಸಗುಣೋಪಾಸನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಂತ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಅವಲಂಬವನ್ನು ಜನಗಳು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸುವುದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ." ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಾರ್ಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ನಿರ್ಣಾಯಕ ವಕ್ತವ್ಯದ ತರುವಾಯ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳು, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮನ್ವಯಕಾರೀ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ, ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂತುಲನವಾದೀ, ಪರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವಿದ್ಯಾ ನಿಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಹಾಗೂ ಅಹಂಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಪೂರ್ವಕ ಎದುರಾಗುವ,

ಅದರಂತೆಯೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯ ಕಾಮನಾ ಪೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವರೂಪ ಕಲ್ಯಾಣದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕಾಂಚೀಪುರಂ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅವರು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು. ಇಧ್ಮವಾಹರಿಗೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ತಪೋವನದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ಋಷಿಗಳು ಒಂದು ಬೇರೆಯಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಶ್ನ ಚಿನ್ಹವು ಅವರೆಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭೃಗು, ದೂರ್ವಾಸ, ಅಂಗಿರಸ ಮೊದಲಾದ ಒಂದಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ಋಷಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ತರಹದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಸಮ್ಮೇಲನವೇ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ವಿಚಾರವಿನಿಮಯದ ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಟಸ್ಥ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಅರಿವು ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತಲಿತ್ತು ! ಹೊಸ ವೈವಸ್ವತದವರೆಗೆ !

ಪಂಚವಟಿಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರಾತೀರದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯು ಅವರ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಪ್ರಿಯ ಅಥರ್ವಣ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತರು.

“ಹೇ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವಾ, ತಮ್ಮ ತೇಜಸಹಿತವಾಗಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣಿಗಳು ಒದಗಿಸಿದ ಅವಕಾಶದ ಮೂಲಕ ನಾನು ತ್ರಿದೇವರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದೆನು. ಮನ್ವಂತರ(ಮನು) ಬದಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಭಾವವೂ ಬದಲಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯು ವೇದ ವೇದಾಂಗದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಥಿತವಾಯಿತು. ಅಥರ್ವಣಕ್ಕೆ ಮಹಾನಿರ್ವಾಣ ತಂತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವು ಕೈವಲ್ಯದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತು. ಇನ್ನು ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆ ದೇವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪಿಶಾಚ್ಚ, ದೈತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಒಂದೇ ಒಂದು ಪರಿಪಕ್ವ ಮಾನವೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತು. ಭೂತತ್ವಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯತ್ನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಂತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಿತಗೊಂಡವು. ಮಾಯಾ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಯಾತುಶಕ್ತಿ,(ಅಥರ್ವಣ), ವಾಮಮಾರ್ಗ, ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ, ತಂತ್ರವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರ, ಅಸ್ತ್ರ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾನವೀ ಶರೀರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಲೋಕನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಿಷ್ಠೆ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಬೆಳೆಯಿತು. ‘ಹೇ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ, ಹೊಸ ಮನುವು, ನಾಸ್ತಕ, ಆಸ್ತಿಕಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಬಿದ್ದನು. ಇಂಥ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾನಸವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ್ದು.' 'ಹೇ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರೇ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ನಾನು ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವೆ. ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಪರಾಮರ್ಶ(ಸಲಹೆ)ವು ಭಗವಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವರಿಂದ ದೊರೆತಿದೆ. ಋಷಿ ಅವಸ್ಥೆಯು ಅನಾದಿ–ಅನಂತವಿದೆ. ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಿತವಿದೆ. ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರ್ತು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಸಂಗತಿಯು ಕೇವಲ ಅಶಕ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಪಿತಾಶ್ರೀಯವರೆ ಮಾನ ಸರೋವರಾತ್ಮಕ ಪುಷ್ಕರ ಸ್ವರೂಪ ಕುಂಭದೊಳಗಿನಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣಿಯ ಹಾಗೂ ಮಾತೆ ಊರ್ವಶಿಯ ವರದಾನ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮತತ್ವಸಹಿತ ಅಗ್ನಿರೂಪ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದಿರಿ. ಪರ್ಜನ್ಯ, ಜಲ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಸಾಮವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಅಹಂಕಾರ ಮನೋವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಲಾಭವು ತಮ್ಮಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆ ಯೋಗ ಮೂಲಕ ದೇವ, ಮಾನವ, ಮತ್ತು ಗೋಮಾತೆಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಪೃಥ್ವೀಸೇವೆ, ಹಾಗೂ ಮಾನವಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಪಾರ್ವತೀಮಾತೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ, ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಶಾರದಾ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಯಿತು. ವಶಿಷ್ಠ, ಮತ್ಸ್ಯ, ನಹುಷ, ಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಬಂಧುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು. ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಹೇ ಮೂಲಬೀಜನೇ, ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ. ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.!"

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ನಿರ್ಧಾರದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರು ಘನಗರ್ಜನೆಯ ಸಹಿತ ಪ್ರಕಟರಾದರು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಾರಾಯಣಾ, ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನು. ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಯಥಾರ್ಥಗೊಳಿಸಿದ್ದೀ. ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ, ಇಧ್ಮವಾಹ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿಯಂಥ ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಮವೇತವಾಗಿ ತಾರಕಾಪುಂಜದೊಳಗಿನಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಗ್ರ(ಮಗ್ನ)ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಿಯೋಗವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು. ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ನಂತರವೂ ಅಹಂಕಾರದ ಲವಲೇಶವೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ದಮನಮಾಡುವವನೆಂದು ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯಿದೆ. ಹೇ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಪುತ್ರನೇ ನೀನು ಅಹಂಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನ, ಕಾಠಿಣ್ಯ, ಸಂಕಟಭೇದಕನಿರುವೆ. ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀ. ಭೂಮಿ, ಜಲ, ವಾಯು, ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಸಂತಾನ, ಧನ, ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ

ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ವಿದ್ಯೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಂಟೆಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭೇದ್ಯ, ಮೈತ್ರಿ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಎದುರು ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ನೀನು ಮಹಾನ್ ಯೋಧನಿರುವಿ. ಜನರಿಗೆ ತ್ರಾತಾ ಆಗಿರುವಿ. ದೇವರಾಜರಿಗೆ ಮಿತ್ರನೂ, ದ್ವೇತ್ಯ ದಾನವರ ಹಿತೈಷಿಯೂ ಇರುವಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ರೂಪನಾಗಿರುತ್ತೀ. 'ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ ಸಮಾಧಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ವೈವಸ್ವತದವರೆಗೆ ನೀನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪೂಜನದಿಂದ, ಧ್ಯಾನದಿಂದ, ನಿನ್ನ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನರ ಮನೋಕಾಮನೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ. ಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಭಿವಚನವನ್ನು ನೀನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಯಾಚಕರ, ದೀನ, ದುರ್ಬಲ, ಪೀಡಿತರ, ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿರುತ್ತದೆ. 'ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತವಾಹಿನಿನೀ ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮವು ಜೀವನ ಶಾಂತಿಯ ನಿಧಾನ, ಜ್ಞಾನದ ತೀರ್ಥ, ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷೆಯ ಕವಚದ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ಥಾನವಾಗುವದು. ಬದಲಾಗುವ ಮನುವಿನಲ್ಲೂ(ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲೂ) ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುವವನು ಕೃತಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನೀ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸಂಚಾರ ನಡೆಯುವದು. ಅಗಸ್ತ್ಯತಾರಕೆಯ ಭುಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಸ್ವತಃ ಅವಿರತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಮಾಡುವಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಲಿರುವಿ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದೆ." ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮೂಲಕ ಕೃತಾರ್ಥರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ ಅವರು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಅಭಿವಾದನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ, ಪೃಥ್ವೀ, ಕೈವಲ್ಯ, ಕಾಲ ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯದಾನ ಮಾಡಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುನಿಯೋಜಿತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸೋಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯೂ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಚ್ಚರವದಿಂದ ಅವಳು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಪುರಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿದಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದೂರದಿಂದಲೇ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ತೇಜದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮಹರ್ಷಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಯಾದಂಥ ಅಗಾಧ ತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದಂತೆ ಕಂಡಳು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೇಜವು ಅವಳಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು

ಸ್ಥಿರಗೊಂಡವು. ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರವಾದಂಥ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಅವಳ ನೇತ್ರಗಳು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಆಚೆಗೆ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ತನ್ನ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಯಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶೀ ತಾರಕೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಚರಣ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಳು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಲಿತಾದೇವಿ, ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರು ದೇವಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿನಿಯಾದಳು. ಅವಳ ತೇಜವು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಂತಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಅವಳು ಸಂಪೂರ್ಣತಃ ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಲೋಪಗೊಂಡಳು. (ವಿಲೀನಳಾದಳು) ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಕೈವಲ್ಯದ ಈ ನವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಅವರಿಗೆ ವಿಲೋಭನೀಯ, ವಾಂಛನೀಯ, ವಿಶ್ವಚೈತನ್ಯಮಯವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ಈ ಇಡೀ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಸೇವಾಧಾರೀ ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತಗೊಳ್ಳುವ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವಂದಿಸಿದರು.

ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸುಜಿಯೋಜಿತಗೊಂಡ ಧ್ಯಾನ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಮಾಧೀಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಮಾಧಿಯೋಗದ ಬಗೆಗಿನ ವಾರ್ತೆಯ ಸುಳಿವು ತಾಗಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿವಾಸಿ ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷರು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಯ ನಮಃ। ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಯ ನಮಃ। ಓಂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯೆ ನಮಃ। ತ್ವಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಿ। ತ್ವಂ ಪರಮಾತ್ಮಾಸಿ ನಿತ್ಯಂ। ಓಂ ಶ್ರೀ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಯ ತ್ರಾಹಿ ಭಗವನ್। ನಗರವಾಸೀ ಜನರು ಗರ್ಜನೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಗವಾನರು ಸಹಸ್ರರಶ್ಮೀ, ಸಹಸ್ರಕೋಟೀನಾಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದರು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ದೈದೀಪ್ಯಮಾನ ಆಯಿತು. ಮಿಬುಗಿತು. ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವರು, ಪಂಚತತ್ವಗಳು, ಮಹಾಮಾಯೆ, ಪರಾಶಕ್ತಿ ಲಲಿತಾದೇವಿ, ತ್ರಿದೇವ ಇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ತೀರದ ಮೇಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವ್ಯಾಪೀ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ, ವಿರಾಟ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೋದದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದರು. ಆಕಾಶದೊಳಗಿನಿಂದ ಅಮೃತ ಶಬ್ದಗಳು ನಿನಾದಿಸಿದವು. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಯ ನಮೋ ನಮಃ।

ನಮೋ ನಮಃ। ತ್ರಿದೇವರು 'ಹರ, ಹರ, ಹರ, ಆತ್ಮನ್ ಅವಕಾಶೇ ಚಿರಪ್ರಕಾಶಮಾನ!' ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಾರಕೆಗಳ ಸಂದಣಿಯಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿ ತೇಜೋಗೋಲಗಳು ನಿಸ್ತೇಜವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ವಿಮಲ ದೈದೀಪ್ಯಮಾನವ ಮಿನುಗುತ್ತ ದಿವ್ಯ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ತೇಜೋ ರಾಶಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ತಾರಕಾಪುಂಜದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮವೇತವಾಗಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಲ್ಲಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಈ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು 'ಚಕ್ಷುರ್ವೈ ಸತ್ಯಂ' ನೋಡುತ್ತಲಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ಸಮಂತದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದವು.

"ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ನಿವಾಸೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಚಿರಸಂಜೀವನ ಸಮಾಧಿಸ್ಥ ಸ್ಥಾಪಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿಃಶಂಕರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚ, ಮಾಯೆ, ವ್ಯವಹಾರ, ಪರಮಾರ್ಥ, ದೈವೀ, ಅದೈವೀ, ಸಂಕಟಗಳಿಗಾಗಿ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಿರಿ.(ಎಚ್ಚರ). ಮನೋಕಾಮನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವವು. ನನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನಿವಾಸವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದರೂ ವಾಯುವಿನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಸಂಚಾರವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯು ನನ್ನ ಚಿರ, ಸ್ಥಿರ, ಪೀಡವಾಗಿದ್ದು ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ, ವಿಂಧ್ಯ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ, ವಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀ, ದೈವೀ, ಹಾಗೂ ಅದೈವೀ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸುಯೋಗ್ಯ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಹಾಯ, ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಇಚ್ಚಪೂರ್ತಿಕಾರ್ಯಗಳು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಭರವಸೆಯಿಂದಿರಿ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥ, ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥ, ಆರೋಗ್ಯಾರ್ಥ, ಸೃಷ್ಟಿ ಫಲಾನಾರ್ಥ, ಪೃಥ್ವೀತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥ ಏನೇನು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಮಾಡುವಿರೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನಾನು ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗುವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ನಾನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವೆ."

ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಋಷಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ತೇಜಸ್ವೀ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ, ತಪಸ್ವೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥ ಮೂರ್ತಿಯ, 'ನಭೂತೋ ನಭವಿಷ್ಯತೀ' ಶೋಭಾಯಾತ್ರೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯೊಳಗಿನಂದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸಮಾಧೀಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಂದಿರವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸಮಾಧಿಸ್ಥ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾಧೀ ಸ್ಥಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರತೀಕಮಾನವಾದ ಆ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಷ್ಪಾದಿತ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥಲದ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತೀಕ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರ ವಾಸಗಳು ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ, ಭಾರ್ಗವ, ವಶಿಷ್ಠ, ನಿತ್ಯವಾಸ ನಿತ್ಯಪಾಠಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

"ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮಾಧಿಯು ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಇದೆಂತು?" ಯೋಗೇಶ್ವರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. "ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿನಿವಾಸಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅವರ ಪ್ರತೀಕ ರೂಪವನ್ನೇ ಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಈ ಸಮಾಧಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವಂತಹ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲ." ಅನಿಲನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ನೀಡಿದನು.

"ಅನಿಲ ಮುಂದೆ ಕೂಡಾ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯವು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವಿ, ಅದು ಹೇಗೆ?" ಯೋಗೇಶ್ವರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯವರರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗ್ರಾಮ(ಧರ್ಮಾರಣ್ಯ), ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ, ವಂಗ, ಪುಷ್ಕರ, ಪ್ರಭಾಸ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ವಿಂಧ್ಯ, ರಾವೇರ, ಅಂಬಾಯೀ, ಪಂಚವಟಿ, ಅಕೋಲೆ, ನೇವಾಸೆ, ಬಾವಧನ, ಮಹಾನದಿ, (ಬ್ರಹ್ಮಸರ) ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಥಾನ, ಬದಾಮಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯಕೂಟ(ಪೋಧಿಯೀಲ ಪಿಧಿಯೀಲ), ಪಾಂಡ್ಯ ತಾಮ್ರವರ್ಣೀ, ಮೈದೂರ್ಯ, ಕುಂಜರ ಪರ್ವತ, ಮಲಯ ಪರ್ವತ, ಔದಿದ, ವಿದ್ಯ ತ್ವಾನ, ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಂಭರ ಶೀವಾಲಯಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನಗಳಾವವು. ಬ್ರಹ್ಮಾವೀಣ, ಶ್ರೀವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಜಲವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಅದ್ವೈತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರ(ತಾರೆ) ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಶ್ವಂಭರದಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಶರೀರ ಸಮಾಧಿಮಗ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತ್ರಿದೇವರಂತೆ ತ್ರಿದೇವರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹಯಗ್ರೀವರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಯಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಮೇತ ಚಮತ್ಕಾರ ಮೂಲಕವೇ ಅನೇಕ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಬುದ್ಧ, ಜೈನ, ಗುರುನಾನಕ, ಕಬೀರ, ಜ್ಞಾನದೇವ, ತುಕಾರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಸಂತ ಮಹಾತ್ಮರು, ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತದ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ರಾಜರುಗಳು ಇವರನ್ನು ಪ್ರೇರಿತಗೊಳಿಸಿ ಆರ್ಯಮಯ ವಿಶ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಧ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಅವರ ಸೃಷ್ಟಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಮಯದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ಣತ್ವದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಗಧದೇಶದ ರಾಜರಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕರು, ಲಚ್ಛೀವಿ, ಕುರು, ಭದ್ರ, ನಾಗಕುಲಗಳು, ಸಾಮ್ರಾಟ ಭೋಜ, ವಿರಾಟ, ರಾಜನ್–ಏಕರಾಟ, ಸ್ವರಾಟ, ಸಾರ್ವಭೌಮರಂತಹ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಪುರೋಹಿತರು, ಮುನಿಗಳು ಶಿಷ್ಯಗಣ ಇವರಿಂದ ನಿತ್ಯ, ಕಾಮ್ಯ, ಸೋಮಯಾಗ ಪೂರ್ವಕ ಯಜ್ಞಗಳ ಆಧಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಅಸತೋಮಾ ಸದ್ಗಮಯ। ತಮಸೋಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ। ಮೃತ್ಯೋಮಾ ಅಮೃತಂಗಮಯ ॥ ಓಂ ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ। ಪೂರ್ಣಾತ್ಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೆ। ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ। ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ॥' ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅದ್ವೈತ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಿರುತ್ತದೆ.

ನಂದರಾಜ, ಬಿಂಬಿಸಾರ, ನಂದಿವರ್ಧನ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಪೌರಸ, ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರ, ಖಾರವೇಲ, ಶತವಾಹನ, ಕೃಷ್ಣಸಾತವಾಹನ, ಆಂಧ್ರಭೃತ್ಯ, ಅಶೋಕ, ಶಾತಕರ್ಣೀ, ಗುಣಾಢ್ಯ, ಜೋಲ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೇರ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲರ ಸಂಭಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೈರ್ಯ ಆರ್ಯಚಾಣಕ್ಯ, ಇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯ ಯಪಯೋಗವನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಜಲವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಆರ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾಸವು ಈ ಮನೆತನಗಳಿಗೂ ಇತ್ತು.

ನಾಗ, ವಾಕಾಟಕ, ಕದಂಬ, ಮೈತ್ರಕ, ಪರಿವ್ರಾಜಕ, ಇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಶಿವತತ್ವದ ಜೊತೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಾರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇವರಲ್ಲಿ ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದಿತ ನಡೆದರೂ ನಾಗಾರ್ಜುನರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಹಾಯಾನ ಪಂಥದ ಆಧಾರ ಮೂಲಕ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

"ಉಜ್ಜಯಿನೀ, ವಲಭೀ, ಪದ್ಮಾವತೀ, ವತ್ಸಗುಲ್ಮ, ಅಯೋಧ್ಯೆ, ಕಾಶಿ, ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ, ಮಥುರಾ, ನಾಲಂದಾ, ನಾಸಿಕ, ಪ್ರತಿಷ್ಟಾನ ಕಾಂಚೀ, ತಂಜಾವರ, ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಅದ್ವೈತ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಆಶ್ಚರ್ಯತ್ವ, ಜಲವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಯುದ್ಧಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ, ಧನವಿದ್ಯೆ, ಪಶುವಿನಿಮಯ, ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ, ಯಜ್ಞವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ ಸಹಿತ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಸಮಾವೇಶ ಇತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

"ವರ್ಧನಗುಪ್ತ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ಪುಲಕೇಶಿ, ಕಲಚುರಿ, ಪಲ್ಲ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೋಳ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಗತಪಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳು, ತೀರ್ಥಗಳು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

"ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮ, ಗುರುಕುಲಗಳು, ಸ್ಥಾನಗಳು, ತೀರ್ಥಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಉಪಾಂಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪೂರ್ವಾಚಲ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಥರ್ವಣ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗಿನ ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆ, ಅಥರ್ವಣ, ಆರೋಗ್ಯವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು.

“ಮಾನ ಮಾನ್ಯ ಮಾಂದಾರ್ಯ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಶಕ ಹಾಗೂ ವಿಂಧ್ಯಗರ್ವವಾಹಕ ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಎಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ”.

“ಮಧ್ಯಯುಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಪರಕೀಯರ ಆಕ್ರಮಣದ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ವೇದವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ಹಿಂದುಳಿದವು. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸಕರು, ಸಾಧಕರು, ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯವನರ ಆಳಿಕೆಯು ಉದಯವಾಯಿತು. ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ತಪ, ಜಪ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸ್ಥಾನ ಉಳಿಯಿತು. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವ್ರತಗಳು, ಯಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಜಾರಣ, ಮಾರಣ, ಇವುಗಳಿಗೆ ದುಃಖ, ಭಯ ಹಾಗೂ ಭೂತ ಭಾಧೆ ಮತ್ತು ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಇದರಲ್ಲೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಥರ್ವಣದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾದವರ ಕಾಲವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವನತಿಯ ಕಾಲವೆನಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಥ, ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ, ವೈಷ್ಣವ, ಭಾಗವತದ ಹಾಗೂ ಮಹಾನುಭಾವ ಪಂಥಗಳ ಉದಯವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಅಥರ್ವಣ ವಿದ್ಯೆ ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆ, ನಾಥ, ಶೈವ, ಶಾಕ್ತರರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅದ್ವೈತ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಭಾಗವತಗಳನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವ ಪಂಥದವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

“ಅನಿಲ, ಮಧ್ಯಯುಗೀನದಲ್ಲಿಯು ಕಾಲವೂ ಕೂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರತೀತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀ?” ಯೋಗೇಶ್ವರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

“ಇಗೋ ನೋಡು ಯೋಗೇಶ್ವರಾ, ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ನನ್ನನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರೋ ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಇದನ್ನೇ ನೋಡು ನೇವಾಸೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೋಹನೀರಾಜರ ಮಂದಿರವೆಂದರೇನೇ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿನ ಮೋಹಿನಿ ಲಲಿತಾದೇವಿ ರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಮೋಹಿನೀರಾಜ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಧೆಗಾವದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಾರದ ಮಂದಿರವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳು ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಮೋಹಿನೀ ರಾಜರ ದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಸಂತಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರಿಗೆ ‘ಭಾವಾರ್ಥದೀಪಿಕಾ’ ಬರೆಯುವಂತೆ

ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. 'ಅಮೃತಾನುಭವ' ಕೂಡ, ಅವರದೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು? ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಪುಸ್ಕರಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರೂ ಕೂಡ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ವಾದ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನದ ದೃಷ್ಟ್ಯಾಂತವನ್ನೇ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ." ಅನಿಲ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

"ಅನಿಲ, ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಲು ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿದೆ." ಯೋಗೇಶ್ವರನು ಆಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.

"ಇಗೋ ನೋಡು, ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಭೂತಿಗ ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಬಹುದು. ಉದಾಃ– ರಾಮಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ವಿಠ್ಠಲ ಪಂತರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಬೀರರಿಗೂ ಅವರ ಗುರುಗಳು, ಆದರೆ ನನಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾವ ರೀತಿ ನಿವೇದನ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ವಿವರಿಸುವೆ."

"ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿ ಕಾಶೀ ನಗರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಂತೆ ಅವರ ಜೀವನವು ವ್ಯತೀತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವನಾಥರ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ದರ್ಶನದ ತರುವಾಯ ಅವರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ, ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಗವಶಾತ್ ವಿಠ್ಠಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದವು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರ ಊರಬಳಿಯಲ್ಲಿಂದ ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಚವಟಿ, ಅಂಕಾಯೀ, ಅಕೋಲೆ ಹಾಗೂ ಖುದ್ದಾಗಿ ನೇವಾಸೆ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿದ್ದವು. ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಕೂಡದು, ಆದರೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರೇಮ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿರುವ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದವು ತಮಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸಾರೆ ಅಂದುಕೊಂಡರು. ತಾವು ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ, ಗ್ರಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಾವು ಏನನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಪಡಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ದ್ವಿಧಾಮನಸ್ಕರಾದರು.

"ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನವಿತ್ತು. ಪ್ರಾತಃ ಕರ್ಮಗಳು, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವಿಠ್ಠಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪುನಃ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಮನದಲ್ಲಿಯ ದ್ವಿವಿಧಾ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮನವಾರೆ ನಿವೇದಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಚೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಜಟಾಧಾರಿ ತಪಸ್ವಿಯು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ

ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಅವರು ಮನೋಗತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

"ಆ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದು ಬಲದಂಡ, ವಿಶಾಲ–ಉದರನಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಜಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ, ಅವನು ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ವಿಠ್ಠಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರು ಮನಸಾ ಅವರನ್ನು ಗುರುಗಳೆಂದು ಬಗೆದು ಗುರೋಪದೇಶವನ್ನು ಬೇಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

"ಹೇ ವತ್ಸಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವಿರಿ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಗುರುವೆಂದ ಬಳಿಕ ಗುರುವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಠಿಣ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರಿವು ನಿನಗುಂಟೋ?"

"ಹೇ ಗುರುದೇವಾ, ತಾವು ವಿಧಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆ ನನಗೆ ಶಿರಸಾವಂದ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ."

"ಹೇ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮೀ, ಸನ್ಯಾಸ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಯಾರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಗುರೂಪದೇಶವನ್ನುಪಡೆಯುವ ವೃತ್ತಿಯು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಆಶ್ರಮಾಪರಾಧ ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಮನೋಕಾಮನೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದೆ." ಜಟಾಧಾರೀ ಯತಿಯು ನುಡಿದನು.

"ಹೇ ಗುರುದೇವಾ, ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತದ್ದೇನೆ. ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯ ಈ ವಚನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಜಟಾಧಾರೀ ಯೋಗಿಯು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಹಾಗೂ ನುಡಿದನು."

"ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂಥ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡುವೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಪಾಲನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.' ಇಷ್ಟು ನುಡಿದು ಆ ಯೋಗಿಯ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

"ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾದರೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯಕ್ರಮವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆ ನಿತ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಥಾನದೆಡೆಗೆ ಹೀಗುವುದು ನಿತ್ಯವೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆ ಯೋಗಿಯು ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯುರಿಗೆ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭೇಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೋಡ್ತಾನೋಡ್ತಾ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. ಪೌರ್ಣಿಮೆಯಿತ್ತು. ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ನಿತ್ಯದಂತೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಆಚೆಗೆ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಆ ಯೋಗಿಯು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದನೋ, ಅಲ್ಲಿ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿತು. ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಅತೀವ ಹರ್ಷವಾಯಿತು. ಆನಂದದಿಂದ ಹೃದಯವು ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕಿತು. ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣಿರು ಕೋಡಿಗಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಅಧೀರರಾಗಿ

ಆಚೆಗಿರುವ ಆಸ್ಥಾನದಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಅದೇ ಯೋಗಿಯು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಏನು ಬಿಡಲಿ ಎಂದಾಯಿತು ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ. ಅವರು ಆ ಯೋಗಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಯುಗಗಳಂತೆ ಕಂಡವು, ಹಾಗೂ ಆ ಯೋಗಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದವು. ಎದುರುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿನಮ್ರರಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿದರು.

"ತಾವು ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೌದಲ್ಲವೇ?"

"ಅಹುದು ಗುರುದೇವಾ."

"ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ ?"

"ನಾನಂತೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ನಿತ್ಯವೂ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಮರಣವಿದೆ."

"ಆದರೂ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೇ?"

"ಗುರುದೇವಾ ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ?"

"ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೇನೇ ನೀನು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಅಪರಿಪಕ್ವನಿರುವಿ."

"ಗುರುದೇವ ...."

"ನಿನಗೇನು ಬೇಕು?"

"ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವೆಯಾ ?"

"ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ"

"ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿದ್ದರೂ ?"

"ಆಜ್ಞಾ ಗುರುದೇವಾ."

"ವತ್ಸಾ, ವಿಠ್ಠಲಾ,' ಯೋಗಿಗಳು ಕೂಗಿದಾಗ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿ ಕಳವಳಗೊಂಡರು.

"ಆಜ್ಞಾ"

"ಇಗೋ ನೋಡು ಅದ್ವೈತವೇ ಅಂತಿಮ ತತ್ವಜ್ಞಾನ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಇದರ ಪ್ರಚಾರವಾಗಬೇಕು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರಿಗೆ ಯಜ್ಞ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ ವ್ರತವೈಕಲ್ಯಗಳುಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಇದು ಅದ್ವೈತದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನೀನು ನಡೆಯಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕೂಡ ಆ ಮಾರ್ಗವು ನಿನ್ನ ಮುಖಾಂತರವೇ ದೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು."

"ಆಜ್ಞೆ ಗುರುದೇವಾ."

“ಇಗೋ ನೋಡು ನೀನು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪುನಃ ಗ್ರಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ನಿನ್ನ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಲಿರುವಳು. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬೇಸರಗೊಳ್ಳುವುದು ಮಹಾಘೋರ ಪಾಪವು. ನೀನು ಪುನಃ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಮೂರು ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆ ಜನಿಸುವರು. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಅಪತ್ಯಗಳು ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ, ವೈಷ್ಣವ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವರು. ಇವರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಯೋಗಮಾರ್ಗ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಜನಗಳವರೆಗೆ ತಲುಪುವವು. ವೇದ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಮುಖಾಂತರ ವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗ ಇವುಗಳ ವಿವರಣವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತರು ನಮ್ಮ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಲಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ಪಂಥ ಮುಂತಾದ ಭೇದಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಲು ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳ್ಳುವುದು. ಯೋಗಿಯು ನುಡಿದರು.

“ಗುರುದೇವಾ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಪರಿಚಯವಾದ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯಜನಗಳಿಗಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಂಡಿತು. ಹೇ ಗುರುದೇವಾ ತಮಗೆ ವಂದನೆಗಳು.” ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ನೇತ್ರಗಳು ಕೋಡಿಗಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಯೋಗಿಯು ಅವರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟನು. ಆ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಲೇ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇಹವು ವಿಲಕ್ಷಣ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನವಿರೆದ್ದಿತು. ಅವರು ಗುರುದರ್ಶನಾರ್ಥ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಿಸಿದರು. ಆ ಯೋಗಿಯು ಗುಪ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

“ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅತೀವ ಆನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದರು. ಹಾಗೂ ವಿಠ್ಠಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಳಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ರುಕ್ಮೀಣಿದೇವಿಯವರು ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವು ಅವರನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿತು. ವಿಠ್ಠಲಪಂತರು ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನದೇವ, ಸೋಪಾನ, ಮುಕ್ತಾಬಾಯಿ ಇವರೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಟರಾದರು. ನಾಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ಅದ್ವೈತ, ಅಥರ್ವಣ, ಆಯುರ್ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಜಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಜೀವನದಾಯೀ ಕಲ್ಯಾಣಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ರೂಪದಿಂದ ಜ್ಞಾನದೇವರು ಪ್ರಶಸ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಸೋಪಾನ ಮುಕ್ತಾಬಾಯಿ ಇವರು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು

ಹೇಳಿದರು.

"ನೇವಾಸೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆದಿನಾಥ ಶಿವಶಂಕರರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಗೀತೆಯು ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರ ಮುಖದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿತು. "ಓಂ ನಮೋ ಜೀ ಆದ್ಯಾ। ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಾ, ಜಯ ಜಯ ಸ್ವಸಂವೇದ್ಯಾ ಆತ್ಮರೂಪಾ ।" ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಾಂಡುರಂಗ, ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನರು ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ ರೂಪದಿಂದ ನಿರೂಪಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಗೋದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಈ ಅಮೃತ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೌಮ್ಯ, ಶಾಂತ, ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸಮನ್ವಯಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು."

ಕಲ್ಯಾಣದ ಸುಭೇದಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಶಿವಛತ್ರಪತಿಗಳ ಸೈನ್ಯವು ಮಾರ್ಗಸ್ಥವಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಟಾಯು ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಛತ್ರಪತಿಗಳು ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದರು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕಳಸಾಯೀಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಪಾಚೂ ಪಚ್ವಾಗಟದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಾಈಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಮಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳಿದರು. ಪಟ್ಟಾಈಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಲೇ ಪಟ್ಟಾಗಡದ ಮೇಲೆ ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಭೆ ನೆರೆಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣದ ದಾಳಿಯು ಯಶಸ್ವೀ ಆಗಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರೂ ಅತೀವ ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಜಟಾಯುವಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವು ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತಕ್ಷೀಮ(ಇಲಾಕೆಯ)ದ ಗೌಡರು–ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಂತರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

"ಮಹಾರಾಜರೇ ತಾವು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಆರ್ಯಮಯ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾರ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ತ್ರಿಕಾಲದರ್ಶೀ ಅಜರಾಮರ, ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಉಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ದಾನವರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ದಾನವರೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾಡುವವನು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ದಾನವರನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿರ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿ ನಾಶಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ, ಇಂದ್ರ ಮರುತರ ನಡುವೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವ, ಕಾವೇರೀಪತಿ, ವೀಂದ್ಯಗರ್ವಹರ್ತಾ, ಅಥರ್ವಣ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಮತ್ತು ಜಲವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅರಿತವ, ಮಹಾನ್ ಧನುರ್ಧಾರೀ ಮಾಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವು ಪ್ರವರಾತೀರದಲ್ಲಿ ಅಕೋಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯು ಸುಗಮವಾಗುವುದು.

"ಸಂತ, ತಾವು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಸರದ ಪಾಟೀಲ(ಗೌಡ)ರು. ತಾವು ಮಾಡಿದ

ಸೂಚನೆಯು ನಮಗೆ ಹಿತಾವಹವಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಕೋಲೆಗೆ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೀಡುವೆವು."

ಶಿವಛತ್ರಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸರದಾರರ ಸಮವೇತ ಪಟ್ಟಾಗಡದಿಂದ ಅಕೋಲೆಗೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿದರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳೇಶ್ವರ, ಹಾಹಾಕಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಭಕ್ತಿಭಾವಭರಿತವಾಯಿತು. ಪ್ರವರಾತೀರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಸಂತರು ಮುನ್ನಡೆದರು.

"ಮಹಾರಾಜರೇ, ಇದು ಪ್ರವರಾ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ. 'ಗೋದಾಸ್ನಾನಮ್–ಪ್ರವರಾಪಾನಮ್' ಎಂಬ ಹೇಲಿಕೆಯುಂಟು. ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಶಿವತೀರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಶಿವತೀರ್ಥದ ಸುತ್ತಲೂ, ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಡ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಆಳಂಗ, ಮದಾನ, ಕಳಂಗ, ಅವಳಿ ಕೋಟೆಗಳು, ಬಿತಾನಗಟ, ಕೊಂಬಡಕಿಲೆ, ಪ್ರೇಮಗಿರಿ ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಿತಾಶ್ರೀ ಶಹಾಜೀ ಮಹಾರಾಜರು ಬಾಲ ನಿಜಾಮರನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಲು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು." ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜರ ನೇತ್ರಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು.

"ಸಂತ ಈ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯು ಶಿವತೀರ್ಥ ಹೇಗೆ?"

"ಮಹಾರಾಜರೇ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಅಮೃತ ಕಲಶದ ಪೂಜನವು ರತ್ನಗಡದ ಮೇಲೆ ರತ್ನಗಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಿತು. ಹಲಹಾಲಧಾರೀ ಶಂಕರರು ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗಾಗಿ ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದರು. ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯ ಉಗಮವು ರತ್ನಗಡದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಅರ್ಥಾತ್ ರತ್ನೇಶ್ವರರ ಮಂದಿರವಿದೆ. ಮಹದೇವರ ಬಾಣದ ಅಡಿಯಿಂದ ಶಾಳುಂಕೆಯ ಕೊಳ್ಳದಿಂದ ಪ್ರವರೆಯು ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಕಳಸಾಬಾಯಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಹಾದೇವ ಕೋಳೀ ಜನರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಭೂ ರಾಮಚಂದ್ರರ ವಂಶಜ ಸೂರ್ಯವಂಶೀ ಠಾಕರರು ವಸ್ತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಾರೆ."

"ಸಂತ, ಈ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಾವೂ ಕೂಡ ಈ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ, ಪಾವನರಾಗುವಾ." ಸಂತರು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ರಾಜಾ ಶಿವಛತ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರವರಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

"ಮಹಾರಾಜ, ಪ್ರವರೆಯ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು."

"ಗೌಡರೇ ತಾವು ಹೇಳಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣ."

"ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಸ್ವಯಂಭೂಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಛತ್ರಪತಿಗಳು ಎಚ್ಚರ ಕಳೇದುಕೊಂಡರು.

“ಮಹಾರಾಜ ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದೌವತ.” ಛತ್ರಪತಿಗಳು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಭವಾನೀಮಾತೆಯ ದರ್ಶನವೂ ಆಯಿತು. ರಾಮ–ಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾರಾಜರು ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ಪ್ರವರೆಯ ಇಳುಕಲಿನ ಜಲಾಶಯದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಚೆಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಾಗೂ ಮಧುರವಾದ ಜಲವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಮಹಾರಾಜರು ಧನ್ಯತೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿದರು.

ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ (ತಾಂದಳಾ) ಸ್ವಯಂಭೂ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಶಿವಛತ್ರಪತಿಗಳು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಚಿಂತನ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಮುದ್ರೆ ಅತೀವ ತೇಜಸ್ವೀ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ವೀ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತರ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿದವು. ಮಹಾರಾಜರು ಭಾವಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದರು. ಛತ್ರಪತಿಗಳು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಾಗ ಅವರ ನೇತ್ರಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

“ಸಂತ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು, ನಾವು ಪಾವನಗೊಂಡೆವು. ಸಂತ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರಿ ಕುಂಡದ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಸಂತ, ಮೋರೋಪಂತ, ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನಮಗೆ ಕೃಷೀವಲ ಹಾಗೂ ಗೋಧನವನ್ನು ಜೋಕೆಮಾಡುವಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಬರಗಾಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಗತಗೊಳಿಸಿದರು. ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಬಾಣ–ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾವಣನ ವಧ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಬರಗಾಲ ರೂಪೀ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ‘ನೀರನ್ನು ತಡವಿರಿ ನೀರನ್ನು ಇಂಗಿಸಿರಿ’ ಎಂಬಅಕ್ಷಯ ಬಾಣ–ಬತ್ತಳಿಕೆಯು ನಮಗೂ ದೊರಕಿತು. ನಾವು ಪಾವನರಾದೆವು. ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಈ ಪರಿಸರದ ವ್ಯವಸ್ತೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿರಿ.”

“ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲೀ”

“ಗೌಡಕೀಯ ಆಣತಿಗಳನ್ನು ಸೀಮೆ (ತಕ್ಷೀಮಾ) ಶಹಾ ಆಲಮ ಶಹಾಗಾಜೀ ದಗಾಜೀ ಪಿರಾಜಿಯವರು ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿರಿ.”

“ಅಪ್ಪಣೆ”

“ಸಂತ ತಾವು ನಮಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನೀಡಿ ಧನ್ಯಮಾಡಿದಿರಿ. ನಮಗೆ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಋಣಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದಿರಿ. ತಮ್ಮ ಒಂದು ಮನೆತನವು ದೇಶಪಾಂಡೆ ಜಾಗೀರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವಾ ? ಆ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯು ನಾಶಿಕದಂತೆಯೇ ತೀರ್ಥವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ. ಪ್ರವರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಘಾಟ(ಪಾವಟಣಿಗೆ) (ನದಿಯ ಮೇಲಿನ)ವನ್ನು

ಸರಿಯಾಗಿ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪುನಃ ಒಮ್ಮೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಮಹಾರಾಜರು ಹೊರಟರು. ರಾಮಕುಂಡ, ಸೀತಾಕುಂಡ, ಅಗಸ್ತ್ಯಕುಂಡ ಇವುಗಳ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಸುಳಿಯಿತು. ಅವರು ನುಡಿದರು, ಪಂತ, ಪಾಚೂಪಟ್ಟಾಗಡದ ಮೇಲೆ ಬಂದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಉತ್ಸಾಹ ದೊರಕಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದವು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಯಾದವರು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಾಗಡಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಮಗಡವೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು."

"ಮಹಾರಾಜ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ"

"ಶಿವಛತ್ರಪತಿಗಳ ಭೇಟಿಯ ಮೂಲಕ ಶಿವಾ-ಶಿವರ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಯಿತು. ಹಾಗೂ ಚಮತ್ಕಾರ ಸಂಭವಿಸಿತು. ರಾಮದಾಸರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಛತ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಛತ್ರಪತಿ, ಮರಾಠೀ-ರಾಜ್ಯ, ಸಂತ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರಗಳು ಧನ್ಯವಾದವು."

"ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರ ಪ್ರವಾಸವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪ್ರವರೆ ಮೂಲ್ಯವರ್ಧಿನೀ ಮುಳಾ, ಹಾಗೂ ತಾರಕಾ ಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಅಚಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಪಡಿಸುವ ಅಥಳಾ ಇವುಗಳ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರವಾಸವಿದು. ಶಿವಭಕ್ತೆಯಾದ ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರು ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಜಟಾಯು ತೀರ್ಥ ಟಾಕೇದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಮಾತಾ ಪಾರ್ವತೀ ಕಳಸಾದೇವಿಗೆ ಮನಸೋಕ್ತ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಅವರು ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪರಿಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ನೇರ ರತ್ನಗಡವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ರತ್ನಗಡದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಖಾಡೆಯವರು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಗೋವಿಂದ ಖಾಡೆ, ಝಾಡೇಪಾಟೀಲ, ರಾಮಜೀ ಭಂಗಾರೇ, ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಹಾದೇವ-ಕೋಳೀ ಜನಗಳು ಅವರ ಜೊತೆ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಸಮವೇತವಾಗಿ ಅವರು ಅಮೃತೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣುಪಂಥ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯವರು ಆಕೋಲೆಯಿಂದ ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪ್ರವರಾ ಪರೀಕ್ರಮಣದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಲು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಮೃತೇಶ್ವರರ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಂದಿರ, ಅದರ ಎದುರ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೀರ್ಥಕುಂಡ, ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಅಮೃತೇಶ್ವರರ ಮಂದಿರದ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಕುಂಡದ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಳಜೀ ವಹಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ಗೋವಿಂದ ಖಾಡೆಯವರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅಮೃತೇಶ್ವರರಿಗೆ ಯಥಾಸಾಂಗ ಅಭಿಷೇಕಗೈದು ಅವರು ಅಮೃತವಾಹಿನೀ ಪ್ರವರೆಯುನ್ನು ಮುನಃ ಪೂರ್ವಕ ಪೂಜಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅವರ

ಪರಿಕ್ರಮಣವಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕಾರಾಭಾರದ ವ್ಯಾಪ ಮೂಲಕ ಪರಿಕ್ರಮಣವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ಅವರು ಮೂರೂ ಜತ್ಥಾಗಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಯಾವತ್ತೂ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೋಗ್ತಾ ಹೋಗ್ತಾ ಮುಗಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಘೋರಪಡಿ–ಮಾತಾ, ರಣದ ಗಾವದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಧುಮುಕುವ ತಡಿಸಲು(ಪ್ರಪಾತ) ಸೀತಾಪಾದ, ಇವುಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರರ ಸ್ಮರಣೆಗೈದರು. ಚೇಮದೇವ, ಖಂಡೋಬಾ, ಮ್ಹಾಳಸಾಯೀ, ಇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ಅಕೋಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಂದಿರದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಮಂದಿರದ ಸ್ಮರಣವಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭವ್ಯ ಸ್ವಾಗತವು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅನಕಾಯಿಯಿಂದ ಅಕೋಲೆ ಎರಡೂ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವಾಗ ಅವರು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಸ್ಥಾನದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಪ್ರವರಾ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವರ ಅಗಸ್ತ್ಯ–ಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಕ್ರಮಣವೂ ಕೂಡ ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕರ್ಣರಂಧ್ರಗಳು ದಿವ್ಯ ಪ್ರಸಾದ–ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ‘ಹೇ ಅಹಿಲ್ಯೇ, ನೀನು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಿ. ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಗಾಲದ ನಿವಾರಣ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಸರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ರಾಜನ ಆದ್ಯಕರ್ತವ್ಯ. ನಿನ್ನ ಸಮಕ ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರಲಿ. ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯವು ಸಂತತವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ದಿಗಂತವಾಗುವುದು. ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಿವಶಂಭುಗಳ ಸಮೇತ ಸದೈವ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೀ.”

ಆ ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಥಮತಃ ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಭಯುವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಾಗ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರು ಬೊಗಸೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಧರ್ಮಾಧೀಕಾರಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಿದ್ದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣಿಯಿಂದ, ‘ಹೇ ಮಾತೇ ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವೀ ತಾವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ತಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ಬರಗಾಲದ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಸರೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಈ ರುದಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯು ಸತತವಾಗಿ ಹತ್ತಿರವಿರಲಿ. ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯ

ಸಹಾಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಶ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ತಾಗುವುದು. ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯು ದಿಗಂತವಾಗುವುದು. ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಸಿಂಧೂ ಸಾಮ್ರಾಟ ಮಂದಾರ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶಿವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದೈವ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುವರು." ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನುಡಿದರು.

"ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ವಂದಿಸಿದರು. ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅವರು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನುಡಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ದೈವತವು ಅತೀ ಜಾಗೃತವಿದೆ. ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಈ ತರಹದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ತಾವು ಧನ್ಯರಾದಿರಿ." ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕೋತುಳೇಶ್ವರರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವರಿಸಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಶೇರೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಪಂಚರು ಗ್ರಾಮದ ನೀರಿನ–ಬರದ ಬಗೆಗಿನ ಭೀಷಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರ ಮುಂದಿರಿಸಿದರು. ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರು ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಲು ಆವಾಹಿಸಿದರು.

"ಪಂಚರೇ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ಅಗಿಯಿರಿ. ನಿಧಿ–ಹಣ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಬೇಡ. ಕೆಲಸವನ್ನಾರಂಭ ಮಾಡಿರಿ." ಬಾವಿಯನ್ನು ಅಗಿಯುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬಾವಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು (ಉದಂಡವಾಗಿ) ನೀರು ತಾಗಿತು. ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರು ಬಾವಿಯ ನೀರಿನ ಸ್ಥಲವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರಲ್ಲದೇ ಹಣವನ್ನು ಉಪಲಬ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು.

"ಜನರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು." ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಅಹಿಲ್ಯಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಆ ಸಾಮಂತವು ದುಮುದಮಿಸಿತು. ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ಅಹಿಲ್ಯಾ ದೇವಿಯುವರಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಪ್ರಚೀತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಾವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಐದು ಜನ ಯೋಗೀ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಿದ್ದರು. ತೀರ್ಥಾಟನ ಮಾಡುತ್ತ ನಾಸಿಕ, ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರದಿಂದ ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದ ಕಾಲ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ಶಾಂತತೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಂದೋಲನ ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕರ, ಉಗ್ರಮತೀಯರ ಚಳುವಳಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವೀರ ಸಾವರಕರ್

ಇವರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಕೋಲೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಗಣೇಶ ಜಗನ್ನಾಥಜೋಶಿ, ಧುಮಾಳ, ನವಲೆ ಆದಿ ಜನರ ಮುಂದಾಳುತನದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಗತರಾದವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರನೆಂದರೆ ಆ ಪರಿಸರದ ರಾಜನೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರವು ಇವರ ಮುಖಾಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಷ ಸರಕಾರದ ಸರ್ವಾಧಿಕ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ ಹಾಗೂ ಏಕನಿಷ್ಠ ಸೇವಕರು ತಾವು ಆಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಮ್ ಹಮಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆ ಶೇಖ ಮಾಮುಲೆದಾರನು ಕ್ರೂರಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ದ್ವೇಷ್ಠಾ ಆಗಿದ್ದನು. ಸ್ವತಂತ್ರದ ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಅದುಮಿ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಲು ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಆತನ ಯತ್ನವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

“ಶೇಖ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಧುಗಳು ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿರದೆ ವೇಷಾಂತರ ಮಾಡಿದ ಉಗ್ರಮತೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಕರಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದನು. ಈ ಸಾಧುವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕರನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ಭಯೋತ್ಪಾದನವಾಗುವಂತೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಸಹ ಕರ್ಮಿಗಳ ಸಮೇತ ಅವನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಆ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಂಡದ ಹತ್ತಿರ ತರಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಚಾರಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಉದ್ದಾಮ ನಾಟಕವಿತ್ತು. ಸಾಧುಗಳು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಾವು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಕರಿರುವೆವೆಂದು ಒಪ್ಪದಾದರು. ನಾವು ಉದಾಸೀನ–ಬಾಬಾ ಇವರ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಾಧುಗಳಿದ್ದು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದು ಸಾಧುಗಳು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನು ಆ ದರ್ಪೋದ್ದಾಮ ಶೇಖ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಬ್ಬರು ನಾಪಿತರನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿದನು.

“ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಮಾಧಿಯೆದುರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಆ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ನುಣ್ಣಗೆ ಬೋಳಿಸಿ, ಮುಂಡನ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬ್ರಷ್ಠಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಕಂಡರು, ಹಾಗೂ ಅವರ ನೇತ್ರ ಕುದಿಯಿತು. ಕೆಲ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ನಡೆದ ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ?

“ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಚರ್ಚೆಯು ಬಿಸಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಗಣೇಶ, ಜಗನ್ನಾಥ, ಧುಮಾಳ, ಮುಂತಾದ ಮುಂದಾಳುಗಳ

ಕಿವಿಗೆ ಈ ಚರ್ಚೆ ಬೀಳಲಾಗಿ ಅವರು ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ ನೀಡಿದರು. ವಾತಾವರಣ ಗಂಭೀರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದಂತಾಯಿತು. ಗಣೇಶ, ಜಗನ್ನಾಥ ಹಾಗೂ ಧೂಮಾಳರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಪ್ರವರಾ ನದಿಯ ಕೊಳ್ಳವೇ ಜಾಗೃತಗೊಂಡಿತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು! ಶೇಖ ಮಾಮುಲೇದಾರನೇ ಯಾಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಭಯದೇಟು ತಾಗಬೇಕು, ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಚರ್ಚೆ, ಸಭೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು.

"ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಕೋಳಿ ಕೂಗಿದಾಗ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರವರಾ ಪರಿಸರವು ಗಡಬಡಿಸಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತಿತು. ಘಾಡನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪ ರುದ್ರಾವತಾರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ನಪುಂಸಕರೇ ಎದ್ದೇಳಿ, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರಿ, ಈ ನಿರಪರಾಧೀ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಠಗೊಳಿಸುವ ಅಪರಾಧೀಗಳಲ್ಲದ ಬಡಬಗ್ಗರ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದಾಮ (ಮಸ್ತವಾಲ) ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿರಿ.'

"ದನಕರುಗಳನ್ನು ನಸುಕಿನ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸಮಯ, ಸ್ವಪ್ನವೇ ಅದು ಆದರೂ ರೋಮಾಂಚಕಾರೀ ಆದದ್ದು ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದು ಒಬ್ಬ ದನ ಕಾಯುವವ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ 'ಕನಸು ಕಂಡೆಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

"ಹೌದು, ನನಗೂ"

"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದರು ಹಾಗೂ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು-ಬೂದಿ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದರು.'

"ನನಗಾದರೂ ಇದೇ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು."

"ಹಾ ಅಂದರೆ?"

"ಮಾತನಾಡುವವರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಇದೇ ಅನುಭವವು ಕೇಳಬರಹತ್ತಿತು.

"ಚಕ್ರಗಳು ತಿರುಗಿದವು ಇಡೀ ಡಾಂಗಣಾ, ಪೇಹರಾಕೊಳ್ಳ, ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ, ಅಕೋಲಕರರು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರಾತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾರಂಬವಾಯಿತು. ದಿನಸಿ-ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆಯ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ವಟಾರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಜನರು ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ಎಸೆದು ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರು. ಮೆಣಸಿನ ಬಾಕ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳುಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಬೇಗಂ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಜಡಿದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು.

"ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ಅತ್ತ ತಾರಿನ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಅಕೋಲೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ದ್ವೀಪವೇ ಆಗಿತ್ತು.

“ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ‘ಹರಹರ ಮಾಹಾದೇವ ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜಕೀ ಜೈ’ ಎಂಬ ಜಯಘೋಷದಿಂದ ಇಡೀ ಪರಿಸರವು ದುಮದುಮಿಸಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ವಠಾರವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಹಾ, ಹಾ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವಠಾರವೇ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅಗ್ನಿ ತಾಂಡವವಾಯಿತು. ಹಿಂಭಾಗದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಸಪ ಸಪ ಪ್ರಹಾರವಾಯಿತು. ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಮಾಮಲೇದಾರನು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮಾಮಲೇದಾರನನ್ನು ಕಡಿಯಲಾಯಿತು. ಮಾಮಲೇದಾರನನ್ನು ಕಡಿದಾಯ್ತು. ವಿಜಯೀ ಘೋಷಗಳು ಮೂಡಿಬಂದವು. ‘ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜಕೀ ಜೈ’, ‘ಹರ ಹರ ಮಹಾದೇವ’ ಘೋಷ ಮೂಲಕ ಆಸಮಂತವು ದುಮದುಮಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನಡುಗಿತು. ಉಗ್ರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಪೋಲೀಸ ದಳವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಚಳುವಳಿಗಾರರ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಸೆರೆಯಿಡಿಯುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಗಣೇಶ, ಜಗನ್ನಾಥ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಗ್ರಣಿಗಳು ಭೂಮಿಗತರಾದರು. ಇಡೀ ತಾಲೂಕು ಝಡತಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಪಿತೂರಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮುಖಂಡರು ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅಂದಮಾನದ ಕಾರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೀರ ಸಾವರಕರರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಿಸರದ ಭಯ ಮಾತ್ರ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಇದೆ.

ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿ ಅಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ದಗಡೂ ಆಸಾರಾಮ ಬಾಹೇತೀ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಾಹೂಕಾರ, ರೈತರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಆಪದ್ಗ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಅಡುವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದಕ್ಕೆರಡರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಸಂಗೋಪಾತ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿಹಾಕಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವವ. ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಸಂಗಮವರೀ(ಅಮೃತಶಿಲೆಯ) ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇವನ ಈ ವಿಚಾರ ತುಂಬಾ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಂದಿರದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ನಡೆದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಕೋಲೆ, ಸಂಗಮನೇರ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುದೂರ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಗಲಿದೆಯೆಂದು ಮಾತುಗಳು ನಡೆದವು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ತರುವಾಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಅರ್ಥಾತ್ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯ ಮೂರ್ತಿ ತಯಾರಾಗಿ ಬಾಹೇತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆದರ ಭಾವದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ನೆರೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಶೇತಜಿಯು ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದನು. ಹರಿನಾಮ ಸಪ್ತಾಹವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಧುಂಡಾಮಹಾರನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೀರ್ತನಕಾರರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಆಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪಂಚಕ್ರೋಶದಲ್ಲಿಯ ಭಜನಾ–ಮಂಡಳಿಗಳು ಸೇವೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿದರು. ಪಂಚಕ್ರೋಶದಲ್ಲಿಯ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಸೇವೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿದರು. ವಾಸುದೇವ ರಾಮಚಂದ್ರ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯವರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಮಹತ್ವದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನ ವಿದ್ವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಆಗಮಿಸಲಿರುವ ವಾರ್ತೆಗಳು ತೇಲಿಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕಾಶೀ, ಪೈಠಣ, ನಾಸಿಕ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಬರುವದಿತ್ತು. ಅನ್ನಛತ್ರದ ಆಯೋಜನವೂ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು. ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂರ್ತಿಯ ಭವ್ಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಗಾಗಿ ರಥವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪಂಚಕ್ರೋಶದಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳು, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದರು. ನೂರಾರು ಎತ್ತಿನ ಜೋಡಿಗಳನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ರಥವನ್ನೆಳೆಯಲು ಮುಂದಾದರು. ಲೇಜೀಮ್, ಕೋಲಾಟ, ಪಾಲವಾದ್ಯಕಾರರು, ಮಹಿಳೆಯರ ಆಟಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಈ ಶೋಭಾಯಾತ್ರೆಯು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು.

ಇಡೀ ಊರೇ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಂಗಲೆಯರು ರಂಗವಲ್ಲಿ, ಹೂವುಗಳ ಆರಾಸುಗಳಿಂದ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಆರತಿಯೆತ್ತಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. 'ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜ ಕೀ ಜೈ' ಈ ಘೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಪುರಿಯು ನಿನಾದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಲಾಲ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದವು.

ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದ ಹೋಮ ಹವನದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾನ್ಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಆಗುವದಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳು ಆಯೋಜನ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

"ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವಿಗ್ರಹ – ಅದರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಯಾವಾಗ ನಡೆಯಿತು, ಅಥವಾ ಅದು ಸ್ವಯಂ ಭೂ ಆಗಿತ್ತೋ, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಗುವದಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲು ಅನುಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು. ಅದನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಾರಿಕೋಲುಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಅಗಿಯುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಬದಿಯಿಂದಲೂ

ವಿಗ್ರಹವು ಸಡಿಲುಗೊಂಡಿತು. ಅದು ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ (ಭದ್ರವಾಗಿ) ಬೇರೂರಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸಹಜವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಹಾರಿಗಳನ್ನು ಊರಿ ಸನ್ನೆಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಸಡಿಲು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ನಡೆಯಿತು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಹಾರಿಗಳು ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲೊಲ್ಲದು. ಆನಿಕೆ ಸಿಗಲೊಲ್ಲದು. (ಸನ್ನೆ) ನಡೆಯದು. ವಿಗ್ರಹ ಅಲುಗಾಡಲೊಲ್ಲದು. ಅಗಿಯುವ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತರಬೇತುಗೊಂಡವರು ಸೂಚನೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗೈದರು. ಕೆಲವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಹರಟೆಗಳಿಗೆ ಅರಂಭವಾಯಿತು. ಸಮಯವು ಕಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮುಹೂರ್ತವು ದಾಟುವದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ತಮಗೆ ತೋಚಿದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಲುಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಬಾಹಾತೀಯವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೊಳಗೆ ಬೇಕು–ಬೇಡಾದ, ಪಾಪ–ಪುಣ್ಯ, ಸ್ಪೃಶ್ಯಾ–ಸ್ಪೃಶ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪಿಸುಮಾತುಗಳು ನಡೆದವು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುವ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಅಲುಗಾಡಲೊಲ್ಲರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕ ಆವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಹಾರಿಕೋಲುಗಳು ಬಳಿಸಾರಿದವು. ಹಾಗೂ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಗ್ರಹವು ನಡುಗಿತು. ಆದರೆ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಿನ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಸಿಂಧೂರದ ಕವಚವು ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಹಾರಿಕೋಲನ್ನುಪಯೋಗಿಸುವವರು ಬೆವರಿಟ್ಟರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಕೋಪಿಸಿದರು! ಒಂದೇ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಭಕ್ತರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ವಿಪರೀತ (ವಿರುದ್ಧ) ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬೇಡ. ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಾತು, ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಮಾರ್ಗವನ್ನೆಂತು ಹುಡುಕುವುದು, ಏನೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಪಂಚಮಂಡಳಿಯು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿತು. ವಿಚಾರವಾಯಿತು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಪಾಟೀಲ(ಗೌಡರು), ಸಂತ ಇವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಪಂಚರೆದುರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಘೋಷಣೆಯಿತ್ತರು. “ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜ ಕೀ ಜೈ” ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಜೋರಾಗಿ ಘೋಷವು ಮೊಳಗಿತು. ‘ಇಗೋ ನೋಡಿ, ಇನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೈ ಮುಗಿಯಿರಿ ! ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿರಿ, ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ನಾವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು. ನಮ್ಮಿಂದ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ, ಸರಿಸಿ, ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಪರಾಧವು ನಡೆದಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ, ಶಾಂತರಾಗಿರಿ!’ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ

ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಜನಸಮುದಾಯವು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರೀ ಪುರೋಹಿತರು ನುಡಿದರು, 'ಹೇಳಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯಾ, ನಾರಾಯಣಾ, ಹೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಾ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ, ನಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಜನಸಮುದಾಯ ಧರ್ಮಾಧೀಕಾರಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಉಚ್ಚರವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಾಧೀಕಾರಿಗಳು ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದರು. ಪಂಚರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದಗಡೂ ಶೇಠರು ಒಳ್ಳೆ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ವಿಗ್ರಹದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿವಂತವೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸೋಣ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜರ ಎದುರು ಕಿವಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೂಗು ತಿಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸಮಾರಂಭಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸೋಣ. ಈ ಸ್ಥಾನವು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಗ್ರಹದ (ತಾಂದಳಾ) ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಇದು ಈ ಸ್ಥಾನದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗುತ್ತದೆ! ಹೇಳಿ, 'ಬ್ರಹ್ಮಮಹರ್ಷಿ, ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಅಗಸ್ತೀ ಮಹಾರಾಜ ಕೀ ಜೈ' ಧರ್ಮಾಧೀಕಾರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವೆಂದರೆ ಅಕೋಲೆ. ಅಗಸ್ತೀಪುರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದೈವ ವಾಸವಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚೀತಿಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ."

ಸಂದರ್ಭ ಸಾಧನಗಳು.

1. ಯುಗಯುಗಾತೀಲ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರಂಪರಾ — ಡಾ॥ ಮಧುಸೂದನ ಬೋಪರ್ಡೀಕರ
ಪ್ರೋಫೆಸರ ಕಾಲನಿ, ಸಾವೇಡಿ
ಅಹಮದನಗರ.

2. ಪ್ರಾಚೀನ ಭರತಾಚಾ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ — ಹೇಮಚಂದ್ರರಾಯ ಚೌಧರಿ
ಅನುವಾದ : ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಸದಾಶಿವ ಆಠವಲೆ
ವ. ಡಾ॥ ಮಧುಸೂದನ ಬೋಪರ್ಡೀಕರ
ರಾಯಗಡ ಪ್ರಕಾಶನ ಪುಣೆ – 30
ಮರಾಠಿ ಪ್ರಥಮ ಆವೃತ್ತಿ – 2006

3. ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿ. — ಸಂತೋಷ ಬೇಂಜವಾಲ
ಕಲಾಮಂಚ ರೈಬಾರ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಗಥವಾಲ.

4. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಃ
(ಭಾರತ ಭಾರತೀ ಮರಾಠೀ ಸಂಸ್ಕರಣ) — ಮೆ. ಎಮ್. ಆರ್. ನರಸಿಂಹನ್
ಅನು. ದಿ. ಭಾ. ಘಂಮರೆ
ಪ್ರಮುಖ ವಿತರಕ ಭಾರತೀಯ ವಿಚಾರ
ಸಾಧನಾ ಪುಣೆ, ಮೋತೀಬಾಗ – 309

ಶನಿವಾರ ಪೇಠ
ಪುಣೆ – 411030 ತೃ. ಆ.
ಸಪ್ಟಂಬರ 2001

5. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ — ಪಂ ಮಹಾದೇವಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜೋಶಿ, ಸಂಪಾದಕ,
ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕೋಶ ಮಂಡಳ
410 ಶನಿವಾರ ಪೇಠ,
ಪುಣೆ – 411030

6. ರುಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಮರಾಠೀ ಭಾಷಾಂತರ — ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಚಿತ್ರಾವ
ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರಕೋಶ ಮಂಡಳಿ,
ಜಂಗಲೀಮಹಾರಾಜ ರೋಡ, ಪುಣೆ.

7.	ಯಜುರ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಮರಾಠೀ ಭಾಷಾಂತರ	ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪಂ. ಶ್ರೀಪಾದ ದಾಮೋದರ ಸಾತವೇಲಕರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ, ಪಾರಡೀ, ಜಿ. ಬಲಸಾಡ
8.	ಸಾಮವೇದ ಮರಾಠೀ ಭಾಷಾಂತರ	ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪಂ. ಶ್ರೀಪಾದ ದಾಮೋದರ ಸಾತವೇಲಕರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ, ಪಾರಡೀ, ಜಿ. ಬಲಸಾಡ
9.	ಅಥರ್ವವೇದ ಮರಾಠೀ ಭಾಷಾಂತರ	ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪಂ. ಶ್ರೀಪಾದ ದಾಮೋದರ ಸಾತವೇಲಕರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ, ಪಾರಡೀ, ಜಿ. ಬಲಸಾಡ
10.	ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತ	ಕೇಳಕರ ಭಾಲಬಾ ವರದಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸೇನಾಪತಿ ಬಾಪಟ ಮಾರ್ಗ, ಪುಣೆ – 16
11.	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ, ಶ್ರೀ ಶಿವಪುರಾಣ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾರಾಜ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ, ನಾರದ ಪುರಾಣ, ಯಾಸಹ ಪುರಾಣೇ.	ಪು.ನ. ಜೋಶಿ. ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಕಾಶನ 1892 ಸದಾಶಿವ ಪೇಠ, ಪುಣೆ – 30
12.	ವಾಲ್ಮೀಕೀ ರಾಮಾಯಣ	ಅಮರೇಂದ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಡಗೀಳ ಸಂಪಾದಕ, ಶ್ರೀರಾಮಕೋಶ ಮಂಡಳ, ಪುಣೆ.
13.	ರಾಮಚರಿತ ಮಾನಸ	ಡಾ॥ ಕೇಳಕರ ಕಾಶೀನಾಥ ಶಂಕರ ಮೋಘೇ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೋಲ್ಹಾಪೂರ
14.	ಉಪನಿಷದೇ	ದೇವಧರ ಸ.ಕೃ. ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, 1892 ಸದಾಶಿವ ಪೇಠ, ಪುಣೆ – 30

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಸಾಲ, ಸಾದಡಾ, ನೀವಾರ, ಧಾವಡಾ ಚಿರಬಿಲ್ವ, ಕತಕ, ಹದಗಾ– ಅಶೋಕಪುಷ್ಪ	ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹೆಸರುಗಳು
ಚಮಸ, ಚಮೂ, ಕೋಶ, ಪಾನ, ಮಂಥೀ, ಅಮತ್ರ ಬ್ರೂ, ಖಾರೀ,	ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಮದ ತಯಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಲಕರಣೆಗಳು.

ಮಲಪೃಷ್ಠ

ಮಿತ್ರಾವರುಣಿ ಋಷಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲಕ ಮಾನ ಮಾನಸ ಸ್ವರೂಪ ಕುಂಭದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ವಿಶ್ವಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದಶದಿಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಅಸಂಖ್ಯ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಾನ್ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ.

ಇಂದ್ರ–ಮರುತಸಂಧೀ, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಶನ, ವಿಂಧ್ಯಗರ್ವಹರಣ, ಕಾವೇರೀ ಪ್ರಕಟಣ ಇವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ–ಪತಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಳಿಂದ ಪರ್ಯಾವರಣ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಜಲ, ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಸಂಶೋಧಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರೆಂದು ಅದರಂತೆಯೇ ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಶಾಂತಿದೂತ, ಸೂಕೃತಪಾಲಕ, ಕುಶಲ ಸಂಘಟಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠಯೋದ್ಧಾ, ಶಲ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಕ, ಅಥರ್ವಣ, ಸಂಗೀತಜ್ಞ, ಕುಲಗುರು, ದೇವ, ಸಿದ್ಧ–ಯೋಗಿ, ಋಷಿ, ಮುನಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಸಮ್ಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಋಷಿವರಗಳ ಅಲೌಕಿಕ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ದರ್ಶನವನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಮಸ, ಚಮೂ,	ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಮದ
ಕೋಶ, ಪಾನ,	ತಯಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಾನಕ್ಕೆ
ಮಂಥೀ, ಅಮತ್ರ	ಬೇಕಾಗುವ ಸಲಕರಣೆಗಳು.
ಬ್ರೂ, ಖಾರೀ,	

ಶ್ರೀಯುತ ವಾಸುದೇವ ಸಾಂಗಲಿಯವರ ಜನ್ಮ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಗುರುರಾಜ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಸಾಂಗಲಿ ಇವರ ಮನೆತನದಲಿಲ ಇ. ಸ. 1938ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಇವರ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲೂ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಗೋಕಾಕ ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ನೌಕರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ವೇತನ ಪಡೆದು ರೇಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರೆಂಟಿಸ್ ಎಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ರೇಲ್ವೆಯಲ್ಲೂ ನಂತರ ೩೪ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಣುಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸಾಯಂಟಿಫಿಕ್ ಆಫೀಸರ್ ಎಸ್. ಡಿ. ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು.

ಕಾಲೇಜು ಸೇರುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೀ ಸಂತ ಗುರುದೇವ ರಾ. ದ. ರಾನಡೆಯವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹ ದೊರಕಿತು. ಅವರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ನಿರ್ಮಾಣವುಂಟಾಗಿ ಆ ವಿಷಯಕರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಹಿರಿಯರ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಚನ ನಡೆಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಿಂದ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಗೂ ಹಾಗೂ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

ಅವರ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಅನುವಾದಿತ ಲೇಖನ ಪುಣೆಯ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಸಾಯಂಟಿಸ್ಟ್ ಶ್ರೀ ವ. ದಿ. ಪಟವರ್ಧನವರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ಕೋಪರ್ಡೇಕರ್ ಅವರ ಎರಡು ಕಿರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು. ಒಂದು ಸಂತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೀ ಭಾವೂ ಸಾಹೇಬ್ ಮಹಾರಾಜ (ಗುರುದೇವ ರಾನಡೆಯವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳು) ಅವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳ ಗುರುದೇವ.

ಸಾಂಗಲಿಯ ಶ್ರೀ ಹ. ರ. ಕೋಟಣೀಸ್ ಇವರು ಬರೆದ ಕೈವಲ್ಯ ಪುರುಷ (ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ವಿಜಯ), ಡಾ. ಬೆಲಸರೆ ಅವರು ಬರೆದ ಪ್ರವಚನ ಪಾರಿಜಾತ (ಸಮರ್ಥ ಶ್ರೀ ರಾಮದಾಸ ಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾರಾಜರವರ ದಾಸಬೋಧ-ಪ್ರವಚನಗಳು)

ಡಾ. ಪ್ರ. ನ. ನಾನಿವಡೆಕರ್ ಅವರು ಬರೆದ ವಿಶುದ್ಧ ಬೀಜದಿಂದ, ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳ ಅಮರ ಮಹತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಜಪ, ತಪ, ವಿರಹಿತ ಸಜ್ಜನ ದುರ್ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯುವ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗ, ರಾಮರಕ್ಷಾ-ಸ್ತೋತ್ರಪಠಣದ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಶುದ್ಧ ವಿದಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು.

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿತ ಶ್ರೀ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರ ಯಾಜ್ಞೀಯ ಮಂತ್ರೋಪನಿಷದ್, ಗು. ರಾನಡೆಯವರ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಪುಣ್ಯತಿಥಿಯ ನಿಮಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ಲೇಖನಗಳು, ನಿಂಬರ್ಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೆಲವು ಪ್ರಚಲಿತ ಕತೆಗಳು, ನಾಮನುಗ್ರಹ ಶತಾಬ್ಧಿಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸಾಧಕರು ನಿವೇದಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಅನುವಾದ ಇವೇ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಲಾಗಿ ಅವರೇನೂ ಸಾಹಿತಿ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರ. ಅನುವಾದಿತ ಲೇಖನಗಳ ಉದ್ದಿಷ್ಠ ಪ್ರೌಢಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಹಣ ಅಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಅಳಿಲು ಸೇವೆ.